300

فەرهەنگا کرمانجی

کوردی - کوردی - عەرەبی

کومکرن و بەرهەڤکرن و شروڤەکرن
عائشة محمد علي محمد صالح

هەولێر 2008

فەرهەنگا کرمانجی

(کوردی – کوردی – عەرەبی)

ژنڤیسینا
عائشه محمد علی محمد صالح

وەزارەتی رۆشنبیری

بەڕێوەبەرایەتی گشتیی رۆژنامەنووسی و چاپکردن و بڵاوکردنەوە

فەرهەنگا کرمانجی (کوردی – کوردی – عەرەبی)

کۆکردنەوەو ئامادەکردن و شیکردنەوەی: عائشە محەمەد عەلی سالح

چاپ: یەکەم ٢٠٠٨

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان ژمارەی سپاردنی (١٢٧) ساڵی (٢٠٠٨)ی پێدراوە.

نەخشەسازی بەرگ و ناوەڕۆك: محەمەد ئەحمەد بەرواری

چاپ: چاپخانەی وەزارەتی رۆشنبیری – هەولێر.

تیراژ: ١٠٠٠ دانە

نرخ: ٤٠٠٠ دینار

بناڤێ خودێ مەزن و دلوڤان

هەنگا کرمانجی

بارزانیێ نەمر

دەست پێك

من گەلەك پێ خۆشە كۆ مللەتێ كورد هەمی ت ئێك بگەهن فێر دیالێكتێت ئێك بن ڤێ چەندلا ج كرمانجیا ژووروو بیت ج كرمانجیا خواروبیت ئەو دەمێ ئەز پێ ڕابوویم دا فەرهەنگا (كرمانجی) چێ كەم ئەز قوتابی بوم ل زانكویا سلێمانی گەلەك جارا دا بەرێ خۆ دەمێ كو دوو قوتابییێت كورد ئێك یێ كرمانجیا ژوورووییە وئێك ژی یێ كرمانجیا خوارووییە بەلێ ئاخاڤتنا وان عەرەبی یە دا ژێ پرسیاركەم هین بۆچی ب كوردی نائاخڤن دا بێژن ئەم نزانین، ئەڤە بەرسڤەكا نەخوش بوو بۆ من ئەز دا پێ هەڕشم.

بەلێ ئەڤەژی دزڤریت ژبەر تێكەلیا وان ل گەل ئێك یا كێم بوو ئو بومن نەخوش بوو ئەڤ بەرسڤە چوونكی من هەر دوو دیالێكت باش دزانی ڤێ چەندێ من هزرا خوكر بۆچی ئەز كارەكی بۆ ڤی گەلی نەكەم دا هەردوو دیالێكتا ژێك نێزیك كەم هەرچەندە ئەڤ كارە چریسكەكا بچیكە د رۆشەنبیرا كوردیدا من ئەڤ هزرە ئێخستە بەر چاڤێت مامۆستا ییێت خۆ ئەوان ژی بكارەكێ فەرزانی ئو ژمن خواست ئەز ئەنجام بدەم ڤی كاری.

ڤێ چەندێ ج ڤەسا هاتبا گۆتن دا ل دیف چم ئودا نڤیسم ج پەرتوكا من خاندبا دا بەرێ خۆ دەمە فەرهەنگركا وێ هەروەسا ئەز فەرهەنگێت

کرمانجیا خواروو ژبیر ناکەم چوونکە من خواندن یا ل سەر کری وەکی فەرهەنگا (خال، ئەستێرە گەش، مهاباد، هەنبانە بورە، بەرگێ ئێکێ، ئو چەند فەرهەنگوکێت دی)، وەکی ئەم دزانین کورد ژی وەکی هەمی مللەتێت دی یێت جیهانی خودان دیرۆك وپاشماوەن ژبەری ژ دایك بوونا عیسی پێغەمبەرێ خودێ (سلاڤ لێ بن) ئو زمانێ خۆ یێ پاراستی ژ نەمانێ چەند فەرهەنگێت کوردی یێت نڤیسین ب هەردوو دیالێکتا ب کرمانجیا خواروو و یا ژوورو ئو فەرهەنگێت بەردەستی ئەڤەنە یێت کرمانجیا خواروو: مەهاباد، ئەستێرە گەش، خال سێ بەرگ، ئو هەمبانە بۆرە دوو بەرگن ئو گەلەکێت دی.

هەروەسا کرمانجیا ژوورو ژی بێ پشك نەبوون ل ڤی کاریدا ل سەر زەمانێ ئەحمەدێ خانی دا.

ئەحمەدێ خانی هزرکر فەرهەنگەکا بچیك بۆ شاگردێت خو چێ کەت ئەوژی دا فێری زمانێ عەرەبی بن فەرهەنگا عەرەبی کوردی چێ کر، هەروەسا مامۆستا عەزیز رەشید ئاکرەیی وجەگەر خوین وان ژی فەرهەنگێت کرمانجیا ژووری چێ کرن ڤێ چەندێ من ب چاك زانی ئەز کارێ ڤان مامۆستایا نی بکەمەڤە ئەز رابیم فەرهەنگا کرمانجی کۆ فەرهەنگەکا کرمانجیا ژوورو چێ کەم کۆ خزمەتا هەردوو دیالێکتا بکەت. ئۆ کەسەکێ بیانی ژی شتی عەرەبا مفای ژی زمانی بگریت ب کورت وکرمانجی ئارمانجا من ژڤێ فەرهەنگێ ئەوە خەلکێ کوردستانێ

هەمی ت ئێك بگەهن كەسێ شاش نەمینن دناڤ دەڤەرێ دا ئودا ئەڤ فەرهەنگە ژی كوژیەكێ پەرتوكخانێ بگریت.

وەكی ئەم دزانین فەرهەنگ چێ كرن ب رۆژەك وصالەكا چێ نابت ئەڤە ژی فەرهەنگا كرمانجی، ماوەی بیست صالایە ئو ئەڤە چەند جارا من فەگوهاست ژپەرتوكەكێ ژبو ئێكادی یا مەزن تر ئۆمن پەیڤ یێت رێك ئێخستین ئو ب ڤی رەنگی هەر چەندە هندە كێماسی دێ تێدا هەبن چوونكە چ كار نینن بێ كێمی ئو هیڤیا ژ رەخنەگر و هێرینا دكەم كو ب چاڤەكێ نزم نە سەح كەنە ڤی بابەتی بەلكی ئەز حەز دكەم ببیتە شەنگەستەیەك بۆ پێشفیسكێ ل دەف من هاری كاریا من بیت بۆ نفیسینا هندە بابەتێت دی وەكی ئەم دزانین ئەحمەدێ خانی خۆ ل بەر رەخنەگرا نەگرتیە ئویێ ژێ خواستی و گوتی:

لێ هێڤی دكەم ژ موستەعیدان

حەرفان نەگرن ل موستەفیدان

ئەڤ ئەگەر خرابە، گەر قنج

كێشایە مە دگەل دوو سەد رەنج

من ب چاك زانی ئەز پەیڤێت مە یێت بادینان چەوا بێنە فۆنیم كرن ب وی رەنگی بنڤێسمە ڤە چ دەست كارییێ ژێ نەكەم چ پەیڤە مە هەیە هەر وێ بنڤێسم دا ئەڤ پەیڤە هندانەبیت ئۆ براستی ئەز ل جوانی

وكرێتيا پەيڤا نا گەڕيێم ئان ژى ل كەڤن ونيێ نا گەڕيێم من دڤێت زمانێ مەيێ شرين بێتە پاراستن ژ نەمانێ ئو وەكى ئەم دزانين دەڤەرا بەهدينان زمانى دەڤەرێ شيانا هەى هەمى پەيڤێت كوردى ب تەمامەتى ب كار بينيت بێ گوهارتن وەكى (ها) نەبيتە (ئا) يان ئان (ع) نەبيتە (ئا) يان (ع) نەبيتە (ح) ئو ئەز دشێم بێژم دەڤەرا بادينا بۆ گۆتنا هەمى پەيڤا شيانەكا تەمام ياهەى هەمى فۆنێم يێت زمانێ دەڤەرێ دا هەين.

هەچەندە من هندە پەيڤێت كرمانجيا خارێ دناڤ ليستا كرمانجيا سەرى من نڤێسيە من فەرزانى ئەز وەبكەم دا فەرهەنگا من يا زانستى بيت بۆ زمانێ كرمانجى ئو پەيڤێ نێزيكى خاندەڤاى بكەم ئەگەر جارەكێ ڤيا خاندنەكێ بكەت ل سەر زمانێ كوردى.

ب ناڤێ خودێ دلۆڤان

پێشکەش

ئەز ڤێ فەرهەنگێ دکەمە دیاری بۆ پێشەوا سەرکردە ورێ نیشاندەرێ کورد

بو سەروەرێ کوردان بو سەرۆکێ رووحی یێ مللەتێ کورد

ئەو پێشەوایێ دلێر ونەمر مەلا مصطفی بارزانی کو ئەڤە رۆناهیەکە گەلەك یا کێم بەلێ ئەز کەسێ ژ وی هەژی تر نابینم ئەز پێشکەشی جەنابێ وی یێ نەمر و دلۆڤان یێ هەردەم زندی ددلێ مە کوردا دا.

ئەز گەلەك حەز دکەم دەست پێکا فەرهەنگا خۆ ب خەملیتم ب وێنەیەکێ ڤی سەروەری، ڤی خەبات کەری ڤی ماموستایێ رێ نیشان دەرێ مللەتێ کوردان.

وینێ دانەرا فەرهەنگێ ژ دەستپێکا کاری دڤێ فەرهەنگێ دا

ل سالا ١٩٧٨

سوپاسی

بۆ ڤان ماموستاییێت هاری کاریا من کری بۆ ئەنجام دانا ڤی کاری ئەز پر ب دل قەردار وسوپاسی مەندا ڤان ماموٚستاییێت هێژا ب براستی پەیڤا سوپاس گەلەك یا كێمە بۆ وان.

دیماهیێ ئەز دخوازم هەرییێ سەرکەفتی بن دژیانا خۆدا ئو هەردەم بێت دلسۆزبن بۆ گەلێ خۆ.

ئەو ماموٚستا:

١ هێژا نێچیرڤان بارزانی.

٢ هێژا فەلەکەدین کاکەیی.

٣ ماموستا مهاباد قەرەداغی.

٤ ماموستا هەلکەوت زاهیر.

٥ ماموستا شاکر ئەبوبەکر عەزیز.

٦ گەلەك کەسانێت دی یێت هێژا ئەز یا سیردام داڤی کاری ب دیماهی بینم.

- ئـــا -

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ئا	بۆ بەرسڤ دانا مرۆڤا ب کار دئینن – ئا ئەزدێ چمە مال	بەلێ	نعم
ئا	– ها / نەسرین؟ ئا تە چ دڤێت	ها	ماذا
ئا	نیشانەیە بۆ من بکاردئینن خوشکاتە، دایکاتە	نیشانەی مێرینەیە داکامن/ خوشکامن/	علامة تأنيث
ئا	بۆ باوەر پێئینان، – ئا ئەڤە شرینا هاتی	بۆ بروا پێ هینان	للثقة
ئا ئەڤە	ئاها ئەڤە/ ئا ئەڤە تووی هاتی	ئا ئەمە	هذه للوحدة
ئاڤا	ئاڤاکەر	ئاواکەر	
ئابور	حەویان/ ئەم بێیب ئابۆرن	حەوانەوە	احتمى
ئابورێ	بێ حەویان/ ئەم بێ لبەر ئابورێ	حەوانەوە	احتمى به
ئابوری کرن	دەست ڤەگرتن	دەست گرتنەوە	اقتصادي، مقتصد
ئابۆر	نەفس شکاندن	نەوس شکاندن	أكل قليل
ئابۆری	دەرامەت/ کوردستان یا ب ئابوری یە	ئابوری	اقتصادي
ئابۆراندن	چاووك/ حەواندن/ حەویان	حەوانەوە	مصدر، احتمى
ئابیە (ڤا)	کەلەخ، ئازاد ل بەر ئابیدەیێ ئەحمەدێ خانی راوەستابوو	پەیکەر	هيكل
ئاپ رك.	برایێ بابێ، ئاپێ من هات	مام	عم

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
ئاپك، (ك. ر)	زارۆکێت مامێ	منالێ مام	أولاد عم
ئاپۆ	بۆ نازدارکرنا مامێ یە، مامۆ، ئاپۆ وەرە مالامە	مامە	عمو
ئاپۆژن (ك. خ)	ژن مام، ئاپۆژن نەل مالە	مامۆ ژن	زوجة العم
ئابێ مە	مامێ مە	مامان	عمنا
ئابێ وە	مامێ وە/ مامێ هەوە	مامتان	عمكم
ئاپۆرە	پیمەکا خورانێ/ من ئاپۆ رەنەمایە	تۆزێ خۆراك	لوقمة
ئاپۆرەك	پاریەك	پاروەك	لوقمة
ئاپۆرڤان	یی ب ڤێت	بەمەخسەت	مقصد
ئاپتەر (ف)	شەیتان	شەیتان	الشيطان
ئاپتەرگەه	بنگەهێ پەرستگایی	پەرستگا	معبد العبادة
ئاپتەرگە	مالا دینا	شێت خانە	بيت المجانين
ئات	هێمایە/ بۆ کۆمکرنی یە، میوەهات	نیشانەی کۆیە	المجانين
ئاتاج (ب خ)	پێتڤی	بێ ویستی	محتاج
ئاتەشەك	ئاگرۆك، خوریانە ل پێستی چێ دبیت	خورێنە	حساسية
ئاتەشکەرە	جهێ ئاگر پەرستنێ	پەرستگای ئاگر	معبد النار
ئاتەشخانە (ت)	جهێ ئاگری	ئاگردان	موقد النار
ئاتوون (ف)	جەهەنەم	جەهەنەم	جهنم
ئاجار	رەه	رەگ	جذور النبات
ئاجز	خەمۆکی	خەفەت خور	عاجز، مقهور
ئاجزی	عێجزی	کۆم ناوێ پەیڤێ یە	قهر
ئاجیل	طوقلك	ناووکە	كرزات،

			مكسرات
ئاچووخ (ت)	ڤەبی/ بۆ رەنگا تێتە ب کارئینانَدن	کراوەیی	فاتح
ئاچووخ (ت)	ڤەکری/ بۆ دەرگەها تێت/ دەرگەهی ئاچووخ نەهێلە	کراوەیی	مفتوح
ئاخ	١– بشۆرەیی بوون/ ئاخ ژ دەستێ کوردستان فرۆشا ٢– تۆزا سەر ئەردی یە	دیارکردنی پێنراوی – خۆل	١– بیان الحسرة ٢– تربة
ئاخاخانی	رەنگەکێ تۆزێ یە بۆ هینینا خانی بکارتێت	خۆلی سواخ دانی خانی بەکاردێت	تربة تستعمل لصقل أرضية المنـــزل
ئاخا سەرا	ئاخە سۆدە خەلك سەرێ خۆ پێ دشۆن	گلەسەر	تربة الحمام
ئاخا شین	ئەڤ ئاخەیا رەنگ ب سەر شینی ڤە دچیت ئو یا ب هێزە بۆ کورتانەکرنا بنێ خانیا	خۆلی رەنگ شین وەك چیمەنتۆوایە	تربة أزرق اللون
ئاخەبان	بۆ بان چێکرنا ب کارتێت	بۆ سواخ دانی بان	لصقل السطح
ئاخەپیت	ئەڤ ئاخە خۆلێك نەدەرە	خۆلی پووت	التربة الرملية غير اللاصقة
ئاخەرەشك	ئەڤ ئاخە دەمێ ل بن ئەردی تێتەدەر یا رەشە	خۆلە رەش	التربة السوداء
ئاخە سپیك	ئەڤ ئاخە دەمێ ژبن ئەردی تێتەدەر یا سپی یە	خۆلی سپی	التربة البيضاء
ئاخە صور	ئەڤ ئاخە یا رەنگ صورە ب	گلە صور	التربة الحمراء

	کاردئێن بۆ زێنارکێت خانی ل گوندا		
ئاختیار	پیری/ ب صالدا چۆیی	بەسالاچوو	المسن
ئاختیاری	پیری/ ب صالداچۆیی	بەسالاچوون	الشیخوخة
ئاخر (ت)/ ك ٠ خ)	نێ/ – ئاخر ئەز نەشێم بێم	بەس	لكن
ئاخرکێ –ئا–	نێ/ – ئاخرکێ وەرنە د تانا مە	بەس	بس
ئاخر	دیماهی/	دوواییی	آخر
ئاخری	دیماهیچکێ/ دیماهیکێ	دوواییی	آخخر – نهاية
ئاخرەت	رۆژا قیامەتێ/	رۆژی دووایی	يوم القيامة
ئاخر زەمان	دیماهیا دنیایی دبێژنە وان رۆژێت دیڤ پێغەمبەرا داتێت	دوواییی دوونیا	آخر زمان
ئاخر شەر	دیماهی نەخوشی	دوواییی ناخوشی/	نهاية الشيء
ئاخڤاندن	ئینا نەقەسە	بەقسە هێنان	اجبارعن كلام
ئاخڤاند	ل گەل سەکر/ گال گال ل ڤەل دا کر	کەوتە قسە لەگەل	تكلم معه
گ ئاخفتن هند یا ب خوودانەهندی ل بن ئەزمانە			
ئاخڤت	پەیڤانە	قسەکر/ دوواوە	متكلم
ئاخفتن رەق	قەسە هشك	قسە ووشك	كلام صلب
ئاخفتن خوش	قەسێت ب کەیف و تازە	قەسەی رێك و جوان	كلام طيب
ئاخفتن نەرم	قەسەیێت بێ ئێش	قەسەی جوان	كلام لين
ئاخور	خارنا کەوال	خوراکی ئاژەڵ	علف الميوان
ئاخور	هەلاویستی/	هەڵ وا سراو	معلق
ئاخیرك	پێشیکێت هی	جورە پێشکەیەکی رەنگ	نوع من حشرة

	شتي ئاخێ یە لەقا ل مروڤی دەدەن و دسوژیت شوینا لەڤێ	خۆڵە ووردە گانەی بەژانە/	ذات لون رمادی
ئاخینك	بێهن ڤەدانا کیر	ئاخ هەلکێشانی قول	تحسر
ئاخینك ڤەدان	ئاخ ڤەکێشان	ئاخ دان	تنهر
ئاخنین	تێ حەشاندن	تێ پەستان	كبس
ئاخنە(ك • خ)	پێ شدانك	پێ پەستان/	مكبس
ئاخلە (ك • خ)	توكا دۆر هەیڤێ	کەوانەی دە وران مانگ/	هالة
ئادان	ب مفا	بەسوود	مفيد
ئادان	عەردێ چاندنێ	زە وی بەپیت	أرض الخصبة
ئادار	هەیڤا ئادارێ/ئیك ژ هەیڤێن بهارێ یە	مانگی ئادار/خاكە لێوا نەورۆزە	آذار
	گ/ ئادارە سە رێ دارێ خوش ترە ژ بنێ دارێ		
ئادارۆك	کولیلکا بهارێ یە هەیڤا ئادارێ دە ردکەڤیت رە نگێ وێ سپیە و مورە	گولي بهاریە	وردة ربيعية تظهر في شهر آذار
ئادە ی	دێ زي	دەی زووکە	تفضل بسرعة
ئادە	تافیل کرن	پاك کردن	
ئادە	ئەردێ رەخ و دۆرێت وی ئاڤ بیت	دوورگە	جزيرة
ئادە	پاقژکرنا عەردی ژ گل و گیا	پاك کردنەوی زەوی لە گژو وگیا	تصفية الأرض من الأعشاب
ئادەکردنا برنجی	پاقژکرنا برنجی ژ گل و گیای	پاك کردنەوی زەوی بە برنج لە گیا و چەتەڵ	تصفية الرز من الأعشاب
ئادەك	توخیبەك/ ئەڤتوخیبە یێ	دوورگەبەن	حدو

	دەوران کریە ژ ئاڤێ		
ئادریس (E)	ناڤ و نیشان	ناو نیشان	عینوان
ئارایش	سیماچێ کەر	نیگار کێشی	مزخرف
ئار	هاری/ ئەهلی پاری ناهیت ئاری	یارمەتی	مساعدة
ئارار	هی نەکەت خۆ بۆ حیبەتیێ	بۆ سەرسورمان	لتعجب
ئار(ێ٠ر)	ئاگر	ئاگر	نار
ئار	هیرکرن	دوردکردن	تطهير
ئارڤان	چێکەرێ ئاری	ئاشهوان	طمان
گ/ئار چو همبانێ مێر دڤێت بێژیت کانێ			
ئارام	هێدي	به کاوه خۆ	هادي
ئارام گەر	هێدي/مل پەحن، خو ل بەرگرتن	له سەره خۆ	هادي
ئاران	ئێشانا دژوار/ یێ وی بەری کەت ئەوی برین دار گەلەك ئاریا	ژانی به هێز	ألم شديد
ئاراندن	١–نیشاند/ ٢– دەشت/بادیە	به ئیشی هینا	رجوع
ئاراز	ئاڤێ ریبارەکی یە ل ناف بەرا ئاسیا و ئەورووپا دا دئەردێ کوردستانێ دا دچیت	روبارەیکێ به ئەردێ کوردستانێ داتێ دە پەری	أسم نهر بأرض كوردستان
ئارا	جھ	جێگا	مكان
ئاراستە	ژبۆ گۆتن/ ئاخفتن ئاراستەی واك کر	پێ گوتن	توجيه

ئاراڤ	دەست شون	دەست شۆر	غسالة الصابون
ئارەزوو ك٠ح	حەز	حەز	رغبه/ هيواية
ئارە زووكرن	حەژێ كرن	حەزكردن	رغية على
ئارەزوویی	حەژێ كرى	حەز كراو	راغب
ئارەزوومەند	خودان شيانێ حەژێ	حەزكەر	الهاوي
ئارەق	شەربەتا ترى/ پشتى ڤەگرتنا ترى بو ماوێ چل رۆژاهندەك ژى ژ جەهى چێدكەن	مەى	شراب
ئار بۆ خێن	ئاركێ خۆرنيفكا, خەلك دخۆن	ئاردە خورنوك	طحين
ئارحالك	خوارنەكەژ ئار و دوهنى و خوێ نان ژێ شەكر وپێكڤە دقەلينن و حەل دكەن و بنانى دخون ئارێ بێ هەمى تشت	جورە خوارد نێكەلە ئارد ورون و شەكر	طعام يضع من الطحين و دهن و ملع و سكر
ئارمانج	ستێرك	نيشانه	هدف
ئارمهل	دەزيێ قەسكێ	دەزووى ئاوريشم	نسيج المير
ئارهطر لنزرك	كرين و فروتن	كرين و فرۆشتن	تجارة
ئارلسك	سير سرك/ سيسرك	سيسركەى بە دەنگ	صرصر
ئارنگ	كولا پيس	دەمەلێ كوژەك	الجمرة الخبيثة
ئارو	خيار/ دەرامەتەكێ هاڤيني يە	خەيار	خيار
ئارولك	گريا زارۆكا بێ راوستيان و ركەگرتن	گرگرين ركە گرتن	بكاء بدون توقف

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ئارۆنگ گرتن	دخریك کەتن / ڕکۆیی	ڕەکە گرتن	بکاؤ بدون توقف
ئاری	ژناڤ برن	لەناوبردن	قمع
ئاری	سەرکەتی	سەرکەوتی	منتصر
ئارینەك	پاراستن	پاراستن	المحافظة
ئاریشە	بێ تەڤایی	ناکۆکی	مشکلة
ئارێ گەنمی	گەنمێ هیرکری	گەنمی ووردکراو	تطحين الحنطة
ئارینۆك	نۆکە هیرکری یە/ دکەنە دووکەر بۆ ئافکا	ئالینۆك	حمصية
ئاریشەن	ڤێ پەیڤێ دبێژنە کەسەکی کو کارەك کربیت، شیانێن وی بلند بکەن ئان ژی نزم بکەن	کەیاسە	معنويات
ئاریش	ناڤك	ناوکە	لب
ئاریشە	بێ تەڤایی	ناکۆکی	المشاکل
ئارهان (ز)	ئاراندن/ ئێشاندنەڤە	بەژان ئێخستن	جعله يتألم
ئارها (ز)	ئاریا/ ئێشا	بەژان کەوت	تألم
ئار	تۆزا سپی/ پشتی هێرانا هەر دەرامەتەکێ دانی	ئارد	طحين
ئارکێ برنجی	برنجێ هیرکری	توزێ برنج	طحين الرز
ئارکێ دارا	هیرکێ دارا دەمێ دبڕن ژبەرتێت	کەپەکی دار کاتی دەبرن لەبەردێ	نشارة الخشب
ئارێ ڤەبێتی	ئارێ ل موخلکێ دای	ئاری لە هێلەك دراو	طحين منخل
ئارکێ صاڤاری	هیرکێ صاڤاری/ توزا دیماهیا صاڤاری پشتی	وردکە ساوار	برغل/ ناعم

	هێرانێ		
ئارینیت	١- پێ ڤەدەت	پوددەدات	لدغة
	٢- ژانی هاددەن		
گ / مارێ رەش نا			
ئارینیت			
ئازا	سەربەردای	سەربەست	حر
ئازاد	سەربەردای	سەربەست	حر
ئازادی	سەربەردایی	سەربەستی	الحرية
ئازادی خواز	کەستی ل دیف	سەربەستی خواز	طالب الحرية
	سەربەردایی بگەرن		
ئازار	ئێشتی	ژان	داء
ئازار دەر	کەسێ کارێ ئێشانی بکەت	کارێ ئازارکردن	مؤذي
ئاز	تام / ئەز چ ژ ئازا شیڤێ	تام/ چێش	تذوق
	نزانم		
ئاز	تەحل/ تامار	تال/ سفت	مرّ
ئازا ماری	ژەحرا ماری/ تفا ماری	ژەهرا مار	سم الحية
ئازاکرن	بەردان/ ئەحۆی، کەرێ	بەرەلاکردن	إطلاق سراح
	خۆیێ ئازاکری		
ئازادکر	بەردا	دەست لەسەر هەل گرتن	إخلاء سبيل
ئازا	زیرەك/ سەردار یێ ئازادە	ژێر	شهم
ئازمە (ك. خ)	پرسکێت لاوینیێ	قینجکەی جوانی	حب الشباب
ئازەب	خورت/ لاو	گەنج	شاب
ئازری	هاربۆن، ژبەردەست	درپوون	جن
	چوونەدەر		
ئازمودن	جەربان	تاقی کردن	تجربة

ئاز مون کار	کەسێ کارێ ئەزموونا بکەت	تاقی کەر	مجرب
ئازێ لخوه بکەم (ش)	دێ کەمەبە/ خۆ	لەبەرم دەکەم	ألبسها
ئاززوقه	دان ودکاك	زەخیره	أرزاق
ئاز	شیانا خۆ پاراستنێ	توانای خۆ پاراست	قدرة على المحافظة
ئازۆك/ لا	تۆزا کیمیاوی/ زبل	زبل	سماد
ئاژەل	کەوال	گیانەلەبەر	حیوان
ئاژو	ئالف	خوراکی ئاژەل	علف
ئاژانس	وەکیل	وەکیل	وکیل
ئاژانسێ هەوارهاتن	وکیلێ هاری کارییێ	ئاژانسێ فریاکەوتن	وکالة الغوث
ئاژاوه (ك. خ)	تێك ڤەدان	پەیداکردنی دووبەرەکی	صانع العدم تعاون
ئاژەنه (ك. خ)	مۆخلك	هێلەك	منخل
ئاژبینه	زڤرۆك	مزراب	مطحنة
ئاژدل	من تمام	تەواو بوون	تمام
ئاژۆتن	هاژۆتن	لێ خورین	سوق
ئاسار	شوین/ جھ/ کوردی کردیە/	شوینەوار	أثر
ئاست	دیماهیا بەینا دوو تشتا	دووایی بەینی دووشت	الحد
ئاست	شیان	توانا	مقدرة/ قابلیة
ئاست	سەرانسەر	سەرانسەر	على المستوى
ئاستەم (ك. خ)	هێدی/ هەما	لەسەرە خۆ	خفيف
ئاستێ ژیارێ	ئاستێ گوزاری	ئاستێ گوزاره	على المستوى المعیشي

Headword			
ئاستەنگ	بەرگر/ ژبەراوستیان/ نەهێلان دا وێ کریارێ بکەن	کۆسپ	حاجر
گ / ئاستەنگ بێ دەرەجە نابن			
ئاسمین	گولا یاسەمین/ ل ل چیایێ شین دبیت رەنگێ وێ گولێ سپی وزەرە	گولی یاسەمین	وردة یاسمین
ئاسۆ ـك. خ	بەرێ سپێدێ/ ئەلند	بەرەبەیان	الأفق
ئاسایش/ ك. خ	ئێمنایی/ بێ ترسی	هێمنایی	الأمن
ئاسایی/ ك. خ	خودی	ئاسایی	اعتیادي
ئاسك	خەزال	ئاسك	غزال
ئاسێ گەه	کەل	قەلا	حصن
ئاسا	شتی	هەردەك	مثل
ئاسنا	چێ بۆیی	رووی داوە	متألف
ئاسیدە	رەنگەکی حەلاوێ یە ژ ئار وشەکر ودۆنی چێ دکەن	جۆرەکێ حەلاوێ یە	نوع من الحلاوة/ حلاوة طحینیة
ئاسن	فلزێ ئاسن/ فلزەکێ ب هێزە بساناهی نا چەمیێت	ئاسن	الحدید
گ/ ئاسن لۆلێ بێ هەڤە			
ئاسن کوت	کەسێ کارێ ئاسن بکەت	ئاسنگەر	الحداد
ئاسنین (ك. ح)	ژئاسنی چێ بۆیی	لە ئاسن دروست کراوە	صنع من الحدید
ئاسینگە	بێ پافرن کری/ شیرهەدای	گمارەدار/ صصت	
ئاسێ	پەیڤەکە بکاردئینن بۆ هەر تشتەکێ ژ جهێ خۆ نە	عاصێ/ عاسێ	سلك

	ئێتەدەر		
ئاصهێ	ناڤێ گوندەكی یە ل سەر توخیبێ عیراق و توركیا یە	ناوی گوندێكە	اسم بلدة تقع على الحدود العراقية التركية.
ئاصه	ناڤێ دەڤەرەكێ یە ل نێزیكی ئامێدیێ	ناوی ناوچەیەكە ل ئامێدیێ	اسم منطقة قرب العمادية
ئاش	ئامیرێ دان ودكاك هیركەر	ئامێری ووردكەری دانەوێلە	الطاحونة
ئاشەڤان	كەسێ ئاشی دگێریت	ئاشەوان	طحان
گ/ ئاشەڤانێ ئاشی میراب خولامە			
ئاشی چوو	ئاشی دزین	دزینی ئاشی	سرق الطاحونة
گ/ ئاش چوو تو پرسیارا چەق چەقۆكێ دكەی!!			
ئاشێ كەتی	ئاشی رووخای	ئاشی كەوتوو	الطاحونة الواقعة
ئاشێ هەرفتی	ب سەرك داكەتنا ئاشی	ئاشی تێك شكاو	الطاحونة المدمرة
ئاشك	عوركێ پەزی، هەرچەندە ئەڤ پەیڤە ژبۆ كارگەهێت بچیك یێ دانی بهێریت	گەدە	معبدة
ئاشت	پێك هاتن	رێك كەوتن	صلح
ئاشت بوون	ژێك گرتن	رێك كەوتن	تصالحا
ئاشتی خواز	داخازێ ئێمناهیێ	خواستی ئاسایش	طالب الأمن
ئاشیتێ	ناڤێ گوندەكێ كوردایە	ناوی لادێ یەكی كوردە	اسم قرية
ئاش كر	پێك ئینا	پێك هاتن	تصالحا
ئاشكرا	بەیان/ بەرچاڤ كرن	دیار	بیان
ئاشكراكر	بەیان كر	دیاركرد/ روون كرد	تبیان
ئاشكرا بوو	دیاركەفت	روون بوو	أظهر

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
ئاشوب	هزری	خەیالی	فكري
ئاشوبی	ژنخۆ گۆتن	بەخەیالا وی	وهمي
ئاشنا	هەڤال	هاورێ	صديق
ئاشیف کرن	ژ رەها ئینانەدەر	لەرەگ وریشال دەرهێنان	قلع
ئاغا	مەزنێ ئێلەکێ/ عەبو ئاغاییێ مزیریا بوو	گەورەی هۆزێك	كبير العشيرة
ئاخزە (ك. خ)	قورمكێ جگارێ	قونكە جغارە	عقب السيجارة
ئاخر	جهێ خوارنا كەوالا	ئاخۆر	حظيرة
ئاساد (ك. خ)	ناڤێ ژنایە/ روناهیا هەیڤێ	رۆشنایی مانگ	ضوء القمر
ئاقوبەت	یێ شدیای	توندە/ ئەسلی یە	قوي
ئاقار	چۆلایی/ ئاقارێ مزیریا یێب دار وبەرە	چۆلاوی	خارج البلدة
ئاهیدە	باوەری	بروا	ثقة
ئاڤ	یێ ژیان/ تەرکەروکێ رۆهنەو بێ رەنگ وبێ بهنە ل دەرونی یێ هەی	ئاو/ شلەیەکی بێ رەنگ وبێ بۆنە	الماء
ئاڤا	بنیات کر	ئاوا	عامر
ئاڤا بیناهیێ	رۆهن كەرێ دیتنێ	ئاوی بینین	سائل الزجاج
ئاڤا پەنگیای	ئاڤا نەچیت	ئاوی گەماردراو	الماء المحاصر
ئاڤا پەنکریاسێ	رۆهنایێ دزەراڤی دار	ئاوی زەراو	ماء البنكرياس
ئاڤ زەنی	مەلەڤانی	مەلەوانی	سباحة
ئاڤ ترشك	تەڕکەرێ ترش	ترشاو	الماء الحامض
ئاڤا ترشی	ڤەگرتنا تری	ترشاو	خل
ئاڤا تەمر	ئاڤا شرین	ئاوی شرین	الماء العذب
ئاڤا تەحل	تەرکەرێ تەعل	ئاوی تال	الماء المر

ئاڤ طەزینك	صارکەرێ ئاڤێ	ساردکەری ئاو	ثلاجة
ئاڤا راوستیایی	تەرکەرێ نەچیت	ئاوی وەستاو	الماء الساكن
ئاڤا رۆن	تەرکەرێ تازە چ تێدا نەبیت	ئاوی بێ گەرد	الماء الصافي
ئاڤار	کەڤلێ کەوالا یێ نەچێ کری	کەولی ئاژەل	جلد الحيوان
ئاڤ رابوون	زێدە گاڤیا ئاڤێ	ئاوهەلسان	فيضان
ئاڤاز	دەنگێ سەلیقێ	ئاواز	لحن
ئاڤا زەلال	ئاڤا رۆن	ئاوی روون	الماء الصافي
ئاڤا زەر	زەرداڤ	زەرداو	صفراء
ئاڤا زێری	تەرکە رەکە زێری یی زەردکەن	زێراو	ماء الذهب
ئاڤا شرین	تەرکەرێ ڤەخوارنێ	شلەی خواردنەوە	الماء العذب
ئاڤا شیری	زاك	ژەك	ماء الحليب
ئاڤا شێلی	تەرکەرێ شێلور	ئاوی لێل	الماء العكر
گ/ ئاڤا خۆرتا ئەڤراز دچیت			
ئاڤاکر	چێ کرن	دروست کرن	إعمار
ئاڤایی	بنیات/ بنگەهێ کارکرنێ	ئاوایی	عامر
ئاڤا گولا	گولاڤ/ ئاڤا بهنێ ڤەددەت	گولاو	ماء الورد
ئاڤا گەنی	گەناڤ/ ئاڤا کەڤن دبیت ئۆ دپەنگییت نەچیت	ئاوی بۆگەن	الماء العفن
ئاڤامەند	ئاڤ دەمێ ل جهەکی کۆم دبیت	کۆبوونەوەی ئاو لە شوێنێك	الماء الغير المتحرك
ئاڤەدان	ژینگەهێ کێدابوو خانی	ئاوەدان	عمر

	ورێ لێ چێ کرن		
ئاڤەدان کر	خانی دمالی لێ چێ کرن	ئاوەدان کردن	عمر
ئاڤەدانکرن	خانی دمالی لێ چێ کرن	ئاوەدان کردن	استعمار
ئاڤە پرتەقال	دۆشاڤا پرتەقالێ	ئاوی پرتقال	عصير البرتقال
ئاڤە شۆق	ئاڤا پیس	چلکاو	الماء الملوث
ئاڤە سپیك	ئاڤا رەنگ سپی	سپیاو	الماء الأبيض
ئاڤە شۆڕك	ئاڤا هەلاویستی	تاڤگە	شلال
ئاڤە لیمۆکێ	ئاڤا ژ نیموکێ تێتە دەر	ئاوی لیمۆ	عصير ليمون
ئاڤە ماست	ئاڤ وماستێنکڤە دشێلت	ماستاو	شنينة
ئاڤە رەشك	تەراتیێ د رشکا چاڤی دا	ئاوی بنین	الماء الأزرق
ئاڤە ل کراسی	هەڤال کراس	ژێرکراس	أتك
ئاڤ باز	کارکەرێ ئاڤێ/ وەکی مەلەڤانا	ئاوباز	السباح/ الساقي
ئاڤ بەند	ئاڤ گیر بۆن	ئاوبەند	استقاء
ئاڤ بەنداگیانی	کەتنا ئاڤێ دلەشێ مرۆڤی دا	ئاوبەندی گیان	استقاء الجسم
ئاڤ بەندازکی	کیسە گرتیێ زکی	ئاوبەندی زك	استقاء البطن
ئاڤ بەندا مێزوویی	مەژیێ کیسە گرتی	مێشك کیسیە گرتی	الاستقاء الدماغي
ئاڤ چلکی	ئاڤ هشك بووی	ئاو هەڵ چنە	ورق نشاف
ئاڤ دێر	کەسێ ئاڤێ بدەت	ئاودەر	الساقي
ئاڤدین	تۆلڤەکرن	تۆلەکردنەوە	انتقام
ئاڤدان	عەرد ئاڤ دان	ئاودێری	الري
ئاڤ در	قلیچ/ بەنیشتێ چاڤی	جیقنە	فضلات ماء العين
ئاڤ دزە	لەکێشانا ئاڤێ بۆ جهەکێ	ئاودز	رطوبة

	دی		
ئاڤ رابین	هاتنا ئاڤێ ب هێز دەڤەرێ تژی دکەن	ئاو هەلسان، لافاو	فيضان
ئاڤ رەس	دەزیێ حەریری	ئاوریشم	نسيج الحرير
ئاڤ رنگ (ك. ر)	خەلات	پاداشت	مكافئة
ئاڤرنکچی (ك. ر)	رێبار	رێبوار	عابر السبيل
ئاڤریشم	دەزیێ کرمێ قەسکی چێ دکەت	دەزووی ئاویشم	خيط الحرير
ئاڤرێژ	جهێ دەست نڤێژا	ئاودەست خانە	الحمام
ئاڤرێژی	نەراوستیانا ئاڤێ	ئاورێژە	منحدر الماء
ئاڤرێژکرن	ئاڤ ڤەرێتن	ئاو رشتن	بزل الماء
ئاڤرێزك	برکا ئاڤی	حەوزی ئاو	حوض الماء
ئاڤرەشاند	ئاڤی لێ کرن شتی بارانی	ئاورشێن کردن	نوع السقي
ئاڤرە	پێنب ئاڤە، پێنب تشتە بۆ گیان بەرا	شێ دارە، زگ پرە	رطب، حامل
ئاڤرەولە	ئاڤا ژبەر برینا تێت	زووخ	الماء الأصفر، ماء الجرح
ئاڤرەعەرد	عەرد ژ سەرڤە یێ هشکە بەلێ دەمێ ڤەدکولن یێ تەرە	زەوی شتی دار	أرض رطب
ئاڤزێرکین (ز)	ب زێری تام بدەن/ ب ئاڤا زێری یشۆن	زاخاوی بدەنەوە/ لە زێر هەلکشنەوە	تطعيم بالذهب
ئاڤزۆنە	قەیدکێت ئاصنی، خەلەکێت ئاصنی	زنجیر	سلسلة
ئاڤزۆن	کریا داوەکی کلابایە	ئاوزوێنە	حلق حديدية
ئاڤژەل (ك. ر)	گەمی ڤان	کەشتی وان	ملامح

ئاڤزبەرهاتن	بریبنەک نان ژی ئامانەک ئاڤ ژێ بێت/ ئاڤ لەدان	ئاودەردان	إفراز الماء
ئاڤ ژبەرداکرن	هەل گرتنا ئاڤێ ژبەر	ئاوە جۆرکرن	رشح المياه
ئاڤس	زک تژی	زک پڕ	حمل عند الحيوان
ئاڤس بوون	ڤێ پەیڤێ بکاردئینن بۆ کەوالا دەمێ زک تژی دبن	ئاوسی بوون	حمل
ئاڤستا	پێ زانین نامە	نامەی زانستی	رسالة علمية
ئاڤسینگ	سنگێ ئاڤ دکەڤیتێ	ئاوگیر بوونی سینگ	ذات الجنين
ئاڤشرین	تاما ئاڤێ شرین	شریناو	الماء الحلو
ئاڤ شرینک	ئەڤە شیڤەکە چێ دکەن ژئاڤا کولندێ صالێ وکوتلکا دکەنێ	چێشت کفتە بەئاوی کودی سالانە دروست دەکەن	طبخة كبة الحلو
ئاڤشوق خۆر	بۆکەسەکی دبێژن ئەوێ بەرمایکێت خەلکی بخۆت	چلکا وخۆ	متطفل
ئاڤشیلک	جۆیێت ئاڤا بارانێ	جۆگەی ئاو	مجرى الماء
ئاڤتاب (ف)	رۆناهیا روژێ	رووناکی رۆژ	ضوء الشمس
ئاڤ لێزە	ب ئاڤ بوون	زیادبوونی ئاولەناو، ئاومژین	امتصاص الماء
ئاڤێن گەریای	ب ئاڤ بوون	ئاوداربوون	الشجرة في أول أدوار النمو
ئاڤکا ڤیقی	ئاڤا ژ فێقیێ گڤاشتی	ئاوی مێوە	عصير الفاكهة
ئاڤی	دئاڤێ دا دژیت	ئاوی یە	المائي
ئاڤیە	حەژ ئاڤێ دکەت	حەز لە ئاودەکات	يعيش في الماء
ئاڤیلە	ئامیرە بۆ کێلانا ئەردی بکاردئینن	ئالەتێکە زەوی پێ دەکێلن	محراث

ئاڤ وجۆ	جۆكێت ئاڤێ سەر ئەردی	ئاوجۆگا	الماء والمجاري
ئاڤ وصۆلین	جۆكێت ئاڤێ یێن عەردكرد	جۆگای ئاو	مجاري المياه
ئاڤ وهەوا	هاتنا بای	ئاوهەوا	المناخ
ئاڤ وئاڤبچی	چ ل دیفداشین نەبیت، خەبەرەكە	ڤیرسی، چش	بئس المصير
ئاگر	ئاگر	ئاگر	نار
ئاكرێ	گرێ	گرێ	عقدة
ئاكنجی بوونا هەر	هەروهەر بنەجە بوون	جێ نشینی هەردەم	السكن الدائم
ئاكنجی	بنەجهی، جە نشین	بنەجێ بوون، جێ نشین	استقرار
ئاكام	دیماهی	كۆتایی	نهاية
ئاكار	چی كری	چاك كەر	خلق
ئاگر	تهن ورۆناهی	گەرم وروناكی	النار
ئاگر	خۆیێ گەرم كرن	خۆ گەرم كەر	محتمي
ئاگرباز	یاری كەرێ ئاگری	پالەوانی ئاگر	بهلوان النار
ئاگر بازی	شۆل كەرێ ئاگری	كاركەی ئاگر	عامل النار
ئاگر بەربوییێ	ئاگر ڤێرا چوو	ئاگر لێ ی چوو	نشوب الحريق
ئاگر بەر بۆڤە	ئاگر هەل بۆڤە	ئاگر پێ بووەوە	اشتعل النار
ئاگر بەردان	ئاگر هەل كرن	ئاگر پێ كردن	إحداث النار
ئاگر پارێز	پەرستنا ئاگری	پارێزەری ئاگر	عباة النار
ئاگر پەرست	باوەر ب ئاگری ئینان	بروا هێنان بە ئاگر	عبادة النار
ئاگر پێڤەنان	نێزیك كرنا ئاگری وڤێ هەل چوونا ئاگری	ئاگر پێوەنان	اشتعال النار
ئاگر دان	كوچكێ ئاگری	ئاتەشی خانە	موقد النار
ئاگرێ بن كا	١- ئەو ئاگرێ خۆش ل	١- ئاگری بە گلیە.	١- شعلة النار

	کابێ دچهب ٢- بۆ شەر هەل کەرا بکاردئینن. ٣- سەرێ فتنێ	٢ بۆ کەسێ بەکاردێن کە شەر هەل بکا. ٣- سەر فیتنە	٢- رأس البلية
ئاگرێ بەریۆیی	سۆتن	سووتان	احتراق
ئاگرۆك	١- بچیك کرنا ئاگر ٢- ناڤێ خوریانەکێ یە لەشێ مرۆڤی مانگێت صور لێ چێ دبن ل گەل پرسکا	١- ناوی بچووك کراوەی ئاگر. ٢- خورێنەیە لە لەشی مرۆڤ ٣- ئاتەشەی	١- اسم مصغر ٢- نوع من الحساسية
ئاگرۆك	نەساخیەکە ل دەرامەتی چاندنێ چێ دبیت، بەلگێت وی شینکاتی دسوژن ودمرن	جورە نەخوشیەکە توشی سەوزە دەبێ گەلاکانی دەسوتێ ودەمری	
ئاگرخانە	مەنجەنیق	شوێنی ئاگر	منجنيق
ئاگر خۆش	گەلەك ئاگر	ئاگری بەهێز	النار القوي
ئاگرێ خوشتڤیێ	گرێ ئاشقیێ	گرێ خۆشەویستی	نار المحبة
ئاگر ڤەمراند	بێ دەنگ کرنا ئاگری	نەهێشتنی ئاگر	إطفاء النار
ئاگەه	هایژێ	ئاگادار	أعلم
ئاگەهی	هایژێ کرن	ئاگاداری	إعلان
ئاگەه لێ یە	هایژێ یە	ئاگادارە	منتبه
ئاگەهداری	هایژێ کرن	ئاگاداری	إعلان
ئاگەهداری کرن	نیشادان	ئاگادارکرن	تحذير
ئاگەه کرن	گۆتنێ	پێ ووترا	تبليغ
ئاگەه لێ بوو	هایژێ بوو	ئاگادار بوو	كان منتبه

ئاگەهدارە	خەبەر دارە، هایژێ هەیە	بەخەبەرە	منتبه
ئالاڤ	گوریا ئاگری	حەلا وبلێسە	شعلة
ئال (ز)	جهـ	لا	عند
ئالێ مە	رەخێ مە	لای ئێمە	عندنا
ئالێ وە	جهـ وە	لای ئێوە	عندكم
ئالێ دی	رەخێ دی	لایەكەی تر	الجانب الآخر
ئال (ك. خ)	صۆر	سور	أحمر
ئالا	نیشانا ئاشكرا بینا مللەتا،	بەیداخ	علم
	بەیرەق		
ئالادار	هەلگرێ ئالایی	هەلگرێ بەیداخ	حامل الراية
ئالایی	ئاشكرایی، ئالایی كوردا	دیاركری	إظهار العلم
	بی رەنگیـە		
ئالال	گولەكا خو جهە بلند دبیت	گولی هەلالە	نوع من الوردة
	هەمی رەنگ ژی ییت		جنب العشق
	هەیـ		
ئالەب	دەرمالكێت دكەنە ناڤ زادی	بیبەروكاری	التوابل
	دا ئاماوی خۆش بیت شتی		
	فلفلا وبهاراتا		
ئالەكیدا (ز)	ب رەخەكی دا	بەلایەكەوە	من الناحية
ئالەت	ریمەت	روو	وجه
ئالفی	گیایەكێ رەنگ سپی یە پەز	عەلەف	نوع من
	دخۆن		الحشيش
ئالاف	گوریا ئاگری	هەلاو	شعلة النار
ئالفدان	خوارن دانە كەوالا	خۆراك دان بە ئاژەل	المعلف
ئالفێ زڤر	ئالیكێ زڤر	ئالیكێ زبر	العلف الغير

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
			المركز
ئالووچە (ك خ)	حليك	ئالووبالوو	الأجاص
ئالووصۆر	حليكێت صور	ئالووبالووى سور	الأجاص الأحمر
ئالۆزكر	تيك ئالاند	گرێ دا،	عقد
ئالۆز	ب گرێ	بە گرێ	معقد
ئالۆزى، ئالۆزيا	بگرێ كەفت	بەگرێ كەوت	أصبح مقعود
ئالو	گيايەكێ شينە ل بن دارا شين دبيت	ئاليكى وولاغە	علف الحصان
ئالچاخ (ن)	ڤەكرى، بێ خۆيى	بێ كەسى كراوە	عديم الشرف
ئالهنگ	گيايێ بێ هەل چنۆك	گياى هەل چنە	عشب المتسلقة
ئالهنۆك	خۆ ئالاندن ب	خۆ ئالاندن بە شتتەوە	لف حول
ئالهنۆك	نۆكێت تەركرى	لەتكە نۆك	حمص مقسم إلى قسمين
ئالهك	گيايە پەز حەژێ دكەن	خۆراكى ئاژەل	علف الحيوان
ئالهان	وەرمتى	ئاوساو	تورم
ئالى	صۆركاتى	سوورايى	حمار
ئالوزى	ب گرێ	بەگرێ	معقود
ئالۆزيا ئابوورى	گرێت ئابوريێ	گرى ئابورى	المشكلة الاقتصادية
ئالۆزكر	ب گرێ ئێخست	گرێ ى دا	تعقيد
ئالۆزاند	ب گرێ ئێخاند	بەگرێ خست	معقد
ئالۆزيا	ب گرى بوو	بە گرێ بوو	معقد
ئالۆزبوو	گرى بوو	بەگرێ بوو	أعقد
ئالۆزتر	پتر ب گرێ	زياتر بەگرێ	أكثر تعقيد
ئالك	مەدفينى	شلە	مرق

ئاڤکا گۆشتی	گۆشتاڤ	گۆشتاو	شوربة اللحم
ئان	پەیڤا ژێک ڤەکرنێ	یان بۆ جیاکەرەوە بەکاردێنت	تستعمل للتفريق
ئانەهی دان	بهیڤی ڤەهێلا	بەهوادان	متأمل
ئانە	یانە، بۆ پرسیارکرنێ	یان نا	أم لا
ئانەهی	هیڤی، ئێمناهی	تەمای	مؤمل
ئانەهیا خودێ	ب هیڤیا خودێ	بەتەمای خودا	برعاية الله
ئانگۆر	هندی، هەمبەری	بەرامبەر	مقابل
ئامارکرن	سەر هژمارکرن	سەرژمێرکران	إحصائية
ئامێدی	ناڤێ دەڤەرێ یە ئەڤەمدی یە	ناو ناوچەیە، ئەمەمدییە	اسم منطقة، هذه مدينة
ئامادە	حازر	ئامادە	حضر
ئامادبون	بەرهەڤ بوون	حازیربوون	أحضره
ئامادەیی	بەرهەڤی	حازری	إعدادي
ئاما	سەرژمێر	سەرژمارە	الإحصاء
ئامانووس	سەرنڤێس	سەرژمێر	الإحصائي
ئامراز	پێ کارکەر	ئامراز	الأدوات
ئامان	ئامیرێت خوارنێ بکەنێ	قاپ وقاجاخ	المواعين
ئامان شۆن	لیفکێ ئامانا پێ بشۆن	لیفەی قاپ شوشتن	ليفة لغسل المواعين
ئامانێت فرەهـ	لەگەن وسینییێت ڤەدەر	قاپی فراوان وپەل	مواعين العريضة
ئامانێت کێر	سینیکێت ئاڤکا	قابی قول بۆ شلە	مواعين غليظة
ئامەد (ف)	حازر	حازر	حضر
ئامەد	ناڤێ کەڤنێ دیاربەکر	ناوی کۆنی دیاربەکر	اسم قديم لمدينة دياربكر

ئامۆژن (ك. خ)	ژن مام	مامۆژن	زوجة العم
ئامۆژیار	تێ گەهشتن	مامۆستا	فاهم، مدرس
ئامۆژیا	کەرەسەیەکی کیمیاوی	جۆرە زبلێکە	نوع من السماد
ئامۆژگاری	نسمەت	راسپاردن	نصيحة
ئامۆژگار	پەیمان گەه	پەیمانگا	معهد
ئامیان	ترشی کەر، هەڤیری ئامیان بکە	ترشاندن	تخمير
ئامێر	ئالەتی بۆ کارکرنێ	ئامێر	الآلة
ئامێرێت کەزاخێ	ئالەتێ قوساندنێ	ئامێرێ بڕین	آلة قص الشجرة
ئامێرێ چاپێ	ئالەتی چاپ کرنێ	ئامێرێ چاپەمەنی	آلة الطبع
ئامێرێت چاندنێ	ئامێرێ، گشت کاریی	ئالەتی گشتوکالی	آلة الزراعية
ئامێرەت	ئالەت	ئامێر	الآلة
ئامێرکاری	ئالەتی شۆل پێ کرنێ	ئامێرێ کارکردن	آليات
ئامێرێت بەردەست	ئالەتێ لە بەردەست	ئامێرێ لەبەردەست	الأدوات الاحتياطية
ئامێرێت نوژداریێ	ئالەتێت پێتڤیێت دختۆرا	ئامێرێ پزیشك خواز	الأدوات الطبية
ئامێرێت پێ خوارنێ	ئالەتێ تشتا پێ بخۆن	ئامێرێ خۆراك خواردن	أدوات الطعام
ئاقار	چۆلایێ	چۆلایی	منطقة خارج البلدة غير مزروعة
ئاقل	هش وبیر	بیر و هۆش	عقل
ئاقل خوەش ماله ژبۆ هودانی کەماله			
ئالیده	باوەری	بڕوا	ثقة

پەیڤ	کرمانجیا ژوروی	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
ئاقدینین	ڤەدکەن، ئەڤ گولەشنی دێ ئاقدنین	تازە دەکرێـنەوە	ینفتح
ئاقید	دۆشاڤا تیر	دۆشاوی خەستە	عسل ثخين
ئاقیق	مەرجانێت گران بەها	یاقوت	ياقوت
ئاقیبەت	چێ کرنا بنەجھ	تۆند دروست کەر	الصنع المحكم
ئاقیق	گەوھەرا گەلەك رەنگا دگریت	گەوھەرەی رەنگا ورەنگ، یاقیق	عقيق
ئانكۆ	ئان ژی	یانیش	أي
ئانەهدان	ب تانێ ڤەهاتن	هاندان	إغاثة
ئای	دەنگێ ئێشتی یە	دەنگی ژان	صوت الألم، للتوجع
ئاین	دین	خواناسین	دين
ئاها	هۆسا	هائیها	هكذا
ئاهەنگ دار	مقام بێژ	گۆرانی بێژ	مطرب
ئاهێن	حەق	ماف	حق
ئاهین	رەنگەکێ فافونی یە	جۆرێکی فافۆنە	نوع من المعدن
گ/ ئاهێن ڤی دەستی بۆ ڤی دەستی نامینین			
ئاواز (ك. خ)	سەلیقە	ئاواز	لحن
ئاوار (ك. خ)	مشەخت	رەوەند	مهاجر
ئاودێر (ك. خ)	ئاڤ دان	ئاودان	سقي المزروعات
ئاوات (ك. خ)	هیڤی	ئاوات	الأمل
ئاویر (ك. خ)	ئالەت	ئامێر	الآلة
ئاویر	ئامیر	ئامێر	جهاد
ئاوەرۆ (ك ح)	.میر	ئەستێرە	مجرة

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
نە	بەلێ	بەلێ	نعم
نە	زمانێ کوردیدا (نە) ب کورتی تێتە خواندن دکەڤیتە سەرێ پەیڤێ هەر چەندە مە نە یا کورت یا هەی بەلێ، (نە) دکەڤیتە دوماهیا پەیڤێ (- ە)	نە لەلفی کورتە دەکەوێتە سەرەوەی پیت (ە)، () ئەمەیان کورتە بەلام ئەمەیان دەکەوێتە دوایی ووشە.	
نەبەیچە (ك. ر)	گەلەك زێرەك	زور ئازا	أكثر شجاعة
نەبار	پێستێ کەوالا، چەرمێ کەوالا	پێستی ئاژەل	جلد الحيوان
نەداب	سۆربون	سووربوون	قبح
نەدالیل	جەحسیس	جاسوس	حائر
نەدەخانە	ددستاڤ، جهی بهن ڤەدانی	ئاو ددست خانە	مرافق
نەدبێم	ئەز دبێژم... یا کورت کریە	وا دەلێم	أقول
نەدزانم	ئەز دزانم، من هایژێ هەیە	دەزانم	أعلم
نەجەل (ع)	دیماهی هاتنا روحێ	ئەجەل	أجل
نەلوون (ف)	جەهەنەم	جەحەنەم	جهنم
نەلوەر	پال دا، ئەڤی مروڤی ئەز ئەتورەد	پال دەر	دافع
نەلك	شەرم، ئەڤە چ ئەتك بەرە	حەیا	حياء
نەلك برن	هەتك برن	حەیا برن	إهانة
نەلك بەر	بێ شەرم	بێ حەیا	بلا حياء
نەلریش	ناڤێ گوندەکێ مزیریانە ل دهوکێ	شارۆچکەکێ مزوویە ل دهوك	اسم بلدة مزورية في

			دهوك
ئەهۆ	نوهۆ	ئوحۆ	لفظة لتعجب شيء كثير
ئەح	پەیڤە بۆ گوه نەدانێ	ووشەیەکە بۆ گوێ نەدانی کار بەکاردێت	عدم الاهتمام
ئەخت وبار	خودان باوەر	بە وەفا	وفي
ئەختەر	ستێر	ئەستێرە	كوكب
نیاسێ بێ ئەخت وبار وە دیارە ئە ئەربابە ل ٢٣٨ نالبەند			
ئەردەنا	گوندەکێ مزیریایە ل دەڤەرا دهوك	گوندێکی مزووریە ل دهوك	اسم بلدة في دهوك
ئەربین	حرینا شێری	دەنگێ شێر	زئير الأسد
ئەرپیڤان	عەرد پیڤان	زەووی پێوان	مسح الأراضي
ئەر	کورت کریا ئەرد، عەرد	زەوی	الأرض
ئەرخابین (ك. ر)	بێ خەمی	بێ باك	غير مهتم
ئەرزان	کرینا تشتا ب پارەیەکێ کێم	هەرزان	رخيص
گ/ ئەرزان کرۆ هنبان درۆ			
ئەرزنك	بەرێ دەڤی	چەنەگە	ذقن
ئەرگۆشێ	گوندەکێ مزیریایە ل دهوك	گوندێکە لە شاری دهوك	اسم بلدة في دهوك
ئەرێ	بەلێ	ئەدی، ئەی	نعم / باللهجة العامية

ئەری و نەری	بەلێ و نەخێر	بەلێ، نەخێر	نعم ولا
ئەری	بۆ حێبەتیێ	بۆ سەرسورمان	للتعجب
ئەرك	شۆلێ کەسا	ئەرك	واجب
ئەرێ بێ قەدەك	فەرمانا بێ قەدەت	ئەمرێ بێ هێز	أمر بلا قوة
ئەرش	عەرش، جهێ مەزنەکی	شوێنی گەورەیەك	عرش
ئەزبەری	رەنگێ پیڤازیە	رەنگێ بە مەیی دە	اللون الوردي
ئەز	جهێ ناڤی بکار دئینیت. ئەز هاتمە مالا تە	جهێ ناوە، من، ئەمن (هگ)	أنا
گ/ ئەز چیا تو چیا **گازلك ما بێ گیا**			
ئەزبەنی	١– بەندێ تەمە ٢– بۆ رێزگرتنی تێتە بکارئینان.	بەندێ تۆم	أنا عبدك
ئەزەخانە	دەرمان خانە	شوێنی دەرمان	صيدلية
ئەز خولام	خولامێ تەبم بۆ رێزگرتنێ یە	بەنۆکەدت بم	أنا أخدمك
ئەز هولام	خولامێ تەم	بەنۆکەدت بم	أنا أخدمك
ئەز غەریبم	کەسەکێ نەنیاس بین	من غەریبم	أنا غريب
ئەز گۆری	خۆ قوربان کرن	بەقوربان بوون	فداء النفس
ئەزم	منم	منم	أنا
گ/ هەکە دیتم ئەزم **هەکە نەدیتم دزم**			
ئەزمان	پرتا گۆشتیە ددەڤی دا	زمان	لسان
گ/ ئەزمانێ درێژ **داركوكێ سەرێ** **خودانیە**			

ئەزمان پاقش	بۆ وان کەسا دبێژن دەمێ قەسێت جوان بکەن	زمان پاك	لسان طيب
ئەزمان پیس	بۆ وان کەسا دبێژن دەمێ خەبەرا دبێژن	پیسە زمان	لسان غير نظيف
ئەزمان پاقژ	زمانێ کەسەکێ تازەبیت ژ قەسێت نەخوش	زمان پاك	لسان نظيف
ئەزمان درێژ	بۆ وان کەسا دبێژن کۆ گەلەك باخڤن وقەسا ببەن وبینن	زمان درێژ	لسان طويل
ئەزمان خار	بۆ وان کەسا دبێژن دەمێ ئاخفتنێن وان دروست نەبن	زمان خار	لسان أعوج
ئەزمان رەش	کەسێ قەسێت کرێت بکەت	زمان رەش	لسان أسود
ئەزمان	ئاخڤتن	قسە	لغة
ئەزمانگا	١– زمانێ گای ٢– گیایەکێ بهاریە یێ بەلك پەحنە	زمان گا	لسان الثور
ئەزمان شرین	قەسێت تازە ودلڤەکەر	زمان شرین	لسان حلو
ئەزمان فص	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێ نەشێن دوو پەیڤا بسەر ئێك ڤە بێژن	ڤسەزمان	لسان أثلم
ئەزمان خۆش	ڤەسە شرین	زمان خۆش	لسان طيب
ئەزموون	تەجروبە	تاقی کەر	تجربة
ئەزموونگەه	بنگەهێ ئەزموونا	بنکەی تاقی کردن	مختبر
ئەزەلی	دهەبوونێ دا	لەبوونەدا	في الأزل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێرین	زمانی عەرەبی
ئەزوا	هێندی	لەسەرەخۆ	صبور
ئەژدەها	گیان بەرێ بەترس	دەعبها، عەزبا	شبح
ئەژمارده	هەل بژاردە، بژارکری	هەل بژاردە	منتخب
ئەژمار	هەژمارە	ژماردن	عدة
ئەژمارکرن	ژمارکرن	ژماردن	إحصاء
ئەژمارێت کەرتی	هژمارێت کەرتی	ژمارەکەرتی	عدد كسري
ئەژمارێت جۆت	هژمارێت دوویی	ژمارەی جووته	العدد الزوجي
ئەژماریار	هژماریار	ژمێریار	محاسب
ئەسەحی (ع)	راستی، نەڤ پەیڤە یا کوری کریە	راستی یەکەی	أصح
ئەسرین	رۆندك	هێسر	دموع
ئەسمان	عەسمان	ئاسمان	سماء
ئەستێور (ك.	نەزۆك، ستەور	زاوزێ نەکەر	عقم
ئەسپانیا	ناڤێ وەلاتەکێ ئەورووپی یە	وولاتێ ئەسپانیا	إسبانيا
ئەسپێ (ك. خ)	سپیه، گیان بەرە ژ پسیتی چێ دبن	ئەسپێ	قمل
ئەشك (ف)	رۆندك	فرمێسك	دموع
ئەشقی	گونەدانا رژێمێ	لەیاسا لادان	عدم إطاعة القوانين
ئەشقی	حەژێ کەر	حەزلێ کەر	عاشق
ئەشقی بوو	فیرار بوو	فیلاربوو	هارب
ئەشقەرێ	حەژێ کەرێ تەریقەتێ	حەزکەری تەریقە	محب المذهب
ئەشکەنجە	ئێش	ئازار	ألم
ئەشکان	دەولەتەکا دیروکی یا رۆژهەلاتی یە	وولاتێ مێژوویی رۆژ هەلاتی یە	دولة تاريخية شرقية

ئەڤسون (ك. خ)	ستێر بەرز	جادود	سحر
ئەڤراندن	دیارکرنا شیانێت خوبچاکی	دیارکردنی بەهرە	إبداع
ئەڤ	بۆ دەست نیشان کرنی یە	ئەو	هذا، للإشارة
ئەڤێ	نیشادانا کەسێ مێ یە	ئەمە، ئەوە	هذه
ئەڤی	نیشادانا کەسێ نێرە	ئەمە، ئەوە	هذا
ئەڤا	نیشادانا بۆ کۆم بۆ نێر ومیێت کۆم بۆ یێت نێزیك	ئەوانە	هؤلاء
ئەڤان	نیشادانا کەسێ کۆم، بۆ هەردو جینایێت نەدیار	ئەوانە	هؤلاء، للجمع غير المعرف
ئەڤ	نیشادانا کەسی نێزیك بێ دیارکرنا رەگەزا وی	ئەم	هذا
ئەڤ هەیە	ئەڤەیە	ئەوەیە	هذا هو
ئەڤ چەندە	هندە	ئەوەندە	مقدار، هذه الكمية
ئەڤ قاس (ك. ر)	ئەڤ هندە، بۆ نەدیار	ئەوەندە	بهذا القدر
ئەڤ قاس (ك. ر)	ئەڤ هندە، بۆ دیار	ئەوەندە	بهذا القدر
ئەڤ قیاسە	ئەڤ هندە	ئەوەندە	بهذا القدر
ئەڤادی	ئێکادی	ئەوەی تر	ذلك
ئەڤا	نیشانە بۆ کەسایێت کۆ بۆ نێزیك	ئەوانە، ئەمانە	هم
ئەڤان	بۆ ئیشارەتە	ئەوانە	هؤلاء
ئەڤە	بۆ ئیشارەتە نێزیك	ئەوەبا	هذا
ئەڤ چەندە	پەیڤە بۆ دیارکرنا وی	ئەوەندە	هذه الكمية

	نشتی		
ئەڤەچی یە	بۆ پرسیارا، بۆ زانینا کارا	ئەوەچی یە	ما هذا؟
گ/ ئەڤە نە جهێ دەوارێت ئێك صمە			
ئەڤرۆ	کورت کریا (ئەڤ روژە)	ئەمڕۆ، ئەو رۆژە	هذا اليوم
ئەڤراز	ژێهەلی	هەوراز	صعود إلى الأعلى
ئەڤرازی	ژێهەلی	هەورازی، بەرەوسەرەوەچوون	تصاعدي
ئەڤینی	دووکەس دلێ خۆ بدەنە ئێك	دلداری	حب
ئەڤین	ڤیان	ویستن	إرادة
ئەڤژی	پەیڤە بکاردئینن بۆ زێدەکرنی ئێخستنەسەر	ئەوەش، ئەمەش	هذا أيضاً، للإضافة
ئەڤیندار	خۆشتڤی	دلداری	محب
گ/ ئەڤین دارنەبە شەرمەزارنەیە			
گ/ ئەڤین ل دار وبەرا دکەت			
ئەڤێت دژی	پەیڤەکا بکاردئینن بۆ پێ زانینا هندە کارێت نەئاشکرا	ئەوانی تریش	هذا أيضاً
ئەڤێت هە	بۆ ئیشارەتێ نێزیك	ئەوانێ هێ	أولئك
ئەغر	بهێز	بەهێز	بقوة
ئەغلەبی (ع)	گەلەکی	زۆری	أغلبية
ئەغلەویك	سینیکێت قەلاندنێ	مەقلی	طاوة
ئەغرمە (ك. ت)	پارێزە	پاراستن	محافظة
ئەختیار	کەسێ پیر، دان عەمر	ئەختیەیار	الشيخوخة

ئەگەر (ك. خ)	هەكە	ئەگەر	إذا
ئەگەر	ژبەر	لەبەر	السبب
ئەگەرا	ژبەر	هۆی	السبب

گ/ ئەگەر سەربەست نەژین مرن خەلاتە بۆ گیانی

ئەگەرێت ئێك سەر	ژبەر ئێك نەقل	هۆی راستەوخو	الأسباب المباشرة
ئەلمان	وولاتەكە ل رۆژئاڤای كێشوەری ئەوروپا	ئەلمانیا	ألمانیا
ئەلەڤەن دوو لەڤەن	یاریەكە زارۆك دكەن	حانەمانە	لعبة أطفال
ئەلكیشێ	گوندەكێ دۆسكیا نە ل دەڤەرا دهوك	ناوی گوندێكی دۆسكیانە	اسم بلدة في دهوك
ئەلكیش	گوندێ مزیارینە ل دەڤەرا دهوك	ناوی ناوچەی مزووری لێ دەنیشن	القوش
ئەلهۆ	تەیری چیچكانە	بالندەی گۆشت خۆر، هەلۆ	صقر
ئەلند	بەرێ سپێدێ	بەرەبەیان	الصباح الباكر
ئەلحەمدولا (ع)	سوپاسیا خودێ، دقورئانێ دا هاتی یە	سوپاس بۆ خوا	الحمد لله
ئەلەمك (ع)	بلند بوونا گەرمیێ دلەشی دا، هەمی سەرێت هەیڤێت نی چێ دبت، نەڤ پەیڤە یا كوردیە نو یا بچیك كریە	زیادبوونی پلەی گەرمی لە لەشدا	ارتفاع الحرارة
ئەنتیكە	عەجێب، كوردی كریە	سەیر	عجیب
ئەنتیك	ئەوەیی	عەنتیكە (هگ)	غیر عابر
ئەنتیكەخانە	جهی ئەنتیكا	موزەخانە	متحف

ئەنتیك بێژ	كەسێ ئەنتیك وەبی بێژیت بۆ كەیف هاتنی	ئنتەكەری عەنتیكە	مهرج، مضحوك
ئەنتیكەكەر	پێ ترانكە	ئنتەكەر، لاسایی كەروی پێكەنین	مهرج
ئەنتیك فرۆش	كەسێ تشتێت كەڤن وكەنی بفرۆشیت	عەنتیكە فرۆش	بایع الأغراض العجیبة
ئەنتیك كاس	كەسێ ل دیف پێ ترانگا بگەریێت وپێ زانینا ل سەر بێژیت	عەنتیكە ناس	عارف العجائب
ئەنتیكەگەر	گەریان ل دەڤەرێت ئەنتیكە	گەران ل شوێنێ عەنتیكە	تجوال في مكان العجائب
ئەنتیكە بی (ر)	یی حێبەتی بوو	سەیربوو	كان عجیب
ئەنتیكە بوو (د)	یێ حێبەتی بوو	سەیر بوو	كان عجیب
ئەنتیك خاز	خاستنا تشتێ بێ سیما	خوازتنی شتی عەنتیكە	طالب العجائب
ئەندام	ئێك شوان	یەكی لەوان	عضو
ئەندازگا	بنگەهێ ئەندازیارا	شوێنی ئەندازیاران	مكان المهندسین
ئەندازە	پیڤان	پیوان	قیاس
ئەندازەگر	بنگەهێ ئەندازیارا كولێ كاربكەن	بەكرێ گرتنی ئەندازیار	مكان أجرة المهندس
ئەندێشە	هزری	خەیالاوی	خیالي
ئەنگور	هیشی	ئێشوە	عنقود، عنب
ئەنگاڤتن	هنگافتن	ترسان	خائف
ئەنجن	هێر	وورد	ثرم
ئەنجن ئەنجن	هێمنی	ووردكرن	ثرم ناعم
ئەنجام	دیماهیك	ئەنجام	نتیجة

ئەنسۆلین (E)	ئاڤەکا زەرە دناڤ زەۆدانێ	زەرداوی ناوزەراو	الماء الصفراء
ئەنڕی	سەهندی بوون	گرگرتن	ثوران
ئەنی	تەختێ ناڤ چاڤا	نیوچەوان	جبين
ئەنیشك	دیماهی هاتنا باسکی	ئانیشك	نهاية ساعد اليد
ئەنەك	ئەنەیە، بۆ کەسێ خودان شیان دبێژن کو ئەزم وکەسێ دی نە	من، منتیك	أنا
ئەقل	هزر	هۆشی	عقل
ـقل وسەودا	هزر وبیر	بیروهۆش	عقل
ئەمار	عەمبار	عەمبار	مخزن
ئەیار	مەشکا پەنیری	مشکەی پەنیر	
ئەیار	پیستی کەوالایە	پیستێ ئاژەل	جلد الحيوان
ئەیهۆت	چلێ بچیك	چلەی بچوون	الأربعون الصغير
ئەیهان (ت)	ڕۆناهیا هەیڤێ	ڕۆشنایی مانگ	ضوء القمر
ئەیدا	بۆ حێبەتی بوونێ بکارتێت ب تایبەتی ژنك بکاردئینن	ئەیەرۆ (هگ)	ياما
ئەینی	ڕۆژ خوتبێ	هەینی	الجمعة
ئەیوانك	بەردۆشك	هەیوان	طرمة
ئەح	قوتان ب زاردەڤێ زارۆکا	لێ دان	ضرب، على لسان الطفل
ئەحی	گی کرن	گوکردن	خرع
ئەحەیە	پیسە/ ل زادەڤێ زارۆکا	پیسە	وسخ
ئەح بوو	پیس بوو	پیس بوو	كان وسخاً
ـەم	دێ ئە قوتم	لێت دەدەم	أضربك

لەحێ کەم	دێ گێ کەم	گو دەکەم	أخرع
لەحیمال (ع)	بەلکی / کوردی کریە	بەلکو	محتمل
لەو	جهێ ناڤی یە بۆ کەسێ سێیێ	لەو	هو
لەوێ	ئەوێ دی، یا هاتیە کورت کرن	ئەوەی تر، هێن	ذلك
لەوپەر	بێ دیماهی	یێ کۆتایی	أقص
لەوڤاس	ئەو هندە	ئەوەندە	هذا الكلمة
لەواهە	ئەڤا هەنێ، جهێ ناڤی یە بۆ نیشارەتی یە بۆ مێ	ئەوەتێ	هذه
لەوێ هە	ئەڤێ هە، بۆ کەسی نێر	ئەوە	ها هو
لەوێت هە	ئەڤێت هەنی	ئەوانە	هؤلاء
لەم	شینا ناڤی یە بۆ کەسێ نێزیك ئێکی یێ کۆم/ ل گەل کارێن تێنەپەر بکاردئێن	ئێمە	نحن

گ/ لەم چۆیێن ڤیڤارا ئەم هاتین ئێڤارا

لوولی	جلك راست کەر/ ئامیرە	ئووتو	مكواة
لوورك	عیرك	وورگ گەر	الأمعاء، معدة
لووربەلیشك	عیربەلیسك، ریڤیکەکە	ریخۆلەی نابەینی دەم وگەدە	المرئ
لوورکێ راست	زکێ راست، یێ دلیە	زگولەی راستە	البطين الأيمن
لوورکێ چەپێ	زکێ چەپێ، یێ دلیە	زگۆلەی چەپە	البطين الأيسر
لوورە	ناڤێ گوندەکی یە ل کوردستانا عیراقێ	ناوی گوندێکە	اسم قرية
لوورلە	ناڤێ بازێرەکی ل	ناوی شارێکی کوردە لە	اسم مدينة في

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
	کوردستانا ژۆری	کوردستانی تورکیا	کوردستان تركيا
ئوورتی (ك.ر)	ژۆر، ناڤدا	ناوەراست	داخل
ئوورتێ (ت)	ناڤدا	ناودراست	في داخل
ئوور	دەولەتەکا دیرۆکیە ل باشورێ عیراقێ ئوورنەمۆی چێ کریە	دەولەتێکی مێژوویی	أور، دولة أور
ئوورتە (ت)	نیڤەکێ	ناوەند	منتصف
ئووفە	خارن، ب زاردەڤێ زارۆکا	خواردن	طعام
ئووندا (ك.	ویرێ	ئەوێ	هناك
ئووندا	ویراهە	ئەویندەرێ (هەگ)	هنالك
ئووهۆ	پەیڤە بۆ نەرازی بوونی	ئەیهۆ	كلمة تستعمل للتذمر دلالة على عدم الرضا
ئۆجاخ (ت)	ئیجاخ، بنەمال	نەوە	لقب، سلالة
ئۆجاخ کۆر	ئەزۆك، مەمویێ نوجاخ کویر	بێ منال	بلا أطفال
ئوچك	زك، نوچکێ مەزن	سك	بطن
ئۆتاخ (ك. ر)	مەزەلك	ژوور	داخل الغرفة
ئۆدە	ژۆر، مەج، نودەکێن ییێت	ژوور	الغرفة
ئۆدامەزن	دەیکا مەزن، ژوورامەزن	داپیر	جدة، غرفة كبيرة
ئۆسا	هو نوسا دێ مالداریی کەی	وەها	هكذا
ئۆلی	ناڤێ دینی	بروای ئاین	الشريعة

[illegible]	کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
ئۆلی	عۆلی، مەزەدکەل تەبا ژووری	کۆشك	غرفة في أعلی
ئۆلام (ك. ر)	بێگار	بێگارە	
ئۆلا	باوەر، ئەڤ مرۆیەیی یی ئۆلە	بروا	ثقة
ئۆلیا ژۆری	عۆلیا سەری، خاتینا ل ئۆلیا ژۆری	قاتی سەرەوە	برج أعلی
ئۆلاوی	باوەریا وی، ئۆلاوی یا بەه یادرست بوو	بڕوای	ثقته
ئۆراسی	ڕێزە چیایە دەڤەرا جەزائیر من چیایی ئۆراس یی دیتی	ڕێزە چیایە لە جەزائیر	سلسلة جبلية في الجزائر
ئۆردی گا	مەخفەر، ئەڤە ئۆردی گا پارتیانە	پولیس خانە	مخفر
ئۆزۆر	ئێشاندن	ئازار	عذاب
ئوسرلاب	عەسمان پیڤ	ئاسمان پیوەر	آلة قیاس السماء
ئۆشان (ف)	ئەڤە	ئەوانە	هؤلاء
ئۆه	مخابن، ئۆه بۆ کچا خندقي	حەیفێ	حیف
ئۆیە	نەحش ب دەزی وشیشکا چێ بکە	نۆیە	نسج فطني
ئێهیکی (ك. ر)	خەم گیر	خەفەت بار	مقهور
ئێدی	ژنهۆ ویڤە	ئیتر، ئێ دی	من الآن فصاعداً
ئێخست	ژبەرکر	دای کەن	أخلع
ئێخستن	بەردا، کەت	کەواند	وقع
ئێخسیر	، بەلەنگاز	هەژار	فقیر

ئێخسیر	گرتییێ شەری	دیل	أسير
ئێخستەدەست	ب دەست ڤەئینای	ب دەستەوەهێنا	استولى على
ئێتون (ف)	جەهەنەم	دۆزەخ	جهنم
ئێ	ئێ	ئیتر	بعد
ئێرسی	رووسی	رووسی	روسي
ئێزمك	نەساخیەکا پیستی یە	نەخۆشی پێستە	أكزيما الأطفال
ئێزدی	ئەڤە کومەکن ژ کوردا بەلێ بسلمان نینن مەلك تاوسی دپەرێسن/ ئەز دام	یەزیدی	يزيدي
ئێتیم	بێ دەیك وباب	هەیتو	يتيم
ئێتەڤە	دێ زڤرین	دەگەرێتەوە	يرجع
ئێرەیی (ك. ر)	بەخیل، براستی مرۆڤەکی ئێرەیی	حەسوودە	بخيل
ئێرەکات بخێر	ئێڤارەباش	ئێوارەتان باش	مساء الخير
ئێشان	ژان کرن	هێشان	تألم
ئێشی	ژان	هێشان	ألم
ئێشا بای	بایی بوونا لەشی هەر گاڤ دئێشین	باداربوونی لەشی	الروماتيزم
ئێشا پیس	ژانا کوژەك، نەساخیا سەرەتانێ	نەخۆشی کوشندە	مرض السرطان
ئێشاپیا	ژانا پێ، نەگەرا مورکێت پشتی	ژانەپێ	ألم أقدام
ئێشا پشتێ	ژانا پشتێ	ژانەپشت	ألم الظهر
ئێشا پاتکێ	پشب مل ئێشان	مل ئێشان	ألم في الرقبة
ئێشا چاڤا	چاڤ ئێشان، چاڤ کولی	ژانە چاو	ألم في العين

ئێشا حەفکێ	کول بوونا گەریی	گەرو ئێشان	التهاب في الرقبة
ئێشا دلی	ژانە دل	دل ئێشە	ألم القلب
ئێشا دەستا	ژان کرنا دەستا	دەست ئێشە	ألم الأيدي
ئێشا ریڤیکا	کول بوونا ریڤیکا	ژانە ریخۆلە	التهاب الأمعاء
ئێشا زراڤ	نەساخیا سئك، کول بوونا سنگی	نەخوشی سنگ	التهاب الرئة
ئێشەوی	هەبوونا نەساخیا لێ	دەردەدار	معلول
ئێشا سەری	ژانە سەر	سەرئێشە	ألم الرأس
ئێشا سەر تبلا	ژانا سەرکێت تبلا	سەری ئەنگوست ژان کرد	ألم رأس الأصابع
ئێشەوی	یێ نەساخ	نەخۆشی	معلول
ئێشکەوی	هەلگرێ نەساخیا	نەخۆشداری	معلول
ئێشا گەها	کول بوونا گەها، ژانا مورکا	ژانەگری	التهاب الفقرات
ئێشا گران	نەساخیا تیفوییێ	گرانەتا	الم التيفوئيد
ئێشا گوها	گوه کول بوون	ژانە گوێ	التهاب الأذن
ئێشا گولچیسکا	گولچیسك کول بوون	ژانە گورچیلە	التهاب الكلية
ئێشا قولنجێ	ناڤ مل ئێشان	قۆلنج ئێشان	التهاب بين الكتفين
ئێشاندن	ب ژان ئێخستن	بەئازارئێخستن	جعله يتألم
ئێشی ژێ دەرئێخست	بەیان کرنا ژانێ	دیارکردنی نەخۆشی	إظهار ألم
ئێشیلد	برێڤەچوونا ب کۆم	پیادەڕۆیشتن	المسيرة
ئێك	یەك، ئەژمارەیە	یەك	واحد
ئێکانە	ب تنێ، ئێکانێ بەرازێ	ئاقانە	وحيد
گا/ ئێکی ل زکێ ئێکی دا دگۆت ئای پشتێ			
ئێك ودوو	قەسە گەلە کرن هەمبەری	دوو بەرەکی کردن بەقسە	حر الكلام

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێرین	زمانێ عەرەبی
	هدڤالێ خۆ		
ئێکێ	ئێك، (ێ) نیشانا مێ یە	یەکی	واحدة
ئێك بوو	ئێك کرن	یەك بوو	توحید
ئێك جار	جارەکێ بتنێ	بەتەنیا جارێ	مرة واحدة
ئێك چاڤ	یەك چاو	چاوێ بەتەنیا	أعود
ئێك دەست	١- کەسێ ب دەستەکی بیت ٢- بۆ وان خێزانێت ئێك ژن تێدابیت چ هاری کار نەبیت	بەتەنیای	وحیدة
ئێك سەر	دوی دەمی دا	لەوکاتەدا	فورا
ئێك سەر	یەك سەر	یەك سەر	مباشر
ئێك مالێ	ناڤێ گوندەکێ بەرواریانە	ناوی گوندێکی بەرواریە	اسم بلدة بروارية
ئێکێتی	ئێك گرتن، ئێك بوون	یەکێتی	توحید
ئێك وئێك	دەق ودەق	دەقا ودەق	بالضبط
ئێك نیاسین	لگەل ئێك ئاخڤتن	لەگەل یەکتر قسەکردن	تعارف
ئێلەك	پشکا سەری ژ جلکێت کورد پێت ژنا	سوخمە	یلك
ئێلینج	دل رەسی بوون، عێلنجی	بیزیوونەوە	غشیان
ئێلە	عەشیرەت	هۆز ، خێل	العشیرة
ئێخیال	بەخت	شانس	طالع
ئێوە	هین	ئێوە	انتم
ئێورگە	نیهانی	نیهێنی	سري
ئێونا نی	ناڤێ تفەنگەکا کوردا	ناو تفەنگی کۆنی کوردە	اسم أسلحة

پەیڤێن [illegible]	کرمانجیا ژوورێ [illegible] کەڤنە	[illegible] خوارێ	زمانێ عەرەبی کوردیة
لێح	خارنا کەوالا	لەوەرگا	علف
لێڤاری	دەمێ بەری مەرغەب و پشتی نیڤرۆ	عەسرێ	عصر
لێڤاریا	دەمی دبیتە نێزاری بەری رۆژ ئاڤابیت	عەسران	العصرية
لێڤاری باش	سلاڤ کرنە بۆ دەمی ئێڤاری	ئێوارەتان باشە	مساء الخير
لیسك	هیسك	نەسگرە	زغوطة
لێشی	هێشوو	بولە ترێ (س)	عنقود العنب
لێشقل	رێڤەچون ل سەربیەکی	لەسەر یەك پێ رویشـ	ذهاب على رجل واحدة
لێشك	خاری	پێچ	عوج
لیشیك	بچیك کەوی (نیشی)	بووچك کەری ئێشوە	مصغر المقود
لیشك و کوودیشك	خارك و کوریشك	پێ و بەنا	عوجة
لیراخ	شیڤەکا تایبەتی کوردی دیە چێ دکەت بەلگێت مێوو گۆشت وبرنجی جێ کەن	پەیراخ	دولمة
لیجاح	زوور بەت	نەوە	ذرية
لۆرۆ	ئەڤ رۆژە	ئەو رۆژە	هذا اليوم
لیعەوی	ئێشەکە گەنمی دگریت دنکاوی رەش ژ ئاڤدا	نەخوشی گەنمە دنگەو گەم رەش نەوماوی	مرض يصب ال
لیزانی	زەحمەت	ئازار	عذاب
لیزا	نەخوش و زەحمەتن	ئازار و ناحوش	معذب
لیزا بوو	زحمەت بوو	ناخوشی بوو	كان عذاب

ليزادا	زەحمەت دا	سزادا	تعذيب
لينه	ئەڤان	ئەوانە	هؤلاء
ليمانه يرىٰ	ئاگاهى كرن	ئاگاداكردن	استمضار
لينا	هێناتدر من گەسى ل گەل	هێنان	اتى به
ليناندن	خۆنەئينابە / ئينان	هێنان	اتى به
ليناب‌ۆ	ئينابوو	هێنابو	جأت به
ليناب‌ۆ	هێنابووبابى من كراسەك بۆ من ئينابو		
نيندا	ڤيرە، ئيندباژى كوردان	ئێرە	هنا
نيەت	نيەت/هزركرن بو كارەكى دخكرا خۆدا	نيەت	نية
نى	ئەڤى، نى يەمالا مە	ئەمە	هذا
نينجە	گايەكە كەوال د خون	وينجە	نوع من الحشيش
نف	شيڤ، بزار دەڤىٰ	شيو، نووفە	طوا
نفە	شيڤە، شيڤن، زارددەڤى زارەكا	ئووفە	طعام
ليفراق كري	تابۆ كرى	تابۆ كراو	طابو
نيوان	ليوانگ	هەيوان	ليوان
نيليان	كاليكێت بەفرىٰ ژ جاراجىٰ دكەن	پێلاوى بەفرە لە در دروستى دەكە	احذية خشبية
نيلۆن	ئەيلول، ناڤىٰ مەهەكىٰ يە	رەزبەر	أيلول
نيخفال	سەردابرت، كوردى كرن	هەڵ هەڵەتانجن	اغفال
نيمام	سەردارىٰ دينى	سەركێشى ئاينى	إمام
نيماك	مزركا سەرىٰ تزبى يا مەزن	مۆى سەرى تەزبيح	صبى

- ب -

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
ب	ژ دەست پێنکا پەیڤا تێتە نڤێسین بۆ کارێ داخازی، بیە، بلان بلاچ نینە	بو مکاری داخوازی، بکرە	تسعمل في مقدمة فعل أمر
با	دەف، ژ (لبا) لدەف	لا	عند
با	بلا	قەی ناکا	لا مانع
با	ئێش، روماتیزم	هەبوونا لەگیاندا	رماتيزم
بابەلیسکی عەری	هاتنا بای ژعەری	شنەی زەوی	نسم البر
بابەلیسك	١- هاتنا بایەمی یهێز ل گەل ڤەجانا چەند بریسا. ٢- هەل کرنا تورودبای بزڤروکی بو سەرڤ. ٣- گولەکا بهاریە یا رەنگك مۆرە	١-رەشە با ٢- گەردە لولوە ٣- کولێکی بەهاریە رەنگك مور	١- زوبعة ٢- اعصار ٣- وردة ربعة حمر اللون
بابا	ڤی یە بڤیێ بۆ ژنکا دبێژن بشتی ڤەگوهاستنا وی ب حەفتیەکی دچنە مالا بابی خۆ، شرین هاتە مالا بابی	باوە خون	بيت الأب
بابا	مالا بابی	مالی باوك	بيت الاب
بابەلیسکی بەحرێ	هاتنا بای ژ بەحری ڤە	شنەی زەریا	نسيم البحر
بابەت	تەدز، ئەڤ چ بابەت هین دبێژن	باسی	موضوع
بابەتی	رەنگی	بابەت	موضوعي
بابە لیچ	تبلا بچیك، ناڤی تبلا پیك	برای توێنە	خنصر
بابرنم	بێ شیان	بێ توانا	ضعيف

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بابێ مەزن	بابی دەیك وبابا	بابە گەورە	جد
بابێ مەزن	باپیر	باوكیتی	الابوة
بابۆلە	ودرپێچك	پاروو	لغة
بابودار	تشت	شت، بەر جەرست	مادة
بابۆك بایك	ناڤێ خوشتڤیە بۆ بابێ	باوكێتی	ابوة
بابێ من	ئەڤ پەیڤە دەیك دبێژیتە ئورێ خۆ دا كەیفاوی بهێن	باوكم	أبوية
بابۆ	١- باب دبێیتە زارۆكی خو ژ خوشتڤی. ٢- گازی كرنا زارۆكی بو بابی خو	١- باوكە ٢- بابە	١- أبوية ب- والدي
بابو هیر	بن نیهانی، بن داف	بن نیشگەیەك	ملجأن مأوى
بابۆلەپەر	بادەكا پەرا	خیركەی پەر	لفائف ورقية
بابۆلەك	بادە لیلەیی	خركەی لولەیی	ملف اسطواني
باتەیە	ل جەم تەیە	لەلاتە	عندك
باب كالك	بابێ مەزن	بابە گەورە	جد
باتوو	شیڤی	شێزە	هضبة
باپیڤەر	ئامیرێ بابیڤانی	ئامێری پێوانی با	آلة قياس الهواء
باپیر	بابی مەزن	باپیرە	جد
باپووك	باكوزك	ایێ ب هێز	الريح مع ثج
باپێچ	گڤیری هاتنە زكی	پێچ بەسكا هاتن	مغص البطن
باتەیە	ل دەف تەیە	لەلاتە	عندك
بارودوخ	كاودان	دۆخ	حالة
بار	پیشك، من باریات خەباتی دا هەی	بەس	حصة

باران	چیێت ئاڤێ هاتنه خارێ	دلوپه ئاو هاتنه خواره له ئاسمان	سقوط الماء
بارانی	ساکۆکی بارانی	ساقۆ بارانه	مصطفى
بارانا ب گێشك	بارانا شی کوسکی تێت بهێز	بادانی بەهێز	الامطار الغزيرة
بادانا ب حەجبلۆك	بارانا ب سەر کولاڤك باران بهاری یه	بارانی به گرلپ	الامطار مضاعفة
بارانا گورگی	ئەڤو باران وحەتاڤ پێکڤه ل بهار	باران و هەتاو	الشمس والمطر
بارانا ب لولاڤی	بەفر و باران پێگڤه	بەفر و باران پیکەوە	الامطار مع ثلج
بارانا بی حیلۆت	بارنا یا ب پەڤیشك	شێته باران بارانی بەپەل بیا کەرە	الأمطار مع الفقاعة
بارانا هیرژ	بارانا چیلك هیر، بارانا نەم	بارانی نتۆکه	مطر ناعم
بارانا بگۆلوك	بارن و بەفرا ردق پێمگه	بارانی به تەزدە	الامطار معه صقيع
بارانا نەرم	هاتنا بارانی یا هێدی بۆ دەمەکی درێژ	نەرمه باران	مطر هادي
باران پیڤ	ئامیرە ب کاردین بۆ بێزانا هاتنا بارانی	باران بیوەر	مقياس المطر
بارە بەش	تیچته پشك کرن	توانای دابه کردنی هەیه	قابلة للقسمة
بار بەژنگه	سربارز، سێمر	جادووکەر	ساحر
باربەرکێژ	گوهدانی	گوی رایەڵێ	اطاعة
بار بەست	١ - پێ شدانکا باری ٢ - خۆگرین ژ بەرباری	بەشتینه ری بار	اداة شد الحمل
بار بەر	بەس خوڤیان، بەکلی	تەنها خۆ ویستن، بەلکور	لفنيه فقط، جميل

باربرن	برنا باری بۆ دەرکی، دی باری بەینە سیکی	بردنی بار	أخذ الحمل
باراش	بەرهەڤ کرنا باری بۆ هێرانێ	باراشی	حمل الطاحونة
بارە پێ	هاری کاری	یارمەتی دان	مساعد الحمل
بارەگە	بنگەه، هشیار بکە ئەڤە بارەگەیە	بنکە	مقر
بارداکرن	باربرنە د عەمباری دا	بردنی باربو عەمباری	وضع في مخازن
باردا گرتن	بەرهەڤ کرنا باری	ئامادەکرنا بار	تجهيز الحمل
باردا دان	بار ئینانە هوارلایێ	ئیستراحە دانی بار	استراحة الحمل
بار بار	پشك پشك	بەسی بەس	حصة حصة
بار ئیعستن	کەتاندنا باری	کەواندی باری	اسقاط الحمل
بارکەتن	کەفتنا باری	مەوتنی باری	سقط الحمل
بارکرن	چون	رۆشتن	رحل
بارکر	تژی کرن، بۆ دەم ژمێر بکار دینن	پرکرن، کوك	شحن
بارکرن	مشەخت بون	کوچ کردن	هجرة
بارك	باری پچیك، ناڤی بچیکە	باری بچووك	حمل الصغير
بارکێش	ڤەکێشانا باری	بارکێشان	نقل الحمل
بارکێش	گیان بەرێ باری	ئاژەلی بار	حيوان الحمل
بارکێ گولا	تارکێ گولاچ	هەلالەی گول	شذى الورد
بارگران	حال گران، بار ب سەنگ	هەلگری ناخوش، بار قورس	ثقيل الحمل
بارگریت	نەهێلانا کەتنا باری	بارگرتنە وە	مسك الحمل
بارگرێ دان	شداندنا باری	بەستنی بار	شد الحمل
بارگە	تەزنکا کەهرەبێ	تەزووی کارەبا	شحنة كهرباء

پەیڤ	[illegible]	[illegible]	[illegible]
بارگەدار	هەبوونا تەزنکا تێدا	هەبوونی تەزووله تاوی	مشحون
بارگەبر	برینا تەزنکا	تەزوو برین	قطع الشحن
بارە بێل	تفەنگ	دەبانچە	بندقية
بارە ش	باییب هێز	بای بە هێز	عاصفة
بارستایی	تەن	بارستا	كتلة
بارسڤك	هەلکری سڤك	باری سووك	الحمل الخفيف
باروڤە	هەل کرنا باوبەفری پێکفە	رەشە بار و بەفر	عاصفة الهواء مع ثلج
بارێزە	شین بۆن	رووان	انبات
بارێ هەرڤەلگ	بارسەنگ گرن	کێشان	حالة توازن
بارهەل گرتن	راکرنا باری	هەل گراتنی بار	الحمل
باز هنگف	بی شیان	بی توانا	كسلان
باخانە	بنگەهی بارا ددانی	بنکەی عەمبارکرن	مخزن الحمل
باریت	بارود، کەرەسەیەکە ژ ئەردی تینە دەرچەکێ کوژتی پی چێ دکەت	باروت	كبريت
باروت پێژ	چێ کەرێ باریدی	باروت دروست کەر	صانع البارود
باروڤە	لێ کرنا بەفرو بارانی پێکڤە	هەلکردنی لاوبەفرو باران	هبوب عاصفة
بارۆکە	تێشکا مریشکێ	فەرخەی مریشك	فروج الدجاج
بارمشە	کەفیل	کەفیل	كفيل
باری تەعالا	بو مەزینا خودی بکارتیت	لەری ی خودا	في سبيل الله
بارێ تەنگاڤیی	تەنگاڤ کاری	تەنگانەکار	حالة طوارئ
بارێنا بەرخکا	دەنگێ پەزی	دەنگی مەڕ	صوت الخراف
بارازان	١ – دەڤەرا مزوری ژێریا نە ل دەڤەرا هەڤلێرا.	ناوی ناوچەیە ل شاری هەولێر	اسم بلدة بارزان

٢- ژ دوو بشکا پێك تێ

(بار + زان)

باجا لسۆرك	تەناتە، ب کاتی ب کەلاندی	تەماتە	طماطة
باجا لصۆرك	تیتە خارن	تەماتە	طماطة
باجالك	تەماتە، ب کورت کری با هاتیە گۆتن، دەرامەتی ئاڤك و بەرفارنا یا تاماوی یێ مزە	کورت کراوەی تەماتە	طماطة
باجارەشك	ئەڤەژی دەرامەتی هاڤینایە ب هەمی رەنگا تێنە خارن ژ سەری قەیی رەنگ رەسە ان ژی مۆرە ژ نازدایی سپیە	باتجانی رەس	باذنجان
باج	کود	سەرمایە	ضريبة
باجە وەرگرتن	ژێ وەرکرتنا کۆدێ	سەرمایە وەرکرتن	أخذ الضريبة
باجە ستاندن	ژێص وەرگرتنا کۆدا	لێ ستاندنی باص	اخذ التبرع
باجا هاتی ژ	کۆدا هاتی	باجی هاتی	ضريبة الدخل
باجا داهاتی	کۆدا بهێت	باجی داهاتوو	ضريبة الدخل الوارد
باجگر	کەسی کۆدا ژ گوهرگێ وەربگریت	باجح سێنەر	الساعي
باجلۆر	ناڤێ دەڤەرەکا دۆسکیانە	ناوی ناوچەیەکی دوۆسکیە	اسم منطقة في دهوك
باجوو	بو ریزگرتنا برایی مەزن	ووشە بو ریز گرتنی	الأخر الكبر

		براگەورە	
باتینگ	بشکۆشکافە بی	خونچەی کراوە	برعم المفتوح
باخوسك	دشی، خوشکا ژنی	خوسکی ژن	أخت الزوج
باتود	گون	گون	خصية
بادەك	وەر بادەك دەنگی بو زیاترە	لوولەك	ملفوف اسطواني
بادیك	کرارژ	جام	طاسة
بادار	رەها زەر بۆ یای جی نکەت	رەگی زەرە	ماء الصفراء
باداك	دارکا لیك	لاولاوە	شجرة الشحرور
بادانە	جحیچك	چولەکە	عصفور
بادارێ	اوی بوون	بادار	رماتیز
باداری	زڤراندن	سووداوە	دوران حول
بادەك	کۆمەلکا تشتی لێك زفرین	کومەلە شتیچك لەیەك تر دەسورێن	لفة
بادەم	باهیڤ	بادەم	لوز
بادە	تراری شەراب ڤەخوارنی	جامی سەراب	كاس شراب
بادەم بەر	کەسێ شەرابێ دبەت	شەراب بەر	الساقي
بادە	بزڤرینە، بۆ داخازیێ بکار تێت.	بشورێنە	دور
بادیهەوا	بێ پیل، ژ خۆ	بەلاش، بەخورایی، بیلای،	بلا نقود
بادێ	ناڤێ گوندەکێ دوسکیانە	ناوی گونیەکی دهۆکە	اسم بلدة في دهوك
باغ بو	ژخۆ دەردکەڤت	لە خۆ بایی بوون	بطران
	نەڤە رەنگەکی ئێشێ یە د	جۆرە ئێشکە توشی	نوع من الألم

	کەڤیتە پرتەکا لەشی مرۆڤی دسوژیت ئو وەدمیت	بەشەکی لەشی مرۆڤ دەبێ	تصيب جزء من الجسم
باخرنیفك	گەلەك خورنیك لێ سین دیت، ناڤێ گوندەکی	هەبوونی زور خوئیك	اسم قرية
باخوخ	ئەڤەژ سترێە نیرکاوی بلند دبیت و وسەر ستی سەری تەشییێ یە	دجورە درلێکە ناوەکەی بلند دەمێ وگولەکەی وەك تەشفە ە	نوع من الشوكة رأسه مثل رأس المغزل
باخێ داد	ئەرجێ ب هێز	زەوی بەبیت	أرض الخضب
باخوە	سەرۆك، سەرووەر	سەرۆك	رئيس
باز	پێنگاڤ	سەقاو	قفزة
بازار	١- برسیار کرین و فرۆتین.	بازار	تعامل
	٢- سیك.	بازار	سوق
بازارکی	پرسیارکر	کرین و فروشتنی کر	معاملة
بازارباز	یێ مەلەڤان دکارێ بازرگانییێ دا	بەتوانا لە بارزگانی دا	خبير في التجارة
بازە	هنگافت	لادراو	طفرة
بازەلین	رەنگەکێ یارییێت زارۆکانە	جورە باری مناله	نوع من العاب الأطفال
بازەبەران	هەیڤان شواتی، خەتفیا دوماهیی ژ چلەی	مانگی شوات	شهر شباط الأسبوع الأخير من اربعينية الشتاء
بازەبەر	هەبوونا بەرێت هێر	جەگلدابۆ شراو	مكسوة بالاحجار

بازبازێت	بەریکانی	بەربەزێن	السباق
بازرگان	کەسێ کرین و فرۆشتنێ بکەت	کوتال فرۆش	تاجر
بازگە	گورەبانا یاریا	گورەبانی باری	ساحة العب
بازگەشت	پەشیمان بوون	پووشمان بوون	نادم
بازنەیی	گرۆڤری	بازنەیی	دائري
بازن	خرك، ئەڤ بازنە من یا چێ کری	بازنە	دائرة
بازنا ناڤینێ	خرکا ناڤێ	بازنەی ناوەراست	دائرة المنتصف
بازنك	خرك ژنك بۆ جوانییێ دکەتە دەستێ خۆ	بازن	سوار
بازنە	زفرۆك، هەلەك	بازنە	دائرة
بازندە	ڤەگرتی	گیراوە	معصم
بازبەنددار	هەلگرێ نڤشیتا	نوشنە هەلکر	حامل الادعاء
بازبەند	نڤشی، بۆ من بازبەندەك یا چێ کر	نووشتە	دوعاء
بازوو	شەپیلك، زەند	باهو	عضد
بازفروك	دەمێ ب یەهیز هەل دکەت و دفریت	گەردە لولە	عاصفة هوائية مدورة
بازری	هەلگرێ نیشانا بازی	هەلگرێ جروشمی باز	حامل اشعار الصقر
باوندا پێ ی	رێنکێب یی	گرێ پێ	رسخ القدم
باژەلە	سەربەردای	بێ سەر بوون	غير المتنبه الاوامر
باژێلە	نافل شڤك	عەقل سووك	قليل العقل

بازار	بازێر	شار	مدينة
بازێر	دەڤەرا مەزن	شار	مدينة
بازێری	خەلکی دەڤەرامەزن	شارستان	المدني
بازێرڤان	رێڤەبەری بازێری	شارەوان	مديرية البلدية
باژەر	سیك	بازار	سوق
باسوق	دۆشاقا هشك	ووشکە جو ئاد	دبس الجاف
باسك	بلندایی ژ عەردی، ژ	بەرزبوون لە ئەرز	هضبة
	جهێتی حەتا ئەنیشکێ	باسك	ساعد
باسك	دەستك	دەسك	اليدة
باسکی جگارا	دارکی جگارکێشانێ	باسکە حفارە	سبيل تدخين
باصول	دۆرانکا سطییـــی گای، ژپانەی ئان زی ژ جەرمی جیێ دکەت	خرکەی ملی گا	حلمة مصنوعة من الجلد أو قماش توضع على رقاب الثور
باصۆرك	ئەڤە رەنگەکێ بایە دکەڤیتە لەشی مرۆڤی پیست صوریت	بای سوور	الرماتيزم الحمرة
باشی	چاگ	باسی	جيد
باشڤال	ئاغەوات	لە ئاغاکان	من الاغوات
باشڤال.	ناڤێ گوندەکی یەك نێزیك ئاکرێ	ناوە گوندەکە نزیك یە ئاکرێ	اسم بلدة قرية من آكري
باشقەت (ت)	ئەز پەیڤەیا ترکیەی ژ سەروك	سەرۆك	رأس
باشقە	باوەر	بڕوا	ثقة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
باشی بەردا	جاگ ئازاکر	باشه بەردا	احسن اطلاق
باش بوو	چاك بر	باش برد	اخذ جيد
باش بڕی	ب چاکی ژێ ڤەکر، باشی قەدکر	چاك لێ کردەوە	قطع جيداً
باشەڤار	ئێڤارە باشی، یا کورت کریە	ئێوارەباش	مساء الخير
باشی	چاکی	چاگە	حسنة
باشی کرن	چاکی کرن	جاکە کردن	عمل الحسنة
باش گری دا	چاك ب سەرڤەکرن	چاك بەستن	معقود جيد
باشو	ناڤە ددانە سەر کەسەکی دەمی هەر چاکیا بکەت	چاکەکەر	حسنة ممنون
باڤارتن، پاڤ	ژێم جودا کرن	لیَك جیا کردن	تصنيف
باڤ صور	ب سەردەنگی خو ری ڤە	سۆرباو	مايل الحمل
باڤ	باب	بادك	أب
باڤ سپی	خۆلك بوون، سپی بوون	رەنگ سپیی باو	فاتح الابيض
باڤك	کۆمەلك ل سەر دەستوریەکان	کۆمەلەکە سێك	طائفة
پاڤ رەش	رەنگێ خولکی رەشە	رەش باو	يميل إلى سواد
لاڤ	دەستەك، کوردی کریە	دەستێك	باقة
باپۆکلی بەرازی	تێشکێ بەراز	بەکانە، بەچەی بەراز	عجل الخنزير
باڤ دیریق	طەیصان	بریڤەدان	لمعان
باعەدرێ	ناڤێ گوندەکێ کریڤانە	ناوی کوندی ئیزدیانە	اسم لمدة يزيدية
باك	١- کیایەك بۆ تازی یی دچینن	گیایێکە بو چوانی	حشيشة تزرع للزينة
	٢- ترص	ترس	رعب، خوف

باكوله	فيقيێ نهگشتى	سهوزهى نه گهيود	فاكهة غير ناضجة
باكوره	گۆپال	كۆچان	
باكوزك	بايى ب شوباتى هاڤين و زفستانا تێت دبيته نهگهرا كهزداندكاوه دامهتى خاونى	رهشهباى هاوين و پهستان	رياح شديدة
باكوزيرك	بايهكێ گهرمه ب هاڤينا ههل دكهت	باى هاوينى گهرمه	الرياخ الصيفية
باگر	جهي بهردايى	شوێنى كراوه	مكان معرض
باگوردان	بان كێرك، بهرهكێ مهزن و حلى يه ژ رهخ و دۆراڤه ژ ههردوو سهراڤه دهستكى پێڤه دمهن	بۆره، بهردێكى زله بۆ يان بهشتا بهكاردى	
باگهليشك	ڤفروكا بابى	لوولهى با	الريارح الدوار
بالاڤ	جلك شيشتن، جانگ شيشتن	كۆل كرن	غسل الملابس
بالاڤى	١- سهرو جلك شيستى. ٢- رهنگهكى چيچكانه سهرێ خو دشوت	كهسى و جل شور	غسل الرأس والملابس
بالاڤيك	جلك شور	جل شور	غسالة
بالاڤگ	ناڤى بچيك كريه	ناوبچووك كرا وديه	مصغر للسغل
بالا	ژێ ڤهبوو، بلند	وازهێنان	ترك
بالا خو	ژيێ ڤهبت	دارزيێنت	ترك
بالا خۆ ژ من ڤهكه	ژمن ڤهبتن	واز لێ بێنت	اتركوني
بالا	بهژن، بالا	بهژن	قامة

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
بالأن	زارۆك	کۆرپە	طفل
بال	ژلایێ	لەلا	عند
بالا چینی	مالێت مەزن	مالە گکەورەکان	الطبقة الاستقراطیة
بالاّ یان	ئامیرێ ئاواز ژەڤێ کەڤن	ئامیری ئاوار لێ دەری کۆت	آلة موسیقیة قدیمة
بالەتە	گوندەکلاێ مزیریا ل دهۆك	لادی یەکی مزیریە لە دهوك	اسم بلدة مزوریة في دهوك
بالەتەیی	خەلکی ڤێ دەڤەرا	خەلکی گوندێ بالەتە	من سکنة بالتە
بالەتەکەتی	بەلەرف چێ بوویێ دجین، تریێ بالەتێی بووی	تازە پێ دەگات	جدید نضوج
بالبکە	بەحلیلك	بالۆکە	تولول
بالتەچی	شیر ب دەستی	شیر بە دەست	سیف في الید
بالتیسك	خوشکا بیکێ، ژ مروڤا نیاوێ بۆ زاڤای	دش	بنت الحما
بالتوز	خویشکا ژنێ	خوشك	الأخت
بال	ل دەڤ	لەلا	عند
بال تە	ل دەڤ تە	لە لایی تو	عند
بال مە	ل دەڤ تە	لە لایی ئێمە	عندنا
بالکۆك	بالیفك	سەرین	مخدة
بالگە	بالیفك، ئەڤ بالگەهەیا کیش یا وەیە	سەرین	مخدة
بالیفك	بن سەرك	سەرین	مخدة
بالیۆز	کەسێ ژ جەرەڤێ وولاتێ	سشایەند	سفیر

	خۆ کارێ وولاتێ حو بکەن		
بالیوزخانە	بنگەهێ بالیوزی	شوێنی شابەند	سفارة
بالیل	بەهلیل، ئاقل دارۆ	بەهلول	بهلول
باللدانا سەری	تێژا سەری	زێرەی سەری	النسبة المؤية
بالژ	ژ کێمی ڤە	بەلی کەمەوە	على الأقل
بالژلە	هەر تشتەکێ وەربا دای	هەر شتی لووك کرانی	لفة
بالولا نانی	نانێ وەریادای	نانی لووك کراو	لفة الخبز
بالولا پەڕوکا	بادەکا کاغەزا	لوولەی کاغەزا	لفة الورق
بالژلا پەڕۆکا	بادەکا قوماشی	ولولەی پەڕۆ	لفة قماش
بالولا پارا	بادەکا پیلا	لولەی پوول	لفة فلوس
باللدە	ناڤێ دەڤەرێکێ یە دکەڤیتە سەر رێێ شێێن ناڤ بەرا دهوك و بارزان	ناوی ناوچەیە لە نێوان دهوك و بارزان	اسم منطقة
باللدە	پێت پەر، بەردار	بەبالدار	ذو أجنحة
بان	بلنداهی ژ عەری، بانی مەیەی بلندە	بەرزی لە ئەرز	سطح
بان	بانگ	بانگ	آذات
بانەمە	نیڤا بەهاری	نیوەی بەهار	وسط الربيع
باتمان	باتمان،/ بۆ کێشانێ بکار دئیتن	باتمان	حوقة
بانگ	گازی	گازی کردن	صياح
بانگ دان	گازی کرنا نڤێژێ	گازی کردنی نوێژ	آذان
بانگاز	گازی	بانگ کردن	صياح
بانگاڤ	ناڤە بەرا رۆژ ئاڤا و عیشا (پەیڤا عەرەبی نان خوارن)	نێوان رۆژ و ئاوار عیشایی	بين المغرب والعشاء

بانگێر	باکوردان	باگوردان	حجر لكبس السطح
بانگاشە	راگەهاندن	راگەیاندن	دعاية
بانی	بانە مل، ملا راست	سەرکردی راست	ارض المسطح
بانێ دان	گەهێت ئێشەوی	گرێ بەژان	ألم في المفاصل
بانی کێ	مادیە من	نام دەبی	لا تعطيني
بامی	دەرامەتێ نافکانە یێ هاڤینی	بامیە	بامية
باهیڤ	ئەڤ رەنگەکێ دەرامەتی یە ل ئەردی دێم شین دبێن ئەبخو شینن دبیت بەرێ وێ یێ تیفکل رەڤەکا کلکاوی دخوم	یادەم، دجاری بەری تۆکل رەقە ناوکەکەی دەخوت	لوز
باهیڤ تەفتی	ئەڤە نێلک ژ رەنگێت باهیڤێت شرینە و یا پەحنە وەرخێت وێ ژی شتی تەفتان	جۆرێکی یا دەمی شرینە و پانە ورۆخی وەکو تەبشویە	نوع من أنواع لوز الحلو
باهیڤ هیرك	ئەز رەنگی باهیڤا یێت لاوازن کالکا وێ ژی یا یجیك و هیرە	وورکە بادەم	لوز الناعم
باهیڤ تەعلك	ئەڤ رەنگە ژی وەکی یێت دی یە بەلێ کالکا وێ یا تەعلە	با دەمێ تال	لوز المر
باهیڤ تەرك	ئەڤە دەمێ بهاریێ چێ دبن هەر باهیڤا دی بە بەلکی بە لکێ وی بەرێ هشك یێن	چوالە (س) چەقەلە	لوز طري

	دخوت و بى ئام ترشه		
باهيك	خۆ پێ ڤه خەواندن	خەواڵەوە	احتمى به
باهاتن	هاتنا باى بهێز	بەتوند هەل كردنى باي	هبوب الرياح
با هۆر	با و توز هەل كرن	تۆز و با هەلكردنچ	هبوب الرياح
باهۆن	رەشه با، باكوزك	رەشەبا	عاصفة الرياح
باهزۆ	خەسى، دەيكا ژنكێ ئان ژى يا مێركێ	خەسوو	حمى
بابێ صۆر	هنده پەليت سور و هير ل پيشتى دێ دبن و ەكى ليرانه	يبەلەى سور	لير
بايى	باوى	بادار	رماتيزم
بايى زەر	ئەڤه ژى ئێشەكه رەنگى مرۆڤى زەر دبيت هنده جيێژنى زەرك	زەردوويى	يرقان
باوەر	ب راست زانين	بروا	ثقة
باوەركرن	پێ باوەرى ئينان	برِوا هێنان	ثقة به
باوەرى هات	ژێ پشت راست بوو	بروا پێ هێنان	موثوق
باوه خون	مالێ باب، هاتنه بابا	مالى باوك	بيت الأب
باوەسير	بايەسيرى، ئەڤه نەساخيەكه ژن و مێرا دگريت ژ سەرما چێ دبيت	باوەسير	ناسورة
باوەشك	خەوهاتن	باوەشك	تثاؤب
باو بودان	بادان و با هاتن	هەل كردنى باو باران	هبوب اعصار
بافرى	قەب بەردان	خۆ هەل قورتان بەدو	كبر نفسه
بەلە	رەشكا چاڤى	بيبەى چاوى	بؤبؤ

بەبر	بەور، رەنگەکێ پلدنگانە	جۆرە پلنگێکی تەن درێژە	نوع الفهد
بە طە نی	خۆپی نخافتنە ژ هریێ من دکەن	بەتانیە	بطانية
بەترمە	تام دانا دارا دحا بەرێ وێ خۆشی تربیت ژ داراەکا دی	موتربە	تعطيم
بەرا بەتر	پشتی دەمەکی	دووای جەمێك	بعد حين
بەنرا بەتراهار	پشتی صالا دی	دووای صالێکی تر	بعد سنة
بەتر	پشتی، هەڤال کار	باشی، ئاوەلکارە	بعد ظرف
بەتربەترابهرار	جوار سال پاشی	پاشی چوار سال	بعد أربعة سنوات
بەرا پەرار	سالا دیف یا دی دا	سالێ دوایی	أول العام
بەطال	خالی، چ تێدانە	بشی	خالی
بەطال کر	خالی کر، چ تیصچدا نەهیلا	بۆش کردنم	تفريغ
بەچە	دەمی چلاس دبیت بە چیتی رۆژن زفستانی	رۆژانی دوای چلە زستا	أيام بعد اربعين
بەحس	گۆتن	باس	مقولة
بەحسی کر بوو	ئاخفتن بوو	قسەی کردبوو	نطق به
بەخسی وخەبەر	دەمگ بەحس	دەنگ و باس	الاخبار
بەحساند	وەلی کر کۆ باخڤیت	هێنابووە قسە	جعله يتكلم
بەحەشت	خۆشیاین دنیایێ	بەهەشت	جنة
بەحەشتیك و جەهنەمیك	گولەکا سپی و نیڤەکا وی یا زەرە	گولە حا جیلە	ورقەدج ويعە أبض وأحمر
بەحر	ئاڤەکا فرەهـ، نەڤ پەیڤە یا	دەریا	بحر

كوردی كريە

بەحرا جەمەدی	عەردێ ناڤێ بی بەستای	دەریای بەستوو	بحر المتجمد
بەحرا حەلال	بەحرا سەری	دەریا سەروو	بحر الشمال
بەحرا ناڤینی	بەحرا ناڤنجی	دەریای ناوەراست	بحر متوسط
بەحرا هیندی	بەحرا كێم لڤەك	دەریای ئارام	بحر الهادي
بەخت	ئێقبال	سانەص	حظ
بەخكە مێ	بەرێ خۆ بدە من	تەماسە كەم	أنظر اليه
بەخكی	نێرێ	تەماشا كە	أنظر
بەخت رەش	بێ ئێقبال	بەخت رشە	حظ الاسود
بەخت دار	خوودان ئيقبال	بە شانس	محظوظ
بەختێن	خودان ئێقبال	بەشانصی	محضوض
بەخشیش	خەلات، ئەز پەیڤە یا كوردی كریە	خەلات	بخشيش
بەدەن	كەلەخ	لاشە، تەن	جسم
بەدەل	هەیڤا چواردەە	مانگە جوارە	القمر البدر
بەدرف	خراڤي	خەرابە	اسيء
بەدبێژ	كرنا قەسێت كرێت، ئەڤ پەیڤە یا كوردیە و فارسیە	ووتە ناشرین كردن	نطق كلام غير جيد
بەدخویی	كریارێت تازە	رەوشتی جوان	صيغة حسنة
بەدخهوی	كریارێت كرێت و خراب	رەوشت ناشرین	صيغة الغير الحسنة
بەودرر	تازە، جان	جوان	جميلبةر
بەر	ئەڤە بەرێ رەشە	بەرد	حجر
بەراز	ئەڤە گیانەوەرەكێ كیڤی و خودان كەرن گۆشتی وی د	بەراز	خنـــزير

	خون بەلى بوسلمان ناخون		
بەورۆش	ئامانى لێنانى	قابى لێنان	اناء الطهي
بەراش	ل بەر ئاشى، بارى بەرهەف گرى بۆ هێرانى	باراش	حمل الطاحونة
بەرئاخفتن	ژبەر ئاخفتن	ورێنە	هذيان
بەرئاقل	ئاقل هلە دگریت	دەچێتە ناو مێشك	منطقي
بەرلێخست	دانانە بەرك	بەرامبەركردن	مضاف
بەراڤك	هندە حلكا د شۆن بەلێ هندەكێت دى د ئازا وى ڤەددن	وەراو ئارو	
بەراڤكى صابینێ	پرتا صابینا ڤەماى	لاپاروو	صابون الساقي
بەراڤكوژ	بەندێ درە جهى دا	بەنى ناو ئەندامى مێینە	الحالب
بەران	بەرخكى سەر بەندكێ كو ژیێ وى دبیتە چوار سال	دابەستى كە تەمەنى یێ ب چوار سال	
بەڕان	كاڤر و بەرخێكى نێرو بۆ راگرتنى	كاوڕ	خروف
بەران	ناڤ بەینا هەروو لنگا	نەعبەین هەردوو لنگ	
بەڕان	نێر یێ پەزى سپى	نێرەى ئەمەڕى سپى	ذكر الخروف الأبيض
بەراهیك	١- دەست پیك ، دەست پێكا راپۆرتێ، ئەڤە بەراهیكا رابورتێیە. ٢- شرین بەراهیكا من هات ٣- تڤباتە بەراهیكى زانیبا	پێشەكى پێشەوە	مقدمة

بەرڤان	ناڤبژی، ئازاد بەرڤانیامە دکر	بەرگری	دیفاع
بەرەڤانیا بازێری	پاراستنا مافی بازێری	پاراستنی مافی شارەوانی	الدفاع المدني
بەردەسپی	بەرێ گەنمی یە	بەردی گەنمی یە	حجر الحنطاوي
بەرەشین	ئەڤە بەرە یێ رەنگ شینە و یێب قەوەتە	بەرێ رەنگ شینی	حجر الازرق
بەرەزەر	ئەزە بەرەژی د هەبونی دایێ رەنگ زەرە	بەردی زەرد	حجر الاصفر
بەرزەیف	ئەز بەرەژی یێ زڤرە ئامیرا یێ دڕدنن	جۆرە بەردێکی دڕبۆ ڕنین بەرکاردێن	حجر حنطي
بەرئێخستن	دانە بەر	بەرامبەر کردن	مضاف
بەرەنگاربوو	هەڤڕشی بون	تێ بەربوون	هجم عليه
بەرایانك	طارمە، بانێ دیوارێ پشتێ یێ نزم ییت بۆ مالا بەرێ وێ لێ دبیتە بەربانگك	بانیژە	طرمة
بەربالاڤك	جلکەکێ کەفە دکەنە بەر خۆدا حلکا بشۆن	بەراشو	ثوب الغسيل
بەربانگ	بەراهیا گازیێ	بە پێشی گازی کردن	قبل أذان
بەر بادا	بەرەکی بایدەن	بادانی بەرێ	لفة الثمار
بەربەخت	قەبرە، ئازدار یا بەربەختە	گەورەبوون	عزباء
بەر بەر (ت)	سەرتراشی	سەرتاشی	خلاق
بەربەست	نەهێلان، ڤێرە بەردست دکەن	قەدەغە	منع
بەر بەست کرن	نەهێلان، مە ئەڤ تاڤیێ بەربەست کری	قەدەغە ، یاساخ	منع، وضع حاجز

بەربسك	تۆلا پر حی، من بەربسکە کزێری با هەی	تۆلە	مادة الشعر
بەربۆ	هەل بو، ئاگر بەربد پیشی	داگیر	شعل
بەر بۆیێ	گوری لێ حون و ئاکر بەر بوۆی	پێ بوو	اشتعل
بەربر	شیا برینی هەی	توانای بڕنی هەیە	قابل للقطع
بەربیك	کچکا کارێ بیکێ دکەت	بەربووك	وصیفة العروس
بەربوو	لێ چوو، فێرا چوو	پێ یووین	اشتعل
بەربۆیێ	ئاگر کرت	گڕگرتن	اشتعل
بەرێ خو دایی	تەماشەکر	تەماشای کرد	نظرة
بەر بری	ژێ ڤەکرنا بەری	لێ کردنەوە بەر	قطف
بەر بزاردن	بژار کرنا بەری	بژارکردنە بەرژ	ثمار
بەر بریی دار	بەرەکێ ژێ فەکەن ئو کول بکەن	بەرێ دارزان	الثمار المجروحة
بەرپەر	بەرێ کاغەزی، نێزیك چەلکێ طەیرانە	لابەرە گاغەز، نیزیك بالی بالدار	ورقة، قرب الجناح
بەرپەست	شیانا شداندنێ هەی	تنوانای پەستانی هەیە	قابل للانضغاط
بەرپێك	بەندکێ کۆرێت زەلاما ئەوێ ل دیف باسکی دا تێت	شلا بمۆریب	
بەرپرسیار	ژێ پرسیار کەر	لێ یرسراو	مسؤل
بەریر چڤاندنی بوو	نیزیك بوومە جیقنت	نیزیگك بووتە بتوولێنیە وە	
بەرپەقاندنی بوو	نێزیك بوو ب پەڤێب	نزیك بوو کەیتەقی	قرب ان ینفجر
بەرپێن	پێیەکی ددانتە بەرئێمی	بەرپێ	حد الرجل

	ددكەڤين		
بەريف باكردن	دانا بوو بەرباى	لە بەرباى دانرابوو	وضع امام الهواء
بەرپنمالىٚ بوو	دانا بوو دابپيٚت	لە بەر پێچان بو	وضع أجل أن يلف
بەرتڤلك	هاڤێتنا بەرابۆ رەخەكى بە سەوىٚ تبلا	بەرد هخاوينشت بەسەرى ئانكوس	رمي الحجارة براس الأصبع
بەرتەنگى	دەست كورتى	كەم بوونى	الفقر
بەرتەبقانى بوو	نڤيسيا ب تەيقينن	ويسترا بى قۆپێتنى وە	أراد أن ينكمش
بەرتێكرنى بوو	دڤيا تى بكەن، خالى بكن	دەيان ويست روكەن	أراد أن يسكب
بەرجەماندنى بوو	دڤيان كۆم بكەن	دەيان ويست غرى كەن	أراد أن يجمع
بەرجووت بوونى بوو	وان دڤيىا بگەهنە ئيك	دەيان وبست ببنە يەم	أراد أن يتزوج
بەرچاڤك	پى بەرىٚ خودانك	عەينەك (هگ) چاوينلكە	منذار، ناظر
بەرچاندنى بوو	دڤيان بچينن	دەيان ويست بچيننت	أن يزرع
بەرچەماند	دڤيان خاربكەن	خەريك بوو خواربى	أن ينحني
بەرڤا كر	بۆ ديار كر، پيش نيار	پيش نياز	اقترح
بەرچى	ل بەرچيايى	لە بەرچيان	على حافة حبل
بەرگەرى	ل سەرگەرپيافىٚ بوو	لە سەر گەران بوون	أراد ان يتجول
بەرجنى	ڤيقيىٚ دارى ژىٚ ڤەكر	ميوەلىٚ كردنەوە	قطف اثمار
بەرچنينىٚ بوو	د كارىٚ ژى ڤەكرنى دابوو	كارىٚ لىٚ كردنەوەى دەكرد	يقصف الثمار
بەرچىٚ كرنىٚ بوو	دكارىٚ جرست كرنى بوو	كارى دروست كردنى دەكرد	كان يصنع
بەرچوونىٚ بوو	كارى چوونىٚ دكر	دەباويست برۆت	ارادة ان يذهب
بەچێژ	شينانا تام مرنىٚ يا هەى	قوناى تام كرن هيە	قابل للتذوق
بەرچوون	هڤيتنا بچيلىٚ نە تمان.	مالّ جەردان	اجهاض

	دزكی دەیكا خۆدا		
بەرچێللك	عیرگێ مریشكی	چیلكدانە (هگ) سیقلدانە	حوصیلة
بەرتیل	دەڤ مزكری	دەم خوش كەر	رشوة
بەرتیل خۆر	كەسێ با یار بو خەلكی كارەكێ بكەت	كەسی بە بارە بۆ هەللك كار بكات	مرتشي
بەرتیل كر	پارە دانی	دەم وش كردن	أعطى رشوة
بەرتەنگی	دەست كورتی، روویی تەنگ	بەری تسەك	عرض القليل
بەرتیل دان	دەڤ مزی دان	ەرم خرش درا	دفع رشوة
بەرتبل ورگر	هەلگری دەڤ مزیێ	ودرگری دەم خوش	أخذ الرشوة
بەرتاڤ	بنگەهێ سیانی لێ	بەرتاو	منطقة النفوذ
بەرخار	بو پارحەیەكی د بێژن دەمێ راست نەهیتە برین	بەرخوار	سطح المائل
بەرخاند	دەمێ مرۆڤێ بقێت	لە بەر هوێندن	قرآة علي الغيب
بەرخاپاند	نێزیك بوو سەردا ببەت	خەریك بوو هەلێ خەلەتێن	علي وشك أن يغلط
بەرخەبەر گوتنێ	تڤیا هەبەرا پێژا، تڤیا قەسا بێژن	لە بەر حنێودان بوون	اراد ان يشتم
بەرخەملاند	كارێ خۆ دكر	خوی دەرازاندەدوە	
بەرخانەدانا	ل بەرمال داریێ	لە پێش مالێ نیشتن	صاحب العزوة
بەرخراب كرنی	تڤیا ب هەرڤینن	دەیانویست بی روخێنن	ارادة ان يهدم
بەرخیراندنێ بوو	نارێنیە بەرخانەدانا	دەریان گلیاوە	كان يسجد
بەرهەركرنی	داكۆم كەن	خرپیان دەكر دەوە	يجمع
بەرخرڤەكرنی	دا كۆم كەنەڤد	خرپیان دەكر دەوە	يجمع
بەرخیەكر	دا ئام كەنێ	دەیان خواردە	كان يذوقە

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
بەرخوا	داخوا	دەبا هودارد	كان باتل
بەردایی	ب شۆل ئێخست	پی کرد	عمل به، فتح
بەردا دا	دانا بەر	له پێش داخا	وضع أمام
بەردا	دەست ل سەر هەلگرب	بەرەلاکرد	اطلق سراخ
بەردنا	ئێخستە پێش	له پێشی خست	وضع أمام
بەردابای	ژ بەر هەوا لێ کر	له پێشی بالی کرا	أما هوي
بەرداگرت	ژ بەر تژی کر	له پێشتی پر کرد	امام أملئ
بەردەرمان دا	ژ بەرچارەکی	له پێشی جارکرا	امام عالج
بەردەرمانکر	ژ بەر دەرمان کر	له پێشتی جارەکرد	عالج امام
بەردەرکر	ژبەر کرە دەر	له پێشتی دەرکرا	أمام طردة
بەردوام	ل سەرچوون	بەرسەردا چوون	استمرار
بەردوامی	بی راوستیان	له سەرچوون پی راوستان	استمرارية
بەردەوام بوو	هەر ل سەر دچوو	بەبی راودستان	مستمر على
بەردەوام کر	له سەرچوو	لەسەر رۆیشت	استمر على
بەردەوامیێ گرن	نەراوستانێ گرن	له سەرچوونی گرن	استمر على
بەرژسیێ بوو	تڤیا بدوشن	خەریك بووبیدوشت	على وش ان يحلب
بەردۆتنێ بوو	بۆ کاری نەبووری تڤیا بدۆشت	له بەردۆشین بوو	كان يحلب
بەردا	١- تەلاق ٢- ژبەزوی خانێ هاتەدەر ٣- هلە بوو ٤- ئازاکر	تەلاق دان، ئازا کردن، پی کردن	١- طلق ٢- اعطى حريته ٣- اشمل
	١- شیرکۆی شعریت بەردا ٢- نەزاد ژ گرتی خانی		

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
	بەردا ٣- ئاڤای سوپەبەردا ٤- سیرموی بەرخك بەردا ٥- ئەو هەسب بەردا		
بەردیلێ	ژن ب ژنی، بێ گوهۆرك	ژن بە ژن	كصة بكصة
بەردەقانی	بەرتڤك، هاڤێتنا بەراب قوماشەكی	بەردەقانی	رمي الحجارة بواسطة قطعة قماش
بەردەستك	شاگرت، بچیكەك ل دەڤ هوستایەكی كار بكەت	شاگر	تلميذ
بەر دەسك	پارچەیەكی چی كریە دەنە بەردەستی خو	دەستگر	شياله
بەر ملی دری	تڤیا راست و خلی بكەن	لەبەرلوس كردن	كام يعدل
بەر حەپلاندن	نێزكی تژی كرنی بوو	لە بەرپركردن و پەستان بوون	كان على وشك أن يملئ
بەرحەلاند	تڤیا ب كەنە ئاڤ	دەیان ویست دۆكە بكۆرن بی تاوێنن	اراد أن يذوب
بەرحەمەر بوونی بوو	گەلەك خاربوو ژ بەر نەساخ بوو	لە زور خواردن دان توخكە كیربوو	
بەرحەفك گرت	١-ژی قەنەبون، ٢-حەفك گرین	بەخەگرتن	أمشك في عنقه
بەروژربەرۆر	بەرتاخی، بەرحەتاڤێ	لە پێش هەتاو	امام الشمس
بەروژك	جهی هەردەم خەتاز لی بدەن	بەربەرچكە	مكان مشمس
بەررادا	پێشیا وی مالێ	پێشەوەی مالی پێشەوەی كەسك دا	كنس أمام

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
بەرا وستاند	خۆل بەرگریت	لە بەر وەستان	وقف أمام
بەر راهاڤێت	ژبەر هاڤێت	لە پێشی هەل کرت	رفع امام
بەردا هاڤێت	ژ بەرهاڤێت	لە پێشی فڕێ دا	رمى أمام
بەردار هژیا	ژ بەرڤەلەرزی	لە پێشی لەرزی	ارتبجف امام
بەرداست	روویێ راست	رووی تەخت	سطح مصطح
بەرێت، بەردێت	ژ بەر دانیشت	لە پێش نیشت	جلس امام
بەرێشت	ژ بەر رژاند	لە پێشی رژاند	سكب أمام
بەر رۆهن کر	ژ بەرۆن کر	بوی ئاسان کر	وضح له
بەرزە	ڤەشارتی	شاراوەیی	خفى
بەرزانی	ژ بەرتێ گەهشت	بە پێشی فێربوو	تعلم اماتم
بەرزترین	بلندترین	بلند تر	أعلى حد
بەراراڤ کر	ل بەر ئاڤ پێداتر	لە پێشی لە ئاوی دا	طهر أمام
بەرژێ ڤەبوو	ژ بەرا بالا خۆ ژی ڤەکر	ل بەری واز لی هێن	ترك أمام
بەرژەنگ	نیشان کر	نیشانە کردن	وضع علامة
بەرسنگ	نێزیک سنگی، مەمك	مەمك	الثدي
بەرستاند	ژ بەرژی وەرگرت	لە بەری لێ وەرگرت	
بەرسنگ گرتن	لبەر راوستیا بۆ شەرەگر	لە ببەرسنگی وەستا	وقف أمامه أخذ ـه
بەرسڤلك	ئەیوانگ	هەیوان	طارمة، امام البيت
بەرسڤ	جاب	وەلام	إجابة
بەرسڤگ	زێدەبی یەلکە ل بەردەرێ خانی شتی دۆشکەکی	سەکۆی یا نی بەردەرگا	ب
بەرسڤ دان	جاب دان	وەلام دان	إجلابة
بەرسڤ دەر	کەسی بەرسڤا بدەت	وەلان دەر	مجيب

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
بەرسڤ داي	جاب دای	وەلام وەرگر	أخذ الاجابة
بەرسۆژ	حەبلی، حەمەر	توحە	حموضة معدية
بەرسۆژك	چێ بوونا ئاڤا ترش ل سەر عیرکی دا	ترشەلۆك	حموضة
بەرسەنگ	شیاناگرانییێ یا هەی	توافی سەنگی تیایە	قابل التوازن
بەرشینك	بەرێ خورستی یێت ئاڤێ دا	بەردی توندوبە هێڤی ئاوی	حجر القوى اذ وجه الوف
بەرشێلا	ل بەر شیشلا، ل بەر قەسترا	لە بەرشێلان	جعلة عجينة أمامه
بەرسەرك كر	ژ بەر خوفەشارت	شەدمێ گر دلە بەری	ستحى امامة
بەرشەقاند	١- ژ بەر جەچاند ٢- ژ بەر جوو	لە بەری تەقاند	سحب الزناد أمامه
بەرشەكر	ل بەر شەھ كرو	لە بەری شانەكرح	سرح أمامه، مشط امامه
بەرشەڕكر	ل بەر لیك كەتن	لە پێشتی شەریان كرد	تعارك أمامخ
بەرشلۆڤەكر	ژ بەر بۆ رۆون كر	لە پێشی ڕوون كرمن	فسرة أمام، وضح أمامه
بەرفرەھ	زەحف، گەلەك ل دەھواتی زادەکێ بەرفرەھ چێ كربوو	زۆر	كثير
بەرقەدكر	ل بەركردن دوو پارچە	دووپارچەكرا	امامه كسره
بەرقەلەوبوو	ژ بەر ب گۆشت كەت	بەگوشتن بوو	أصبيح سمينة
بەرقەلاند	١- ژ بەر نەهێلان. ٢- ژ بەر ل سەر ئاگری ئیناوبر تا سوردبیت	لە بەرێ قران دیان	إبادة أمامه

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بەرقوتا	ژ بەر لێدا	لە پێشی لێ دا	ضرب أمامە
بەرڤەنا	رقە وەکی پێش گرەگکی دچیتە سەرکارا	لە بەری دانان	وضع إمامە
بەرڤەجووت بوو	ژ پێشیێ بوونە نێك	لە بەری جووتە بوون	تزازجة أمامە
بەرڤەچەماند	ژ بەر خارکر	لە پێشی داخوار کرد	انحنی أمامە
بەرڤەچوو	پێش ڤە رێ کر	لە پێشتی ڕۆیشتی	رحل امامە
بەرڤەدا	ل بەر پەردەچێ	لە پێشە یان پەردە دادرا	أمامە وضع ثمارە
بەرڤەحەلاند	پێشی ڤەکر بوو ئاڤ	لە پێشەیان تاواند	أمامە ذاب
بەرڤەخار	بەراهیگکێ فەخار	لە پێشە وان خواروە	شرب أمامە
بەرڤەقوتا	ژ بەروان لێ دا	لە پێسەوە لێ دا	ضرب أمامە
بەرڤەکێشا	ژ بەراهیاوان دەر کەڤتن	لە پێشەوان کشانەوە	اماد انسحب
بەرڤەما	ژ بەروان ماڤە	لە بەر یان مانەوەژ	بسبب تأخر
بەرڤەشکاند	ژ بەروان کێم کر	لە پێشیان شکانەوە	أمامە قل نفوذە
بەرڤەشانو	ژ بەروان هنارت	لە بەریان نارد	بعث لأجلهم
بەرڤەهاند	ژ بەر کرە کەڤی	لە پێشان هۆنایەوە	أمام عمل صغیرة
بەرڤەهات	پێ ڤیەهات، ب دەست ڤەهات	بۆیان کرا	عمل لأجلهم
بەرڤەتر	نێزیك تر	پێشەوەتر	مقد أمامە
بەرڤەنڤست	ژ بەر خەولێ کەت	لە پیشیانەوە نوووست	نام أمامە
بەرڤەمراند	پێشڤە تەمراند	لە پێشەوە کوژاندەوە	انطفئ امامە
بەرکەتی	ژێ هاتی	شایانی	ذو قیمة
بەرکەت، بەرکەفت	چوو پێشیی، چوو پێشیی	بەروەپێشەوەی چوو	ذهب أمامە
بەرك ئێخست	ژێك گوهارتن	کۆرینەوە	تبادل
بەرك	یچیك کرنار بەرد	بچوك کراوەی بەرد	مصغر للحجر
بەرکێ زدرداڤێ	هەبوونا بەری د زەرداڤی دا	بەردی زەرلاو	حصاة مرارة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بەرکی گولچیسکی	هەبوونا بەری د گورچیلی دا	بەری گورجیلە	مصة الكلية
بەرکی ۆسمی	برێ بچیکە دکەمە د دار لاستیکی دا	بەردی دار لاستیبف	حجرة المصيبدة
بەرکلێسێ	ل پێشی مالا نەخوش	لە پێشی مالی وێران	امام البيت
بەرك	رایە خێ ژ بەرندکا چێ دکەن	بەرە	زولية، المخرب
بەرکوتە	تەتگ ڤەدریێت، ناڤی چیچکەکی هێلان هو د قوقلێت بەردا چی دکەت دمی خوّل ل بەرێ ددەت	ناوی چۆلەکە یەك دونوکی لە بەردەیەك هێلانە دبورت ددما	امس عصفوير تصنع عشها من الحجر

آ٨/ بەرك ژ رەخی ددرێت

بەرك ڤەجوون	ب ناڤلك داجوون	لاواز بوون	انقباض
بەر کێش	کارێ هەلگرێ بەرا	کاری بەرد هەلگر	حمال الحجر
بەر دوشك	کراسێ کاری	ملوانکەی کار	صدرية
بەرکوشت	ژ بەرمراند	لە پێشی کوشت	قتل أمامه
بەرکۆلا	ل بەرڤەکۆلا	لە پێش کۆلاوە	أمام حفرة
بەرکوخین	ژ بەر کوخك هاتی	لە پێش کۆخیەوە	امامه سعال
بەرکێلا	بەر کۆلی	لە پێسی یەوە کێلا	حرث امامه
بەرگوهی	بن کوهی دا	لە بن کوی	تحت إذان
بەرگەڕیا	دیفدا جوون	بەدوا یا گەڕان	بحث عن
بەرگەڕاند	ژێ گەریان، دجیفدا گەریان	لێ گەڕان	بحث عنه
بەرگرت	١- فێڤی دا، ٢- خۆ ژ بەر گرت	میوەی گرت	اعطى الثمرة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بەرگری	هەمبەری راوستان	بەرامبەر وەستان	مقاومة
بەرگەزك	وەرمانا جوینی	هوینی بەشنوور بوون	ورم الاموي
بەرگەهاند	ژ بەر پیزیك بووی	لە بەری گەیاند	لأجلة وصل
بەرکێ گولچیسکی	چەرمی گولچیکی دنخیفی	بەردەی سەر گورجیلە	غشاء على الكلية
بەرگەڤزاند	ژبەر خوب عەردی ڤەدا	لە بەری گەفراند	
بەگلیزك	کراسی ددنە بەردەڤی زاروکی	بەروانکە	صدرية طفل
بەرگڤاشت	ژ بەر سەرك ڤەشداند	لە پێشی گوشیەوە	ضغط أمامە
بەرگوت	ژ بەر ئاخفت	لە پێشی ووتن	تلكم
بەرگیز	شەل و شەبك، جلکیت کوردی	رانك وجوغی	على غيب
بەرگیزك	نەڤ نیڤ چاکێتە یی بی هێك زەلام دکەنە بەر خۆ	جۆغی	جاكيت بلا ردان
بەرگوس	شیانا گڤاشتنێ یا هەی	توانای گوشی	قابل للعصر
بەرمەچڤاند	لە بەر گڤاشتە سەرك	لە پێشی تو ڤاندیەوە	عصر أمامه
بەرمراند	ژ بەر کوشت	لە پێشی کوشت	قتله
بەرمر	ژ بەرنەما	لە پێشی مرد	مات قبل
بەرمالش	ژ بەرمالێ	لە پێش گەسك درا	كنس أمامه
بەرمالی	ل بەر تازەکر	لە پێشی مالیەوە	كنس أمامة
بەرمژك	مەمکی دخۆت	مەملك دخوات	يمص الثدي
بەرماڤ	بەرماییك، ژیندباری ژوان ڤەما	لە پێش ماوە	بقاية زيادة أزيد
بەرماڤ خۆر	خارنا ڤەمابی	باشماوە خور	آكل البقاية
بەرمایك	نەو خوار ماز بەر ج ...	بەرماوە	فضلة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارەوو	زمانێ عەرەبی
	کو رۆحەمۆ توب بەرمایکێت من مەزن بۆی.		
بەرمایی	خوارنا د ئامانی دا بمینت	خورادنی ماوی ناو قاب	بقاية المواعين
بەرمنەت	ەبخی ل سەدا	چاکە لە سەر ، منەت بار	فضل عليه
بەرمیل	خالی کەر، ئامانی مەزن دا اتشتی رۆن بکەین	بوشکەر	برميل
بەرمل	تژی مل، تژی بەرسنگی	کۆلمە	ممضونة
بەرلەزانینێ	بەرف کێم تێ گەهتشتی	بەرەو نیزانین	تتجه نحو عدم معرفة
بەرنەکر	بەرەف دەست هەلاندنی ژکارا	لەلارو نەکردن	نحو الغير العمل، لا عمل
بەرنداڤت	نێزیك خۆستارەبکەن	بەرەودا بۆسین	يتجه نحو التغطي
بەرنیشادانی	بەرەف فێرکرنی دچوو	بەرەو فێرکردن	يتجه نحو تجديد
بەرنیژنی	بەرەف نژنینا دمر، تفایا کون بکەن	بەرەوکون کردن	يتجه نحو تشقيب
بەرنیاس	هاتبوو دەست نیشان کرن	ناسراو	معروف
بەرنڤێس	ژ بەر رەش کرەڤە	ل بەر نووسیەوە	كتب أمامه
بەرتقاند	لە بەرجاف دانەئێك	لە پیشی ناو نیەرە	غمض عين
بەرهسینك	بەرەکێ حلی بە بکار دئینت بۆ حلی کرنا عەردا، دەستە بەرك	بەردولوسی کەر	نوع حجمر لماء
بەررهاژۆت	لە بەر برێڤە بر	لە پێش لێ خورِی	ساق أمامه
بەرهاڤێت	بچیك هاڤین، ژ بەر چوو، بۆ ئاژەلا دیترن	مندال فری جان	إجهاض عند الحيوان
بەرهات	ژ بەرهات	لە پێشی هات	جاء أمامه

پەیڤ	کرمانجیا ژووری [illegible]	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بلەهەلاڤێت	بلند کرنا بەری ب لە کرنا بەری	بەرر و نزم کردنی بەرد	رفع الحجر إلی أعلی
بەرهەلون شاند	ڤەکرنا بەری	هەلوەشاندە بەر	تفكيك المحصول
بەرهەلکێشا	بەرئینان دەری ژ عەردی	هەلکێشانی بەر لە ئەرد	سحب الثمر
بەرهەلاند	ژ ئەردی ڕاکر	لە ئەرز هەلگرت	رفع من الارض
بەرهەلکر	ژ بەر پێ کر	پە پێشی داگرسان	اشعل أمامه
بەرهەلاویست	ژ بەر ب ئەردەکێ بلند ڤەکر	لە پێشی هەل واسی	علق أمام
بەرهژاند	ل بەر لڤاند	لە پێشی حولاند	هزة أمامه
بەرهەرخاند	ل بەر خراب کر	رووخاند لە پێشی	هدم أمامه
بەرهنگافت	لە بەر هخەلت بوو، ئاز چووگەرییێ	لە بەر غەلەت بوون، ئاو چووە قورگی	اغلط في الشرب
بەرهنارت	ل بەرفڕێ کر	لە پێشی نارد	بعث أمام
بەرهندابوو	ژ بەر بەرزەبوو	لە پێشی بزربوو	ضاع أمامه
بەرهێزك کر	ژ بەجۆلانك کر	لە پێشی حوولا	هزة أمام
بەرهنگاربوو	ژ بەتێ کەفت	بەهۆی تووشی بوو	تصادم
بەرهەڤ کە	درست کە	ئامادەکە	استعد، أوعد
بەرهەڤ	درست	ئامادە	استع
بەرهەم کاری	بەرهەم بە ریشڤەبرن	پەرە پێدانی برووبووم	انتاج متطور
بەروار	دیرۆك، رێ کەفت خاری، ئەڤ پرۆکەیێ بەروارە، شەت	مێژوو، رسێ کەت خوار	تاريخ، المنحدر
بەروبویاڤ	بەرێ، دەرامەتیت و ئاڤا دەڤەری	بەرووبووم	ثروة
بەرووەرگرت	ل بەرستاند	لە پێشی وەرگرت	أخذ أماه

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
بەروەربادا	ل بەر بادا شەرك	لە بەری باخی	لعب أمامه
بەروەرك	کرنە بەر	بەپێشیان دا فرد	رش أماه
بەروج	بخهوز ڤیا	بۆ خوی ویشتی	مصلحي
بەروە و بێچا	تێك وەرکر ل پێش وان	لە پێشیان پێچاوە	رتب أمامهم
بەروشاند	لە بەر هاڤێتی	لە پێشی تێ وەشاند	رمی أمامه
بەروەروەراند	لە بەرهاڤێتێ	لە پێشی تێ هەل دار	رمی أمامه
بەروەراند	دارەمك فێڤیێ خۆبها ڤێن	هەل وەراندنی	رمی صنار من الشجرة
بەروەریا	بەرێ داری بکەڤین	میوەی جارێ بکوی	اسقاط الثمر من الشجرة
بەری	بەرێ دارا هلی، خەللك دخوت	بەرێ داری جلوو، بەروو	بلوط
بەری ئەب	کەتە پێشیی	لە پێشوە چوو	ذهب أمام
بەربخانی	بەرێ کەفتن، یاری نەزارۆك دکەن	ڕاکەڕاکە، غارغارانی	سباق
بەرشك	پرتەکا قوماشیە ب جلکافە د در ن بۆ پاراستنا تشتنا	گیرفان، جێب	جیوب
بەریچك	مازی یێت هیر، بەرپێت یر	وورده مازه، وورده بەرو	بلوط الناعم
بەریاسك	ئەڤە]بە رێت سەر چوکل جوکێلت	بەرووی سەری شاخ شاخ	بلوط رأسه مثلث الشكل له رؤوس
بەری گوڕێل	ئەڤە]بەربە تێنە خارن رەنگی وان ڤژی یێ سوری تاریە	بەرووی خره و سووری تاریکه و دەخوری	بلوط مدعبل أحمر قاتم يؤكل
بەرێ جۆنی	بەرەکێ خلیە و درێژە دانێ	دەستە جۆنی	نوع من الحجر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	پی دفووس، دەسـه عوی		أطرافه معدل يستعمل لطحن الحبوب في البيوت القرية
بەرێ خۆ بدەێ	بنیری	تەماشا کە	انظر
بەرێ خۆ بکی (نا)	نبێرێ	رووتی کە	انظر
بەرێ خو دایی	نێرا یی	رووتی کرد	ينظر إليه
بەرێ خۆ وەردگێرا	نەنێراییێ	بووی تێ نە کرد	تنظر إلى جهة الاخرى
بەرێ	پێشییێ، بەری ئەم هاتن	پێشان	سابقا
بەرێ سپێدی	ددمی ئەلندی	بەر ە بەیان	صبح الباكر
بەرێ چەقچەقکی	ئەڤە بەرەکی مەزن د ئاشی تەحینی دا هەیە چەقچەقگك ل سەر دزڤڕیت	بەری مەلینەی ئاشتی تەحین	حجدرة الطاحونة تحينية
بەرێ دەستی	روویێ دەست، پانکما دەستی، تشتەك ب دەستی	بانی ناودەست تشتی بەدەستە وەیی	راحة اليد
بەرێ دێم	بەرێ سەرعەرجدی هشك، دەرامەتی ژ عەردی دێم تێت وەکی کوندۆرا	بەرێ زەوی ووشك، بەرێ دێمەکار	حدجار من ارض يابس، ثمرة من ارض البور
بەرێ کلسی	بەرێ ژ کلسی چی دلبیت بۆ دەمەکی درێژ دکەڤینە سەرئێك وەرق دبیت	بەردی کەچ	حجر الكلسي
بەرێ رەش	نەڤ بەرە د جهـودیی دا یی	بەرێ رەش	الحجر الاسود

بەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	رەشە		
بەرێ ئاڤێ	١- ئەڤ بەرە دئاڤێدا یێ هەی ئویێ زڤرە. ٢- بۆدەرامەتی ل بەر ئاڤێ شین بیت	١- بەردی ناو ئاو. ٢- بەرهەمی لە بەر ئاوکە شین دبیت	حجر الماء، مثمرة مائية
بەرێ هاڤێت	ل پێشیێ بۆ هەلاڤیت	لە پێشی فرێ دا	رمي قبل
بەرێ بەردا	لە پێشێ ئازاکر	لە پێشی بەرە لاکرد	قبل أطلاق سراحه
بەرێ بری	ل پێش دا ژێ ڤەکر	لە پێشەوە لێ کردەوە	قبل القطع
بەرێ بژارت	ل پێشیێ ژێك گرتن	لە پێشی بژارکر	قبل فرز
بەرێ برین دار بوو	ل پێشیادا برین بوو	لە پێشە وەیرین جار بوو	جرح قبل
بەرێ بوو	بەریکا هاتە سەردنیایی	لە پێشی لە دایك بوو	قبل الولادة
بەرێ بهار	١- ناڤێ گوندەکی یە. ٢- هاتنا بهاری ب زی	١- ناو گوندێك ٢- بەهار زور بێ	قبل الربيع
بەرێ بەقاند	ژ بەرێ دا پی لێ دانا	لە پێشی تەقاند	قبل انفجر
بەرێ پرڤامد	راهیێ گڤاشت	لە پێشی کوشیەوە	قبل العصر
بەرێ پێچا	راهیێ پێچا ئەڤە، هاڤینی بەرێ پێا ژ بایزی	لە پێسی پێچاوە	
بەرێ تەبقی	ل پێشیێ قرمچی بوو	لە پێشان قریابوو	قبل منكمش
بەرێ تەنگ	لە پێستدا خالی کر	لە پێشەوە روی کر	قبل السكب
بەرێ جەماندن	ل پێشیێ کۆم کرن	لە پێشدا غر کران	قبل جمع
بەرێ چاندنێ	ئەوز دەرامەتێ تێت ژ ئەردی چاندی	بەری هاتوو لە گێت	المحاصيل الزراعية المثمرة
بەرێ چنی	دبەرێ داژی ڤەدکر	لە پێشان لێ دەکردە	قبل القطف
بەرێ چێ کر	بەرێ کین چی دکرن،	لە پێشان دروستان دەکر	قبل الصنع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
	پێشیێ درست دکر		
بەرێ چینێ	بەراهیکی دێ چینی	لە پێشەوە دەرژێ	قبل يذهب اليه
بەرێ چەوری	ل پێشتیێ داگەریابوو	لە پێشان گەڕابوو	كان يتجول من القبل
بەرێ خاند	ل پێشوا ڤیرا چوو	لە پێشەوە خوێند	قراءة من القبل
بەرێ خاپاند	ل پێشیێ خەلتام	لە پێشەوە هەل خەلەداند	قبل تنصب عليه
بەرێ خەملاند	ل بێشداجوان کر، بەرێ مە بیکا خو خەملان، بەرێ خەملاند یباستی هاتنی	لە پیەوە ڕازواندوزە	تزين من القبل
بەری خراب کر	ل پێشوا هەرفاندا	لە پێشەوە ڕووخاند	قبل هدم
بەرێ خیراند	ل پێشیی ڤەگێشا	لە پێشەوە دالێشرا	قبل سحب
بەرێ خێڤەکر	د بەراهیکێ دا تام کرێ	لە پیەوە تام کرا	ذاق قبل
بەرێ خوار	بەراهیکی خار	لە پێشەوە خوارد	من القبل نزل عليه
بەرێ داین	لە پێشدا دایێ	لە پێشەوە درایێ	اعطى من القبل
بەرێ دانا	بەراهیێ لێ رینشتن	لە پێشەوە دانرا	وضع قبل
بەرێ دەرگر	بەراهیکێ دەرێ وی ڤەکر بۆ برینا دیێژن	لە پێشەوە سەری کردەوە	قبل فتح الباب
بەرێ دۆت	بەراهیکی شیرژێ وەرگرت ژ بەرێ مە چل دۆت	لە پێشەوە دۆشی	امتلئ من القبل
بەرێ حلی کر	ل پێشیێ راست کر	لە پێشەوە ڕایت و وولی کرد	من القبل عدل
بەرێ حەبلاند	بەرهیکێ تژکر	لە پێشەوە پرکرا	ملئها من القبل
بەرێ حەلاند	ل پێشدا کرە ناڤ	لە پێشەوە تاواند	قبل ذوب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بەرێ حلی	بەرێ نەیی رفریی راست	بەری لووس	حجر ملساء
بەرێ رادا	بەراهیکی مالی	پێشان مالشت	كنس قبل
بەرێ ڕاوستاند	ل پێشیی ددە داهێلان	لە پێشەوە ڕاگران	قبل أوقف
بەرێ ڕاکر	ل پێشیی هەلاند	لە پێوە هەل گرت	قبل رفع
بەرێ ڕاهاڤێت	بەراهیکی ڕتاهژاند	لە پێشدا رای هەژاند	حركة بقوة من القبل
بەرێ ڕاهژیا	ل پێشی ڤەلەرەزی نەشیا خۆ بگریت	لە پێوە لە دەیەوە	من القبل حركة غير موزون
بەرێ راست کر	ل پێشیێ حلی کر	لە پێوە لووس و راست کر	قبل عدل
بەرێ ریندشت	بەراهیکی داتشت	لە پێشەوە دانیشت	جلس من القبل
بەرێ ریژت	بەراهیکی خالی کر	لە پێوە ڕژاندی	سكب من القبل
بەرێ رۆن کر	١- بەرێ رۆهن کر ٢- بەرێ بۆ دیار کر	روناکی یرایی پێشان	أضوء من قبل
بەرێ زانی	پێزانین هەبوو بەراهیکی	لە پێشەوە زانی	علم من القبل
بەرێ ژاراڤ کر	بەراهیکێ تازەکر	لە پێشەوە ئاردرا	طهر من القبل
بەرێ ژ ڤەبە	ل پێشدا دەست ژێ ڕاکە	لە پێشەوە وازیێنە	من القبل أترك
بەرێ سیلێ	ناڤێ چیایەکە ل ئامێدیی	ناوی چیایکە لە ئامێدی	اسم جبل في العمادية
بەرێ ستاند	بەراهیکی وەرگرت	لە پێشەوە هەلی گرت	من القبل أخذ
بەرێ شەرکر	دپێشیی دالێکدا	لە پێشەوە شەڕگرا	حارب من القبل
بەرێ شەهم کر	بەراهیکێ حلی کر	لە پێوە جاری هێنا	سرح من القبل
بەرێ شەهڤاند	ل پێشیێ چوون، ل پێشیێ ریڤەچوون	لە پێوە ڕۆیشتێ	ذهب اليه من القبل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بەرێ شلوڤە بکە	ل پێشیی بو رۆن بکە	لە پێشەوە روونی بکە بۆی	قبل وضع له
بەرێ قەدکر	بەراهیکی کرە دودکەر	لە پێشەوە پارچەکرا	قطعت إلى قطعتين قبل
بەرێ قەلەوبوو	بەراهیکی ب گۆشت بوو	لە پێشەوە گوشتن بوو	قبل كان سمينة
بەرێ پەیرەبوو	بەراهیکی دامەزن بوو	لە پێوە گەورەبوو	قبل أصبح بكرة
بەرێ قڕاند	ل پێشیێ جا شکاند	لە پێوە تێك شكان	قبل تكاسرة
بەرێ قوتا	ل پێشیی لێ دا	لە پێشان لێ درا	ضرب من القبل
بەرێ ڤەنا	د بەرێ دا هێلك دانا بوونەبت	لە پێشەوە دانا بوو	من القبل وضع
بەرێ ڤەچوو	برداهیکی ڤەرسیا بوو	لە پێشاچووبوو	من القبل ذهب
بەرێ ڤەجی	ل پێشیی دانا بەر ددانا هیرهرکر	لە پێوە جووی	قبل وضع تحت سنه
بەرێ ڤەدا	ل پێشدا برە رەخەکی	لە پێوە لادا	من القبل وضع جانب
بەرێ ڤەقوتا	ل پێشدا دانا بەر شینکا حەتا بێ هیزکر	لە پێشەوە کوترا	طمت من القبل
بەرێ ڤەکێشا	بەرێ چوونە پیشت ڤە	لە پێشەوە کشانەوە	قبل انسحب
بەرێ ڤە شکاند	بەراهیکێ چەماندەڤە	لە پێشا شکاندەوە	قبل کسره
بەرێ شاند	بەراهیکێ هنارد، نینەر بەرێ شاند	لە پێشا ناردی	قبل أرسل
بەرێ ڤەخار	لپێشی خارڤە، ژ ەحربە وێ ڤەخار	لە پێشیا خورادەوە	من القبل اشرب
بەرێ ڤەحەلاند	ل پیشێ کر بوو ئاڤی، گوستیرکا من بەرێ ڤە حەلاند	لە پێشەوە تاواندبوو	من القبل ذوب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
بەرێ ڤەهات	ل پێشدا هات بووڤە	لە پێشەوە ها[illegible] بووە	من القبل أتى
بەرێ ڤە نڤست	بەراهیکی خەولێ کەفتەڤە	لە پێشەوە نووست	من القبل نام
بەرێ ڤەهراند	ل پیێ تەهراند، ئاگر بەرێ ڤەمراند	لە پێشەوە لوزاندیەوە	من القبل اطفئ
بەرێ ڤەما	بەراهیکی ماڤە، ئەوکچ بەرێ ڤەما	لە پێشەوە ماوە	من القبل تأخر
بەرێ ڤەکر	بەراهیکی دەرڤە کر، بەحسی بەرێ ڤەکر	لە پێشی دا کردیەوە	من القبل فتح
بەرێ ڤەگرت	ل پێشێ کۆم کر، ئاڤ بەری ڤەگرت	لە پیدا گرتەوە	من القبل امسك به
بەرێ ڤەهاند	بەراهیکی کر بوو کەزی	لە پێشەود هۆنی بوودود	من القبل عمل الضغيرة
بەرێ ڤەبراند	بەراهیکی نەهێلان، نەساخیا سنگی بەرێ ڤە براندبوە	لە پێشەوە ڤەلاچۆکران	من اقبل ابادة
بەرێ کەرت	ل پێشوا ب عەردی کەت	لە پیەوە بەربووە	من القبل سقط
بەرێ کەفت (ك)	بەراهیکی ب عەردی کەت	لە پێشەوە کەوت	من القبل سقط
بەرێ کەفت (ز)	بەراهیکی ب عەردی کەت، خانی بەرێ کەفت پاشی بۆمبە پەق	لە پێشەوە کەوت	من القبل سقط
بەرێ کر	ل پێشدا چێ کر، کار بەری کر	لە شیشەوە دەست کاری بوو	من القبل عمل
بەرێ کوشت	بەراهیکی جان ژێ ستان، بەرێ هەمو کوشت	لە پێشەوە کوشت	من القبل قتل
ـەرێ کۆك	بەراهیکی ناخ ڕاکر، بەرێ	لە پێشەوە کۆلا	من القبل حفرة

	کۆلا پاشی ڤەشارت		
بەرێ کوخی	بەراهیکی د کوخی، بەرێ کوخی باش مر	لە پیەوە دەکۆخی	من القل كان يكح
بەرێ گەراندەڤە	ل پێشدا زڤراندەڤە، نەبەرێ مە بەرێ گەراندەڤە	لە پێشەوە گەراندەوە	من القبل رجع
بەرێ گەهاند	ل پێشدا برنە بنگەهێ وان	لە پێشەوە گەیاندیان	من القبل وصل
بەرێ گەڤزاند	بەراهیکی د ئاخێ ڤەدا	لە پێشەوە گکەجراندی	من القبل نيشي في ارمال
بەرێ گرت	بەراهیکی بەندکر	لە پێشەوە حەبس کرا	من القبل سجن
بەرێ گڤاشت	بەراهیکی ب سەرك، باچانگك بەرێ گڤاشتن	لە پێشەوە گوشی	من القبل عصر
بەرێ گۆت	لە پێشیێ قەسەکر، هۆزان بەرێ گۆت باشی کرە گری	لە پێشەوە باسی کرد	من القبل تكلم
بەرێ مراند	بەراهیکێ مرارکر، ئازاد بەرێ کەوە مراند پاش هشك کر.	لە پێشەوە مراندن	قبل مودته
بەرێ مر	بەراهیکی جان دا، عەبدال بەرێ مر	لە پێشەوە گیانی دا	قبل اعطى روحه
بەرێ مالشتی	بەراهیکی کێسك دا	لە پێشەوە مانی	كنس من القبل
بەرێ مالێ	ل پێشی قازەکر	لە پێشەوە گەسك درا	من القبل كنس
بەرێ مێت	بەراهیکی مێژی، شرینی دەستی من بەرێ مێت پاشی دەرمان کر	لە پێشەوە مژی	مص من القبل
بەرێ نەزانی	بەراهیکی چ پێ رانین نەبوو	لە پێشەوە چ نەدەزانی	قبل لم يعرف

بەرێ نەکر	بەراهیکی ب جھ نە نیا	لە پیشەوە قارەمە چال نەبوو	من القبل لم يعمل
بەرێ نی کر	بەراهیکی تازە کردەڤە، بەرێ دێ نی کەم	لە پیشەوە نوێ کرا	جدده من القبل
بەرێ نخاڤت	لە پێشوا دێ ڤەشێرین، شیر بەرێ نخافت	لە پێشەوە دای دەپۆش	نغطي من القبل
بەرێ نێرایی	بەرهیکی نیشادا	لە پێشەوە نیشان درا	من القبل القی نظر اليه
بەرێ نی ژەن کر	ل پێشدا چێ کروڤە، مە خانی بەرێ، نیژەن کر پاشی چووینە تیڤە	لە پێشەوە تازەکرا	من القبل جدده، تعمير
بەرێ تژنی	بەراهیکی کون کر، دیوا بەرێ تژنی پاشی دزیا خۆ کر	لە پێشەوە کون کرا	قبل تنقيب
بەرێ نڤێسی	ل پێشدانامە خامەکرن ناما خۆ بەری نڤێشی بوو	لە پێشوا نووسیەوە	كتب من القبل
بەرێ ڤُست	بەراهیکی چاڤ کوتنی ئێك، بەری دەرمان خار پاشی نڤست	لە پێشەوە چاو چووقاند	قبل نامك
بەری هاڤنی بهاڤێرە کولینێ	دەرامەتی هاڤیی چی دیت	خۆراکی دەما هاوین	أكلة الصيف

گا/ بەری ـاڤنی بهاڤێرە کولینێ

بەرێ هاژۆت	بەراهیمی بریڤە بر، نەوزڤاد بەرێ هاژوت پاشی تومبیل راوستیا	بە پێشەوە لێ خوری	قبل ساق

بەرێ هاڤێت	ل پێشوا هاوێت	لە پێەوە فرێی دا	رمى من القبل
بەرێ هات	ل پێشوا ب رێ کەن، شێروان بەرێ هات پاش چوو	لە پێشەوە هات	قبل جاء
بەرێ هەلاڤێت	بەراهیکێ بلند کر	لە پێشەوە هەڵ دا	من القبل رمى إلى الاعلى
بەرێ هلێ وەشاند	بەراهیکێ ڤەکرەڤە	لە پێشەوە هەڵ وەشاندا	افتكي من القبل
بەرێ هەلکێشا	بەراهیکێ بلند کرەڤە، میروا مەحەمەد بەرێ برایێ خۆ هەلکێشا	لە پێشە بەرزکراوە	من القبل سحب علي أعلى
بە رێ هەلاند	بەراهیکێ راکر، مزدیت بەرێ هەلان، باشێ ترێ رایێ خست	لە پێشەوە هەڵ گرت	من القبل رفع
بەرێ هەلکر	بەراهیکێ بەردایێ، بەرێ هەلکر پاشێ رۆناهی ژێ هات	لە پێشەوە پێ کرد	من القبل أشغل
بەرێ هەلاویست	بەریکێ سەرنشیڤ کرێ دا، گرتێ بەرێ هەلاویست باشێ کوشت.	لە پێشەوە هەڵ واسی	من القبل علق
بەرێ هژاند	بەرێ لڤاند، لاندك بەرێ هژاند	پێشان جولاندەوە	قبل هزه
بەرێ هەرخاند	بەراهیکێ خراب کر	لە پێشەوە رووخاند	قبل هدم
بەرێ هندا بوون	ل پێشڤێ بەرزەبوو	لە پێشەوە بزربو درە، لە پێشەوون بووس	ضاع من القبل
بەرێ وەرگرت	لە پێشدا ستاند، نامە بەرێ	لە پێشەوە ستاندندی	من القبل أخذ

	وەرگرت پاشی خاند		
بەرێ وەربادا	بەراهیكێ لێك زڤراند	لە پێشەوە تێكی سوراند	قبل لف
بەرێ وەرپێچا	لپێشیێ دا پێچا	لە پێشەوە پێژانەوە	من القبل لف
بەرێ وەروەراند	بەراهیكی ب هێز هاڤێت	لە پێشەوە پێچابەوە	من القبل لف
بەرێ وەراند	ل پێشیێ ئێخستن	لە پێشەوە هەل وەراند	من القبل ساقط
بەرێ وەریا	ل پێشدا كەڤتنەڤە	لە پێشە وە وەرین	من القبل تساقط
بەزار	ب دەڤ	زارەكی	سفهي
بەزەبوو	هندابوو	بزربوو	ضياع
بەزەكی	رەنگەكێ كولكانەل بەزی تێت	دوومەلەی ناو گۆشف لە مەرپەیدا دەبی	نوع من الورم تحت جلد
بەزەك	نەساخیا زەركێ	نەخوشی زەردوویی	مرض اليرقان
بەز بەندانافكا	بارچە دۆهنیە رەخ و دۆرێت نافڤا كولچێسكێ دگریت	روونە دەورانی كورچیلە ددەات	سحم تغطي الكلية من الداخل
بەز	دۆنی هشێ سەر گۆشێ	رۆنی ووشك لەسەر گۆشنە	شحم على اللحم
بەرززین	كرنە غار	سووك رۆیشت	سرعة تمشي
بەژن	درێژی و كورتیا تشتەكی	بالا	قامة
بەژن بلند	یێ درێژە	بالا بەرز	طويل القامة
بەژن بهۆست	یێ كورت	یستە بالا	شبر القامقو
بەسە	تمام بوو	تەواو، بەسە	كافي
بەستەلۆك	بەفری گرتی	بەستاو	متجمد
بەست	بلندا هی	بەرزایی	أعالي
بەسی	نێ، نەز دزانم بەسی نەشێم بێژم	ئاخر	لكت

بەستە بەر	دەڤەرا خوری بەربەست	شوێنی بڕبەری	مكان مغطى بالحجاج
بەش	بار، من چ بەش تێدا نیە	بەش	حصە
بەشی خاری	پشك خاری	بەشی خوارو	ىكل الحصة
بەش كرن	پشك كرن	دابەش كردن	تقسيم
بەش	ڤەگكری، ڤالا، ئەڤە چ دەف بەشە	والا	مفتوح
بەشی	هەستی گران	ڕەزا گران	ثقيل الدم
بەحس كر	ژێ دا ئاخفتن	باسی كردن	تلكم عنه
بەعجی	ترسي، ئەز ژ وی تەهنگی بەعجیم	ترسا	خاف
بەعجاند	بەهتاند، من ئەو مرۆز بەعجاند	ترساند	تخويف
بەعی	پەز، ب زاردەڤی زارۆكا	مەر	خراف
بەعا	پەز، بۆ گەلەكا د بێژن ب زاردەڤی زارۆكا	مەر، بۆ كۆمەلە مەر دەلێت	خراف
بەغدێ (د)	بنێرێ	تەماشاكە	انظر
بەخكی (ئا)	بنێرێ	تەماشاكە	انظر
بەغدا	ناڤێ پایتەختا عیراقێ یە، ژ دزو پەیڤا پێك تیت، باغ + داد = باغ – باخدە، داد، ناڤێ وی مرڤی یە بۆ حارا ئێكی ئەز باژێرە چی كر	شاری بەغدا	مدينة بغداد
بەفری	بەفر مالك	بەرف فڕێ دەر	آلة ترمي بها

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
بەفر	بەرف، ئاڤایە ستاتی	بەفر	الثلج ثلج
بەفر بەست	بەفری دکەتەجەمەجد	بەفریە ستین	انجماد الثلج
بەفرا نیار	هەیڤا عەولێ ژ زڤتسانێ	یەکەم مانگی زستان	اول شهر الشتاء
بەفر ماڵ	گێسکی بەفرێ	بەفر فڕێ دەر	مكنسة الثلج
بەرمالك	ناڤێ بچیك کرپێ بەفر هاڤێژتنێ	ناوی بچووگك کراوەی بەفر فێردەرە	اسم تصغير
بەفرهاڤێژك	ئامیرێ بەفرێ ژ ریبارا ددەت	بەفر فرێدەر	آلة رمي الثلج
بەرفین	١- ژ بەفری ٢- جهی هەرم یێ بەفرێ بیت	١- لەبەفربوون ٢- شوینی هر دەمی بەفر	١- من الثلج ٢-مكان مثلج
بەفرگر	ئاڤ تەزینك	ساردار	ثلاجة
بەڤلەك	نەخوشیەك	ناخوشی یەك	مرض
بەق	گیان بەرە لێ تەڕوو هشکی یە ل هەرددو جهادا دژیت	بۆق، گیانە لە بەرێکێ تەڕ و ووشکە	ضفدعة
بەقلی، بەقل	کەسکایە بەگلێ وی یێ پەحنە دکەنە شیڤ	کەسکایی یە پەلکی پانە دەی کان بەهێشت	سلق
بەقارانی	گۆشتێ ڕانی، ماسۆلکا ڕانی	ماسوولکەی ڕان	غضلة الفخذ
بەقالنگی	گۆشتێ بن لیلاقی	ماسوولکەی بن لوولاق	عضلة بطن الساق
بەقاملی	گۆشتێ دو سەرێ یا ملی	ماسولکەی دوو سەرەی مل	عضلة ذات الراسين
بەقەم	یێ رەنگ	کاڵ	زوال الون
بەقەم بوو	رەنگ ژێ چوو	کاڵ بوو	زال الوف
بەقەم	ناڤێ گیایەکی بەدەرمانی	گیایێکە بۆ چاو ئێشە	نوع من

	چاڤ کولیتی یە		الحشيش تستعمل كدواء للعين
بەقبەقۆك	پەقیشکێت ئاڤی	گلۆپی ئاو	فقعات الماء
بەگزادن	١- زاۆکێت بەگا ٢- نفشێ یەگا	ئەوەی بەگەکان	
بەلاڤ	ڤەگێرا، ئەڤ پێزانینە ل کوردستانی بەلاڤ کر	پەرت کرد، بلاوکرد	نشرة
بەلافۆك	چەند بەرپەرکت رۆژانە دەردکەڤن هەمی ری دانین وێ رۆژێ دیار دکەن	رۆژ نامە	جريدة
بەلاتینك	بەل بەلاتیك	پەپوولە	فراشة
بەلا	رفتارا نەخوشی، مەقەدەر	بەلا	بلوة
بەلاگێر	چێ کەرێ نەخوشیا	پەیداکەری ناکۆکی	صانع البلوة
بەلاڤ کرن	خەلك پێ خەساندن، بژالە کرن	پەرت کردن	انتشار
بەلاڤ بوون	بژالە بوون	پەرت بوون	منتشر
بەلاڤ کەر	کەسێ کریارا بژالە دکەین	ئەو کەسەی شت بەرت دەکاتەوە	ناشر
بەلاش	بێ پارە، ژخۆ	بەخۆایی	ببلاش
بەلاخودێیە	نەخوشیە ژ رەخێ خودێڤە	بەلای خوایە	بلوة الله
بەلالێز	ناڤێ گولە کا بهارا ل کوردستان یا هەی	گولی بەهاریە	اسم وردة ربيعية
بەلەری	بێ دەنگ	ماتی	بلا حس
بەلەد	ئێخسیر	دیل	أسير

بەلەچەك	برتێت هرمیکێت هشك کرینە زڤستانا دخۆت	ووردکە هەرمێ ووشك کراوەیە	ثرمة جافة
بەلەك	١- برسکێت هیر و سۆرن ل چەرمی تێن. ٢- هەبوونا ینیێت دوو رەنگی ل چەرمی دوو رەنگن ٣- دوو رەنگێت تێ کەلن	پەلەی سور، بهق	جلد مبقع، توحد لوونان في الجلد
بەلەگەور	ژ کۆما گورکانە	لە کۆمەڵەی گورگە ،	من قصيلة الذئاب
بەلەڤاژی	ڤاژی، عەدلێ تە کراسێ خۆ بەلەڤاژی دري	بەراواژە	عكس
بەلەنگاز	بێ سەر بوون، ڤی پەیڤێ بۆ کەسەکی ژار دینن	بێ سەرەن هژار	بائس
بەلکی	بەلکو، بادان یەلکی ئەڤ ساله بهێن	رەنگە	بلكي
بەلگەم	دراڤ، دراڤی داناى	دراوی دانراو	رأس المال
پەلگ	کراسێ داروبارا، کەسکاتیێ ب چکلێت داراڤە	گەلا، داپۆ شەری دار	اوراق الشجرة
بەلگێ چاڤی	چەرمێ سەرچاڤی ژ دەرەڤە	پێشتی سەرچاو لە لالی دەرەوە	جفت العيمن
بەلگێت مێوی	بەرکێت دارا مێوی	گەلامێو	أوراق العنب
بەلگ کرن	ژی ڤەگرنا بەلگا	لێ کردنەوەی گەلا	قطف الاوراق
بەلگ وەریا	ژێ کەتنا بەلگا ژ داری	هەل وەراندنی گەلا	تساقط الاوراق

			من الشجر
بەلگ زەروون	گوهارتنا بەلگا ژ کەسکی بو ڤەوری ئەوژی ژ بەر هندە ئەگەرا	گەلا زەردە چوون	أصفراء الاوراق
بەلەنص (ب)	پارسەنگ کرن، نو ردی کریە	سەنگ گرتن	موازنة
بەلبیك	پیلەکن، بۆتازەیێ بە جلکاڤە دکەن یێ ب چەرمی ماصیێ ڤە هەی	پوولەك، بە پێستی ماسیبەوە دەبینن	حراشف
بەلێ	ئەرێ، بەرسڤ دانە بۆ رێزگرتنێ	بەلێ	نعم
بەلێندار	خودانێ ئاخاڤتنا خۆ	بەلێندا	موعد
بەلود	ئاشکرا	ئاشکەرا	عیان
بەل	ڤێ پەیڤێ دبێژنە کیسکا ژ بەر گوهێت	ناو ناڤی گیسکە لەب گو یجکەیان رەق و کورتە	تسمة لضیف أو المعز على أذانها كونها قصيرة ومستقيم
بەل	گیان بەرێت گوهـ رەپ	ئاژەلی گوێ چەڤ	حيوان قائم الاذن
بەنبر	چەقۆك، سیکار	چەقۆ	سكنية
بەنداڤ	پر	پرد	جسر
بەندەر	پەنکاندنا ئاڤێ ل دەرکی	پەندجەر، غرکردنی ئاو لە شوێنێك، بند	سد
بەندەوار	دل کەتی، ئەز بەندەوارێ ڤێ وارێ مە	گیرۆدە	مقيد

بەندە خوێن	مێلاكێت بژارتی	جەرگی بژاری، نكە	معلاق مشوس
بەندكی سطی	وەریسێ ستیێ كەوالا	شەوازدو	حبل العنق الحیوان
بەندكێ نەرێستی	بەنكێ خاق	بەنی خاو	حبل الغیر المغزل
بەندك	دەزیێ ڤەرسێستی ژ پانیێ ئان ژی هریێ چێ دكە بۆ لحێف وگینیا	بەندی رستی	خیط مغزقل
بەند	گرتی، ئەڤ مرۆڤە یێ گرتیە	گیراو	قبض
بەندی	گرتی، بەری خۆ بدە ڤی بەندی	گیراو	مقبوض
بەند	گری بەستك	گرێ	اجرة
بەند	ئایۆنی/ بەندا ئایونی	كەرەسەی ئایۆن	أصرة ایونیة
بەندا كانزایی	بەندا ئاصنی	كەرەسی ئاسنی	اصر فلزیة
بەندكێ ئەڤینێ	وەریسێ خوشتڤیی	بەنی خۆشەویستی	الحبل الحمیة
بەندكێ گوهاندنێ	وەیسێ ڤێك كەهاندنی	بەنی گەیێنەر	حبل الوصل
بەندكی شین دەمارا	وەیستێ بۆ رێت دەمار	بەنی بۆر یچكەی شین	حبل الورید
بەندكێ نەپەنی	وەریسێ نەدیار	بەندی شاراوە	حبل السري
بەندی خانە	گرتی خانە	حەپس خانە	سجن
بەنك	داتڤ	داو	خیط
بەنگی	سەوراسەر	دلدار	عاشق
بەنگ	بالفیك	سەدین	مخدة
بەنگ	حەشیشە، ژ گیای چێ كەر	حەشیشی	مخدر
بەنی	كۆیل، ئەز بەنی دێ كیڤە چی؟	بەندە	عبد
بەنیشت	مرۆڤ د جیت نەوی چێ	جاجك	علك

پەیڤ	کرمانجیا ژوورین	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
	دکەن نۆژدارا وەردکرن		
بەنیشتێ کوردی	نەڤەژ هنداە دارا وەردگرین برکەکا تایبەتێ چێ دکەن	بنیشتی کوردی	علك الكردي
بەنیشتی کەزانا	نەڤەزی ژ دارێت کەزانا تێتە خار بۆچنینی چێ دبیت	بنیشتی قەزوان	علك حبة الخضراء
بەنشتێ گوهی	شەما د گوهدار	بنێشتی گوێ	ضمغ الاذن
بەها	یێب قیمەت	بەنرخ	ذو قيمة
بەهایە	گرانە	بەنرخە	غالي
بەهی	زەربوو، تازی	زەردوبوو، قازیە	ذبل، تفرية
بەهێ	رەنگ زەربوو، ما عەجێب گرتی	سەرسام بوو	دقنك
بەها کر	نرخ دایێ	نرخی پی دا	تسعير
بەهایێت میری	نرخ ڤەبرینا میری	نرخی پێ میر	تسعير
بەهیمە	حەیوان کی، خەلکی مصری بکارئین بو حەیوانا	الرسمس، وەکو حەیوان	حيواني
بەهالنە	مەهانە	دۆزینەوەی بەلگە	حجة
بەهابوو	گران بوو	بەنرخ بوو	كان غالي
بەهـ	بیـهـ	بی	سفر جل
بەیانەکێ	زوو، زی	خێرا	مبكر
بەیار	عەردێ نە کێلای	زەوی نە کێلراو	ارض غير محروثة
بەراي	نەچاندی	بور، بور	غير مزروعة
بیانی	بەیانچی، مروڤێ نەش مالێ بیت	بێگانە	غريب
بەیان کر	ئاشکراکر	ديارکرد	تبيان

بەبین	گولەکا بهاریە	گولێکی بەهاریە	وردة ربیعیة
بنالینە	تێ بادە	لێ ی بسورێنە	لف حول
بنایوری	دەست ڤەگرتن	ئابووری‌یکردن	اقتصاد
ببوو	هەبوون، دەمێ بۆری	بوون، بۆکاتی رابردوو	ولد
	هەبوون، دەمێ داخازیێ یە	بردن، بۆ داخوازیە	خذ
بهەرخینە	ڤەمالین	شێلان	تدلیل
ببڕە	بۆ داخازی ڤەدکرن	ببڕە	أقطع
ببڕ	ببڕن، ڤێ دارێ	بڕینەوە	قطع
بپەیڤە	ب ئاخڤە	قسان بکە	تکلم
بچل	ژ بلی	بێچگە	عدا
بجەرییینە	ڤەگرن	گرتنەوە	خبز بدهن
بچڕك	نانی ب دوهن	نازکەنان	
بچرێنە	بۆ داخازی، د عەدری ڕاکە	بروێنە	ازرع
بچیك	زارۆك، نەوزادج	منال بی، مندال	أطفال
پیلاکر	بچیك بوونا	منالی بوون	انجبت طفل
بچەمینە، بچەمین	خوارکەن بۆ داخاز	خواربکەن	انحني
بهێنجەت	ب مەهانە	بە مەهانە	بحجة
بجەجە	راوستە، ڤێ بەیڤێ بۆ زارۆکا دبێژن	داکاسێ	بلاحركة
بخۆ ڤەیە	١- پێب گوشتە. ٢- قەلەوە	بەگۆشتنە	سمين، صفة للإنسان
بخاتراتە	خاتر خاستن	خوودا حافیز	لتوديع مع السلامة
بخازن	ژ پرابێژن	داوا بکەن	اطلب
بخودێ	سیندە، بناڤێ	بەخوا، بەخودای	والله

بخۆ (ب خۆ)	خو جی نالێ خوبی	بەمۆب	هو ذاته
بخۆ	زی خو کۆ بخوت	بیخۆ	اوكل
بدلێ خۆ	ب کەیفا خۆ، بخەمد	بە کاوە خۆ	على المهل، بهدوء
بدۆمان	ڤەدکێشت	درێژە پێ دەدان	يطول
بخاپینە، بخاپینن	سەردا ببەت، بۆ داخاریێ	هەل خەلەتینە، بۆ داخوازی	حيل عليه
بخەملینە	برازینەوە، داخوازیە	جوانی کەن	أجملها
بتنێ	کەسی ل گەل دانەبن	بەتەنیا	وحيد
بتشتە	ب حالەکی یە، تشتەکێ ڤی	زگ پڕە	حاملة
بدۆشە، بدۆشن	شیری ژێ بکێشن، بو داخازی یە	بدوشە، بدۆشی،	أحلب
بدە دلێ خۆ	ب دلێ خۆ بکە	بەدلی خۆت بکە	اعمل كما يجب
برابار	پشکدار بورنا برای	برا بەشی	مساهم في الحصة
برا	کورێ دایك و بابا	منالی دایك وباب	ولد الوالدين أخ
برایان	کورێ بابێ	منالێ باوك	ابن الأب
برایێ دایێ	برایێ دایکا مرۆڤی، خالێ	برای دایك	أخ الأم خال
برایێ بابی	کورێ دەی بابێت بابێ مام	مام	عم
برایێ ژنی	خزم	خزم	أخ الزوجة
برایێ مێری	تی	شوویرا	أخ الزوج
برایێ مەزن	کاکۆ	کاکە	أخ الكبير
برا مرۆڤا	کۆما مکروەڤا	کۆمەلە کرۆڤ	مجموعة بشر
براماك	کورێ ژ دایکێ بتنێ	برا ل دایکەزە	أخ من جهة الأم
برایێ شیری	بچکەك شیرێ مرۆڤی بخوت	برای شیر	اخ في الرضاعة

	دێ بیته برایی وی		
برایی	وەكی برا	وەكو برا	اخوة
برایەتی	ئێك بوو نابرا	بەك بوونی برا	إخاء
براكو	برایێ بچیك	برایی بچووك	اخ الصغير
برازا	كوڕی برای	برازا، كوڕە برا	ابن الأخ
برا توته	ناڤێ تبلا بچیك، تبلا قله بچێ	براتوتیگ ئەنگوستی بچووگ	خنصر
برالۆ	گەلی برا	براینه	اخواني
برازك	بڤارتی	براشتی	مشوي
برا خەزالا	كۆما خەزالا	كۆمەلەی خەزال	مجموعة غزلان
براكەرا	كۆما كەرا	ردوە كەر	قطيعة الحمار
برا كەوا	رەڤدا كەوا	ردوە كەو	قطع القبج
برا پەڤی	كەرێ پەزی	رانەمەر	قطيع الماشية
برا مریشكا	رەڤدا مریشكا	بالداری مریشك، رەوە مریشك	قطيع الدجاج
برەك	كۆمەك	كۆمەڵێ	مجموعة
برەمە	كرنە غار	غاردان	ركض
برەو	رەواج	بكەیف كردن	رواج
بری	بری	برۆ	الحاجب
برچی	نەخواری، برس	نان نەخۆارو	جائع
برسی	نەخواردی	نەخواردی،	جائع، جوعان
برسڤاندن	طەیساندن	بریقاندن	لمعان
برك	دەنگێ پایە ژ دەڤی مرۆڤی دا تێت	قرپه	صوت الهواء
بڤر	بڤر	بەوە، ئامری دار بیرنه	فأس

برقی	شەزق دا، برسقی	ڕەشن بوو	لمع
برمە برم	بتە پت، نەڤە چ پراتەبرتە تو دکەی	بۆ لە بۆل	كلام تحت شفة
برمشین	کەنیەکا بێ دەنگ	پێ کەنینی، بەبێ دەنگ، زەردەخەنە	ضحك تحت الشفة
برنیت	تیتنا هرکری شتی تۆزێ یە هەل دکێشتن	برنوت	شمامة
برنوت	بەرێ خو بدی	یەری کە	ینظر
برنجی	وەك برندی، ددانیێت وی برنجی نە	وەکو برنج	متل تالزر
برنجی	ئەول بابە، کوردی کریە	یەکەن دۆرە، باشترن جور	أول باب
برنۆ	ناڤی تڤەنگایە کوردا بکار دئینان	ناوی جۆرە تڤەنگێکە لە پێشتا کوردیە بەکاری دەهینا	
بریفکا	گوندەکێ شێختێت مزیریانە	ناوی گوندێکمی مزوریە	اسم بلدة شیوە المزوري
بریان	نەمان	نەهێلان	إبادة
بریندار	هەبوونا کولکادگیانی دا	زام دار	جارح
برین	زام	برین	جرح
برن پێچ	بەردەسکی نوژدارای	یاریدە دەری پزیشك	مضمد
بری	ژانێت بچیك بوونێ	ژانی مندال بوون	ألم الانجاب
بریسی	ڕەنگەکێ ءەلەتریکێ یە چی دبیت د ئەسمانی دا	بروسکە	برق
برکا گولچیسکێ	میز ڤەگیرا گولچیسکێ	میز کۆ کەری کورچیلە	حوض الكلیة
برێمار	ڕەنگەکێ گیایەك ناڤی	جۆرە گیایە لەناو برنج	نوع الحشیش

	برنجی شین دبیت	شین دەبێ	تنمو بين الرز
برێت مرۆڤا	کۆمامێن مرۆڤا	کۆمەلە مرۆڤ	مجموعة إنسان
برێت تەیرا	کۆما بالدارا	کۆمەلە بالدار	مجموعة الطيور
بربرە	رەڤدە رەزد	پۆل \پۆل	صف صف
بزاڤتن	لڤ لڤین	جوولانەوە	حركة
بزاڤ	لڤەك	بەجوولە	محرك
بزاوز	ج تشتێ ل لڤیت	جوولە کە	حروك
بزا	بخودی، بۆ سیندخارنی بکار دئینت ل دەڤەرا بارازان	بەخوا	والله
بزاڤا بخویی	ڤیانا ب لڤین، بێ مرۆڤی ل لڤین	خۆشەویست بەجوولە	
بزدان	ترسیاند	تراساند	خوف
بزدیا	بچیا، قەتیا، قەتا	پصا پچرا	انقطع
بزدیا	ترسی	ترسا	خاف
بیزدینە	بپچنە ، بۆ داحازیی	بپصێنە	أقطع
بزبزۆك	گولەکا بەهار سەێ بهاری دەردکەڤیت	گولی بەهار بەلە سەرتایی بەهاردا دەردەچی	وردة ربيعية تظهر في بداية الربيع
بزبزۆك	یێب لڤەك، گەلە حارا بۆ کجکێتنە حەجتی تێتە ب کار ئینان	بزیزۆك، بەجوولە	حروكة
بزۆك	نەتەبتی	دانەکا سای	غير هادي
بزبزۆك	گەلك دوانیت	زۆر زوان	تعرف كثير
بزریی	بەزرەیی	شاراوەیی	خفي
بزمار	ئاسنەکی بەر پەحنە و چ تیژە	بزمار	مسمار

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	د نەردا دفوس دابهێ کرین		
بزمارۆك	عەردەکی مروڤی بفوسیت دمریت	برماروك	ثألوب
بزمارا دای	بزماریت لێ دایب	بزماردارو	مسمر
بزمارکڕ	بکرێ بزمارا	کریاری بزمار	مشتری المسمار
بزمار فرۆش	فرۆشیاری بزمارا	فرۆشسیار بزمار	بائع المسمار
بزماته	سەرتییێ برینا	قەتماغی برین	شع الجرح
برمتی	هاته گرێن	گیراوە	سلك
بزن مشك	رەنگەکێ مارمیلکانە شیری بزنی دمێژن	جۆرە گیان لە بەر ئیکە شیری بزن دەمیژی	
بزن	بەزێ رەش	مەڕی رەش	الماعز الأسود
بزی	خران کەوالانە	خۆراکی ئاژەل	علف الحیوان
بزێ	خوشکا بچیك، بکار دئینن بۆ نازدارکرنا خویشکا بچیك	خوشکی کچکە	الاخت الصغیر
بزۆتنە ڤە	لڤین	جوولە	حرکة
بوزۆر، بزۆرەی	بخورتی	بەزۆری، بزۆر	بقوة
بزۆت	دارێ رەخ سوتی	داری لاسووتاو	خشبة من الجهة المحروقة
بزۆ	ئەڤەژی (بزێ)	کچۆلە	نبیة
بزن	بزن	بزن، مەر	ماعز
بزن	تەڕشی می	مەڕی بەموو	ماعز
بزن کڕ	ئەڤە رەنگەی بزنا سەرێ گوهێا وێ یێ سەر زراز و تیژە	مەرە بەگوی دەناسرێ	

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارروو	زمانێ عەرەبی
بزن بەل	گوه کورت	مەڕی گوێ کورت	ماعز آذن قصيرة
بزن پۆش	ئەڤەژی یا گوه پوش	مەڕی گوێ پوش	آذانها مغطي
بزن بازکەڤە	ئەڤە بزنیت رەنگ وەرنگ	مەری رنگاور	ماعز ملون
بزن رەش	ئەڤ رەنگێ بزنا هەمی یا رەشە	مەرێ رەش	ماعز أسود
بزنا کال بالیانی	ئەڤ د گوه سپی نە	مەری گوێ پیی	أذانها أبيض
بزنا کاڤەر	ئەڤ هەمی یا سپی	مەری سپی	ماعز أبيض
بزنا سۆر	ئەڤ هەمی یا رەنگ سۆرە	مەری سۆرە	ماعز أحمر اللون
بزنا شین	ئەڤ بزنە یا می شینە	مەری رەنگی مووی شیە	ماعز أزرق اللون
بزن همیز	ئەڤەژی رەنگەکی بزنایە ژ رەنگی وێ بی سۆرن		
بزنا گوڕ	ئەڤە ژی کوریا وێ یا سپیە	بزنەکا سپی یە	ماعز ذيلها أبيض
بو چامێ دنیایێ	بو کارەکێ دبێژین وەمکی عیبرەتەکێ لێ بین	بە عیبرەت بێ	ليكون عبر
بژار	ژێ گر	هەل بژار	فرز
بژارکر	ژێ گرت	هەل بژارد	فرز
بژارتن	ژێ گرتن	بژار کردن	فرز
بژاری	ژێ گرتی، ناڤی واتایی یە	بژاری	مفروز
بژارتنەڤە	ڤەوژارتن	هەڵ بێستڕراو	
بژاندن	تراپەرا کرن	پەرت کردن	تشر
بژالە	بی بژاندی	پەرت کراو	منتشر
بژالەبوو	هاتبو بژیان	بەرت کرابوو	كان منتشر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
بیژینه	ب واروەرنە، بو دماراپی یە	پەرب کە	ننشرها
بژە	پشك	بەشی	سهم
بژکاندن	بلاڤ کرن	بلاو کردوە	منتشرة
بژمێرە	هەلبژێرە	هەل بژێرە	اختار
بژین	تازە، کراستی وی بێ بژینە	پاك	نضيف
بژین کە	تازەکە، بۆ داخازیی یە	پاك کەرەوە	انظف
بژین کەر	تازەکەر	پاك کەر	منظف
بژین کر	تازەکر	پاك کرد	نظف
بژین کری	تازە کری	پاك کراوە	منظف
بژین	ژینەڤە، بخۆبژین هندی هەن	ژینەوە	يحيى
بژیان	حەزکرن، ڤیان	حەزکردن ویستن	رغبة
بژیێ	پیرتی سەر ئەنیی، تەمبەلی	پەرچەم، پرچی سەرنیوچەوان	كذلة
بژین	مرۆڤی کەلەخ ساخ بیت	کەسی لەشی ساه بێت	جسم سليم
بژلی	ژ بلی، بێ ئەد	پێجکە	عدا
بژکی	بژالە بوو	پەرت بوو	تبعثر
بسیسك	ئەڤە داڤەکا هیري	داوێکی فوری	خصلة من صوف
بستە	شەهرەزا، ئەڤ	شارەزا	متعود عليه
بستەهی	کارکەری یێ ستەیی		
بستە خولامی	کرنایێ ئاهستەنگ	کردنی پێ راوەستان	عمل بدون توقف
بستوبرز	یێ تی شارەزا بوو	خێربوو بو	تعمل عليه
بستەیی	پی زانینی	لێ زانین	متعلم عليه

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
بسیسە	گەلەك نەهەرشیێ ب کەلیی	زۆر بە ئولاو	طبخة غير جيدة
بستەك	بیستەك، بهنەك	وەجاریك	لحضة
بستیك	هەلگری بەلگێ ژ دارێ	نیزەکە	ساق الورق
بستیلیت تفرا	هەلگری یەکێ تفرا	نیزەکە توور	ساق الفجل
بستە	ءاصنی سەر تەنیرێ	ئاسنی سەر تەندور	قضيب الحديد
بستیك	سەرکێ ئیشی	تیسك	رأس العنقود
بسەر خو	خۆ سەری	بەسەرەخۆ	حكم ذاتي
بسەر و بەر	١- بۆ کەسەکی دبێژن دەمی کاریت خۆ ینە جھ بکەت. ٢- لێك دایی	ریك و پێك کرن	مرتب في كل شيء
بسە	راودستە	راویستە	قيف
بسەکنە	راوەستە	راویستە	قف
بسەرهاتی	ژی قەومیای	لێ قەماوە	حدث الحادث
بسەر	پلە بزینە	زووکە	استعجل
بسك	زلف، پرچا سەروو	ئەگریجە	زلف
بسهۆر	یێ مەزن بووی دشێت بخو بژیت	توزێ گەوە بوو، هەراشە	سن الطفل بين ثلاثة إلى أربعة
بسهۆری	شۆل کەرێ دەی بابا، بۆ وان زارۆکا دبێژن دەمێ ژیێ وان دبیتە دوازدە صالی	لە تەمەنی منالی دەرچی	مراهق
بـ...انەهی	ب سڤکی	بەئاسانی	بسهولة
[illegible]	چەلەنگ	زیرەك	نشيط
[illegible]	ئماندە د ئاڤی دا	هەڵ پیاوتن	تقع في الماء

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
پشەڤین	ماندیبیت، بیت و بجیت	ماندوبی	يتحرك، بتعب
بشکەفتی	کەشی بژن، نەفرو کولامەیا بشکەفتی	گەشایەوە	تفتح
بشکەفتی	ڤەبی، گولا بشکەفتی	کرایەوە	تفتح
بشکۆڤك	گولانە ڤەبی	خونچە	برعم
بشەوتینن	بسۆژن، بۆ داخازی کرنێ یە	بسوتێنت	احترقوا
بشکۆژك	١- گۆیا چچکی، ٢- گولا ئەڤەبی، ٣- خیرکا سەرێ مەمکی یە	کۆی مەمك	حلمة الثدي
بشکوری	گرتژی، کەنیایی دەنگ	زەردەخەنە	ابتسامة
بشکوژ	١- بسۆلین ٢- قولبك	١- خونچە ٢- قۆبچە	
پشۆ	کاردکێ داخازیە ژ بۆ تازەکرنی	١- برعم ٢- قوبچە	
بشۆر	جلك شۆر	بەرگ	لحساله
نشورەیئج	دل تەنگ بوون	بێزار بوون	ضايع بأس
بڤشیێ	بچەمیێ، بۆ داخازیی یە	خۆت خوارکبە	انحني
بڤاشتن	بهاڤێژە	فری دە	ارمي
بڤا	بوانە، بۆ ئەڤا	بەمانە	لهؤلاء
بڤە	ئەڤە ل سەر زاردەڤێ زارۆکا، بتریە، هشیار بە	ئوڤە	خطر
بڤەیە	خۆ دیرکرن ژ تسریێ	ترسناکە	انتباه للخطر
بڤەبوو	یێب ترس بوو	ترسناك بوو	مخوف
بڤەشاندن	بن ئاڤێ ئێخستن، ئامیرەکە دارا پێ دشکێنن	تاوندنەوە	إذابة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناوەراست	زمانێ عەرەبی
بڤر	ئامیرەکە دارا پی دشکیس	بەور دار شەکێس	فاس
بڤێ	ب ئەڤێ	بەمە	بهذا
بڤی رەنگی	ب ڤی سیمایی	بە وشێوە یە	بهذا الشكل
بڤێرە راچوو	بێلاچوو	بنی داچوو، بیاچونەوە	
بچان	باحانگ	تەماتە	طماطة
بکەغار	رێکە، برێڤە هەرە خوش	سووك رۆیشتن	ذهاب بسرعة
بکەر	کریار	بکەر	فاعل
بکە ملێ خۆ	هەل بگرە	لە پاوەشی کە	احضنها
بکڕ	کەسێ بازارا بکەت	کڕیار	المشتري
بکڕچی	کڕیار	کڕیار	الشاري
بکوژ	کوژەك، کوشتەر	کوشتیار	القاتل
بکوتەکی	بخورنی	بەخورتی، بە زۆری	بزور
بگەریێ	ژ پیڤانێ بکە	بگەرێ	تجول
بکەهێ	خۆ پێرا بگەیهنە	بیگەیی	اصلها
بگو	گۆتی	گۆینده، وتراوە	المتكلم
بگەڤیزە	ئاخێ ڤەدە	بگەوزێنەوە	اسبح في الرمل
بگڤێژە	ب پەرچڤینە	بگوشە	عصرها
بگەرە	ڤەگرە	وەرگرە، بگرە	أخذ
بگرنژە	بکەکەنی	پێ بکەنێ	اضحك
بگری	بکەگری، روندك هاتن ژ چاڤا	گریان	بكاء
بناشە	بنیات دانان	بیناغە دانان	تأسس
بناڤ	دناڤدا	لە ناوەوە	من الداخل
بناڤ	ناڤێ دارەکێ یە ل رەخ ئاڤێ شین دبیت	ناوی دارێکە لە رۆخ ئاو شین دەبی	تسمية ل شجرة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
بنالی	ناڤێ گوندەکی یە ل بازێرێ دهۆك ل دەڤەرا بەرواریا	ناوی گوندێکە	اسم بلدة في دهوك
بناڤ	ناڤ لێ دان	بە ناو کردن	تسمية
بناڤ	رەهو ریشال	بنەوان، رەك و ریشە	جذرو
بناصە	سج	خەتا	ذنب
بن بەلك	بەلگێ خاری	بن پەلك	تحت الورق
بن ئالاند	ژ بنداتێ ئالاند	لە بندوە لێ ئالاند	لفة تحت
بناڤە	خەلك دنیاسم	بەناو بانگە	مشهور
بنەفشی	گولەکا بهاریە یا رەنگ مۆرە	ودنەوشە	اسم لوردة
بنەمال	نەڤی، شێرکو بنە مالا بابی منە	نەوە	سلالة
بنەفشۆك	ناڤێ بچیك کریە بۆ گولا بنەفشی	ناوی بچووکراوەی وەنەوشەیە	اسم مصغر بلورة بنفسجي
بنەفشی	گولا بنەفشی، مۆر		اسم مصغر بلورة بنفسجي
بنەجە	بجە کرتن	شوێن گرتن، بنەجێ بوون	أخذ مكانه
بن ئاگر	ئێخستنە بن کوچکی	لەو ژێر ئاگردانان	تحت النار
بن بار	١ – بارئێخستنە سەر ٢ – بەربار	١ – ژێربیا ٢ – بەربا	مسؤول
بن بارکر	دانانا باری ل سەر	ژێر بارگرن	وضع تحت الحمل
بن بەرهاڤێتن	کەتنە بن نەگرا بچیك هاڤێتن	کەوتنە ژێر هۆی مندال فرێ دان	

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
بن بەرێ خودانی	وەلێ کرد بنێرینی	ئەوبە ژێر باری تەماشاکردن	وضع تحت النصر
بن بەرکی	ل خار بەرکی	لە ژێر بەرە	تحت الزولية
بن برکر	نەهێلا	نەهێشتن	إبادة
بن برێ بوونی	کەفتنە بەژانێت بچیکی	کەوتە ژێر نەوخوشی مندال بوونی	وضع تحت الم الولادة
بن بژارتنێ	کەتە بن کاری ڤەوژارتنێ	کەوتە بەر بژارکردن	تحت حمل الغير
بن برینا	کەتە بەر ئێشێت برینا	ژێر بریندارابوونی	تحت ألم الجرح
بن پێدەر	شین بێدەرمایی	پاشی ماوەی خەرمان	اثر بيدو
بن جاب	سکر، پر	پرد	جسر
بن جی، بن جیە	بنیات جی	لەرەگەزا جولەکە	اصل يهودي
بن چینێ	کەفتنە بەرکارێ ژێڤە کرینێ	کەوتنە ژێر باری لێ کردنەوە	تحت الحمل القطف
بن دانك	هیرکێ دانی، دەمی لبێژیکی ددەن	ووردکە دان	
بندارك	شینکاتیەکی کەسکە شی پیڤازانە بەلگێت وێ دخۆن	سەروزایەکی وەکوپسیازە گەلاکەی دەخورێ	نبات أخضر تشبه أوراقها البصل يأكل
بن دریای	١- چ ددەستادا نا مینت ٢- ژ خارێ دریای	١- هیچی بەدەستەوە نەمینی ٢- خوارەوەی درایە	١- لم يبقى شئ في يده. ٢- من أسفل مسكون
بن دادای	جانانە بنڤە	لە ژێری دانراو	وضع تحت
بن دا	ژ لایی خاری	لە خوارەوە	جوانبه
بن دانا	نێخستنە خاری	لە بنەوە دارنرا	وضع تحت

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ [illegible]	[illegible]
بن دابای	لبایی خارێ بەرباکر	بەوەی، بەربارالە	من اسفل هون من أسفل وضع اما الرياح
بن داگر	بنێ وێ تژی کر	بەوەی پرکرا	من اسفل امتلئ
بن درماندانی	کەتنە بەردەرمانا	کەوتنە بەرخواردنی دەرمان	وقع تحت اكل الدواء
بن دەرکرنی	بەرڤەکرنا برینێ	لە بەرکردنەوەی سەری برین	تحت فتح الجرحة
بن داڤ	بن عەرد، بنیاتی بن ئاڤایی	ژێر زەمین	سرداب
بن دۆشینێ	بەرکارێ دۆشێ	لە ژێر کاری دۆشین	تحت عمل الحلب الحليب
بن خاندن	بن گرانیا خواندنی	لە ژێر خوێندن	تحت حمل القراءة
بن خاپاندنی	بن حیلەکرنێ	بە ژێر هەڵ خەلەتاند	تحت الحيل عليه
بن حلی کرنێ	کاری راست کرنێ دکر	لە ژێر کاری لوسی کردنی دابوو	كان يعدل الشيء
بن حەیلاندنێ	کەفت بووبن تژی کردنی	لە ژێر پرکردن دابوو	تحت الملئ
بنیات دا	ت چێ بۆنێ دا	لە بوونی دا	من أساس
بنیادکار	کەسێ سەرێ شۆلێ بکەن	دامەزرێنەر	مؤسس
بندەر	پاژێرەکی سەر ئاڤێ چێ کەن، نیڤ جزیرتەیە	شارە لە سەر ئاو دروستی دەکە، نیوە دوورکەیە	ميناء
بنڤە	بخەوە	بنوو	نام
بنڤینە	بنخەوینە	بینوێ نە	نومها
بنەدار	بۆ کەسەکی دبێژن دەمێ بچے خزمەتا ئێکی دی	بنەوان	

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواری	زمانێ عەرەبی
	بکەت ڤیجا ج خیشك بیت ج دەیك		
بن کەفشی	ڤۆقلابن دەستی	بن هەنگل	تحت الأبط
بن کاشخان	بن نیمهانی	ژێر ئارام کان خانی	بیت
بینە ویڤە	ویڤە بەن	لابەن	التماس
بن ئەزمان	خرکێت بن ئەزمانی	کلاندەی ژێر زمان	زمان
بنە جھ	هیرەمار	ووردەکار	دقیق
بن کەن	بۆ خۆش کرنی	رێ دان	تمهید
بن بژان	ژێ برن	سرینەوە	إزالة
بن کراسك	کراسیێ بنی	ژێر کراسی	أتلك
بن کۆڤوك	بنەلۆوك	شوێنەدار	الآثار
بن نەرك	بەلگێ تینی یی ئەدلی دەمی دمینیت زەردبیت	گەلاتی تونی زەورزیووی	ورقة التبغ اصفر
بن پشڤیکارانی	ناڤ لنگ	ناوگل	المقربة الطويلة
بن پشك	دەماهشیا بشکی	ژێر بەشی دووایی	تحت الحصة
بنژیە	ڤەکۆلە	کۆلانەوە	بحث عن
بنێژینگ	دانی هي، ئەوێ تێتە خازی	ووردکە جانەویلە	ب
بنە بان	١- دیماهی یا بانی ٢- بۆ هەتسەکی دیماهی یێ بیت	بینە بانگ، دوایی	اقصی
بنێرە	بەریشخۆبدی، بۆداخاز	تەماشاکە	انظر
بنێرێ	بەرێ خو بدێ، بۆ کاری نەبۆری	تەماشاکە	انظر
بنیات	دەستیر، عرف عدەت	رەوشت	دستور
بنەچە	بن و بناشە	بنچینە	الأصل
بنە گوھ	١- نیشا بن گوها، ٢-	بن گوێ ئەسترو بوون	نكاف

بەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	پێ دلی خۆکاەکی بکەن		
بن گۆزەلە	گیایەکێ بهاریە شێ دبیت ژ رەها پیڤازایە	بهارو ئە، گیایەکی بهاریە لە رەگەرەی بهارە	عشب ربيعي من فصيلة البصل
بنگەهی ساخلەمیی	خەستەخانە، جهی بەساخا	بەحوش خانە	مركز الصحي
بن هێلینك	هێکا دیماهیی بنیە دەر	بنکەهێلکە	بيض الأخير من تقفس
بن لێف لێفکا	ژ بەرخۆ د ئاخڤیت	لە بەرخۆ یە وەقسان دەکا	دم دمة مع نفسه
بنکێ مویی	بەرڕەها می	ژێرەوەی موو	بصلة الشعر
بنکێ ئویەیی	دانانا سەری نەخشێ ئویەی	سەری ئویە دانان	وضع بداية سيع
بن چەرم	بن پیستی مرۆڤی	ژێرە پێست	تحت الجلد
بندۆ	ڤەمایی دکڤتە بن دوونی	خلتی بن رۆن	بقاية دهن
بنڤەڕدنگ	گرارا بنی قاوانی	بن کر	الكة تحت الجدرية
بنڤە بنڤە	گەلەك زان، ئەڤ ژنە با بنڤە بنڤەیە	زۆرزان، بنەوەبنەوە	تحت تحت
بنە هەلاندی	بن ڕاگری	ژێرەهەلگرتن	رفع تحتية
بن هەلاڤێت	ژ خارێ ڕابوو	لە ژێرەوە هەڵ پەری	ارتفع من الأسفل
بن هەلکێشا	بنڤەڕاکێشا	لە ژێرەوە هەلکێشاوە	من تحت رفع
بن خەلکر	ژ خارێ بەردایی	لە ژێری پێ کرد	من الأسفل اتصل
بن هەلاویست	ل بندا پێڤەکر	لە ژێرەوەی هەلواسی	من الاسفل علق
بن وەرکر	ب بنی دامر	لە بنوە وەرکرا	دنش من أسفل
بن وەرپێچا	ل بندا پێچاڤە	لە ژێردوە پێچا	من اسفل لف

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
بلیل	نامیرەکێ ئاوازا ب سەلیفە لێ ددەن ژ لەڤەنی کون کون کری چی دکەن	بلوبر	ناي
بلیل لێ دەر	کەسێ ئاوازا یلیلێ لێ ددەت	بولوێر ژەن	عازف ناي
بلیل ژەن	بلیل لێ دەر	بلوێرژەن	عازف ناي
بلند	ژ ئاستێ عەردی خو سەر	بەرز، بلند	رفع
بلند	ژ ئەردی چۆنە سەرڤە	بەرز، بلند	ارتفع
بلندایی	بلنداهی، بلنداهیاڤی چیا جهە مەترن	بەرزایی	ارتفاع
بلند بوو	صوو سەرڤە، ئەڤ	بەرز بوو	ارتفع
بلندە	داراە یا بلند بوودی	بەرزەا	مرتفع
بلا	وەکی پێشگرەنی د چیتە سەرکارابۆ	ددمن نەبریی	
بلا	جەنینە بلا بهێت ل گەل مە	قەی ناکا	سماح
بلا بهێت	چ نینە بێت	قەی ناکا بێ	يسمح ان يأتي
بلا ئالهنین	چ نینە تێ ب ئالینین	قەی ناکا لێ ئالێنێ	يسمح بلف حول
بلابادەت	چ نینە وەربادەت	قەی ناکابادات	يسمح بلف
بلا بارکەت	چ نینە ژڤیرە بچیت	قەی ناکابڕوا	يسمح أن يرحل
بلا بەردەتن	ج نینە ئازاکەت	قەی ناکا بەرەڵاکان	يسمح أن يترك
بلابریت	چ نینە ب قوسینیت	قەی ناگا لێ بکاتەوە	يسمح أن يقص
بلا بزارکەت	ج نینەهەبیت، بلا مە کچکە ببیت	قەی ناکا هەبیی	يسکح أن يلد
بلابەقینیت	چ نینە ب تەقینین	قەیناکە بتەقێنی	بسمح أن يفجر

[illegible]	کرمانجیا ژوورو	[illegible]	زمانێ عەرەبی
بلا بهەرچفینیت	چ نینە ب گفنشینە سەرك. بلا باجانەکا ب بەرجفینیت	قەی ناکا بگوسی، قەدری ناکاه بکوشت	یسمح أن یعصر
بلا بف کەتی	چ نینە بای لێ بکەت	قەی ناکە یای لێ بکا	یسمح أن یتهوی
بلا پێچیت	چ نینە درستکەت	قەی ناکە بپێستەوە	یسمح أن یعدل
بلا بتەبقیت	چ نینە ب ناڤ دا پچیت	قەی ناکە بقۆپێتەوە	یسمح أن ینکمش
بلا تێ بکەت	چ نینە ری کەت	قەی ناکا روکات	یسمح أن یفرخ
بلا پتر بتنە	چ نینە ب ترسین	قەی ناکا بترسێ	یسمح أن یخاف
بلا بجەمینە	چ نینە کۆم کەن	قەی ناکا غردکەن	یسمح أن یجمع
بلا بجەبرینت	ج نینە ڤەگرت	بابگریتەوە	یسمح أن یحر مکان المخلوع
بلا چان کەت	چ نینە نجەملینیت	قەی ناکە برازینتتەی	یسمح أن یزین
بلا جۆت بوو	چ نینە بگەهنە ئێك	قەی ناکە جووت بت	یسمح أن یتزوجا
بلا چاند	چ نینە د ئەردی ڕاکر	قەی ناکە ڕواندی	یسمح ان یزرع
بلا بچنن	چ نینە فیقی ژێ ڤەکەن	قەی ناکە لێ کەنەوە	یسمح انیقطف
بلا چێ کەت	چ نینە درست کەن	قەی ناکە دروستی کەن	یسمح أن یصمع
بلا پچن	چ نینە ژ ڤێرە برێڤە بچن	قەی ناکە برون	یسمح أن یذهب
بلا بچەمینن	چ نینە خاربکەن	قەی ناکە خواری کەن	یسمح أن ینحني
بلا بچەورن	چ نینە ب گەڕین	قەی ناکە گەڕان بکەن	یسمع أن یتجول
بلا خاردەن	چ نینە ب پشبس	قەی ناکە خواری کەن	

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
بلا بخوینن	چ نینە خاندنی بکەن	قەی ناکە بخوێنێ	یسمح أن یقراء
بلا بخاپینن	چ نینە سەردا ببەن	پەی ناکە هەل خەلەتێن	یسمح أن
بلا بخدقت	چ نینە بهنا وان بچین	قەیە ناکە بخنکێن	یسمح أن
بلا بخو ناڤ بین	چ نینە ئاڤە هیرك بکە ڤیتە سەر	قەی ناکە بەهوناوینت	یسمح أن یقع علیە ندی
بلا خێراڤکی بین	چ نینە گەلەك خێ تێ کەن	قەی ناکە خوێ واوی تێ	یسمح أن یکون مالحاً
بلا خراب کەن	چ نینە بهەرڤینن	قەی ناکە برِوخێنن	یسمح الهدم
بلا بخرِینە	چ نینە ڤەکێشن	قەی ناکە راکێشن	یسمح أن یسحب
بلا خیڤە بکەن	چ نینە تام کەنێ	قەی ناکە تامی کەن	یسمح أن یذوق
بلا دا دەنی	چ نینە بنیشف	قەدی ناکە ل]رە دانیشن	یسمح أن یترل
بلا دایی	چ نینە بۆوان بر	قەی ناکە پێیان درا	یسمح أن یعطي
بلا دانەنێ	چ نینە ب دانێ	قەی ناکە لێ دانێ	یسمح أن یضع
بلا بدەنە بای	چ نینە بەرباکەن	قەی ناگە بەبا بدەن	یسمح أن یتهوی
بلا دابگرن	چ نینە تژی بکەن	قەی ناکە پر بکەن	یسمح أن یترس
بلا دەرمان کەن	چ نینە تیمار کەن	قەی ناکە دەرمانی کەن	یسمح ان یتداوة
بلا دەرمان دا	چ نینە دەرمانی دایی	قەی ناکە دەرمان درا	یسمح ان یعطي الدواء
بلا دەرمانی بدەن ی	چ نینە دەرمانی بدەنی	قەی ناکە دەرمان بیدەنی	یسمح ان یعطي الدواء
بلا دەرکەن	چ نینە برینی فەکەن	قەی ناکە برینی بکەنەوە	یسمج أن یفتح الجرح

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
بلا بدۆشە	چ نینە شیری ژی وەر بگرە	قەی ناکە بیدۆشە	يسمح أن يحلب
بلا حلی کەن	چ نینە راست بکەن	قەی ناکە لووسی بکەن	يسمح أن يعدل
بلا بحەلینن	چ نینە بکەنە ئاڤ	قەی ناکە بی تاوێنن بە	يسمح أن يذاب
بلا حەمەرکەن	چ نینە گەلەکی بدەنێ	قەی ناکە زۆری بدەنێ	يسمح أن يشبع
بلا رادەن	چ نینە ب مالن	قەی ناکە گەسکی دەن	يسمخ أن يكنس
بلا راوستینن	چ نینە د جھ دا بهێنن	قەی ناکە بیوەستێنن	يسمح أن يقف
بلا راکەن	چ نینە هەل گرن	قەی ناکە هەل گرن	يسمح أن يرفع
بلا رابهژینە	چ نینە ڤەلزینە	قەی ناکە بیژینەوە	يسمح أن يحرك
بلا راست بە	چ نینە کێل ببە، بو کەسی کتە	قەی ناکە راست ببە	يسمح أن يعدل
بلا رێن	چ نینە خۆخالی بکەن، بو کەسی نە دیارە	قەی ناکە گوبکا	يسمح أن يخرع
بلا رینیت	چ نینە بنیشیت، بۆ کەسی دووێ یێ کتە	قەی ناکە دانشتین	يسمح أن يجلس
بلا رێشتە ڤە	چ نینە بریژیت، بۆ کاری بۆری بەریژا راگەهاندنێ یی	قەی ناکە رژاندی	يسمح أن يسكب
بلا رۆن کەن	چ نینە کۆ شلوڤە کە، بو کۆمێ یە	قەی ناکە روونی کەنەوە	يسمخ أن يشرح
بلا زانی	چ نینە زانین ژێ هەبوو، بۆ کەسی نەدیار	قەی ناکە پێ زانین هەبوو	يسمح أن يعلم عليه
بلا ژاراڤکەن	چ نینە ئاڤێ لێ کەن، بۆ کۆمێ یە ژ بلا کراسی خۆ ژاراڤی کەن	قەی ناکە تەمیزی کەن	يسمح أن يطهر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
بلا ژ ڤەبە	چ نینە دەستی چی راکە، بۆ کتێ یە، بلا نازدار ژی ڤەبە	قەی ناکە وا[illegible]	يسمح أن يترك
بلا ژێ ڤەکە	چ نینە لێ ڤەکە	قەی ناکە لێ بکەنەوە	يسمح أن يقطف
بلا بستینن	چ نینە چی وەربگرن، بۆ کۆمی یە	قە ناکە لێ سەنێ	يسمح أن يأخذ من
بلا پشێلن	چ نینە هەڤیرکەن، بۆ کۆم کرنی یە	قەی ناکە پشێلنەوە	يسمح أن يعجن
بلا شەرم کری	چ نینە سەرمێ کەت، بەیڤەکا کوری کریە	ەی ناکە شەکر دەبێت	يسمح أن يستحي
بلا شەرکری	چ نینە شەرا بکەن، بۆ کەسی سێ کت یێ نەدیار	قەی ناکە شەرکەرییت	يسمح أن يعارك
بلا شەکەت	چ نینە بشەهـ بکەن، بۆ کەسێ کتە، بلا سەری خۆ شەکەت	قەی ناکە دابهێنی	يسمح أن يمشط
بلا شەلینن	چ نینە ژێ بستینن، بۆ کۆمە	قەی ناکە لێ بسێنن	سمح أن ينهب
بلا شلۆڤە کەن	بلا شی مەنەقە، بۆ رۆن بکەن	قەی ناکە روونی کەنەوە	يسمح أن يشرح
بلا فشینن	چ نینە ب جەمینن، جارێ لا فشینن	قەی ناکە خورای کەن	يسمه أن ينحني
بلا فام کەن	چ نینە ڤەهم کەن، کوردی کریە	قەی ناکە فام کەن، تێ بگەن	يسمع أن يفهم
بلا قەدکر	چ نینە بکەنە دوو کەر،	قەی ناکا پارچەی کەن	يسمح أن يقطع

پەیڤ	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	پەیڤا کوردی کرنەژ (ع)		
بلا قەلەوبن	چ نینە ب گۆشت کەڤن	فەی ناکا قلەوبن	یسمح أن یسمن
بلا قەلینن	چ نینە نەهێلن، بۆ کوم کرنێ یە، نە یارا بلا بڤەلینن	با بیان قرێنن	یسمح أن یباد
بلا قرێننە ڤە	چ نینە بشکێن، ئەڤ پەیڤە گەلەك بۆ دارا بکار دئینن دیشی بێت بنێ ڤە	با بقرێننە وە	یسمح أن یکسر
بلا یقوتن	چ نینە لێ بدەن، بۆ کۆمێ تێنە بکار ئینان	بالێ بدەن	یسمح یضرب
بلا فەیرنن	چ نینە نەهێلین	با نەهێلن	یسمح أن یباد
بلا ڤەنە	چ نینە دانەبن، بۆ هێکێ مریشکی بلا ڤەنە	قەی ناکە داینەوە	یسمح أن یضع تحت
بلا ڤەقوتە	چ نینە لێ بدەڤە، پانبی د ئاڤێدا بلا فەقونە	قەی ناکە بیکو تەوە	یسمح أن یضرب
بلا ڤەکێشا	چ نینە کێشیاڤە	قەی ناکە کشانەوە	یسمخ أن یسحب
بلاڤە شکێچنن	بلا بچەمینن، بۆ کۆمێ یە	قەی ناکەت بشکێنن	یسمح ان یکسر
بلاڤەحەلینت	چ نینە بکەنە ئاڤ، بۆ کۆمی یە	قەی ناکە بتاوێننەوە	یسمهخ أن یذوب
بلا ڤەمینن	چ نینە خۆ گیروکەن، بۆ کۆمێ یە	قەی ناکە بمیننەوە	یسمح أن یبقی
بلا ڤەهێلن	چ نینە ب هێلن	قەی ناکە بهێلنەوە	یسمح أن یترك
بلا ڤەهاتی	چ نینە چارەکا دی یا هاتی	قەی ناکە هاتیەوە	یسمح أن یرجع
بلا ڤەهاندی	چ نینە لینك خەلەك کرین،	قەی ناکە هۆنراوە	یسمح أن یضفر

سەرێ وێ بلا ڤەهاندی
بیت

بلا ڤەکربیت	چ نینە ڤالا بیت	قەی ناکە والابێت	یسمە أن یکون مفتوحة
بلا ڤەخۆت	ژ نینە ڤەخۆن، بۆ کۆمێ یە، ئاڤی بلاڤەخۆت	قەی ناکە بخونەوە	یسمح أن یشربوا
بلاڤەمرینن	چ نینە بێ دەنگ کەن، ئاگری بلاڤەرمینت، شەرێ بلا ڤەرمینت	بابکوژێینە وە	یسمخ أن یطفئ
بلا ڤەگرن	چ نینە بخۆ کۆم بکەن، ئاڤی بلا ڤەکرن، دەستێ خۆ ڤەگرن	قەی ناکە بگرنەوە	یسمخ أن لا یبعثر، أن یخزن
بلا بکەلێژن	چ نینە ژێك ڤەکەن	قەی نانەکەول کەن	یسمە أن ینشرح
بلا بکەڤیت	چ نینە ڤەك، بۆ سەریرێ بۆ کارێ بۆرینێ تمام	بابکوژێڤەوە	یسمح أن یذبح
بلا کۆلانێ بکن	چ نینە ئەردی ڤەکۆلن کت– حەمۆ بلا کۆلانی بکەن کۆم – حەمۆ وعەلۆ بلا کۆلانی بکەن	با بکێلنەوە	یسمح أن یحرث
بلا کوخینە ڤە	ژ نینە کوخکاوابێن	با بکۆخت	یسمح أن یکە
بلا بگورێن	چ نینە کەڤل کەن	با کەول کەنەو	یسمح أن یجلد
بلا بگەرێن	چ نینە گەریانێ بکەون	با بگەرین	یسمح أن یتجولا
بلا گەهنن	چ نیە بنە حە	قەی ناکە بکەیێنن	یسمخ أن یصل

بلا كرتى بيت	چ نينه يا بەندكرى بيت	با بەندكرا بێ	يسمح أن يسجن
بلا گرينتەڤه	چ نينه بگرينن	قەى ناكە بيگرێنن	يسمح أن يبكى
بلا گەڤزينن	چ نينه د ناخێ ڤەدەن	با بگەوزينه وه	يسمح أن يسبح في الرمل
بلا گڤێشنه ڤه	چ نينه ب سەر ڤه ببەن، دەستێ وى بلا بگڤيشن	با بكوشتن	يسمح أن يعصر
بلا پەرچقينن	بلا بگڤێشن	با بكوشن	يسمح أن يعصر
بلا مريتەلەكەن	نەرمى نەماى كەن	نەمرى نەزيندو	لا حي ولا ميت
بلا مرينن	چ نينه مرداركن، بلاوێ مريشى بمرينن ژ برسادا	با بيمرينن	يسمح أن يموتن
بلا بماليت	چ نينه كورادەن	قەى ناكە بمالن	يسمح أن يكنس
بلا بميژن	چ نينه بمێن، تبلێت خۆ بلابميژين	قه ناكه بمژن	يسمح أن يمص
بلا نەزانيت	چ نينه نەزانيت، بلا نەزانيت بابى وى يێ مرێ	قەى ناك نزانين	يسمح أن لا يعرف
بلا نەكەن	چ نينه كارى نەكەن، ڤێ قەنجييێ بلا نەكەن	يانەى كەن	ح أن يعمل
بلا نيگرى بيت	ج نينه تازه كريت	قەى ناكە نوى كرابى	يسمح أن ؛ د
بلا بنخێڤن	چ نينه ب سەردادەن، شيڤێ لا بنخيڤن	بادا بيۆشن	يسمح أن ب
بلا نيشادا	چ نينه دەست نيشان كر، كاتى بلا نيشادابا	قەى ناكە پيشان بدەن	يسمح ان يبد عليه
بلا نبژون كەن	چ نينه نى بكەنەڤ، حابى	قەى ناكە نارەى كەن	يسمـ ان يجدد،

	بلا نیژەن کەن		ان یصلح
بلا نژنی	چ نینه کون کربا، دیوار بلا نژنیبا	قەی ناکە کونی کەن	یسمخ أن یثقب
بلا نبڤن	چ نینه خەولی بکەڤن	قەی ناکە بنون	یسمخ أن ینام
بلا بنڤێسن	چ نینه بەر رەشی کەن، نامێ بلا بنڤێسن	قەی ناگە بنوسن	یسمح أن یکتب
بلا بنڤینن	چ نبنه چاڤا دانه سەر ئێك	قەی ناکە چاوە بقوچێنن	یسمخ أن یناموا
بلا بهاژون	چ نینه برێڤه ببەن	قەی ناکە لێ بخورن	یسمح ان یسوق
بلا بهاڤێژن	چ نینه بهاڤێژن، پیساتی بلا بهاڤێژن	قەی ناکەفری دەن	یسمح أن یرمي
بلا هەلاڤشت با	چ نینه هاڤێتبا سەری	قەی ناکە هەلی داباچ	یسمح أن یرمی إلى الاعلى
بلا هەلوەشاندنا	چ نینه کۆڤەکربا، کراسێ خۆ بلا هەلوەشاندبا	قەی ناکە کە هەلوەشاندبا یەوە	یسمح أن یفط
بلا هەلکێشن	چ نینه بینه سەرڤە، ژبیرێ بلا هەلکێشن حەلال	قەی نانە بیهننه سەروە	یسمخ أن یرفع إلى الاعلى
بلا هەلینت	چ نینهه ڕاکەن، بلا نەساڤی بهەلینن	قەی ناکە هەلی گرن	یسمخ أن یرفع من الأرض
بلا هەلکەن	چ نینه برەدت، ئاکری بلا هەلکەن	قەی ناکە پێ کەن	یسمح أن یشعل
بلا هەلاویسن	چ نینه سەرنشیڤ کە، بەرخێ بلا هەلاویستن	قەی ناکە هەلێ واسن	یسمخ أن یعلق
بلا هژاندبا	چ نینه لەقاندبا، زارۆك بلا هێژاندبا دەمی دگری	قەی ناکە کە بجولاندیا یەوە	یسمح أن یحرك

بلا بهەرڤینن	بۆ داخازیێ مەرج نینە کو خراب کربا	قەی ناکە مکەهەرابی کەن	یسمح أن یهدم
بلا هێلابا	چ نینە بمابا، رستکا مں بلاهنجابوو	قەی ناکە کە بمایەوە	یسمح أن یبقی
بلاوەرگرن	چ نینە بستینن	قەی ناکە وەری کرن	یسمح أن یأخذ
بلا وەربادەن	چ نینە ببادەن، ئەو کاغەز بلا وەربا دەن	قەی ناکە بای دەن	یسمح أن یلف
پێ وەرکربا	چ نینە رەشاندبا	با برشاندبایە	یسمح أن یرش
بلاوەرێیچابا	چ نینە پێچا با سەرك، کراسی خۆ بلا وەرپێچابا	قەی ناکە پێچابایەوە	یسمح أن یلف
بلا وەشاندبا	چ نینە تێ وەرکربا، تیرێ‌چ خۆ بلا وەشاندبا	قەی ناکەتی هەل دابا	یسمح أن یقذف
بلا وەروە راندبا	چ نیە هاڤێت با، ئەو پارە بلا وەروەراندبا	قەی ناکەتی هەڵ دابا	یسمح أن یقذف
بلا وەرانده	چ نینە بمینت، بەلگێت داری بلا وەراندبان	قەی ناکەهەل وەرانبا	یسمه أن ینفض
بلا وەریا	چ نینە هاتە خارێ، بۆ راوی بلاوەریا	قەی ناکە پێتە خوارێ	یسمح أن یسقط
بلڤلڤو	بحەرکە، ئەڤ پەیڤە کوردیە کریە ل (ز) حرك، تێتە ب کارئینان بۆ کت تێتە ب کارینان	بجوله	حرکی
بلڤە	بزاڤێ بکەن بۆ کەسێ کت تێنە بکار ئینان، بلڤە ز ڤێرە	بجولێ	تحرك
بلۆ	تەڤنە پیرك	داپیرۆچکە	عنکبوت

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
بلۆق	زەق، ڤەبی، نەڤە رەنگی چتاڤانە بۆ ژ دەرە دڤەکرینەوە هاتیە ژ دەرڤە	ئەسمی، کراوە	مفتوح ابراز العین إلی جهة الخارج
بلۆنکە	زی بە	خێراکە	اسرع
بۆلانگا	یرایی بیکی، بۆ زارڤای ژ رەخی خومایەتییێ ڤە	خزم	قرابة ابن الحمی للعریس
بلەز	زی، ئازاد بلەز وەرە	خێراکە	إسرع
بلەڤێ	زیبە، زێ، نیشانا می یە	پەلە، خێراکە	إسرع
بلقەبلق	دەنگێ بەقیشکێت ئاڤێ، بلقە بلق ژ کەسکی تێت دەمێ ئاڤی ژی ڤەدخۆم	فلقە لفق	صوت الفقاعة الهوائیة في الماء
بلیان	زانا	تی کەیشت، بلیمەت	عالم
بلە	روح	گیان	روح
بلەیزنە	برەقسینە، ئازا د وێ بلەینزنە	سەما پێ بکە	ارقص
بلات	ژ سەری ڤە، بلات جیای ڤەهەرن	لە سەری سەرەوە	من أعلی
بناصە	سیچ	سووج	سوج
بهن	دەرفەت، ئەڤە بهنەك بۆنەدا کارێ خۆ بکەی	ماوە، روودان	فرصة
بهنەگ	بیستەك	لە چرکەك	لحضة
بهن تەنگ	نەفەسی تەنگی	هەنتاسە تەسك	ضیق التنفس
بهن کورتی	بهنەو هەلکێشان کورت بین	هەتا سەکورتی	قصر النظر
بهن ڤەدان	ئسراحەت کری، رەحەت	حەسانەوە،	استراحة
	بوزی، بهن ڤەی بی د	پشودان	استراحة

	کاری خۆدا		
بهن خۆش	بهنا تازە ژی تیت، ئەڤە کچەیا بهن خۆشە شنی بهناگولایە	بۆن خۆش	ريحة طيبة
بهنا خۆ ئینا	ئەوژێ ڤیای کر، تە بهنا خو ئینا ئەوە مرۆڤ تە کوشت	بە دڵی خۆ، هەناسە خۆت هێنا	عملت ما اردت
بهن هەلای	گەلەك بهن هەل کێشا	هەناسە بڕکێ ی یەپەلە	سريع التنفس
بهنەکێ	دەمەکێ، بهنەکێ وەرە دەڤ مە	دەمێك	لحضة
بهن راوستیای	هەل کێشانا بای نەما	وەستانی بۆن کردن	توقف التنفس
بهن بەزۆك	زی بهن هەلکێشان	خێرا هەناسە کردن	سريع التنفس
بهەژینە	بلەڤینە، بهنەگی لاندکی بهەژینە	بژینە	حركي
بهایە	گرانە، ئەڤ زێرە یی بهایە	گران نەرخە، بەنرخە	ذو قيمة غالي الثمن
بهەرم (س)	دێ چم، ئەزبهەرم مال	دەرۆم	أذهب
بهژێت	بلەڤییت،	بجولێ	حركت
بها	قیمەت، پێ زانینا نرخی، بهایێڤی کراسی چەندی	نرخی	قيمة
بهێلە	ژێ ڤەبە، ئەڤی بهێلە ب هیڤا خۆدێ ڤە	لێ گەرێن واز بهێنە	اترك
بهۆر	ڤێ پەیڤێ بۆ کەسەکی دبێژن ککۆ هێسی یی زیرەك بین	گەنج بی	ان يكون ذو قيمة

بهوری	سەیدابوری، بۆوی	رابردوو	ماضي
بهێره	هیرکە، دانی بهێره	بی هارن	طحن
بهۆست	ناڤ دەستەك	بست	شبر
بهیستی	گولیٚ بوو، من ییٚ بهستی وی توشی کەی	گولیٚ ببوو	سمع
بۆبر	ژێرا بر	بۆی برد	ارسله
بۆچی	بۆ برسیار کرن، ژ بەرچ	لۆچی. هگ، بۆ بی	لماذا
بۆ چامی	ژ بەر یەندەکیٚ	لەبەیەنێدك	نیکو عیرة
بۆ بەری	برەخی پێشڤە	لۆ پیەوە	إلى الأمام
بۆ نیڤە	بەرەڤ خاری	لۆ بنەوە	إلى الأسفل
بۆ	ژ بەرچ، یا کورت کریە، بۆ تە ئەز نەبرم	لۆ، بر	لماذا
بۆزای، بۆری	خراب بویی، ڤیٚ یەڤی بۆ شیری خراب بۆیی دبێژن، شیریٚ بۆزای، بۆ ی نابێتە ماست	خراب بۆ، وەرگەراوە	تحلل
بۆراندی	خراب کری، من شیریٚ بۆ داندی دا بکەنە لۆرك	خراب کراو	محلل
بۆڕی	سرکا ئاسنی یا ئاڤی، لیلی	بەلەکە	انبوب
بۆڕیا ئوستاکیوس	ئەڤە ژی پشکا، وستاکی یا هاتیە نیاسین، یا گوهی	بەشی ئوستاکی گویٚ	قناة اوستاکی في الأذن
بۆری	رەت بوون، ڤێرە داچوون	تیٚ پەرین	مر
بۆر	رەش، ناڤی هەسپیە گەلەك د ئەڤسانێت کوردا ییٚ هانی، هەسپیٚ بۆ، بۆزیٚ رەش	رەش، ئەسب	اسم فرس

بۆر	رەنگێ رەشی فەبی، رەنگ تۆزکەوی	رەنگی رەش هەولاوی	کراوە، لون رمادة أسود فاتح
بۆردان	بی گرتن، بێ گری کری	بێ گرتن	التزام
بۆر	ئاڤا بۆش دجیت	ئاوی زەر	الماء الكثير
بوریێت نیڤ بادای	بوریێت گوهی یێت نیڤە بادایە	بۆری نیوە بادارو	القناة الهلالية
بۆریا هەوا	ئەو بوریا د سنگێکیان بەراد هەوای تنیت و دبەت	بۆری هەواجەردان	القصبة الهوائية
بۆریا گوه لێ بوون	ئەڤەژی لیلیە کە د ناڤ گوهی دا دەنگا وەردگرت	بۆری دەنگ وەرگر	اسطوانة أخذ الأصوات
بۆری زان	زرنا لەشکەری یە	زوورنا	البوق العسكري
بۆرە	گەلەکە، بۆسە، ئەڤ پەیڤە گەلەك جارا بۆ ئاڤێ تێتە ب کار ئینان، ئازا ریباری با بۆرە	زورە	كثيرة المياه
بۆز	رەنگ کەتی، توزکەدی	رەنگ کەوتوو	لون ذبلان
بۆزە	رەنگ ڤەبی، رەشی ل بەرتاڤی سپی دبیت، پرسیا وی با بۆزە	رەنگ چوویی	لون فاتح
بۆتە	ژ بۆ تەرا	بۆت، لوت	لأجلك
بۆتکا عیری	دەری ریڤیکێ	بۆری وورم	البوابة فوهة اثنا عشر
بۆتکا ئاڤێ	بۆریا ئاڤێ	سیلاوکەی ئاو	ابنوب الماء
برتکا بای	بۆریا هەوا	بۆریکە با	انبو الهواء
بۆتکا میزێ	بوریا میزی	بۆر بجکەی میز	انبوب البول

بۆتكا بادای	بۆريا وەريادای	لوولەی بادراو	انبوب ملفوف
بۆته	ژ ته‌را	بوّ	اليك
بۆناڤ	ناڤێ گيايەكی بهاەريە ل چيايێ شين دبيت	گيايەكی بەهاريە	اسم نبتة ربيعية
بو خچك	پارچەيەكی چارچولكەيێ ڤێ گريە جلكا دكەنە تێدا	بوخچە	
بۆغ	ئەڤەژی د ئەفسانێت كورديدا يێ هاتی ناڤێ كايەكی بيە، كايێ بۆغ(بۆغ) زيرەك	لە جيرۆكی ئەفسانەدا ئازا باسكراوە، بۆغ	
بۆدما، پيم	گەزانێت سير	شۆر قەزوان، سوێر	قەزوان حبة الخضر مالح
بۆش ك خ	خالی، بۆريا بۆشە	بەتال	خالي
بۆشر. س	گەلەك بهێز، ئاڤا بۆشە	زۆر بەهێز	قوة الدفع
بۆشاتی	گەلەكی، بۆشاتيا ئاڤێ كێمە	زۆری	الأكثر دفع
بۆش هات	خۆش هات	زۆرهات	جاء بسرعة وقوية
بۆ شينێت دفنێ	كوتێت دفنی يێت خالی	چاتی لووت	الحفرة الانفية الخالية
بر كاباراني	هلوبكی بارانی، مرۆڤەك خو گرێت دكەت خەيلك ئاڤێ پێدا دكەن دا باران بهێت	بووكە باران	عروس المطر
بۆكنار	دريا، بۆ كناری خو دێ	لە پێناو	للأمل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	[illegible]
	زمەڤەبە		
بۆ کیلا	ژ بەچ جۆت کر	بو کێڵاٚی	لماذا حرث
بۆ کوشت	ژ بەچ جانگی وی ساند	بۆ کوشتی	لماذا قتل
بۆ کەنی	ژ بە کرە کەنی	بۆ چی پی کەنی	لماذا ضحك
بۆ کەلاند	ژ بەر چ لێ نا	بۆ چی لیسای	
بۆ کەربینە	ژ بەرچ لێ کەربۆ کینە	بۆ چی رق بەرقینە	لماذا حاقد
بۆ کە دێ دکەت	ژ بەرچ شۆل دکەت	بۆ چی کاردەکا	لماذا يعمل
بۆ کرەغار	ژ بە چ رەڤی	بۆ چی رای کرد	لماذا ركض
بۆ گرەگری	ژبە چ رۆندك ژچاڤا هاتن	بۆ چی دەگریا	لماذا يبكي
بۆ کر	ژ بە چ کر	بۆ چی کرد	لماذا عمل
بۆ کرمانجی یە	ژ بەچ کو ڕدە	بۆ چی کرمانجە	لماذا كردي
بو گێران	ژ بەر چ برە عەردا	بۆ چی کەڕان	لماذا تجول
بۆ گوهارت	ژ بەرچ لێك خەلت کر،	بۆ چی گۆڕبەوە	لماذا بادل
	گوهارکێ خۆ بۆ گوهارت		
بۆ گۆت	ژ بە چ ڤەسەکر	بۆ چی لێ دووا	لماضا قال
بۆ مرگنە	ژ بەر چ بیرت پێڤەبە	بۆ چی بەمووە	لماذا شعراوية
بۆ مرمرِیە	ژ بەر چ بێ دەڤ گرە، یێ	بۆ چی تام تالە	لماذا طعمه مر
	تەعلە		
بۆ مریە	ژ بەر چ بێ رحە	بۆ چی مردوە	لماذا مات
بۆ مژەك	ژ بەر چ دمێژین	بۆ چی دەمژێ	لماذا يمتص
بۆ مەیە	ڤێ پەیڤێ دبێژن دەمی	بۆ ئێمە یە	لنا
	کارەك بۆ مرۆڤی بزڤرِیت		
بۆمە	ژ بۆمە	لۆ ئێمە	إلينا
بۆ مبەلێ	بصدانك	دەب دەبە	نفاخة
بۆ ناڤێ یەکێ	ژ بەر ڤێرە	سەبارەت بەوە	لأجل هذا

بۆ نگچى	دەبغ كرى	دەبغ کەر	ربع
بۆ ناكەك	ژ بەر چ بزاڤىٚ ناكەى	بۆ چى جوڵە ناكەى	لماذا لا تعمل
بۆ ناڤەشێرى	ژ بە چ نەپى ناكەى	بۆ چى ناشاریەوە	لماذا تخبئ
بۆ ناپێژى	ژ بە چ ناپەصى	بۆ نانى ناكەى	لماذا لا تنجز
بوصى بوو	خارن دەمى بنى ڤەسۆژین ئەڤە گوتنە	بۆ سلۆ	طعم الحريق
بۆ سەرى	ژ بۆ رەڤە	بۆ سەوەوە	إلى الأعلى
بۆسە	بنڤە	بنوو	نامي
بۆ هەوە	ژ بەر چ پێ حەساند	بۆ ئاگا كرا	لماذا تحسر
بۆ هاڤێت	ژ بەر چ هاڤێت	بۆ هاویشت	لماذا رمى
بۆ هاركر	ژ بە چ ترساند	بۆ چى شتیت كرْد	لماذا جن
بۆ هەر	بۆ ددمەكى درێژ	بۆ هەر	لمدة طويلة
بۆ وەرگرت	ژ بەر چ ستاند	بۆ وەرى گرن	لماذا أخذ
بۆ وەریا دا	ژ بەر چ ئالاند	بۆ چى باى دا	لماذا لف
بۆ وەریا	ژ بەر چ كەت	بۆ هەلوەرى	لما تساقط
بۆوى	ژ بۆ كورەكى	بۆ ئەو	إليه
بۆوێ	ژ بۆ كچەكێ	بۆ ئەو	إليها
بیاڤ	واریدات	بەروو بووم	اقتصاد
بیجن	گیایە دكەنە ئالف بۆ كەوالا	خوراكى ئاژەل	علق
بیانوو	حێجەت	هەجەت	حجج
بیانگە	پێ زانىا ژ بەر چ	بیانوو	تعلل
بیتا نۆك	گولەكا بهاریە یا رەنگ سۆرە	گولێگكى بەهاریە رەنگى سورە	وردة ربيعية أحمر الون
بیتك	ئەڤە پرسكت ل مرۆڤى	سیسكە سلاوى	

	تێت دەمێ خوین ربندە بیت		
بیر	کۆرکاکیر	چالی فوول بۆ ئالی لێ بنر ددەن	
بیرۆڤ	خوریانە کەل سەر چەرمێ مۆرڤی تێت	بیرۆ	داء الصدف
بیرۆڤافی	ئەڤە خوریانەکە ل چاڤی چێ د بیت ئۆ سوردبن	بیرۆی چاو	صدف العين
بێره	حەتەل، بۆ ڤەجینیی بکار تێت	جەنگال، قولاب	سنارة
بیژی	زارۆکی حەرام	منالی زۆل	ولد الحرام
بیشه	خۆ ڤەنساندن ژ بۆ کریارەکی ئان ژی نێچیرەك تێته کرن	تەلە،هخوشاردنەوە	كمين
بیەگرت	خۆڤەشاند	خۆی شاردەوە	وضع كمين له
بیسەکری	یێ هاتیە بەرڤەنساندی	تەلەگراوە	وضع له كمية
بیسەگرێ دان	ژ بەر کۆمەکی راوستیان	بەستانی تەلە	عقد الكمين
بیسەگرتن	راوستیان ل بەر	لە پێش وەستا	ثبت الكمين
بسە ژێ گرن	کەسەك ژ بەرئێکی داراوستن دا کریارەکی لێ بکەن	تەلە بۆ دانان	وضع الكمين
بیسەزان	شەهرەزایێ بیسا ،	تەلەزان، تەلەباز	عارف الكمين
بیستەك	بهنەکا کورت	ماوەیەکی کوت	لحظة
بیشه	رینشتن بۆ دەمەکی	دالیشان بو ماوەیەك	اجلس
بیشەنگ	دارەکا بلند دبیت ل	حورەحارنکە له بنزیمك	اسم للشجرة

	نیزیك ئاڤی شین دبت • خو د چەمین	لاوا شین دەبی	جبلیة
بیك مار	پیك مار، مەلکی مارا، ئەڤە مارە رەنگ و رەنگە در بێژیاوی کێم ترە ژ مە ترەکی ئۆ نیزیکی دەم ساتیمازی یێ پەحنە	مارێکی مکورت و بانە، شای ماران	ملك الافاعي
بیك	١- بووك ٢- گیایەکە دکەنە ناڤ ژاژی	١- بووك ٢- ناوگیایێکە دکەنە ناو ژاژی	١- عروس ٢- اسم للقب
بیبی	خرکا نیڤا چاڤی	خرۆکەی ناوەراست	حدقة العين
بیلبیکا چاڤی	رەشکا چاڤی	بیبلەی چاو	قرة العين
بیناهی	بینین دیتن	دیتن	نظر
بیهۆك	دار پەرسیڤ	دار کالبتوز	شجرة کالبتوز
بیهـ	ئەڤ فێقیە کە ل جیای دارا وی شین دبیت بەلگێ دارایێ یێب رەنگەکی بەنیی ئۆ فقیڤی ژی یی ترشە وەرنگی وی ژ شتی هرمیکێ یە	هەرمێ چیایی یە تام مزە	
بیمار (ف)	نەساخ کوردی کریە	نەخوش	المرض
بیمارستان	نەوخوشخانە کوردی کریە	نەخوشخانە	مستشفى
بیڤەلەرز	هژیان	جولانەوە، لەرزین	هزة
بیڤری	نەساخیا گران، ئێشا گران	کرانەتا	تیفقوئید
بیاڤ	بارن بەرو بیاڤێ مەیێ تەنگە	دۆخ	نواحي
بینا	بەرچاڤی	لە بەرچاو	على النظر

بی ئۆل	ژ خودێ نەترسی	بی باك، ظالم	لا يخاف من الله
بێ ئجاخ	بێ زارۆكی	وەجاخ كوێر	عقيم
بێ باوە	راست نەزان	باوەڕیی نەهێنان	عدم الثقة
بێ بار	دووڕی	دوو ڕوو	ذو الوجهين
بێ بەخت	١- بی تالع ٢ بۆ کەسەکی دبێژن کۆ چ ماڤێت خۆ نەبت. ٣- دبێژنە وی کەسی کۆیێ دل رەق دبیت ٤- دبێژنە ئەوی ژ خودێ نەترسیت	١ بی تالع ٢- دل رەق ٣- نەترس	١- بلا طالع ٢- ذو قلب الصخري ٣- ظالم
بێ بهن	بێ بهن تەنگ	بی ئارامی	غير هادي
بی بۆ	١- بێ کێم ٢- بۆ ژنا بی جەلنگ	١- لە کەمەیەوە ٢- ژنی بی مەیا	١- قليل ٢- شمخة مرأة
بێ بەردان	نەهێنە ئازاکرن	ئازاد نەکردن	بلا حرية
بی بەرخودان	نە ئێنە نێڕین	تەماشە نەکرێ	بلا نظر
بێ بەرسڤ دان	چ بەرسڤا نەدەن	وەلام نەردێنەزە	بلا استجواب
بێ پانی	بەحنی نەبیت	قومپانی نەبی	بلا كعب
بێ پەر	نەبوونا چەنگا دچێە بانی (کادەیە)	بێ باڵ، نەبوونی پەر	بلا جناح، بلا ريشة
بێ پەقاند	نەهێلا کۆب تەقینت	نەهێشتن بتەقی	بلا انفجار
بێ پەقیشلك	چ پەپ پەقۆشکا لێ نەکە	نەهێشتنی پوفکەلی	بلا فقاعة
پێ پژنك	چ پارچە ژێ نەبت	نەهێستنی پارچە	بلا قطع
بێ پەشین	نوکە بپرن، وەکی فرینەکێ یە	بی هەل فراند	بلا تطاير
بی پرخاندن	نەڤەمالت	نەشسلنەوە	بلا تدليك

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
بێ تام — تام	چ خۆشی تێد انەبن	چ لەزە تی تیانەبی	بلا طعم
بێتر	بهتر، گەلەك تر	زۆر تر	أكثر
بێ تفاق	کوردیکریە، ژێك نەگرت	یەك نەبوون	بلا اتفاق
بێ تبعەت	پێ بهن تەنگ بیت	تورە بوون	عصبي
بێ تۆرە	ناتورە	بێ رەوشت	غير مؤدب
بێ تێل	نەبوونا تێلێ	بی تێلی	بلا سلكي
بێ تەبقانجن	نە پەرقینن	نە قوپێە	بلا انكماش
بێ ترسان	نەڤەجنڤن	نەترسن	بلا خوف
بی جەرگ	ژ هو ترسی	ترسنوگ	خواف
بێ جەماندن	نەکۆم کەن	کۆ نەکەوە	بلا جمع
بی جڤان	چ دەم نەدانێ	بی پەیمان	بلا وعد
بێ جارن	١– چ دارەسەری بۆ نەبن ٢– بێ دەرفتەت ٣– ژار	هەژار	فقير
بێ چرچری	نە در]نت، پرت برت نەکەن	بێ لە ت کردن	بلا تقطعي
بێ چەقاندن	تێرا نەکەن	لە ناوی نەکەن	لا تثبيت
بێ جکلاندن	لێل نەکەن	تێ ئەجەقێنن	لا تتعمد
بێ چربسکاندن	وەلی نەکەن کۆ روناهی ژێ بچێت	بێ رۆشت کردن	لا تتلمع
بێ خاندن	نەخویتن	نەی خوێتن	لا تقرء
بی خەم	گوهـ نەدی نێ	پێ یاك	لا أوبالي
بێ خاپاندن	وەلی نەکەن کو سەردا بهـ	هەل نە هەلەتێنن	
پێ خێرە	١– چ چاکی تێدانینە ٢– بێ لاوازە	١– بەکەلك نایتی ٢– زەعیفە	بلا فائدة، ضعيف
پی خێربوو	لاواز بوو	زعیف بوو	ضعفان

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواری	زمانێ عەرەبی
بێ خیرەت	بێ شیان	ئەمەل	کسلان
بێ خودان	بێ کەس	بی خاوەن	بلا صاحب
بێ خۆیی	بێ دەستی	بێ وە یی	غیر ارادی
بێ خوو	بێ کەسی	بێ خاوەن	بلا صاحب
بێ خولك	بێ رەنگ، زەعیف	لاواز	هزیل
بێ خش	بێ قوسیری	بێ کەم و کوڕی	بلا نواقص
بێ حەرامی	کوردی کریە، بێ حەلال	بەبێ حەرامی	بلا محرم
بی حال	بێ نەساخ، بێ چارە، کوردی کریە	هەژار	شدید المرض
بی حەمد	کوردی مریە، بێ خۆیی کرن	ئاگادار نەبوون	بلا حمد
بێ حەمەدکرن	نەگەلەك بدەنێ	بێ ئاگاداری	جعله بلا حمد
بێ غەوەر	بۆ وان کەسادبێژن دەمی کارەك ژ دەستی نەهێتە دەر	نەگبەت	غیر فالح
بێ غربەت	ترسی ترسۆك	ترسنۆك	خواف
بێ عار	کوردی کریە، بێ شەرم	بێ ئابروو	بلا حیاء
بێ عەمری	کێم ژی	کەم تەمەن	بلا عمر قصیر العمر
بی دەولەت	١- بێ وەلات، کۆ مرۆڤ تێدا بژیت، ٢- بۆ کەسەکی دبێژن دەمێ چ چاکی بۆنەبن	١- بێ وەلات٣- بۆ کەسی دەڵێن کە چاکەی بۆ نەکری	بۆ ١ بلا دوله چ ٢ بلا وطن
بێ دەر	بنگەهێ هەلاندنا دەرامەتی ژ گەنم و برند وجهی	جۆخین، خرمان	بیدر
بێ دەرمان	چ نیریس پنج نەبی	بەبێ دەرمانی	بلا دواء

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێرین	زمانێ عەرەبی
بی دەر ڕاکرن	ئەگە دەربۆشکی ڕاکەن	بی دەر سەری هەلگرن	بلا غطاء
بێ دەلنگ	بێ نامیس، ئەڤە ژ نەیابی دەلنگە	بی حەیا	بلا حیاء
بێ دەستی	ژ دەستا هاتە دەر	لە دەستی دەرهاتن	غیر ایرادي
بێ دانە بای	بەرهەوانەکەن	بە بانەدەن	لا تهوي
بێ دان	نەدەن	نەی دەن	لا تعطي
بێ دەلیڤە	نەبوونا چ ڕێك بۆ	بی وچان	بلا فرصة
بێ دەنگ	بێ ئاخڤتن	بی قسەیی	بلا كلام
بێ دیماهی	بی دیماهیچك	بەبێ کۆتایی	بلا نهاية
بێ دیل	ناڤێ گوندەکێ مزریانە، چ زێدەیی پێڤە نینە	ناوی گوندێکی مزوریە	اسم قرية مزورية
بێ ددان	چ ددان ددەڤی دانەبوون	بی دانی	أثرم
بێ دووهی	ناڤێ گوندەکی یەل سەر توخمێ عیراقی و ترکیە	ناو گوندەکە لە کوردستان عراق	اسم قرية على حدود العراق
بێ دلێ	گونە دانا کەسەکی	نا بەدلی	عدم إطاعة شخص
بێ ڕایین	نەراوستن، ژ جە نەلڤێ	بێ هەلسان	لا تقفا
بێ ڕامیسان	چ ماچا لێ نەدەن	بێ ماچ کردن	لا تقبل
بێ ڕاگرتن	بەراوستن	بێ ڕاگری	لا تقف
بێ رینشتن	نەکەبڕوونت	نامەدانشتن، بێ دانشتن	بلا جلوس
بێرار	بێ شیان	بێ توانا	ضعيف
بێرا گەنمی	مەڕ پێلا داریە	خاکە ناسی دارە	
بێر	خێر	خێر و خێرات	الخير
بێریڤان	خودان خێر، خێر چی هاتی، ئەو کچە ناڤ پەزی دا	خیر و خیراتن، بێربوان	الخير ، راعية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	شیری د دژشیب		
هێر هیرۆك	جحانەوەرکی هیر د ناڤ ئاڤی دا دژین	کیانەوەرێکی وەردە لە ناو خۆل دەژی	حشرة صغيرة تعيش تحت الرمل
بیرێڤان	هندە کێزکێت هیرن سپی تەڤنە پیرکا ندك ناڤ خیزی دادژینژ	جۆوە داپیرۆچمکە بە لە ناو خۆلا دەژی	نوع من العنكوب يعيش في الرمل
بێ رەنگ	بێ خوللك، چ رەنگ تێدا نەبت، ئاڤی یا بێ رەنگ	چ رەنگی تیانە بێ	بلا لون
بێ زمان	لال، نە ئاخڤین، ئەڤ زاروکەیی بی زمان.	لال	ابكم
بێز	دل رەش بوون	ئێلنج هات	غثيان
بنیز بوون	دل رەش بوون	ئێلنج بونەوە	
بە زاڤی	بی غیرەت	بێ عاری	بلا شجاعة
بی زاخ	بێ عاری	روو قایم	العين القوي
بێ زەزەر	یی چ شیان	بێ کردەوە	بلا غيره
بێ زە	نەهێلنا نەهیلانی	لابردنی نەهێشتن	بلا غبادة
بی زانین	چ پێزانین نەبن	چ زانستی نەبی	بلا معارف
بێژە	ب ئاحفتن، داخازیە، شیاانا ب + بانکشرە (ە) گۆ راناوا کەسیچ کتە، پێ هاتی	بلێ	تكلم
بێژەر	کەسی ل تەلەفزیون و رادیویا کار بکەت	ئەو کەسەی ل رادیوو و تەلیفزیون کاربکا	مذيعة، مذيع
بێژن	ب ئاخڤب، بو کەس کومە	بلس	تكلموا

	(ن) نیشانا کۆم		
بێژن	بۆیە ژنك، ڤی پەیڤێج دبێژنە ژنکێت مێر مري	بێوەژن	أرملة
بێژێ	ل کەل باخفە (ێ) نیشانا مێ یە	بێ ی یلێ	قوله
بێژمْ	ئەز یئاخڤم	یلێم	أقول
بێژینگ	ئامرەکێ تایبەتی یە یو دان و کاك لێ کرنی	بێ ژینگ	غربل
بێژووك	نیشان	خال	شامة
پێژاراڤی	ئاز لێ نەکری	بسمیل نەکراو	غیر المطهر
بێ صەبر (ع)	کوردی کریە، یێ ئارام	کراوەتە کوردی، بی ئارام	بلا صبر
بێ ستاندن	ژێ نەوەرگرتن	لێ وەرنەگرتن	بلا أخذ من
بێ سەخبێری	بێ چاڤ دایی، بێ سەرووبر	ئاگالێ نەبوو	بلا إهتمام
بێ سروشتین	بەرزەبوون، بێ شینوار	بی شوین	بلا أثر
بێسون	ناڤێچ جیایەکی یە ل کوردستانی	ناو چیایەکە لە کوردستان	اسم جبل تقع في کردستان
بێ ساختە	بێ درەو	بی حیلەو حەواله	بلا حیل
بێ ساختەیی	بێ دەروە حیلە	بی حیلەو حەواله	بلا حیل
بێسرێ	نای گوندەکیە ل دهوم دوسکی لێ دژین	ناوی وندیگە لە دهوك	اسم قریة
بێسیرە	فێڤیی مێوی هێش یێ ترش کەسك	پەسیرە	عنب حامض
بێ سر	نەبوونا نەپانیا، کوردی کرە	بێ شاراوەیی	بلا سر
بی سەلیڤە	بێ ریزی	بە بێ ریز	بلا ترتیب
بێ سیچ	نە یی خراب، بی کلەیی	بێ سووچی	بلا سووج

بێش	هارکاریان دلێ خۆ	یارمەتەی بی هاندەر	تبرع
بێش دان	هاری کاری کرن، خەرجی	یارمەلی کردم	متبرع، ضريبة
بێش وەرگر	هەگرێ هاری کاریی	وەرگری یارمەلی	أخذ تبرع
بێش هەلگر	راکرێ هاری کاریی	یارمەتی هەلگر	حامل تبرع
بێش کرن	هاری کاری کرن	یارمەلی کردن	متبرع
بێش	هێلیڤانك	هێلانە	عش
بێشا شێری	هێلیڤانکال شێری	هێلانە شێر	مخبئ الأسد
بێ فام	بێ فەهم، کوردی کریە	نەفام	بلا فهم
بێ فەند	چ تەشقەلە تێدا نەبن	بەبێ حیلە	بلا حيل
بێ فشیان	نەچەمینن	خورای نەکەن	لا نتحني
بێ فەسال	بی ریز، بێ سەلیقە	بێ رێك خستن	بلا ترتيب
بێ قاڕ	بۆ کەسی نەخوشی دبێژن	نارەحەت	غير مهدي
بێ قامی	١- چ رەخ بونە، ٢- بی لەزەتی، نیسکا یێ قامە.	بێ لایی	بلا حد
بێ قەوەت	چ شیان نەبوون	بێ هێز	بلا قوة
بێ قراندن	چ دارا نەشکێننتە سەر ئێك ڤە	بەبێ شکاندن	بلا كسر
یێ قیرگرن	نە وەك نەهێلین	بە بێ قران	بلا إبادة
بێ قەروارکرن	بێ قۆقلاندن	نەی کۆلنەوە	بلا حفر
بێ قیرکرن	بێ حەواری، گەلی هەڤالا یێ قیرکرن ل ڤان درا	بێ هەوار کرن	بلا صياح
بێ قەدی	نە کەنە دوو پارچە	بەبێ پارچەکرن	بلا قطع
بێڤل	دفن، بهنا گولی هاتنە پێڤلا من	لووت، کەپوو	انف
بێ ڤەبرین	نەکە پشکی بهاڤینی	بێ برانەوە	بلا مقطوعية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارۆ	زمانێ عەرەبی
بی ڤەبراند	نەکەنە هێلی	بی بەهیشتن	بلا إبادة
بی ڤەدان	نەکە ڤەکێشی	بە بی لادانەوە	بلا سحب
بێ ڤەجەمینن	نە کۆ کۆم کەن	بی غرکردنەوە	بلا جمع
بێ ڤەکێشان	نەکۆ خو بکیشن ژێ	ناکە بکشتی تەوە	لا انسحاب
بێ ڤەشاند	نە کو بلاڤ کەن	بە بێ بلاو کردنەوە	بلا منتشر
بێ ڤەحەلاندن	نە کە بکەنە ئاڤ	بە بێ تاواندن	بلا منصهر
بێ ڤەنقاندن	نەرەکی بنڤن	بەی پێ نواندن	بلا منام
بێ ڤەمراند	چ نە تەمرینن	نە کوژیننەوە	بلا مطفئ
بێ ڤەمان	نە خۆڤەهلێن	بە بێ گیرۆکردن	بلا متأخر
بێ کار	چ کریار نەبن	بێ کردوە	بلا عمل
بی کریار	چ ئارکرن نەبن	بی کردەوە	بلا أعمال
بی کێماسی	چ کێماتی تێدا نەبن	بەیی کەم دکوری	بلا نواقص
بی کێم	چ ژی کێم نەبن	بی کەمی	بلا ناقصة
بێ کەسی	چ مرۆڤ نەبن	بەبێ خەلکی	بلا اقرباء
بێ کەلاژتن	نە وەك بگورین	نە کە کەول کەن	بلا رفع جلد
بێ کناری	چ هیڤیا نەکن	بەبێ پارانەوە	بلا رجاء
بێ کشی کرن	چ هیڤیا نەکەن	بە بێ پارانەوە	بلا رجاء
بێ کش کرن	بێ کرنەدەر	بە بێ دەرکرن	بلا مطاردة
بێ کەلاند	نەکلینن، بخاڤی	بەبێ کولان	بلا طهي
بێ کەرب	بێ نەڤیانی، ئەزا بێ کەرب د کیم ل گەل هەڤالیت خۆ	بە بێ رق بەرڤیین	بلا حقد
بێ گارە	نەرەحەت	نارەحەتی	بلا راحة
بێ گال گال	بێ دەنگ ەنگ، کوردي کریە	بێ دەنگ دەنگ	بلا قال قال
بێ گاڤ	پێنگاڤ نەبن، نەڤ زارۆکەیێ	نە تەوانی بڕوا بێ پیاوە	بلا رجلين

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	بێ گاڤە		
بێ گەریان	نە کەبچن و بهێن	بە بێ هەڵ سوڕان	لا مسیرة
بێ گڤاشتن	نە کە ل سەرك بمینەبن	بە بێ گوشین	بلا عصر
بێ گرتن	نە ڤەگرن	بە بێ گرتنەوە	بلا مسك
بێ گەهاندن	نەکە ببە نە جە	بە بێ گرباندن	بلا توصیل
بێ گوتن	چ خرابی نەگریت	بێ بێ گوناهی	لا خطیة
بێ گازندە	چ گلەندبن	بەبێ گلەییی	بلا لومة
بێ لۆمە	گازندە نەکرن، پەیڤەکا	بێ گلەیی	بلا لومة
	کوردی کریە ئۆ جهێ خو		
	یێ گرتی زمانی دا		
بێلا	قەسر، ئاڤاییی بلند	تەلار	برج قصر عالي
بێل	بێلیت ئاڤی	گەرداو	موج
بێلزان	ئاڤێ گوندەگێ سە توخیبە	لا دێ یەکی کورد تشتینە	قریة کوردیة
	ل عیراقێ کوردییێت لی	لە سەر سنورە	حدودیة
بێ لێك کەتن	بێ شەڕکرن	بێ شەڕکردن	بلا عراك
بێ لێك دان	بێ ئێك دوو یقوتن	بێ یەکتر بکوتن	بلا ضرب
بێ ئێك کوشتن	بێ یەکتری بکوژن	بێ کوشیاری	بلاقتل
بێ لێك ڤەکرن	نەکە یشك کەن	بێ بەش کردن	بلا تقسیم
بێ مێژی	کێم مەژی، چ هشیاری لی	کەم مێشك	بلا دماغ
	نەبت		
بێمکێت کەزانا	کەزانێت کەسەك و هێر	قەزوانی سەوزۆ، لە بهاران	حب الخضر
			الربیعیة
بێ مالی	چ پێل و پارەنەبت	چ پول و پارەی نەبێ	بلا ثروة
بێ مالین	چ گێسکێ نەددن	بەبێ گەسك دان	بلا کنس
بێ مرك	بێ مێ	بێ موو	بلا شعر

بێ مرۆڤ	چ کەس نەبن	بە بێ کەس	بلا اقرباء، بلا أحد
بێ مرن	چ نەژینی نەبن	بەبێ مردن	بلا موتی
بێ مێژۆکی	چ مێتن لێ نەبن	بەبێ مشتن	بلا امتصاص
بێ نەکی	بهنکێ، بۆ کێم وەختی	ماوەیەك	فترة وجيزة
بێن	موغدار	ماوە، ووجان	مسافة صغيرة، فرصة
بێن بێن	موغدار موغدار	دەم دەم، تاوناو	لحضة لحضة
بێن بری	کورت کرنا موغداری	کوت کرنەوە ماوە	قصر المسافة
بێن بەرداسەر	زیدەکرنا موغداری	زیادکردنەوەی ماوە	زيادة المسافة
بێن حم خوۆرتە	بهنا شهێ	بۆن شی	ريحة الرطوبة
بێن تەنگ	بێ بهن بوون	بۆن تەسك بوون	ضيف النفس
بێن ڤەدا	بهن ڤەدان، رەحەتی	ئستراحەت، خەسانەوە	استراحة
بێن ڤەکێشا	بهن درێژ بوون	هەناسە درێژبوون	طويل النفس
بێن ڤەقوتا	بهن قوتك، بهن لێ دان	هەناسە لی ان	ضرب النفس
بێنم ڤەبڕی	کورت کرنا بهنی	برینەوەی هەناسە	انقطاع النفس
بێن ڤەچوو	بهن راوستا و چوو	هەناسە رویشت	ذهاب التنفس
بێن ڤە کر	شیان بهنا خۆ بدەت	توانی هەناسە بدات	استطاعة أكثر ان يتنفس
بێن کورتك	بی بهن بوون	کورت بوونی هەناسە	
بێن کەفنك	بن قومیانك	بۆسووتان	ريحة الحريق
بێن کورزیرك	بهێنا سۆتنی	بۆن سووتان	ريحة الحريق
بێن بۆصی	بهن سۆتی، بهنا شیری بۆصی بوو	بۆن سۆ	ريحة الحريق تحت الجلدي
بێنە خوان کرن	ژی بدەنێ	بەخێو بکەن	يتربى

بێنا دی	دەمی دی	دەمەکەی تر	قبل الآن
بێن درێژ	بهن فرەه	بە ئارام، ئارام گەر	متحمل
بێنە فصي	دبێژنە واتن کەسا نەوێن حەژ خارنی بکەن	نەوسن	متشهي
بێن فرەه	مل پەحن	١-ئارام گەر، ٢- هەنا سەفرەوان	صبور، متحمل، واسع التنفس
بێن هەلکێشان	بهن ڤەکێشان	بۆن کشانەو	
بێنا خۆ	هەناسەی خۆت	هوناسەی خۆی	نفسه
بێهن، بهێن ڤەدا	باهەلکێش	هەناسە هەلکێشان	تنفس
بێ هەست	بێ ئاگەهی	پی ئاگا	فقد الوعي
بی هۆش	هایژ خۆ نەبوون	بێ هۆشی	غيبوبة
بێ هەڤال	نەبوونا دۆستا	بێ هاوسی	بلا أصدقاء
بێ هیڤی	بێ مراد	بێ هیوا	بلا أمل
بێ هودە	بێ مفا	بێ سوود	بلا فائدة
بێ وار	نەبوونا جهی	بێ شوێن	بلا مكان
بێ وەشاند	بێ هاڤێتن، بێ هنارتن	بێ تێهەلدان	بلا رمي
بێ وەخت	بێ دەم	بێ کات	بلا وقت
بێ وەریان	چ نینە کۆ فەوریێن	پێ هەل وەراندن	بلا التساقط
بێ وەرپێچی	نەکە بێبچت	نەی پێچنەوە	بلا ترتيب
بێ وەروەراند	بێ هاڤێتن	نەهاڤێن	بلا رمي
بێ ووریادان	نەکە بایدەن، پێ تووەربا دنە ی دێ شکێت	بای نەدەنەوە	بلا لف
بێ وەرگرتن	چ وەرنەگرن، بێ وەرگرتن دی چینە کارگەهێ	ناکە وەری گرن	بلا مسك

پ

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووری	زمانێ عەرەبی
پەیڤا سبێ	ژ زمانێ کوردی	لەوزی ژ پەیڤێت ئەبزوینە	
پا	ئەری، بەسی، پا ئەزی نەشێم چ بێژم	ئاخر، لەدی	لكن
پاپان	بەحنیاییێ، پیێ بەحن	پێ پان	عريض القدم
پاپوورچك	شمك	بابوج	شحاطة
پاپك	بێ دیماهی	بێ کۆتایی	بلا نهاية
پاتیە	پێژتیە	نانکردن	خبزة
پاتەك	پرتەکا قوماشی کەڤن (ەك) نیشانا پێنیاسێ یە دزمانی دا	پەرۆ	وصلة قوماش
پاتە	پرتا قوماشی	پارچە بەرۆ	وصلة قديفة
پاتە کرن	پنی کرن، دەمی جلکەك ئان ژیـە تشتەکی مرۆڤی بدرهێ دێ پاتەکەن دێ پارچەیەکێ بێڤە درن	پینە کردن	اصلاح
پاتەکەر	مرۆڤێ کاری پاتەکرنی بکە	پینەدوز	ركاع
پاتە خۆر	بەرمایك خۆر	پاش ماوە خۆر	رخيس نفس
پاتك – پاتگ	پشتا ملێ مرۆڤی	بشتە مل	خلف الرقبة
پات	جارەکا دی	دووبارە	إعادة
پات کرن	چارەکا دی کرنوڤە، مامۆستا ڤی باباتی بۆمە دوبات کە. (رستا داخازیە). دووپات کرنا ڤی بابەتی یا گرانە (راستا بوریە)	دووبارە کرن	إعادة
پاتۆلە	دەرولێڤێت صەوکا	پارچە ئەستورك	قطع الخبز

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
پاچە	شێڤاسە رووپێکا	کەللە پاچە، سەرو پێچك	باجة
پاچ	ماچ	ماچ	قبلة
پاچبکەین	ڤێجا چ بکەین	ئەی چی بکەین	لكن ماذا نعمل
پاچەك	پیچەك، هندەك	کەمێك	كمية قليلة
پاچ	وەرگێر	وەرگەڕان	ترجم
پاچڤان	وەرگێرك	وەرگێر	مترجم
پاچکە	زڤرۆکا رێڤەچوونا	پاچکە سوارنەوە	عجلة دولاب
پاخل	بەربکابن کەفشی ژ ناڤدا	باخەل	جيب تحت الأبط
پارازۆ	کەسەك ل ماڤێ مرۆڤی بگەرێت	پارێزەر	محامي
پاراڤ	هەبوونا ئاڤێ تێدا	شی دار	رطب
پارەگوهۆرك	کارێ پارا دکەت	پارە گۆر	صراف
پارە	دراڤ	دراو	نقد
پارە بەر	کەسی بار بری	پارە بەر، درا وبەر	أخذ النقد
بارە بارکر	راکرنا بارا	بارە هەلگرت	حمل النقد
پارە ڤەگوهازتن	نەقل کرنا پارا، دراڤ برنە رەخەکی دی	دراو گواستەوە	
پارە وەرگرتن	هەل گرتنا دراڤی	دراو وەرگرتن	أخذ النقود
پارە دار	خودا مالێ	خاوەن سامان	ثري
بارزاندن	پاقژکرن	بالاوێن	تصفية
پارزنك	پارچەیەکێ تایبەتی یە بکار دئینین بۆ تازە کرنێ	بالوێرەن	مصفية
بارزینك	رەنگەکێ تیرکانە یی سی چولکیە ب لایەکی ڤە ئێك	کولیانە	رفع الحمل

	چوکله لو هەدوو بهنـ دو		
	له کا دەبنی بو لشـ		
	هەلگرتنێ		
پارز	ئەڤە هندە سترینە ددە نە	چورە درکێکی تایبتە دەنە	عشب خاص
	کەوالا پشتی هیردکەن	ئازەلان پاشی ووردی دەکەن	
پارێزدار	خۆدان لێ کرن	خاون تێ لێ کردن	حليف
پارێزگەهـ	دەڤەرا ماف پاراستن	پارێزگا	المحافظة
پارێزگەر	ریڤە بەرێ پارێزگەهێ	پارێزگار	المحافظ
پازە	بۆ دیار کرن	سەلماندن	البرااان
پاداشت	خەلات	خەلات کردن	جائزة
پادار	پێب بی پی	بە پێ	ذات ارجل
پارسەکی	چاڤ دانێ	پاسەوانێ	حراسة
پارسەنگ	هندی ئێك کرن پشتی	سەنگاندن	توازن
	دانانا ناڤ میزانێ		
پارسەنگی	هندی ئێچکی	وەکو یەك کرن	موازنة
پارس	تیرکێ خازۆکیێ	تورەگەی سوال کردن	كيس الكدية
پارسەکرە	خازۆکێ کرن	سوال کردن	كدية
پارسەدان	خازۆکی دان	سوال دان	دفع كدية
پارستە	رخەکێ سەنگی یە	لایەکی گێش کردن	طرف ميزان
پارستەیی	هەبوونا کێشی	هەبوونی کێش و فەوارە	كتلة
پارسی	ڤیان	داوا	دعاء
پار	بار، پشك	بەش	قسم
پارکر	بارکر	بارکردن	نقل
پارکە	بارکە	باربکە	احمل المنقول
پارزدان	چوونە رەخێ دی	پازدن	عبر

پاژنە	پەحنیکا پێ ی	قومپاپێ پێ	كعب الرجل
پاسە بۆرت	دەفتەرا دەرباز	پیمەرنامە	جواز السفر
پاشرو	دیڤەلانك	كلك	تابع ذيلي
پاشی	پشتی	پاشی	بعد
پاش ئێخستن	دیماهی ئێخستن	دواخستن	تأخر
پاش بەند	تمامی	تەمامی، تەواوی	ملحق
پاشی باب	پشتی بابێ هەبیت، نەسرین یا پاش بابە	دوای باوکی	بعد الولادة توفي الواحد.
باشە بەر	زارۆکێ دیاهیی	منداڵی کۆتایی، کۆسیەی دوایی	آخر العنقود
پاشیێ	دیماهیکێ	کوتایی	أخير
باشەرۆژ	دیماهیکا مرۆڤی	دوا رۆژ	ستقبل
پاش کتن	بەروف دیماهیێ چوون	دواك کەوت	تأخر
پاش کۆ	تمام کەر	تەواو کە	ملحق
پاش گەر	ڤەگەر	گەڕاوە	متراجع
پاشی و پێشی	بەر و پیش	پێش و بشت	أمام وخلف
پاش و پاش	پیشت و پشت	پیشتاو پیشت	رجع إلى الخلف
باش ملە	پیشت ملی	باش مل	وراء الرقبة
پاشڤە	پیشتەڤە	پشتەوە	من الخلف
پاشڤە بر	بۆ پشتڤە چوون	بەرو پشتەوە چوون	تحرك نحو الخلف
پاشڤە برن	١– دەق شکاندن. ٢– شەرم برن	سەرزەنیشت	رزالة
پاشڤە دان	ئێخستنە دیماهیکی	کرانە کۆتایی	وضعهم في أخير
پاشڤە چوو	بەرف بشت ڤەچوو	بۆ دواوە ڕۆیشت	رجع إلى الخلف
پاشڤە هات	بەروف پشتی هاتن	بۆ دوواوە هات	تحرم نحو الظهر،

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
			تحرك إلى الوراء
پاشسڤ	خوران دەمی نیڤ شەڤی، ڤێ رەمەزانی ئەز باشڤا چی ناکەمن	پاشیوە	سحور
پاشیاوان	١ – دیماهیکا وان ٢– دیماهیکا وان، ٣– دیماهیچکا وان	کۆتاییان، دوایی ئەوان	آخرهم
پاشیامە	دیماهیامە	دوایێ ئێمە	آخرة منا
پاقژ	پاك، باقژ دەستێن خوشبو	خاوێن	نظیف
پاڤێ	بهاڤیژە، یا هاتیە کورت کرن، بزوەرینە	فریدە	ارم
پارەکری	تازەکەر	پاك کەر	معقم
پاگول	پێت کورت	پیی کورت	قصیر الرجل
پاگژ	تازە	پاك	نظیف
پاکرن	هندی کرن	وەك یەك کردن	تسویة
پان	پشتێ هەلگریێ	پشتی کۆیی حەمبال	مسند
پالپشتەك	کێومەك، بشن دانەك	پالپشت	ساند
پالە	شۆل کەر	کارکەر	عامل
پالبەر	هاریکار، دارەکە ددانبە بەر، ئا ر الیەری دارا مێوێ		مساعد
پالێڤە نان	های دار	پا دان	دفع
پال دان	بیشت دانێ، پالی خۆ بدە دیواری	پالی داییێ	سند الظهر
پال ڤەدان	پال دان	پال کەوتن	استراحة الظهر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	[illegible]
بالفتگا	پال پێنفه دان بۆ ئارەکرنی، بنگەهی سافالجبی، ئاوراد لو ل پالفتگایا ئاڵێیچ ئان زی یا گازی کار دکەی	پل پیوه ئاف بۆ پالاڤ گرن، سەلمەر، پالاوس	تصفیه
پامبی	پەمۆر	لوکه	قطن
پالوز	هەفتیا دیماهیی ژ زفتسانی	هەفتا دوایی لە زستان	اسبوع الاخیر من الشتاء
پالوەر	بالدان بۆکرنی	پال دەر	دافع
پالدەر	های دان	پال دەر	دافع
پالتۆزك	خویشکا ژنی	دشی	اخت الزوجة
پانه	ودنیه، نازدار پانه ته ئەڤ قەسە گۆتیه	وانیه	نعم أم لا
پانگەه	ئەو جهێ گیان بەرا لی گرێ ددەت	شوینی ئاژەل بەستنەوه	اسطبل
پاناڤ	که ندالا ئاڤی	کەندی ئاو	منحدر مائي
پانقه	خەزینه، بنگەهێ پاراستنا دراڤا، کوردی کریه	دراو پاراستن	حفظ المال في الخزينة
پان	پەحن، ئەڤ مەزه لەگەل یا پانه	پان	عریض
پاوان	پەرژین، شیرە	شوره	سیاج
پاوانی	چاڤ لێ بوون	پاسەوان	حراسة
پاوانتێ	چاڤ لێ کەری	پاسەوانی	حرسي
پاوان	١- چون بێ ڤەگەریان.	چوونی بێ گەڕانەوه،	الذهاب بلا
	٢- عەردی چەروانی	زەوی لەوەرگا	عودة، مرعی
پایز	وەرزەکی سالێ یه	پاسر	خریف

[illegible]	کرمانجیا ژوورێ	[illegible]	زمانێ عەرەبی
پای	دەست نڤیس، پابی من بی خۆش نینە	دەســ نووس	خط
پاین کرن	نخافتن، من خارن بایا بن کری	پاراستن	حفظ
پایەدار	خودان شیان، ئەڤ مرۆڤە یێ پادارە	خاوەن توانا	صاحب المقدرة
پایەکان	ستینك، چ پایەکان نەداینە بەردیواری	ئەستون	أعمدة
پایامن	بەهرا من، پاکانی پا یامن دگۆشی دا	بەشم	حصتی
پایسك	یێ پەلیسك	قالدرمە	درج
یاپا بوو	هاتە خارێ ژ دەوارێ ریڤە چوونی، تو ل کێرێ پایابووی	بەبێیان رۆیشت	مشی عای الاقدام
پایاکر	ئینا خاری	هێنا بە خوارەوە	نزل
پەیا	ب پێیا، ب سەر زارێ زارۆکان	بە پێ بەرزاری منالەوە	مشي علی الاقدام
پە پابر	ب پێییابر	بە پێییان برن	أخذ مشي
پە پاچوو	ب پێیا بریڤە چوو	بە پێیان رۆیشت	هب مشي
پە پا هات	ب پێیا هات	بە پێیا هات	جاء مشي
پەبۆك	١- خەما چ نەبی، ٢- بومە کا دەمێ د خونیت دەنگێ پەیۆی ژی دچیبت	پەك کەوتوو، باشی، کوندە بۆێکبە	بوم
پەبۆ	پەح، ل زاردەی زارۆکا نەمان بو	نەما، تەواو	انتهی

په بۆ سلێمانی	طەیر کی، سلێماں پیغەمبەر	پەپۆی سلێمانی	هدهد
پەپوولە	بەلاتینك	پەپوولە	فراشة
پەپوولەهینان	کیفکۆیی بوون	رزیب	تعفن
پەپیك	ناڤێ پەلەوەرەکێیە، لەڤ ناە ژ دەنگی (پەپۆ) یێ هاتی	ناوی بالدارێکە	تسمية لطهير
پەپێ	نان ب زاردەڤێ زارۆکا	نان، بەزاری منالەوە	خبز علی لسان الطفل
پەبیش، پەپیك	ناڤێ نانی یە ل زاردڤی زارۆکا		
پەتایی	ڤەگری، ئەڤ نەساخیە پەتاییە ئەز ئەویرم بچمە دەڤ	دەگرێتەوە	معدي
پەتلی	وەچفیات، دلدار بەتلی دکاری دا	ماندووبوون	تعبان
پەپك	پێپك	پێچك	الرجل، ساق
پەح	نەما	تەواو	انتهی
پەحن کرن	فرەه کرەڤە	پان کردنەوە	جعله متسعرض
پەخنکا دەڤی	دیماهیا دەڤی	دوایی دەم	متعطرة الفم
پەحنی	دیماهي	قونبان	مؤخرة الرجل، کعب
پەح	بزاردەڤێ زارۆکا نەکان	خلاس بوو	علی لسان طفل انتهی
پەح	بۆ عەجێت گرتیێ	پەکو، بۆ سەرسامی	اداة للتعجب
پە چریمە	ب سەرك ڤە گرێدان	پەرچ کردن	ربط
پەدەسقە	حریر	ناوریشم	حریر
پەڕ	فحاڤتەری گیانی پەلەوەردا	داهێز شەری گیانی بالدار	ریشة

پەرەسی	هەستیێ رەخێت پەنجەرا سنگی	پەراسو	ضلع القفص الصدري
پەرچڤاند	هەرشاند، ئەڤ چ باجا نکەت لڤێروە پەرچقاند	دارزاندن	عصر
پەرچان	پاوان، شیرهە، بیستانێ خۆ پەرچان کر	شورە، سوورە	سیاج
پەرچەم	بژی، پیرتی سەر ئەنیێ	پەرجەم	برجم
پەرچڤە	وەرمتن، بۆ نڤستنی تێتە بکار ئینان، حەمۆ دێ پەرچڤە ئەڤە نیڤە شەڤە	بنوو، ورم	نوم
پەرچووم	کەرەك، پەرچوومەك ژ عەردێ کێیلایە	پارچەیەك	قطعة
پەرتال	تشت ومشت	شتومەك	بضائع
پەروایز	دیماهیا بەرپەری	کۆتایی لاپەرە	هامش الورق
بەرتیم	دربان، پرت پرت بوو	دران	تمزق
پەرخاندن	خشاندنا دەستی ل عەردەکێ دی یێ گیانی	لێك خشاندن	تدلیل
پەرخینە	کریارەکە پرتەکا لەشی مرۆڤی دەشتی خۆ ڤێرا بدەن بدن	شێلان	تدلیل
پەر..رو	پەرێ می	پەردموو	زغیب
پەرەمووچ	پەرێت وەریای یێت پەلەوەرا	پەری هەل وەربوو	
پەردە	پەری، ستارە	پەرندە	ستائر

پەردوولە	هەستیێ پشتا پەری	ئیسکی پشتی ئاژەل	عظام الظهر
پەردا ناڤ برێ	پەردا نابەنیا سنگی و زکی ئانکو پەردا د بهن ڤەکێشانێ و داکێشانی	ناو پەنجك	حجاب حاجز
پەردا مالبچوکی	ئەڤ پەردەیا ت رەحما دا هەی	بەردەی مندال دان	بطانة الرحم
پەردا چاڤی	ئەڤەژ بەردەیەکا تەنکە یا ل سەرچاڤێ ب تایبەتی چاڤێت پەلوەرا جا دیارە	پەردەری چاو	غشاء الرقيق على العين
پەردا گوهی	پەردەیەکا تەنگی د ناڤ گوهی دایێ هەی	پەردەی گوی	غشاء الأذن
پەرسیڤ	ئاز هاتنە خارێ دەمێ سار و گەرم دبیت ژ دفنێ	پەسبو	نشلة
پەرسیڤ گران	پەژیێ گران	هەلامەتی گران	أنفلونزا
پەرۆك	باتە	پەڕۆ	قطعة قماش
پەروەردە	خودان کرن	بەخێوکردن	تربية
پەروە	ژ خۆ، بێ پارەیی	خۆرایی، بەلاشی	بلاش
پەروین	١ – ئەڤە ناڤێ ژنانە ٢– ییێت بەر ٣– ڤیانا بەدیان، پەروین هاتە مال	پەرێ ویستن	اسـ المرأة، حـب الملائكة
پەرێ بەحرێ	رەخێ بەحرێ	پەرەگەی بەحر	شاطئ البحر أقصى البحر
پەروانە	١ – رەنگەکێ بەلاتینکانە. ٢ – بەر وان، تیب پەر	پەپولە، بەپەر	١ – فراشة ٢ – ذو أجنحة
پەری	مەلا ئیکەب	فریشتە	ملائكة

پەری زاد	١ - ژ پەریا بۆیی، ٢ - بن گوهـ مەزن بوون	١ لەوەی عربسمەیە، ٢ بن گوێ گەورە بوون، گلانەی بن گوێ	١ - اولاد الملائكة ٢ - غدة ا لدرقية
پەری خان	خانما مەلا ئیکەتا، خانما جوانا	خانی جوانان	جميلة الجميلات
پەرێ ئەسمەر	ئەسمەرا پەریا	جوانە ئەسمەر	جميلات السمر
پەرێ شان	جانا جانان	جوانی جوانان	دميلة الجميلات
پەری ڤەدان	هەلاویستنا پەردا	پەردە هەلواسین	تعليق الستارة
پەرین	پیتین/ جۆت بوون	پیتێن کردن	القاح
پەریت	جەمی جۆت بوونا پەزێ سپیە	جووت بوونی مەڕ	تزاوج الخورف
پەرندە	پەردار	بالدار	ذات أجنحة
پەز	کەوالی رەش و سپی	مەڕ	خراف
پەزی ڤەرکەڤتێ	پەزێ بڕ بۆ	ترسانی مەر هەر یەکە یا بۆ لار رادەکا	تخويف الخروف
پەز پەزۆك	١ - رەنگەکێ تەڤنە بیرکتنە ب مرۆڤی ڤەددەن. ٢ - توڤڤی دارتێران	جرە داپیرۆ چکەیە ژهەرزاویە	عنكوب سامة
پەژك	ترك، دارێت هیر، ئاڤا کچامن هەرە هندە ترکا دا ئاگر هەل کەین پێ	وەرکەدار	الحطب الناعم
پەژان	پاوان، شێرکۆ تو پەژانێ مالا مەی	شورە	سياج
پەژی	نەساخیەکا ڤەگرە ژ بهێ دچیتە ئیکێ دی	هەلامەت	نشلة

پەژ	تاریێ داری، چقلی داری	پەلکە دار، چەڵی دار	غصن الشجرة
پەژڤین	پرت ژی چوون	پارچە لێ رژیشان	تفالت أجزاء
پەژارە	بۆسیدە، خەمۆکی، لاواب نەڤە بۆ چی تو عهنجا پەژارەی	خەم بار	خزیم
پەژکینن	ب پەڤینن	بە تەقینن	ینفجر
پەسن	ناڤ و نیشان	ناونیشان	عنوان
پەسلان	رۆژا ئاخرەتێ	رۆژی دووایی	یوم القیامة
پەسن	بباشی بەحسی کرن، پەسنا خۆ دێ کر	ستایش کردن	مدح
پەصار – یەسار	کەندال، ژوردایی	بەرەو خوار چوون	انحدار
پەسەند نامە	ناما باوەریێن بەرێ وەرگرتنێ	بڕوانانە	ورقة القبلول
پەسەند کری	قەبیل کر، پەیڤەکا کوردی کریە	دانی پیێ هیچنا	تصدیق
پەشیمان	لێڤەبوون، سەروە یو پەشیمان نای ژ بڕیارا تە دای	پەشیمان	ندمان
پەشی	فەزەلیان	پەرپەوە	تبعثر
پەڤ چوون	ژێك بەردان	تێك پرژان	تمریض
پەڤیشك	بوفکا تژی با	پوفکەی با	فقاعة هوائیة
پەڤاندن	ژێك بژکاندن	تەڤاندن	انفجر
پەڤیشکا ئاڤێ	پوفکار ژ ئاڤێ چێ دبیت	پوخکەی ئاو	قفعة مائیة
پەق پەق	شەق بۆن، دەست وپێ مرۆڤی ژ بەر سەرمایی و	قەلیشان	تشقق

	گەرمی شەق بیت، دوزمی		
	ژ کەربا پەقینە		
پەکین	لێدان	لێدان	ضرب
پەلەوەر	یێب بەر	بالداو	طير
پەلخ	تشتی هشك دەمی ل	ووردهە ڕاش بوون،	تحكيم، عجل
	عەردی بدەن هیر هیر دبت،	بەچەی کامش	الجاموس
	تێشکێ گامێشتی		
پەلخاندن	شکاندن، هیرکرن	ووردکردن	حطم
پەلێك	ئالیکا چێ کری، خوارنا	خۆراکی مالا تە، هەریسە	هريسة
	گیان بەرابەشتی هەریسێ		
پەلەسۆرك	سەرێ بەلك وەورینی	سەردتای گەلا وەرینە	
پەلە سۆر	برسکێت سور بتنی مانگا		بداية ذبول
			الأوراق اشجر
پەلاڤ ماش	شسیڤا ماشی و برنجێ	پلاو بەماشی	املة تمن مع
	پێکڤە		الماش
پەل	پێل، پەلێت ئاڤێ یێت	شەپۆل	الموج
	هێزن		
پەلندار	بەلا، ئەڤ چ پەلندارە	بەلا	بلوة
پەلندار	هیڤی	سكالا	رجاء
پەلنداری	پەلنداری ژ بنێ گوهیی	فەقیری	
پەلێت ئاگری	ئاگری گەش	پشلۆی ئاگر	جمرة نار
پەلۆشك	ستری	درك	شوك
پەلیسە	پەلێت گەش	گەشگە ئاگر	جمر نار
پەلێ مۆك	گیایەکە یەکێ وێ بێ	کیایێکی دەخورێ نووسە	نوع من النبتة
	ڕاست حلی شتی ڤوڕادێ و		تأكل ملساء

	سەرکێت وی دخون		السطح
پەخ	تشکێ مێشی	بەچەی گامێشی	عجل الجاموس
پەهلەوان	سارێ هەسپی	سوارەی ئەسب	فارس
پەنەر	فەنەر	مووم	شمعة
پەنگیا	کۆم بوون، بۆ ڤایێ و تشتێ	خڕبوونی شتی شلە	حصر
	رۆن گەلەك جارا ڤێ پەیڤێ		
	دبێژن، ئاڤا پەنگیای د		
	جوییێ دا، خینا ددەستی		
	وی دا پەنگیای		
پەنج	پەنجەرۆك، ب نینۆکا گیایێ	جنجرۆك، جرینوك	خدش
	مروڤی بریندا دکەن		
پەنجەرك	گولەکا دیواری دا	پەندرە	شباك
پەنجرك	پەنج، شینۆکێت گیان بەرا	جنسجرۆك، نینۆکی ئاژەل	أظافر الحوان
پەنجە شێر	نەساخیا پیس، شاه جیسن	نەخوشی پیس	سرطان
	ب پەنجە شێر مر		
پەنامەکی	ڤەشارتی	شاراوەی، نهێنی	سري
پەند	گیان بەرەهیرە دکەڤیتە	گیانەوەرێگی بچووکە	نوع من
	گشنی کەوالا	لەسەر گیانی ئاژە دەژی	البرغوث
پەنیرۆك	گیایەکی بهاریە بەلگێت	گیایەگی بهاریە	نبیتة ربیعیة
	وی د بچیکت		
پەنیر	ئەڤەژی ئێك ژ دجێ کرنا	پەنیر	جبن
	شیر بە ب خافی دخۆن		
پەنی	نهەنی، ڤەشارتی	شاراوەیی	سري
پەهلوان	ئێك کارەکی زێ هاتی	پالەوان	بهلوان
پەیتەر	بێ ب سەر و بەر	رێ ك وپێکە، خشتنە	مرتب

پەیڤ	ئاخفتنوك	پیت، ووشە	حرف
پەیڤان	پەیوان، چێ کرنا پەیڤا بۆ وان کەسا د بێژنتی ئەوێ یەڤا لێ گەرینت	ووشە کاری	تصنیع الکلمة
پەیڤم	بێژن، بو تە دێ پەیڤم	دەلێم	أقول
پەی وان کەت	ب دیف وان کەفت	بە دووایان کەنوت	التحق بهم
پەیرەسقە	ئارمیش، قەناوز	ئاوریشم	حریر
پەیاکربوو	ئینانەخوارێ ژ دەوارا	دابەزاندن	تنــزیل
پەیاسێ	گەریانەکا سەرپێ	گەران، پیاسە	مشي علی الأقدام
پەیسك	پێ پەلیسك	قالدرمە	درج
بطتەپت	ژ بەر خوە ئاخڤتن	پرتە پرت	تکلم مع نفسه
پتر	گەلەك تر، پتر بۆ مە باخڤە	زیادترتن زۆر تر	أکثر
پ جەنگا دچی	ب چار لە پابرێڤە دچیت، بێو زارۆکی ئێك صالێ دبێژن	لە سەر چواری بەل دەروا	مشي علی أطرافه الاربعة
پە چریمەکر	تنی گرێ دان	تنی بەستان	مربوطة به
پەدێ	ئەو پارچا کۆشتی ئەوا ددان ل سەر شین دبن	پوو	لثة
پد	پەیڤە ل سەرزارێ زاۆرکا ب مانا (کیر)	لێر	قضیب (علی لسان الطفل).
پرانێ	یاریەکە بچیك ب دار یاریا تی دکەن، ئەڤ یاریە یا کورکانە	پەلیکانێ	لعبة مع العصی
پیرەق	دەنگێ بەقینێ یە	دەنگ تەقاندنە	صوت الانفجار

پڕ	تژلای	پر	ملیء
پڕ	گەلەك، (پر) دحوله بکابیا دیتان	زۆربیان	أكثرية
پڕپێژ	بتنێ ئماهێت بەلی هەکه هات ل گەل کارا دا دێ هێت ئو هەر مانا (گەلەك) ددەت (پڕپێژ)	وزۆر بێژ	كثير التكلم، ثرثار
پڕبەپڕ	دارا دایی	پڕکردن تا سەری، قیاس کراو	تستعمل كمعيار، إلى آخر حد مملؤ
بپڕ ب عەدالەتی	عەدالەت سازی	ئەدالەت سازی	معدل كثرة العدالة
پڕ ب دەقی	تژی دەقی	پڕ بە دەم	متروس الفم
پڕ پڕۆك	ئێکه ژ بەلاتینکا پرە پڕێ دکەن دەمێ دچحته هنداڤ گولەکێ	جۆرێکی پەپولەیە پرە قڕ دەکا	نوع من أنوع الفراشة.
پڕپتاندە	ڤێ پەیڤێ دبێژە پەڕاندا دەمێ دگرن پەڕێت وات خراب دکەن	بەروودانی خەراب کردنی بالێ بالدار	تغير ترتيب ليش الطيور
پرتەوك	پارچەك	لە تێك	قطعة
پرتەقال	١-پرتەقالك، ٢- تژی تەقالك ٣-رەنگی دەرامەتی	زۆر لەت	قطع
پرت پرت	پارچە پارچە، چڕ چر	لەت لەتن	قطع قطع
پریکی	چڕچڕبوو	بچر بچر بوو	انقطع
بریتنی	دریا، دڕها	درا	انشق

پرتاپانیێ	پارچا بەحنییێ	پارچەی پانی	قطعة عريضة
پرچوان	گەلەك جان	زۆر جوان	كثير الجمال
پڕ جانە	گەلەك تازەیە	زۆر جوانە	جميل جداً
پڕ چقاندن	گڤاشتن	گوشین	عصر
پڕ چوكرن	دەرباز بوون	داپەڕینەوە	عبر
پڕ	سكر، رێبا سرە ئاڤێ	پرد	جسر
پڕزۆلە	پشكێت گۆشتی، ب تایبەتی یێت پشتێ	پشكی گۆشت	كثير الوصل
پڕزانی	گەلەك پێزانین ژی هەبوون	زۆرزان	كثير المعرفة
پڕ زەبر	گەلەك ب شیان	زۆر بە هێز	كثير القوة
پڕ زەبر دەست	گەلەك یێ زۆر دار	زۆر زۆرداری	كصير الظلم
پڕ زەڤی	گەلەك بیستان	زۆر باخچە	كثير البساتين
پڕ زراف	گەلەك یێ دەزیكی بوو	زۆر باریك بووژ	كثير الرضع
پڕ زاخ بو	گەلەك كۆڤانی بوو	زۆر زاخ داربوو	كثير القهر
پڕ زەلیان	گەلەك گەڤنن	زۆر كەوتن	تساقط كثراً
پڕزاراڤی	گەلەك ئاز پێداكر	زۆر لە ئاودار	ظهر كثيراً
پڕ ژاژی	گەلك ژاژی	زۆر ژاژی	كثير من لبن يابس
پڕ ژان	گەلەك ئێشس لێ بوو	زۆر ژان	كثير الألم
پڕ سگەهـ	بنگەهێ ژێ پرسیاركرنی	پرسگا	استعلامات
پرسك	زیپسك	قنجكە	حب
پرسكێت خینی	دەمێ خوین د لەشێ مرۆڤی دا گەلەك بیت ئەڤ زیپكە لێ تێن	قینجكەی خوین	حب الدم
پرسكێت روی	ئەڤ زیبكە ل روویێ سنێلا	جوانە ژو	حب الشباب

پەیڤ	کرمانجیا ژوورێ	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	تێن دەمی بالغبی		
پرسکێت لاوینیی	ز پهکێت ئەنی و رووی ئەدەمی گەهشتنا مرۆڤا دەردگەڤن	ڤینجەکەی گەنجێنی	حب الشباب
پرسی	پسیارکر، بصیارکر	برسیار کردن	یسأل
پرسیار	١- ژێرا گۆتن ٢- گەلە وسار	لێ پرسین	أسئلة
پرسۆك	پەرتووك، کتێب	پەرتۆك	کتاب
پرستاند	گەلەك وەرگرتن	زۆر وەرگرتن	أخذ کثیر
پرشەنگ	گەلەك جان	زۆر جوان	جمیلة جدا
پر شابوو	گەلەگ کەیف خۆشی بوو	زۆر خۆش حال بوو	فرح کثیرا
پرشەلاند	گەلەك رێت کر، بو دزینی گەك	زۆر رووت کرد	سرق کثیرا
پرشەکر	گەلە حلی کر	زۆر داهێنا	سرح کثیرا
پرشەڤ	گەلەك شەڤ	زۆر شەوی	کثیر اللیل
پر شەرکر	گەلەگ جەنگی	زۆر شەرکردن	حارب کثیرا
پر شەپرزە بوو	گەلەك ب شەبلی	زۆر شێو	حیص کثیراً
پر شکەستن	گەلەك شکام	زۆر شکان	انکسر کثیرا
پر شکەفت	گەلەك کونجێت بەدانە، کوردستانا پر شکەفتە	زۆر ئەشکەوتە	کثر الکهف
پر شەکر خار	١- گەلەك شرینی خار ٢- گەلەك ئاخڤتن تازەوکرن	١- زەر شەکر خواردن ٢- زۆر قسەی جوان کرد	١-أکثل کثر الحلا ٢- تکلم کلام کثیر جمال
پر شەڤبێرێ	گەلەك شڤا بۆراندن	زۆر شەو بێری	کثیر السهر
پر قەلاندن	گەلەك نەهێلان، گەلەك	زۆر نەهێشتن	کثیر الاباء

	بژارتن		
پڕ قەلەوبۆن	گەلەك ب گۆشت بوون	زۆر گوشتن بوون	كثير السمن
پڕ قولاند	گەلەك ڤەكۆلین	زۆر كولینەوە	كثر الحفر
پڕ قەوتین	گەلەك هشك بون	زۆر ووشك بوون	اصبح يابساً
پر چەماندن	گەلەك خاركرن	زۆر خوار كردنەوە	انحنى كثيراً
پرڤەمان	گەلە مان، كورد پرڤەمان دریا چەلێ دا	زۆر مانەوە	أبقى كثير
پر ڤەبرین	گەلەك نەهێلان بێژن	زۆر برینەوە	قطع كثيراً
پرڤە براند	گەلە نەهێلان	زۆر قراندن	ابادة كثير
پرڤەدان	گەلەك برنە وێڤە	زۆر لادانەوە	وضع كثير في جهة
پرڤە دەركرن	گەلەك وێڤەبە	زۆر لادانەوە	وضع كثر في جهة
پر ڤە دەركرن	گەلەك وێڤەیە	زۆر وەدەركراوە	
پرڤە داخان	گەلەك درەخان	زۆر دانانەوە	وضع كثيراً
پرڤە رادان	گەلەك مالین	زۆر مالینەوە	مكنس كثيراً
برڤە راوەستاند	گەلەك راوەستاند	زۆر وەستاند	وقف كثيراً
پرڤە چوون	گەلە چونەڤە	زۆر چوونەوە	ذهب كثيراً
پرڤە رێست	گەلەك رێساڤە	زۆر رێساوە	عزل كثيراً
پرڤە راست كر	گەلە ستین كریە، كۆلان پرزە راست كرینە	زۆر ئەستنون كراوە	تعادل كثيراً
پرڤە رینشت	گەلەك دانیش	زۆر نیشتن	جلس كثيراً
پرڤە رێشت	گەلە رێتیە	زۆر رژاندیە	سكب كثيراً
پرڤە هاتن	گەلەك زفرن	زۆرۆ هاتن	كثيراً جاء
پرڤە هاند	گەلە كرینە كەزی	زۆر تراونە تەكەزی	كثير ضغسرة

پڕ کەنی	گەلە گرنژین	زۆر پێ کەنی	كثير الضحك
پڕ کەلەزانێ	گەلەك کەفتن	قرچەی گەرمی	شديد الحرار
پڕ کەتن	گەلەك کەفتن	زۆر کەوتن	سقط كثيراً
بڕ کرن	گەلە کارکرن	زۆر کردن	عمل كثيراً
پڕ کوشتن	گەلەك کوژتن	زۆر کوژشتن	قتل كثيراً
پڕ کۆلان	گەلە ڤەکۆلی	زۆر گۆلینەوە	حرث كثيراً
پڕ کوتەکی	گەلە بخورتی	زۆر بزۆری	بقوة كثيراً
پڕ گال گال	گەلە ئاخفتمن و ئاخفتنوك	زۆر قسەو قسەلۆك	كثر التحدث
پڕ گەڕاند	گەلە گێرا، شیلان پڕ گەڕاند ل بازێری	زۆر گەڕان	تجول كثيراً
پڕ گەڤزند	گەلەك د ئاڤێ ڤەدا	زۆر کەوزاندەوە	نيشى كثيراً
پڕ گەهشتن	گەلە ب جھ گەستنەڤە	زۆر گەیاند	وصل كثيراً
پڕ گەهاند	گەلە برنە جھ	زۆر گەیاند	وصل كثيراً
پڕ گەھ بوو	گەلە گرچك لێ بوون	زۆر گر بوو	كثير العقد
پڕ گەلی یە	گەلەك گەلێ لێ هەن	زۆر گەلی لێ یە	كثير الوديان
پڕ گەمرندن	گەلەك پەرخاندن	زۆر شێلان	حرك كثيراً
پڕ گرێ بوو	گەلە خلف لێ یو	زۆر گرێ لێ بوو	كثير العقد
پڕ گرێ دا	گەلە خلف کرن	زۆر بەستنەوە	معقد كثيراً
پڕ گرت	گەلە ب دەستە ڤە هاتن	زۆر گرتەوە	مسك كثيراً
پڕ گراندن	گەلە گریاندن	زۆر گریاندران	كثير يبكون
پڕ گەڤ	گەلە ڤڕ لێ دان	زۆر گەف لێ کردن	تمارس كثيراً
پڕ گرمژین	گەلە کرنە کەنی	زۆر بە پێ کەنین هات	ابتسما كثيراً
پڕ گۆتن	گەلەك ئاخفتن	زۆر گووتن	تكلم كثيراً
پڕ خال	گەلە زیوانی لێ	زۆر خالی لی بوو	كثير منضبط
پڕ مالە	١- گەلە خێران یێت لی	١- زۆر خێران ٢- زۆر	١- كثرة

	هەین ۲– گەلە پاروبەیت هەین ۱– ئەز دەرپڕماڵە ئەم ئەشێ ین خراب کەسن. ۲– سەروەریێ پڕ ماڵە.	سامانی هەبە	العوائل ۲– غني كثيراً
پڕ ماڵشت	گەلەك تازە کر	زۆر گەسك لی دجا	كنس كثيراً
پڕ مەرچڤاند	گەلە هەڕشاند	زۆر گوشی	عصر كثير
پڕ می	گەلە پیرتی	زۆر مراندن	كثير الشعر
پڕ مراند	گەلە گیان ژێ ستاند	زۆر مراند	كثر ماتوا
پڕ مری	گەلەك کوشتی	زۆر مردوو	كثير قتل
پڕ کرن	گەلەك کرێ	زۆر تێ کرد	امتلئ كثيراً
پڕ مچیان	گەلەك کرتیە	زۆر قەپاتە	كثر مسدودة
پڕ مخمخاندن	گەلە بدلێ خۆ جێ کرنم ب گەرمیەکا هێدی	زۆر بەکاوە خۆ کولان	سلق بهدوء
پڕ میز	گەلەك میز	زۆر میز	كثير البول
پڕ میزکرن	گەلە میزێن	زۆر میزکرجن	كثير تبول
پڕ میزبوو	گەلە میز بوو	زۆر میز بووژ	كثر البول
پڕ نڤستی	گەلە خەو لی کەتی	زۆر نوستو	كثير النيام
پڕ نڤست	گەلەك خەو لێ کەت	زۆر نوست	نام كثيراً
برنڤاند	گەلەك خەواندن	زۆر نواندن	كثير جعلهم بنام
پڕ نڤست بوو	گەلە هەو تبوو	زڤۆر بوشتن بوو	ناموا كثيراً
پڕ تژنی	گەلەك کوت کر	زۆر کون کردن	
پڕ تقاندن	گەلەك دانانە سەرك	زۆر لە سەر یەك دانان	سد كثيراً
پڕ نی کر	گەلە تازەکر	زۆر نویێ کرد	جددة كثيراً
پڕنشادا	گەلە پێ زانین دانێ	زۆر فێرکرد	علم كثيراً

پڕنشیڤی	گەلە خوا ر لێ	زۆر نشیوی	كثير المنحدرات
پڕ هەلاڤێت	گەلەك بلند بكەب	زۆر هەل دانەوە	رمی إلى الأعلى كثيراً
پڕ هەلاویست	گەلەك پێڤەكر	زۆر هەلواستی	كثير علق
پڕ هەلاویستی	گەلەك پێڤە كری	زۆر هەلواستی	كثير معلوق
پڕ هاڤێتن	گەلەك فڕێ دان	زۆر هاویشتن	رمى كثيراً
پڕ هەلگرت	گە لە ڕاكر	زۆر هەل گرت	رفع كثيراً
پڕ هەل كر	گەلەك بەردایێ	زۆر پێ كرد	شعل كثير
پڕ هەلكێشا	گەلەك ڕاكێشا سەری	زۆر بلندی كرە سەرزە	سحب كثير
پڕ هندابوو	گەلە بەرزەبوو	زۆر بزربوو	ضاع كثيراً
پڕ هەودا	گەلەك وەرمت، گوهانی بەزێ مە پیر هەودایـنە	زۆر ئاوساوە	هيج كثيراً
پڕ باسكە ك. خ	تیرك، قوماشە شتی زەرفا ددرن دا تشتا بكەنێ	توورەكە	كيس
پڕ وەرگرت	گەلەك ستاند	زۆر وەرگرت	أخذ كثيراً
پڕ وەربادا	گەلەك بادا	زۆر بادرا	كثير لف
پڕ وەرپێچا	گەلەك پێچاڤە	زۆر قەدكرا	ترتب كثيراً
پڕوەشاند	كەلە هاڤیتێ	زۆر رفرێ دایێ، زوۆ تی هەل دا	قذف كثيراً
پڕ وەراند	گەلەك ژێ هەل وەریان. دارێ بەلگێت خۆ پڕ وەراند	زۆر هەل وەراند	تساقط كثيراً
پڕ وەریا	گەلەك هاتە تنەخارى. بۆ رامن پروورەیا	زۆر هەلوەرا	سقط كثير
پڕ ێنز	جهێ چەروانا كەوالات،	لە وەرگا	مراعي

	ئەو جهە بخۆشین دبیت		
پرۆستات	پوفکێت کونی، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	گلاپلانە گون	غدةو البروستات
پزی	ناڤ لنگ. کورێ وی هەخەر پێت بزیاوێ دا	ناو لنگ	داحس
پزیك	جهێ شەرمێ (قوز)	شەرمەشوێن، حەیا	رحم
پزیشك	لوقمان	برین پێچ	طبیب، حكيم
پزی	یاخل	باخەل	تحت أبط
پزدانك	پف دانگ	پوڤە كەر، دەب دەبە	نفاخة
پسیك	گێتك، پشیك، بسیك (ك.ش)	پشیلە	قطة
پسپۆر	شەهرەزا	شارەزا، زانا	خبير
پیسپۆك	مزگەفت، جهێ کۆم بوون بوسلمانا بە دا نڤێژێ لێ بکەن	مزگەوت	مسجد
پسە	کورە	کورە	ابن
پصتی	یاخە، بیشت ملێ جاکێتێ	باخە	
پشیش	ئەردێ ناڤ لێ راوستابیت وهشك بت		
پشت	ل دیڤ پاتتگی دا تین، رەخێ دی یێ شتی	پشست، لایەکەی تری تەن	ظهر
پشتاچاڤی	بەلگێ چاڤی	پشتی چاو	ظهر العين
پشتا دەستی	سەردەست	پشتی دەست	ظهر اليد
پشتا پێ ی	رەخێ سەرێ ژ تبالا	سەرەوەی پێ	ظهر القدم
پشتی	بارهەلگر	هەلگری پشت	حمل الظهر

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	[illegible]
پشتی	ديف دا	دواى،	بعد،
پشتی خانی	ديف خانى دا	دواى، مالو ر	بعد المنزل
پشتی مه	ديف مەدا	دوابى ئێمە	بعدنا
پشتی وان	ديف ئەوا دا	دواى لەوان	بعدهم
پشتی نڤێژێ	ديف نڤێژێ	دوا نوێژ	بعد الصلاة
پشتی نيڤرۆ	ديف نيفرۆدا	دواى نيوەرز	عبد الظهر
پشتی وێ	ديف ئەوێ، بۆ من	دواى ئەو	بعدها
پشتی وی	ل ديف وى دا، بۆ نێره	بەدواى ئەو	بعد هو
پشتی کێش	هەلگرێ يارا	بار هەلگر بەپشت	حامل الظهري
پشتی ئاليا	دپێشتێ ئالاند	لە پشيى ئالا	لفه حول الئهر
پشتی بارکرنی	ل ديف چوونى	دواى رۆسشتن	عبد المغادرة
پشتی تەبقاند	ل بەرڤچڤاند	دواى قۆپاندن	بعد الكماش
پشتی تێ داى	ل ديف تێ دانى، لديف هسى	لە دواى پێ رادا	بعد لبخ
پشتی ترساندن	ل ديف قەنقى	دواى ترسان	بعد الخوف
پشتی جەيمان	ل ديف کۆم بوونێ، کوردى کريه	بە دواى کۆبوونەوه	بعد تجمع
پشتی جڤاکى	ل ديف گەلى دا	لە دواى گەل	بعد الشعب
پشتی چنينێ	ل ديف ژێڤەکرنا فيقى	لە دواى لێ کردنەوه	بعد القطف
پشتی جرمساندنێ	ل ديف قرمجاندن	دواى چرج	بعد تصقح
پقشتی چەورين	لد يف گەريانێ	لە دواى گەلان	بعد تجوال
پشتی خارنێ	ل ديف خوارنێ دا	لە جواى خۆاردن	بعد الاملى
پشتی خەملاندى	ل ديقو جان کرنێ دا	لە دواى جوان کرد	بعد التحميل
پشتی خراب کرى	١- ل ديف ب سەرك دا ئينانى. ٢- بۆ کچا ژى	١- لە دوى خەراکر ٢- لە کچينى ئێنخست	١- بعد الهدم ٢- بعد ما

	دبێژن دەمی ببە زلك		أصبح امرئاة
پشتی خێڤەکر	ل دیف تام کریٚ	لە دوای تام کردن	بعد تذوق
پشتی دادای	ل دیف رینشتە خاریٚ	لە دوای نیشتنەوە	بعد ما جلس
پشتی دانای	ل دیڤ بنە جھ کری	لە دوای دانانەوە	بعد ما وضع
پشتی حێبەتنیٚ	ل دیف عەجێب گرتنیٚ	لە دوای سەرسامی	بعد تعجب
پشتی رادانیٚ	ل دیف مالینی	لە دوای مالینەوە	بعد امنس
پشتی راوستاندو	ل دیف د جهدا هێلا	لە دوای وەستان	بعد توقف
پشتی راکر	ل دیڤ هەلگرتنی	لە دوای هەنگرتن	بعد الرفع
پشتی راهاڤێتی	ل دیف هاڤێتی، پرە مێر پشتی راهازێتی پیٚ وی شکەست	لە دوای هاویشت، دوای زیٚ هنجان	بعد قذف
بشیٚ ریت	ل دوقف گر کرنیٚ، زارۆکی پشتی ریی چیٚ بوو	لە دوای گرکردن	بعد الخرع
پشتی رۆن کر	ل دیف حەلاندی	لە دوای شل کردن	بعد الذوبان
پشتی زفت بوو	ل دیڤ خۆ زیرەك کری	لە دوای واءی ئازا بوون	بعد اجتهاد
پشتی زەفەرکری	ل دیف کۆ خیرەت کری	لە وای مە بەخیرەت بوو	بعدما تحرك
پشتی ژیٚ هاتی	ل دیف شیانا وی	لە دوای پیٚ کرا	بعد ما استطاع
پشتی زیٚ ڤەبوو	ل دیف دەست ل سەر هەلگرتی	لە داوی وازهێنان	بعد ما ترك
پشتی ژیٚ ڤەشارتی	ل دیف بەرزەکرنیٚ	لە دوای شاردنەوە	بعد الاختباء
پشتی ژیٚ ستاند	ل دیف ليٚ وەرگرتی	لە دوای ليٚ ستاندن	لعد الأخذ
پشتي شەرك کري	ل دیف دامۆ چاڤ بیٚ نەرابین	لە دوای ليٚ شەرك کرد	بعد استحاء
پشتی شین کر	ل دیفدا کۆ	لە دوای شین بوونی	بعد زرقا

پشتی شداند	ل دیفدا کو باش گرین دا	له دوای که توند کو	بعد تشدید
پشتی شی کر	ل دیف شی کرنا وی	له دوای شو کردنی	بعد الزواج
پشتی شلوڤەکر	ل دیف بۆ دیار کری	له دوای کەشی کردەوە	بعد توضیح
پشتی ڤەوتی	ل دیف کو ژ برسا دا ببچ بۆی	له دوای که بەرەونەما جوو	بعدما انکمش
پشتی ڤەلیابن	ل دیف کۆ نەماین	له دوای برژاندنیان	بعد شوي
پشتی قرِ بوو	١- ل دیف دا کو ساربوون ٢-ل دیف نەهێلان	١- له دوای سەرمابو ٢- له دوای قرِان کەوتنیان	بعد البردة بعد إبادة
پشتی قیرِکرنی	ل دیف کۆستران کۆتین	له دوایێ گورانی ووتن	بعد الغناء
پشتی قرمچی	ل دیف دا بەرك ڤەچووی	له دوایی چرج بوونی	بعد تعقیج
پشتی قرینژی	ل دیق پسیێ	له دوای پس بوون	بعد الوساخة
پشتی قیریا	ل دیف کرنە هەوارێ	له دوای هاوار کرن	بعد الصیاح
پشتی قیر ڤەدای	ل دیف دا نوز حەواری ڤەدا	له دوای هاوار کرن	بعد الصیاح
پشتی قوقلبای	ل دیق دا کۆ ژ ناڤدا کون بوی	له دوای کۆلینەوەژ	بعد الحفر
پشتی قۆقلاندی	ل دیف کۆ ڤەکۆلاندی	له دوای کۆلاندنەوە	الحفر
پشتی ڤەبراندی	ل دیف نەهێلاین	له دوای برانەوە	بعد إبادة
پشتی ڤەمراند	ل دیف خۆ ڤە هێلانتا سوژیت	له دوای کوژاندنەوە	بعد انطفاء
پشتی ڤەمای	ل دیف خۆ ڤەهیلانا	له دوای مانەو	بعد ابقاء
پشتی خاری	ل دیف دا خاریەڤە	له دوای خورادنەوە	بعد الحناء
پشتی ڤەچووی	ل دیف دازڤرینەڤە	له دوای چوونەوە	بعد شرب
پشتی ڤەوەشاند	ل دیف راهاڤیتی	له دوای هاوێشتن	بعد ي

پشتی ڤەگرتی	ل دیف گرتیەڤە	لە دوی گرتنەوە	بعد خزن
پشتی کەربێ	ل دیف دل نەخۆشیێ	لە دوای رق هەرلیس	بعد العصبية
پشتی کەرکر	لد یف کو قەد کری	لە دوای کولاندن	بعد القطع
پشتی کەولاندی	ل دیف لێنای	لە دوای کولاندن	بعد الغلي
پشتی کەتی	لە دیف کەفتی	لە دوای بەربوونەوە	بعد السقوط
پشتی گول	هەلگری پشتێ	هەلگری گول	حامل الزهر
پشتی کری	ل دیف کرتێ	لە دوای کردن	بعد العمل
پشتی کوخی	ل دیف دەنگ هاتی ژ گەریی	لە دوای کۆخین	بعد السعال
پشتی کوخکی	ل دیق کوخینێ	لە دوای کۆخین	بعد كحة
پشتی کەڤزاند	ل دیف دتۆزی ڤەدایی	لە دوای کەوزاند	بعد السباحة
پشتی گر بوی	ل دیف مەزن بوونی	لە دوای درستی	بعد ما كبر
پشتی گری دای	ل دیفق کرنە گریَ	لە دوای بەستیەوە	بعد القعد
پشتی گەهشتی	ل دیف کۆ گەهاندی	لە دوای گەیاندن	بعد توصل
پشتی لا می	کۆمەکا ئاخیَ ب پشتیَ ڤە	پشتێکیَ خۆل	حامل تراب على الظهر
پشتی دارا	هەلگریَ پشتەکا دارا	پشتی دارێك	أحزمة الخشب
پشتەڤان	١- هاری کار ٢- هەبوونا کەس وکارا	خازن بش، هەبووەنی کەس و کار	صاحب الظهر
پشتی پەر ماند	ڤەمالینا پشتی	پشت شێلان	تدليك الظهر
پشتە پەلك	وەریسێ پشتێ	گوریس پشت	حبل الظهر
پشت ئیشان	ئێشا پشتێ	ژانە پشتی	الآلم الظهر

٤./ لبخی ل زکی نێکی دات گۆت ئای پشتێ

پشت چەمیای	خاربوونا شتینا پشتی	قەمبور	ظهر المنحني
پشت چەمیل	خاربوونا شتینا پشتی	قەمبور	ظهر المنحني

پشتی صار	١- نەبوونا هاری کاریی ٢٠- پشتا نە غافلتی	پشت سارد بوو	بارد الظهر، عدم وجود المساعدة
پشتی شکاندن	١- دەمیٚ برایێ مرۆڤی بمرین ڤی پەیڤی بۆ دبیٚژن. ٢- ستینا پشتی بشکیٚت	١- کەسیٚ کە برای بمرنی ٢- ئەستونی پشتی پشکی	١- الظهر المنكسر ٢- فقدان أحد من أخوانه
پشت راست بوو	١- ژی نەترسیان ٢- کێل بوونا پشتی	لیٚ نەترسان، پشت رایت	إطمئانا، تعامد الظهر
پشت کیس	پشت خار، (کیس) کورت کرنا کیسەلە	پشتی چەماوە	ظهر أحدب
پشت کێل	پشتی راست، نازیٚ یا پشت کێلە	پشتی راست	استقامة الظهر، تعديل الظهر
پشتی کۆڤل	پشت خار، حەمۆییٚ پشت کۆڤل	پشت خولا، قەمبور	ظهر أحدب
پشت کرنی	بەریٚ خو نەداییٚ	رووی تیٚ نەکرد	اهمل
پشتی گرێن	پشتەڤانی کرن	یارمەتی دان	مساعدة
پشتی گەرم	هەرونا هاری کارییٚ	پشت گەرم	حامي الظهر
پشتی گیری	دەنگ دانیٚ	لایەنگری	تاييد
پشتی نخافتی	تشتە ب پشتیٚ دادای	پشت داپۆشرا	غطى الظهر
پشی	ییٚ ژ ناڤدا خالی	فیش	غير متين
بشبۆ	بازیٚ هاتە دەر، پسیا	قشی بوو	تفرع من الهوى
پش رون	سێك، چاڤاری هیر	ووردکە ساوار	برغل ناعم
پشکڤین	پشلڤین، ڤەبوونا گولیٚ	کردنەوە گول	تفتتح الوردة
پشك	بار، دمالیٚ دنیٚ ات ئەزا	بەشی	حصة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	بێ پشکم		
پشك پشك	بار بار	بەش بەش	حصة حصة
پشك جرکرڤە	ڤەبرینا بارێ	بەشی کردنەوە	تشسیم
پشك، پش	مێلاکا سپی	جەرگی سپی	الرئتان
پشکل	پیسایێ پەزی	قشپل	روث الاغنام
پشیك	کێتك	پشیلە	قطعة
پیشی هەوای	بوریێت هەوای	کیسەی هەوا	اکیاس هوائیة
پشی	دەنگە بۆ گازی کرنا کێتکێ	پشە	صوت لصیاح قطة
پشو سوار	بهن تەنگ بوون	هەتاسە برکێ	ربو
بەں کرە حەوں	نڤست	خوی کردە خوە	نان
بەں کرں	دەرنیخستنا ژ دەڤی دا	فوو کردن	نفخ
بەں	بادرەنیخستن	فوو	نفخ
پلداںك	١– پەق پەقۆشك، کیسکێت بای. ٢– دمێ جهەکێ مرۆڤی بسوژیت هندە پەپیشك چێ	١– دەب دەبە، ڤەزقە ٢– پووفکە	١– نفاخة ٢– اکیاح مائي
پلەداشکاند	نیناںە خاری	شکاندنەوە	تنزيل الدرجة
پلو ع	پێی بوون	بووت بوون	أصبح هش
پلب بر	بل کر، ژی ڤەکر	پەڕاند، لێ کردنەوە	قطع مرة واحدة
پلب	ژی کوتن		زوقع مرة واحدة
پاپلك	گیانەوەرێکی هیرە ب چاڤا نابینن د کەڤنە لەشی کیان	کیانەوەرێکی ووردە لە سەر کیانی ئاژەلان دەژی	حشرة ناعمة تعیش علی

	بەرا و بالدارا		جسم الحيوانات
پلێت بلند	دەرەجێت بلند	پلەی بالا	درجة العليا
پلان	راوەرگرتن، تەكبير	پیلان،تەكير	أخذ الرئي
پلە پێ دان	بلند كرنا ئمرا	پلە پی دان	ترفيع
پل بوو	وخت بوو بكەڤيت	خەريك بوديكەرێ	قيل استرقارية
پل كر	باش بن ڕاگرت	بە باسە نەی چەسپارا	استقرة غير ثابت
پنی	ڤەشاتنا خينا	بزركردنی كەمايەتی	تغطى نواقض
پنی	پرتەكا پارچەيەكی ل جهەكێ دڕبای ددە ن هندە جارا ژی بۆ حانيی لی ددەن	پينە	رقعة
پنی دۆز	چی كەری پنيا	پينەدوز	ركاع
پنی پاتەی	پرتا باتەی	پينە پەڕو	وصلى قماش
پنيانشی	ناڤی دەڤەرەكێ ل سەر توخبێ تركی و عيراقی	ناوی ناوچەيەكە لسەر سنوری توركيا و عيراق	اسم منطقة على حدود تركيا
پنچك	پەردا ل ناڤ بەرا بهن ڤەدانی و عيركی جا	ناو پەنچك	حجاب حاجز
پويتە پێ كرن	هايژێ بوون	ئاگاداربوون	اهتمام به
پوختە	ديماهی	پوختە	خلاصة
پوختا كارا	ديمكا كارا	پوختە كار	خلاصة أعمال
پوختا خزمەتكاريی	ديماهيا خلمەت كرنێ	كۆتايی خزمەتی	خلاصة الخدمات
پۆژشی	ژێ برين	لی بۆرين	اعتذار
پونگ	پينك	بوونكە	نعناع

پووچ	پووچ تێ دانه	پووچ	مبطل
پووچ کرن	نەکرن	نەکردن	ابطال
پۆ ب تیژ	پۆپکاتیژ، سەرتیژ	پۆپلەی تیژ	الهرم
پۆپك	گرك، سەرێ سەری	گرد	تلة
پۆتین	جزمه، پێلاڤا باسك درێژ	پێلاوی قاسك درێژ	جزمة
پۆخته	تازه، واجلکا پۆخته هەلگره	نوێ	جديد
پۆخت	پاقژه، جلکێت وێ د پوخت و تازەنه	پاك	نظيف
پۆخن	ئارێ ۆر کری، قەلاندی	قاویت، ئاردی سرکراوه	طحين محمص
پۆخن	شیڤا خێرێ یا گەنمی یه	چێشتی دراو	طبخة الحنطة
پور	کەتیك	قەتی	
پور	پیرت	پرچ، قژ	شعر
پور درێژ	پیرتی درێژ	پرچی درێژ	شعر طويل
پورا سەری	پیرتێ سەری	پرچی سەر	شعر الرأس
پور راسپی	بیرتی سپی	پرچی سپی	شعر أبيض
پورا رەش	بیرتێ رەش	پرچی رەش	شعر أسعود
پورا زەر	پیرتێ زەر	پرچی زەر	شعر أصفر
پورا سۆر	پیرتێ صۆر	پرچی سۆر	شعر أحمر اللون
پورا کال	پیرتی رەنگ قەهوایی	پری کال	شعر بني اللون
پور وەریا	پیرتێ دکەڤیت	پرچی هەل وەریا	سقوط الشعر
پورگا سەری	نیڤەگا سەرا فلکا سەری	پور رگەی سەر	قمة الرأس، يافوخ
پورگ	پەقیشك	پووفکه	فقاعة
پورگه ئاڤ	پەقیشکێت ئاڤێ	پۆر بگەی ئاوی	فقاعدة مائية
پور ...	پەقیشکێت بەزی	پر رگەی بەز	فقاعة دهنية

پۆرگە خوە	پەڤیشکێت خوەی	پوولکە لارەلە	حويصلة العرق
پۆرگێت خوینێ	دەزیکێت خوینی	پوخکە خوێن	اوعية دموية
پۆرگا زەرکێ	پەڤیشکێت زەرکێ	کیسەی زەردویی	كيس صفار
پۆگا بای	بفانکێت بای	سبکلدا نۆچە	الحويصلات الهوائية
پۆرگا سەری	پفداتنکا کلۆڤانکا سەری	پوفکەی ەران سەری سەر	
پۆرگێت تو ڤاخی	پفدانکا ئاڤا سپی	گلاندە تۆ	الحويصلات المنوية
پوز	دفن، بهنا گولێ کەتەبەر بۆزامن	لووت، کەبوو	أنف
پوزپیژن	دفن زراڤ	لووت باریك	الانف الرفيع
پۆز	قوون، قین	قوون	فتحة إخراد
بوزدەرچوو	کەلێژی کەتن	کۆم دەرچوون	سقوط الشرج
پۆز چەلاك	دفن بەرانی	گەپوو بەرانی	
پۆسیدە	خەم خۆری	خەم بار	مقهور
پۆسیدەکی	خەمۆکی	خەم باری	مكتاب
پۆش	کوردی کریە، کرنە بەرخو	لە بەرخو کردن	ارتداء
پۆشیا سەری	دەرسۆکا سەری یا بگیفك	سەر پۆشی بەگلوانکە	بوشية الرأس، جفية
پێ، پێ ئالینك	١-بەرپێن پی. ٢- ب هاری کاری	پێ	رجل، بواسطة
پێ بارکر	ب هاری چوون	پەیابدەی بارکران	نقل بواسطة
پێ بەربۆیی	ب هاری هەل یویی	پە یابدەی پۆێ بوونی	بواسطة
پێ بەری خودایێ	ب هاری نێراپێ	پە یارمەتی تەماشای کر	نظرة بواسطة
پێ بەرهاڤێت	ب هاری ژ بەر چوو	پە یارمەتی فرێ دا	بواسطة اجهزة

پێ بەردا	ب هاری پێ کر	بە بارمەتی پی کرد	بواسطة شعل
پێ بەزینك	ب هاری کرە غار	بە باریدەرا کرد	رکض بواسطة
پێ برى لاپێ برك	ب هارى ژ يێڤەكر	بە ياريدە هەل بژارت	اقتاد بواسطة
پی برینداربوو	ب هارى برين بوو	يە ياريدە بريندار بوو	بواسطة جرح
پێ بوو	بەربۆيێ	پێ بوو	شعل
پێ بچیك	خاسیەتێ پێت کوجکوك	پێ بچکوله	الرجل الصغير
پێ پەستا دفنێ	گۆشتێ شداندنا دفنێ	گوشتی پەستاندنی لوون	لحمة انضاغط الأنف
پی پەلیسك	دەرەچکێت ڤەگوهێز	قالجرمەی گوزراوەیی	درج المتنقل
پسێ پك	پێستێ، بو ئامیرا دبێژن	پێچك	رجل
پێپکێت کەوالا	پێت پەزی	پێچکی مەر	رجل خراف
پی پەلخان	ب هاری هێر هێرکر	بە یارمەتی ووردووهەراشی کرا	سحق بواسطة
پی پرچقان	ب هاری گڤاشتە سەرك	یەیاریدە تلۆڤان	عصر بواسطة
پی پف کری	ب هاری بالێ کر	بە یاریوە فووکرد	نفخ بواسطة
پەێ پێچا	ب هارى لێ وەرکر	بە ياريدە پێچاوە	لف بواسطة
پی تەبلی	ب هار ب ناڤشك دایر	پە یاریدە قۆپاوە	بواسطة انكمش
پی ترانه	ترانە پێ کەر	گالتە پێ کەر	جعله ضاحكاً
پی ترانکه	ترانە پێ کرن، بو وان کەسا دبێژن ئەوێ کارێ کەنیێ دکەن	گالتە پێ کردن	دعله اضحوكه
پی تی کر	ب هارى رێ کر	بەیاریوە تێ کر	صب بواسطة
پی ترساند	ب هارى ترس بۆ چێ کر	بەیاریدە ترساند	بواسطة خوف
پسمی، پیمیك	کەسکا تیێ ددەتە سەر نانی	کەروو هەل نان	نوع من الفطر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	دەمێ کەڤن دبیت		
پەنتی بوو	رزی	داررا	تلف
پێنتی کر	خاڤ کر	خاو کرد	جعلة باهت
پێتڤی	ڤیان، ویستن	پی ویستی	احتیاج
پێ تەحسنك	خشیلۆك	خۆیی خشاندن	مجذف
پێنتی	بێ روح بوون	خاو	باهیت
پێ حانك	لگەل تازەکر	پێ جوان کرد	تجمیل بواسطة
پێ دجەماند	ل گەل کۆم کرن، (جەماند) کوردی کریە ژ (ع) یا مشاتی	پێ غر کرد	جمع بواسطة
پی جۆت بوو	ب هاری هاتە ل گەل	پی جووت بوو	تأهل بواسطة
پی چاند	ي هاری ڤەژیاند، کرەت د ئاخێ داشین بین	بەیاربد ە چاند	زرع بواسطة
پێ جەماند	ب هاری خارکر	بەیاردە چەمانەوە	بواسطة منحنی
پێ چەوری	ب هاری گەریا	بەیاریدە گەرا	بواسطة تجول
پێ چەراند	ب هاری خوارن خار	بە یاربدە لە وەردی	بواسطة رعي
پێ چرك	ب هاری ژێ ڤەکر	بەیاریدە لی کردوە	قطف بواسطة
پێ چرمس	ب هاری چرچ بوو	بەیاریدە چورك بوو	بواسطة أصبح ضعیف
پێ چنی	ب هارکاری ژێ ڤەکرن	بە یاردە لی کردەون	بواسطة قطف
پێ چێ کر	ب هاری درست کر	بە یاریدە جرووست کرا	بواسطة صنع
پێ چن	ئەزە گیایەکی کەسکە یی بەگلی وێ شتی کەرەفسێ یە و گولەکا سپی ب سەرڤەتێت	گیایەکی بەهاریە گەلاکانی کەسکە و کەرەوزە و گولێکی سپی بەسەرە وێ	نبتة خضراء أوراقها تشبه الکرفس علی رأسها وردة

			بیضاء
پێنج و پەنایێت مەژی	رەخ و دۆرێت مەژی	پێچ و پەنای مێشك	لافیق الدماغ
پێ چوك	ب هاری رێڤە دچۆ	بەیاریدە رۆیشت	ساعدة علی المشي
پێ چوو	ب هاری چوو	به یاریدە چوو	بواسطة مشی
پێچۆلك	١- زارۆکی د قومادکتی دا. ٢- گرێ بەستکا بچیکێ ساڤا	مندالێ قونداغ کرای	طفل في لفة
پێ خار	پێ یێ سەقەت پێ راست	پێ ی خوار	رجل أعوج
پێ خاند	ب هاری ڤەخاند	به یاریدە خوێندرا	قرأ بواسطة
پی خاپان	ب هاری کاری سەرجا بر	به یاردەی هله غەلەتانو	بواسطة
پی خاسی	چ دیی نه	چی ل پەیێ نه	حافي القدم
پی خەبەر گۆتن	ب هاری قەسە گۆتن	به یاریدە جوێنی دا	شتم بواسطة
پێ خەملاند	ب هاری جان کر	به یاریدە ڕازاندەوە	بواسطة جعله جميل، تجمل بواسطة
پی خراب کر	ب هاری ژ کاردا وستاند	به یارمەتی خەراب کرد	بواسطة عطل عن العمل
پێ خڕاند	١- ب هاری ڕاگێشا ٢٠ ب هاری سەردابر	١- پێ ڕاکێشا، ٢- له سەر برو لادا	١- بواسطة سحب ٢- بمساعدة ترك العقيدة
پێ خرڤەکر	ب هاری کۆم کر	به یاریدە کۆ کردەوە	جمع بواسطة
پێ خرکر	ب هاری کۆم کر	به یاریدە کۆکرد	تجمع یواسطة
پێ خێڤەکر	ب هاری ئام کر	بەباربدە ئاك کرد	تذوق بواسطة

پی خشۆك	ب هاری ڤەکێشا	بەیاریدە [illegible]	بواسطة تزحلق
پیێ حوار	پیێ خار، ب هاری حوار	بەیاریدە سوار دی	بواسطة أكل
پیێ خۆشك	١- پیێ ب کەیف بوون	١ دل خۆش ٢ سڕاوە	١- سعد به
	٢- زێ چوون		٢- مسح
پیێ دادا	ب سەردادا	دای پۆشی	غطى
پیێ دا	ب سەرڤەهێلا، دیفدا بەردا	لێ؟ بووری، پییێ دراو	جعله يعمل
			كما يشاء
پیێ دابای	ب هاری بەرهەواکر	بە یاریدە بەبا کرد	قوى بواسطة
پیێ دانا	ب هاری ژ جهـ ئینا خاری	بەیاریدە هێنا خوارێ	نزل بواسطة
پێدائینا	ڤێدا ئینا، ل سەرِ ڕابر	لێ خشاند	احتك
پێداجریا	لێ کۆم بوون	بەسریا کۆبوونەوە	تجمع حول
پێدا کر	لێ کر	ڕژاندە سەر	سكب
پێدا گرت	ب هاری بەردایی	بەیاریدە پیێ کرد	شعل بواسطة
پیێ داوزیا	ب هاری پێڤە هاربوو	پیێ شوربوو	بواسطة تدل
پێندە	ناڤێ گوندەکێ مزریانە ل	ناوی گوندیەکە لە سەر وی	اسم بلد في
	ژۆریا دهۆك، پیادە، ب پیا	شاری دهوکە	شمال مدينة
	بریڤە چوون		دهوك
پیێ دار	ژێرا گۆتن	بۆوتن	خالد
پیێ دەرك	ب هاری ڤەکر	بەیاردە کر دەوە	ساعده على
			الفتح
پیێ دەرماندا	ب هاری دەرمان دایێ	دەرماندرا	ساعده على
			أخذ الدواء
پیێ دەرمانکی	ب هاری دەرماندایێ	ب یاریدە دردەمانکرا	ساعده على
			تداوة
پیێ دەرکر	ب هاری دەری برینی ڤەکر	بەیاریدە برینی کردوە	ساعده على

			فتح الجرحة
پێ دۆشی	ب هاری شیر ژی وەرگرن	بەباریدە دۆشی	ساعده علی الحلب
پێ دۆت	بۆ کاری نەبووریە، ب هاری ڤەدۆشی	بەیاریدە دوشتی	ساعده علی الحلب
پێ حەساند	هایژێ بۆن	ئاگاداربوون	أحسن به
پێ حەبلی	ب هاری یاوی حەمەربوو	به یاردە توخکەگرتی	ساعدة علی شبع
پێ حەبلاند	ب هاری تژی کر	بەیاریدە پەستاند	ساعده علی انضغاط
پی حەلاند	ب هاری کرە ئاڤ	بەیاریدە تاواند	ساعدة علی الذوبان
پی حەنەك	پێ ترانك	کالتە پی کەر	مضحوکة
پێ حەمەربوو	گەلەك خار	پێ ی زۆر خوزدەبوو	أکل کثیرة
پێ حلی کر	ب هاریا وی راست کر	پەیاریدە لووسی کر	بواسطة تعدل
پێ رادان	١- ل گەل مالێت ٢- بۆ ئاڤێ و چیمەنتو گێچی دبێژن دەب دبورارا ڤەمکە دبێژنی پێ رادان	١- بەیاربوە مالشتی ٢- سواغ دان	بواسطة کنس
پێ راپەخەك	ب هاری رائێخست	پێ راهرا	رشی به
پێ رابوو	ب هاری خۆل سەر پیا گرت	پێ هەلساوە	نهض بواسطة
پێ راوستاند	ب هاری ل جه ما	بەیاریدە وەستا	بواسطة وقف
پێ راکر	ب هاری ژ جه هەلان	بەریادە هەلگرت	بواسطة النهض
پێ راگرت	ب هاری راوستاند	بەیاریدە وەتسا	بواسکة أوقف

پیٚ راهالێت	ب هاری وێڤه هالێن	بەیاریدە هەل دا	رمی بواسطة
پیٚ راهژیا	ب هاری بوونا لەشیا	بەیاریدە لەرابەوە سو بکریب ڤەلەرزی	أهتز بواسطة
پیٚ راست کر	ب هاری درست کر	بەیاریدە راست کرد	بواسطة تعدل
پێرا	بەر سیٚ صالا	پێشی سیٚ سالان	أول العام
پێر	بەری دوو رۆژا	پێش دوو رۆژ، پێریٚ	أول البارح
پێرپینه	گیایەکی ناسکە حەژ ئاڤیٚ دکەت د ناڤ بیستانا	پەلە پینە	اسم نبتة
پیٚ ریت	ب هاری گی کر	بارایدە گوی کرد	بواسطة خرع
پیٚ رینشت	ب هاری ل جه پیشن	بەیاریدە دا نیشف	جلس بواسطة
پیٚ ریٚشت	پیٚ ریٚژت، پیٚ ریٚت	بەریادە رژاند	بواسطة سكب
پی رۆون کر	١– ب هاری حەلاند ٢– ب هاری کر	١– بەرایدە شل کرد ٢– بەیاریدە رۆشن کرد	ذوب بواسطة
پێرگی	بەرنگا، هەڤرپش	تووش بوون	
پێزراڤ	١– خاسیەتیٚ هندە بیانە ییٚت بیٚ گۆشتن. ٢– هاریی ڤەرەنی و دریٚژ کر	پیٚ باریك، بەیاریدە بادبك کرد	الرحل الرفيع، بواسطه جعله رفيعا
پیٚ زانی	هایژیٚ بوو	خەبەردرابوو	علم به
پیٚ ژاراڤ کر	ب هاری ل ئاڤیٚ دا	پی سمیل کرد	بواسطة طهر
پیٚ ژیٚ ڤەکر	ب هاری قەتاند	پی لیٚ کردەوە	قطع بواسطة
پیٚ ژنه	خشێنا پیٚ، دەنگیٚ پیٚسا جەمی ریٚڤە دچن	خشتەی پی	صوت مشی
پیٚ سرك	دەرەرجك	قالدرمە	درج
پیٚ ستاند	ب هاری وەرگرت	بەیاریدە ستاندنی	بواسطة أخذ
پیٚسیر	پارجەیەکی سن کوژیە چی	پستیٚر	

	دگەل دەرێیا ددەن		
پێسترك	دەرەجکێت ڤەگوهێزك	ڤالدرمەی دار	مصعد خشبي
پێش	بەراهیی	پێش	المقدمة
پێ شەرك	ب هاری شەڕکر	بەیاریدە شەڕکر	حارب بواسطة
پێ سەرك کر	کوردی کریە، ب هاری حەیاکر	شەرمێ کرد بە یارمەتی	استحی بواسطة
پێ شەلاند	ب هاری ڕیت کر	بەیارمەتی رووت کردەوە	بواسطة أخذ منه کل شيء
پێ شەکر	ب هاری شەه کر	بەیاریدەی داهێنا، شانەکرد	بواسطة مشط
پێشەنگ	سەردەر	کەوانەی دەرگا	قوس الباب
پێ شەقاند	ب هاری ڕێ بڕی	بەیاریدە رێگای بڕی	بواسطة قطع الطریق
پێ شلوڤەکر	ب هاری تێ گەهاند	بەیاریدە شی کردەوە	بواسطة شرح
پێ شێلا	١- ب هاری فەمالی. ٢- ب هاری کرە هەڤیر	بەیارمەتی شێلاوە	بواسطة عجن
پێش بەر	ڕێ ب ڕێ	ڕووبەڕوو	وجه لوجه
پێش کەفت	بەراهیێ کەت	بە پێشی کەوت	تقدم
پێش مەرگ	دەست پیکامەرگێ	پێش مەرگ	فیداء المقدم
پێش کێل	بەراهیك	پێشەکی	المقدمة
پێش کێش	ژ هەژی	شایێنی	یستحق
پێش ڤەچوون	جۆ نەبراهیکێ	بەرە و پیربەوە چوون	استقبل
...ەنال	١- پێت مەزن ٢- پێت پێلاڤ	پێ بە پێلاوە، پێ گەورە	١- رجل کبیر ٢- رجل بأخذیة
[illegible]	هندە پێشی بێت هەین	مێشوولەی دەنگ دار	بصوضة

دەمێ نێزیکی مرۆڤی دبن
دەنگی ژ خۆ دلین

پێش گۆتن	دەستپێکا گۆتن	پێشەکی	مقدمة
پێشیکا شوبی	نەڤ پێشیەیا رەنگ کەسکە دارا ژەنگ داد دکەت	پێشکی رەنگ سەوزە داد درخت ژەنگ داردەکا	بصوضة أخضر اللون
پێش واز	چۆنە بەراهیکێ	بەرەو پیریەوە چوون	استقبل
پێش وان	بەراهیا وان	پێشیان	استقبلهم
پێشۆك	ئامانەکێ ئاڤێ بەدەست پێت خۆ تێلا دشۆن	قاپێکی بەلە و قولە بۆ دست پێ شتن بو کار دێ	أناء طيني تسعتمل لغسل الأيدي
پێشی ڤە	شینێ	لە حیاتی	بدل عن
پێشەمان	هاتنە خارێ ژ بیریارا خۆ	بەشیمان	نادم
پێ قڕلاند	ب هارێ شکاندە سەرك	بەریاریدەی شکاند	كسر بواسطة
پێ قڕکر	ب هارێ نەهێلا	بەیاریدە نەهێلان	بواسطة إبادة
پێ قڕبوو	ب هارێ صاربوو	بەیاریدە سڕبوون	تجمد بواسطة
پێ قڕکەتێ	ب هارێ نەمان	بەیاریدە نەمان	بواسطة إبادة
پێ قەدکر	ب هارێ کرنە دووکەر	بە یارمەتی پارچە کرا	قطع بواسطة
پێ قەلمو بوو	ب هارێ کۆشت گرت	بەیرایدە قەلو بوو	سمن بواسطة
پێ قەلاند	ب هارێ بژارت	بەیارمەتی برژاند	بواسطة حر
پێ پوتا	ب هارێ لێ دا	بەیارمەتی لێ درا	ضرب بواسطة
پێڤەبری	ب هارێ ژێ ڤەکر	بەیارمەتی پێوە بری	بواسطة قطع منه
پێڤە چوون بوو	ل سەر ئێك بوون	پێ وەجووت بون	تزاوج على
پێڤە چەماند	ل سەر خارکر	پێوە خوارکرد	انحنى علي
پێڤەدا	١- گرت ٢- دەمێ	١- داخت ٢- پێوەدان	١- سد

	حەیوانەك لەقەکێ ل		٢- لسع
	کەسەکێ بدت.		
	١- دەرگەهـ پێڤه دا.		
	٢- ماری پێڤەدا		
پێڤه فوتا	لێ دا ل سەر	لە سەری لێ دا	ضرب على
پێڤه خار	ب هاری ئاڤ ڤەخار	پێ ی خوادەوە	بواسطة شرب
پێڤه چوو	١- بخۆدەرس وەرگرت.	١- جاوترسا.	١- أخذ درس
	٢- د ناڤدا چوو	٢- تێرا چوو	٢- مر على
پێڤه حەلاند	ل سەر کرە ئاڤ	پێوە تاواند	بواسطة ذاب
پێڤه شکاند	ل سەر قەدکر	پێوە شکاند	کسر على
پێڤه [illegible]	ل سور وەزن کر	پێوەکێشا	وزن على
پێڤه	ب سەرڤە کر	پێوە کرد	علق على
پێڤه گرت	ل سەر گرت	پێوە گرت	مسکت على
پێڤه گفاشت	ل سەر ب ناڤلك ڤەبر	پێوە گوشیەوە	عصر على
پێڤەو گرێ دا	ل سەر ئاصی کر	پێوە بەست	عقد علي
پێڤه ما	ل سەرما	پێوە ما	لصق على
پێڤه مراند	ل سەور کوشت	بێوە مراند	قتل على
پێڤه نڤست	ل بەر نڤست	پیچوە نووست	نام به
پێڤەنا	پێڤەکر، پێڤه نساند	پیچونا	لصق على
پێڤه هاڵ	ل سەرکرە کەزی	پیچوە هۆ نیەوە	عمل صغیرة
پێڤه هاتن	شیان ب کارین	توانا	المقتدر
بێ [illegible] بێ [illegible]	پێ زانی، ڤێ کەت	پێ ی زانی	عثر على
بێ [illegible]	ب هاری کەل کر	پێ کولاند	طیخ به
بێ [illegible]	پێ رابین	پێ هەلسان	قام به، التزم به
بێ [illegible]	ب هاری کری	[illegible] کری	اشتری بواسطة

پێ کوژك	ب هارى نەهێلا	پێ کوشت	قتل بواسطة
پێ کوشت	ب هارى نەهێلا	پێ کوشت	قتل به
پێ کوت	تام داى	تام دراو	لقاح
پێ کوخین	کوخك پێ هاتى	پێ کۆخی	سعل به
پێ کۆل	هاى دا	هانێ دان	محاولة
پێ کۆل کر	هاى داى کر	هان دان	حاول
پێکه	رى، رێکه، پرڤە هەرن	رێگە	طريق
پێکڤە جان	لێك دان، دائێخستن	دا دجان بەیەکەوە، لێکان	طبق
پێکڤە دانا	ل گەل ئێك دانا	بەیەکەوە جانا	وضع معاً
پێکڤە دار	ل گەل ئێك کرنە ژوۆر	بەیەکەو بردیانە ژوورەوە	نام معاً
پێکڤە چوون	ل گەل ئێك دا پرێڤە چوون	بەیەکەوە چوون	ذهبا معاً
پێکڤە چاند	ل گەل ئێك دا چاند	بەیەکەوە چاندران	زرع معا
پێکڤە چەورین	لگەل ئێك دا گەریان	بەیەکەوە گەران	تجول معا
پێکڤە چەماند	ل گەل ئێك خارکرن	پێکەوە خوارکرا	انحنى معا
پێکڤە برن	ل کەل ئێك برن	پێکەوە بران	أحا. معا
پێکڤە خاپاند	ل گەل ئێك سەردا برن	بەیەکەوە هەل خەلەتان	
پێکڤە خاند	ل گەل ئێك خاندن	بەیەکەوە خوێندیان	قرأه معا
پێکڤە خڕاند	ل گەل ئێك راکێشا	بەیەکەوە راکێشران	ب معا
پێکە خندقین	ل گەل ئێك گیانی خۆ ژ دەست دا	بەیەکەوە خنکان	اختنق معاً
پێکڤە گرت	ل گەل ئێك ب دەست ڤە ئینان	بەیەکەوە گیران	مسك معاً
پێکڤە گەراند	ل گەل ئێك گەرهان	بەیەکەوە گەڕان	تجول معاً
پێکڤە گرین	ل گەل ئێك کرنە گری	بەیەکەوە گریان	بكى معاً

پێکڤه گەهاندن	ل گەل ئێك دا گەهاندن	بەبەکەوە گەیاندن	توصل معاً
پێ کۆل کرن	بەرێ خودا ناگارەکی دا بکەن	خەبات کردن	خاول
پێلاڤ	پێ پارێز کەر	کەوش	اخذية
پێل	ئاڤا بۆش	شەپۆل	موج
پێل وەش	هنارتنا پێلا	بەرێ کردنی تەوزم	جهاز إرسال
پێ کوز	گیایەکێ شتی دارێت میتکانە ل ئاڤو کەفزرا داشین دبیت بەرێ وێ ژی ستی هەل	دارێکی چیایی بەخۆی شین دەبێ بەرەکەی ووردەدە خودێ	نبتة طبعة تأكل ثمرة
پێ کوزیرك	ب هار کوزراندنسەر سۆتی کر	بەیاریدەی سوتاند	ساعده على الحرق
پێ گرێ دا	ب هاری قەیدر	بەیاریدە بەستا	بواسطة عقد
پێ گرمژی	ب هاری کرەکەنی	پێ پێ کەنی	ضحك بواسطة
پێ گەمراند	ب هاری کرنە د ئاڤێ دا	پێ لە ئاو ئاودانران	بواسطة لقخ
پێ مەرە	مەرێێل، ئەرجی پێ دکۆلن	خاکەناسی	
پێ مەر چقاند	ب هاری گڤاستە سەرك	پێ گوسیەوە	عصر به
پێ مر	ب هاری مر	پێ ی مرد	مات به
پێ مراند	ب هاری کوشت	پێ ی کوشت	قتل به
پێ مرلە	ب هاری نیسەك بوو	بێنو چەسپی	صمغ به
پێ مریشك	١- گیایەکی بهاریە خەلك دخۆ بەلگی وێ یێ پەحنە و ئۆ ژ سەرڤەژی دووپارچێت هیرێتب پیڤە. ٢- لنگێت مریشکا	١- گیایەکی بهاریە دەی کەن بەشیوە دەخورێ. ٢- قاچی مریشك	١- نبي ربيعية ٢- رجل الدجاج

بێ مالشت	ب هاری ڤەمالی	بەیاریدە کەسلك درا	كنس بواسطة
بێ مخمخاند	ب هاری کەلاند		طبغ به
بێ چمیان	ب هاری دالانە سەر لنك	بێ ڤەپات کرد	سد بواسطة
بێ مێژك	ب هاری ڤەمیت	بێ مژی بەوە	مصی بواسطة
بێ نەساخ بوو	ب هاری نیشی هاتی	بێ ی نەخۆشی بوو	تمرض به
بێ نەزانی	ئاگەم ژی نەبوو	ئاگادار نەبوو	غیر العلم به
بێ نەکر	ب کارنەئێخست	بە کاری نەهێنا	غیر العمل به
بێ نیکر	ب هاری نی ژەن کر	بێ ی نوێ کر	جدد بواسطة
بێ نخاڤن	ب هاری بسەردادا	بێ ی دایۆش	غطی بواسطة
بی نیشادا	ب هاری نیراندێ	پێی پیشان دا	بواسطته عرفه
بێ نژنی	ب هاری ڤەکۆلی	بێ کون کرد	بواسطة حفرة
بێ نی ژدن کر	ب هاری تازە کردڤە	بێ ی نوێ کرد	بواسطة جدد
بێ نڤێسی	ب هاری نڤێسی	بێ ی نووسی	كتب بواسطة
بێ نڤاند	ب هاری خەواند	بێ ی نواند	نام بواسطة
بێ نیاسك	ب هاری زانی	بی ناس کرد	تعارف بواسطة
پێمن	بەخینەك	شوولاقە	ضربه بالقدم
پێنگاڤ	کاڤ هاڤێن	هەنگاو هاویشتن	تقدم
پێنج	هژمارا پێنج	ژمارە پێنج	رقم خمسة
پێنج بەرکانێ	یاریەکە کچك دکەن ب پێنج بەراد هەلاڤێژن	پێنجوکاتێ	لعبة بناتی
پێنج کوژی	هەبوونا پێنج قولاچا	پێنج گۆشەیی	ضمی زاوية
پێنج چوکل	پێنج کوژی	پێنج کۆشەی ناودوە	خمس
پیسنڤا	ئەڤە شتی شەمایێ یە مێشی هنگڤین چی دکەت پێ مالا خۆ کورتانە دکەت دا سار	روو بۆشی، دجۆرە شەمێ یە مێشێ هنگوین دروستی دەکان مالی پێ بپارێزی	مادة شمعية تصنع نحل

	نەبت زفستانێ		
پی هەرشتی	بۆ نەخۆش بوو	کاری لی کرد	تاثر به
پێ هاڤێت	ب هاری ڤرڤراند	پێ ی خرێ دجا، پێ هاویشت	رمی بواسطته
پێ هاژوت	ب هاری ب ریڤە بر	پێ هاژوشت	ساق به
پێ هەرخاند	ب هاری خراب کر	پێ رووخاند	هدم بواسطته
پی هەلان	ب هاری ڕاکر	پێ هەل گرت	رفع به
پی هەلاڤێت	ب هاری بلندکر	پێ بەرکردەوە	بواسطته قذق إلى اللاعلى
پی هەلوەشاند	پی ڤەکرەڤە	پێ هەلوەشاند	فتك بواسطة
پی هەلکێشا	ب هاری بلند کرە سەری	پی کێشا سەردوە	بواسطة رفع إلى الاعلى
پی هەلکر	ب هاری بەردایی	پی پی کرد	اشعل به
پی هەلاویست	ب هاری داهێلا	پێ هەلواس	معلق به
پی هزرك	ب هارفکرکر	پێ بیری کردەوە	فكر به
پی هزاند	ب هاری لەڤاند	پێ جولاند	حرك به
پی هەل	بەر سەرڤە	ب سەرەوە	فصاعدا
پی هنارت	ب هاری ڤری کر	پێ ی نارد	بعث به
پی هنداپوو	ب هاری بەرزەبوو	پێ ی برز بوو	بواسطة ضاع
پی هنداکر	ب هاری بەرزەکر	پێ برزکرا	ضايع بواسطة
پی هنگافت	١- بهاری ترسیا ٢٠- پێ خەلەت بوو دەمی ڤەخواری	پێ کوخی،	على وشك اختنقه به
پی هەودا	ب هاری کول بۆڤە،/ هەوادانا کونهی یان ئێشە	پێ برینندا بووە	الهب بواسطته، هيج به

پێ عێرك	١ – پی دانانە سەر زگی، ٢ – بن دەست كرن	پی لە زگ دانان	وضع القدم على البطن
پێ وەرپێچا	ب هاری پێچانێ	پی پێچاوە	لف بواسطته
پێ وەریا	ب هاری ژی هاتە خاری	پی هەل وەری	بواسطة سقط
پێ وەربادا	ب هاری بادانێ	پێ ی باداوە	لف بواسطة
پێ وەروەراند	ب هاری بۆ هاڤێت	پێ ی فرێ دا	بواسطة رمي
پێ وەرگرت	ب هاری ب دەست ڤە ئینا	بە یاربدەی وەدەست هێنا	بمساعدة أخذ
پێ وەركر	ب هاری كرە سەر	بە یاریدە پێ وەركرا	بواسطته رشى على
پێ وەغەرك	ب هاری سەفەرەك	پێ ئۆغرەك	سافر به
پێوەستیا	شیایی	پێ ویرا، توانیی	استكا ع عليه
پی یاری كەر	یاری پی كر	یاری لەگەل كردن	لعب به
پیچك	بە نیشت	بنێشت	علك
پێچەك	بۆشتەكێ كێنم تێتنە بكار ئینان، هندەك	نەهتێك، كەمێك، برێم، توزێم، هەندەك	قليلاً
پیاداچوور	ل سەر بیاچوو، ب پیا رێڤەچوو	بەپارۆیشت	مشي على الاقدام
پیادان	ل سەر پیا رێنشت	لە سەر چنچك دانشت، لە سەر پێ دانیشت	جلس على الاقدام
پیازاو	ئازا پیڤاڤێ	شلەی پیاز	ماء البصل
پیتە پێ كرن	چاڤێ خۆ داییێ	هەول جان لە گەهیا	اهتم به
پرت	مى، هرى، پرچ	موو، پرچ	شعر
پر	ب حال داچۆیی، دان عەمر	بە سالا چوو	عجوز
پرك	كەڤنا	كۆنەدار	الاقدمي
پر هەڤۆك	١ – تەڤنە پیرك. ٢ –	١ – داپیرۆ چكە	١ – عنكبوت

	پێرست سێرا	٢ پیر سەمرباز	٢- الساحرة العجوزة
پیربی	پێب هالدا چۆیی	بەسالاچوویی	شیخوخة
پیر بور	صال ب سەردا چوو	رەنگی پیری گرت	أصبح شیخاً
پیرالی	کالیتی، پیراتی و هزار عەیب نافی مەعنەوەي	کاتی بیری	عندما یعجز
پیرالی	دەمێ پیریێ	کاتی پیری	عند شیخوهة
پیر پەیتك	زارۆکێ ئاخفتن مەزن	منالی قسە زل کەر	طفل یتکلم کلام الکبار
پیر بەلك	زاۆرکێ ئاخفتن زان	منالی ی قسە زان	طفل بلیغ الکلام
پیرخەنی د. خ	دانهیرك، گەنمێ کرش کری و قوتای و هێرای	بیرخەنی، بروش	حنطة مجروشة لعمل الکبة
پیەللك	نەفە ژی رەنگەکێ کاریێ پە خەللك دکەنە شیڤ	جورە گیاێنکی بەهاریە خەلکی دەی کەن بە شیوکاردی یەك یەللك	
پیق، پیك	لەزمانی سەرێ زورنابی	زمانی سەری زوربنا، پیق	لسان الیبوق
پیك	رەنگەلی بلیلایە	جۆرە بلویرە لە قامیش دروستی دەکەن	نوع من أنواع الناي
پیك کرن	تام دانا دارێ ژ دارەکا دی	تام دانی دار	تطعیم الشجرة
پیکاو	فەگرتی	خووش بوون	مصاب
پیکا و پیك	درست بوونا حسێبێ	تەواوی ژمارە	صافي الحساب
پیکەرمولك	شیرهە	شوورە	سیاج
پیلا	ئاسنێ خورستی	پۆلا	مفرق من الحدید

پیله صۆر	پوولە صۆرن پارێ صۆر	پوولە سۆر	فلس احمر
پیە	گۆشتی رەخێ ددانی	پوور	لثة
پینگ	ئەستاتسێ نەنفاعێ	پوونگە	نعناع
پینی	خوارنەکە ژ هێک و دۆن و ئاری چێ دکەن	خواردنێکە ل رۆن و هێلکە و ئارد دروستی دەکەن	نوع من اکلة الطحين
پیڤل	دفن	لووت	الانف
پیڤۆك	ئەڤەو گیایەکە یێ رەهـ پیڤازیە و ەبەگلێ وی ژی خەتەکا سپی یا د ناڤدا و یێ نیسەکە	سەوەزیە کی رەك پەمەیی یەو گەلاکانی خەتێکی سپی تێدا و سمپڤاویە	نوع من النبتة ذات جذور وردي اللون أوروقا وليها خط أبيض وصمغاوي وتأكل
پیڤا	کێشا	کێشکرا	وزن
پیڤان	چاووك، (مصدر) کێشان	پێوان	وزن
پیڤانا کوژی	پێزانینا کوژی	پێوانی گۆشە	قياس الزاوية
پیرەك	ژ بنیاتی ژنکا	نووەی مێنیە	من سلالة انثى
پیرەژن	ژنکا پیر، حەمکوژی بیرەژنکە بخو ئینا	ژنی بە سالا چوویی، پیری ژن	امرأة عجوزة
پیرەمێر	زەلامێ پیر، ئەڤە پیرەمێرە یێ ئەڤین دارە	پیاوی پیر	رجل عجوز
پیرومەر	ناڤێ چاکەکێ نیاڤ دەنگ ل دەڤەرا بادینان	چاکەی بەناودەنگ	إمام
پیرەهەڤی	پیرێت سێرات د ئەفسیانین کوردی دا	پیرەژنی بەترس لە میرۆکە ئەفسانەبەکانی کوردی	امرأة عجوز في القصص الكردية

پیرێ	داپیر، پیرێ ئەزا نەساخم	داپیره	جدة
پیرۆز	نی کرن	پیرۆز	مبارك
پیرۆزه	نومبارەك	موبارەك	مبارك
پیرۆزانە	خەلات وەرگرتن	دیاری وەرگتن	هدية
پیرۆزکر	خەلات کر	دانی دیاری	اهدا هدية
پیرۆزه	مۆرکا خێری، مۆرکاشین	مریی مووبارەك	خرزة مباركة
پیرەزا	ب پیری زارۆك هەبن	بە بیری منالی هەبێ	انجاب اطفال في السن الشيخوخة
پیس بۆن	طەریێف بوون	چلكت بوون	وسخ
پیس	پێ لەزەتی	خۆشی نەدیت	غير نظيف
پیشی	گیایی هشك بۆی	ووشكە گیا	حشيش اليابس
پیش برنج	گیایی برنجی هشك	چەلتوکە برنج	تبت الرز
پیش کەم	دارەکی بچیکە بۆ راوستاندنا کینی بکار دی	دارە بۆ جینی خیوەت	خشبة تعمل....
پیز	کەسکاتیە کەل بەر ئاڤێ شین دبیت ل گەل زادی دخون	سەوزەی بە ئاوی خەلك دمی خۆن لە گەل خوارنە	نبتە تأكل مع الطعام
پیشاسك	گیایەکی شتی لە فەقی یە		
پیق	پشتا پێ ژ لایێ پست ڤە	پشتەپێ	خلف القدم
پیڤاز	دەرامەتێ خوارنێ سەرکە یێ پەرپەرە ل بن عەردی چێ دبیت	پیاز	بصل
پیڤاز سورك	ئەڤە پیڤازە ت سماقێ ڤەدای پێ ئاڤ	سماق وپیاز	بصل مع حامض سماق
پیڤازی	ئەڤە رەنگێ ب سەر	پەمەیی	وردي

پەیڤ	كرمانجیا ژووری	كرمانجیا خواری	عەرەبی
	ئەزبەری لەبە		
پیڤ	ئامیرێ کێشێ کرنێ	ئامێری کێش کردن	الة مقياس
پیڤەر	کەسێ کارێ پیڤانێ بکەت، بو ئامیرێ ژێ بکاردئینیت	پیوەر/ ناوەی واتایە	مساح، مقياس
پیرست	نافەرۆك	ناوەرۆك	فهرست
پێل	شلقێت ئافێ	شەپۆلی ئاو	موجة
پێلێت بەحتی	ڤەگوهاستنا ب فرەهی	شەپۆلی پانراو	موجة مستعرض
پێلێت درێژ	ڤەگوهاستنا درێژکی	شەپۆلی درێژ	موجة الطولية
پێلێت سەرڤەدەنگی	ڤەگوهاستنا سەر ددونگ چویی	شەپۆلەکانی سەرودەری دەنگ	الموجة أعلى من الصوت
پێلێت بن صۆری	ڤەگوهاستنا هێز چوونابن صۆری دا	شەپۆلەکانی لە ژێر سورەکاندا	الاشعة تحت الحمراء
پێلێت راوستیا	جهدا راوستیا	شەپۆلە وەستاوەکان	الموجات الواقفة
پێلێت ڤەقوتای	ڤەگوهاستنا داقوتای	شەپۆل ڕاتەکاندن	الموجات المهتزة
پێلیت سەرڤەی بهستنی	ڤەگوهاستنا سەری گولێ بوونێ	شەپۆلەکانی سەروەی، بهستن	الموجات الفوق السمع
پێلێت رادیۆیا	ڤەگوهاستنا رادیۆیا	شەپۆلەکانی گواستنەوەی رادیو	الموجات نقل الراديو

- تا -

پەیڤەکا دی ژ زمانی کوردی ژ پەیڤێت بێ دەنگ و نەبزوین لەوژی "ت"

تا	حەتا	هەتا	حتی
تا	بلند بۆنا گەرمی د لەشی مرۆڤی دا	بەرزبوونی پلەی گەرمی لە گیانی مرۆڤ دا	الحمی
تابڕ	ژێ برنا گەرمیێ د لەشی دا	لادانی تا	قطع الحمی
تابلۆ	کەڤال، کێشانا سیمایەکی د ناڤ چوار چوکلی دا	تەختە نەخشە، تەختەی نیگاری	لوحە
تاهان ك. خ	شەوق دایێ، رۆهنایی	رۆشن بوونەوە	یشرق، ضوء
تباوو	کۆما عەسکەرا	کۆمەلە عەسکەر	کتیبة
تاتە ك. خ	خوشکا مەزن، ڤی پەیڤێ بۆ رێزگرتنا خۆشکی دبێژن	خوشکە گەورە	الأخت الكبر
تات	تازە	پاك	عقیم
تاتك	١- ترارك، ٢- مەحفیری لاکێشە	جام، مافۆری لاکێشە	طاصة
تاخ	بادەکا بەرپەرا، کۆلان	لوولە پەر، کۆلان	حزمة من الورق، محلة
تارا	١- هیزار ٢- خوڤەشێرك	پارچەیەك بە سەر چاوی بووك دادەدەن	قداح
تار	ئامیرێ ئاوازا	ئاواز لێ دەر	کمان
تارژە ن	ئاوازێ کەمانی لێ ددەت	ئاوازی کەمان لێ دەدا	عازف الكمان
تا راچ کرن	ژێ ستاندن	لێ ستاندن	سلب، نهب
تاریخ	دیرۆك، کوردی کریە	مێژوو	تاریخ
تازە (ز)	پاقژك، دان	پاك	نظیف
تازە و تەمیز	کراسی دەلالێ پاقژکە، تازە	خاوێن و پاك	نظیف

	وتەمهزە		
تازەكى	تازەیی، نی بۆی	لونیی، تازەیی	محدث
تازى	ژێ ستاند، خەم گرتی	لێ سەند، تازەیە	سلبە، تعزیة
تاژیڤا	ریسی، بێ جلكى	رووتی، بێ جلی	عاري
تاصار	تایاصار، ڤەلەرزین د سەرمادا	لەرزەتا	حمى الباردة
تاسب	نەیار، ما ئەڤە تا سپێ تەبەتو هوژلێ دكەى	دووژمن	عدو
تا سپی	زێرەڤانی	پاسەوانی	مراقبة
تاسبە	حەتا دیماهی	تا دوایی	إلى نهاية
تاس كلاڤ	سەروكولاف	سەروكولاو	خوذة
تاس و لووس	ب سەرو بەر	رێكوپێك	انیق
تاعرى	طارى – زولماتە	نووتكتی، تاریكی	ظلام
تاعڤ (ك. ر)	حەتاڤ	هەتاو	ضوء الشمس
تاقم	دەستێك	تاخم	جیهاز
تاق	دیوار	دیوار	حائط
تاقچك	زێدەیەكا ب دیوارى ڤەیێ كند	زیادەیی بەدیوارەوە	حائط ناصي
تایا گران	ئێشا گران	گرانە تا	حمى تیفوئید
تاڤیلكەر	ل ئاڤێ دان، ژاراڤە كرن	ئاوشۆركردن	تطهیر
تانە	ناڤێ باژێرەكیە ل هندى	ناوى شارێكە لە هند	اسم مدینة في الهند
تانێ چوون	١ – ڤێرا گەهشتن ٢ – د هەوارێ چوو	پێرا گەیشتن	استغاثة
تانە	عەورى سەرچاڤا	هەورى سەر چاو	غمة على العین

تانگه	هەواری هاتن	پیراگەیشتن	إغاثة
تانگەهی	بنگەهی هەواریی	بنکە پیراگەیین	مركز استغاثة
تالان	بزۆری ژی ستاندن	بە خورتی لێ سەندن	سلب
تالز	ناڤێ گیایەکی یە	ناوی گیاییکه	اسم نبات
تالیشك	زەرداڤ	زەراو	مرار
تالیشك نیشان	ئێشا زەرداڤێ	ژانی زەرارو	مغص المرارة
تالیشك کولی	کول بوونا زەراڤی	ئاوسانی زەراو، برین بوونی زەراو	التهاب المرارة
تالزڤەب	نێزیکی خۆکرت	نیزیك خۆ کرن	أخذه، قرب له
تالزڤەبی کرن	خۆب سەرڤەبرن، هەڤریش بوون	خۆ هلە قروتاندن لە کارا	التدخل في عمل الغير
تالان	چ بۆنە هێلان	فەرهود کردن	نهب
تاو	هەیام، دەم	تاو، ماوە	فترة
تاوان	گونەه	گوناح	ذنب
تاوتاو	ڤەقەتیای	بچڕاو	متقطع
تاوگێری	طاگێری	لاگیری	إنفعال
تاوتر	نیشانێت نەساخیێ	نیشانەی نەخۆش	أعراض المرض
تاوەر	بێلا	تەلار	برج
تاولەرز	ئێشی و ڤەلەززین	تاو لەرزە	حمى الباردة
تاوی	ئیشەوی	نەخۆشی	محموم
طاطی	حەلاتك	حەلان	حلّان
طا – تا	ئەڤ پەیڤە دەمی ل گەل ب پەیڤێت بزوێن تێت گران دبیت دبیتە دوو دەنگ دەمێ ل دەڤەرا بادینان تینە ب کارئینان.		

تا = ت + ا = طا / ط: هەرچەندە وەکی هاتیە بەرچاڤکرن کۆ مە دەنگێ (ط) دزمانێ کوردیدا نینە بەلێ دیالیکتا دەڤەرا بادینان ئەڤ دەنگە مبیێ هەی دەمێ پیتەکا بزوێن بیت لڤێرەدا دەنگی (ت) یی نەبزوین نەوزی دێ ب دەنگ کەڤیت نودێ ستیربیت چ تێدا نینە

ئەم لی دەنگی ژی بلمس دا صەلکەك ب درسعی خویبیت ولی بگەهیت. و هەکە نەڤ دەنگە دناڤ بەرا دوو ئەبروینا بیت لەو دەنگ ت+ا+ر- هەر دێ وەکی خۆ مینیت (ت)

طاپۆ	ترمارکرن، کوردی کریە	لە سەر ناو نووسین	طابو
طاپۆکرن	تۆمارکرنەڤە	ناونان	طابو
طاری	زلوماتە، بێ رۆناهی	تاریك	ضلام
طارمە	بلندایەکا بەردەرگەهی یە ئۆیێ پەحنە	تارمە	طرمة
طارمایی	سیتاڤکا رەشی	رەشایەك لە ناودا	شبح
طارستان	درێ بێ رۆناهی بیت، شەڤا طارستانە	تارستان شەو زەنگە	سواد کاحل
طاری و زولماتە	رەشی و نەدیتی، زولماتە (ع) یا کوردی کریە	تاریك و نووتەك	ظلام کامل
طازە	پاقش	پاك	نظیف
طاژی	صەیێ نێچیری، ژ صەیێت دی درێژترە و سفك تری و بچیك ترە	تاژی، سەگی راو	تانجی سلوقي

گا/ طاژی بخورتی ناچیتە نێچیرێ

طاڤەبەر	کۆرکێت بەرانە دکە ڤراڤە یێت هەلاویستنە ئاڤ تێدا کوم دبیت	چالەبەردی ناو هەلوسراو	حفرة حجرية معلقة تمتلئ بالماء
طاڤابارانی	لێژنا بارانی، باران شدیای	لێژنە باران	المطر الغزیر
طاڤا هەیڤ	رۆناهیا هەیڤێ، نازێ یا لبەر طاڤە هەیڤی نەخشا دکەت	رۆشنا یی مانگ، مانگە شەو	ضوء القمر، لیلة قمریة
طاڤ	حەتاڤ	هەتاو	ضوء الشمس

طاڤەگەز	حەتاڤ گەزی	بەرهەتاو کەوتن	ضربة الشمس
طامصار	بێ طام، کاری نەوەبی دکەت. زێرڤان پێ طامصارە	بی تام، لە خۆدەرچوون	بلا طعم
طاکوکێ	کولێ سەر لاندکێ	کولەی لانك	قماش خاص يصنع تضع على مهد الطفل
طاك	چەقێ دارێ، ئەڤ طاکەیێ شکەستیە	لقی دار	فرع الشجرة
طاك	زارڤەکەر	لاسایی کەر	قليد
طا	رەخ	لا	جهة
طایێ کەزیا	پرچا سەر، دێ سۆزێ دەمەتە ب طایێ کەزیا	لاکەزیەوە	ظفائر، ب شعر رأس
طایێ طەرەزیێ	رەخێ پیڤانێ	لایی پیوا	كفة الميزان
طاگری	رەخ گری	لاگری	تحيز
طایێ من	رەخێ من	لای من	جهتي
طان	ئاخفتن گوتنێ، تو خودێ کە چ طانا نەگرە	تەعنە	طعن بالكلام، تجريح
طانۆتینکی	کەتە بەر قەسا	بە بەرتەعن کەوت	تكلم عليه
طام (ع)	تام کوردی کریە	تام	مذاق
طاص (ع)	ترار کوردی کریە	جام	طاصة
طاعین (ع)	ئێشا گران، ئەڤ ئێشە دەمێ تیچتە مرۆڤی پیرلێ وی دوەرێنیت کوردی کریە	تاعون، گارنەتا	طاعون

طایەکێ لەکێش	رەخەکێ لەکێشی	لایەکی هاو هیلە	أحد طرفي الميزان
طایێ کڕکڕۆکێ	رەخێ کڕکڕکی	لایەی کرکرۆکە	جهة الغضروف
طایێ شین دەمارێ	رەخێ دەمارا خوینێ بەرێ	لای دەماری خوێن بەر	جهة جانب
گورچلێ	گولچیسکێ	گورچیلە	الوريد الكلية
طایێ صۆر دەمارێ گولچیسکێ	رەخێ دەماری خوین ئینەرێ گولچیسکێ	لای دەماری خوێن هێنەری گورچیلە	جانب شريان الكلية
طاوص	ئەڤە بەرندەیەکێ پەڕ رەنگ و رەنگە و کوری دریژە ل هندێ ییێ هەی	تاوس	طاوص
تە	تور، جه ناڤە شینا ناڤی تێتە ب کارئینان بۆ دەکێ تینە پەر بیت	تۆ	أنت
تەبا	وەکی، شتی، تەبای عامێ دێ چینە شامێ	وەك	مثل
تەبایی	پێکڤە	پێکەوە	معاً
تەباتۆر	تەڤنێ تەڤنە پیرکێ	چینینی داپیرۆچکە	نسيج عنكبوت
تەبانە	دارێ بان ڤەقوتانێ یە دەمێ باران تێت	دارێکی تایبەت تیە بۆ بان پەستان بەکار دێ لە کاتی باران	نوع من الخشب خاص تستعمل لضغط السطوح عند سقوط المطر
تەبەق	١– قات، خانییێ وە دوو تەبەقە. ٢– صەلکا نانی یە، ئەڤە قەبەقا نانی یە	سەبەتە نان، قاتی خاتی	سلة الخبز، طابق
تەبەقە تەبەق	قات قات، گەلەك قان، نانی	قات قات	أكثر من القاط

	تەبەق تەبەق ڕاکە		
تەبتاند	وەلێ کر کۆ بڕینیت	دایشاند	جعله يجلس
تەبتە	بۆ داخازیێ تێتە ب	بۆ داخوازی یە، دانیشیە	إجلس
	کارئینان، ڕینە، دی بتە بتە		
	ئەڤە چیە تو هۆیێ نەرحەتی		
تەبقی	بەرك ڤە چۆیێ	قوپانەوە	إنكمش
طەبۆ	گیانەوەرگێ هیر و بچیکە	گیانەوەرێکی ووردە ل	حشرة صغيرة
	ل سەر گیانێ کەوالا	سەر گیانی مەر و مالات	تعيش على
	دژیت ئەزە ژی (کرنیە)	دەژی	جسم الاغنام
	بەلێ تەبو مەزنترە ژی		
طەباخ	ئامیرێ کەلاندنێ	ئامێری کولان	طباخ

طەباخ/ ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، بەلێ مە مەهەکا هەی ناڤێ وێ طەباخە هەیڤا هاڤینێ یە (٨) دەمێ پی گەهشتنا دەرامەتی یە

تەبتین	خۆڤەگرتن	ئارام گرتن	الصبر
طەپسی	ئامان، پصیا	قاب قوباوە	صحن، منكمش
طەپ	مصط، لێدان ب دەستی	چەپۆك لێدان	ضربه باليد
طەپە	گۆکا یا ری کرنێ یە	گۆی یاری کردنە	كرة اللعب
طەپا صەلکی	گۆپا صەلکێ	توپیی سەبەتە	كرة السلة
طەپا پێ	گۆپا پێیا	تۆپی پێ	كرة القدم
طەپ	هۆل	تۆپ	كرة
طەپك	گۆك، هۆل	تۆپە	كرة
طەپا دەستی	هۆلا ب دەست یاریا پێ دکەن	تۆپی بە دەست یاری دەکەن	كرة اليد
طەپا ئاڤێ	گۆپا ئاڤێ	تۆپی ئاو	كرة الماء
طەپك، پەحشك	کەفا سەر ئاڤی یا د	نەوزەی ئاو، گەمرە	فقاعة الماء

	پەڤیشکە		
طەپك	رەنگ	لەپالە، لەرس، جور	نوع
طەپرۆك	تەرز	جۆر، تەحر	نوعه
طەپصی	زی هاتنا بای	فشی بوون	فرغ الهواء منه
طەپصاند	پەحن کرن، ب هاری کاریا هێزەکی	پەستان، پان کردن لە ژێر هێزا	كبس
طەپوز	بیك	بووك	عروس
طەپکا چاڤی	خرکا چاڤی	خرۆکە چاو	كرة العين
طەپکا خوینێ	خرکیت خوینێ	خرۆکەی خوین	كرة الدم
طەبکیت خوینا سپی	خرکێت سپی یێت خونی	خرۆکەی سپی خوێن	كرة الدم الأبيض
تەپشوو	تەفشی، بۆ هیردە کارا ب کارتینن	تەپشو	قدوم
تەپلوس	بێ خیرەت	تەمەڵ	كسلان
تەچی یە	چ ل تە قەڤمیە	چیت لێ قەوماوە، چیە،	مالك، ماذا
تەحەم	حەیفە	حەیفێ	الأسف
تەحەم تەحەم	مخابن مخابن	حەیفێ حەیفی	كثير الأسفد
تەحین	ئەڤە دۆ شاڤا کونجیایە	تەحینە	راشي
تەحینکی	رەنگێ تەحینێ یە، ب سەر قەهوایی ڤەیە	قاوەیی، رەنگی تەحینی	لو[illegible]ائي
تەخسینك	خۆ خشاندن	خشخشۆك، خشۆکە	تزحلق
تەحتیك	راکێشێ هریێ یە، کوردی کریە	لباد، لەخوری دروست دەکەن	لباد
تەحلە	رەنگەکێ دانی یە دکەنە نان	جۆرە دانەوێلەیە دەی، کەنە نان	نوع من الحبوب تصـ منا الخـ

تەختەبیت	گیان بەرەكی هیرە د ناڤ دارێ كەڤن دژین	گیانەوەریكی وردە لە ناو دارا دا دەژی	حشرة صغيرة تعيش في الخشب
تەختە بەند	راست	راست	عدل
تەختە بەندكرن	راست كرن	راست كردن	تعديل
تەختەبەر	فەرشێ بەری	فەرشەی بەردین	لوح الحجر
تەخمین	هزر	بیر	فكر
تەخمین كرن	هزر كرن	بیركرنەوە	مفكر
تەخمین كەر	هزر كەر	بیر كەرەوە	مفكر
تەڕابەڕا	هێرڤە و هۆڤە	ئەم لاو ئەولا	مبعثر
تەڕابەڕا كرن	هێرڤە و هۆڤە كرن خەلكی مە یی تەڕا بەڕا كرن	ئەم لاو ئەولا كرن، پەرتو بلاو	بعثرة
تەڕا	بۆتە. تەڕا د بێژم فاسترانا	بۆ تۆ	لك
تەراد	پەحنیا زكی	پانایی زگ	المستصرفة البطنية
طەراخ	ئێكانە	تاقانە	فريد
طەراركی	شهدار	شی دار	رطب
طەڕاڤ	بۆ عەردێ ئاڤی دبێژن	زەوی ئاوی	الأرض المائي
طەڕەبار	بەرێ زەڤیا ژ فێقی	بەرێ باخجە لەمیوە	ثمرة البستان
طەڕە بهار	بهارەكا زی	بەهارێكی زوو	الربيع الباكر
طەڕەصال	صالا گەلەك باران لێ بێت	سالێ بەباران	سنة ممطرة
تەرەسی	پەیڤەكا كوردە كریە، خەبەر بزۆری دبێژنە سنێلاژ كوڕكا	چۆن جون دانە، بەكوڕان دەلێن	شتيمة تقال للأولاد الذكور
طەڕەماست	ماستێ هەلگرتی بۆ زڤستانێ	ماستی هەلگیراو بۆ زستان	لبن الشتوي

تەرەقی	رەنگەکێ خوخانە بەلێ بەرکێ لێ ناهێتە دەرزێ	جۆرە خۆخێکە لەمەیا بەرەدەکەی ناوەوەی لێ دەر نابێ	ترقي
تەرەکال	دەرامەتێ هاڤینێ یە	دەرامەتی هاوینە	محاصيل صيفية
تەرحە	طایێ نی ژ دارەکا کەڤن یا مری	نەمام	فسيلة
تەرسی	هشك	ووشك	جاف
تەرشی و تەوالێ	پەز	مەڕو مالات	الأغنام
تەرشی و کەوالێ	پەز، کەوال	مەڕ و مالات	الأغنام والبقر
طەڕك	ژ ناسیکێ یا هاتی ئەڤە ژی بۆ شڤکا بکار دئینن ژ دارێت تەڕ ببرن	داری تەڕ	نوع من الخيزران الطري
طەڕ و تۆل	ناسك، شتی یێ شین دبین، ئەڤ خیارە یێ طەڕو طولە	ناسك	طري
تەڕشێ پەزی	پەز، جەلەب	مەڕ	الأغنام
تەسك	طەنگ	تەسك	ضيق
تەشك	دەهمەن	داوێن	عِرض
تەشەنە	گورج بوو	لەشی تێك شکا	مهدم جسدياً
تەشی – تەشیك	ئامیرێ هری رستنێ یە. یێ سەر گرڤرە ژ سەری و بزمارەك یا پێڤە ئو ژ خاری یی زراڤە	تەشی	مغزل
تەشیلۆك	سەرتەشیك و ئەڤە شتی بەلاتینکا نە	تەیارۆکە	نوع من الحشرة
تەشی	ئامان	قاپ	صحن

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
تەشقەلە	کوردی کریە ڤێل کرن د کارادا	ڤیل بازی	شقلة
تەعل	تەحل، ئەڤ ئاڤە یا تەعلە	تال	مرّ
تەعدایی	خورتی	بەزۆری	بزور
تەعدایی کرن	خورتی ژێ کرن	زۆر لێ کردن	تعد على
تەعلیشك	گیایەکی بهاریە یێ تەخلە کەو حەژی دکەن	گیایەکی بەهاری تالە	نبيته ربيعية مر الطعم أملة خاصة بالقبج
تەعان	پاوان ب داری چێ دکەن	شورە بەردار دروستی دکەن	سياج خشبي
تەعن	ئاخفتنی دل شکەستی	تانە	تعنة
تەعلە سێڤ	سێڤ تەعلك، تەحلە سێڤ	سێوە تال	تفاح مر
تەعلیشکا نێك طایی	گیایەکێ بن صورە ئێك طایی یە و بەلگێ وێ یێ زەرە	جۆرە گیایێکی کێلگەیی و لەژێروە لاسکی سۆرە و گەلای زەردە یەك لایی یە	نبتة مر الطعم
تەڤر	ئامیرەکێ سەر تیژی دار پێ قەد دکەن	تەور	فأس تقطيع الخشب
تەڤرِ داصی	ئامیرەکە داری پێ دشکێنن	تەور داس	نوع من المنجل
تەڤ	هەمی	هەموو	الكل
تەڤایی	پێکڤە، تەبایی	پێکەوە	معاً
تەڤایە	چەوایە	چۆنە	كيف
تەڤکاری	پکڤە	پێکەوە	عمل معاً
تەڤن	ڕاچاندن	چنین	نسيج
تەڤنە پیرك	گیان بەرێکی بچیکە شەش پێ یێت هەین تەڤنی ژتڤا	داپیرۆچکە	عنكبوت

	خوّ چێ دکەب و سیحرا بی دکەن		
تەفنێ تەفنە پیرێ	مالا تەفنە پیرکێ	مالی داپیرۆچکە	نسیج العنکبوت
تەڤ هەڤ	کت کتە	تاك تاك	مفرد
تەڤشی	تەفشیك	تەپشو	نوع من فأس
تەڤشیێ بەردنی خو	ڤێ پەیڤێ بۆ وان کەس دبێژن ئەوی بەسی بخۆبڤێت. شێرۆ تو تەڤشیێ بەرێ خۆی	خۆ ویستن	حب الذات
تەڤری	ئەڤە شینکاتیەکە ل ئەردێ پەحن دبیت و ظا ژێ دچن و بورێ وی بەلگن	رووە کێسکی بەهاری، تەوری	نبتة ربیعیة
تەڤزین	ناڤێ دارەکێ یە هەریا کەسکە	داری هەردەم سەوز	شجر دائمة الخضرة
تەڤ هەڤال	هەمی هڤال	هەموو دراوسێ	جمیع الاصدقاء
تەقن	هەری	قوور	طین
تەقلانك	پێ ترانکە	گالتە پێ کەر	ضحك علیه
تەقویم	رۆژهژمێرگ یا کوردی کریە	رۆژنامە	تقویم
تەفل	جۆت	جووتە	زوج
تەفل هەڤکرن	کرنە د ناڤك دا	لە ناو یەك کردن	دمج
تەقەزا	وەصا چێ بوو، تەقەزا بوو سەیدا نەهات	قەزا و قەدەر	صدفة
تەقلەق	دوو دلی	تەقە تەق	قلق
تەقەکێ	هەردەم	بەردوام	علی دوام، علی

			طول
تەقەرەق	دەنگێ تەق تەقێ	تاق تاق	صوت طربكة
تەگەر	ئاستەنگ	سەكۆ	تعرقل
تەك چاڤ	ئێك چاڤی	یەك چاوی	عين الواحد
تەك دەست	ئێك دەستی	یەك دەستی	يد الواحد
تەدمل	پاش مل	پاشكو	خلف الرقبة
تەلاندن	خۆ هش كرن	خۆمات كردن	إسكات
تلەدین	عەقل سڤك	سووكەلە	خفيف العقل
تەلەفون	ئامیرێ ئاخفتنێ یە ل گەل ئێك دوو، پێ ئاخفتنۆن	بەیەك گمیەنەر	مخابرة
طەلی	ئامیرێ نێچیرا	تەلە	مصيدة
تەلیس (ز)	كیسە، تیرك	تورەگە، كیسە	كيس
تەمام كر	خلاص كر	تەواو كرد	انتهى
تەماشە گەهـ	جهێ بەرێ خودانێ	تەماشە كەر	مسرح
تەماشە، طەماشە	پێ ترانەیە	عەنتیكەیە	مضحك
تەمیز	تازە	پاك	تميز
تەمیز ناكە	ژێك جوددا ناكەن، كوردی كریە	لێك جیانا كەت	لا تفرق
تەمەت	هندی، ئازاد تە مەت منە	بەقەد	بقدر
تەماشەڤان	بەرێ خۆ دەر	تەماشە كەر	متفرج
تەمبیر	ئاواز لێ دەر	تەمبور	نوع البزق
تەوەزەل	تازە، یاقژ	پاك، تەمیز	نظيف
تەوزەل	بێ خیرەت	تەمەڵ	كسلان
تەوەزەل	لەشی گران	گران لەشی	كسلان
تەوزاند	١- پیچ كرنا كارا. ٢-	١- كارلەكارترازاند. ٢-	تخترب، كثير/

	گەلەك پیسی	زور پیسی	الوساخة
تەوزی	پیس بوو	چلکن	وسخ
تەو	مروڤێ سەر و چاڤ لەسمەره ئام ژی قەهوەیی	مری دەم و چاو لەسمەربان قاوەیی	شخص ذات الوجه الأسمر أو البني
تەودل	سپی	سپی	بلوري
تەناوتەسەل	برەحەتی، ئێمن	هێمن	سلام
تەنا	هێدی	ئارام	هادی
طەیرۆك	گێرك	تەرزە	خالوب
تەیمان	پاوان	شورە	سیاج
تەهسان	تەحساند	خلیسکان	انزلق
طەباخ	کوردی کریە، ئامریی لێنانێ، مەهەکا هاڤینێ یە	ئامیری ئاگرا کردنەوە	طباخ
طەپ	بەرك ڤە چوونا پرتەکا ژ لەشێ مرۆڤی ئان ژی خوین ددمارەکێ داناچین	گرژبوونی پارچەك لە ئەندانی لەشی وەستانی خوین لە دەمارێکی دا	تشنج عضلة
طەپکا چاڤی	خرکا چاڤی	تۆپیلە چاوو	كرة العين
طەپۆ	طەیصی	بریقاوە	لمع
طەبەکی	نەساخیەکە ل پەزی چێ دبیت ناڤ تبلێت وان دپەقن	برین دار بوونی ناو ئەنگوستی مەڕ	مرض الاغنام الهاب بين الاصابع
طەبەك	صەلکا فرەهـ یا نانی	سەبەتەی نان فراوانە	سلة الخبز
طەبەکیرك	صەلکا ژ ناڤدا کیر	سەبەتەی ناوەوی قوول	سلة عميقة
طەڕەزی	ئامیری کێشانێ	تەرازەو	میزان
طەرز	رەنگ، نەڤە چ	جۆر	نوع

طەڕ	شل بوو	تەڕ بوون	مبلل
طەرگ	بارانا شدیای، هاتنا بارانی ب هێز	بارانی بە هێز	المطر الغزير
طەرم	کەلەخێ بی گیان	مەیت، لاشەی بێ گیان	جنازة
طەرێف	بێ لەزەتی	پیس بوو	وسغ
طەراك	نەعال، کوردی کریە ب تایبەتی شینگاری بکاردئین	نەعل	شحاته
طەروتۆل	ناسك	ناسك	طري
طەزی نۆك	صار کەر	ساردکەر	ثلاجة
طەززنك	گلیزانك، دەمێ مۆرڤی صار دبێن ئان ژی کول تشتەکی ب ترس بیت	مووچرك	متبرد
طەزین	صاربوون، پێتی بوون	سارد بوونەوە، سر بوون	استبرد
طەزی	صار، دەستی وی یێ طەزی	سارد	بارد
طەڤیابارانی	هاتنا بارانی بۆ دەمەکی کورت	ڕێژنە باران	زخة المطر
طەڤنە	ژی ڤەبوونا پرتەکا ژ تشتێ رەق	تاشەبەردەك	تفتت قطعة من الحجر
طەماشیە	بەرێ حودا نکە، کوردی کریە	تەماشا کەرە	مشاهد
طەمراندن	ڤەمرندن، طەمراندنا ئاگر یا بساناهی نینە	کوژانەوە	اطفيء
طەمەدی	دیکێل، ئەڤە چ طەمەدیە	دووکەل	الدخان
طەمری	ڤەرمی، ئاگر طەمری	کوژاوە	خمد النار

طەلوە	نافێ گوندەکی یە ل دەڤەرا مزیریا ل باژیرێ دهوك	گوندێکی ناوچە مزووریە	اسم بلدة في محافظة دهوك
طەنی	رەوشاییێ ئاگری	هیسی ئاگر	سواد الحطب
طەنیا سێلێ	رەشاتیێ بنێ سێلێ	هیس بن سێل	صخام تحت الدش
طەنیا ئاگری	رەشانیە ژ صوتنا ئاگری چێ دبێت	هیسەی ئاگر	صخام نار
طەنیا صۆپێ	رەشاتیە ژ سۆطنا ئاگری دصۆپێدا چێ دبیت	هیسەی سۆپە	صخام المدفئ
طەنیا گازێ	رەشاتیا صۆتنا گازێ	هیسەی سووتانی نەوت	صخام نفطي
طەنگاڤی	ژێ طەنگ بوون	تەنگانە	مضيقة
طەنگێڤ	ڤەنەحەویان تێدا	تەسکینە	مضيقة
طەنگ	نەجوونە بەر	تەسك	ضسق
طەنگی	کێم فرەهی	تەسکی	ضيق
طەنیر	جهێ نانی پێڤەددەن	تەندور	مخبز، تنور

طەنیر هەتا گەرم نەبیت نانی پێڤە ندە

طەنیر ب طرا گەرم نابیت.

طەنیرۆك	طەنیرا بچیك، ناڤێ بچیکریە بو طەنیرێ	تەندورە بچکۆلە	مخبر صغير
طەنگ	١- ایشا پشت دەوارا. ٢- قایشا زڤراندی	١- قایشی پشتی وولاخ ٢- قایش سویاندن	شريط ظهر الحصان، شريط دوران
	١- ئەنگا هەصپی یا پەتیای. ٢- طەنگا با گوری یا قەتیای		
طەنکا رانی	پرتەکا گۆشی طەنکە	تەکە گۆشتی سەر ران	غطاء لحمي

	دکەژڤیتە سەر رانى		خفيف تقع على الفخذ
طەنطەنیشك	شکەفتێت دیوارێ بلند ڤە	لەشکەوتی بەدیواری بەرزاییە وە	كهف على جدرات الصعدية
طەنشت	رەخ، ئازاد یێ طەنشت من رینشتی	تەتشت	جانب
طه سطه زبینك	صارکەر، ئەڤە طه صطة زینکا ئاڤی یە	ساردکەرەوە	مثلج
طەوال خانە	جهێ نڤستنا هەسب و دەوا	تەوەلخانە	اسطبل
طەوال	ئەڤ پەیڤەیا کوردی بۆی دزمانی ژ بەرپەیڤا (طەیر) هەر چەندە ئەڤ پەیڤە یا بیانی یە	بالندە	طير
طەوگ	ناڤێ دارەکێیە ل بەرئاڤێ شین دبن	ناوی دارێکی بەر ئاوە	اسم شجرة تنمو في الماء
طەیر و طەوال	پەڕ و پراندە	بالدار، تەیر	طير
طەیر	پەڕادەندە	بالندە	طير
طەیرێ مریشکا	پراندەیێ گۆشت خۆر	بالندەی گۆشت خۆر	طير آكل اللحم
طەیرێ بازێ	پەڕاندەیێ بازی، ئەڤە طەیرە یێ پەر سەر صۆری ڤەیە	بالندەی بازی	صقر البازي ذات ريش مائل حمار
طەیرێ ومار	پراندەیە	بالدەر	طائر
طەیصاند	رۆناهی ژێ بر	رۆشن کرد	جعله يلمع
طەیصی طەیصۆك	ئەڤە کرمەکە دەمی دچیت	کرمی پاشکۆی رۆن	نوع من الدودة

	دیماهیا وی رۆن دبیت شمی گلۆپەكێ یە		اخره للمع تشبه المصباح
تبل	ئێكە ژ پارچێت دەست و پیا. تل، شربێنێ تبلا خو پا بری	ئەنگوست	اصبع
تبلا بەرانی	تلا مەزن یا دەستی	شائەنگوست	الابهام
بابەلیچك	تلا دەستی یا بچیك	ئەنگوستی دەستی هی بچووك	الخنصر
تبلك	سەر تبلك، میفێ سەر تبلێ بۆ دریارێ	سەر ئەنگوشت	أنامل
تبیل چاڤانێ	دەمێ طاریێ چ ئەردا نابینن دێ ب تبلا بریڤە چن و تبلا كەنەت چاڤێ ئێك و دودا	ئەنگوست كردنە ناوچاوی بەكتر كاتی لەبەر تاریكی	وضع أصابع في العين عند الظلام
تبلا زۆمێ	ئەڤە ژی تبلا بچیكە یا دەستی	ئەنگوستەی بچووكەی دەست	خنصر
تبلا دوشاڤ مژ	ئەڤە تبلا شاهدیێ یە، دۆشاڤێ خەلك پێ دكەتە دەڤێ خودا	ئەنگوشستی دۆشاو مژە	اصبع مص الدبس
تبلا قلیچێ	تبلا بچیكە یا دەستی	ئەنگوستەی بچووكەی دەست	خنصر
تبل قوت	ریڤە چوونا ب سەرێ تبلا	رۆیشتن لە سەر سەری ئەنگوست	مشی على رؤس الاصابع
تبلا ناڤینێ	ئەڤە ژ تبلا دەستی یا نیڤەكێ یە	ئەنگوستی ناوی ڕاست هی دەست	أصبع الوسط في اليد

تبلا شەهادی	نەڤ ناڤێ وی تبلێ دەمێ نیشارەتی شەهادێ بۆ ددەست	لە نگوستی شەهادە	أصبع الشهادة
تبلا هەلاڤێژکێ	ئەڤە ژێ تلا دەستی یە پشتی پێ بلندکەت	ئەنگوستی گەورە	اضبع السبابة،
تڕ	دارکی بچیکێ یاریایە	داری بچووکی پەلکانی	خشبة لعبة أطفال
ترار	ئامانێ ناڤ ڤەخوارنێ	جام	قدح الشرب
تڕانێ	ئەڤە یاریە یا کوڕانە ب دوو دارا یار دکەن	یاری کورانە یە، پەلیکانێ	لعبة الأولاد
تراش	شین بوونا دارا و گیای تێك را	شین بوونی دار لە ناویەك، جەنگەل	تشابك الاشجار والحشيش
تراشی	ژێ ڤەکرن تیخ تیخ	تراش کردن	حلاقة
ترقان	دەنگی پەقینێ یە	دەنگی تەقین	صوت انفجار
ترەتڕ، طرەطر	پڕبێژی بێ بێ مەعنا	چەنەباز	ثرثار
ترە	نەیێ درست. بزنا ترەك	ناتەواو، بزنی ترە	غير سليم
ترب	زیارەت کوردی کریە/ ئاخ	قەبر، خۆل	القبر
طرچەدین؟	ڤێ یەیڤێ بۆ کچکێت کێم عەقل دبێژن	شروشێت	قليل العقل، تسمية خاصة للبنات نواقص
ترتری	بۆ وان کەسا د بێژن دەمێ د ئاخڤن پەیڤێت وان ب سەر ئێك ڤەناهێن	قسەی بچراودەکا	ناقض للسان
ترترە	ناڤێ گیانەوەرێکی بچیکە بەلگێت دارا پرت پرت	ناوی کرمێکە گەلای دار دەخوا و پارچە پارچە دەکا	اسم حشرة تأكل أوراق

	دکەت		الاشجار
ترتروك	سەر راستی	راستەیی	المستقيم
ترترین	بۆ تشتێ ژ هەمیا بلند تر لو بۆ یی ژ هەمیا نزم تر لێته ب کارئینان	بۆ شتی لە هەموان بەرز تر و نزم تر دیتە بە کار هێنا	تستعمل لأعلى وأقل شيء
ترتۆپ	١-ئێك نەقل ٢- بێ هێرڤە وئێڤە	١- یەك سەر ٢- بێ ئەولا ئەولا	مرة واحد بلا مقدمة
ترخێنە	ئەڤە خارنەکا تایبەتی یە قوتێ ژشێلما و دان قونێ چێ دکەن	خواردنێکی تایبەتی یە لە شێلم و گەنمە کوتا دروست دەکەن (سلیمانی)	أكلة تصنع من شليم، أهل سليمان
طری وری	١- بۆ چاڤیت خارتێنتە گۆتن ٢- بو دوو دلیێ	١- بۆ چاوی خێل. ٢- دوو دلی	تطلق على العين حول
طرصی	ڤەجنقیسن	راچلەکان	رعب
ترسکی	رەڤی، کرە غار	لە ترسارای کرد	ركض من الخوف
ترسکاند	وەلێ کر کۆ ب رەڤین. پۆلیسا ئەو دز ترسکاند	راونان	حمله على الهرب من الخوف
ترشك	شیڤا کوتلکا دناڤا ترشی دا	کفتەی ناوترشاو	كبة حامض
ترشۆك	ئەڤە گیایەکێ بهاریە یێ تام ترشە خەلك دخۆن	گیایەکی بەهاریە تام ترشە، ترشۆوکە	نبتة ربيعية حامض
ترشاند	ترش کرن	ترش کردن	جعله حامض
ترش بوو	ترش بوو	ترشی بۆوەوە	تخميرة
ترشالۆك	ترش بوونا عیرکی	ترشاوی گەدە	حموضة المعدة
ترشێن بیبسین	ئەڤە ترشیەکە د ناڤ عیرکی دا هەیە	جۆرەی ترشیە کە لە ناو گەدەیە	حامض بيبسين

تره‌ڤین	ده‌نگ ته‌ڤین ژێ نینا نازه‌نیێ تره‌ڤین ژتفه‌نگا بابی خۆ ئیناو چوو نایێی راوستیان	ته‌قه‌ی لووه هیّنا	ذهب مباشرة إليها
ترپه	رپێن. دلێ من ترپێن ژی هات ده‌مێ من گولی بۆی	خرپێن	نبضة
تر تره	ناڤێ چیچکه‌کا ره‌نگ گه‌وره هێلینا خۆ به‌ر و ناڤێ چێ دکه‌ت	ناوچۆله‌که‌یه‌ك	اسم عصفور لونه رمادی تبني أعشاشها من الحجر والطين
ترتۆخه	نه‌ڤه شۆربه‌یه ژ برنجێ چێ دکه‌ن شتی هریسێ یه	هه‌ریسه	هرسية
ترخانه	ێب گۆشت و دوهن که‌ڤنی	گۆشتنه	السمن
ترکرن، ترکه، تربوو	قه‌ده‌کرن، قه‌دکه، قه‌دبو	پارچه‌کردن	قطع، قاطع
تر	ژێڤه‌کرن ب هاڤێتن شه‌کستنا نه‌رێك	لی کردنه‌وه‌ی به‌په‌ڕان، بارچه‌ی نا ته‌واو	قطع مع رمی
ترکر – طرکر	ترکه‌ندی، کرنه‌وده‌رابای د ناڤ هناڤا	ترکردن، ده‌رکردن با له هه‌ناوی	طرد هواء من الأمعاء
ترك	هیرو میرێت دارا چیلکێت دارزراڤ	داری وررد باریك	اخشاب رقيعة
ترکژۆك	صاریا کژلۆکێ	سه‌رمای ته‌رزه، سه‌رما کوژه‌کی	برد الحالوب
ترنج	نیمۆکێت تام ترشی و ته‌حل	جۆره لیمۆی تام تاڵ و ترشی	نوع من ليمون حامض ومر

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانی عەرەبی
ترڤیس	دبێژنه وان کەسێت ل بەردەری ناڤ دەستا رادوستێن ما تو ترڤسی ل هنداڤ سەرێ من راوستیای	ترنووس	تسمية يطلق على شخص ملاصق وقريب من شخص آخر
تروسك	ژدل یێ ترسیت	ترسنۆك	غير جسور
ترۆریڤیك	١- ترێ ریڤیك. ٢- ناڤێ گولەکا رەنگ مۆرە	ناوی گولێی مۆرە	اسم الوردة بنفسجية الون، كومة الأمعاء
ترۆ	بێ تبعەت	توورە، تورە	عصبي
ترێ	ئەڤە فێقیێ هاڤینێ بەژدارا مێوی	ترێ، میوەی دارمێوی	عنب
ترێ صەدانی	ئەڤ تریەیێ رەنگ سپێ	ترێ رەنگ سپیە	عنب أبيض
ترێ صلۆیی	ئەڤ تریەیێ زەر و خرە و ئو شرینە	ئەو ترێ بە رەنگ زەرد و خڕ و شرینە	عنب أصفر مدعبل وحلو المذاق
ترێ زەرك	ئەڤە ترێ رەزانە یێ رەنگ زەرە و خڕە و شرینە دکەنە مویژە و دۆشاڤ	ترێ زەردی رەزان بۆ مێوژ و دۆشاو باشە	عنب اصفر تصنع منه الزبيب والعسل
ترێ طایفی	ئەڤ تریە ل بەرئاڤێ داراوی شین دبیت ئو یێ تام ترشی و شرینە	چۆرە ترێ بەر ئاوە تامی ترشی و شرینە	عنب مائي ذات طعم حامضي وحلو
ترێ مرمرە	ئەڤ تریەیێ رەنگ مۆرە ئو یێ تام مرِ و شرینە	ئەوترێ بە رەنگ مۆرە و تامی شرین و مرە	لون العنب بنفسجي وطعمه حلو ومر

مر/ مانا وێ نە تەعلە بەلێ دەڤێ مرۆڤی دگریت شتی چایا مرِ

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
تریێ کرکرە	ئەڤ تریە یێ دندك خر و مەزنە دەمێ مرۆڤ دخوت کرەکر ژێ تێت نو یێ رەنگ رەشە	جۆرە ترێیەکی دەنک گەورەیە و خرەکە دەخون دەنگی کرەکری لێ دێ خرمە خرج لێ دی	عنب حباته كبيرة يصدر صوتاً عند الأكل
تریانك	طەبەکا نانی یە	سەبەتەی نان	سلة الخبز
تریاك	ئەڤە گیایەکێ تایبەتی یە دەمێ مرۆڤ بهن دکەتی پێ گێژ دبیت. حەشیشێ ژێ چێ دکەن	جۆرە گیاییێکەکا تی کەبۆنی دەکە یێ کێژ دەبن هەروەها حەشیشی لێ دروست دەکەن	نبته تصنع منه الحشيش
تزبی	ئەڤە هندە دستکێت مۆرکێب ب سەرك ڤە هژمارا وان پێنجینە ئان ژێ صەدن ئان ژێ بیست و پێنج زەلام ددەستێ خۆدا دگرن	تەزبیح	سبحة
تزبیێ نڤێژا	ئەڤ تزبیە مۆرکێت وان صەدن بۆ نڤێژا تێنە ب کار ئینان	تەزبیحی	سبحة أذكار بعد الصلاة
تزانم	چ ژێ نزانم	چووزانم	لا أعرف
تژنە	تهنی	تێنی	عطشان
تژی	پڕ، ب سەردا چوو	پڕی	مملوء
تژی بوو	بە سەردا چۆ بوو، هندە جارا بۆ هژمارێت گەلەك تێنە ب کارئینان ل گەل کارا	پڕبۆوو	أمتلئ
تژی با دان	گەلەك وەرباداد	زۆر بادان	لفة كثيراً
تژیا بارکرن	گەلەکا ڤەگوهاستن. مالا تژیا بارکرن زڤیرە	زۆریان گوزرانەوە	نقل كثيراً

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواری	زمانێ عەرەبی
تژی بەربۆیێ	گەلەك ڤێرا چوو	[illegible]	مشتعل كثيراً
تژیا بەرێ خو دایێ	گەلەکا نێرایێ	زۆریان تەماشایان کر	أمعن النظر فيها
تژیا بەرهاڤێت	گەلەك بەرێ وان نەما	زۆریان منالیان فڕێ دا	كثير منهم اجهض
تژی بەردان	گەلەك دەر ژێ ڤەکرن	زۆر بەرەلا کران	أطلق سراح كثير منهم
تژی بڕی	گەلەك قەدکرن، تژی دار بڕین	زۆری بڕی	قطع كثير
تژی برین دار	گەلەك برین دار	زۆر برین دار	جرح كثيراً
ترژی یەقاند	گەلەك پرەقاندن	زۆر تەقاندن	انفحرة كثيراً
تژی پەرچڤاندن	گەلەك ژێ حەل کرن	زۆریان گوشی	عصر كثيراً
تژی پف کرن	گەلەك بالێ کرن	زۆریان بەبادران	هوى كثيراً
تژی پێچان	گەلەك تێك وەرکرن. ئیپراخ تژی پێچان	زۆر پێچانەوە	لف كثيرا
تژی تەبقاندن	گەلەك ب ناڤك دابرن	زۆر ریان قۆپانەوە	إنكمش كثيراً
تژی تێ کر	گەلەك ڕێ کر. ئارازی تژی شیق تری کر. حمه تژی تێ کر	زۆر تی کرا	سكب كثيراً
تژی ترسیا	گەلەك ترسیان	زۆر ترسان	أخاف كثيراً
تژی جەماندن	گەلەك کۆم کرن	زۆر کۆکردەوە	جمع كثيراً
تژی جووت بوون	گەلەك شیب ئێك و دوو کرن	زۆریان جووت بوون	تزاوج كثيراً
تژی چرمسی	گەلەك بنافك ڤەچوون	زۆریان چورچ بوون	ذبل كثيراً
تژی چاندن	گەلەك چاند	زۆریا چاندران	زرع كثيراً
تژی چنی	گەلەك ژێ کرن	زۆریا لێ کردەوە	قطف

تژی چەماند	گەلەك ژێ خاركرن	زوربا چەمانەوە	انحنى كثيراً
تژی چێ کر	گەلەك ژێ ب سەرك فە پرن	زوربان چاك كرن	أصنع كثيراً
تژی چۆن	گەلەك چۆن	زۆریان چوون	ذهب كثيراً
تژی چەورین	گەلەك گەڕیان	زۆریان گەڕان	تجول كثيراً
تژی خارن	گەلەك خوارن	زۆریا خوران	أكل كثيراً
تژی خاركرن	گەلەك ژی چەماندن	زۆریان خواركران	أعوج كثيراً
تژی خاندن	گەلەك خاندن	زۆر خوێندران	قرأة كثيراً
تژی خەملاند	گەلەك جوان کرن	زۆر را زانەوە	تجمل كثيراً
تژی خراب كرن	١- گەلەك تێك شكاندن. ٢- گەلەك ژكار ئێخستن	زۆر لە كاركردنەوە	تعطل كثيراً
تژی خڕاندن	١- گەلەك سەر ڕێ دا برن. ٢- گەلەك ڕاكێشان	١- زۆر راكێشران. ٢- زۆري يان لادران لە سەری بیرورا	سحب كثيراً
تژی خڕكرن	گەلەك كۆم كرن	زۆر كۆكرانەوە	جمع كثيراً
تژی خڕڤەكرن	گەلەك كۆم كرنەڤە	زۆر كۆكرانەوە	أجمع كثيراً
تژی خوارن	گەلەك خارن	زۆر خوران	أكل كثيراً
تژی خێڤەكرن	گەلەك ژێ تام كرنێ	زۆریا تام كران	ذاق كثيراً
تژێ دادانێ	گەلەك روشتنێ	زۆر لێ نیشتن	جلس كثيراً
تژی دان	گەلەك دان	زۆر دان	أعطى كثيراً
تژی دانان	گەلەك ئیانە خاری	زۆر بە دانران	أنزل كثيراً
تژی دابای	گەلەك بەر باركرن	زۆر بە باكردن	قوى كثيراً
تژی دا گرت	گەلەك تژی كر	زۆریان پركرد	امتلأ كثيراً
تژی داوزیان	گەلەكا خۆئینانا خارێ	زۆریان خۆ خوار كردەوە	انحنى كثيراً
تژی دەرمان دان	گەلەك ژێ دەرمان دان	زۆریان دەرمان دران	اعطى الدواء

			كثيراً
تژی دەرمان کرن	گەلەك ژێ چێ کرن	زۆریان دەرمان کران	كثيراً اعطى الدواء
تژی دەرکرن	گەلەك برین ڤەکرن	زۆر لە پرینەکان کرانەوە	فتح كثير من الجرح
تژی دۆشی	شیر ژ گەلەکا وەرگرت	زۆریان دۆشی	حلب كثيراً
تژی دۆتن	گەلەك ژێ دۆشین	زۆیان دوشران	حلب كثيراً
تژی حلی کرن	گەلەك راست کرن	زۆر لووس کردن	كثيراً تعدل
تژی حەبلی	گەلەك تژی کر/ ئەو	زۆر پرکرن	تضاغظ كثيراً
تژی حەنەك	گەلەك ترانە، حەبلی	زۆر گالتە	هزل كثيراً
تژی حەبلاندن	گەلەك تژی کرن، وی حەبلاند	زۆر پەستان	تضاعف كثيراً
تژی ڕدا	گەلەك هاڤێت، گەلەك مالین	زۆر فرێ دان	رمى كثيراً
تژی ڕابوون	گەلەك راست بوون	زۆربا هەڵ سام	أبيض كثيرا
تژی راوستاند جهدا	گەلەك د جهەدا هێلان	زۆر لە چێ دامان	كثير وقف
تژی راکرن	گەلەك هەلاندن	زۆریان هەڵساندن	رفع كثيرا
تژی راگرت	گەلەك راوستاند	زۆر وەستان	أوقف كثيرا
تژی راهژیارن	گەلە ڤەلەرزین	زۆر جولانەوە	أمر كثيرا
تژی راست	گەلەك راست	زۆر راست	تعادل كثيرا
تژی ریت	گەلە گی کر	زەور گوی کرد	نخر كثيرا
تژی رینشت	گەلەك نیشتن	زۆر دانیشتن	جلس كثيرا
تژی رۆن کر	گەلەك رۆهن کر	زۆر روون کرا	تحول إلى السائل كثيراً
تژی زانی	گەلەك زانی	زۆر زانی	عرف كثيراً
تژی زەرکر	گەلەك رەنگی زەردایێ	زۆر زەردکرا	اصفر كثيراً

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێرین	زمانێ عەرەبی
تژی زەرداڤ	گەلەک ئاڤا زەرتێدا	زۆر ئاوی زەرداوی تیا	کثیرا الماء الصفر

دۆشی: تێنە ب کارنینان بۆ دەمێ تێپەر

دۆت: تێتە بکارنینان بۆ دەمێ تێنەپەر رامانا هەردووکان ژێ نینانە.

تژی ژاراڤ	گەلەک ل ئاڤێ دا	زۆر لە ئاودرا	طهر کثیراً
تژی ژێڤەکر	گەلەک ژێ ڤەتاند	زۆر لی کردەوە	قطف کثیراً
تژی ستاند	گەلەک وەرگرت	زۆرستاند	أخذ کثیراً
تژی صار	گەلەک سەرما	زۆر سارد	استبرد کثیراً
تژی صار	گەلەک صاری	زۆر ساردی	کثیر البرودة
تژی صار کر	گەلەک صەرما دایی	زۆر ساردکرا	استبرد کثیراً
تژی صار بوو	گەلەک صەرمایێ لێ دا	زۆر ساردبوو	استبرد کثیراً
تژی شێلا	گەلەک ڤەمالێ	زۆر شێلاوە	تدلك کثیرا
تژری شەرم کر	گەلەک شەرم کر	زۆر شەرمی کر	استحی کثیراً
تژی شەقاند	گەلەک برێڤە چوو	زۆر رۆیشت	تمشی کثیراً
تژی شەقیا	گەلەک وەصطیا	زۆر ماندوبوو	اشقی کثیراً
تژی شەلاند	گەلەک رێت کر	زۆر رووت کراوە	سرق کثیراً
تژی شەرکر	گەلە بزاڤ کر	زۆر شەڕ کرا	حارب کثیراً
تژری شەھ کر	گەلەک حلي کر	زۆر شانەکرا	سرح کثیراً
تژی شەولقین	گەلەک خراب بوون	زۆر تولانەوە	تصفن کثیراً
تژی شەوق کر	گەلەک رۆن کر	زۆر رۆشن	ضوء کثیراً
تژی شەڤن	گەلەک طارینە	زۆر شەون	ليالي کثیرة
تژی شەڤبێرین	گەلەک شەڤبێرینە	زۆر شەوبێرین	کثیر السهر
تژی شلوڤەکرن	گەلەک پێ زانین دانێ	زۆر شی کرایەوە	حلل کثیراً
تژی قەوەت	گەلەک ب شیان	زۆر بە هێز	کثیر القوة
تژی قەدکرن	گەلەک کەرکرن	زۆر پارچەکران	تقطع کثیراً
تژی قەلاندن	گەلەک بژارتن	زۆر برژاندن	أحمر کثیراً

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
تژی قەلەون	گەلەك ب گۆشتو دوبن	زوربە گوشەن	كثير السمن
تژی قراندن	گەلەك ب سەرك فەشكاند	زور بە سەریكە وەشەكاند	تكاسر كثيراً
تژی قەتاند	گەلەك ژینك فەكرن	زۆر بەسەربران	قضى كثيراً
تژی قەرن	گەلەك دەینن	زۆر قەرزن	ديون كثيرة
تژی قەرمی (ز)	گەلەك صاربوو	زۆر ساردبوون	استبرد كثيراً
تژی ڤەجی	گەلەدانا بەردانا	زۆر جوی	علك كثيراً
تژی ڤەجنقین	گەلەك ترسیان	زۆر ترسان	تخاوف كثير
تژی ڤەچنی	گەله نەخشی لێ كرن	زۆر چنیەوە	نسج كثيراً
تژی ڤەچەماندن	گەلەك خاركرنەڤە	زۆر خواركرانەوە	انحنى كثيراً
تژی ڤەخار	گەلەك فركر	زۆرە خواردەوە	شرب كثيراً
تژی ڤەحەویان	گەلەك حەویانەڤە	زۆر خەوانەوە	احتمى كثيراً
تژی ڤەدا	گەلەك برنە ویڤە	زۆر لادانەوە	كثيرا أخذ لجهة واحدة
تژی ڤەقوتا	گەلەك قوتاڤە	زۆر كۆتانەوە	ضرب كثيراً
تژی ڤەشكاند	گەلەك شكەستەڤە	زۆر شكاوە	انكسر كثيراً
تژی ڤەكێشا	گەلەكا خۆ ژێ ئێخست. تژی ڤەكێشان ژ كاری	زۆر كشانەوە	انسحب كثيرا
تژی ڤەكرن	گەلەك بەردان	زۆر كرانەوە	فتح كثيراً
تژی ڤەنان	گەلەك هێك دانانە بن. تژی عەلۆك ڤەنان.	زۆر كورك كران	كثير ما وضع البيض تحت
تژی نیە	گەلەك نیە	زۆر نیە	ليس كثيراً
تژی ڤەمان	گەلەك مانەڤە	زۆر مانەوە	كثير ما اوقف
تژی ڤەمراندن	گەلەك طەمراندن	زۆر كوژانەوە	اطفئ كثيراً
تژی كەلێ ژانن	گەلەك گەرمن	زۆر گەرمن	كثير الحرارة
تژی كەلاندن	گەلەك كرنە شیڤ	زۆر كرانە شیو	غلي كثيراً

تژکەرن	گەلەك قەدن	زۆر پارچەن	قطع كثير
تژی کەرب	گەلەك حەزی ناکەن	زۆر رق بەرلینە	كثير الحقد
تژی کر	پڕکر	پڕ کرد	اترس كثيراً
تژی کۆلان	گەلەك ڤەکێلان	زۆر کێلان	كثير الحرث
تژی کوشتن	گەلەمك نەهێلان	زۆر کوشتن	قتل كثير
تژی کیلۆن کرن	گەلەك گرێ دا	زۆر بەسترانەوە	قفل كثيراً
تژی گەڕاندن	گەلەك چەراندن	زۆر گەڕان	تجول كثيراً
تژی گەمراند (ز)	گەلەك کرنەت ئاڤێدا	زۆر خوسانەوە	نقع كثيراً
تژی گەهاندن	گەلەك برنە جھ	زۆر گەیاندن	توصل كثيراً
تژی گەهشت	گەلەك هاتنە جھ	زۆر کەیشتن	وصل كثيراً
تژی گەهن	١- گەلەك ڕێژن. ٢- گەلەك مۆرکێ لێ	١- زۆر سڕنە. ٢- زۆر گرێ یە	كثير سرة، كثير العقد
تژی گرێ	١- گەلەك بەستك یێ لێ، ٢-گەلەك خلف لێ نە	زۆر گرێ لێ یە	كثير التعقيد
تژی گازندەنە	پڕ گلەیی نە	زۆر گلەیە	كثير العتاب
تژی گەڤزین	گەلەك خۆد ئاخێ ڤەدا	زۆر گەوزانەوە	تمرغ كثيراً
تژی گازینە	گەلەك هەوارینە	زۆبانگ	كثير الصياح
تژی گڤێشی	گەلەك ب ناڤدا برم	زۆر گوشین	عصر كثيراً
تژی گۆتن	گەلەك قەسە کرن	زۆر ووتن	قالوا كثيراً
تژی گوهارتن	گەلەك لێك خەلەت کرن	زۆریان گۆڕی	بدل كثير
تژی مەڕ چقاند	گەلەك هەل کرن	زۆر تولانەوە	عصر كثيراً
تژی مری	گەلەك مرینە	زۆر مردوونە	كثير الموتى
تژمالین	گەلەك مالشت	زۆر گەسك دران	كنس كثيراً
تژی محمخاند	گەلەك کەلاندن ب بخارێ	زۆر کولانەوە	طبخ كثيراً
تژی مرکت	گەلەك می یێت لێ	زۆر بە مووە	كثير الشعر

تژی نەزانین	گەلەك پێ زانین ژێ نەبوون	زۆر نەزانرا	لم یعرف کثیراً
تژی نەکرن	گەلەك ب جه نە ئینان	زۆریان بە جێ نە هێنران	لم یعمل کثیراً
تژی نی کرنەڤە	گەلەك تازە کرن	زۆر نوێ کران	تجدد کثیراً
تژی نخاڤتن	گەلەك هاتنە پاراستن	زۆر پارێزران	احتمی کثیراً
تژی نژنین	گەلەك نەقەب کرن	زۆر کون کران	ثقب کثیراً
تژی نڤیسی	گەلەك نڤیسین	زۆر نوسیەوە	کتب کثیرا
تژی نڤستن	گەلەك خەو لێ کەفتن	زۆر نوستن	نام کثیراً
تژی هایدان	گلەك بزاڤ لی کرن	زۆر هانددان	شجع کثیراً
تژی هاژوتن	گەلەك برێڤە برن	زۆر لێ خوڕین	ساق کثیراً
تژی هاتن	گەلەك ب جه گەشتن	زۆر هاتن	جاء کثیراً
تژی هەلبەزین	گەلەك چوونە سەری	زۆر بەرز بوونەوە	تصاعد کثیراً
تژی هەلکرن	گەلەك بەردانێ	زۆر پێ کران	شعل کثیراً
تژی هەلاویستن	گەلەك پێڤە کرن	زۆر هەلواسین	معلق کثیراً
تژی هەژاند	گەلەك لقاندن	زۆر حولانەوە	حرك کثیراً
تژی هەرڤاندن	گەلەك خراب کرن	زۆر رووخاندران	أهدم کثیراً
تژی هندابوون	گەلە بەرزە بوون	زۆر بزربوون	ضاع کثیراً
تژی وەراند	گەلەك وەریان	زۆر هەڵ وەرین	تساقط کثیراً
تژی وەشاندن	گەلەك هنارتن	زۆر ناردران	بعث کثیراً
تخوین بوون	نێزیك کەفتن	نزیك بوون	قرب منه
تخوین نەکەڤە	نێزیك نەبە	نزیك مەکەوە	لا تقرب
تخوین کەت	نێزیك بوو	نزیك کەوت	اقترب
تفقین	گەشی بوون	گەشانەوە	تفتح
تڤەنگ	دەبانچە	تفەنگ	مسدس
تڤر	ئەڤە کەساتیەب زڤستانێ ل گەل زادی دخۆن ئو یێب	توور	فجل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	سەر کەوتام تیژە		
تڤیا	دبیت، تڤیام بچینە زانکۆیێ	دەبێ	يجب
تشت	هەو چیەکێ بێ ناڤ	شت	شيء
تشت و مشت	قاچ و قۆر. مالامە تژی تشت ومشتن	شتو مەك	أغراض
تك، تكی	منەت، نانێ بابێ یێ بێ تکە	منەت	منية
تکاوی	منە تاوی	منەتی	جعله منه عليهم
تلی	دندك، بۆ تری بکارئیتن	دەنکە	حبة
تلیا تری	دنکا تری	دەنکە تری	حبة العنب
تلۆڤە	کۆمەك ب سەرکڤەبن	کوۆملەیەك بەسەریەکەوەبن	تحشد الجموعة
طل	زگ	زك	بطن
طل بەردا	زگ درهای	زك درای	فتح البطن
طل بەروار	یێ شەط، نەیێ راست	وەراو	أعوج
طل و طل	خارخار. میران طل وطل ژبانی هاتە خارێ	خوار و خوار	جانب وجانب
تمام	ب دیماهی ئینان، یاکوردی کریە	کۆتایی پێ هێنا	متمم
تمام دکە	ب دیماهی ئینان	بە کۆتایی هێنان	انتهاء
تمام کە	خلاس کە، بۆ داخازیێ	تەواوبکە	انتهي من
تمام بادان	ب خلاسیێ وەربادا	بەتەواوی بادان	لف إلى النهاية
تمام بارکر	ب تەمامەتی ژڤێرە چۆن	بەتەواوي رۆیشتن	ذهب نهائياً
تمام برن کر	ب تەمامی گەهاندن	بەتەواوی بەری کرن	نهائياً جعلهم يذهبون

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
تمام بەریۆیی	هەمی بە ریوبی	بە تەواو پێ بوو	اشعل بكامل
تمام بەرێ خودایی	ب تەمامەتی نێرابی	بە تەواوی تەماشای کرد	نظر إليها بكامل
تمام بەردا	ب تەمامەتی ناراکر	بە تەواو بەرەلاکران	اطلق سراح منهم بكامل
تمام بڕی	ب تەمامەتی قەدکر	بە تەواوی بڕا	قطع بكامله
تمام بژارتن	ب تەمامەتی بژارە کرن	بە تەواوی بژار کران	اختار بكامله
تمام برین دارە	هەمی بریندارە	بەتەواوی بریندارە	جرح بكامله
تمام بوو	ب دیماهی هات	تەواو بوو	انتهى
تمام پەقاند	هەمی تەقاند	تەواولای تەقاند	انفجر بكامله
تمام پرچقاند	هەمی حەل کرن	تەواو تولاندەوە	عصر بكامله
تمام بف کری	هەمی بەر باکر	تەواو فوکر	هو بكامله
تمام پێچا	هەمی وەرپێچان	تەواو پێچرانەوە	رتب بكامله
تمام تەبقی	هەمی ڤەشکاند	بەتەواوی قوپاندوەو	تصقج بكامله، انكمش بكامله
تمام تێ کر	ب تەمامی ڕی کر	بە تەواو رووکرا	سكب بكامله
تمام ترسیا	گەلەك ترسیان	بەتەواو ترسان	خاف بأكمله
تمام تێك ڤەدا	هەمی تێك ڤەدان	بە تەواو تێك دران	خلط بأكمله
تمام تێ هەلاند	ب تەمامی کرەتێدا ئینادەر	بەتەواوی تێ کردە ناوی	وضع في داخله بأكمله
تمام تێدانا	ب تەمامی لاواز بوو	بە تەواو زەعیف بوو	ضعف بأكمه
تمام چەماند	ب تەمامەتی کۆم کرن	بە تەواوی کۆ کردن	جمع بأكمله
تمام جڤجڤین	ب تەماتی ڤە لەرزین و بزاڤ کر	بە تەاوی جولانەوە	اهتز وحرك بأكمله
تمام جۆت بوون	ب تەمامەتی بۆدانە ئێك	بەتەواوی یەك بوون	تزواج بأكمله

تمام چاند	هەمی چاند	بەتەواوی رواند	زرع بأكمله
تمام چنی	هەمی ژێ ڤەكرن	بەتەواو لێ كرایەوە	قطف بأكمله
تمام چێ كر	هەمی بكار ئێخستن	بە تەواو چاك كران	صلح بأكمله
تمام چوون	هەمی رێڤەچوو	بە تەواوی رۆیشتن	ذهب بأكمله
تمام خار	هەمی خار	بەتەواو خورا	أكل بأكمله
تمام خاند	هەمی خاندەڤە	بەتەواو خوێندەوە	قرأه بأكمله
تمام گوتن ڤەگێران	هەمی ئاخڤتن كۆتنەڤە	بەتەواو قسەكان كۆزراتەوە	نقل كلام بأكمله
تمام خەملاند	ب تەمامەتێ جوان كر	بە تەواوی رازاندەوە	تجهل بأكمله
تمام خراب كر	هەمی تێك شكاند	بەتەواو خەراكرا	خرب بأكمله
تمام خراند	هەمی راكێشا	بە تەواو راكێشا	سحب بأكمله
تمام خركر	هەمی كۆم كر	بەتەواوی كۆكرایەوە	جمع بأكمله
تمام خێڤەكر	هەمی تام كرێ	بە تەواوی تام كرا	تذوق بأكمله
تمام دادا	هەمیا دادایێ	بە تەواوی نیشتنەوە	هبط بأكمله
تمام دا	هەمی دان	بە تەواو دران	اعطى بأكمله
تمام دانا	ب تەمامەتی خەمۆكی بوو	بە تەواوی خەمباربوو	انقعر بأكمله
تمام دابای	ب تەمامەتی بەرباكر	بە تەواوی بە باكرد	هوى بأكمله
تمام داركرن	هەمی كرنە ژۆرڤە	بە تەواو لە ژووركران	دجن بأمكملهم
تمام داگرتن	هەمی تژی كرن	بە تواوی پڕ كران	اترس بأكمله
تمام دەرئێخستن	هەمی كرنەدەر	بە تەواوی دەركران	أفره بأكملهم
تمام دەرگرتن	هەمی گرتنەڤە، هەمی دائێخستن	بەتەواو و قەپات كران	بأكمهل سد. بأكمله اغلق
تمام حەل كرن	هەمی گڤاشتن	بە تەواو تولا ندەور	عصر بأكمله
تمام رادان	هەمی مالێت	بەواو گەسك دران	كنس بأكمله
تمام راكرن	هەمی هەل گرتن	بەتەواو هەلگیران	رفع بأكمله

تمام راگرتن	هەمی راوستان	به تەواوی وەستان	وقف بأكمله
تمام راهژیا	هەمی ڤەلەرزی	بەتەواو جولاوە	اهتزة بأكمله
تمام ریت	هەمی کرە ئەردی	بەتەواو رژاند	سكب بأكمله
تمام رینشت	هەمی نیشتەڤە	به تەواوی دانیشت	جلس بأكمله
تمام زانی	هەمی زانی	بەتەواوی زانی	عرف بأكمله
تمام زاراڤ کر	هەمی تازە کر	بەتەواوی لە ئاودرا	طهر بأكمله
تمام ژێ ڤەکر	هەمی لێ ڤەکرن	به تەواوی لێ کرانەوە	ترك بأكمله
تمام ستاندن	هەمی وەرگرتن	بەتەواوی وەرگیران	أخذ بأكمله
تمام شەپلین	هەمی خەبصین	به تەواو شلەژان	ارتبك بأكمله
تمام شەپاند	بئێك نەقل هێرڤە و ئڤە بر	بەتەواو لە ناوی برد	أصرف بأكمله
تمام شەرکر	ب تەمامەتی خولێك دا	به تواوی شەریان کرد	تعارك بكامله
تمام شەقاند	به تەمامەتی بریڤەبر	به تەواوی بەرێوەبرد	تمشي بأكمله
تمام شەق کر	هەمی چر کر	به تەواو دڕاند	شق بأكمله
تمام شلۆڤەکرن	هەمی رۆن کرەڤە	به تەواوی شی کردەوە	شرح بأكمله
تمام ڤەدکر	ب تەمامەتی کەرکر	به تەواوی پارچەکرا	قطع بأكمله
تمام قەلەۆشك بوو	ب تەمامەتی گۆشت گرت	بەتەواوی قەلەوبوو	اسمن بأكمله
تمام قەلاندن	به تەمامەتی ژناڤ برن	به تەواوی لە ناوبران	إبادة بأكمله
تمام قڕاند	هەمی ڤەشکاندەڤە	بەتەواو شکاندەوە	انكسرة بأكمله
تمام قوتا	ب تەمامەتی ئێشاندن	بەتەواوی لێدا	ضرب بأكمله
تمام ڤەجی	ب تەمامی کرن بەنیشتێ خۆ	به تەواوی جوویەوە	تعلج بأكمله
تمام جووت بوون	ب تەمامەی شیب ئێك دوو کر	به تەواوی شویان به یەك کرد	تزاوج بأكمله
تمام ڤەچەماند	ب تەمامی خارکر	به تەواوی چەمانەوە	انحنى بأكمله
تمام ڤەدا	ب تەمامەتی لادا	به تەواوی لادایەوە	أخذ صفحة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
			بأكملها
تمام ڤەکێشا	بە تەمامەتی کێشاڤە	بە تەواوی کێشاوە	السحب بأكمله
تمام ڤەشکاند	هەمی شکاندەڤە	بەتەواو شکانەوە	انكسر بأكمله
تمام ڤەحەلاند	هەمی حەل کر، رۆن کر	بە تەواو تاواندەوە	ذوب بأكمله
تمام ڤەما	ب تەمامەتی نەهات	بە تەواوی ماوە	ابقى بأكملهم
تمام ڤەهاندن	ب تەمامەتی کرنەکەزی	بە تەواو نییەوە	عمل ضفيرة بأكملهم
تمام کە	بەردەوام بە	تەواو کە	استمري
تمام کەلەژان بوو	بە تەمامەتی گەرم بوو	بە تەواوی گەرمابوو	احتر بأكمله
تمام کەت	ب تەمامەتی کەفت	بە تەواوی کەوت	وقع بأكمله

ڤەلەوشك: ناڤی بچیك کریە ژ (ڤەلەو) بۆ خوش کرن وجان کرن ژێو بچیکی وەکی وی ڤێ پەیڤێ بو دبیژن

تمام کر	هەمی کر، گەهاند دیماهیێ	تەواو کرد	أكمل
تمام کوشتن	ب تەمامەتی ژێ کوشتن	تەواوی کوشتیان	قتل باكملهم
تمام کیلۆکر	هەمی دائێخستن	بە تەواو داخستن	قفل بأكمله
تمام گەراند	لە هەمی عەردا رێڤەچوون	بە تەواوی رێپیوانیان کرد	تجول بأكملهم
تمام گەهاند	ب تەمامەتی بنە جهـ کرن	بە تەواو گەیاندران	وصل بأكملهم
تمام گەڤزاند	ب تەمامەتی خۆ تێڤەدا	بە تەواو گەوزاند	استحمى بالتراب
تمام گلە کرن	هەمی کازندەکرن	بە تەواوی گلەیی کرد	تعاتب باكمله
تمام گرین	هەمی گرین	بەتەواوی گریان	أبكى باكملهم
تمام گری دان	هەمی دائێخستن	بە تەواوی بەستزانەوە	سدة أكملهم
تمام گرتن	هەمی ب دەست ڤە ئینان	بە تەواوی گیران	أمسك بأكملهم
تمام مرن	ب تەمامی مرن	بە تواوی مردن	مات بأكملهم
تمام مالین	ب تەمامی تاوەکرن	بە تەواوی ماڵ دران	كنس باكملهم

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانی عەرەبی
تمام مێژین	هەمی مێژن	بەتەواوی مژدران	مص باكملهم
تمام شداند	ب تەمامەتی گرتن	بە تەواو قەپات کران	سدة باكملهم
تمام لێك کەتن	ب تەمامی شەڕکرن	بە تەواو شەڕیان کرد	تعارك بأكملهم
تمام نەزانی	هەمی نەزانی	بەتەواوی نەیان زانی	لم يعرفوا بأكملهم
تمام نەبر	هەمی بر	بەتەواوی بەبرد	لم يأخذ بأكملهم
تمام نەکر	کارێ خۆ نیڤە رۆکر	ناتەواو	ناقص
تمام نی کر	هەمی تازە کرەڤە	بەتەواوی نوێ کرا	جدد بأكمله
تمام نخاڤت	هەمی ب سەردادا	بە تەواوی داپۆشرا	غطى بأكمله
تمام نیشادا	هەمی گۆتێ	بە تەواو پیشاندرا	تعرف بأكمله
تمام تفاند	بە تەمامەتی دانانە سەر ئێك	بە تەواوی چووقاند	غمض بأكمله
تمام هەلاڤێت	ب تەمامی بلند کر	بە تووا‌وی تێ هەلدا	رمى إلى الأعلى بأكمله
تمام هەلاند	هەمی ڕاکرن	بە تەواوی هەلگێرا	رفع بأكمله
تمام هەلکێشا	هەمی بلند کرەڤە	بە تەواو هەلکێشا	سحب بأكمله
تمام هلدا	هەمی ڤەدا	بەتەواو هەلدرا	رفع إلى أعلى بأكمله
تمام هەژڤاند	هەمی خراپ کر	بە تەواوی ڕووخاند	أهدم بأكمله
تمام هنارت	هەمی هنارتن	بە تەواو ناردران	ابعث بأكملهم
تمام هەودا	هەمی کول بوو	بە تەواو بریندار بوو	هيج بأكمله
تمام وەرباداا	هەمی باداں	بە تەواوی بادرنەوە	لف بأكمله
تمام وەراند	هەمی وەریا	بە تەواو هەل وەرا	تساقط بأكمله
تمام وەشاندن	هەمی هنارتن	بەر تەواو ناردران	أبعث بأكملهم
تنێ	ئێکانە، تنکی	تەنها یەك	واحد فقط، فقط

تنراو	راچاندی	چنراو	منسوج
تنه (ك. ر)	نینه	نیه	لا یوجد
تنكاتنێ	تێنكا ب تنێ	تەنها، تاقی تەنها	واحدة فقد
تنۆكار	چیك چێ تەر	دلۆبەكەر	قطارة
تیتك	ئەڤە بالندەیەكێ كۆفی زراڤە	بالندەیەكێ پۆ پیتە باربكە	طير ذات عرف رفيع
تنگژی	كەسیرە بوو، ئەزا تنگژیم ئەڤرۆ	ماندوو بوون	تعب كثير
تلك	سەرێ تبلێ لێدان	تیلكە	اصبع
تلپ	كۆمەكا پێكڤە	كۆمەلە پێكەوە	متكتل
تلپی رۆژی	قورسی رۆژێ	قورسی رۆژ	كتلة الشمس
تلپی ئاخی	كۆمەلكا ئاخێ پێكڤە	كۆمەل خۆلی یە یەكەوە	كتلة طين
تلپی خوینی	خوینا پێكڤە قەرسی	خوێنی بە یەكە بەستاو	كتلة الدم المتماسك
تلنگا، تلنگێ	پەیڤە بۆ ژنكێت بێ شەرم دبێژن	بۆ ژنی بێ حەیا بەكار دێن	بلا حياء
تلف	لیتە، تلفێ باجانكا	پاشی ماوە	ثلية
تلكێف	كرێ ب شكفتێ ڤە	گری بە ئەشكەوتەوە	قمة الكهف
تلۆڤە	ب سەرك ڤەبوون و فێدا هاتنە خاری	كۆبوونەوە بە سەریەكەوە	تجمع على
تورعە	طەیركێ سماهیل پێغەمبەری و كوری خورەساتێ	تەیری سلێمان پێغەمبەر	هدهد
توراق	١ – ی، دەوێ بێ دووهن تاماوی بێ ترشی و تەحلە، دەوێ هشك	ژاژی، تامی ترش وتالە، دوی ووشك	جبن يابس بلا ماء ودهن

تۆرا چالی	ڤەگرا چالی	لۆرە، چاو	شكلە العين
تۆر	خۆ	سەر	ذات
طوبی	مری، لێ پەیلی بۆ گیان بەرا بكاردلین. لەڤ كەرەبی طو پیە	مرد، بۆ گیانەوەران بەكار دێنن تۆ پیوە	مات
تۆتی كە	رینە، روونە، لێ پەیڤێ ب زاردەڤێ زارۆمكا بكار دئینن	دانیشە، ئەم ووتەیە ل ژێر زاری منالێ بە كار دئینن	اجلس، علی لسان أطفال
تۆپك	گركێت بچیك	گردیلەی بچووك	كرة صغيرة
تۆپكا مالێ بچیكی	خركێت مالێ بچیكی	خرۆكەی مندال دان	كرة بيت الرحم
تۆپكا مالپیچی	خركێت مالپیچی	خرۆكەی مال بیجی	كرة مالبجية
تۆ بكاری	ڤەكلەلاشتن	هەلێ زران	تشريح
تۆراگەلی	گۆتنا گەلی	وێژەی گەل	الأدب الشعبي
تۆرا چیڤانۆكا	وێژا چیرۆكا	وێژەی چیرۆك	الأدب القصصي
تۆرا تەماشەگەهێ	وێژا بەری خوۆدانێ	وێژەی تەماشە كردن	الأدب المسرحي
تۆرە	سەلار، براستی دەی بابێت وی باش یێ تۆرەكری	بەخێو	مؤدب، تربية
تۆرەڤان	كەسێ هۆزانا ڤەهینێت	ئەوە كەسێ كە هۆزان هۆنێتە وە	اديب، شاعر
تۆزكەوی	یێب تۆز، خۆلیكی	تۆزاوی	لون ترابي
تۆر	وێژە	وێژە	ادب
تۆتك	كادێت سەر سێلی	كولیچەەی ناوساخ،	كليجة بالساج
طولاز	مۆرڤەكێ جەحل	كەسێكی گەنج و قۆز	انسان شاب
طولازی	جەحلیی	گەنجی، گەنجێتی	الشباب

تۆلهەلد	کەسی ل تۆلا بگەریت	بە دوای تۆلە گەڕان	المعضد
تۆکژ	١- دۆرانگ. ٢- نالی طەیرەکی یە	کەوانەی گیراو	حلقة
تۆك دار	هەل گریێ دۆرانگی	کەوانە داری	حامل الحلقة
تۆك	نیشانا حێبەتیێ یە	نیشانەی سەر سامی یە	علامة تعجب
تۆمار	نڤێسین، پاراستن ژ نەمانی	تۆمار	السجل
تۆمارکرن	دەق دای	تۆمارکردن	تسجيل
تۆمارا هنارتی	نڤێسیارا ڤریێ کری	نوسراوەی ناردراو	تسجيل الصادر
تۆمارا سەر هژماریێ	نڤێسینا سەر هژماریێ	نوسینەوەی سەر ژمێری	تسجيل الاحصائية
تومارا داهاتی	نڤیسینا هاتی	نڤێسینا هاتی	تسجيل الواردة
تومارا کۆم بوونی	نڤێسینا مێزگرتنی	نوسینەوەی کۆبوونەوە	تسجيل الاجتماعات
تورمبێل	تورمبێل، طومبێل	ئوتومبویل	السيارة
تۆڤ، طوڤ	توخم	تۆ	بذر
طوڤێ درەمەتی	توڤیێ چاندنیێ	تۆی چاند	بذر الزراعي
طوڤ هاڤێتین	تۆڤ ب عەردی وەرگرن داشین بیت	تۆهاویشتن	بذر الحبوب
تۆخاڤ	ئاڤە سپیك	سپیاو	سائل أميني
تۆشپیا بەزی	خرکێت بەزی	گلاندیلەی بەز	غدة الشمعية
توژی	ئەڤە جیێ ناڤیێ کەسی ل گەل پاشگرا (ژی) تو جھ ناڤ + ژی + ی	تۆشی، تۆ، ڕاناو + ش، پاشگر	أنت أيضاً
توانج پۆشی	ئەڤە پشکەکا رەوان پێژیە	بەشێکی رەوانبێژی یە	التورية
تۆنکچی	نان پێژ	نانەوا	خباز

توبە	نینە	نیە	لا یوجد
توخیب	سور ، پاوان	حدود	سنور
توخم	تۆڤ، متا	ناوکە، تۆ	جحبوب
تووتە	تنە، دەنگە بۆ کرنەدەرا	چخە	صوت لطرد الکلب
توولە	تێژك، تیشکێ صەی	بەچە، یانەوەرێکی مالی بە چەی سەك	صغیر کلب
توخین	نێزیك، توخین نەکەتە	نزیك	قریب
تویل کر	خۆداهێلا	شۆرکرد	تدل علی
توخین بوون	نێزیك بوون	نزیك کەواتن	اقترب
توخین کەت	نێزیك کەفتن	دەست لێ دان	اقترب منە
تنوون	نێزیك بوون	نزیك بوون	تقترب
تو	جهێ ناڤێ کەسی شینا تە ل گەل هندە کریارا دا بکار تێن بۆ دەمی تێتبەر، تو ژی وەرە	تۆ، راناوی کەسی	ضمیر شخص، انت
تویژاندن	لە سەر چوون	لە سەری رۆیشتن	تحقیق
توێگاڤێ دا	دەرخال، ت وی دەمی دا	لەو کاتەدا	في ذلك ا
طوڤ	متا	جۆر	صنف
طوڤ	تۆڤ	ناوکە تۆ	بذر
طولك	گیایەکی بەهاریە دخون	تۆلکە	خاز نبتة ر بية
طولە ترشی	گیایەکێ بهاریە وەکی تۆلکی یە بەلێ تاماوی یا ترشە	گیایەکی بەهاریە تامی ترشە	نبتة ربیعیة حامض الطعم
طوڤك	دندك	ناوکە	چرز بدر

طوطه‌بەر	ناڤێ چیچکه‌کێ یه هێلینا خۆ د بەرا راچی دکەت لان ژ بەراچێ دکەن	ناوی چۆلەکەیەکە هێلانەی لە ناو بەرد دروست دەکات یا بە بەرد دروستی دەکا	اسم عصفور تصنع عشها من الاحجار
طومبێل	ئامێری ڤەگوهاستنێ	ئامێرێ گواستنەوە	سيارة
طوطمەیی	حەمەر، گەلەك خوار	توخمە	التخمة
طم طموشك	بلندایەك ل بەر رێکەکێ یێ بلند	گردۆ کەیەك لسەر رێکایەك	تل الصغير محاذ الطريق
طرطۆك	ئامێرێ ڤەکوهاستنێ یە دەنگ ژ مەکینا وێ تێت	ئامێری گواساتنەوەیەو دەنگ لە مەکینەی دێ	سيارة نقل لها صوت مزعج
طرطۆك	ناڤێ واتایی یە، دبێژنە وان کەسا دەمێ هەر گرا بکەت		
طوطه‌بەر	ئەڤ ناڤە یێ لێکدەرە		
طوط	جوان		
بەر	بەر		
طوطیك	بۆ مرۆڤا دبێژن یێت جوان وخربن (خربن) بن ك. خ		
طرطۆ	عێرك	وورگ	معدة
طرێ ورێ	دوولی، دلی وێ یێ طرێ ورێ بۆی	دوود دل بون	قلق
تی	١- رەخ ٢- برای زەلامی بو ژنێ	١-لا ٢- شووبرا	جهة، ابن حمي
تی وتی	رەخ و رەخ	لابەلا	جانب واحد
تی یەك	رەخەك	لایەك	جانب واحد
تیتن	شینگاتیه تاما وێ یێ تەعلە و بەلك پەختە دمکەنە جگارە	توتن	تبغ
تیتە	ناڤێ گیایەکیە دکەنە		اسم نبتە توجع

	زاژی/ گیای زاژی		في مكان يـابس
تیتل	جهێ شەرمێ یێ ژنان	میمك	البظر
تیراوێ	عیبرك ئێشان	گەدەلێشان	القرحة الخبيثة
تیراڤە	نەساخیا پیسی، نەساخیا پەندە شێر	نەخوشی پیسی	مرض سرطان
تیرەمارك	ئەڤە مارەكێ ز راڤەشتی تیر دەمێ دچیت خۆە زی دهاڤێژیت	مارە كاتی كە دەڕوا وەكو تیرە	حية تشبه السهم
تیربوو	چك بوو, ماستێ تیرە	خەست بوو	تخثن
تیربوو	مەهی	مەیی	تكاتف
تیرك	تەلیسێ چێ كری	تورەگەی دروست كراو	كيس
تیروكا نانی	دارەكێ درێژە نانی پێ چێ دكەن	داری دروست كراوە نانی پێ دەكەن	خشبة تصنع به خبز رقاق
تیرگڤان	ئەڤەژی چەكەكێ شەریە	تیركەوان	قوس وسهم
تیرك	چڤەكێ نی ژ دارێ	لقی تازەی دار	غصن جديد من الشجرة
تیراڤ	كێم ئاڤی	كەم ئاوی	شح
تیرۆژك	رۆناهیا رۆژی ژ رەخەكی زراڤە ڤە	تیشكی رۆژ لە لایەمی باریك	زمة ضوء الشمس من جهة الضيق
تیرۆژ	شەوق	تیشك	ضوء
تیر	ئەڤە دارەكێ زراڤە چێ دكەن بۆ شەرا سەرێ وی ئاسنەكێ كو ژەك پێڤە دكەن	دارێكی باریكە سەری بە ئاسنە لە شەڕا بەكاردێن لەگەل كەوان	سهم

تیری	ئەڤەژی رەنگەکێ ریڤی یە بەلێ کەلەخێ ڤی درێژترە ژ ریڤی	گیانەوەریکە وەك ریوییە بەلا (بوولە) لاشەی لەو درێژترە لە هی ریوی	ثور
تیرمەه	هەیڤا تەموزێ	مانگی تەموز	شهر تموز
تیرۆك	ئەڤە دارەکێ چێ کریە بۆ نانێ پێ بەحس کەت	دارێکی درێژ و یاریك د لووسە بو ناو هەویر بە کاردێنن بۆ نان کردن	
تیز (ت)	ترانە، ئەڤ پەیڤە یا کوردیی کریە لە هندە دەڤەرا تێتە ب کارئینان د زمانی دا	گالتە	سخرية
تیزانی	ئەڤە ژی یا ریەکەکچك ب بەرایاریا دکەن	یاری کچانەیە بە بەردیاریی دکەن	لعبة بناتية
تیژ	دژوار، کێرا تیژبینە	خۆش بوو	حاد
تیژالك	حەلیایێ تیژێ	تواوەی بە هێز	محلول مركز
تیژ	ئەڤەژی تاما فلفلانەییێت تیژ دەمی مرۆ دخۆت گەرمێ چێ دبیت د گیانی دا	تام تیژی	طعم الحار
تیژکری	خۆشی کری. کێرا تیژکری بەرزەبوو	تیژ کردن	جعله حاد
تی بوو (ك. ز)	تهنی بوو. دەمی تیڤر ئەز گەلەك تی بووم	تینی بوو	عطشان
تیخ	تەبەق، روویەکێ طەنك	دابۆشراوی تەنك، قاتەك	طبقة
تی شەمب	ئەڤە فێقیە کە دیماهیا بهاریێ چێ دبیت رەنگی	جۆرێکی توویەکە تازە پێ دەگا تاکی ترشە و رەنگی	توت ذات لون أحمر، عند

	وێ یێ صوورە پاشی مۆردبت و شریس دبت	سوورەکەی پی دەگا پاشی شریس دەبی رەنگی مۆر دەبی	النضج يصبح بنفسجي
تی بۆی	راست بۆی	چەق بور	تعامد
تیشێ یە	نەساخ	نەخوش	مريض
تی هرك	نەڤەژی تێت دیماهیا بهارێ تەبەلێ رەنگێ وان یێ سپیە	تووی سپی	توت أبيض
تیتیا رۆژی	راست بوونا رۆژی	قیت بوونی رۆژ	استقامة الشمس
تیوتی	راست و راست	قیتا و قیت	قائم
تیل	بلند	بەرز	عالي
تیڤل	تیڤکل، پشکا بەراهیێ ژ داری نان ژ پیستی	توکل	قسترة
تیڤلێ داری	پشکا بەراهیی یێ دارێ	توکلی دار	بقشرة الخشب
تیڤلی چەرمی	پشکا سەری پیستی	توێکلي پێست	قشرة الخارجية للجسم
تیڤ تیڤانێ	ئەڤە یاریەکا کچانە ب خەتکا دکەن ءۆ ل سەر پێ یەکی	خەن خەنانی	لعبة مربعات بنائيّ على رجل واحدة
تیقەل	جلکێ دڕیای، چیقال تیڤە ل ژکراسێ وی چوو	جلی دڕاو	ملابس المتقومة
تیق تیقانێ	کەنیا ب دەنگ	تیقە تیق	قه قهه، صوت ضحك
تی تی	گازی کرنا مریشکێ	بانگ کردنی مریشك	صياح الدجاج
تیوتی	رەخ و رەخ. نێرگز ل وێ	لابەلا	جانبي

	د چوو		
تیتال	١- کێماسی. ٢- عەدەت ١- چ تیتالا ژ مە نەنینە دەر. ٢- ئەڤە چ تیتالن وە هەنە	١ کەمایەتی. ٢- نەریت	١- نقص ٢- عادة، تقالید
تینك	ڕەنگەکێ ساروخانە د هاڤیێژنە عەسمانی ل دۆ ڕهەیڤێ دزڤڕیت	ساروخی ئاسمانی	قمر الصناعي
تیك	دەرزا. ئەڤە تیکا عەردی یە	دەرز	شق
تیك بوو	دەرزی. دەرگەهێ تیك بوو	درزی داوە	شقق
تیك کر	دەرزەك لێ کر ئەحمۆی دەرگەهـ تیك کر	دەرزکرا	جعله یتشقق
تیك دا	نێزیکە شەق بین	دەرز دراوە	قریب یتفق
تیك گرت	ئەو شەق داگرت	دەرز گیراوە	سدة الشق
تیك ئالافت	ئەو شەق بە سەردا دا	دەرزەکە دا پۆشرا	غط الشق
تیك نێ زەن کر	ئەو شیك چێ کرەڤە	درزەکە چاك کراوە	صلح الشق
تیك نیشان کر	دەرز بەیان کر	درزە پیشان دا	تعین الشق
تێ	وەکی پێش گرەکی دچیتە سەر. پەیڤا ماناوێ د گوهۆڕین	پێشگرە	داخل
تێ ئاخفتن	بەحس ژێ کرن	قسە لێ کردن	تکلم عن
تێ ئاخنین	کرنە تێدا	هستنە ناوەوە	وضع في داخل
تێ ئالاندن	دۆر وەرکرن	لێ ئالاندن	لف حول
تێ بادا	ل دوۆر وەراندن	تێ بادا	لف حول
تێ بارکر	ب وی ژێ چوون	تێدا بارکرا	نقل في

تێ بر	ژ ناڤ بر، نەهێلان	لە ناوبردن	قضى عليه
تێ بەردان	بەردایی	پێرا بەردان	
تێ بەردا	هەل کر	پێ کرد	شعل
تێ برین	ب سەر دا چوو	تێ پەڕبوون	فات أوانه
تێ بە رهاڤێن	د ناڤدا ژ بەر چوو	لە ناوەوەی فڕێ دا	اجهض في دخل
تێ بەرخودایی	د ناڤدا نێرایێ	لە ناوە وەتەماشای کرد	في دخل نظر اليها
تێ بۆری	زێ بۆری	لێ بۆری	اعطى
تنێ بری	بەرێ خودایی	تەماشای کرد	نظر اليها، حدقه
تنێ پان کر	د ناڤدا پەحن کر	تێدا پان کرا	استعرض في داخل
تێ پەقاند	د ناڤدا پرەقاند	لە ناودوە تەقاند	فجرة في داخل
تێ پرچقاند	د ناڤدا حەل کرن	تێدا تولاندەوە	عصر من داخل
تێ یف کر	د ناڤدا بالێ کر	تێدا خولی کرا	هو من داخل
تێ پێچا	لە دۆر ئالاند	لێ پێچاوە	لف حول
تێ تەبقی	د ناڤدا ب ناڤك ڤەچوو	تێدا قوپاوە	انكمش من الداخل
تێ جەماند	لێ کۆم کرن	تێدا کۆکرانەوە	جمع في داخل
تنێ جڤین	د ناڤدا لف لفین	تێدا جولانەوە	حرك من داخل
تێ چرمسی	د ناڤدا ب ناڤکداچوو، سیس بوو د ناڤدا	تێدا چوو رچ بوو	ذبل من الداخل
تێ چاند	د ناڤدا شین کر	لە ناوەدە ڕواند	زرع في داخل
تێ چێ کر	دناڤدا ب کارلێخست	لە ناوە چاك کرا	صنع في داخل
تێ چوو	ژ ناڤ چوون	لە ناوچوون	قضى عليه

تێ خەملاند	د ناڤدا جوان کر	له ناوه رازاندەوه	تجمل في داخل
تێ خراب کر	ژ ناڤدا ژ کارئێخست	له ناوه خەراب کرا	من داخل تخرب
تێ خیفەکرن	ژ ناڤدا تام کرێ	له ناوەوه تام کرا	من داخل ذاق
تێ دادایێ	ژ ناڤدا لێ ڕینشتن	له ناوەوه نیشتن	من جاخل قعد
تێ دا بای	ژ ناڤدا ب باکر	له ناوەوه به باکرا	هوى من داخل
تنێ دانا	پێ کێم یبوو	کەمی کرد لەناوەوه	تناقض
تێ داگرت	ژ نازدا تژی کر	له ناوه پرکرا	من داحل امتلأ
تێ دۆشی	دۆتێ	دۆشیه ناوەوه	حلب في
تێ حەل کر	د ناڤدا پەرچقاند	له ناوه تولاندەوه	عصر في
تي حەلاند	د ناڤدا کره ئاڤ	تێدا تاواندەوه	ذوب في
تي حەبلان	تێدا شداند	تێ بەستان	اضغط فيه
تی ڕابر	د ناڤدابر	له ناوبرا	عبر فيها
تێ ڕادان	ج ناڤدا مالین	له ناوەوه مالدرا	كنس في
تێ ڕاوستا	د ناڤدا راوستیا	له ناوه وەستا	وقف في داخل
تێ راکر	کرەت ناڤدا	تێ بەستان	وضع في داخل
تێ ڕاگرت	ژ ناڤدا گرت	تێدا گیرا	امسك في داخل
تێ ڕاهژیا	ژ ناڤدا ئینا بەرك ڤه	تێدا دروست	تقدل في
تێ ڕیت	گره کره ناڤدا	تێدا گو کرا	تخر في
تێ ڕینشت	د ناڤدا بهن ڤەدا	تێدا دانیشت	جلس في
تێ ڕیست	د ناڤدا ڤەڕیسی	تێدا ڕێ سیەوه	تغزل في
تێ زارڤەکر	د ناڤدا شتی کر	تێدا لاسایی یەوه	تمثل في
تێ زانی	د ناڤدا پێ زانین هەبو	له ناوەوه زانی	عرف في داخل
تێ زاراڤ کر	د ناڤدا تازەکر	له ناوەوه له ناو درا	طهر في داخل

تیز	باریـد	باروود	بارود
تیَ ژك	بچیك	حەرخە، بەچە	صغير الحيوان
تیَشت	خارنا سپێدێ	نانی بەیانی	الفطور
تیَ شقلیاند	لی ڤەکب	پیَ کەوت	تصادن فيه
تیَ شەقاند	د ناڤدا لەقاند	لە ناوە جولانەوە	حرك فيه
تیَ شەلاند	ژێ ستاند	لیَ سەندراروت کراوە لە ناوە	سلب في داخل
تیَ فکری	بەرێ خو دایی	لیَ نیَرِا	نظر اليهم
تیَ قەدکر	د ناڤدا کەرکر	لە ناووە پارچەکرا	قطع في
تیَ قووتا	کرەێ ناڤدا	خستیە ناوەوە	وضع في
تیَ ڤەبری	د ناڤدا هەل بری	لە ناوە بریـەوە	قطع في داخل
تی ڤە چەماند	د ناڤدا خارکر	لە ناودوە خوارکرا	انحنى في
تیَ ڤەدا	ب ناڤدا بر	تیَ کەل کرا	خلط
تیَ ڤەقوتا	د ناڤدا قووتاڤە	لە ناوە کۆتاوە	ضرب في داخل
تیَ ڤەخار	د ناڤ دا خوار	لە ناوە خواردرا	أكل في داخل
تیَ ڤەخارکر	د ناڤدا چەماند	لەو ناوە خوارکرا	انحنى من داخل
تیَ ڤە حەلاند	د ناڤدا کرە ئاڤ	لە ناوەوە تاواند	صهر من داخل
تیَ ڤەکیَشا	د ناڤدا صەنگاد	لە ناوەکیَشان	اوزن من داخل
تیَ ڤە شەهکر	ل ناڤدا شەکر	لە ناوەدا شانەکرد	سرح في داخل
تیَە کیَشاڤە	ل ناڤدا راکیَشرا	لە ناوەوە راکیَشا	سحب في داخل
تیَڤە کر	کرەت د ناڤدا	تیَ کرا ناوەوە	وضع في داخل
تیَڤەکەنی	کرەکەنی دناڤدا	پیَ کەنی لە ناوەوە	ضحك في داخل
تیَل	تەحل، تەعل	تالَ	مرّ
تیَ کەت	رێ کەتی	رێ کەوت صرف	سلب
تیَ کر	١- رێ کر کیَم بوو	رووکرد	تناقص

تێ کەلاند	د نافدا لێنا	لە ناوی لێندرا	طبخ في داخل
تێ کۆلا	د نافدار فەکۆلی	لە ناوەوە کۆلدار	حفر في داخل
تێ کوخی	د نافد کوخك هاتی	لە ناوەوە کۆخی	کح في داخل
تێ گەڕیا	د نافدا ڕێو چوون	لە ناوەوە گەڕان	تجول في داخل
تێ گەهاند	بۆ گۆت	تێ گەیاند	جعله یفهم
تێ گەهشت	بۆ دیار بوو	تێ گەیشت	فهم
تێ گەهی	ئەو تێ گەهشت	تێ گەیی	فهم
تێ گرت	ب سەردا کێشا	تێ کیرا	جلد
تێ گرین	د نافدا کرە گری	لە ناوە گریان	ابکی في داخل
تێ گرێ کر	دنافدا گرێ دا	لە ناوە بەستیان	عقد في داخل
تێ گڤاشت	د نافدا حەل کرن	لە ناوە کوشی	عصر في داخل
تێ گرنژی	د نافدا کرە کەنی	لە ناوەوە تێ کەنی	ابتسم في داخل
تێ گورا	د نافدا گۆشت پیست ژێك فەکر	لە ناوە لە پستە کراوە	سلغ في داخل
تێ مەڕچقی	د نافدا پەڕصقی	لە ناوەوە تولاوە	انحل في داخل
تێ مالێ	د نافدا کێسك دا	لە ناەوەوە گەسك درا	کنس داخل
تێ مخمخاند	د نافدا کەلاند	لە ناوە کولا هەتا تۆلانەوە	طبخ في داخل
تێن دایی	١- بەرێ خو دایی ٢- گەرم کر	تەماشای کرد	نظر الیه
تێ نەکر	١- روی نەکر. ٢- کێم نەکر ١- ئاصێ شیف تێ نەکر ٢- ئاصێ چ ژ فۆتی نەکریە	١- روونەکرد ٢- کەن نەبووو	١- لم یسکب ٢- لم ینقص منه
تێ نخافت	د نافدا پاراست	لە ناوەوە پارێزدا	حفظ في داخل
تێ نیشادا	د نافدا زانین جانێ	لە ناوەوە پیشان درا	علم في داخل

تێ نیشان کر	د ناڤدایه بیان کر	له ناوه نیشانه کرا	في الداخل وضع العلامة
تێ نژنی	د ناڤدا کون کرەڤە	له ناوەوه کون کرا	ثقب من داخل
تێ هەلکێشا	ژێ ڤەکێشا	له ناوەوه کێشایەوه	سحب من داخل
تێ هەلاند	کره تێدا	له ناو کرا	وضع في داخل
تێ هەلکر	ب ناڤك دا کر	له ناویەك کران	خلط مع بعض
تێ هژاند	د نازدا لەقاند	له ناوی دا چولانەوه	حرك في داخل
تێ هنارت	تیجدلاا فرێ کری	له ناوه ناردرا	بعث في داخل
تێ هنگافت	ژێ خەلەت بوو	له ناوه خەسگره	
تێ هات	ژێ هات	لێ هات	نزل منه
تێ وەربادا	لێ باداڤە	لی بادرا	لف حول في داخل
تێ وەرکر	١- پێ نخاڤت. ٢- بۆ هاڤێت	پێ داپۆشترا	غطى على بواسطة
تێ وەشاند	ڕاهاڤێت	تێ هەلێ دا	رمى عليه
تێ وەروەراند	بۆ هاڤێت	تێ هەلێ دراوه	رمى عليه
تێ یاری کر	د ناڤدا یاری کرن	له ناوه یاری کرا	لعب في داخل
تێکیر	ڕێك کەڤتن	ڕێك کەوتن، تەکبیر	اتفاق
تێرك	گیێ دووطاییی	نیره	كونية بكرة
تێرك	ناڤێ گوندەکێ دۆ سکیان	ناوه کوندەگه له دهوك	اسم بلدة في دهوك
تێر	بەرەکا بچیکه ژ بەنکا چێ دکەن	تێره	سجادة يصنع من الخيط
تێر	جهال	جوال	كونةي

تیرا بادبن	جهالێت طەنگ	تیرەی بادبنی تەنکی	هذه النوعية رقيقة
تیرا سۆرانی	جهالێت ستیرن	تیرە سوالی ئەستورن	هذه النوعة ثخينة
تیرا سیرچیا	جهالێت دوورەنگن	دوو شیتوەن	هذه النوعة نوعان
تیرِ طوف	جهالێ بچیکە بو تۆڤ هاڤێژتنی	تیرە بچووکە بۆ تو هاویشتن	تستعمل لتبذر
تیرا زەمبیل	ئەڤە دوو گینێت رەشێت دەرڤەکرینە	دوو گونیەی رەشی دەرکراویە	كونية مفتوح
تیرا چوو	د ناڤدا چوون	پیرا چوون	ذهب من داخل
تیرا بادا	هندی شیای بادا	هندە توانی بای دا	بقدر استطاع لف
تیر بەریێ خودایی	گەلەك نیرایێ	زۆر تەماشای کر	نظر اليها كثيراً
تیر بەردان	گەلەك ئازا کرن	زۆر بەرەلا کران	اطلق سراح كثيرين
تیر بری	گەلەك قەدکر	زۆر بریەوە	قطع كثيراً
تیر بریندار کری	گەلەك ب برین ئێخستن	زۆر بریندار کرن	اجرح كثيرين
تیر بووژێ	گەلەك دیتن	لێ یان تیر بوو	شبع منه
تیر پەقاندن	گەلەك تەقاندن	زۆر تەقاندن	انفجر كثيرين
تیر پرت کرن	گەلەك قەدکرن	زۆر پارچە کران	قطع كثيرين
تیر پرتکاندن	گەلەك کەرکەرکن	زۆر پارچە پارچە کران	قطع كثيراً
تیر پڕکر	گەلەك تژی کر	زۆر پڕکرد	املئ كثير
تیر پراند	گەلەك کرنە دەر	زۆر فڕاند	طار كثير، طير كثير

تێر پنچاڤه	گەلەك لحالف	زور پیچاوه	غطى كثيراً
تیرە تەبقاند	گەلەك ب ناڤك دا بر گلەك تەپصاند	زور لێ پاندەوه	انكمش كثيراً
تێر	گەلەك خار، نەبتی برسی	زۆر خوار	شبع
تێر كر	گەلەك دایێ	زۆر دەرخوار دكرد	اشبعه
تێرتێ كر	گەلەك كرێ	زۆر تێ كرد	سكب كثيراً
تێر ترسیا	گەلەك ڤجنق	زۆر ترسا	خاف كثيراً
تێر چەماندن	گەلەك كۆم كرن	زۆر كركرانەوه	اجمع كثيراً
تێری جڤجڤین	گەلەم لڤین	زۆر چولانەوه	تحرك كثيراً
تێر چاندن	گەلەك شین كرن	زۆر رواند	زرع كثير
تێر د جرمسین	گەلەك سیس بوون	زۆر چرچ بوون	كثير ذبل
تێر چێ كرن	گەلەك ب كارئێخستن	زۆر دروست كردن	صنع كثيراً
تێر چوو	گەلەك ب دیڤەچوو	زۆر رۆیشت	ذهب كثيراً
تێر خار	گەلەك خار	زۆر خوارد	أكل كثيراً
تێر خاند	گەلەك خاندن	زۆر خوێند	قراة كثيراً
تێر خەبەردانێ	گەلەك خەبەرنیشادان	زۆر قسەی پیشان دا	عرفه بكثير من الكلام
تێر خەبەر گۆتن	گەلەك قەسە گوتنێ	زۆر قسە پێ ووترا	شتم كثيرا
تێر خەملاند	گەلەك جوان كر	زۆر رازاندەوه	تجمل كثيراً
تێر خەم خارن	گەلەك خەموكی بوو	زۆر خەم باربوو	تقهر كثيراً
تێر خرشاند	گەلەك ڤەكێشا	زۆر كێشایەوه	سحب كثيراً
تێری خرِكر	گەلەك چەماند	زۆر كۆكردەوه	جمع كثيراً
تێر داقورچاند	گەلەك ژێ ڤەخار	زۆر لێ خواردەوه	شرب منه كثيراً
تێر دا	گەلەك دان	زۆر دایان	اعطى كثيراً
تێر دابای	گەله بەرباكر	زۆر بە بادرا	هوى كثيراً

تێر داگرت	گەلەك تژی کر	زۆر پر کر	امتلئ کثیراً
تێر دانا	گەلەك ئینانە خارێ	زۆر داپەراندن	انزل کثیراً
تێر دەرمان دان	گەلەك ژێ کوشن ب دەرمانی	زۆر دەرمان دران	اعطی دواء لکثیرین
تێر دەرمان کرن	گەلەك تیمار کرن	زۆر دەرمان کران	تدوا کثیرین
تێر دربار کرن	گەلەك دربان کرن	زۆر دورمان کرن	خیط کثیراً
تێر دڕاندن	گەلەك ژێ شەق کرن	زۆر دڕاندرا	شق کثیراً
تێر دادڕاند	گەلەك ژێك درهاندن	زۆر دڕاندران	کثیراً شق
تێر دەرکرن	گەلەك کون کرن	زۆر برین کرانەوە	فتح کثیراً
تێر دۆت	گەلەك ژێ دۆشی	زۆر دۆشیەوە	حلب کثیراً
تێر حلی کر	گەلەك راست کر	زۆر تاواندەوە	اذاب کثیراً
تێر رادان	گەلەك مالین	زۆر مالدار	کنس کثیراً
تێر راوستان	گەلەك د جهدا مان	زۆر لە شوێن مان	وقف کثیراً
تێر راکر	گەلەك هەل گرتن	زۆر هەلگیران	رفع کثیرا
تێر راگرت	گەلەك ڤەهێلان	زۆر مانەوە	اوقف کثیراً
تێر راموساند	گەلەك ما چی کرن	زۆر ماچرکرد	قبل کثیراً
تێررا بموسم	گەلەك ماچ کەم	زۆر ماچ دەکەم	أقبل کثیراً
تێررا هژاند	گەلەك هژاند	زۆر جولاندەوە	حرك کثیراً
تێر ڕێت	گەلەك گێکر	زۆر گوی کرد	تخر کثیراً
تێر ڕینشت	گەلەك ما ژ قینڤە	زۆر دانیشت	جلس کثیراً
تێر ڕێژت	گەلەك ڕێت	زڤۆر ڕژاند	اسکب کثیراً
تێر رۆن کر	گەلەك شل کر، رۆهن کر	زۆر شل کر	ذوب کثیراً
تێر ژ داڤ کر	گەلەك تازە کر	زۆر شل کر	ذوب کثیراً
تێر ژێ ڤەکرن	گەلەك لێ کرەڤە	زۆر لێ کردە وە	قطف کثیراً
تێر شەرکر	گەلەك لێك کەتن	زۆر شەڕیان کر	تعارك کثیراً

تێر شەهـ کر	گەلەك حلی کر	زۆر داهیمان	سرح كثيرا
تێر فڕکرن	گەلەك فەخار	زۆر خواردەوە	شرب كثيراً
تێر فراندن	گەلەك پراندن	زۆر فراندن	طير كثيراً
تێر قەدقەدکرن	گەلەك پارچە پارچە کر	زۆر لەت لەت کران	قطع كثيراً
تێر قەلەو بوو	گەلەك دوهن گرتن	زۆر قەلەو بوو	سمن كثيراً
تێر قێراند	گەلەك کرە قێری	زۆر هاوار کرد	صاح كثيراً
تێر قڕاند	گەلەك ژێ شکاندن	زۆر شکاندران	تكاسر كثيراً
تێر قڕ کرن	گەلەك ژی کوشتن	زۆر کوژران	تقاتل كثيراً
تێر ڤەچەماندن	گەلەك کۆم کرن	زۆر کۆکردەوە	اجمع كثيراً
تێر ڤەدا	گەلەك برنە رەخەکی	زۆر لادران	وضع جانب كثيراً
تێر ڤەڕشیا	گەلەك دل خراب بۆ	زۆر رشاوە	تغيث كثيراً
تێر ڤەمراند	گەلەك طەمراندن	زۆر کوژانەوە	انطفئ كثيراً
تێر کەلین	گەلەك لێنان	زۆر کولاند	طبخ كثراً
تێر کەتن	گەلەك کەڤتن	زۆر کەوتن	وقع كثيراً
تێر کرن	گەلەك دانێ	زۆر درایی	شبع
تێر کۆلان	گەلەك ڤەکۆنێ	زۆر کۆلدراوە	حرث كثيراً
تێر گوهـ دایی	گەلەك گوهـ ژی گرت	زۆر گوێ ڕاگرت	استمع كثيراً
تێر گوران	گەلەك ژێ ڤەکەلاشتن	زۆر لە پێست کرانەوە	تسلخ كثيراً
تێر گەڕیان	گەلەك زڤرین	زۆر گەڕان	تحول كثيراً
تێری گرێ دان	گەلەك قەیدکرن	زۆر گری دران	تقيد كثيراً
تێر گڤاشتن	گەلەك ب ناڤك دا برن	زۆر گوشین	تعصر كثيراً
تێر گەمراند	گەلەك کرنە د ئاڤێ دا	زۆر خوسانەوە	وضع في الماء كثيراً
تێر مەرچقاند	گەلەك حەل کرن	زۆر تولاندەوە	تحلل كثيراً

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانی عەرەبی
تێر مالشت	گەلەك مالی	زور مال درا	كنس كثيراً
تێر مێژت	گەلەك ڤەمێژی	زور مژیەوە	مص كثيراً
تێر مچاند	گەلەك گرت	زور تولد گرب	سد كثيراً
تێر نخاڤت	گەلەك ب سەردا دا	زور دا پۆشرا	غطى كثيراً
تێر نی ژەن كر	گەلەك نی كرەڤە	زور تازە كرا	تجدد كثيراً
تێر نژنی	گەلەك ڤەكۆلی	زۆر كۆلدرایەوە	تشقيب كثيراً
تێر نڤس	گەلەك خەو لێ كەت	زۆر نووست	نام كثيراً
تێر تقاند	گەلەك دانا سەر ئێك	زۆر چوقاند	اغلق كثيراً
تێر هاژۆت	گەلەك پریڤە بر	زۆر هاژۆترا	ساق كثيراً
تێر هاڤێت	گەلەك ڤرڤراند	زۆر تێ هەل دا	رمى كثيراً
تێر هەل كێشا	گەلەك بلند كرە ڤە	زۆر هەلدایەوە	رفع كثيراً
تێر هەلاند	گەلەك راكر	زۆر هەل گرت	رفع كثيرا
تێر هەرفاند	گەلەك خراب كرن	زۆر رووخاند	هدم كثيراً
تێر وەرگرتن	گەلەك ستاندن	زۆر وەرگرتن	أخذ كثيراً
تێر وەرباداك	گەلەك بادان	زۆر بادران	لف كثيراً
تێر پێ وەركر	گەلەك رەشاند	زۆر پی وەركرا	رش كثيراً
تێر وەشاندن	گەلە هنارتن	زۆر ناردران	بعث كثيراً
تێر وەراند	گەلەك ئێخستن	زۆر هەل وەراندن	تساقد كثيراً
تێك ئالاند	لگەلە هەل كرن	پێكەوە هەل كران	لف حول مع
تێك بەردان	لێك ئێخستن	سەریان كرد	تعارك
تێك خشاندن	پێك حشیان، تی هسین	تێ خشاند	جعله يتكاسر
تێك شێلان	د ناڤدا هەڤیركرن	پێكە شێلان	جعله عجينة
تێك ڤەدان	د ناڤكدا كرن	تێ كەل كردن	تخلط
تێك برن	خراب كرن	تێك چوون	تخرب
تێك چوو	بەرك ڤە چوون	چوونە وە پەك، چودە ئاوێ	انكماش

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	وێ یێ تێک چوو		
تێڤەکرن	تێرا کرن	لە ناوکردن	وضع في داخل
تێشت	زادێ سپێدێ. ئەڤر دێ تشتی خۆم	نانی بەیانیان	فطور
تێل	بەندکی ئاسنی	تەل	سلك
تێ هەل تێت	پێ ڤەتێت	دەرهەق هاتن	يقدر على
تێ هەلاند	کریارەکی بو کرنە ناڤدا، وەکی دەستێ خو د ئاڤێ هەلاند، کەچلك دشیڤێ هەلاند	تێ کردنە ناوی	وضع أيد في داخل
تێ قەلەزیت	تێ هەیێت، دەست تێ ڤەدان	دەست تێ وەردان	يبحث عن

جاب	ئەڤ بەیڤە یا کوردی کرە، بەرسڤ	وەلام	جواب
جاب دا	بەرسڤ دا	وەلام دا	اجابة
جاب بر	بەرسڤ بۆبر	وەلام برد	أخذ الاجابة
جاب جەماندن	بەرسڤ کۆم کرن	کۆکردنەوە وەلام	جمع الاجابة
جاب هنارت	بەرسڤ فرێ کر	وەلام ناردنەوە	ابعث الاجابة
جاب زانی	بەرسڤ پێ زانین هەبوو ل سەر	وەلان درایەوە	عرف الاجابة
جاب راگەهاند	بەرسڤ بنە جھ کر	وەلان گەیاندرا	توصل الاجابة
جاب گەهشت	بەرسڤ بنە جھ بوو	وەلام گەیشت	وصل الاجابة
جارا	بەراهیکێ	پێشان، جاران	سابقاً
جارەکا دی	دیسا	جارێکی تر، دووبارە	مرة اخرى
جارچی	دەلال، کەسێ کرین و فروتنا سەر پێ بکەن	دەلال	دلال
جارس	رێ قایم، ئەڤە چ جارسە ڤێ کاری دکەت.	روو قایم	عين القوي
جارا	گەلەك جار بەراهیکێ	زۆر جار	مرات

گ/ جارەکێ ژ نەیا رێ خۆ بۆسەر سەدە جارا ژ هەڤالی خۆ نەترسە

جار و بار	هندە جا	هەندێ جار	أحياناً
جار	جا، با کورت کریە	کەرەتە	مرة
جاری	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، کچکێت فرۆشتی	جاریە	جارية، وصيفة
جاترك	ئەڤە گیایەکێ بهاریە دکەناڤ کوتل دەوی	گیایەکێ بەهاری تێ دکەنە ناو زازی ودونیە	زعتر

جاسیس	جەحسیس، مرۆڤی کری گرتیە	جاسوس	مخبر
جاخ	مویێ بەری، پرچی بەری	توکە بەرە	شعر العانة
جام	ئەو پەیلە یا کوردی کریە، شیشێ پەنجەرا	شوورشەی پەنجەرە	زجاجة شباك
جام	ئاصتەنگ	سەکۆ	حاجز
جامباز	حیلە باز، ئەشقە لەباز	حیلە باز	حيال
جامخانە	چەندەلیا جامادکەنێ	شوێنێ جام، تێ کردن	جام خانة
جامێ بێنێ	ئاڤا جامێ تۆپکا پێنێ رۆن	جامی بیبلانك	سائل زجاجي للعين
جامێر	زەلامێ قەنجی کەر	جوامێر	رجل حسن النية
جام ك.خ	تاصێ ئاڤێ، ترارێ ئاڤێ	جامی ئاو	طاصة الماء
جان	جوان، تازە گ/ جان د مشەنە بەلێ خین شرین کت کتەنە	جوان	جميل
جان	گیان، کەلەخ	گیان، لاشە	جثة
جان دان	رح دان	رووح دان	اعطى الروح
جانگ	کفن، جلکێ ئاخرەتێ	کەفن	كفن
جانمەرك	١– مریی جەحیل. ٢– گیایە بۆتازەیی دچینن	مردوویە گنج، مەرگی جوان	١– الشاب الميت. ٢– نبتة للزينة
جانگیر	کفن چێ کەر	کەفت دوور	صانع الكفن
جانکار	شۆلێ تازە	جوان کار	الفنون الجميلة
جانیك	تیشکا ماهینێ	بەچەی ماین، جوانوو	جحش الفرس
جانێ جانان	جوانی جوانان	جوانی جوانان	جميل الجميلات

پەیڤ	کرمانجیا ژوری	[illegible]	زمانی عەرەبی
جانتا	کوردی کریە، جانتێ سندۆقا جلك و پیلیا	باول، جانتا	جنة
جانە ژن	ژنکا تازە و شەنگ	جوانە ژن	المرأة الجميلة
جانە جخ	بێ حال کرن، شربوون نەڤ صەیەیێ جانە جخ بۆی ب شەریڤە	پێزار کردن، چخ بوون	ضوجان
جاکی	جارەکێ، ئەڤ پەیڤا کوردی کریە	جارێ	مرة
جاو	پەرۆکی سپی	چاپان	قماشي أبيض
جەبار	ب زمانی عەرەبی ژ مەزنییێ یا هاتی ناڤەکی خودی	جەبار	جبار، كبير
جەبار	کوردی کریا ڤی پەیڤی، هوستا، یی دەست پێ ڤەگرتنێ یە دەمێ شیکێت	ودستا، هی قاچ و قول، دمی ددشکێ	جبار، طبيب معالج كسر الأيدي والساق
جەبلە	هەری ڤەگرتن	قورشێلان	عجينة الطينة
جەبر	بربینگ	کومەل دبتن	مشاهدة جماعية
جەبل خانە	عەمبارا سیلەحی	عەمباری چەك	مخزن العتاد
جەردە	رێ گرتك	رێ گر	قاطع الطريق
جەردە باش	سەرهژمێری رێك گرا	سەر ژمێری رێ گران	المحاسب القاطع الطريق
جەربینە	ب کاربینە، کراسی جەربینە پاشی بکرە	تاقی کەوە	جرب
جەرك	ئامانێ ئاڤێ یە چێ دکەن بۆ ئاڤێ	جەرە	زير

جەرگ	مێلاك	مگەر	الكبد
جەرگ كولی	مێلاك كولی	مگەر ئاوساو	التهاب الكبد
جەرگ مژمی	بەزگرتنا مێلاكێ	جگەر مژمی	تشمع الكبد
جەرگە	كۆم	كۆ	تجمع
جەرێفك	گێسك، رادەر	گەسك	مكنسة
جەزوە	نیشانا وی	پێ زانین	دلة
جەزو	فنجانك، كوردی كریە	فینجان	جزوة
جەژن	عەید، رۆژا خوشیێ	جەژن، رۆژی خوشیەك	العید
جەژنا ژ دایك بینێ	بیرەوەریا بۆنا	بیرهاتنی لە دایك بوون	العید المیلاد
چەژنا جەمایی	بیرەوەریا كوم بینێ ئەڤە چەژنە كە بیرایێت ئێزدی دگێرن	جەژنێ برا ئێزدیەكانە	العید الجمع
جەژنا رەمەزانێ	پشتی هەیڤا رەمەزانی ب دیماهی تیت برایێت بسلمان پێ خۆش بوونا خۆ دیار دكەن	جەژنی رەمەزان	عید رمضان
جەژنا حاجیا	ئەڤەژی جەژن بوسلمانانە دەمی خەلك دچینە حەجی	جەژنی قوربان	عید الاضحی
جەژنا سەرێ سالێ	بیرەوەریەكە بۆ دەست پێ كرنا صالا نی	ئاهەنك گێران بۆ دەست پێ كردنی جەژنی سالی تازە	عید رأس السنة
جەژنانە	خەلاتێ جەژنی	پاداشتی جەژن	العیدیة
جەڤا (ن)	كار، شۆل	ردنج	كدح
جەحشی	تێشكێ دەوارا	بەچەی وولاغ	جحش
جەحشك	تێشك، پەیڤە بۆ نیاس	بەچە، جاشك، نیشانە	الجحش

	کرنێ	بەسپەوە	
جەلەب	کەرێ پەزی و کەوالا	رانەمەر	قطيع الأغنام
جەلەبێ پەزی	کۆما پەزی	رانەمەر	قطعان الماشية
جەلەبك	کلیل، جەلەبکێ تفەنگێ بکێشە	کیلیل	مفتاح
جەلەب	هەڤسار	پەتی ملی ئاژەل	الحبل الذي يضع في عنق الحيوان
جەلەبك	بۆ بچیك کرنێ، هەڤسارك، جەلەبکێ هێسترێ قەتیا	بۆ بچووك کراوەیە	اسم مصغر
جەلەبچی	بازرگانێ پەزی	بازرکانی مەڕو مالات	تاجر القطيع
جەلك	دارێ طایێت سپێندارێ ژ قەبارێ بچیك	داری ئەسپیندار قەبارە بچووك	خشب ذات الحجم الصغير
جەلکی تیتنی	ئەڤە دارەکێ راستە و ستیرە تیتنێ ددانە سەر هەتاهشك بیت	بۆ وشك کردنی توتن بەکاردێ	خشب توضع أوارق تثبت عليها حتى تتيبس
جەلال	مێرگ	مێرگوزار	ارض سهلی خضراء
جەندەك	گیان دەرئینان،/ کوشتن	کوشتن، دووای لاشەی پارچە پارچە دەکرێ دەمرێ	سحق
جەندرمە	پەیڤە یا کوردی کریە، بولیس ئەڤە جەندرمێ ترکانە	پۆلیس	شرطي

جەنگانە	خونەنیاس، شەرکەر	بی حەیایی، شەر فەری	عديمة الحياء
جەمداند	قەرساندر کوردی کریە	بەستان	تجمد
جەمەد	بەفرا چی کری	سەهۆل	جمد
جەمدانی	دەرسۆکی زەلام دکەنە سەرێ خو	جەمانە	لفة رأس الرجل
جەمەدگرتی	بەفرگرتنی، بەستایی گرتی	بەستراوە	انجمد
جەمابوون	ژێك خڕبوون	لێك کۆبوونەوە	تجمع
جەما	کۆم بوون، کوردی کریە	خڕ بوون	جمع
جەمینم	کۆم کەم، یا کوردی کریە بۆ کارێ بریە	دەکەمەوە	اجمع
جەمینە	کۆم کە، بۆ کاری داخازیە	کۆبکەردوە	اجمع
جەماودر	خەلکەکێ کۆم کری، جەماودرێ کوردستانی	جەماودر	جماهير
جەماند	کۆم کرن	کۆ کردن	جمع
جەمس	بەروف هشك بوونێ دچوو	بەرە و بەستان رۆیشت	تجمد تقريباً
جەم باز	فێل کەر	فێل بارز	حيال
جەم	دەف، نك	لا	عندة
جەهدە	پێ خۆشك، رێیا چێ کری بۆ رێڤەچوونێ	پیادە، رێگای دروست کراو	شارع
جەهـ	خارنا گیان بەرا و کەوالا	جۆ	شعير
جەهـ صۆتی	دەوار حەمەربون ب جەهی	زۆر خواردەی ئاژەل	تخومة عند الحيوان
جەوی	پێڤەنیسکێ سروشتی	چەسپ	صمغ
جەوان	تازە، جوان	جوان	بديع
جەوێ	زیبەق	زئبق	زئبق

جەو	مەقەسا برینا هریا پەری	مەقەس	مقص الغنم
جەورتی	جەور	نوونکە	نقطة
جەویك	ژەنگارا دارا	ژەنگی دار	صدی الخشب
جەودك	دۆلکەکێ تایبەت بۆ ئاڤا گەرم بۆ نەساخیا تێتە بکار ئینان	جەودەك	جودية
جەویا سماقێ	نیسەکێ ترشێ سماقێ	ترشێنەی شلی سماق	ضمغ حامض
جەویا کەزانا	نیسەکێ دارا کەزانایە دەمێ دگەهیت دبێتە بەنیشتا	سەمغی دارقەزوان	صمغ شجرة حبة الخضر
جەوهەر	خولك، رەنگ	بەرەنگ	ذو لون
جەوهەردار	یێب خولك	بەشێوە دار	ذات الشكل
جهب	تورە بور	تورە بوو	عصبي
جرە	١- یێ بەژن کورت. ٢- لێك کەتن، ئازاد و نەوزاد یێت جرە چووبین	١- کورتە بالا ٢- شەڕکردن	قصير القامة، تعارك، جدل
جرت	زرت کێشان	جرتە کیشان	
جرتە جرت	زرتە زرت	ترە تر	
جرجیس	ناڤێ بلنگیە ل کەنداڤی دژیت	ناوی پلینگێکە لە کەنداو دەژی	اسم نمر يعيش في الجزيرة
جریدباز	کرنە غارا هەسپا	ڕاکردنی ئەسپا	الفروسية
جرف ڤێ کەت	ڤەجنقی	ڕاچلەکا	رد الفعل
جرعەت	دخۆرا دێن، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کرە	بەتوانایی، نەترسی	جرئ
جزمە	پێلاڤێت ب باسك، پەیڤە	پۆتین	جزمة

پەیڤ	کرمانجیا ژوورێ	[illegible]	عەرەبی
	یا کوردی کریە		
جزا	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، گرانیەك لێهەسە سەر پشتی	[illegible]، جزا	غرامة
جزاکرن	وەرگرنا پارە یەکی ژێ هەبەری ئەو کارکری	سزاکرن، جەزاکردن	أغرمە
جزا دان	گرانیا هاڤێتە	سزادان، جەزادان	دفع الغرامة
جسارت	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، بێ ترسی، شیان کو کارەکێ بکەن	نەترس	جسارة، جريء
جست	ئەسلی	بەئەسل	اصل
جسخی	نی ژەن کرنا تڤەنگا	چاك کرنەوە تڤەنگ	اصلاح بندقية
جسخیاتی	ئامیرا	ئامێری	أدوات
جنجرك	سندوقا پەنبی	سەندوقی پەمۆ	صندوق القطن
جفێر	خەت	هێل	خط
جفت	١- ژ هژمارا دوو، جون. ٢- هندە تڤەنگێت کەڤن	١- جون. ٢- جۆرە تڤەنگی کۆتە	١- زوج ٢- نوع البندقية القديمة
جڤز	رێڤەبەری	بەرێوەبەرایەتی	دائرة
جفتەك	جۆتەك	جوتێك	زوج
جڤیا	بزاڤ کر	جولا	حركة
جڤین	خەبەر	جون	شتيمة
جڤین گۆتن	خەبەر گۆتن	جون دان	اشتمه
جڤینگە	جهێ کۆم بوونێ بۆ بزاڤا	شوێنی کۆبوونەوە جولە	مكان اجتماع حزبي

جڤان نامه	رابۆرتا مینز گرتن	راپۆرتی کۆبوونەوە	محضر الجلسة
جڤان	کۆرمەلیست	کۆنگرە	مجلس
جڤانگه	بنگەهێ کومەلیستی	بنکەی کۆنگرە	قاعدة المجلس
جڤت	ئامیرێ پێ هەلگرتنا تشتێ هیر، کاسکا بچیك	ووردە هەلگر، کاسەی بچووك	ماشة صغيرة
جڤجڤینه	بزاڤێ پێ بکە، بۆ داخازییە	بجولێنە	حركي
جڤان	ژڤان	ووچان	موعد
جه	عەردێ دیارکری	شوێنی دیارکراو	مكان
جهدا (ز)	ل وی عەردی	لەو شوێنە	نفس المكان
جهدا	دەرحال، ئەڤ پەیڤە وەکی پێش گرەکی دچیتە سەر کارێت نەبۆری	یەك سەر	فوراً
جهدا ئاخفتن	دەرحال قەسەکر	یەك سەرقسەی کرد	تكلم فوراً
جهدا ئاڤ دا	دەرحال ئاڤ دایی	یەك سەرئاودرا	سقي فوراً
جهدا باری	دەرحال لێ کر	یەك سەرباری	مطر فوراً
جهد باراند	دەرحال دەنگ ژ خۆئینا	یەك سەر بارەی هان	فوراً اصدر صوت
جهدا بەردا	ئێك نەقل کران	یەك سەر بەردران	فوراً أطلق
جهدا بەربویێ	دەرحال ڤێرا چوو	یەك سەر گڕی گرت	اشتعل في الحال
جهدا بوو	دەرحال خودێ دا	یەك سەر بوو	فوراً ولدة
جهدا پەرخاند	دەرحال دەست پێدائینا	یەك سەر شێلاوە	فوراً تدلل
جهدا پرتکی	دەرحال پارچە پارچە بوو	یەك سەر لەت لەت کر	فوراً تقطع
جهدا پەقی	دەرحال تەرەقین ژی هات	یەك سەر تەقی	فوراً انفجرة
جهدا پەلخی	دەرحال هیر هیر بوو	یەك سەر وەردوو هەڕاش بوو	فوراً سحق

جهدا پەنج لێ دا	دەرحال لەپزك لێ دان	یەك سەر جنجروك لێ دا	فوراً خدش
جهدا پێچا	دەرحال پێچاله	یەك سەر پێچاوه	فوراً لف
جهدا تەنابوو	دەرحال بێ دەنگ بوو	یەك سەر نقەی نەهات	سكت فوراً
جهدا تێنی بوو	دەرحال تالا قیا	یەك سەر تێنی بوو	عطش فوراً
جهدا تژی كر	دەرحال پڕكر	یەك سەر پڕكرد	امتلئ فوراً
جهدا جەمین	دەرحال كۆم بوون	یەك سەر كۆبوونەوه	فوراً اجتمع
جهدا جزا كرن	دەرحال پارە ژێ ستاندن	یەك سەر جەزا كرا	فوراً أفرض الغرامة
جدها چاندن	دەرحال شین كرن	یەك سەر ڕواندران	فوراً زرع
جدها چرمسي	دەرحال جەمسي	یەك سەر چورچ بوون	فوراً ذبل
جهدا چی كر	دەرحال درست كر	یەك سەر خوارد	فوراً صمع
جهدا خار	دەرحال خوار	یەك سەر خوراچ	أكل فوراً
جهدا خەما بای گرت	دەرحال نەساخ بوو	یەك سەر نەخوش خەم خۆری بو	فوراً تعرض لكآبة
جهدا خڕكر	دەرحال كۆم كر	یەك سەر كۆكراوه	فوراً جمع
جهدا خاپاند	دەرحال سەردابرن	یەك سەر هەل خەلەتان	فوراً خدع
جهدا دەینان	دەرحال ئینانە خار	یەك سەر دانرا	فوراً وضع
جهدا دەینكرێ	دەرحال پێ ئاخفت	یەك سەر قسەی پێ ووت	فوراً وجهة له كلام
جهدا دۆكر	دەرحال گرت	یەك سەر قەپات كرد	فوراً قفل
جهدا داگرت	دەرحال تژی كر	یەك سەر پڕ كرد	فوراً اترس
جهدا داوزیا	دەرحال خۆ چەماند	یەك سەر خۆ شورۆكرد	فوراً انحنی
جهدا خەڤیا	دەرحال حەژی كر	یەك سەر خوشی ویست	فوراً تحابا
جهدا حەواند	ئێك نەقل جە دایێ	یەك سەر حەواند	فوراً احتمی
جهدا ڕادان	دەرحال ڤەمالی	یەك سەر دەستە	فوراً قبض

		سەر قراں	علیه
جهدا ڕاکر	دەرحال هەل گرت	یەك سەر هەل گرت	فوراً رفع
جهدا ڕی کر	ئێك نەقل تێ کر	یەك سەر لێ کرد	فوراً صب
جهدا ڕشاڤە	ئێك نەقل دل خراب بوو	یەك سەر ڕشاوە	فوراظً تغیث
جهدا زانی	دەرحال یۆ گۆت	یەك سەر زانی	عرف فوراً
جهدا ژێنك ڕاکر	دەرحال پشك کر	یەك سەر بەش کرا	قسمه فوراً
جهدا ژار بوو	دەرحال فەقیر بوون	یەك سەر هەژار بوو	أفقر فوراً
جهدا ستاند	دەرحال وەرگرت	یەك سەر وەرگرت	أخذ فوراً
جهدا صار بوو	دەرحال گرك هاتێ	یەك سەر سەرمای بوو	برد فوراً
جهدا صار کر	دەرحال تەزاند	یەم سەر سارد کرد	استبرد فوراً
جهدا صەفاند	ئێك نەقل پارزاند	یەك سەر پارزێندرا	اصفی في الحال
جهدا شەه کر	دەرحال حلي کر	یەك سەر شانەکرا	فوراً مشط
جهدا شەڕکر	دەرحال لێك کەتن	یەك سەر شەڕکرا	تعارك فوراً
جهدا شەرم کر	دەرحال ژ خۆ شەرم کر	یەك سەر شەرمێ کرد	فوراً خجل
جهدا قاپە کر	دەرحال پنی کر	یەك سەر پینە کرد	صلح فوراً
جهدا قەرکر	دەرحال دەین کر	یەك سەر قەرز کر	تداینه فوراً
جهدا قێراند	دەرحال کرە قێری	یەك سەر قیرانی	صاح فوراً
جهدا قێری ڤەدا	دەرحال هاوار کر	یەك سەر قیژانی	صاح فوراً
جهدا قەڕمی	دەرحال صار بوو	یەك سەر سارد بوو	استبرد فوراً
جهدا ڤەدا	دەرحال برە رەخەکی	یەك سەر لادا	وضع صفحاً فوراً
جهدا ڤەکر	دەرحال کرەڤە	یەك سەر کردەوە	فتح فوراً
جهدا کەنی	دەرحال کرە کەنی	یەك سەر پێ کەنی	ضحك فوراً
جهدا کەلوتن	دەرحال ژ تیڤلا ئینانە دەر	یەك سەر توێکل کران	فوراً سلخ
جهدا کەفت	یەك سەر کەوت	یەك سەرکەوت	فوراً وقع

جهدا کیلۆن کر	دەرحال داخست	یەك سەر داخست	فوراً قفل
جهداً کراندن	دەرحال دانە بەرلەفا	یەك سەر کرۆژتن	فوراً طحن
جهدا کەلی	دەرحال گەرم بوو	یەك سەر کولا	فوراً غلی
جهدا کەنی	ئێك نەفل بشکوری	یەك سەر پێ کەنی	في حال ضحك
جهدا گەرم بوو	دەرحال گەرمی بلند بوو	یەك سەر گەرمابوو	فوراً استحرة
جهداً گەهی	دەرحال پێ گەهشت	یەك سەر گەیی	فوراً نضج
جهدا گەهاند	دەرحال بنە جهـ کر	یەك سەر گەیاند	وصل فوراً
جهد گەڤزی	دەرحال خۆت عەردی ڤەدا	یەك سەر گەورزی	فوراً نشى في تراب
جهدا گرنژی	دەرحال کەنی	یەك سەر پێ کەنی	ابتسم فوراً
جدها گری	دەرحال کرە گری	یەك سەر گریا	أبکى فورا
جهدا گوهارت	دەرحال لێك خەلت کرن	یەك سەر گۆریەوە	بدل فوراً
جهدا گوهدایی	چاڤ دایێ	بایەخی بێ دا	اهتم به
جهدا لەڤاند	دەرحال هژاند	یەك سەر جولاند	حرك فوراً
جهدا لەرزین	دەرحال ڤەلەرزین	یەك سەر لەرینەوە	فوراً اهتزا
جهدا لێکدا	دەرحال شەڕکر	یەك سەر لە یەکترِیان دا	ضرب فوراً
جهدا مچاند	دەرحال گرت	یەك سەر قەبات کرد	سدة فوراً
جهدا مێت	دەرحال مێشت	یەك سەر مژی	مصى فوراً
جهدا مر	دەرحال گیان دا	یەك سەر گیانی داوە	مات فوراً
جهدا بەرچقی	دەرحال پەرچقی	یەك سەر تولاوە	في الحال عصر
جهدا نیشان کر	دەرحال پێ زانین دانا سەر	یەك سەر نیشانە کرا	في الحال وضع العلامة
جهدا نڤاند	دەرحال خەواند	یەك سەر نواند	في الحال نام
جهدا نقاند	دەرحال دانا سەرك	یەك سەر ل سەریەك دانا	في الحال أغمض

جهدا هالێتێ	دەرحال بۆ هالێنشت	يەك سەر لێ دا	في الحال رمى
جهدا هلاڤێت	دەرحال رشافە	يەك سەر رشايەوە	في الحال تفيث
جهدا هەرفاند	دەرحال خراب کر	يەك سەر روخاندرا	هدم فوراً
جهدا هەودا	دەرحال وەرمت	يەك سەر ئەستوربو	هيج فوراً
جهدا وەریا	دەرحال هاتە خارێ	يەك سەر هەڵ وەرى	تساقط فوراً
جهۆرك	کیسەکی تایبەتی ددانە، سیەردەڤی هەسپی داخارنێ بخۆت	جۆرەکە	
جهێ جنجرۆکا	شین پەنج	شوێنی شاخاو	أثر الخدش
جهدار	شیا	چێ دار	نائب
جهال	جوال، گینیێ بەندکا	گونیەیەتە	گونية
جنازە	کەلەخێ مرۆی	لاشەی مردوو	جثة
جندی	زیرەك	ئازا، دلێر	شجاع
جنقی	ترسیا	ترسا	رعب
جنقاندن	ترساندن	ترسانەوە	ارعب
جنیك	چەم، باخێ داروبارێ ڤیقی	چەم	جنينة
جنجرۆك	پەنج	شاخاو، نینۆکی درێژ	خدش
جنب عەشق	دار ئالینك، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	لاولاوە	جنب العشق
جناب	جەناب، ئەڤە پەیڤە یا رۆژهەلات	جەناب	الشخص
جنسری	عێجیز بوو	تۆراوە	غارة
جلال – جەلال	ریبار	رووبار	نهر-نهر
جل	بەرگ	جل	ملابس
جلی کەری	بن کورتان	پارچەی بن کورتا	غطاء داخل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارژوو	زمانێ عەرەبی
			ظهر الحصير
جلدکر	بەرگ کر	بەرگ، درا	تجدل
جلك	خۆ پێ خافلك	سو پێ داپۆشەر	ملابس
جلکێت مرۆڤا	پێ خافکێت مرۆڤا	پۆشیدەی مرۆڤ	ملابس انسان
جود	ناڤێ چیایە کو گەمیا نوحی ب خ ل سەر راوستا ل کوردستانا ترکیا یە	ناوی چیایە کەشتی نوح ب.د. غ. ل کوردستان	اسم جبل في کوردستان ترکیا
جودا	لێك ڤەکرن	جیا	فرق
جودا بوو	ژێك ڤەبوو, بابێ من و مامێ من جودا بوون	چیابوونەوە	انفصل
جوودایی	ژێك ڤەبووی	جیا بوونی	انفصال
جووداکر	لە گەل نەهێلا	لێ جیاکر	انفصل
جووداهات	تنێ هات	بەتەنیا هات	جاء منفردة
جوودا بر	ب تنێ بر	بەتەنیا برد	أخذ منفردة
جودا خواست	ب تنێ دەعوا کر	بە تەنیا داواکرا	طلب منفرة
جووزان	گێزان	گوێزان	شفرة الحلاقة
جۆخین	بێدەر	شوێنی دان وێلە کۆکردە	مکان جني البذور
جۆیك	جوتێ پێکڤە	دووتەی پێکەوە	زوجات متصلات

گ/ دونیا دنیایی جۆ خینکا بای هندا دانایی هندا بارکرتا

جۆیکێ گێزا	دوو گێز پێکڤە بێت تەر	جووتنە گوێز	زوجان الجوز
جۆیکێ هنارا	دوو هنارە دارکەکێ ڤە	دوو هەنار بە پێکەوە	زوجان الرمان
جۆیکی هژیرا	دوو هژیر پێکڤە	جووتە هەنجیر پێکەوە	زوج تين
جۆیك	گلواری هەلاوەسی	گولوازەی هەل واسراو	باقة معلقة

جۆیکێ هنارا	گلوازی هنار	گولوارەی هەنار	باقة رمان
جۆبار	جۆزێ چۆن/ پشك بوون جۆبێ، دەمێ شەرێ دەست پێ کری هەما جۆبارێت خوینێ ژێ چوون	حۆگە	جدول
جۆبە	قەهبە خانە	قەحپە خانە	ملهی
جۆبرك	سیان بەرا ل بن ناخێ دژیت رەهێت کەسکاتێ دخۆت	جۆبرکە	
جۆت	دوو، جفت	جووتە	زوج
جۆت رەهی	نێر و مێ پێکڤە	جووت رەگەز	ثنائي الجنس
جۆت کرن	کرنە دوو	جووت بوون	ثنائي
جۆت کار	کەسی کاری عەردکێلانی	جوتیار	فلاح
جۆت کرن	عەرد کێلان	زەوی کێلان	حراثة الأرض
جۆتك	ب هەردوو پیابهن دان	لووشکە	ضرب بالرجلين
جۆتك هاڤێن	بهن هاڤێن	لووشکە هاویشتن	ضرب الفرس
جۆتك هەسپی	بهنا هەسبی	جووتەی ئەسپ، سوولا قەی ئەسب	ضرب الفرس
جۆتك	کاریتە، ئەڤە دارێت ستیر و دبێژن یێت سپینداری بۆ رایێخستنا بانا	کاریتەی خانوو	خشب السقف
جۆت دیتن	بینینا دووا شینانێکی	بینی پەجووتە	إزدواج البصر
جۆتك	هنبانك	هەنبانە	الحراث
جۆت بوون	ئێك بوون، رێك کەڤتن بۆ زیدەبێ	جووت بوون	تزاوج

جۆجلاند	شوشتنا سەرلاڤی دا بەربکەڤنە بنێ لامانی، برنجێ جۆجلاندی بکە شیلێ	بەردە شۆر	غسل بالماء لفرز الحجر من الحنطة والرز
جۆۆکە	خێف زانك	شت زان	عراف
جۆدەلیك	جۆدەلی، دۆشەکێت بچیك بێت ناڤ مالا	نیمدەر، جودەلی	فرض صغیر
جۆك	خەتکا ئاڤێ، ئاڤا ڤان جۆکا پا پیسە	جۆگەلە	جدول
جۆنی	بەرێ نیڤا قوقلاندیە ژ ناڤ کۆیێ حلی کریە بۆ قوتانا تشتی ب کاردئێت	دیبەك	حجر محفور من الداخل یستعمل لطحن
جۆلانگ	هێزك	جۆلانە	مرجوحة
جۆقان	کۆم بوونا گەلەك	قەلە بالغی	ازدحام
جورك	بەرێت خرابن	بەرِ خرابە	النوع الردئ من الاثمار
جورد	جرد، مشکێت مەزن ل چۆلی دژین	جورد	جرد
جووزەردا	دەمێ گەهشتنا ودرینا دەرامەتی بە، جەھ زەربوون	کاتی دوورینە وەی دانە وئلە	وق ، الحصد
جوومگەو	هەستیێ سەر چۆکی	ئێسکی سەرچۆك	فخذ
جووکە	پفدانك	دەب دەبە	زقزقة
جێز	کۆما دەرامەتی	کۆمەلە دەرامەت	کۆمة الحبوب
جێمك	دوو پێکڤە	دووان بەیەکەوە	زوجان
جێرگ	رێز	رێز	سافە
جێب	با کوردی کریە، بەربك	گیرفان	جیب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
جنێری (ت)	خەزال	خەزال	غزلان
جنیك	هێردوو رەخی سەری	لەنێنی سەر	الصدغ
جی	جیە، مرۆڤتیێ باوەریا خو	جوولەکە	يهودي
	ب دینێ موسای دئینن		
جی کچا خۆ قوتا هێش جەرك نەشکاندی			
جیران	چینار، کوردی کریە	دراوسێ	جيران
جیوه	زیبەق، لڤۆك	جولێنەر	زئبق
جیدار	زابت، دوو ستێر هەیی	زابیت	ملازم الاول
جیرەیی	نەرمی	نەرم و شلي	مرونة
جیر	نەرم	نەرم	مرن
جیری	گیایەکە ددەنە کەوالا	گیاێکە بۆ ئاژەل باشە	نبات تستعمل
			كعلف الحيوان
جیسك	هایژ خو نەمان	دەمارگیران	الصدع
جیرانیوم	گولەکا شتی کولامەلا	گولێکەوە کوگولێ مەلا	زهرة تشبه
	عوسمانە	عوسمانە	زهرة ملا
			عثمان
جی پێ	شین پێ	شوێن پێ	أثر اقدم
جی	شین	شوێن	أثر
جیێ مە	شینامە	شۆێنمان	آثارنا
جی بوو	شین بوو	شوێن بوو	كان أثرهم
جی مە	دیارکە، نیشان کە	شوێنە وارکە	وضع أثر
جی گرت	شین گر	شوێن گر	اأخذ أثر
جی تبل	شین تبل	شوێن انگوست	طبع اصبع

پیت	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
چ	چیە، تینە ل کوردستانا سەر ب (ب) بکار تیت	لە کوردستان سەرووبە (ب) بە کاردی	
چ	نەڤ پەیڤە شیا (ئان)	یان	
چ	بۆ پرسیارێ تێت، چ هەیە؟ چ نینە؟	نیشانە پرسیارە، چ هەیە؟ چ بوو،	تستعمل الاستفهام، ماذا كان
چ	گیایەکە هشك دکەن ئاڤێ دخۆت	گیای چای	نبتة شاي
چا	باش، چابوو هات	چاك	جيد
چاپان	خەزنە، قوماشە کێ سپیە پیچەك یێ زەرە	خەزنە، رەنگی سپی شەکریە	خام أبيض
چاپا لێو	صەفینك	پالدراوی چا	مصطفي جاي
چاپەرك	قۆرکێ چایێ	چای بەست	ابريق شاي
چابەست	قۆرك	قۆری	كتلي
چابووك	زیرەك	ئازا	نشيط
چاخ	وەختەك، دەمەك	کاتێك، زەمانێك	زمن عابر
چخ	سیمایەکێ کەرەسەیە	چۆرە مادەیەکە	عنصر
چاخێ بەری	سەردەمێ بەری	کاتی بەردین	عصر الحجري
چاخێ نێچیرا	سەردەمێ ئاقاری و نێچیر کرنا	دەمی راو	عصر الصيد
چاخێ	دەمێ	کاتێ	حينما
چادر	خیڤەت	خیوەت، چادر	خيمة
چار	هژمارا چوار	ژمارەی چار، چوار	عدد اربعة
چارەسەر	تیمار کرن	دەرمان کردن	معالجة

چاره	يەرك ڤەئينان	رێ بۆ دۆز زینەوه	معالجة
چاره رەش	بێ بەخت	بەخت رەش	حظ الاسود
چارەنڤیس	نیشادانا رێ	رێگا بۆ دۆزینەوه	تقرير المصير
چار بەر	چەرپایە، بۆ نڤستنێ تێته بكارئینان	چوار پایە	سرير
چارپی	تەختێ نڤستنێ	چوار پایه	سرير
چاربەر	بۆ پەرۆلی بەر فرەهـ بكارتینن، جواروی	چوارەبەره	أربعة وجوه
چار داخ	چوار دیوار كری	چوا دیواری	صالة
چارچەڤ	پارچەیەكێ چێ كریە بۆ سەر نڤیا	پارچەیەكی چوار گۆشەیی یه	جرجف
چارچاف	۱= زێدە خۆ هشیاركرن بۆ دیتنێ. ۲– هەبوونا چوار چاڤا	زیادە خۆ ئاگاداركردن بۆ بین، چوار چاو	أربعوع عيون
چارخ	پیرەمێر، كالەمێر، بیر	پیره	عجوز
چارشەمب	ناڤێ رۆژەكێ یە د حەفتی دا	چوار شەم	الاربعاء
چازران	زانا، پێ زانینێ طەنگاڤیا	دانا، زانای چارەسەی	عالم المعالجة
چارمه	چار رەخ لێ گرتن	چوار لاگرتن	حاصرة
چارگاڤ	چوار پێ	چوار یەك	اربعة اطراف
چار گاڤانێ	ڤێ یەیڤێ بۆ هەسپ و دەوارا بكار دئینن دە می رادبنە سەر هەر چوار بێت خۆ وخو دهەلاڤێن	هەڵ بەرکێ وولاغ لە سەر چوار پەل	رقص الفرس على أربعة أطراف
چار كوژی	هەبونا چوار سەر د	چوار گوشه	مربع

	پارچەیەکی بەحس دا		
چار چرا	١- چوار فانوس ٢ ئالی گۆڕەپانا سێدارەدانا قازی مەحەمەد	١ چوار چرا ٢ ناو گۆڕەپانە لە لیران	٢- اربعة فوانيس ٢- اسم الساحة الذي اعدم فيها قاضي محمد
چاردەست	چوار لەپ، بۆ وان کەسا دبێژن دەمێ نەساخەکێ رابکە ژ ئەردی	چوار پەل	اربعة أطراف
چاردە	هژمارا پشتی دەهێ چارێت دی	ژمارە چواردە	اربعة عشر
چارۆك	دەرسۆکا ژنا	پارچەی سەرملی ژنان	منديل نسائي
چازان	بێ زانین	زانا	عالم
چاڤ	بینەر، پێ بینك ئێك ژ ئەندامێت گیانێ گیان بەرا	بینەر	العين
چاڤا ئاریان	چاڤ ئێشان	چاو ئاوساو	التهاب العين
چاڤ بادای	هندە چاڤێت خڕ و چوانن	چاو بادراو	العين المدور
چاڤ بەق	چاڤ زەف، چاڤێ فەکری	چاوە کراوە، جاو زەق	العين المفتوحة
چاڤ بەلەك	بۆ چاڤێت دوو رەنگی	چاوی دوو رەنگە	العيون شهلاء
چاڤ بەرك	بەرچاڤك	چاو بلکە، عەینەك	مناضر
چاڤ برچی	مالێ پرسی	چاو برسی	العين الجائع
چاڤ برسی	ڤی پەیڤێ بۆ وان کەسا دبێژن هندی هەبیت هەر دبرسینە	چاو برسی	العين الجائعة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
چاڤ بلح، چاڤ بی شەرم ل بەر چ نەبیت			
چاڤ بچاڤ	تۆلە ب تۆلە	چاو بە چاو	العين بالعين
چاڤ بلۆق	چاڤ ڤەکری	چاو رەق	العين البارز
چاڤ بۆق، چاڤ بەق	چاڤ هاتبینە دەر	چاو دەر پەڕیو	حاحظ العين
چاڤ برێ	چاڤ لێ کر، پێ حەساند	بە چاو ئاگادار کرا	نبه بالعين
چاڤ بخال	چاڤێ ب نیشان	چاو بە نیشان	العين بها شامة
چاڤ بکل	چاڤێ رەش کری ب دەرمانکی	چاو بە کل	العين مكحل
چاڤ پەقی	چاڤێ تەقی	چاو تەقی و	العين المنفجرة
چاڤ پەقاندی	چاڤی کورەکری	چاوی تەقی و	العين العمياء
چاڤ پرباچە	چاڤێت پی سەر و بەر	چاو بر و بوشاو	شذوذ وضع الاهداب
چاڤ پرپیچ	چاڤێت بچیك و لاواز	چاوی لاواز	العيون ضعيف وشاذ
چاڤ چلیس	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوی هەر دەم د ناڤ دەست و پێت خەلکی دابن	کەسی شرکی	إنسان ذليل
چاڤ چنۆك	پیسە مرۆڤ، سروشت نەخوش	کەسی تەماع	طماع
چاڤ جان	چاڤێ تازە	چاو جوان	العين الجميلة
چاڤ حلي	١- چاڤی راست و درست ٢- بۆ وان کەسا د بێژن ئەو کارا دکەن و خۆ بێ دەنگ دکەن	چاو مۆن، چاو لوس	العين مكسور
چاڤ حیز	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێ	چاو لەدەر	مكسور الخاطر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
	ب دیف نیك و دوو بکەڤن، چاڤ کەر		
چاڤ حەوەل	چاڤێ خار	چاو خێل	العين الحول
چاڤ عەورکی	هەبوونا سپیاتیەکێ ل سەر رەشکا چاڤێ	تانەی چاو	وجود بياض على كرة العين سوداء
چاڤ تیژ	چاڤێ بهێز بۆ دیتنێ	چاو بەهێز	حاد البصر
چاڤ طەنگ	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوی چ ژ دەستا نەهێتە دەر	چاو تەسك، رەزیل	ضيق العين
چاڤ طاری	١- چاڤێ نەبینی. ٢- چاڤێ چ نەدنە هەژارا	١- تاریکە چاو ٢- کەسی کە رەزیل بێژ	١- العين المظلم ٢- تستعمل للإنسان الغير نبيل
چاڤ دێری	گوهدانی، بەرێ خو دانی	چاوەدێری، ئاگادار بوو	الرعاية، نظر إليها، ملاحظة
چاڤ داینێ	ئاگەهـ ژێ بوون	ئاگادار بوون	انتبه عليه
چاڤ دەر	بەرێ وان ل کەسانێ دی	روویان، چاویان لە کەسانی تر	العين البرانية
چاڤ دانای	یێ شەرم کریە ژێ هەست چاکیەکێ	چاو دانایە، چاوشکاو	مكسور العيون
چاڤ رەش	رەنگێ چاڤێ یێ رەش و جوان	چاو رەش	العيون السود
چاڤ زلکانێ	بەرخو دانەکا رك و رك	یەکا و یەك تەماشە کردن، چاو دیق دیقانێ	غمزة العين

چاڤ زیلك	عەجێب گرتی	سەرسوڕمەر	تعجب
چاڤ سپی	چ ل سەر چاڤانە	چاو سپی	ابیض العین
چاڤ شین	ڕەنگێ چاڤی یێ شین	چاوشین	العیون الزرق
چاڤ شۆر	شەرمەزار	شەرم کەر	ذلیل
چاڤ شۆرکرن	شەرم کری	شەرم کراو	ندم
چاڤ شکاند	ژێ ترساند	لێ ترسان	تخویف من
چاڤ شکەستی	ژێ ترسیای	چاو شکاو	مکسور الخاطر
چاڤ لێ کر	١- زارڤەکر، وەکی کرن ٢- ل دەیف پێ چوون	١- لاسایی کرد، لە شوێنێ بێ چوون	قلد، اقتدی أثره
چاڤ لێ دا	بەرێ خودا کا ب نەیاری	بەچاو برد	وضع العین علیه
چاڤ لا	چاڤ خار	چاو خێل	حول العین
چاڤ	چاڤ، بینەر	چاو	العین
چاڤ کێمی	چاڤ کێمی	چاو کەمی	قصر النظر
چاڤلك	پەلێت ئاگری یێت گەش	پشکۆی ئاگر	جمرة النار
چاڤ کال	ڕەنگێ چاڤی یێ قەهوایی	چاو کال	العین البني
چاڤ کرنی	ئاگەهدار کر ب چاڤی	ئاگەدار کرا بە چاو	نبه بالعین
چاڤ گەرمی	خەوەکا سڤك	کەمرێنشکە خەو	النوم الخفیف
چاڤ گرتنۆك	یاریا زارۆکانە چاڤێت ئێك و گرێ ددەن	چاو چوقاندن	ربط العین، لبعة اطفال
چاڤ گرێ دای	گرێ دانا چاڤێ ب تشتەکی	چاو بەستراو	مربوط العین
چاڤ نقانکێ	چاڤ گرتنۆك	چاو چوقاندن	لعبة العیم الغامض
چاڤ نقاندن	چاڤ دانانە سەر ئێك	چاو لە سەریەك نان	سدة العیون
چاز نقرۆسك	خەوتە، نڤەك	خەوین، چاو خەو	العیون نائمة

چاڤێ سەری	دیتنا براسب	بە چاوی خۆی	بأم عینه
گ/ چاڤ دنیایێ دخۆن			
چاڤ مارق	رەھێت چاڤێ زەردبن	دەماری چاو زەردە دەبن	یرقان العین
چاڤین	بەرێ خودان	پەچاو روانین	نظرة حادة
چاڤین کر	بەرێ خودایێ ب نەیاری	تنێ راونین بە دوژمنی	نظرة الحسد
چاڤێ تەلێ بیت	گوھێ خۆ بدێ	ئاگەدار بە	انتبه له
چاڤێ خودێ لێ بیت	خودێ هاری کار بیت	چاوی خوای لێ بێ	برعاية الله
چاڤینك	١–حەسیدی پێ برن ٢– کولەکا دیواری	١– بە چاو بردن ٢– پەنجەرە لە ناو دیوار	وضع العین، شباك داخل الحائط
چاڤ هاڤێژ	چاڤێت نەموبارەك	چاوی حەسود	العین الحسد
چاڤ رۆنکر	پیرۆزکرن	چاو رۆشن کردن	تمنی
چاڤ	بینانھی	بینایی	الرؤیة
چاڤ رێ	بهیڤی	بەھیوا	متأمل
چاڤ رۆهن کر	١– پیرۆز کرن ٢– چاڤ بهێز کرن	چاو رۆشن کردن، چاو بە هێز کردن	تمنی، جعله یری جیداً
چاڤ ڤەکر	١– دنیا دیتی، ٢– مەرد	چاوکراوە	السخي
چالاڤ	قەدارکا ئاڤێ	چاوی ئاو	البرکة
چال	کۆرك	قۆرت	حفرة
چالکە	کۆخك	کۆخ	کوخ
چام	دارێ سپی	داری سپی	خشب ابیض
چاکە	قەنجە	باشە	لا بأس
چاکی	قەنجی	چاکە	حسنة
چاکتر	باش تر، چێ تر	چاك تر	أحسن
چاکیانی	باشیاوی	چاکەیی	إحسان

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
چاك و خوشی	چەوانی، ئەحوال پرسین	چاوا و چونی	تحية
چاك بین	باش دیتن	چاك بین	متفائل
چاخ	گاڤ	دەم	وقت
چابر	چیمەن، کەسکایی ناڤ باخچا	فریز، گیای ناوباخچە	خضرة الحديقة
چای دانگ	قۆرکێ چایێ تێدا چێ دکەن	چای پەست	كتلي چاى
چاندن	شین کرن	ناشتن، ڕواندن	زرع
چاوەش	پەیڤیا کوردی کریە زێرەڤان	پاسەوان	مراقب
چاودندا	بەرچاڤی	تەماشەکەر	منظر
چاور	خیڤەت	خیوەت	الخمية
چەپەر	سەنگەر، چێ کرنا جهەکی دەمێ شەڕی	پەناگە، سەنگەر	حمى
چەپوخال	کارێ نەپەنی	کاری نەهێنی	عمل السري
چەپەل	پێ پیسی	پیسکە	قذارة
چەپ	رەخەك ژ لا	لایەك لەلاکان	جهة اليسرى
چەپی	کەسێ کاری ب چەپێ بکەت	چەپ کاری	يسراوى
چەپك	تژی دەستەکی	دەستەیەك	الباقة
چەپاو	ب سەر داچوو	بە سەر داگرتن	غزوة
چەپك	کۆلانێت طەنگ و طاری	تەسکە کۆلان	العوجة
چەپ چەپیسك	گیان بەرەکێ حەز رۆناهیێ دکەت ژ بەر نێچراشتی کم کەیە	پیسپیسۆك، شەو گەردە	ابو بريص

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
چەپەست	قورکی چاپی	[illegible]	كلي
چەپکێ گولا	دەستکی گولا، قەفا گولا	چەپکە گولا	باقة الورد
چەپۆچیر	١- خارو خیچ ٢ حیلەکری	١ خوار و خێچ ٢- فێل	معوج، الحيال
چە	کورت کریا، چیە	چی یە	ماذا
چە	جه	شوێن	مكان
چەپا	درەقسین، جەمۆییێ راپوویە چەپا/ کورت کرنا چەچ، پاپ	سەما	يرقص
چەچ	دەست ب زار دەڤێ زارۆکا	دەست، لە ژێر زاری منال	اليد على لسان الطفل
چەتە	رێ گری	رێ گری	قاطع الطريق
چەتن	زەحمەت	گرانە	صعبة
چە	ئەڤە پاشکرد چینە سەر ناڤا ١- و بچیك دکەت، باخچە، ٢- چیە	باشکرە دەچێتە سەرناو	أي
چەراندن	چاووگە، خواردن، ڤی	لەوەراندن	يرعى
چەروان	پەیڤێ بۆ مریشك و پەزا دبێژن دەمێ خورانێ بخوت	لەوڕگا	مرعى
چەرەز	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، ناڤ، تۆفك	ناوکە	جرز
چەرخ	قورن	سەدە	قرن
چەرخاندن	زڤراندن، چاودکە	سوڕاندن	دوران
چەرخا	گەرا، ئەڤ چیە هۆ تو چەرخا ددەی ل ڤان درا	گەران، سوارنەوە	يدور

چەرخەك	قەرنەك	سەدەیەك	قرن الواحد
چەرخاددەی	دگەرِیی	دەگەرِیی	یتجول
چەرخ	١ – ئامیرێ تیژکرنی یە. ٢ – ئامیرێ ئاگر هەلکرنی یە	١ – تیژکەرە ٢ – ئاگرداگیرێنە	١ – مبرد ٢ – مشعل
چەرخچی	کەسێ کارێ تیژ کرنی بکە	چەرخ چی	من یعمل علی تحدید آلة
چەرخ کەر	کارێ تیژکرنی	تیژکەر	عمل حداد
چەرت	جودا	جیا	جرد
چەرا	بۆ چی	بۆ	لماذا
چەرمە سەری	نەخوش و کێماسی دیتن	دەردە سەری	شایف الویل
چەرم و چیقال	چەرمك، چ گۆشت پێڤە نەبن	چەرمن	جلدي
چەرم	پیستە	پێست	جلد
چەروان	عەردێ کەسکی لێ بیت	زەوی کەسك بێ	مراعي
چەشمە (ف)	چاڤێ ئاڤێ	چاوە ئاو	عین الماء
چەشم (ف)	چاڤ	چاو	العین
چەفتە	کەفیك	دەستە سەر	مندیل
چەقل ماست	ئاڤە ماست	ماستاو	شنینة
چەڤرە	ب دۆهنە	چەورە	دهینة
چەقرێ	گیایەکە د کەنە ناڤ ماستی خەلکێ چیای	کیای چیایی تێ دەکەنە ناو ماست	نبتة تخلط مع اللبن
چەك	ئامیرێ خۆپاراستنێ	چەك	شیء یحافظ علی نفسه
چەك دار	یێ بسلاح	چەك دار	مسلح

چەك ناس	زانایێ سیلاحی	زانای چەك	عالم سلاح
چەك هەلگر	بۆ زەلاما، تفەنگ هەلگر	بۆ پیاوان دێ چەك هەلگر	مسلح
چەك گرێ دا	سیلاح ب خۆڤە گرێ دا	بەستنە وەسیلاح	ربط الاسلحة
چەك بخۆڤەكر	بۆژنا، زێرا بخۆڤە دكەت	بۆ ئافرەتان كە زێر و خشل بەخۆ بەوەدەكا	ذهب نساء
چەكچەكیلە	ئەڤە بالدارەكی شیر دەدەرە یێ بێ پەرە بەلی دفرێت ء می یێت لەشی ڤە	شەمشەمەكوێرە	خفاش
چەكمە	پێلاڤ	پێلاو	حذاء
چەق چەقكادەڤی	پشكا خوارێ یا دەڤێ د لڤێت دەمی د ئاخفت	شەویلگەی دەم	ذقن، الفك سفلي
چەق چەقا ئاشی	پشكا مە كینا ئاشی دەمێ كار دكەت وەكی دستاریە	مەكینەمەی ئاش كە كاتی بكار دەكا	قسم من آلة الطاحونة
چەقەشە	دارا خەملاندی ب مویژا	داریكە ڕازاندراوە بە مێوژ	شجرة متنوعة

گ/ ئاشی برتو پر سیارا چەقە چەقكی دكەی

چەلەنگ	ژێ هاتی، بێ سڤك	زیرەك، سووكەلە	شاطر
چەلەگە	ئەڤە دارەكی سەرخارێ درێژە و بێ فێڤی ژی ڤەدكەن	چەلاگە	نوع من العصي تستعمل لقطف الثمار العالية
چەلاك	باكورە	داری میوەلێكەرەوە	عصی تستعمل لقطف الثمار
چەلتووك ك. خ	پشی برنج، پشلك	پرووش برینج	بووش
چەلێ	ناڤێ گوندەكی كوردانە ل سەر توخیبێ توركیا و	ناوی گوندەكی كوردە	اسم قرية حدودة في

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرما[redacted]	زمانی عەرەبی
	عیراق		ترکیا
چەم	باغی دارێت فێقی	باخچەی داری میوە	بستان الفاكهة
چەماندن	خارکرن	چەماندوە	تويج
چەم	باخچێ ئاڤێ	باخچە ئاوی	بستان الفاكة
چەمیا	دەستك	دەسك	اليدة
چەمیا	خاربوو، خوار بوو	کۆماوە	انحنى
چەمە سەری	سەری کانیا ئاڤێ	سەر چاوەی ئاو	مصدر الماء
چەم تەڕ	ناڤێ گوندەکێ دوسکیانە ل سەر توخیبێ تورکیا و عیراقي	ناوی گوندەکی دۆسیکە لە سەر نسوری تورکیا وعیراق	اسم بلدة عشيرة دوسكى على حدود توركيا
چەمی چی	گوندەکی سەر توخیبی یە ل تورکیا و عیراقی	ناوی گوندەکێ سەر سنووری یە لە عیرا و تورکیا	بلدة حدودية بين تركيا والعراق
چەم سەیدا	گوندەکی سەر توخیبی یە	گوندێکی سنوریە	بلدة حدودية
چەمان	گوندەکی مزیریە ل دهۆك	گوند مزوریە لە شاری دهۆك	بلدة مزورية في دهوك
چەمکار	گوندێ دوسکیانە	گوند دۆسیکە	قرية دوسكية
چەمچۆ	مێشێت رەش یێت مەزن	مێشی رەش	ذبابة سوداء كبيرة
چەم	چاڤ	چاو	العين
چەمە	بۆچی، بۆی	بۆ	لماذا
چەمینك	ئامیرێ پێ خارکرنێ	خوارکەرە	آلة أنحناء
چەمیا	١- خاربوو. ٢- کێشابن دەستی خۆ	١- خوار بوو ٢- کەوتە ژێر دەست	١- انحنى ٢- وضع تحت

			السيطرة
چەندەك	هندەك	هەندێك	كمية
چەند	بۆ پێزانینا موهدارا تشتا	بۆ زانینی چەندەی شت	لمعرفة مقدار الكمية
چەند جارە	چەند نەقل	چەند جارە	عدد المرات
چەنگ	پەڕ، دەستێت پەڕندا	باڵێ باڵندە	جناح الطيور
چەنەباز	گەلەك د ئاخڤیت	زۆر قسەكەر	الثرثار
چەنگ	رەنگەكێ رمێ یە	رم باژكار	نوع من الرمح
چەن	بۆ هژمارا، چەند	چەند	كم
چەندەكێت	كتەكا كێم	چەندێك	كمية قليلة
چەهرە	دیم، ئەو چەهری حوریانە	چەهر	وجه
چەوا	بۆ پرسیاركرنێ، چ تۆڤ	چۆن	كيف
چەوانی	پرسیاركرنا عەیشی ئێكی	ئەحول پرسین	كيف الحال
چەوایە	چەوایە، چ تۆڤە	چونە	كيفة
چەوری	١- دۆنكەوی، ٢- گەڕیا	كزی، ڕۆناوی	دهين
چەور	دۆهن	رۆن	دهن
چەوەندەر	صكلێت صۆر	چەوەنەر	شوندر
چەوری	گەڕیا	گەڕا	تجول
چەوراندن	گەڕاندن، چاووگە	سووڕانە	تجوال
چەوراندبوو	گەڕاندبوو	سووراندبوو	متجول
چەو شەن	سنگ پارێز، یێ موكمە چ تێ ناچیت، زری پۆش	سنگ پارێز، زری پوش	مدرع
چپینك	چپ چپ، ئامیرێ كرنە چپكا	دلۆپێن	جهاز تقطير
چپكێت ئاڤی	دندكا ئاڤی	دلۆپە ئاو	قطرة الماء

چبلاص	قومچك	لەپالە	طباقة
چپك	دندك، دلوپ	دلۆپەك، دەنكە	قطرة
چپنن	دەنگەکی گەلەك لاوار	خرپەن، بێ خشە	صامت
چپك چپك	دلۆپە دلۆب، دندك دندك کەتنا دنکا ب دیف ئێك ڤە	دلۆپە دلۆپە	قطرة قطرة
چ بوو	چ قەومی	چ رووی دا	ماذ حدث
چ بڕی	چ قەدکر	چی بڕی	ماذا قطع
چ بر	چ هەلگرت	چی برد	ماذا أخذ
چ تێ گەهشت	چێ زانی	چێ زانی	ماذا افهم
چ تەپساند	چ د ناڤك دا بر	چی قوپاند	ماذا انكمش
چ طوڤە	بی چەوایە	چۆنە	كيف يكون
چ جەماند	چ کۆم کر	چی کۆ کردەوە	ماذا جمع
چ جا	هیچ جارات	چ جار	أي مرة
چ چاند	چ شین کر	چی چاند	ماذا زرع
چ خلاند	بو پرسیارا ئەردێ ژ گەه هاتیە دەر	چ دەرهات	ماذا ضلع
چ خلاس کر	بۆ زانینما ئەو تشتێ ب ریماهیی بینای	چ تەواو کرد	ماذا انتهى
چ خەندقی	پرسیارە بۆ زانینا ئەو تشتی نەمای	چ خنکا	ماذا اختنق
چ دبێژی	چ د ئاخڤی	چ دەڵێ ی	ماذا تقول
چ دا	بۆ پرسیارا وی تشتی دایە	چ درا	ماذا دفع
چ دابای	بۆ زانینا چ تشتێ بەرباکری	چی بە بادرا	ماذا هوى
چ داگرت	بۆ زانینا چ تێتە تژی کری	حی پڕکرا	ماذا اترس
چ دەینا	بۆ ئینانە خار	چی دانرا	ماذا انزل

چ دخازن	وەچ دلێت	چیمان دەوێ	ماذا تريدون
چ تەڤایە	چەوا لی بە	چونە	كيف
چچك	مەمك	مەمك	ثدي
چ دابین کر	چ تشت دەستە سەرکر	چ بەر دەست کر	ماذا اتم
چرا ئاڤێ	پیچەکا ئاڤێ	قومەك ئاو	كمية من الماء
چرا	چەوا	چۆن	كيف
چرا	فانووسا رۆناهییێ	ئامێری رۆشنایی	فانونس
چرا شیری	دەنگێ شیر ەدەمێ ژ گوهانێ شیردەری د کێنە ئامانی	دەنگی شیر دۆشیەکە دە کەوێنە ناوقاب	صوت سقوط الحليب عند الحلب
چرەك	گەلە نیسەك	چەسپ	صمغي
چرەگ	پیچەك	کەمێك، توزی	كمية
چرە میزتن	کێم میزتن	کەم میزی	قليل البول
چر بۆ	شدیا، قایم بوو	توندبوو	تقوي
چرچر	کێم کێم	کەم کەم	قليلاً قليلاً
چرە	ئاڤ چرچر یا تێت	بۆچی	لماذا
چر چر	دەنگی دراندنا قوماشی، پرت پرت دکەن، نازێ کراسی خو چرچر کر	دەنگی دراندن، پارچە پارچە	تشقق
چر خۆس	قەلادك، گەنمی	گەنمی برژاندی	حنطة المحمر
جر حیك	قەلاندی	برژای	محمص
چر چرك	ئەڤە سیرسرکەکا کەسکە ل سەر بەلگێت دارێ د ژیت دەنگی چرچرێ ژ خۆ دئیت	زیکزیکە	نوع من صرصر لونه اخضر تعيش على

			الاشجار
چرِ چرِکرن	پرت پرت کرن	پارچە پارچە کراں	تقطع على القطع قطع
چرِ چوڤە	ئاڤا پیس	چلکاو	ماء غير نضيف
چرِك	گرتی	گیراو	مقبوض
چرە	بۆچی	بۆ، لۆچی	لماذا
چراكْ	شەمالك	مومك	الشمعة
چرچرە	ئاگەهداریا ژ قەستا	ئاگەداری بەدرۆ	بلاغ كاذب
چرکر	تیرکر، ئەڤ شیرە چرکری	سەخت کرد	مكثف
چرکێن	دەنگەکێ کێم	دەنگی کەم	حركة طفيفة
چرکۆنە	چیچکەکا بچیکە رەنگی وی یێ بۆرە	چۆلەکەیەکی ووردە رەنگی بەسەر ردساسی وەیە	عصفور بني اللون صغير الحجم
چرە	بۆچی	بۆ	لماذا
چری	مەزن	زەبەن	كبير
چری	ناڤێ مەهەکا پایزێ یە	ناوی مانگێکی سالە هی پایز	اسم شهر الخريف
چریا ئەوەل	مەها ئێکێ دیتە ناڤێ مەها دوو ژ پایزێ	تشرین ئەکەم	تشرين الأول
چریا دووی	مەها سێێ ژ پایزی	تشرین دوهەم	تشرين الثاني
چری و چری	چریا دوێ	سەرما وەزە	تشرين الثاني
چرپایە	تەخت، چوارپێ	چارپایە، قەرەوێلە	سرير
چرمەچرم	پتە پەت، ڤی یەڤێ بۆ وان کەسا ب کارد ئینن ئەوێ ل بن لێڤ لێڤکا د ئاخڤن	بۆلە بۆل	دم دمة

چرمیز	ئەڤە ئەساخیە کە مرۆڤی دگرین کێم کێم دمیزیس	ڤە میز، چۆڕ میزە	قلیل البول
چریسك	شەوڤەك	چرۆسکە	لمعة
چریکاندن	دەنگێ چیچکا دەمی دخوینن	دەنگێ جۆلە کەو	زقزقة العصفور
چرێ	چ لمن بکەن	چیم لێ بکا	ماذا یفعل بی
چری	باوەر	بڕوا	ثقة
چرۆڤك	جەریفك	گێسك	مکنسة
چرِ	قەلس	رەزیل	بخیل
چ زی	چەند زی	چ زوو	مبکر جداً
چ زراڤ	چەندێ ئێك طایە	چەند باریکە	کم رقیق
چ زەخمە	چەند مەزنە، پەیڤە زەخم) یا عەرەبی یە بەلێ کوردی کری	چەندە گەورەیە	کم کبیر
چ زێ بوو	مایێ وی چ بو دژی	چ حەقی بەسەردا هەبوو	ما شأنه
چ ژ ڤان هەیە	یێب چاخە	ماوە دراوە	لدیه موعد/ متوعد
چ ژی هات	چ شیان هەبوو، هندی ژێ پەیدابوو	ئەوە ندی توانی، چ لێ هات	یقدر ما أستطاع
چ ساخلەم	چەندی لەشی ساخە	چەندی بێ دەردە	لا یوجد لدیه مرض
چ ساڤایە	چەندێ بچیکە	چ منالە، چ منالۆچکەیە	
چ ساڤایە	چیێ ساڤالۆکە	زۆر منالە ووردە، چ کورپەیە	طفل حدیث الولادة
چڤر	یێ نیسەك	لینج	لاصق

پەیڤ	بزمانێ کرمانجیا ژووری	[redacted]	زمانی عەرەبی
چ شمە	کەسی زمە، چ شمە نەهاتە ئاهەنگی	کەسی لە ئیمە	أي واحد منا
چ شمك	چ قەکێشکایی	چ باهوچنك	أي بابوج
چڤیك	چیچك	چۆلەکە	عصفور
چڤل	عەردێ بەری	زەوی بەرد	ارض حجرية
چڤلی	شانك	شانە	خلية
چقل	شاکێ دارێ، چەقێ دارێ	چەقی دار	فرع الشجرة
چکی	هشکی، ئەڤ حالە چکییێ عەردگرت	ووشکی	تيبس، يبس
چکی	١-پیچەك ٢- گەلەك کێم	تۆزێك	مقدار ضئيل
چکا	چەوا، چکا هون هاتن، نیشانا برسیارێ یە	چوت	كيف، اداة الاستفهام
جسك	بن پەحنی، بنی پێلاڤی ئەو پرتا دکەڤیتە بن پەحنێ (صمك)	قومپان	كعب
چمکۆ	چونکی	چوونکە	لأنه
چما	چە وا	چۆن	كيف
چمچیر	تریێ رەش	ترێ رەش دەنك	العنب الأسود
چمجیر	بهنا صۆطی	بۆن سۆ	ريحة الحريق
چها	یۆچی، بۆیی	بۆ، لۆ	لماذا
چکلاند	تێراکر، صاتۆر د عەردی چکلاند	چەقاند	تثبيت
چك	رینشتن ل سەر چکەکێ، شێروان ل سەر چك یێ رینشت	لە سەر چنچك دانیشتن	نصف جالس

پەیڤ	کرمانجی	[illegible]	زمانی عەرەبی
چکی	گفیری، پشتی مں مارں خاری چکی ئەلە ر ئی مں	رشۆلە ببشاں	مغص
چکۆس	بۆ کەسەکی دبێژن کۆ بی بە خیل بیں	رەزیل، حەسود	الحسود
چکمیزی	میزگرتن، هاتنا میزی ب چپکا	میزگراو	احتباس البول
چکاندن	کرنە چیك، ئەڤە پەمیێ چکاندنی یە	دلۆپاندن	تقطير
چ نە	چنە	هیچ	لا شيء
چلۆن	چەوا	چۆن	كيفة
چلپ	یا رەمەزی	فێل	الحيل
چللك	ژنکا ب زفستانی، ژنا سنی زارۆ ببیت	چلەی ژنان، نەخۆش منالْ بو بوونی	حمة الولادة، أربعينية
چل و چیا	چۆل و چیا، شرینت و فرەهاد بۆ ئێك ب چل و چیا کەتن	کەژو کێو	السهول والجبال
چلی	دارا مازیی یە	چلوو	اسم شجرة
چلە	ڤێ پەیڤێ دبێژنە سەری زفتسانێ ئۆ سەرێ هاڤینێ	چلەی زستان، چلەی هاوین	أربعين الشتاء، أربعين الصيف
چلو	بەلگی بەڕیێ	پەلکی بەروو	أوراق البلوط
چلختە	چیاییێت بلند	چیای بەرز	جبال شامخ
چلخانە	بنگەهێ صوفیا	شوێنی خلوەی صوفی	للتصوف
چل مێرە	ناڤی چاکەکی یە ل دەڤەرا مزیریا گوندی پێدە	ناوی چاکێکە لە گوندی پێدەیە	اسم لمكان صالح
چلوو	چلە	چلە	أربعينة

چلوره	ڤەرەسۆك، گلیلێت بەفری	ساردەڵەر	مبردة
چلیس	کەسێ پیس	پیسکە	طبع الغير الجيد
چل	ری قایم	روو قایم	العين القوي
چلێ ناهێت	چ ب سەر نائێت	چی بەسەر نایی	سيكون بسلام
چلکن	کلمیشۆ، رینێ پیس	بەچلم، پیسە	كثير المخاط
چلنم	کلمیش	چلم	المخاط
چنارۆك	ناڤێ باژێرەکی کوردایە ل سلیمانیێ	ناوی شارێکی کوردە لە سلێمانی چنارۆك	جناروك
چنار	ئەڤە دارەکە ل رەخ ریبارا شین دبیت	دار چنار	شجرة
چنوور	ناڤێ گولەکێ یە یا رەنگ گیایە	گولێکی بە هاریە وەکو گیایە	اسم لوردة تشبه الحشيش
چنکو	ژ بەر هندی	چوونە	لأنه
چنە	هیچ	هیچ	لا شيء
چنهش	چ تشتەك	چ شتێك	اس شيء
چنی	برتك، چنییێت نانی، شێرۆ یێت جنیایی مەزن بۆی	لەتکە نان	قطعة
چنییێ نابی	پرتکێت نانی	لەتکە نان	قطع الخبر
چنی چنیك	١- یێب نیشان. ٢- یێ زیوانی	خاڵ دارن	منقط
چینك	ژێ ڤەکرن، ئەڤە چنینا مەیە	لێ کردنەوە	قطف
چنینا فێقی	ژێ ڤەکرنا فێقی	میوە لێ کردنەوە	قطف الاثمار
چپگ	خال		
چنچنیك	خال خال، نوختە نوختە	خاڵ خاڵ	منقط
چنگل	دەست ژ د یماهیێ ڤە	هەنگل، کۆتایی دەست	مؤخرة اليد

چۆخك	بەرگیسك، زەلام دکەنە بەرخۆ ز ڤستانێ ژ هریێ چێ دکەن	حلكێ كوردی لە بەری دەكەن	يلك رجالي
چۆك	سەركۆیلكێ پێ ی	چۆك، ئەژنۆ	فخذ
چۆچك	کەچکێ مەزن	کەوچکی گەورە	ملعقة كبيرة
چۆرێن	گیایەکێ بهاریە یێ ز رە ئۆیێ شرینە	گیایەکی بەهاریە لولویی یە تامی شرینە	نبتة ربعية شكل لولبي ذات طعم الحلو
چۆ ژ دەرڤە	دەرکەفت	چوە دەرە	طلع
چۆگان	ب پیا ب رێڤەچوون	بە پارۆیشتن	مشي على الاقدام
چۆن	رێڤەبرن	رۆیشتن، جوون	ذهب
چۆن سەفەری هاتنە ڤەوەکی بەرێ			
چۆلانی	یاریەکە بحەتکا کچك دکەن	خەن خەنانێ، هەت تەنێن	لعبة بناتية
چۆلی	عەردێ بەیار	بێ ناوی، نەرزی بێ ناو	أرض العراء
چۆلێ شین	بەیارێ کەسك	چرۆ سەوزە	العراء الخضر
چۆماخ	گۆپال	گۆچان	عصا ذات رؤس منحني
چونە بەراهیکێ	پێش ڤە چۆن	بەروە پیرەبەوەرۆیشتن	استقبل
چۆنە سەری	پیرۆزی لێ کرن	بیرۆز بایی کردن	بارك له
چۆنە پشت پەریێ	چۆنە سەرێ بیکێ	بیرۆز بایی کردنی بووك، هەلاتێك	اهدجاء هدية للعروس
چوارگا	ناڤێ سترانایە	ناوی گۆرانیە	اسم المقام

چوزگاڵ	١- هەسپ حەمی سو دەلالێت ٢- چواریێ	هەل پەرینی ئەسپ	رقص الفرس
چوار كنار	چوار رەخ	چوار كەنار	اربعة أطراف
چوار نكال	چوار چمك	چوار قومپانی	أربعة كعب
چواریت	١- چار خستەك. ٢- چوار ريزی	چوار خشتەكی	الرباعية
چوار چاڤ	بۆ وان كەسا دبێژن دەمی خۆ زیندە هشیار بكەن	چوار چاو	أربعة العيون
چوار چاڤی	چوار گاڤی	چوار دەمی	اربعة أوقات
چوار مێری	بۆ رینشتنی دبێژن هەردوو پیێت هۆ داننە بن هەردوو چۆكا	چوار مەشقی	جلوس المرعبة
چوار چووك	چار كوژی	چوار كۆشە	أربعة الزواية
چووست، چست	سڤك	سووكەلە	نشيط
چوونكۆ	ژ بەر	چوونكە	لأنه
چورین	گولە	گولە	نبات ينمو في الجبال
چورەك	كەشك	كەشك	
چوا	چيا	چيا، كێو	الجبال
چوكەر	ديار ئێخەر	دەريا كەر	مكتشف
چۆك	گەريك	گەروو	قناة
چووك	ئاميرێ زەلامينێ، كێر	گێر	قضيب
چوجارا	چ جارێ	چ كەرتێك	أبداً
چووكل پيڤ	پيڤانا كوژيا	گۆشە پێو	مقياس الزاوية

پەیڤ	كرمانجيا ژوورى [illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبى
چوكلێ رەخى	كوژيى دەهمەنا	بەرە گۆشە	راوية المحيطة
چولكێ راست	كوژيى لبح	گۆشە راست	زاوية المستقمة
چولكى تيژ	كوژيى تيژ	گۆشە تيژ	الزاوية الحادة
چولكێ ژ دەرڤە	كوژيى دەرڤە	گۆشەى دەرەوە	الزاوية الخارجية
چولكى ژ ناڤڤە	كوژيى نافيى	گۆشەى ناوەوە	الزاوية الداخلية
چوكلێ نيڤەكى	كوژيى ناڤدا	گۆشەى چەڤە، چەقە كۆشە	الزاوية المركزية
چونكێ ڤەكرى	كوژيێ ڤەبى	گۆشەى كراوە	الزاوية المنفرجة
چوكل ڤاژى ژ	كوژيێ وەرگێر	گۆشەى پێچەوانە	الزاوية المنعكسة
چوكل ستينگ	كوژيێ ژ پێرڤە	گۆشەى وەستاو	الزاوية القائمة
چێتر	چاك تر	باش تر	أحسن
چێ كرن	درست كرن	چاكردن	أصلح
چێ بوو	١-درست بوو ٢- بۆ	چاك بوو	تحسن، يجوز
چێركرن	خەبەرگۆتن	جنێوداں	شتم
چێ نابيت	درست نابيت	چاك نابى	لا يصلح، لا يجوز
چێ دى	چى دى	چى تر	ماذا أيضاً
چێيچەك	ناڤێ گول مەحەمدى يە	گولێ ئەشرەفى يە	وردة جورية
چيا	بلنداهي ژ بەحرى	بەرزايى لە بەحر، لێو، شاخ	الجبل، أعلى من سطح البحر
چيچك	١- سيڤاندۆك، ٢- چوچك	چۆلەكە	عصفور

چيچكەك ددەستێ مرۆڤێ دابيت چێ ترە ژ هزاريت سەردارێ.

چيچرك	پرتەكا گۆشتى	لەتكە گۆست	قطعة صغيرة من اللحم

چیچەلۆك	فەرخكێت مریشكا	جو و جەلە	فرخ الدجاج
چیایی	جه نشینێ چیی	دانیشتوانی چیا	جبلة، سكنة الجبال
چیا	عەردێ بلند	زەوی بەرز	أرض العالي
چیایی	خەلكێ چیایی	خەلكی چیا	سكنة الجبال
چیاێت بلند بێ مژنابن نەوالێت كوبر بێ ئاڤ نابن			
چیایێ بەفرێ	هندە بلندا هی یێت هەین حەمی بەفرن	چیایی بەرفین	جبل ثلجي
چیایێ جەمەدێ	ئەڤە ل دەڤەرێت هەر دەم بەڤرە ئو چ گەرمیێ نابیت شتی كەڤرا لێ تێن	چیایی سه هۆڵێ	جبل منجمد
چیت	پەرۆك، پاتە	قوماشی	قماش
چیتی چیتی	پرت پرت	پەڕۆ، پارچە پارچە	قطعة قطعة
چی چقە	یێ بەر هەڤە	ئامادەیە	أنه متهيأة
چیزاند	پاشڤە برن	فەشەل كردن	الفشل
چیلاصی	قومچك	قۆمچە	طباقة
چیقك	مەمك	مەمك	ثدي
چیقەك	پیچەك، ز ڤێلەك	پارچەك	قليل
چیقك	شەڤركە، دی پەرۆكی چیقكە	شەڤی كە	انشطار
چیق	پرت	لەت	قطع
چیق كر	پرت كر	لەت كرد	قطع
چیق چیق	زڤێل زڤێل	لەت لەت	قطعة قطعة
چیقا قوماشی	پرتا بەرۆكی	لەتكە پەڕۆ	وصلة قماش
چیقا شاقولي	پرتا راست	لەتكەی ڕاست	قطع عدل

چیڤال	داوزیای، لاوار	لەرولاوز	ضعیف
چیزیك	چیزۆك، ناڤ	ناوکی شتی	لب داخلي
چیزکرن	ژێ برن، خالی کرن	بۆش کردن، قشی کردن	افرغ
چیزیا	داهات بوو	فەشەل بوو، هاتە خوارێ	افشل
چیڤك	پەرندە، چیچك	باڵ دار	طیر، عصفور
چیڤ	چسیخنە، قازۆخە	چیخنە	جیخ
گا/ چیڤ یێ ستیرە ئارێ هیرە			
چیڤەرێسك	شەقەکا پەرۆکێ درێژ	لەتکە پەرۆ بە درێژی	وصلة طویلة من القماش
چیڤانۆك	چیرۆکێت باب و باپیرا	حەکایەتی ناو خەڵك	حكاية بين الناس
چیلە سۆر	بۆ کەسێ سۆر و سپی و می زەرەدبێژن	سۆریاو، سۆرکەلە	أشقر الون
چیل	١- دەنگ. ٢- شینێ	دەنگ	صوت
چیل چیل	دە نگ دەنك، ئەڤ ژنکە یا چیل چیلیە	دەنگە دنگ کردن	
چیل مڤە	شینا من، پەیڤا کورت کریە	لە چیاتم	بدلاً عني
چیار	چەند، چیا ژ خۆدازیە	چەند	کم
چیك چیك	گازندە لێ کرن	شکایەت کردن	اشتطى
چیمەن	گیایێ کەسکی ناڤ باخچا	سەوزایی ناو باخ، هەوارگە	الحشیش الأخضر
چیمە نتۆ	تۆزەکا چێ کریە بۆ ئاڤاییی چێ کرنێ ژ بەر هی کری و دەرمانەك ل گەل	چیمەنتۆ، بۆ خانووی شار دروست دەکرێ یێ	الأسمنت
چیمەنزار	جهێ باخ و بیستانا	شوێنی باخاوی یێ	مرج

چیمەن	مێرگ	ڕەوی هەردەم سەوزبی	أرض المخضر
چین	وولاتەکێ نیڤ گێشوەری	وولاتی چین	الصين
چین و ماچین	ناڤێ مریشکا چینێ یە	ناوی مریشکی چینە	اسم دجاج الصين
چینگ	جهێ دەست لێ دانی بۆ یاریا زارۆکانە	شار، بۆ یارکردنی منال	هدف
چینگانێ	یاریا چاڤ نقاندن زارۆك دکەن	شارانێ	لعبة الهدف
چنیگا من	جهێ دەست لێ دانا من	شاریی من	هدفي
چینێ	بۆ چین	دەڕۆینێ	سوف نذهب إليها
چیکلینک داری	هیرکێت داری	ووردەدار	فضلة الاخشاب
چیکل	پرت	چوولەگە، پشکەدار	قطع

حـا

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت زمانی ں کوردی لەو(ی (ح) لەا پەیلی دەمی لەم بەری خو ددەینی د پالێکتا کرمانجیا خاریێ دێ ینن گەلە د کنمس ساپەلی (حا)

بەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
حا	دەنگە بۆ راوستانا دوارا	دەنگە بۆ وەسانی وولاخ	صوت لوقف البغل
حاجیلە	حەجیلۆك، ناڤێ گۆلا بەحەشتیك و جەهنەمێك گولەکا بهاریە	حاجیلە، ناوی بچووك، ناوەکی زەردە و زەنگی سپیە	وردة ربيعية من الداخل صفراء ومن الخارج بيضاء
حاجی	ناڤە دبێژ وان کەسا ئە دچنە رێیا خودێ	بەو کەسانە دەلێت کە زیارەتی بەردی رەش دەکن	الحجي
حاجي باهیڤ	باهیڤێت هیر	ووردە بادەم	لوز ناعم
حاجي لەق لەق	لەگ لەگە، پرندەیکی سفی درێژ و زراڤە و پێست وی ژی درێژ و زراڤن هاڤین و زڤستانا جهی د گوهۆریت	حاجی لەق لەق	لقلق
حار	دەنگێ نەهێتە تێ گەهاند	دنگ	صوت الضوضاء
حارە حار	هارە هار	هات و هەوار	أصوات المرتفعة
حارەب	عارەب، عەرەب حەلکی دەشتا هەڤلێرە بکارئین	عەرەب	العرب
حازر	کوردی کرەن بەرهەڤ	ئامادە	جهز، حضر

حارزکر	بەرهەڤ کر	ئامادە کر	أجهزة
حازری کرن	خارن بەرهەڤکرن، شیف لێنان	خواردن لێنان	طبخ الطعام
حاسلە	نەڤ پەیڤە د جهدا یا عەرەبی ژ پەیڤا حصل – حاصل – المحصول دا یا هاتیی بەلی د زمانی کوردی جهێ خۆ یێ ـرتی ب دەست ڤە ئینان رەزا	رەز	حصلة، المحصول
حاستەم هگ	هێدی، ب دلێ خۆ	عاستەم، لەسەر خۆ	على المهل
حاشا	نەگۆتنا راستییێ، خۆ ژێ داقوتان	دان پیانەهێنان	إنكار
حاشا ژی کرن	خۆ یێ نەنیاس	خۆ تێ نەگەیاندن	أنكره
حازل	چ گل و گاز ندەنە یا کوردی کریە	چ گلەیی هەبوون	حال
حالێ تە چیە	چ ژخۆ دزانی	چ ل خۆ دەزانی	كيف الحال

نمـ/ حالێ مە کورمانجا نەڤەیە ئەم دی چەوا سەربەست بین

حاواند	رێ دایێ، دەرێ خۆ بۆ ڤەکر	رێگای دایێ	فسح لة طرق
حەرەم گەهی	مالا خو دێ	مالێ خوا	الحرم، بيت الحرام
حەباند	حەژی کر	خۆشی ویست	أحبه
حەبە	زەرەك	زەرەیەك	ذرة
حەبلاند	شداند، کەلە تژی کر	بەستان، زۆر برکر	امتلى كثيراً
حەبینم	حەژێ کەم	خۆشم دەوێ	أحبك
حەبسی	گرتی، نەڤ پەیڤە یا	گیراو	محبوس

	کوردی کریە		
حەبس	گرت، لەڤ پەیڤە با	گیرا	حبس
	کوردی کر		
حەبس خان	گرتی خانە، لەڤ پەیڤە با	حەبس خانە	السجحن
	کوردی کر		
حەبس کر	گرت	حەبسی کرد	سجن
حەپاند	دەنگی صەی	دەنگی سەك	صوت الکلب
حەپە	دەنگێ صەی، رەوی	دەنگی سەگ	نباح الکلب
حەپەسان ب خ	مانە مت، مت بۆنم	سەر سان بوو، واق ورمان	تعجب
حەجە	پێ تڤی، کوردی کریە	پێ ویست	الحاجة
خەوجەتیە	پێ نەڤێت،	پێ ویست نیە	لا حاجة

ئەز ل ناڤ بەفرێ شەز وەرۆ ژ بگەرم حەوچە نینە قەدبچم بەر ئاگری/نالبەند/ ل ١١٤

حەجی رەشك	دی مەقەسك، تەیرەکێ رەنگی رەشە و کوریاوی ژی شتی مقەسکی یە زکێ وی سپییە	پەرەسێلکە	طائر السنونو
حەچێ	هەرکی	هەرکەس	من
حەتا	حەتا	هەتا	إلی
حەتاڤ	شەوقا رۆژێ، رۆناهیا رۆژی	رووناکی رۆژ	ضوء الشمس
حەتاڤ زەرك	شەوقا رۆژێ دەمێ ل ئاڤا بینێ دا	زەردە هەتاو	أصفرار الشمس
حەز	ڤێت	ویستن	رغبة
حەوکرن	دڤێت	دەبەوی	یرغب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
حەزێچ کر	ڤیا	و......	یرغب
حەز	ڤیا، ئەز حەز صاڤاری نا کەم	حەر	رغبة
حەزی کەر	مەرەق کەر	نارەزوو کەر	هاوي
حەزمەت	ژ قاراندا، ژ قەهرادا	لە تاوە	العناد، من القهر
حەزامەت	گەلەك کەسی	قەلەبالغ	ازدحام
حەساندن	بهن ڤەدان	حەسلانەوە	استراحة
حەشاند	تژی کرن، ئۆشداندن	پەستان	ضغط عليه
حەشامەت	١- گەلەك هەمك، ٢- کۆم	١- قەلەبالغ ٢- کۆمەڵ	إزدحام، مجموعة
حەفسار	ئەڤە سیانەوەرەکی شیر دەرە ل چۆلی دژیت هندەك خۆشتی وی دخۆن هەلەك ژی ناخۆن	کەمتیار	
حەشمەت	ب زەحمەت ب دەست ڤە ئینان	دەست کەوتنی بە زۆری	
حەفتیار خۆش مێرە دەنگ ناکەن			
حەفتیارە خۆ فتارە			
حەفتی	رژی	بۆ گەن بوو	تصفن
حەفت	هژمار پشتی شەشی	حەوت	عدد السبعة
حەفتی	هژمارا پشتی شێستێ	ژمارە حەفتا	سبعون
حەفتەك	ئێك ژ هژمارا حەفتا	ژمارەی خەفتەیەکی	العدد واحد من ا لسبعة
حەفتیی	حەفت رۆژ، هژمارا رۆژێت ژ شەمبە	ژمارەی رۆژەکێت حەفتیی	عدد أيام الأسبوع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	نیسی		
حەفتیێ	بو هژمارا تەرتیب یا هژمارا حەفت	حەفتەم، ژمارەی تەرتیب	السابع، عدد ترتیب
خەفت چوکل	حەفت نوزی	حەفت گۆشەی دەرەوە حەفت سوچ	سبع زواية خارجية
حفەتێ	حەفتا (یێ) نیشانا یە بۆ تەرتیب کرنا هژمارا	حەفتەم، (یێ) نیشانەی تەرتبی یە لە کرمانجي سەرودا بەلام هی کرماندجي خوارو (٥م — ٥ مین)	سابعا
حەفلك	گەری	قورگ	بلعوم
حەفلك ئیشان	گەرێ ئێشان	قورك ئێشان	التهاب البلعوم
حەق	١ —هەق ٢— یا هۆ بۆنەهێلان، ئەڤە حەقێ منە ئەز دبێژم	ماف	حق
حەك	بۆ خێبەتیێ تێتە بکار ئینان، حەك ئەڤ کچەچیا حانە	حەکو، بۆ سەرسامی، پەکو	اداة التعجب
حەکیم	نوژدار، لوقمان	پزیشك	طبيب
حەلان	بەرێ پەحن و راست یێ کۆ مرۆڤ دەست کا بێ لێ بکەت	بەردێ پان و راست یێ ئەوەی مرۆڤ دەست گاری بکا	حلات
حەلاند	ب گەرم کرنێ چێ دبیت تشتی رەق دبیتە ئاڤ	تاواند	صهر، ضهور
حەلیا	بو ناڤ، دەمی رۆژ	تاواد	صهر

	دەرکەفت بەفر حەلیا		
حەما	هەما	هەروا	هكذا
حەمال	هەلگۆك، هەلگرێ کەل و پەلا	حەمبال	مسند، إنساني
حەماهیل	نڤشتی، نڤێسینا چەند ئایەت و دوعا	کتێبی ئاینی، نووشتە	كتاب ديني
حەما هیلك	کتێبا باورە ب خودێ ئنان	کتێبی ئاینی بچووك	كتاب صغير ديني
حەمام	سەرشۆك، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	سەرشۆریت	حمام
حەمرەش	ناڤی چیڤانۆکا نە بەلێ ئەڤ ناڤە ژ بەر زیرەکیا وی کەسی ئان ژی ژ بەر رەنگێ و ئان ژی ژ بەر کێماسییێ، منەحمەدێ رەش	حەمەرەش	محمد أسود
حەمد	شورکی کرن، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	١- سووپاسی، لێ رازی بوون، ٢- بەکاوەخو	١- شكراً. ٢- على حال
حەمی	١- هەمی ٢- ب دلێ خۆ	هەموو	جميع
حەمەر	گەلەك خارن، نەساخیە دەمێ گەلە بخۆت، بەر ڤێ مەیێ حەمەرە	زۆر خواردن، نەخوش دەبت	
حەنەك	ترانە	گاڵتە	مضحوكة
گا/ حەنەك دبن گەنەك			
حەنەڤی	بۆریا ئاڤێ، یا کوردی کریە	بۆری ئاو	بلوعة، جنفية

حەنگەمان	گەلەك دەنگ، لەو چ حەلگەمان هی د دەن	هاب و هەوار	هوسە
حەیاسە	نینوکیب پشما پی دیکلی	چلە، نینوکی پشت پێ ی کەلەشێر	اضفر صغير الديك
حەیا	نامیس، شەرمی	ناموس	حياء
حەیاند	هێلانە ل مالێ داین	حەواندن	تأوية
حەینۆش	کۆم بونا دەنگ و پالدانێ، ئەو چ حەینۆش، حەینوشا خەلکی یە	قەلەبالغی، قەرەپەستە	ازدحام
حەیفە	تۆلە	تۆلە	ثائر
حەین	وەخت، ئەڤ چ حەینە	دەم، کات	وقت
حەیرانك	ستران، سترانێت پەستە	لاوژە	اغنية الموال
حەیری	عەجێب گرتی	سەرسوورما	تعجب
حەیران	١ – حێبەتی. ٢ – گۆری ١ – ئەز مامە حەیران و مەندهۆش دەمی من ئەو دیتی. ٢ – ئەو خیرانا وێ بەژنێ.	سەرسام، قوربان	حيران
حەیتە حەیت	حلکە حلك، رێڤەچوونا ب دەنگ	خیتە حیت، رۆیشتنی بە دەنگ	صوت المشي
حجۆل	پاوان، ژن دکەنە پێت خۆ بۆ جانیێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	خرخاڵ	حجول
حتۆشك	قەلەۆشك، ئەڤ زاروکە یێ حتۆشکە	خەپلە	سمينة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
حرە حر	گرمبا ب دەنگ	[illegible]	حارة حار
	دەنگی کەری	دەنگی کەر	صوت الحمار
حرین	جدنگك ژی هاتنا هیز	دەنگی بە هێز	صوت القوي
حزمکار بوو	ب دلێ خۆ بوو	حەزکر	رغبة على
حلی	تەحسۆك	لووس	ملساء
حلکە حلك	ریڤە چۆنەکا بزەحمەت	حەیت خەبت	يلاقي صعوبة عند المشي
حلیسی	تەحسی	خلیسکا	تزحلق
حلیساند	تەحسان	خلیسکان	متزحلق
حلیك	ئەڤ فێقیی هاڤینی یە یی تام مزە	گەلاس، ئالو بالو	زعرور
حلی زەرك	ئەڤ حلیکە یێب گۆشتنە و شرینە	ئالو بالو زەرد	زعرور أصفر
حلي بیندەری	ئەڤ حلیکە یێت گرن و رەشن	ئالو بالوی رەش	زعرور اسود لون
حلي سپی	ئەڤ حلیکە دشرینن ئو رەنگی دا یی سپی یە	گکەلاسی رەنگ سپی	زعرور ابيض
حلي باجانی	ئەڤە یێت رەنگی رەش ئو دگرن ئو یێب گۆشتن پەیڤا گۆشت رمانا وی یێ ستیرن دناڤدا	گەلاسی رەنگ رەش	زعرور أسود الون
حشك	هشك	ووشك	يابس، حاف
حشکە	شدیای	توند	بشدة
حشکەرایە	ب شدیایی هلۆ	بە توندی هەلسە	قام بشدة
حسکە گریدە	سدیای کرێ دی	بەتوونجی ببەستە	اربط بشدة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانی عەرەبی
حشکە ڤەهینە	شادبانی بدەنە	مەر ابدا ئەوە	غسل الصغر بشدە
حشك بوو	جك بوو	ووشك بوو	جف
حشکەلێ دا	ب شدیانی ڤووانا	بە توندی لێ دا	ضرب بشدة
حشکەرۆ	ریفەچوونا هشك، ناڤێ ریبارەکیە ل بازیری دهۆك	ووشك جوون، ناوی رووبارێکە لە شاری دهۆك	اسم نهر في دهوك
حشتور	حێشتر	ووشتر	الجمل
حوکمە مێر	گەهشتنا کوڕی	بالق بوونی کوڕ	بلوغ عند الرجال
حوبر	رەنگی شینە دکەنە قەلەما دا بنڤێسن	رەنگی شینە، تی دەکەنە ناو بی نووس	حبر
حوت	گۆیەوی یە	خڕبووە	
حوت بوو	خڕ بوو	خڕ بوو	
حوتە	قەلەوە، قەلەودشك	قەلەوە	
حوتێ	بۆ زارویێ می دبێژن دا چاڤی کەسی لێ نەوبێت	خەبلە	اماام الماما
حوکمە ژن	گەهشتنا کچانە	کچ بالق بوونی	
حۆپیك	کێم ئەقل، خۆپلك	شێتۆکە	ابلە
حوجرە	مەزەلك، کوردی کریە	ژوور	العرفة
حنێر	خودان هیما	هونەر	الفن
حنێر بەند	هیمایی	هونەرمەند	الفنان

گا/ شین پێت کەرێ نە یەلێ حنێر خنێرێت پەرێ نە

حنیرمەند	خۆدانی ژ بەر هاتنا	هونەرمەند	الفنان
حنگەمان	هەوار هەوار	هاب و هەوار	اصدار أصوات
حنگا	پەیڤە بۆ لێدانی د بێژن، هەمۆ دابەرحنگا	ووشەیە بۆ لێدان	مصطلح تستعمل للضرب
حێجەت	مەهانە، چ چێجەتا یۆ من نەگرن	خەجەت	تعلل
حێجە تۆك	هەلگرێ حێچەتا	مهانە دروست کەر	متعلل
حێچەت گرتن	لە درەوا گەریا	بە صماند گرتن	متعلل به
حێبەتی	حەپەسا، ما راوستیای د هزرادا	واقی ورما	تعجبذ
حێلك	گون، حێلکێت ڤی کورِی کولن	گون	خصية
حیل هات	خوش هات، کوردی کریە	قایم هات	جاء مسرعاً
حێل لێ دا	لێ دانا ب شدیای	بە تنوندی لێ دا	ضرب بشدة
حێل	شدیای	توند	بشدة
حێل کر	خوۆش کر	توند کرد	عمل بشدة
حێل کە	خوۆ وکە، بۆ داخازیێ یە	توند بکە	اسرعي
حێل کەت	ب شدیایی کەفت	بە توندی کەوت	وقع بشدة
حێل گرت	ب شدیای گرت	بە توندی گرت	أخذ بشدة
حێل گەهاند	ب شدیای ئینانیە جھ	بە توندی گەیاند	بشدة وصل
حێرس	بزاڤ، نەڤ مرۆڤە ییت حێرسە	جوولە	حركة
حێرس رِابوو	شەرماوی رِابوو	چوولەی هەلسا	تحركنه
حێرس تێدا نەبوو	ییێ غیرەت بوو، چ بزاڤ تێدانە	بێ شەرم بوو	بلا حركة

حيت	١ ينب گوش	١ گوێدەی، فەلەوە	سمك، الحوت
	٢ ماسیەکا شیر دەرە ویا	٢ حووت	
	مى دارە د دەریا دا دژیت		
حيز	بي شەرم، لەڵ كورەبى	لە كەسی شەرم نەكا	هاوي جنس
	حيزە		آخر
حين	دەم	كاتى	وقت
حينێ بارانايە	دەمێ باران بارينى يە	كاتى باران بارانيە	وقت تمطر
			المطر
حينێ بێدەرا كرنێ	دەمێ هەلاندنا پێدەدانە	كاتى هەل گرتنێ خەرمان	وقت جني
			الحصاد

خـا

پەیڤاکا دی ژ پەیڤێت زمانی عرەبی ژپەیڤێن ئەبروپی (ع) براسپی لەڤ پەیڤە یا مشەسە د زمانی کوردیدا بتایبەتی پشکا کرمانجیا سەری ژ رەخی بادیبان ڤە

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
خاپاند	سەردابر	حەلەڤاند	خدع
خاپاند	چاووگە، سەردابرن	هەل خەلەتاندن	خداع
خاپینۆك	سەردابەر	هەل خەل تێنەر	المخادع
خاپور	تێك شكاند	شكاوە	مكسورة
خاپورە	وێران كریە	تێك شكاوە	هدم
خاپور كردن	تێك شكاندن، هەرشاندن	هەراشی كردن	تلاشة
خاتین	خودانا مالی، كابانیا مالێ	خاوەن مال، خانمی	سیدة
خاب	خاتین	خاتون، خان	سیدة
خاتیی	ژن خال	خالۆژن	زوجة الخال
خاتینۆك	١- بو بچیك كرنا ناڤی خاتین ناڤی بچیك كریە ژ خاتینا بچیك هاتی. ٢- موژێت زەر و هیر دكەنە سەرزادی، كشمش	١- خاتوونی بچووك ٢- وردە مێوژ	١- السیدة الصغیرة. ٢- كشمش
خاتران	قەدرگرتن، روخسەت خاستن	رێزگرن، هخودا حافیزی	أخذ الرخصة
خاتر گرتن	رێز گرتن	خورمەت گرتن	احترام
خاترناسژ	قەدرزان	رێزگر	محترم
خاخ	عەجێب گرتی	سەر سورمایی	اعجوبة
خاجە	ناس ناڤە بۆ بازرگانا ژ (خواجە) یا هاتیی	خواجە	لقب لتاجر
حاچەری	دووریان	حەپرازە	بعد

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
خارا	بی بهاسینا دز	جوارەوە	المحمي
خارا		بەردینی ٢ ...ی	مكان حجري
	٢ جهەکی گەلەک بەرلی بی	بەرداویی بی	
خار	عەردێ رەزا	ئەرزی رەز	مزرعة كروم
خار	نەیی راست	خوار	مائل
خارچك	کڤارك	کوارك	فطرة
خار خار	پرت پرت	لەت لەت	قطعة قطعة
خار	هەڤشی	لەوەڕگا	مراعي
خار	ستر	ستار	
خارزا	زارۆکێت خوشکی	خوارزا، خوشکەزا	أطفال الأخت
گا/ خالاّ خارزا راکرن ماما برازا بن عەرد کرن			
خارك	خالەت	پور	خالة
خارکرن	چەماندن	خوارکردن	انحنى
خاراندنی چەرم	دەبغ کرنا چەرمی	پێست دەبغ کردن	دبغ الجلود
خارو وخیچ	نە یێ راست، خاروبار، خیچێت نەت درست	خوار و خێچ	اعوج
حازوخیك	گەلەك ڤدچەمای	زۆر جەماوە	معرج
خاز	خواست	داوا	طلب
خازگینی	داخازی، ڤێ پەیڤێ ب کار دئینن دەمێ بچن کچەکێ بخازن	خوازینی، داخوازی	خطوبة
خازۆکی	ژی ڤیان	داو لێ کردن	طلب منه
خاسارف	باشا، ئەڤە مرۆڤێت نێزیکی خودێ، ئەڤ پەیڤە ژ زمانی فارسیەڤە یا هاتی	چاکان	إمام

خاستن	خازوکی	سوال کردن	تسول
خاست	ژێ ڤیا	ل داوا کرد	طلب من
خاست گەھ	دەزگەها ژێ ڤیانی	دەزگای ویستن	دائرة طلب
خاستن	ڤیان، چاووگە	ویستن	طلب
خاسترا	ژێ ڤیای	ویسترا	مطلوب منه
خاسی (ف)	باش، خاس بوو هاتی	چابوو	حسن
خاك	عەرد	زەوی	ارض
خاك پێژ	سەراد	پێژینگی خۆل	غربيل تراب
خاك شۆرین	ئاخە شۆ	رشامالینی خاك	غسل التربة
خاك سەر	خولی سەر، بۆ ژێ قەومیاتێتە ب کارئینان	قوربەسەر	تستعمل لمن حدث له مكروه
خاکی	رەنگی عەردی	رەنگی ئەرز	خاکی
خاچ پارێز	خاج بەرێس، هەلگری خاجا	خاج پەرست	عبادة الصليب
خال	برایێ دایێ	برای دایك	أخ الأم
خال قوتان	دەق قوتان	کوتانی خال	عمل الوشم
خالوزا	زاروکێت خالێ	منالێ منالی خال	الاولاد أولاد الخال
خال بەند	دەمی د نڤێسن هندە نیشانا دا دنن بۆ دیماهیی ئینانا نڤێسینا خۆ	دانانی نشانەکی سەرکە تەواو دەبێ ل نووسین	وضع العلامة
خالە پرسی	نیشانا پرسیارێ ؟ دەمی رستنە ب چ جەست پێ بکەت دێ ڤێ پەیڤێ بو دانین، چ دخوینی؟	نیشانەی پرسیارە کە کانێت کە رستە دەست بە ئایا..؛	وضع علامة استفهام
خالخالوك	ئەڤە گیانەوەرەکی هیرە و	خالخالوکە	دعسوقة

پەژ رەفەی ەو بی دەڤ دا
بە و ژبارا وی فرمیس سەر
پەلگا دحوب

خالەت	خویشکا دەیکی	خوشکی دایك	أخت الأم خالة
خالی کرن	ژێ ئینانە دەر، ری کر	رووکرنەوە	تفرغ
خالێ خالك	مێلاکا رەش	فاتە رەش، سپل	الطحال
خالە سەر سامی	نیشانا حێبەتیێ (!)	نیشانەی سەر سامی	علامة تعجب
خالا خۆ ب	بەرێ خۆ بدی	سەیرکە	أنظر
خالوان	مرۆڤێت دایێ	خزمی دایك	أخوال
خالکا سەرڤە	پرتا سەری	پارچەی سەروە	الفص الأعلى
خالکا بنڤە	برتکا بنی	پارچەی خواردوە	الفص السفلي
خالکا ناڤێ	پرتا نیڤەکی	پارچەی ناوەڕاست	الفص الوسطي
خامە	پێ نڤێسك	پێ نووس	قلم
ه/ ئەی خامە بە سە تە ژی گەلە د رێژکر		ئەڤ نامە تە پڕ قرێژکر – ئەحمەدی خانی	
خامەك	پەڕۆکێ ئاڤرێشم	قوماشی نا وریشم	نسيج الحرير
خامۆش	راوستیای	وەستای	توقف
خامەنی	دەولەتەکا رۆژهەلاتیە	وولاتیکێ رۆژهەلاتە	دولة شرقية
خامە تراشي	قەلەم تراشك	تەراش کەدی پێ نووس	قطاطة
خاڤ	نەگەهشتی	نەگەبوو، خاو	غير ناضج
خاف	نەکەلی	خاو	غير مطبوخ
خافل کر	موژیل کر	عافلاند	استغفله
خاقان	گەلەك مەزن	زۆر گەوە	امبراطور
خافلەتی، خافلکي	زنیشکەکێ ڤە	لەپر	عن غفلة
خاندگەه	بنگەهی فێربوونی، دبستان	شوێنی خوێندن، فێرکار	جهة تعليمي
خان ومان	بەژن و لیك دای	بەژن و پالا ڕێك	رشيق

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
حانی	بنیاتی تێدا دژیت	لی نیشن، حاوو	منـــزل
خانەکی	شۆل	ئەرك	واجب
خان	قەدرگرتنا ژنکی یە	ریزگرتێ ئافرەت	السيدة
خانك	دەپێ نانی ل سەر دبێژن	فەرشە، پەن	تختة لعمل الخبز
خانەگومان	دل پیسی ژ ژنێ، ژێ ب شککەفتن	دل پیس بوون لە ژن، لێ بەشك بوون	مشكوك من الزوجة
خاندەڤان	خویندکار	خوێندەوار	التعلم
خانەقا	گرێ دەر	بەستراو	رباط
خان مان	جانێت جانان	حوانی جوانان	جميلة الجميلات
خەبەریتە	توراست تێژی	قسەنە	صدقت
خەبات	بزاڤ	کۆشش	حركة
خەبات کرن	بزاڤ کرن	کۆشش کردن	تحرك
خەبەرصار	گۆتن، گونێت هشك	قسە، قسەدی سارد	كلام، حكي بارد
هەبەر دان	١ – ئاخڤتن دانا. ٢ – راگەهاند	١ – قسە دراو ٢ – راگەیاندن	اعطى الكلام، ابلاغ
هەبەرۆشك	ئاخڤتن، (وشك) پاشگرە ئەڤ پەیڤە یا بچیك کرن	قسەلۆم، بچوکە کردنەوەی خەبەر	كليم
خەبەرۆك	ئەڤەژی خەبەری، بچیك دکەت بەلێ – ۆك – وەتی پاشکرەکێ تێت بۆ کێن کرنا وی تشتی	قسەلۆك، ناوی بچوو کراوە	
خەبەریت جان	گۆتنێت تازە	ووشەی حوان	كلام جميل
خەبەرگوتن	١ – قەسە گۆتن. ٢ – جڤین دان، قەسێن کریت گوتن	١ – ووشە ووتن. ٢ – چوون دان	نطق الكلام، شتيمة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
خەبتی	١ دەست ٢ دەست پێ ڤەدان	١ دەست پی وەردان ٢ دەست کاری کردن	عمل فيه
خەبصین، خەبسین	خوشەپلاند و مزبل کرن	شلە ژان، شێوا	مخبوص
خەپە، تاك	نافی هحوشتیفی بەد بنە کچ و کوردا	هەپە	اسم المتحبي تطلق على
خەپارەکرن	تازەکرنا عەردی چاندنی ژ گل و گیای	پاك کردنەوە زەوی	تنضيف أرض المزروعة
خەپراندن	عەرد خل خەپراندن، عەرە ڤەکۆلین دا خوش بیت بۆ ئاڤ دانی	زوی کێلانەوە بە وودری	تلين الأرض
خەتا	بناصە، سیچ	سووچ	ذنب
خەتا ئاصنی	تەنگا قیتار ل سەر دچیت	هێلیی ئاسنی	سكة الحديد
خەتا ئەلندی	خەتا رۆناهی و شەفی ئەڤ خەتە ل ئەسمانی چی دبیت بەرێ سپێدێ دەمێ شەف خلاس دبیت و سپێدە دەست پێ دکەن	هێلی ئەلند	خط الآفق
خەتا پێك گەهشن	دوو خەتێن دگەهنە ئێك دەمی بکێشین	هێلی بەیەك گەیشتوو	خطوط المتلاحقة
خەتا پەحن	خیچکا پان، خیتا پەحن	هێلی پان	خط العريض
خەتا چەمیای	خیچکا خار	هێلی چەماوە	خط المنحني
خەتا راست	خەتکا درست	هێلی راست	خط المستقيم
خەتا درێژ	خیستکا ڤەکێشلك	هێلی درێژ	خط الطويل
خەتا کورت	خیچا کن	هێلی کورت	خط القصير
خهەتا شەکستی	خیچا شکەستی	هێلی شکاو	خط المنكسر

خەتا هندی ئێك	خەتێت بقەدەر لێجلك	هێلی بەلا ساں	خط المتساوي
خەت كێش	چی كەری خێچا	دروست كەری هێل	مسطرة
خەت خوش	باش نڤیس	خوش نووس، چاك نووي	خطاط
خەترە	جار، نەقل، بۆ ڤەگوهاستنا بكار دبن	جار، گواستنەو	نقل الحملة
خەتیرە	شەمالك، مۆمك	موم	شمعة
خەتیرە	هەستییێ هیر	ئێسكی وورد	هشم العظام
خەت خەتێن	یاریەكە زارۆك دكەن (یار یا ملتانی)	خەت خەتانێ	لعبة الخيوط للأطفال
خەجالە	ئەڤ پەیڤە یا كوردی كریە، شەرمی	شەرم كردن	خجل
خەجخەجۆك	ئەڤە گیانەوەرێ ئاڤی نە یێ رەنگ و رەنگ ئوییێ نوقت نوقتە، مارماركێ ئاڤی یە	جۆرە مارمیلكەی ئاوی یە رەنگا وە رنكە	حرباء المائي
خەچیجۆك	ئەڤە شینكاتیە بەلێ بەلگێت وی د خۆرن	جۆرە سەوزایی بەلام گەلا كانی سۆرە	نبتة أوراقها أحمر الون
خەج خەجك	ئەڤ شینكاتیە بەلێ گولاوی با صۆرە	جۆرە رووە كێكە گولەگەی سوۆرە	نبتة ذات الوردة أحمر اللون
خەرات	نەجار، شێر و خەراتە	دارتاش	نجار
خەرتەل	ئامیرێت شكەستی، كۆب كێرنەهێن (قاج و قور)	ئالەتی شكاو	سكراب
خەراف	١- كەسێ ئاڤدانا برنجی بكەت. ٢- تۆرا ماسی گرتنی	١- ئاودێری برنج. ٢- تۆری ماسی كرتن	ساقي الرز، شبكة صيد ا لسمك

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible] عەرەبی
خەرامان	تازە	مو اا،	جميل
خەرەق	مژیل کرن	صەریك کردن	يلاهي نفسه
خەرەك	ناهێنە شدیان، بۆ ئامێرا لی پەیلی دبێژن	سپلاك بوون	مسلوك
خەرەك رستن	ماکیا فەجیی	مەکینە چنینوە	مكينة الحياكة
خەرجی	مەسرەف بۆ دەمەکی کورت، نەفەقە	سەرف کەری، پارەدان	مصرف
خەرج	زەعی کر	سەرف کرد	صرف
خەرجی	زەعی، مەسرف	سەرف	مصرف
خەرج کر	زەعی، مەسرف کر	سەرف کرد	صرف
خەرج بوو	مەسرەف بوو	سەرف بوو	أصرف
خەرجی وەرگر	مەسرەف ستاندی	وەرگری سەرفی	استلم مصرف
خەرجی ستاند	هەلگری مەسرەفی	وەرگری سەرفی	استلم مصرف
خەرجی بر	مەسرەف بر	سەرفی برد	أخذ المصرف
خەرت بۆن	بەرێ دیماهیێ ژ دەرامەتێ داری، نەمان	بەدوایی هاتی بەری داری میوە	لم يبق ثمرة شجرة
خەربۆك	خلف	گرێ	عقدة
خەرۆشك	خەبەرۆشك، بچیك کر نافە بەری وکورت کرنا وێ پەیڤێ	بچوك کراتوی ووشەخەبەر، قەسەلوك	
خەربەند	پالەیێ زیرەك	کرنی کارێ زیرەك	عامل الحمل
خەریك بۆن	مووژیل بۆن	خۆیێ خافلات، پی حەوان	انشغال
خەریب بۆن	بیرهاتن	بیرەوەرکردن	اشتياق
خەریب	حەزکرن دابینن	عەریبی	اشتياق
خەرمان	بێدەر، گۆم کرنا بەری	خەرمان، کوکردنوی	جني الثمار في

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناوەراست	زمانێ عەرەبی
	چاندنی ژ دەرامەتی دەمی پایزێ	گەنم و جۆلە پایز	الخريف
خەرفتی	ئەڤ پەیڤەیا کوردی کریە، نەمانا هزرا	بی هۆش، خۆرفاو	خرف
خەند	جهێ زێدەبوونی، یێ مرۆزا د ناڤ مالێ بچیکی دایە ءیێ پەرندا د نا هێلك دانکێ دایە.	زیادە بوونی گیان لەبەر، تۆی زیادبوون	بذرة الزيادة
خەزا	شەڕکرن	شەڕکردن	جيهاد
خەزیر	ڤی پەیڤی د بێژنە بابێ بیك و زاڤا	خەزوور	حمى
خەسی	دەیکا بیك و زاڤا	دایك بووك زاوا، خەسو	حمى
خەساند	گون برین، ئەڤە بۆ پەزی دکەن ڤی کریاری ئەوژی بۆیێت نێر دەمی دبنە کماڤر گونێ واژی ڤەدکەن دا قەلەوبن	گون برینی کاوڕ، بیرینی ئەندامی زیادە	قكع الخصية
خەسارەن	ژێ کێم بوون، خشارەتی	زەرەر کەم بوون	ضرر
خەس	ئەڤە کەسکاتی سیە بەلکی زڤستانی دەردکەڤین ل گەل زادی د خۆن	خەس	خس
خەستە (ب)	ئەز پەیڤە یا کوردی کریە، نەساخ	نەخوش	المريض
خەستە خانە	بنگەهی نەساخا	نەخوش خانە	المستشفى
خەفك	طەلێ	تەلە، فاقە	مصيدة

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانی عەرەبی
خەفتن	نڤستن	خەوتن	النوم
خەفت	نڤست	نووست، خەوت	نام
خەلات وەرگرتن	مزگینی وەرگرتن	وەرگرتنی مزگینی	أخذ الهيدة
خەلات	۱ مزگینی ۲ دیاری	مزگینی، بیرۆزی	هدية
خەلا	گرانی	نەبوونی	قحط، غلاء
خەلایێ	دەمی بۆیە گرانی، ناوی واتایی	کاتی گگرانی بوو	عندما كان غلاء
خەلات کرن	دیاری دان	پێش کەش کردنی دیاری	اهداء الهدية
خەلەت	درست نە	چەوت	الغير الصحيح
خەلەکی	خڕکی	بازنەیی	حلقي، دائري
خەلەك	گرۆ ڤرکی، خڕك	بازنە	دائرة
خەلکی	مرۆڤێت بیانی، خەلکی گۆت گرانیە	خەلق، خەلك	الناس
خەلخە پراندن	ڤەکۆلین	هەڵ کۆلین	حرث
خەلکێ گیرێ ی	ژ کیس درێ ی	کێندەری	من أي مكان
خەلۆزی کورە	رەژیا کیرهێ	رەژووی کورە	فحم
خەلۆزی دار	رەژیا دارا	رەژووی دار	فحم الخشب
خەلندۆر	گیایەکێ بهاریە هەللك دخۆن هاما وێ شتی تڤرایە	گیای بەهاریە دخورێ	ربيعية
خەلیت	خوێ دان، ددنە پەزی	خوێ دان	إعطاء الملح
خەلف	پشکا دارا ئێك صالی	ئەلقەی داری یەك بسالی	خلقة الخشـ الشجرة السـ والواحدة
هەلقینو، هەلیکنۆ	گەلو، گەلی حالخا	حەلێکیما	با ع م

خەلقە	بەردەسکێ خودان پێزانینەکی	شاگرب	صبي المساعد
خەلەت کرن	سەردا چوون	سەهوو بون	أغلط
خەلەت	راست نەیی	سەهو	غلطة
خەلەتیت مەزن	راست نەبوونێ مەزن	سەهۆی گەورە	اغلاط كبيرة
خەلەکا کەهرەبێ	ژڤرۆکا کەهرەبێ	سوورەکا رەبایەکان	دوائر كهربائية
خەم وخیال	کول و کۆڤان	خەم و خەفەت	قهر
خەم	کۆڤان	خەفەت	قهر
خەم خۆر	خەمۆکی، قەهر هەل گر، براستی ئەزا خەم خۆرا وولاتیمە	خەفات بار	مقهور
خەم بەر	ژی برنا قەهرا	خەم دەرین	ترويح القهر
خەم رەڤین	رەڤاندا کۆڤانا	دەرکردنی خەفەت	طرد القهر
خەم دەرکرن	ئینانە دەرا کولا	ەرکردنی خەم	اخراج القهر
خەم صار	بێ خەمی	خەم سارد	قهر البارج، غير المهتم
خەن گین	خەمۆکی	خەفەت بار	مقهور
خەن گیر	ڤەگرتنا خەما	خۆخەفەت بارکردن	جعل نفسه مقهوراً
خەم هەلگر	راکرنا کولا	خەم هەلگر	حامل القهر
خەملاند	تازە کرن، د بەراچوون	رشازاندنەوە	تجميل، تزين
خەمۆکی	خەمگین، دل تەنگ	خەم گیر	قهار، متقهر
خەم صار بوون	بێ خەم من	خەم ساربوون	بارد في اعماله
خەنا	گیایەکە چێ دکەن ل گەل چەند رەنگاتێ خەل	خەنە، تۆزیکە لە گەلاوکیا دروست دکری	الحنة

	دکەن بۆ بوپ رەنگ کرنێ لینەبکارلیان	بەکاردەبرێ بۆ رەنگ کردنی بۆ ق	
خەناتیك	ئەڤە ب بەری ڤەلینب شتی خەنایێ یە	لەمە رووەکێکە بە بەردەوە دێ وەکو هەنەبە	الحنة الطبيعية
خەنا تیتك	ئەڤ خەنا یە یارەك زەرە	خەنەی رەنگ زەرد	الحنة الصفرا
خەنەڤەگرتن	بەرهەڤ کرنا خەنا بێ دا ب اربینن	گرتنە وی هەنە	تحضير الحنة
خەندخەنۆك	کوخکا ب دەنگ	وەناڤ، کۆخەرەشە	خناق
خەندەك	کورکێت بن عەردی	چالی ژێر زەوی	خندق
خەنجەر	کیرا ب دەستکەو یا سەر تیژە و هەردوو رەخیت وی دتیژن	خەنجەر	خنجر
خەنجەرە	شینکاتیەکە وەکی فاصولیایی	رووەکێکە وە فاسۆلیایە	نبتة تشبه الفاصلية
خەندس	ناڤێ گەلی یە کی یە ل ئەتروش	ناوی گەلیکە	اسم الواحدي
خەو	چاڤ گەرم کرن	چاو گەرم کردن	النون
خەوجامە	جلکێت نڤستنێ	جلی نوستن	ملابس النون
خەوتە	نڤەك، نەوتیلو	هەوالۆ	ناعس
خەون	دیتنا تشتا دەمێ نڤستنێ	بینی شت کاتی نووستن	حلم
خەو سڤك	زی هشیار بون	خەو سووك	خفيف النوم
خەواند	نڤاند	نوواند	جعله ينام
خەو خۆش	حەژ خەوێ کرن	حەز لە خەوکردن	رغبة للنوم
خەودکی	خەوتە نەساخیا نڤستنێ	خەو خۆش	مرض النوم

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
خەوزکی	نڤەك		محب النوم
هەخەو ڤەرەڤین	خەو نەهاتن، ڤەچوونا خەوێ ژ چاڤا، نە نڤستن	ی	السهر
خەوگرانی	ژ خەو نەرابین	خەو قورس	ثقيل النوم
خەو گەه	مەزەلا نڤیستنێ	ژووری نووستن	غرفة النوم
خەو هاتن	چاڤ ژێك ڤەنەبوون	خەو هاتن	انعاس
خەواند	نڤاند، من زارۆ خەواند	نواند	جعله ينام
خەولیری	رەنگەکێ کو لۆرانە ئێزدەی چێ دکەنت و چەژنا جان	کولیرەی ئێزدی	نوع من الخبز
خەولیك	کەفیکا دەست تازەکرنێ، زووها کەر	خاولی	المنشفة
حدر	ئەڤ ناڤە د قورئانێ دا یێ هاتی ناڤێ (خضر) ناڤێ پێغەمبەرەکی یە	ناوی پێغەمبەرە	اسم للنبي خضر
خرا	هەمیا، حەمیا	هەموویان	الكل
خرار	ئەڤە رەنگەکێ جها لانە ژمیێ بزنا یێ چێ کرەی ئو یێ دوو تایە بۆ دانی بکار دکین	حۆرە گونیەەکی لە مووی بزن دروستی دگەن بۆ دانە ویل بەکار دێتن	نوع الكونية يصنع باليد
خرابی	١- کریارێت نەوەیی. ٢- ناڤێ گوندەکی یە	١- کاری نا بەجێ ٢- ناوی گوندە	عمل الغير جيد
هراب بۆیی	١- بۆ روح ژێ چوونی. ٢- بۆ دەرامەتی ناهێتە خوارن، شیرێ خراب	١- بێ ئاگاداری ٢- تێك جوویی	اغماء، افسدة

	بۆیی ئەلە مو		
خراب	نەباشی		سوء
خراب تر	گەلەك نەباش	زور باش نا	أسوء
خراب خرابتر	گەلەك گەلەك نەباش	زور زور باش نا	أسوء أسوء
خراب بۆیی	یی نەباش بووی	باش نیە	أصبح سيء
خراب کر	هەرفاند	روخاند، تێك دان	هدم
خراب کر	تەعدا لێ کر، شتی بەری نەهێلا، ژ کچینی ئێخست	تەعدا لێ کرا	تعرض للأختصاب
خرابی	کارێ نە وەیی	کاری نا بەجێ	عمل الغير جيد
خرامەت	دانا پاردیەکی شینا یی	خەرامەت	تعويض
خرِوك	هەمی	هەمو	الكل
خراندن	سەر ریندابرن	هەڵ خەلەتان	ينحرف
خرِوك	ئامیری نەهێتە گرێ دان	ئالەتی سیلاك بوو	آلة مخربة
خرِوك بوو	نەشدیای	شل بوو	سالك
خرِ بۆن	١- کۆم بوون ٢- هەمی بوون	کۆبونەوە، غر بوو	اجتمع
خرِبادا	هەمی وەربادا	هەموو بادرا	لف جميع
خرِ بر	حەمی بر	هەمووی برد	أخذ الجميع
خر بەردا	هەمی ئازا کرن	هەموو ئازادبوو	أطلق سراح الجميع
خر بەردەستە	هەمی دەست دگەهیتێ	دەست د ەگاتە هەموو	يوصل اليد إلى الجميع
خر بەرکەتنیە	هەمی ژێ هاتینە	هەموو شایانی یە	يستاهل الجميع
خر بە نیشتۆکە	هەمی یێ چرە	هەمووی چەسپە	الجميع المتلاصقة

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
خرِ خرِه	كومه ثا بەربــ گرو لر پێكفه	ئومەل بەردا	مجموعة حجارة
خر بەرن	هەمی بەرن	هەموو بەردن	جميعها أحجاب
خر برى	هەمی ژێ ڤەكر	هەمو برا	قطع جميع
خر بين	هەمی ژيانى ببەنە سەر	هەمو بژين	عاش الجميع
خر پەقين	حەمی تەقين	هەموو تەقين	انفجر الجميع
خر بێن	ريين	خريه	نبضة
خر پێڤەكرن	هەمی هەلاويستن	هەموو هلەواسرا	علق الجميع
خر پەشين	هەمی بژيان	هەموو پەربوون	انبعثر الجميع
خر پەشيمان بوون	هەمی لێڤەبوو	هەموو پەشيمان بوو	ندم الجميع
خرتووله	يى خرِ و مرە	خۆزله	سمين ومدعبل
خر طەنگاڤن	هەمی يێت نەخۆشن	هەموو تەنگاون	تضايق الجميع
خر ..ته	باتى ناچێت، ئەڤ گۆسكەيێ خرتەيه	كوونەكانى گيراوه	انسداد الفتحات
خرتووپرت	هيرو ومێريت مانى	وورده والەى مال	أغراض
خرتۆك داى	هەمی يا دۆران كريه	هەمووى دەوران كراوه	الجميع المحاط
خرترخان كرينه	هەمی د قەلەون	هەمووى قەلەون	جميع اسمنان
خرِترترينه	ئەزمانى هەميايى نە درسته	هەموويان زمان تەواو نينن	لسان الجميع غير كامل للنطق
خرِ جەركن	هەمێ ژ هناڤان	هەموو چەرگت	جمع من الكبد
خرجەرك	هەمی ئاميرێت ئاڤێ نە	هەموو چەره	زير الجميع
خرِ جانت	حەمی د جوانن	هەموو چوانن	جميع جميلات
خرِ چاب دا	هەمی بەرسڤ دا	هەموو وەلام دا	جاوب الجميع
خرِ چار	هەمی جارا	هەموو چارێ	كل المرات

خڕ جەمس	هەمی جەمدین	هەموو بەستران	الجمد الجميع
خڕ چزتك	رەنگەکی شەر طربی یە	موره شەربکه	نوع من نزاع
خڕ چوون	هەمی چۆن	هەموو رۆیشتان	ذهب الجميع
خڕ چاندن	هەمی ترساند ب داری	هەمو بەدار ترسان	خوف الجميع
خڕ چیقالن	هەمی چەرمن	هەموو پیستەن	جميعها جلد
خڕ چوونی	هەمی بۆ چوون	هەموو لۆی چوون	ذهب إليها الجميع
خڕ چیڤانۆکن	هەمی ئاخڤتنۆکت، ئەڤە خڕ چیڤانۆکن هین دبێ	هەموو قسلەلوکن	جميعها كلام
خڕ خارکرن	هەمی خوار کرن	هەموو خوارکرا	أعوج الجميع
خڕ خراندن	هەمی ڤەکیشان	هەموو ڕاکیشران	سحب الجميع
خڕ خڕدن	هەمی قدلە و قەلەون	قلاو و قلاون	سمنايتن
خڕ خۆشی	خۆزیرەك کر	خۆی ئازاکرد	جعل نفسه شجاع
خڕ خێڤەکرن	تام کرە هەمیا	هەموو تام کران	تذوق الجميع
خڕ خێڤیە	هەمی ییٚ شنی یە	هەموو تازدیە	جميعها جديد
خڕ دا	هەمی دامن	هەموو درا	دفع الجميع
خڕ دابای	هەموو بەرباکر	هەمووی یە بادرا	قمو الجميع
خڕ دەمارن	هەمی بۆرینە	هەموو دەمارن	جميعها أنابيت
خڕ دۆشین	شیر ژ هەمیا وەرگرت	هەمو دۆشرا	حلب الجميع
خڕ دۆتن	هەمی ژستاندنم	لە هەموویان سەرندران	أخذ من الجميع
خڕ دەوارن	هەمی حەیوانێ یاریە	هەموو وولاعن	جميعها الحيوانات الحمل
خڕ حەل بوون	هەمی گەلەك گەهشتن	هەمووی گەیشتن بوون	جميعها كان

		كرمانجيا ژووری	زمانی عەرەبی
			ملول
خر راموساندن	هەمی ماچ كرن	هەموو ماك كراں	تقبل الجميع
خر راڤ لێ هاتن	هەمی رەنگێ رەش لێ دا	هەمووی رەنگی گۆری	جميعها تلون
خر داهژاندن	هەمی ڤەهژاندن	هەمووی جولانەوە	تحرك الجميع
خر رێ كر	هەمی تێ كر	هەموو تێ كرد	صب الجميع
خر گەه ئێشن	هەمی مۆركێت واد ئێشن	هەموویان ژانەگری یان هەیە	ألم الفقرات لدى الجميع
خر ز یوانینە	١– هەمیێ ب گلێشتێ تەعلی یی تێدا. ٢– هەمی ب نیشانن	هەموو بە زیوانن	في جميعها زيوان
خر زریان	هەمی گەرمی لێ دا	هەموو زورانەوە	التهب جميع من الحر
خر ژارن	هەمی بەلەنگازن	هەموو هەژارن	جميعها فقراء
خر ژاراڤ كر	هەمی تازە كر	هەموو یسمیل كرا	طهر الجميع
خر صار بوون	١– رویێ حەمیا شكەست. ٢– هەمی صاربوون ژ كاری	هەموو یا سارد بوونە	استبرد الجميع
خرش	نە زۆك، یێ بێ بەر	بۆ داری یێ بەر	عقيم
خر شكێت دارا	١– گیان بەرەكێ بچیكە دكەڤیتە داری دارا د خۆت. ٢– قەمایكێت دارا	١– مۆرانەی دار ٢– پاشماوی دار	حشرة الخشب، بقاية من الاخشاب
خرشك	كێزكێت هیر و بچیك دكەڤنە دانێ ۆو هریێ	خرچك	حشرة صغيرة عذراء
خر سەقاندن	هەمی كرنە دەر	هەموو دەركران	طرد الجميع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
خڕ شەق کرن	هەمی دڕاندن	هەمووی دڕاندن	مزق الجميع
خڕ شەڤن	هەمی د نارسە، شەڤێ	هەموو شەوان	جميعها الليل
خڕ شەلاندن	هەمی ڕست کرن	هەموو ڕووت کران	نهب الجميع
خڕ شەڤەڕۆکت	هەمی کارێ شەڤێ دکەن	هەموو شەو کاری دەکەن	جميع يعمل بالليل
خڕ قەوراندن	هەمی ڤەکۆلین	هەمووی کۆل درانەوە	حفرة الجميع
خڕ قڕاندن	هەمی ب سەردا ئینان	هەمووی بەسەریەکەوە هینا خواری	كسوة جميع على البعض
خڕ قۆقلاند	هەمی ڤەکۆلین	هەمووی کۆلیەوە	حفر الجميع
خڕ قەوقاسیند	هەمی ژ ددڤەرا قەوقاسیانە	هەمو لەقەفقاسیان	جميعهم في قفقاسيا
خڕفەر بوون	هەمی پیب پێتڤی بوون	هەمووی پی ویستە بوون	جميعهم كان ضرورية
خڕڤە بری	هەمی برینە ڤە	هەمووی برایەوە	جميعهم مقطوعة
خڕڤە براندن	هەمی نەهێلان	هەموی کوژران، هەمووی قەلاچۆکران	إبادة الجميع
خڕڤەکرن	هەمی کرنەڤە	هەمووی کراوە	جميعها فتح
خڕڤە گرت	هەمی کۆم کر	هەمووی کۆکردەوە	أجمع جميعها
خڕڤە کێشا	هەمی ب سەردا چوو	هەموو کێشاوە، هەموو خایاند	استغرق الجميع
خڕك	گرۆڤڕك	بازنەك	دائرة
خڕ	خەلەك	بازنە	دائرة
خڕکۆمانە	گرێ و ئالۆزی	ئالۆزی، کێشراوی	مشاكل

خرکری	کۆم کری	ئو اردەو	جمع
خرکێت سپی	ئەڤە تەپکێت خینێ نە یێت سپی ئەخوینێ دپارێزن ژ هەر تشتەکی ئەودیی	مرو کەی، سپی خوێن	کریات الدم البیض
خر کراندن	هەمی ب دەڤی هێرکرن	هەموی کرۆشتەوە	طحن الجميع
خر کیلۆن کرن	هەمی گرێ دان	هەمووی بەستان	قفل الجميع
خرەك	بۆ ئامیرەکی بکار دئێت دەمێ خرا ل دور خو بزڤرن	سیپلاك بوون	سالك
خرگرتن	هەمی قەیدکرن	هەموی گیران	أمسك جميع
خر گوهارتن	هەمی ژێك خەلدت کرن	هەمووی گۆڕیەوە	ابدل جميع
خر گوتن	هەمی قەسەکرن	لە هەمووی لێ دوان	تکلم عن الجميع
خر گرین	هەمیا کرن گری	هەموویان گریا	بکا الجميع
خر ماشە	ئەڤە پرتەکا ئامیرێ جەنجەرێ بەدانێ پێ کۆم دکەن	بەشێکی ئامێری جەنجەرە، خرکەرەی دانە و یلەیە	قطعة من آلة جنجر
خرمەشاندن	هەمی ب رێ کرن، پەیڤەکا کوردی کریە —	هەموو بەرێ کران	جميعهم يذهب
خر مشان	جهێ پەنجا	شاخاوی پەنجە	اثر سلامة
خر لێك کەتن	نهەمیا شەرکر	هەموییان شەڕیان کرد	تعارك الجميع
خر لەرزین	هەمی ڤەلەزرین	هەمو لەرینەوە	هزة الجميع
خر لمیزاندن	هەمی ردقساندن	هەموویان سەماکران	رقص الجميع
خر نەڤیان	هەمی نەڤێن	هەموو نەویسترا	لم اراد جميع
خر تشیڤە	هەمی بۆ خارێ دچیت	هەموو نشیویە	جميعها نزل

خڕ هەلکرن	هەمی بەردانی	هەمووی پی گرتن	اشعل جميع
خڕ هەلدان	هومی کۆم کرنە سەرلا	هەمووی هەلدا	رفع إلى أعلى جميعها
خڕ وەراندن	هەمی ژی کەتن، بەلگێت داری خڕ وەراندن ل بای	هەموی هەل وەرین	تساقط الجميع
خڕو مڕ	یێت گۆشتن، قەلەۆشك	بە گۆشتن	سمين مدعبل
خروار	خرمان، گیێ مەزن	خرمان	كونية كبيرة
خرۆش	پڕ ڤیان	هەست چولان	الحماسة
خڕۆ ڤڕك	خڕ کۆك	خڕۆلە	دعبلية
خڕ و مڕ	تشت و مشت	شتو مەك	الحاجيات
خرینقاس	مەلیل	پەزارد	
خڕێ	قەلەۆشکی	قەلەوۆك	سمينة
خڕیا	سە رێ داچوو	لە سەر رێدا لای دا	انحرف عن الطريق
خڕ پیچ کری	هجوم کری	بۆی چوو	هاجم
خزان	بێ حەربەیی،/ کێتم زان	کەمن زان	لا تجربة
خزنك	جهی هیر و میرا	چەکمە چە	جكمج
خزینە	بنگەهێ باراستنا زێرو پارا، کەنجینە، ئەڤ پەیڤە یا کوردجی کریە	گەنج	الخزينة
خزمەتك	شۆلەك ، کارەك	کارێ	خدمة
خزێم	ئەڤە خەلەکە ژنك دکەن دفنا خۆ بۆ جوانیێ	خەزێم	حلقة الأنف
خزێموك	رەنگەکێ شینکاتەك سەرێ چیای شین دبن	رووەکێکە لە سەر چیایی شین دەبی	نبتة تنمو في أعالي الجبال

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانی عەرەبی
خسارەت بۆ	کوردی کرنە زە، ئەم بوون دکر ہاردنی دا	رەرەر بوول	خسارة
خستن	ئێخستن	بەردانەوە	سقط
هخستە بشت گوهی	ژێبرا خۆیر	خسانتە پشتی گوێ	عدم اهتمام
خستنە ڕی	بەرچاڤ ئێخستن	پەرچاوکردن	التفات النظر
خستنە ری	بڕی کەفتن	بەرێ کەوتن	ترحيل
خستنە سەر	زێدە کرن	زیادە کردن	إضافة
خستنە کار	ب شۆل ئێخستن	بە کار هێنان	استعمل
خسکە	کفزێت پیڤازا	فسکە پیاز، بیاڤی وورد بۆ چاندنە	بصل ناعم لزراعة
خسلەتا	عەدەتا	خۆ، رەوشت	عادة

ه/ کەسی ندفکرن لباس بەرێ خۆ بدەت خسلەتا، نالبەند/ ل ٢٤١

خفتان	خفش	جوانی	الجميلة
خفشی	تێشکێ خەزال	پەچەی خەزال	عجل عزال
خشکە	جانە	جوانە	جميلة
خشکوك	جوان، تازە	جوان	جميل
خشۆك	خۆڤەکێشك/ ڤەکێشك، گیان بەرێ بێ دەست و بێ برێڤە دچن خۆ دخشنین	خشۆك	الزواحف
خشاندن	خشاندن، ڤەکیشان	خشۆك	زحف
خلاز، خلاس	خلاس، ب دیماهی هات	خەلاس، کوتایی یێ هان	انتهى
خش	کێماسی، قوسیری	کەمایەتی	نواقص
خفشی خەزالا	خەزالا چوان	بەچەی مامز	صغير الغزلان
خلوەت	نەپەنی، ناخفتن د ناڤ	بە دزیەوە قسە کردن	سري

[illegible]

کومەکی دا د ...ا بەرا ... ١١٥

خل خلە	ز بەرك بران	لاسی بەفری لە سەراب بی	حعله يتخل خل
خلت	چی بوو یا پیا د لەشی دا ل سەر پشتێ نیەوی	توورشی بوونی پێست بە مكرۆب	طفح جلدي، علة
خلف	ئەڤە گرێ یەكا تایبەتی یە ل وەریسا ددەن و دكەنە ستیێ كەوالا	گرێ تایبەتیت لە گورسی ئاژەتی سەر بەم	عقدة
خلتەوی	هەلگرێ مكرۆبا	هەلگری مكرۆب	متلثم
خلتە	هەلگرێ گیرهێ	پاشماوە مان لە نیی قاب بۆ ماویەكی درێژ	البقاية
خلمەتەك	كاردك	خزمەتێك	خدمة

فەقیرێ بی خلمەت بەلاف ئەو رۆسپی نابین چو جارا، نالبەند/ ٢٨٨

خلیا	ژ جه هاتنە دەر، ژ گەهـ هاتەدەر	لە جێ دەرچوو	انخلع
خلولە	ژبن داخاكی،	لە بنەوە بەتال	مجوف، أجوف

هـ/ هندی گولە نە سنا خلولە، نالبەند/ ٢٥٦

خل خلولە	بن بەرێت خالی	بن بەرێ بەتال بێ	تحت الاحجار أن يكون خالي
خلێلە	یێ بێ شیان	بێ تاقەت	غير قادر على التحكم
خم خمك	هەردوو كونێت دفنی	دوو كونە لووت	ثقوب الأنف
خم خۆرتە	پێستیكی بوونا تشتا، تام گران بوون، ئەڤەو ل هەر جهەكی شهدار بیت	كەڕ و هەلچ نان	ظهور فطرة على الشيء

خم	رەنگ	رەنگ	صبغ
خم کرن	رەنگ لێ داں	بوبە کردن	وضع الصبغ
خم کرن	کف کرن	خں کردن	تنظيف الانف
خم گەر	رەنگ کەر، مرۆڤێ رەنگا بکەت	جاوکەر، بۆ بەچی	صباغ
خنە	ڤێ پەیڤا بۆ کچکێت بچیك دبێژن	ووتەیەکە بەکچی بچکۆلە دەلێت	تسمة تطلق على البنت الصغيرة
خندقی	بهن چك بوون،	خنکا	اختنق

ھ/ ئەم چاوا نەڤرۆکە پێ بۆینە خنێ.... نالبەند/ ٧٠

خو بلند کر	بلند بوونا وی	خۆ بەرزکردن	جعل نفسه عالي
خۆ بەخشین	خۆ پی دان، خو گۆری کرن	خۆ قوربان کردن	أخذ نفسه هدية
خوبین	ژ خۆ رازي بوو	له خۆ رازی بوون	اعداب بنفسه
خۆ بەردان	١- خۆ ئازا کرن. ٢- خۆ دا تەلاق دان	خۆی بەرەلا کرد	اطلق سراح
خۆ ب گرێ دا	خۆ ب کارەکی ڤەکر	خۆ پەستنەوە	ربط نفس بشيء ما
خۆ پەرست	حەژ خۆ کەر	حەزل لە خۆ کردن	حب ذات
خۆ یەرتان	کارێ جۆت بوونی کر	بۆ جووت بوون ئامادەبوو	تلقيح ذات
خۆ پیستکی	جۆت بوون	جووت بوونی ڕوەك	اخصاب النبات
خو پێ گەهاند	خۆ گەهاندێ	گەیشتێ	وصل اليه
خۆ تەحل و ترش کر	نەرازی بوو	نا بەدلێ	غير راغب
خۆ ژی	جیناڤێ خویی	خۆمیش	ذاتی
خو جهی	جهێ وان	خۆ جێ یی	من المنطقة
حو چۆن	هایز خۆ نەبوون	له خۆ چوون، ئاگا لە هۆ	غيبوبة

			ئەبووا،
خۆدیکی	ئەڤە نەساخیەکی ژ مرۆڤی چی دبیت ئەوژ دڤێ بێ بهن تەنگ بن لو سەرلێش بن	نەخۆشی دەروونی	مرض نفسي، طائفة
خۆ دیك	ڤۆدیکا رۆناهیی	ئاوینە	المراية
خۆ دیکا کێر	ڤۆدیکا رِێ کێربیت	ئاوینەی رووچال	المراية المقصرة
خۆ دیکا کۆڤلێژ	ڤۆدیکا رووی چەمیای	ئاوینەی قوقز	المرايا المحدبة
خۆدیکا تەبقی	ڤۆدیکا روونی ب ناڤدا چیی د نەرپکی	ئاویچنەی قوپاو	المرايا منكمش من الداخل
خۆرت	گەنج، بۆ کورِ و کچا دبێژن	گەنج	شاب
خۆرِایی	بێ باردیی	بێ پارە	بلاش
خۆرِا	ژ خو، بێ سیچی	بە بێ سیووچ	بيلاس
خۆرای	گەلەك خۆر	بخۆر، زۆر خۆر	أكول
خۆراکێشایی	هەڤریشی بوو، ڤیا لێ بدەت	ویستی لێ ی بدا، خۆ تێ هەلکێشا	تعد عليه
خۆرە چەرە	بهن تەنگی	هەناسە تەسکی	ضيف نفس
خۆرز	دیکل	کەلەباب، کەلە شێر	ديك
خۆرگك یانك	خوراندنا پیستنی	پێست خورانجن	اجذان
خۆراڤ	گلیز	لیکاو	لعاب، ريق
خۆزی	ڤێ پەیڤێ بۆ کارەکی دبێژن کو حەز بکەت چێ بیت	خۆسکە، کاشکی	يا ريت
خۆزی	ئاڤا ددەڤێ مرۆڤی دەمی دگەهیتە گەریێ داعیریت	تف	بلع الريق
خۆزی داعیرا	تف داعیرا	تف ڤوت درا	بلغ البصاق

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
حوزباوی	تفاوی	[illegible]	بصاقه
خوزیاوی	کەیفەك بۆ نیکی چی بە.. ڤێ پەیڤی بو دبێژن	حو...ی بی ...	نیاله
خۆزیێت خوزیا	گەلەك خەزكرن كارەك چی بیت ژ دیردا ڤی پەیڤی	حوسكە بە حوسكە	یا ریت یا ریت
خۆزی هاڤێتن	تف هاڤێتن	تف فرێ دان	رمی البصاق
حۆژیلك	ی پەیڤێ بۆ وان كەسا دبێژن ئەوێ خو پشێن خۆدان بکەن یێ نەخوشێ بۆ کەسی چی کەن	خۆژیاندن	یحي نفسه
حۆژیلك نینادەر	ڤەكیشك دانە خۆ	راكیشانەوە	ترويع نفسه
خۆژیلك بەردا	ژ ئێك و دوو ڤەبوو	لە یەك بوونەو	انفك انفصل
خوسەپاندن	خۆڤەرزكرن	خۆ بە سەرداداں	فرض نفيه
خوسەر	پتنکاتی، بتنی	بەتەنیا	وحيد
خۆسەری	تنێیی	بەتەنیایی	ذاتب
خۆسەر	هێژا	شیان، ریز گرتن	
خۆڤەشارد	خۆ بەرزەكر	خوشاردەوە	استخب
خۆڤەدا	چۆ رەخەکی	بەلایەکەوە چوو	أخذ جانب
خۆ ڤەکر	قەید پچاندن	خۆی کردەوە	تحرر من قيده
خۆڤیان	حەژ خۆ کری	خۆویستن	أناني
هۆ کوژتن	نەهێلانا خۆ	کوشتنی خۆی	قتل نفس
خو سرت	خۆ ڤەگرت	خۆ گرتەوە	أمسك نفسه
خۆ گرێ دا	خۆ قەیدکر	خۆ بەستەوە	قيد نفسه
خو نزم کر	خۆ کند کر	خۆی هێنا خوار	أنزل نفسه
خو نی کر	کەیسێت	چلکێت خۆی نوێ کر	جدد نفسه

پەیڤ	کرمانجیا ژوورین	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
	بکەن		
خۆ نڤاند	خەو ل مو لیمە...	مەواه ...	جعل نفسه
خۆ قوتا	خو لەلوتا	لە خوی دا	ضرب نفسه
خۆ هەژاند	خو لەبزاند	خوی جولاند	اهتز نفسه
خۆ هەلاڤێت	خو بلندو نرم کر	خوی بەرز و نزم کرد	قفزة
خۆ هەلاویست	خۆ پێڤەدا وزاند	خۆی پێوە شۆرکرد	جعل نفسه معلق
خۆ لێ دا	ڤی کەت	پێ ی کەوت	ضرب نفسه به
خۆ مەشاند	خۆ ب رێڤە بر	خۆی بەرێوە برد	ادارة نفسه
خۆیی بوون	مسۆگەر کرن، دابین کرن	مسۆگەر کردن	تأمين
خۆش	وەکی کارەکی، زی، خۆشی هەردمال	بە پەلە، خێرا	بسرعة
خۆشی	لەزەتی، بۆ کەیفا دبێژن	زۆر بەلەزەت، بلزد	طيب
خوش	لەزەت	بە تام	لذة
خۆش برن	کەیف کرن	بی ئازادی	قضاء أوقات لذة
خۆش بوو	١- زی بوو. ٢- ژنە ساخین رابرە	زوو بووە	كان مستعجل
خۆش خوش	زی زی، خوش هۆش هەردمال	زوو زوو	لمة عد
خۆش خۆشك	١- ئاخفتنێت دل ڤەکەر بەش خوش خوۆشکا بۆ من بێژە ٢- ئەڤە د ناڤ گوشتی داچێ دبین ددمی ئاژەل ڤدلەوبیت	١- قسەری دل کراوی ٢- کیسەی رۆنی ناوکوشت	كلام طيب

خوشتفی	نازدار	خوشەویست	عزیز
خوزشتفی تر	گەلەك نازدار	زور خوشەویست	عزیز جداً، معز
خوشاڤ	شەربەتا موویژا، دەمی مویژا دکەنە د ناڤ ئاڤێ داپیژ ماوەیەکی ئەو ئاڤ شرین دبیت	خوشاو	شربت
خۆش حال	ژینما باس، عەیشێ باش	ژیانی باش	العیش الجید
خۆش بەخت	ئیقبال باش	بەشای	محضوض
خۆش خواز	خۆش بێژ، ئەڤ مەلەیی خۆش خوازە	دەنگ خۆش	صوت العذب
خۆش خور	باش خۆر، ئەڤ مرۆڤە یی خۆش خورە	بخۆر، زور خور	أكول
خۆش خەبەر	ئاخفتنا ب مزگینی	قسەی بە موژدە	کلام طیب
خۆش خانە	دەباغ خانە	شوین جلد خۆش کرن	مکان دبغ الجلود
خۆش بین	دیتنەکا باش	چاك بین	متفائل
خۆش رەفتار	کریارەکا باش	کردەوەی باش	خلوق
خۆش مرۆڤ	کەسی باش بیت، زەلام باش بین	پیاوی چاك	رجل صالح
خۆش هەرشە	ب لەز هەرە	خێراکە	إسرع

گا/ خوش هەرە دێ ب بەلایێ راگەهی، هێندی هەرەدی بەلا ب تەراگەهنیت

خۆش کە	زی کە	پەلە کە	إسرع
خۆس کر	لەزکر	خێراکرد	أسرع
خۆ شل کر	خۆ تەرکر	خۆی تەڕ کرد	تبلل
خۆش کر	خۆ وەستاند	خۆەی ماندوکرد	تعب نفسه

خۆش کێش	تیتنا نەرم، بۆ کیشانێ	بەرمە بوبی	تبلغ الطيب
خوش، بێ شقم	بـا باش بـب	زوو رزیشت	سريع المشي
خۆش وەرە	بلەز وەرە	خێرا وەرە	تعالى بسرعة
خۆشداند	خۆ لەگلاشت	خۆ گوشیەوە	عصر نفسه
خۆ غەوارە	خۆ لەشارد	خۆی ورن کرد	ضبؤ نفسه
خۆ ڤەدزی	ب نەپەنی چوو	بە شاردوەیی چوو	ذهب بالتجني
خۆخ	فێقیەکێ هاڤینێ یە	خۆخ	نوع من الثمار الصيفية
خۆ گۆری	خو گکرە قوربانی	خۆی بە قوربان دا	فدى نفسه
خۆلی	دیاهینا ئاگری دارا ڤەمابیت ئاگرێ	خوله مێش	خصام
خۆ لێکدان	١ – خۆ بە رەدق کرن بۆ چوونی. ٢ – خۆ ب سەرو بەرکر	خو ئامادە کردن	جهزة نفسه
خۆلێکدانك	یاریەکە ل ئێکوو دوو ددەن کا دێ کی شێتە کی	زۆران بازی	مصارعة
خۆلی سەر	ئاخ بسەر	هەش بە سەر، قوربە سەر	
خۆ نەساخ کرن	خۆ لەش ئێش کر	خۆی نەخۆش کرد	تمارض نفسه
خۆ بدە نیاسین	ناڤ نیشانێت خۆ بێژەی	ناونیشان دان	عرف نفسه
خۆ هەلکێشا	خۆڤە کێشا	خۆی کشاوی	سحب نفسه
خۆ یا دکەت	ئاشکرا دکەت، بخۆ یا دکەت	دیار دەکا	بوضوح
خو یا کرن	رۆن کرن	ئاشکران کردن	وضح
خواند	خوێند	خوێند	قرأة
خواندە	دەهوالی دەمی دجە	میوانی شایی لە مالە	عزومة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	مالیت گوندیا داخارنی	کە[illegible] خواردبا	
	بخون	دەخوارد	
خوەش	لەزەتی	خوشی	لذة
گا/ خوەشیەکێ نەدەب هزار نەخۆشیا			
خوە	دەرون	سروشت	طبيعة
خوەلی	فەمایێت صۆتی	پاشماوی سووتاو	دمار
خوەیی	خودان مال	خاوەن مال	صاحب البيت
خوەینگ	خیشك	خووشك	الأخت
خوەرەگ	خوارن	خۆران	الأكل
خوەزی	دیماهیکا گەریێ	کۆتایی گەرو	نهاية البلعوم
خوراڤ	سیلاڤ، ئاڤ ژۆردانیە خوار	خوراو، تاڤگە	شلال
خورچك	دووگینیب پیڤە ددرن ددانە سەر پشتا ددوار	جوو گونیەی بچوك پیکەوە دەددوورن	
خورچەك	تیرك	توورەگە، کیسە	كيسة
خورپە	رپین، رپینا دلی	خرپە	رجة القلب
خورتی	بە تەعدایی	بە زۆری	بقوة
هورتی	زیرەك، گەنج	ئازا، دلیر	هوى
خودەناس	هیرناسی کرن	ووردە ناس	دقيق الملاحظ
خوردە	هیردە	ووردە	خردة
خورستی	رەقی، بەرێ هخورستیە	پتەو	صلابة
خوری	چ خش تێدا نەبن، تیتە ب کارئینان ل گەل ئاڤا	چ شتێکی تێدانە بی	صافي
خوری ئاڤە	هەمی ئاز یا تێدا چ تشتێ هەمی ژێ	هەموو ئاوی تەنیایە	الماء صافي
خوری	دی تیدا نیە	هەموولەو	صافي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
خوری دۆنە	هەمو رۆن بی تیدا	هەموو رۆنی [illegible]	[illegible] الدهن
خوری شیر	هەمی شیرەیی بی [illegible]	هەموو شیرە	الحليب الصافي
خوری ماستە	هەمی ماست بی تیچدا چی دی نیە	هەموو ماستە	اللبن الصافي
خوری کەسکە	هەمی رەنگی کەسك بی تیچدا	هەموو رەنگی سەوزە	الخضر الصافي
خوری گازە	هەمی نەفتە چی دی تێدا نیە	هەموو نەوتە	النفط الصافي
خوری خویٚ یە	هەمی خیٚ ییٚ تێدا	هەموو خیٚ یە	الملح الصافي
خوری شەکرن	هەمی شەکرە	هەمووی شەکرە	السكر الصافي
هوری هنگڤینە	هەمی هنگڤینە یی بی خشە	هەمووی هەنگوینە	العسل الطبيعي
خوری گیایە	هەمی گیایە	هەمووی گیایە	الحشيش الصافي
خوری صابین	هەمی صابینە	هەمووی سابوونە	الصابون الصافي
خوری ساڤار	هەمی صاڤارە	هەموی ساوارە	البرغل الصافي
خورستی	عەسلی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	خۆمالی	حر ، طبيعي
خوریاندن	خوراندن	خورا	حك
خوریك	١- پرسکێت خوریانی. ٢- نەساهیەکە ل مرۆڤیٚ پەیدا دبیت برسك ل پیستی تیت ئو د خوریت و کول دبن	خوریکە، نەخوشی پێت خوریکە	جدري، المرض الجلدي
خورمین	رەمیازی، رم هاڤێژتن	زەرکردن بەرم	رمي الرومح
خورینك	خورنیڤك، نەڤەزی بەری ستریا نە ل دەشتێ چی	خورنووك	

	دبە		
خۆزاڤ	گلیز، تف	لکاو، لیك	لعاب
خودان	ینهی شهان	خاوەن	صاحب
خودان بەخت	هەبوونا بەختی	بەختوەر	محضوض
خوودان	شۆل کەر، بختیوکەر	نوکەر، نیش کەر	خادم
خودان	خوھ، دەردانا ئاڤا زێدە ژ لەشی دا	ئارەقە	افراز العرق
خودان	ودیی	خاوەن	صاحب
خودێ	١- رەب، ٢- چێ کەری دنیایی	خوا، دێ، داتن، خۆی دا	الله
خودی دا	١- ردبی دا، ٢٠- زێدە کرنە ل گیان بەراچی دبیت	خوادای، نە ناوی ئیبراهیم پیغەمبەر دنا سەر خوا	عطی الله
خودا ڤەند	رەبانی، ژ لایێ خو دی ڤە	خوداوەند	ربانی
خۆدێ کەزانا ددەتە پێ بێ ددان			
خودێ نەکەت	رەب زێ چێ نەکەت	خوار واستە	لا قدر الله
خوشکۆك	تازە، خوشکۆك رینە	جوان	جميل
خوھ (ك. ت)	خویشك	خوشك	الأخت
خوھ	ئاڤا زێدە ژ لەشی	ئارەقە	عرق
خوناڤ	ئاڤ هاڤێژتینا شینکا ژ خۆ دەمێ زێدە ژ خو ڤە دخۆت	خوناو	الندى
خونچە	بشکوشکا کولێ، صوژگینا گولی	خونچە، گولی کراوە	البرعم الوردة
خونکار	خودان تانج	خاون شمو	ملك

خویشك	کچا دی و بابا، خوه	خوشك	الأخت
خویشکانه	وەکی خویشکا، خوهی، پاشگرا (انه) ئالی جی کریه	خوشکانه	مثل الأخت
خویك	خوك، کۆد	باج	ضريبة
خوك	خوك	خوشگ	الأخت
خوول بوو	خێل بوو، چەمیای	چەماوە، خواربوو	
خوو	عەدەت	رەوشت، عرف	عادة
خووگرتن	١- وەرگرتنا عەدەتا. ٢- هایێ خۆ نەما	١- رەوشت گرتن هەردەمی. ٢- ئاگادار نەما	اعمى عليه
خووین ئینەر	هەلگرا خوینا پیس	هەلگرێ خوینی پیس	الوريد
خوین	خوون، رۆنگاتیی د لەشی دا	خوێن	الدم
خوین بەر	بۆریە د لەشی دا خوینی د بەت بۆ دلی	خوێن بەر	نقل الدم
خوین بەریۆن	خوێن بەردان، خوین ژێ هاتن	خۆین لێ هاتنەوە	نزيف الدم
خوین بەران	خوین کێشان ژ لەشی ئاز ژی زیندە بوون	خۆێن کێشانەوە	سحب الدم، فصد
خوین بلیڤان	زك چوونا خوینکەوی	زك چوونی خویناوی	زحار
خوین پەستك	خوین شدیان	خوێن پەست	ضغط الدم
خوین دیتن	نەڤە ل دەف ژما یا هەی دەمێ بالق بوونی، کچا حەیزادبینت	حەیزینین	حيض
خوین دیتن	١- بەرچاڤ بوونا خوینی	بە چاودیتن	رؤية الدم، حيض

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
خوین دار	خووین ژێ کەڤتن، هەبوونا نەیارا دا بکوژن	دوژمن داری	وقع الدم عليه
خوین دەر	کەسەك خوینێ بدەتە ئێکی	خوێن دەر	تبرع الدم
خوین صار	بۆ وان کەسا دبێژن کۆ بێ روح گران بیت	رەزاگران	ثقيل الدمن
خوین شرین	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێت روح سڤك بن	رەزا شرین	خفيف الدم
خوین رێژتن	زەلام کوژ، دانا قوربانیا	پیاو کوژ، قوربانی دان	دفع الضحية
خوین لێ کەن	خوینا ژێ کەتی	خوێن لێ کوتن	وقع الدم عليه
خونخوار	دل رەق	زۆر دار	الضالم
خویندکار	خاندڤان	خوێندەوار	القارء
خوین میتن	خوین کێشان بریکا دەڤی	خوین مژتن	مص الدماء
خوین میزك	هاتنا خوینێ دگەل میزێ دا	میزی خوێنا وی	بلهاريزيا
خوین ژەحری	ژەهرە وی بوونا خینێ	ژەهربوونی خوێن	تسمم الدم
خوین قەرسیان	خوین هاتن	خوێن بەریوون	نزيف الدم
خوین کێمی	کێماسا خوینێ د لەشی دا	کەمی خوێن	فقر الدم
خوین گێشان	پیڤانا رادا خوینێ	پێوانی خوێن	وزن الدم
خوین ڤەکێشان	خوێنە ئینانە دەر	خوێن دەرهێنان	سحب الدم
خوین گەرم	١–ڤی پەیڤێ بۆ گەنجا دبێژن ٢– هەبوونا تهنێ د خوینێ دا ٣– بۆ وان کەسا دبێژن دەمی ب کریارا بکەن. ١– شێرکۆیی خین گەرمە. ٢–پلاگەرمکی لەشی دەه پلەنە	١– خوێن گەرم ٢– کەنجی. ٣– هەبوونی گەرمی لە خوێندا	١– تسمية تطلق على الشباب ٢– وجود الحرارة في الدم

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	٣ شیرۆیی خوین گەرەه		
	هەر		
خوین هاڤێتن	خوین هاویشتن	خوێن فڕێ دان	رمي الدم
خولك	ب رەنگ ورێ	بە شێوە	شكل
ه/ مریدا رنگ وەکی خولکی ودزیران/ نالبەند، ل ٢١٢			
خولك کەتی	رەنگ نەبوویی	شێوە کەوتوو	ذبلان الشكل
خولکینە	یێب رەنگە	بە شێوەیە	ذو شكل
خوین گرتنا پەزی	گوهێ پەزی د برن دا	نەخۆش مەرە، توژی	المرض انحراف
	خوین ژێ یتێن ژ بەر دە	گوێ دەبرن	
	ساخی		
خوێ دانك	١ – ئامانی خوێ دکەیی.	قابی تایبەتی یە بۆ خوێ	إعطاء الملح
	٢– رۆژەکا تایبەتی بەبۆ		
	خی دانی ددەنە پەزی		
خێراخۆ	ب قەنجیا خۆ	بەچاکەی خۆی	بحسنه
خێرە	قەنجە	باشە	جيد، حسنة
خێرەك	باشیەك	چاکەیەك	حسنة الواحدة
خێرکر	قەنجی کر	چاکە کرد	فاعل الحسنة
خێرکەر	قەنجی زان، پاشی کر	چاکەکەر	عامل الحسنة
خێر	قەنجی	چاکە	صدقة
خێرك	مێن مۆرەکی هیرە دکەڤیتە	مۆرانە	حشرة الناعمة
	جلکا پرت پرت دکەت		
خێڤە	باکورە، شنی گەشتی	تازە پێ گەیو	حديث الظهور
خێڤەیە	یی شنی تام کریی بۆ جارا	بۆ چاری یەکەم تام	ذاق المذاق
	ئێکی	کراوە	لأول مرة
خێڤەکر	تام کرێ	تامی کرد	ذاق

خێڤە بوو	تام بوو	تامی کرابوو	ذاقوا
خێڤە دبی	دێ تام کەنی	تامی دەکەنی	یذاقونة
خێڤە کە	تام کەیێ بۆ داخازیێ	تامی کە، بۆ داخهوای	اذق
خێڤ زانك	نەپەنی زان	نهێنی زان	عارف أسرار
خێنچی	ژ یلی	پینچگە	عدا
خێنی	خانی	خانوو	منـــزل
خێ	سیراتی	شۆرایی، سوێرایی	ملح
خێ خۆر	حەژی کەرێ خوی	خواردەی خوی	أكل الملح
خێ رێژك	بلاڤ کرنا خوێ ل عەردی	رژاندن خووی	
خێر و بێر	زێدە ییا خێرا	خێر و پەروەکەت	البركة
خێراڤك	سیراڤ، ئاڤا خوێ	سوێراو	الماء الملح
خێ فرۆت	١- بازرگانی خوی. ٢- بازادکەێ خوێ	فرشیاری خوی	بایع الملح
خێ کڕ	بکرێ خوی	کریاری خوی	مشتری الملح
خاند	خاندن	خوێندن	قراءة
خێ بر	کەسێ خێ ببەت	مرۆڤی نێ بیا	أخذ الملح
خێ رێت	خێ رژاند، بۆ کارێنەبووی	ڕاژاندی خوێ	سكب الملح
خێ ڤەگرت	پاشی ئێخستنا خوی	هەلگرتێ خوێ	اقتصاد الملح
خێ ڤەشارد	نە پەنی کرنا خوی	خوێ شارنەوە	استخباء الملح
خێ کر	کرنا خوێ دتشتەکی دا	خوێ کردن	وضع الملح
خێ کە	بۆ داخازیێ، خوێ پێداکە	خوێ بکە	اضع الملح
خێ دکر	بۆ بەردەوامیێ، وی دەنی ڤێ دکرێ	بۆ بەر دەوامی، خێ دەکرد	یضع الملح
خێلی	پۆشی	پەنچە	غطاء الوجه

خبتارۆك	١ ئەڤە گیایەکی بەرێ، هندی جارە شەپان پیڤە تێن بەلێ نە جار و نە شەپە ٢ دبێژە کول بۆ ئاهندە لەردێ مرۆڤی دەمێ سرۆیەت د بورێمین ڤیێ پەیڤێ بۆ دبێژن.	١ گیایەکی مرلاویە هەندە جار لەشیوی ئلفی دە دا بەلام ئاگوری. ٢- بو هنجە شوێنی لەشیکە دە ئاوسێ	١- نبتة برية. ٢- في بعض الاحيان تلهب بعض اجزاء الجسم تنطلق هذه التسمية
خیار	ڤیقیێ هاڤین یە	خەیار، ئاروو	خيار
خیچك	هەتك، نیشانا ئاسینێ یە	خەت	خط
خێچیك	پیچەك	کەمێك	جزء
خیچ	خەت، ئەڤ خیچا بەرۆشکێ یە	خیت	خط
خیپ	خۆ باراستن	خۆپاراستن	دفاع
خیت	خەتا بنەجە، خەتا درست	خەتی راست، خەتی رێك	خط المستقيم
خیتە خیت	بهن هەل کێشانا ب لەز، بهن هەلای	هەناسە برکێ بەزویی	ابراز التنفس
خیروت	شیان	توانا	مستطاع
خیس	روودانە د دلی دا چێ دبیت دەمێ تشتەکی چێ بین، رێین	خرپە	ضربة القلب
خیسا	خوناڤ دکەڤتنە سەر گیای درۆژیت صاهی دا	جۆرە شەختەی سەرگیایە لە شەوانی سامال دارژوو دەدا	انجماد الندى
خیسە خیس	چیرە چر، دەنگی نامیرانە	چیرە جیر	صرصر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
خیچۆ	خیشکی، ناڤی بچیم کر بو خوشکی		اسم مصغر الاخت، اخب
خیشك	خوشك، کچا دەی بابا	خوشك	الأخت
خیشکا زنی	دش	خوشکی ژن	اخت الزوجة
خیشکا میری	دش	خوشکی میر	اخت الزوج
خیشکا مەزن	خوشکا ب عەمرو	خوشکە گەورە	الاخت الأكبر تاتك
خین	خوون	خوێن	دم
خین دار	خودیێ نەیار، خودان نەیار، عەبۆ خین داریّ منە.	خاوەن دوژمن	صاحب الثأر
خین بەردا	خوین ئینان ژ لەشی خهو	خوین دەردان	ينـزف الدم
خین سار	۱ – بو کەسەکی دبێژن کو گەلەك یی سپی بێت، دل کرنەبین. ۲– خونیا ساربویی	خوێن سارد	الدم البارد
خین لێ کەت	کەسەك بهێتە کوژتن شینا ئێکێ دی	خوێن لێ کەوت	وقع الدم عليه
خینمە لۆك	ب خین کرن	بە خوێن کردن	وضع الدم عليه
خینەلۆ	یێب خوین، کراسێ وی یێ خینە لۆیە	بە خوێنە	دموي
خیکەوی	رەنگێ خینێ یێ لێ	خوێنا وی یە	دموي
خین شرین	۱– تامکا خینێ یا شرینە. ۲– دل کرە، شەرمین یا خین شرینە	خوێن شرین	دم الحلو
خیز	هیرکێ بەرا	زیخ	رمل

بهدینی	کرمانجا ژوورێ [illegible]	[illegible]	[illegible]
خیك	حوك، وەرگرنا ئاودە،	[illegible]	القربة
خیل		سوار	أعوج
خیل كر	چەماند	سوار كرد	الحنى
خیل بۆ	حوار بوئ	سواربو	منحني
خیل دكر	حوار دكر	حواردكر	ينحني
خیله	حوارده	حوارد	منحني
خیڤەت	ردش مال	خێوەت	الخيمة
خیڤەت گا	بنگەهی رینشتیێ خیڤەتا	خێوەت گا	المخيمة
خیڤەت دار	مالێت وان خیڤەنت	خیوەت دار	البيت الخيمة
خیڤەتنی	خەلكێ خیڤەتا	رینشتیی خیڤەكا	المخيمي
خیڤەت چی كەر	زانایی خیڤەتا، درست كەری خیڤەتا	خیوەت درسوت كەر	صانع الخيمة
خیزان	دەیك وباب و زارۆك	خێزان	العائلة

پەیڤەکا دی ژ زمانێ کوردی نەوی (د) نەڵ پەیڤە ژ بەلنب بی دەنگە و لە بزوینە دبیتە پێشگر و پاش گر هندە پەیڤێت دی دزمانی داچێ دکەن

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
د	١– دچیتە سەرکارا دی	١– لە پێشی زە مان دێ،	أعمل
	بێتە کاری بەردەوامی بۆ	دەرۆمە پالا	
	دەمی بۆری، گرت.	٢– لە گەلە رەگ، دکەم	
	٢– دچیتە سەر رەگێت		
	کارا دێ بێە دەنێ نەبۆری		
دا	١– وەکی پێشگراتینە ب	بە کاردێ وەگ پێش	تستعمل مثل
	کار ئینان ل گەل کارا، دا	گر،دا کەوت، دا بەزیە،	حرق إضافة،
	کەڤیت هەکە من نە گرتبا	دان	دفع
دا	بلا	با	خل
دابین	دەستە سەر، پەرتووك پێ تڤێك	خۆیی	تأمین
دابین بکە	بۆ داخازیێ بە، دەستە سەر بکە، خالنیەکێ دابین بکە	خۆی بکە	اوفرها
دابین کرن	دەستە سەر کرن	خۆیی کرن	تأمین علی
دابچین	(دا) ڤێرە پێش گرە بۆ کارێ رێژادانایی یە	با بچین، بۆ کاری ویژەی دانانی یە	لنذهب
دابێژین	بلا بێژین	با قسان بکەین	لنتکلم
دا بێژان	ل بێژێکی کر	لە بێژینگ کردن	غربلة
دا بێژیتن	هاتە بێژینك کرن	لە بێژینك دان	مغربل
دا پیر	دەیکا مەزن، ژنا پیر	ژنی گەورە	المرأة العجوزة
داپیرك	ژنکا شەهرەزا د کارێ زارۆك بینێ دا هاری	مامان	الدایة

دابیڤا	کاربا زنکی دکەت ١ - گوتنی، بلا بەجهی ٢ - حەبەر گوتن	[illegible]	شتم
داخ	خەم/، لەهر	[illegible]	قهر
داخ کرن	کەواندن	سووتان بە ئاگر	كي بالنار
داخ دل	کول دار	حەسرەت لە دل	مهموم
داخرا	گرتی	گیراوە	مغلق
داخ خارن	خەمۆکی	قەهر خواردن	مقهور
دا خویاند	ئاشکرا و روون کردن	روون کردن	حلل
داخستن	گرتن	قەپات کردن	غلق
داخازی	ژی ڤیان	لێ ویستن، داوا کاری	طلب
دادا	١ - هاتە سەر. ٢ - بۆ چۆلانکازی، کۆتری دادا سەربانی	نیشت	هبطة
دادە	بگرە، بۆ داخوازی یە، وێ پەرتوکێ دادە	داخە	ااالق
دا دیار	راستی پارێسی	راستی پارێز	معدل
دادبەر	خواستنا مافی	شکایەت کەر	استكي
داد پارێز	کەسێ ل دیڤ ڕاستێ بگەڕیت	ڕاستی پارێز	المحامي
دادپەرست	راستی گێر	راستی گەر	عادل
داد پەرودر	راستی گرتن	راستی گر	حافظ العدالة
داد پرس	پرسیارگەرێ ڕاستیی	پرسیار کەری ڕاستی	
دادراند	ژێنك ڤەگرن	هەل دراند	مزق
داد ژ دەستی	نەخوشی دبێن ژ ئیکی دی	داد لە دەستی	الويل من

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
دادان	هەژاندن، راهەژاندن	هەژاندنەوە	حرم
دادگا	بنگەهی دان و ستاندنا	بنگەی پاراستنی ماف	محكمة
دادا نواز	ماف راستی پارێز	راستە پارێز	العادل
دادگەه	بنیتی باراستنا مافی	بنای پاراستنی ماف	المحكمة
دادگەهافێداچوون	پاراستنا پێداچوونێ	دادگەی پیاچوون	محكمة التمييز
دادگەها بارێ کەسیتی	پاراستنا مرۆڤایتێ	دادگەی کەسایەتی	المحكمة والأحوال الشخصية
دادگەها تێ هەلچونی	پاراستنا خۆکرنە تێدا	دادگەی تێ هەل چوون	المحكمة الاستئنافية
دادگەها دەست پیکی	دادگەها پیشی بەرکی	دادگەی سەرەتایی	المحكمة البدائية
دادگەها گونەها	پاراستنا گونە ح کاریی	دادگەی تاوان کار	محكمة الجنايات
دادگەها کریارا	پاراستنا شولێت خراب کەر	دادگەی کەتن کەران	محكمة الجنح
دادگەها یی شولا	پاراستنا مافی بی کاران	دادگەی هەرزەکاران	محكمة الاحداث
دادگەها شولی	پاراستنا مافی کاری	دادگەی کار	محكمة العمل
دادگەها ڤەکۆلینێ	پاراستنامافێ ژێ پرسیارێ	دادگەی لێ کولینەوە	محكمة التحقيق
دادمال	مالا راستی،	مالی راستە	دار العدالة
داد جڤاکی	راستیا کۆمێ	دادی کۆمەلایەتی	العدالة الاجتماعية
دادڤان	راستی پارێز	دادوەر	حاكم
دادوەر	زڤرینە رێ مافی، داد ژ دەستی	دادبەخش	الحاكم
دادوك	خودان کەرا زارۆکا	دایەن، دادە	المربية
دادوشین	ڤەدۆشین، شیردۆشن	دۆشینەوە	حلب
داروبار	بەژن و قامەت	بەژن و بالا	الطول والقامة

پەیڤ	کرمانجیا ژوورین	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دار	قورمی شـــخابـێ سمر بی بی بەلگ	دار	الخشب
دار ئالینك	شینکاتیەیێ شاك زراڤە ئز درێژبیت خۆ ب تشتا ڤە و دارافە دگریت و د ئالینین	لاولاوە	لف حول الشجرة، شجرة لبلاب
دار بەست	دەپەکێ تایبەتی چێ دکەن دا مریێ پێ هەل بگرن	دارەمەیت	تابوت
دار بڕ	کەسێ کارێ دار بڕینی بکەن	دار بڕ	قاطع الاخشاب
دار بڕین	ژێ ڤەکر نادارا	بڕینی دار	قطع الاخشاب
دار بیھ	ئەڤەدارەکا چیایی ڤقی د دەدەت و بەلکی وێ ییب ببریتە	داربی	شجرة كمثرى
دار پازە	دارەکێ چی کریە مریابی پێ دبەن	دارەمەیت	خشب لنقل الموتى
دارپرتەقال	ئەڤ دارە یا هەردەم کەسکە و فێڤیێ وێ ژی زڤستانا پێ هەی، دار تژی تەقالك	دارە برتەقال	شجرة برتقال
دار تەرم	دارەکێ تایبەتی یە یو مری شیشتێ	تەختە رێکە مردوو لە سەری دوشۆن	خشب ل الميت
داترا تزبی	دارا بیهۆکێ بەرێ وشتی تزبیاتە ددەت	دار تەزبیح	الشجرة السبحة
دار تراش	کەس دارا رەنددش بکەت	دار تاشی	نجار
دارچەوی	تەڤ دارە چرك ژێ نیت وەکی ناڤەکی یە ویی	دار صامغ، دار چەسب	الشجرة الد

	نیـسەكی		
دار چین	ئەڤ دارە زی یا جهـی بـە بەلێ وێ یێ خرە و حلـبە و تام مزە	دار چین	
دار خوخ	ئەڤ دارە زی یا ڤیڤیە ل دەشت و چیای شین دبیت	داری میوەخوخ	الشجرة الخوخ
دار دای	تژی كری خەتا سەری	پڕ كراو	مُتلئ
داریجان	ئەڤە دالنە ناڤ برنجی شین دبیت دانەوێلەوە	هەرزن	خردل
دارا زرِ	ئەز ئەو دارن ئەو چ بەرێ نەددەت، دار هرش	داری بێ بەر	الشجرة الغیر مثمرة، شجرة عقمة
دار زرۆنا	ئەڤە رەنگەكی دارێ بە جەمێ بالێ دەدەت سبرە سبزی تێت	دارێ زوورنا	شجرة صقراب
دارا زنزەلاق	ئەڤ دارە شتی سماقێ یە پەز دخۆت	دارێ وەكوداری سماقە	شجرة تشبه شجرة السماق
دار سپیندار	ئەڤ دارە یا ئێك تایە بلند دبیت و چ بەرانا دەت بەلێ داری دچینن	دار ئەسپیندار	
دار سڤك	١- دارێ یێ كێش. ٢- بۆ كەسكی دبێژن كو بێ خوین سڤك بیت ئانكو دبێژن، هەستیهسڤك	١- داری سووك. ٢- رەزا سووك ئێك سووك	خفیف الدم
دارستان	جهێ داروبار لێ شین دبن	شوێنی دار روان	الغابة

دارستانی بەدگلک ووەزین	ئەڤ دارە دەمی زڤستانی بەلگیت خو دوەرینن بەلی بهارا جارەکا دی ل تینن	دارستانی گەلاوەرین	الغابة النفضية
دارستانی کاژا	ئەڤ دارە ب هژمارەکا ز وحف شین دەبن نو هەر دەم یێ کەسکە	دارستانی سنۆبەر	الغابة الصنوبرية
دارستانێ تێکەل	ئەڤە دارستانە ئەون کۆ هەمی توخمێ دارا لێ بن ئەڤ دارستانە یێت دەڤەورا نیستوانینە	دارستانێ تێ کەل، هەموو جۆری داری لێ هەیە	الغابة المختلطة
دارستا بدەست چی کر	ئەڤ دارستا ئەون ئەوی ل ردێ باژێرا چی دکەت و دارا لێ دچینین	دارستانی بە دەست دروست کدر	الغابة الصناعية
دارستانێت هەردم کەسك	ئەڤ دارستانە ئەوێت دارێت وێ بەلگێ وێ یێ هەردەم کەسك بن	دارستانی هەمیشە سەوزە	الغابة الدائمة الخضر
دارستانێ پاراستنێ	ئەڤان دارستانا چێ دکەن ل دەهمەتێت چیای دا ئاخا وی بپارێزیت ئو بای تازە بکە	دارستانێ پارێزەر	الغابة الوقائية
دارسێڤ	ئەڤ دارە یا فیڤیە ل عەردێ چیایی شین دبیت	دارسێو	شجرة الفتاح
دار کاژ	ئەڤ دارە یا هەر کەسەکە	داری سنۆبەر	الشجرة الصنوبر
دارکەر، دارڤان	ژێ ڤەکەری دارا	لێ کەردوەی دار	قاطف الشجر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دار کۆکە	ئەڤە ناڤێ بەرندەیەکی ل سەر کرمێ دارا دژیت ب دمێ ل دارا ددەت کرما ژێ تینتە دەر	دار	نقار الخشب
دار گران	١– دارێ ب صەنگ ٢– بۆ کەسەکێ دبێژن کۆ نەچیتە دلێ مرۆڤی دا. ٣– هەستی گران	– داری بەکێش. ٢– ئێسك گران. ٣– رەزاگران	١– خشب موزون ٢– ثقيل الدم
دار گەزنك	بەلگێ ڤێ داری مۆرڤی دگەزین	گیای گەزوك	نبات الطرفاء
دار گەزوك	ئەڤ دارە ل نێزیك ئاڤێ شین دبیت دەمێ ب لەشێ مرۆڤی بکەڤیت د سوژیت و د خورێیت جهێ وێ	دارگەز	الشجر الأثل
دار لەڤەن	ئەڤ دارە ل ناڤ ئاڤێ دا شین دبیت ئو نیڤەکا وێ یاخالی یە	دارقامیش	الخشب القصي
دار لیمۆك	ئەڤ دارە ژێ هەردەم یا کەسەکە بەرێ وێ ژێ یێ ترشە هەر وەکێ پرتەقالانە	دار لیمۆن	شجرة ليمو
دار قرپیای	دار بخۆ بشکێن بێ هێزی لێ دکەن	داری شکاو	شجرة المكسورة
دار قەسب	ئەڤ دارە ل بانیا شین دبن حەژ گەرمێ دکەن بەرێ	دار قەسپ	شجرة النخيل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	وی، حورمەبە و فەرچی		
دار میو	ئەڤەژی، دارە کا هەلاوە ددانە سەر کەپرا بەری وی ژی کربە	دار مێو، بەری تری بە	الشجرة الکرم، شجرة العنب
دار هژیر	ئەڤ دارە گەلەك حەز کەلەکێت بەرادکەت ل چیای هژیرا ددەن	دار هەنجیر	شجرة التین
دار هژینك	دار لڤینك	دار جولێ نەر	محرك الشجرة
دار هنار	ئەڤ دارە ژی ل چیاو ددشتی شین دبن بەرێ وێ هنارە	دار هەنار	شجرة الرمان
دار نارنج	ئەڤ دارە ژی یا هەردەم کەسەکە فیڤیی وێ ژی یا تام تەخلە و هندەك ژی دشرینن	نارنج، ئەو دارە سەزە و بەرێ تامی تفتە و شرینە	شجرة نار شجرة الحنضل
دارگیز	ئەڤ دارە ل ریبارا ل چیای شین دبن ئۆ یاب عەمرە	دارگویز	الشجرة الجوز
داراهیڤ	ئەڤ دارە بخۆشین دبیت ل خرابیێت رەزا بەری وێ ژ باهیڤە	داری بادەم	الشجرة الوز
دار هرمیك	ئەڤ ژی ژ داریێت بەلك ودرینە هەرمیکا ددەن	داری هەرمێ	شجرة عرموت
دارناڤرۆك	دارێ مەشکێ یی ڤەدکەن	داری مەشکە	
دارۆغە	١-- ئەڤ پەیڤە یا کوردی کربە، زیرەڤانی، پولسا	١- باسەوانی بۆلیس. ٢ بەبێ کارەکان ددلێن	١- الشرطي، ٢- بلا عمل

	٢ دیزنەوان ئەسپلد بی		
	گارو کوسپ		
دارۆغە خانە	بنگەهی پۆلیسا	پولیس خانە	مركز الشرطة
دار و دەست	بەردەستك	شاگرد	صبي العامل
دار و بار	١– ناڤ مالێ ٢– گەلەك توخێت دارا	گەل و پەلی ناومال، کەلێ جۆری دارا	الاخشاب والأثاث المنزلية
دارێزگەه	سازمەند	دارێژەر	القالق
دارێ صمت	دارێ کون کری	داری کون کراو	الخشب المثقوب
دارێژتی	حەلاندیی	تاواندی	صقل
داترێ دنیایی	لە سەر دنیایی	لە سەر زەوی	علي الوجه الارض
دارێ زولمی	دارێ زۆر دارێن بکەنت	داری زۆرداری کەر	شجرة اعتداء
دارێ زولمێ یی ژ بەحەشتی هاتی			
دارینك	١– جهێ خوارنا صەی کەنی. ٢– ژ دارێ چێ کری	١– شوێنی خواردنی سەکی تێ دکەن. ٢– لە جار دروستکراون	مكان وضع الاكل للكلب، مضنوع من الخشب
داردینگ	ئەڤە کۆمەکا دارانە ددانە سەر ئێك	داری کۆمەل کراو	كومة الخشب
دارمەیدان	ئەڤێ دارە یێت حلی نە شتی شڤکانە بۆ رکەچێ کرنی بکار دئینن	ئەوا درە چەڤ لووسە و راستی بۆ دروست کردنی قەفی سی کمەر بە کاردی	هذه الشجرة التي أخشابها معدل تضع القفص منها
دائینان	چێ کرن	داهینان	اختراع

داپێنج	کیمانی	کەناوەمی	الملال
داجرِیان	زێ کوم بونە سەر	لی ی خر بوون	تجمع علی
داصن، داصنیا	جهـ تشتهب بازێری دهوك	چی شینی شاری دهوك	سکن المدینة دهوك
داصنی	ژ خەلکی داسنیا	لە خەلکی داسنی	من اهل داسنین
داصیك	ئەو ستبیلیت گولیا گەنمی، نان ژێ مژیلانکیت گولیا گەنمی	دا سوومکە	اهداب السنابل
داصنیا	ناڤێ شارێ دهۆکی ئێزدی دبێژن	ناوی شاری دهۆکە ئێزی ی پی دەلێن	اسم لمدینة دهوك
داصك	ئامیرێ بچیکی گیابرینی، شاکوك	داسووبکە بچووك	المنجل الصغیر
دارشتەکری	حەلاندیی	دارژواو	السبیکة
دارشتن	حەلاندن	دارژوان	صقل
دارسیا	خۆچەماندی، (١) نیسان می یە	خۆی شورِکردنی	الخنی
دارەشیچنی	خۆبۆخارکر والێ بدەن	خۆی نوی کر	الخنی له
دار برِ	دەڤێ مشاری	ددانی مشار	سن المنشار
دارازەزای	١ - دەمی بهارا ئاز ژ دالا تێت ب تایبەتی دارێت بەلگ وەرین	ئاودەردانی دار لە بەهاران	طرح ا لماء عند الربیع في الشجون
داڤ	دەزی	جاو	الخیط
داڤك	ئەز پەیندکێت نێچیرانە	دای راوکردن	الخیط الصید
داڤ ڤەدان	چاندنا دا ڤا (دەزیا) ل عەردی دا نەچیر بکەن	داو نانەوە بر راو	نصب الخیط الصید

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
دافرۆل	حیلە ئەر		الحیال، مكار
داعبرا	کەت دڕکی موودا، پاریی نانی داعبرا	قوت دا	بلع
داغمت	نیشان، ئەز پەیڤەبا کوردی کریە	دروشم،/ شعار	عالمة
داغەدار	ئەز پەیڤە یا کوردی کریە، کو ل دار	خەم بار	قهار
داغبار	خەمۆکی بوون	خەم گیری	مقهور
داغدان	راست کرن ب تاگرێ	راست کردن بە ئاگر	الكوي بالنار
داقوتان	هەلاڤێتن، پاقژکرن	پاك کردن، داتەکاندن	
داقرچان	داعیرانا خۆرزیی	قوت دان بەدزیەوە	بلع السري
اخازی	خاستن		مطلوب
داخازکار	ڤیان	داخوازنامە	عريضة
داخورا	ڤەخاری	خوراوە	تآكل
داکرن	بۆ گیان بەرا دبێژن دەمی بەنە جهێ نڤستنی بۆ مریشکا، بنەنرلس، چوپەزی بینە کۆلێ	بۆ ئاژەلە بەکار دێن کەبیان بەنە شوێنی نوستنیان	تسمية تطلق على الحيوان عند وضعهم في حضيرتهم
داخاز بجە ئینان	حاستنا کرنی پێ کر	داواکراو	مطلوب اثبات
داکو	ناڤێ چیایەکێ کوردستنا عیراقێ	ناوی چیاە	اسم جبل في كوردستان العراق
داك	دەیك	دایك	الأم
داکەڤتن	بەرەڤ خارچوون	بەرەو خوار چوون، لاواز بوون	لقد ضعف

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
داکوتن	پڕبوون ٢ [illegible]	پڕبوو [illegible] هەر	
داکینی	داکانی، دەیکی	دایکینی	الامومة
داکێشا لیڤاژێری	گوشتی باڵدەری لیڤا	گۆشتی پەستانی لێوی خوارە	العضلة الضلعية لشفة سفلى
داکێشا کوژیی دەڤی	گوشتی چوکلێ دەڤی	گۆشتی بەستان بی گۆشەی دەم	العضلة الخاضعة الزاوية الفم
داکرنا خوارنی	خوارن هەل گرت ب لیڤی	خوراك هەل گر	تخزين الغذاء
داکۆکی	بەرچاڤ کرنا بیرورا	لی کۆلینەوە	بحث عن
داکو	حەتا کو، ل گەل هەمی کارا، داکو زارۆك نەساخ نەبن	تاکو	حتى
داکی	دایکی	دایە	امي
داگرت	تژی کر	پرکرن	تخزين
داگرتیە	تژی کریە	پرکراوە	امتلئ
داگرتی	ژێ تژی بۆن	لێ پربوون	الحاقد
داگێران	هاتە خاری بۆ	بۆی هاتە خواری	تنازل
دالەهی	خۆگران کرن ل دەف ئێکی	ناز کردن بە سەریا	تدل عليە
دا لە هیادکەت	نازادکەن	خۆی بە ناز دەکا	ددل
داماڵین	١- سەر هەلاندن. ٢- ڤەماڵین	١- سەر هەل کردن ٢- شێلانەوەی	هرب
داماں	داین کرن		تامين
دامك	کالك چی کرن	خشتە	جدول

دامکا چکینی	مالکا گوه لێ بوویی	مانەی بیستن	حلية السمعية
دامراندن	ڤەمراندن	کوژاندەوه	اطفاء
دالنگو	پەرتوکا یاساییێ	پەرتووکی یاسا	كتاب القانون
داهیلان	نیـنانە خواردوە	شورکرن	متدلل من مكان عالي
داهیلا	ژ بلنداهییێ ئینا خارێ، هەچۆی وەریس داهیلا بۆ سیابەندی	خوارکردەوه	تدل علي
داخاتی ڤە	١ – سیـه هاتنە خارێ. ٢ – کەرب هاتنە خارێ ٣ – وەرماندن ژێ چوو ٤ – نزم بو	دامرکان، نیشتەوه	اسكت، أهبط
دانایی	تی وەرکر، دەینایی	لێ بدەن	القذف
دانای	وەگۆتن	واوترا، دانرا	فرضية
دان	دانەڤێ	بەخشین	اعطى
دان	دەرامەتی خورانی	دەرامەتی خواردن	الحبوب
دان	دەمێ خوارنی، ئەڤ ستی دانا خۆین، دانێ سپێدی دێ هێن	ژەم — جەم	وجبة
دانە بەر	ئێخستە بەر	لە پێش دانان	وضع أمام
دانە بەرك	بەرك ئێخستن	بەرامبەر بە یەك کردن	متعادل
دانا	زانا	زانا	عالم
داتنە پاش	دیماهی ئێختن	دواخستن، پاش خستن	تأجيل
دانە دانە	کت کتە	تاك تاك	وحدة وحدة
دانقوت	گەنمی قوتایی بیی کری	گەنمە کوتای	الحبيبة

دانهێرك	گەنمی هێرکر و سپی کری ب کوتلکا بکار دئینن	برووش	الحنطة المهروشة
دان و دکاك	پێت، متابێ خارنێ	زەخیرە، دانە و پلە	ذخيرة
دان ئیفلا	بی دەنگی	مت بوو	عدم التكلم
دانە رەخ	ئێخستە رەخی	لە رۆخ دانان	وضع جانبي
دانك	١- وەخت ٢- خوار	ددم، کات	حين
دانك مەدا	خواری مەدا	لە هوارەوەی ئێمە	اسفل منا
دانی زەر	گەنمی زەر	دەنکی زەرد	حبية
داشکاندن	ڤەچەماندن	شکاندنەوە	خصم
داوەشینە	داقوتە	بتەکێنە	انقضى

هگ/ نومێد خۆ ل مەیدانی ب بەزینە   دەبانا خو تو ژوردا داوەشینە/ صادق

داوە	خراب کار	کاری بەد	انذل
داوۆ	کوریی من، دەیك ڤی پەیڤی ژ شرینی دبێژیتە کوریی خۆ	کورم، رۆل	ابني
داوەزیا	خۆکندکرێ	نزم کرد	انحنى
داودەرمان	تیمارێ کر	تیمارکەر، دەرما	ادوية
دایك	داناشتەکی، دان	شتێك بدا	عطاء الشي
دایکێنلای	بۆنە دەیك، خودان زارۆك	دایکێنی	الامومة
دایێ	دایکێ، گازی کرنا زارۆکا بۆ دەنگی. ١- دانیی دێ وەرد هەوارامن. ٢- دەیك ڤێ پەیڤێ دبێژیتە	دایکێ، یاما، کچ	یا أمي، ابنتي

گا/ دایی کچ فرۆت دا ب گەڤزان و کەلۆت یا بێ کورِ فرۆت دا ب داروسوت

دایی	ییب بەرجاڤ	دراو	مفروض

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
دادە	بلڤە، هێزکی دادە	خولیرەوە	تارجح
دەبار	بی ڤەحەویان، دێ دەبارا خو ب ڤێ ئارێ کەین	بی حەواندوە	احتمی بە
دەبەش	چرکی شوینێ، دۆبی شرینی، دەبەشی هنگڤین یێ کەفتیە ڤی دری	شیلەی شرین	شیرة
دەبۆخانە	عەمبارا چەك و سیلەحی سەری	عەمباری چەکی شەر	مخزن العتاد الحربي
دەبیحە	١– مرۆزێ کەلەخ مەزن. ٢– بخۆ ناڤێ میانەوەریکی مەزن تێت بی نەدیار نەڤەچ دبیمە یە هاتیە ڤیرە ب ڤی زارۆکی ددەن. ب شەڤ مە دەبیحەکی مەز دیت ئەم ژێ ترسیاین	کەسی گەورە.	تسمية يطلق على الحيوان الكبير الحجم، شخص كبير الحجم
دەپ	دارەکێ پەحن و راست	تەختە	لوح
دەپرم	دێ چم	دەڕۆم	أذهب
دەبی	دبێژی	دەلێ	يقول
دەپێ ڕەش	دارێ پەخنێ ڕەش	تەختەی ڕەش	السبورة
دەپی دارێ	دارێ بان و راست	دارێ پان و تنەخت	لوحة
دەپێژی	دێ کەت، تێ بەحت کەت	دەکا	يعمل
دەپێسنگی	تەختێ سنگی	تەختنە سینگ	عضم القص
دەپێت تیتنی	خەتێت تیتن لێ چاندن	رووی توتن	لوح التبغ
دەپێت باجانکا	خەتێت باجان شوڕکا	رووی تەماتە چان	لوح الطماطة
دەپێت پیڤازا	روویێ چێکری بۆ پیڤازا چاندنی	رووە پیاز	لوح البصل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
دەپسی	نەساخیەکە پەزی، دگرێ دلما وان نیە هوارە،	نەخۆشی هەلاەلی مەر	مرض تصاب الحيوان مثل نشلة
دەته پێڤە	شبی، شنی نیك	له یەك چوون	شبیه
دەتێ	دێ دەتی	دەیداتی	يعطي
دەحل	دارستانی پڕ گل و گیا، ئەڤە ل نێزیك ریبارا چێ دبن	چەنگاوەر	تشبك أدغال
دەحل و دڕی	دارستانی تژی سترێ و گیا	دارستانی چەنگەل	الغباة الكثيفة
دەخز	ئامان، هیر و میریت پێتڤی	ویستی، حاجەت	الحاجيات
دەخدل	ئێشتەوی		معلول
دەخل	دان و دکاك، گەنم.	گەنم	الحبوب
هگ/ بهێری دەخلی رێکی جەندری، نالبەند/ ل ۲۲۰			
دەخسی	بشۆرەیی	بێزار	
دەخساند	بشوردیی کر	بێزار کرد	
دەخسی بوو	بشرودیی بوو	بێزار بوو	بزهق
دەخاند	دێ خوینم، دێ پەیڤنم	دەخوێنم	اقرء
دەخودزم	ژی دڤێت	لی داوا دەکەم	اطلب
دەخۆم	دی کەلە دزگی دا	دەخۆك	اكل
دەخالەت	ئاشت کرن	ئاش بوون	تتصالح
دەر	کورت کریی دەرگەهی یە، ژینێ وی دەرێ بگرە	دەرگا	الباب
دەراڤی ئاڤێ	رێ ڤەکرنەك بۆ ئاڤی چوونی	کردنەوی پەناگەی ئاو بۆ رۆیشتن	فتح الطريق المائي

[illegible]	[illegible] کرمانجیا ژووری	[illegible] کرمانجیا [illegible]	[illegible] زمانێ عەرەبی
دەرمان	دەرگەهی مانی	دەرگای مان	باب البقاء، باب السد
دەراڤ	دەرگەهێ ئاڤێ، رێکا بۆرینا ئاڤێ	دەرگای پەناگە	
دەراڤ	خەرجی	پارە، دراو	العملة
دەراڤ	بەتەنگافی	بار	ظروف
دەرامەت	دان و دکان	دانەوێلە	حبوب الواردات
دەرامەتی باقلا	ژێ هاتا باقلك	بەرو بوومی پاقلە	المحاصيل البقولية
دەرامەتی دوهنی	دەرامەتی ژی دەری دوهنی	بەربوومی چەووری	المحاصيل الزيتية
دەراندەر	سەر سەری هەمیا	سەرانسەری هەمووان	فوق الكل
دەرامەتێ ب ریتالك	ئەو دەرامەتی ریشکێت ردها پێڤە	بەرو بوومی ریشالیەکان	المحاصيل اليفية
دەرڤەت	شیان، دەرهەق	دەوەستی	القدرة على
دەرڤەتهان	دشیتی	پێ دەوەستی	مقدرة على
دەرب	لێ نەك	لێ دانی	ضربة
دەرباز	سەرکەتن	سەرکەوتن، پەریەوە	النجاح، عبر
دەربازگەهـ	بنگەهێ چونە رەخێ دی	بنگەهی پەڕینەوە	مكتب العبور
دەرباز بوو	ژێ خلاس بوو	نەجات بوو	نجا من
دەرباس بوو	خەلاس بوو	قورتال بوون	تخلص من
دەرباس کرن	برنە سەری	رادەبووارد	قطعي
دەربەند	رێنگا چیای	رێنگای چیا	ممر الجبلي
دەرب	دۆر	دۆر	
دەربۆن	ڤەبۆنا دەری بیرینی	تەقینی سەری برین	انفجار الوريد

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
دەرپیرا	نىك نەقل		راسا
دەرپەریب	خو هاڤێتن	خو فڕێ دان	انبعاث
دەر پۆشك	دەرێ قازانی	دەرخونە، قەباخی مەنجەل	قبخ
دەردحك		قالدرمە	
	کۆردی کریە		
دەرخارد	ودلێ کر دا بخۆت	دەرخواردە	أطعم
دەرخدم	کەمەددر	دەردە کەم	أطرد
دەرخونە	دەرێ قازانا، ژ دارا چێ دکەن	قەباخی مەنجەل	قبخ
دەرخینگ	دەرێ قولپی یی قازانی	قەباخی مەنجەلی قلب	غطاء مقولب للجدرية
دەرحال	ئیك نەقل	یەك سەر	
دەرد	نەساخی	نەخوشی	
دەردەفیل	ئیشا گران، ئیشا فیلی	نەخوشی گراندنا. نەخوش فیل	
دەردەیچ دل	کولا دلی، ئیشا دلی	رامی دل	
دەردێ چنەیی	نەساخیانە بوونی	نەخوشی نەبوونی	
دەرب دەر	١- کرنە دەرێ ژ عەردێ وان. ٢- کورت کریا دەرگەه ب دەرگەه	ناواردیی. ٢ دەرگا بە دەرگا	
دەرچە	تی گکەل	تی کەلاو	مُزج
دەردان	ژ بەر هاتن	لێ دەردان	الافراظ
دەرەکەر	دهژییت	دەجولێ	یهتز
دەرازی	ژ دیرێ	دەروازە	کثیر البعد

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناوەراست	زمانێ عەرەبی
ه/ زەخبرێ ڤی ریا دۆر و ب دەرازی، نالبەند/ ل ١٩٣			
دەردەگا	نەساخیا کوژەکا، نەساخیا گای، ئیشا گاری، ئەڤ پەیڤا (گا) گەلەك جارا تیسە ژ بەر مەزنیا کەلەخی	نامونەگا، نەخوشی گا، نەخوش کوشندە	مرض القاتل، مرض الثور
دەرددهناڤ	ئیشا هناڤا	دەردە هەناوە	المرض الاحشاء الداخلية، المرض الامعاء
دەردە صە	ئێشا صەیا	نەخۆشی سەگ	داء الكلب
دەردە سەر	ئێشا سەری، بەلێ پەیڤا (دەردی) بۆ سەری ناهێت بۆ هندە گرفتاری مرۆڤی	١ – ژانە سەر ٢ – سەر	ألم
دەردێ بێ دەرمان	ئیشا بێ چارەیی	نەخوش بێ چارە	ألم بلا دواء
دەردینگ	ئەڤە شڤکیچت دارینە ب داردکی ڤە دکەن بریژە گەنمۆکی پێ ددرن ب پشتا گای ڤە دکەن	دۆرە دارگکە بۆ گەنمە شامی دوورن بەکار دێتن	نوع من الخشب تستعمل لجني ثمار شامي
دەرەزینگ	ئاستەنگێ بەردەری	سەکۆی بەردەرگا	الطاصة أمام البيت، مانعة
دەرزوگك	سنجاڤك	کێستە	سنجق
دەرزیك	ئاسنی سەرتیژی کون کری	دەرزی	ابرة
دەرسوك	گرێ بەستکا سەرێ	سەربۆشی	منديل الرأس
دەورفەت	دەلیڤە	هەلە	فرصة
دەرگەڤانم	زێرەڤانی	پاسەوانی دەرگا	حارس الباب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دەرگەلی	ناڤێ گوندەکی بەرێ بالا بەراوبا	ناوی گوندێکە لە پارێزگەهی دهوك	
دەرگۆشە	لاندك	لانگ	المهد
دەرگەه	ریباچوونە ژور، دەرزك	رێگای چوونە ژووردوە	البال دخول
دەرگەهی دوکان	پەپەنك، دەرایە	قەپەنگ	الباب الدوكان
دەرگەه گرتن	دەرۆك پێڤە دان	داخستنی دەرگا	الباب
دەرگەی سەرگازا پشتێ	دەرۆك ل تاقە	دەرگا لە سەر گازی پشت	الباب المفتح الكلي
دەرگەه	کوردی کریە، دراڤ	دەرم	الدرهم، عملة
دەرە	دەرگەه	دەرگا	الباب
دەرکۆکە		هەژار	فقير
دەرولیڤ	و لیڤ	دەمولیچ	فم
دەرمانخانە	بنگەهی دەرمان	شوێنی دەرمان	صيدلية
دەرمانچێکەر	دروست کەرێ دەرمان	دەرمان ساز	صانع الأدوية
دەرناکەڤین	نەچوونە ژ دەرڤە	دەرنەکەوتن	عدم الخروج
دەرنخینك کری	دەرقولپاندی، دەرێ سەر نشیف کری	قەباخی سەر و ژێر دراو	فتح المغلف
دەرهچك	کوناهچکی کو دەستێ خۆ بکەنە تداد	دەوری قول	فتح الكم
دەدروازە	کڤانا قەنتەرێ، سەرە دەرێ دەرگەهی مەزن	کەوانی دەرگای گەورە	قوس الباب الكبير
دەرولیڤ	رەخ و دۆرێت دەڤی	دەم و لیو	فم و اطرافه
دەرواز	رێنك و ریبار	رێگاو بان	
دەرێ خانی	دەرگەهێ خانی، دەرۆکێ مالێ	دەرگای مال	باب البيت

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دەرێ خستن	ژی نینا نە دەر	[illegible] دەرەوە	
دەری	ریکا تەنگ	[illegible]	الطريق الضيق
دەزبلینك	پارچی زارۆکی تیدا بگری دن د لاندکی دا	دەسزارە	قطعة قماس تشد بها الطفل في المهد
دەزگەهـ	بنگەهـ	دەزگا	جیهاز، هیکل
دەزگرژ	– نیشان ژینی. ٢ – ژی خواستی	دەرزگیران	خطیب
دەزگرکر	ژێ خواستن	خوازتراوە	مخطوبة
دەستاڤ	جهی هخو تازە کرنی	دەستاو	
دەست نالاندی	دەستی را پیچا	دەست ئالان	لف على اليد
دەست بادا	وەربادانا دەستی	دەست	اليد الملفوف
دەست بەردا	راکرنا دەستی ژی	دەست هەنگرتن	رفع اليد من
دەست برێ	بر برنا دەستی	دەست بۆ پرد	مد الايدي
دەست بردی	قەدکرنا دەستی	دەست براو	قطع الايدي، ابتر اليد
دەست بەند	خراپ	خەراپ	رديء
دەست بەرك	ئەڤە بەردکێ حلی و پەحن و خرە ب کاردئینن بۆ حلی کرنا ناڤ مالیت ئاخی	بەردیلی خری یان و لووسە بە کاری دینن بۆ مال لووسی کرن	حجرة خاصة
دەست بەلاڤ	دەستێ ڤەکری، بۆ ڤەبرینما مازاختیا ب کارئینان	دەست کراوە	اليد مبعثر
دەستێ نجە	ئێك نەقل	یەك سەر	فورا
دەست بشول	١ – بۆ کەسەمی دبیژن نەولی هەردەم	دەست بەکار	الايدي العاملة، مشعول

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	٢ واا،		
	٥،١،		
	بخداں		
دەست پێنك		دولینگەی لانگ	زينة للمهد
دەست پێ کرن	کاری دەست پێ کر	کار دەستی پێ کرد	بدء العمل
دەست پێك	بدراهیك	سەردتا، پێشەکی	مقدمة، بداية
دەست تەنگی	نەبوونی	هەژاری	الفقر
دەست تەنگ	بو کەسەکی بەلەنگاز دێژ چ دەستی دانییت	کەسێکی هەژار	لشخص الفقير
دەستە جۆنی	ئەڤە بەرەکی حلی ودرێژ و ب وسەنگە بو قوتانا دانی تێتەیە ب کارئینان ل گوندا	بەردێسی تایبەتی بۆ کوتا‌ دان بە کاردێنن	الحجرة الخاصة تستعمل لطحن الحبوب
دەست خالی	چ ددەستا دنە	دەست بەتال	الايدي الفارغة
دەست خۆش	سەحەت خۆش، ڤێ پەیڤی بکاردێن بۆ کەرەسکی کارەکی باش بکەت	دەست ساخ بێ	الايدي العافيه
دەست خاربوو	دەستی هەستیی وی ئەگەرەك بگەهیتی	دەستی خوار بوو	الأيدي أعوج
دەستن خراب کری	دەمێ دەستەك بشکێت باش ب خەلەتی ڤەگرن ڤێ پەیڤی بۆ د بێژن	دەستی خراب کراو	الايدي المفسدة
دەست خڕاند	ڤەکێشانا دەستی	دەست ڕاکێشان	جر الايدي
دەست دایێ	دەستی خۆ کرنی	دەست لی وان	لمس الايدي
دەست درێژ	١- دەستی زێدە بیت بۆ	١- دەست درێژ	١- ايدي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عاره‌بی
	دانا وی. ٢– بۆ کەسەکی دز دبێژن ٣– بۆ کەسەکی دبێژن دەمی گارەکی ژ هو زێدە	دە	الطويلة. ٢– ينطلق على السارق
دەستە دیەه	نەڤە دارەکە جوتیار هەل دگرن ژ بۆ راوەستانا گاسی	دارێکە جۆتیار بە کاری دێنی بۆ وەسانی گاسن	خشبة خاصة تستعمل الفلاح لوقف المحراث
دەست رەنگین	کار ژ بەرهاتی، پێ دانین هەبوو	بە دەست شت زانە	الماهرة، ابداع
دەستەدار	دەسک	داری دەسک	حيزران
دەستەدو	کیلانی بکاردئین ب دیڤ هنجاری تیب	بەستی دووای نجار	قسم من اقسام المحراث
دەست ریز	ڤەریژەك	دەست بلاو	مبذر
دەست ریژەك	هاڤێنی	بە سەردا دان	قصف
دەست زێر	بۆ کەسی کار پێڤە بێن دبێژ	دەست زێرین	الماهر
دەست ژێ گرتن	شیان، دەستی من ژێ دگرین بنڤێسم	قۆلایی بوون	غور
دەست ژێ شیشت	١– بێ هیڤی بوون. ٢– دەستێ شین چ پێڤە نەهیلا	١– بێ تەمارکر. ٢– دەستی شوشت	١– غسل الايدي. ٢– لا أمل
دەستە سەر	گرتی، هێلین یا دستە سەر کردە	لە ژێری چاوەدێر	تحت السيطرة
دەست صار	١– ژ نەدل کارەکی بکە	دن بە ساردی	عمل ببرودة.

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
	٢ – پارسا دەس		بردو الید
دەست سڤك	٢ – سی بی صەدەگ سڤکە بوی لە نیسانی	دەست سووك	الأیدي الخفیف
دەست شۆل	شۆلی ژ خۆ زیدە بکەت	دەست کار	طویل الید
دەستێ سەقەت	دەست گۆجە	مەنگۆس	ابضع الید
دەست ڤالا	١ – چ دەدەستی دان نینە. ٢ – یی مەردە	١ – دەست بەتال. ٢ – سەخی یە	١ – الایدیة الفارغة ٢ – سخي
دەست ڤەکیشان	ویڤە برنا دەستی	دەست	سحب الایدي
دەست ڤەگر	١ – بو وان کەسا دبیژن ئەوی زەعی کەر نەبیت د هەمی تشتادا ٢ – دەمی دەستەك شکێت بۆ	– بەجەباری دەست ئەو و تەیدە لیب	المساك الابا: ٢ – ر طای ملی
دەست ڤەدا، دەست گرتی	چاردسارا وی ڤی پەیڤی دیتر	دەست تی وەردان	بلا ید به
دەست ڤەئینان	ب دەست کەتن	وەرگرتن، و دەست هێنان	تحصیل
دەستێ ڤەرساند	دەستێ راگردا لێ بدەن	دەسن وشاندن	رفع الأیدي
دەستێ قوتان	لێك دانا دەستا	چەپلە لێ دان	تصفیق
دەست قورم	بۆ دەستی ژێ ڤەکری دبێژن	دەست گۆجە، دەست لێ کراوە	ابتر الأید
دەستەکەك	کۆمەك	کۆمەلیك	الجموعة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دەستك	کومەك، قەفتە، دەستەکی گولا دانە	مەبەنی	الباقة
دەست کورت	١- یێ هەژار ٢- دەست کورت	هەژار ٢ دەست ڕەپ	الفقیر، قصیر الید.
دەست کیسی	هاری کرن ب نەپەنی	یارنەتی نهێنی	الید المعون
دەست کری	ڤی کەتنا دەستی	دەست لێ دان	لمس الأیدي
دەستکێ هاونی	پشکا دناڤ هاونی دا دلڤین	دەسکی هاون	ید الهاون
دەست کەت	ب دەست ڤەهاتی	بە دەستەوە هێنا	حصل علی
دەست کوژ	نێچیرا کەسەکی، ئەڤ گوشتە دەست کوژی بو سلمانانە	راوی کەسی	صید الصیاد
دەست گرت	١- راکرنا دەست. ٢- هاری کرنا بو برێڤەچوونی ٣- هاری ماری کرن ب یارەیەکی	دەست گرتن. ١- یارمەتی دان	١- مسك الایدي ٢- المساعدة
دەست گرێدا	١- نەشیان کارەکی بکەت. ٢- قەیدکرنا دەستی	١- نەتوانی کارێ بکا. ٢- دەستی بەستراو	١- لا یستطیع العمل عمل کان ٢- مربوط الایدي
دەست گڤاشت	بناڤك ڤەبرنا دەستی ب هێز	دەست گوشین	عصر الایدي
دەست گەهاند	نێزیك کرنا دەستی	دەست بۆ بردن	مد الایدي الیه
دەست گوڕای	چەرمی دەستی سەردا برن	پێستی دەست لابردن	سلخ الایدي
دەسگا	دەست گەه	دەسگا	معمل، جهاز

زمانێ عەرەبی	کرمانجیا خواروو	کرمانجیا ژووری	پەیڤ
کنوف		کورت دەست	دەست گۆرك
الجهاز التنفسي	دەستگای هناسە دان	دەستگایێ فەدانێ	دەستگایی بهنی
الجهاز البصري	کۆملەی بینن	کۆمەکا دیتنێ	دەستگا یا بینینی
الجهاز العضلي	کۆمەلی کوشتن	کۆمەکا گوشتی	دەستگا یا زەبلەکا
الجهاز البولي	کۆمەلی میزکردن	کۆمەکا میزتنی	دەستگا یا میزی
تحرك الايد في داخل	دەست لە ناو گەران	دەست د ناڤدا گێران	دەست گێران
رعشة الايدي	دەست لەرزین	دەست هژۆك	دەست لەرزۆك
وضع الايد علي	دەست لێ دان	دەست کرێ	دەست لێ دان
تصفيق	چەپلە لێ دان	دەست قوتان	دەست لێك دان
منديل	دەستەسر، چاروگە	کەفیك، دەرسوك	دەست مال
المال	پوول	پارە و دراڤ	دەستمالیە
الأيد الميتة	دەست مردۆخ	بۆ کەسی یی شیان دبێژن	دەست مرك
أجرة	کرێ	هەقێ کاری	دەست مز
نص الأيدي	دەست مژۆك	بۆ زارۆکا دبێژن دەمی تبلا دەستی بمێژن	دەست مێژك
الايد شعراوي	دەست مەموو	بۆ وان دەستی ب مێ تێتە بکار ئینان	دەست مرك
الأيد المسدودة	دەستی قەپات	دەستی گرتی	دەوست مچیان
اليد	پەل	چەنچ، ب زاردەڤێ زارۆکا	دەست
تحدث الموضوع	لێ کۆلینەوەی بابەتێك	بەحس کرنا بابەتەکی ژیانی	دەستاوێژکرن
مجموعة/ باقة	دەستە	کۆمە/ قەفتەك	دەستێك
الهيئة الادارية	دەستە بەرێوەبەرێ	کۆمەکا کارگێری	دەستپێکا کارگێری
تحت الي	بی یە، لە ژێر دەستە	یی ڤێ، دەستی دایە	دەستی دا

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارۆ	زمانێ عەرەبی
دەستیر	١ عەددەت، ریلك ٢– بهن ڤەدان	عادەت، رەوشت ٢ رووخسەت	عادة، اجازة
دەستیردان	١– دەلیڤەدایی دا کاربکەت. ٢– هاتە بهن ڤەدانی	رێ دان ٢ روخسەت	– فتح له المجال ٢– فیح له الجال
دەستویری	رێ دان	رێ دراو	موهلة
دەستویریا ئاسایی	رێ دانا بێ ئەگەر	دەتسوری سادە	اجازة عادية
دەستوریا دریژ	بهن ڤەدانا دریژ	یارمەتی دریژ	اجازة طويلة
دەستویریا دایکینی	بهن ڤەدانا دایکی	دەستوری دایکیتی	الأمومة
دەستوریا کاری	رێ دانا کاری	دەستوری کار	اجازة العمل
دەستور کاری	پی زانینیت کاری	رێ پیشان دان	تعليمات
دەستیر وەرگرتن	بهن دان خاست	روخسەت خواز	طلب
دەستیری	روخسەت، رێك	رێ	القانون
دەست و پی	چواری پێ، دوو دەست و دوو پێ	چوار پەل	أربعة أطراف
دەست کاری	یاری پێ کرن	دەست لێ دات	تلاعب
دەست ژکاری بەردا	شۆل نەکر	وازهینان لە کار	استقالة
دەست هار	دستار، ئامیری بەر بەمتای پێ هیر دکەن	دەستار	رحی باليد
دەست هشك	چ ژ دەستی نە هێتە دەر	رەزیل	غيرا السخي
دەست نیشان	نیشادان	دیار کراو	تعرف، اشارة
دەست هەل	زیرەك، ژێ هاتی	چالاك، سووکەلە	الماهر
دەست خافتی	ڤەشارتنا دەستی	دەست شاراوە	الايد المحجبة
دەست هەلاند	راکرنا دەستی	هەل گرتنی دەسب	رفع الأيد

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دەست هە	لەڤانا دەستی	دەر	عربات الأيادي
دەست وەشاند	راهاڤێتنا دەست	دەست فرێ دان	رمي الأيادي
دەست تی وەرکر	بو هاڤێتنا دەستی	دەست پی هەلدان	رمي الأيدي بشدة
دەشت		زەوی پان	
دەستی	خەلکێ عەردێ پەحن	خەلکی دەشتی	أهل السهل
دەشتەکی	عەردێ پەحن هاتی	لە دەشتی هاتوو	جاء من السهل
دەشتایی	پەحنایێ	پانایی	السهلي
دەشێت	دبیت، ژوایە	دەبیت، لەوانەیە	من الممكن
دەشت راکرن	دەشت کیلان و بەرهەڤ کرن بۆ چاندنێ	کیلانی دەشت بۆ چاندن	حراثة السهل
دەشت ئاڤاکر	چێ کرن ل دەشتێ	خانوو دروست کرن لە	
دەشتا هەڤلێر	عەردێ راستی ل کوردستانا عیراقێ باژێری هەڤلیر	دەشتی هەولێر	سهل
دەعوا	ژێ خاست، یا کوردی کریە	داوا	طلب
دەعوا کرن	ژێ ڤیان	داوا کردن	
دەعبا	کەلەخێ مەزن و کرێت، ژێ ترسك کرن	درندەی بەترس و ناشرین	
دەعکی	پیس بوو	چلکن بوو	
دەعیە	خۆ مەزن کەر، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	خۆ گەورەکردن، لە خۆ بایی بوو	مغرور
دەغەل	١–هێرو مێرێت کرین وفرۆتن. ٢– قرش و گلێش، ئەڤە	کوتال	أغراض البيع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
	دەغەلێت بازرگانی بە،		
	نارین ڤان دەغەلا کوم کە		
دەف	- رەخ. - دەڤ. نك	لەکەب	عند، فم
دەڤ بەش	دەڤی ڤەکری.	کراوە	الفم ا:
	٢ = خاسیەتەکی هندە		
	مرۆڤانە دەمی گوهی بدەنە		
	تشتەکە دەڤی خۆ ڤە دکەن.		
	٣- بۆ زارۆکی گەلەك		
	بگرێت ڤی پەیڤی بۆ دبێژن		
دەف بەردای	گەلەك د ئاخڤن.	١- دەو بەرەلا	
	٢- قسە ل دەف نا	- زۆر قسەکەر	الاسر
	راوستیت ژی بەلاڤ دکەت		التکلم
دەڤە تە	نك تە، جەم تە،		عندك
دەف خار	- پی ئاخڤتن نە درست	١- دەوخوار، زارخوار	١- الفم
	٢- دەڤی نەدرست	٢- دەمی نا تەواوە	الأعوج
			٢- النطق غیر
			سلیم
دەف رێژ	١- ژی ئاخڤتن.	-توانای هەلگری	النمام، ناقل
	٢- ئاخڤتن ل دەف رانا	قسەی نیە.	الکلام
	وەتیت	٢- زۆر قسەکردن	
دەف گلالکە	دەمی د ئاخڤیت قەسێت	دەم تێکدان	عدم ترتیب
	وان ب سەرك ڤە نیتن		کلام
دەف مەزن	دەڤێ مەزن	دەم گەورە	الفم الکبیر
دەف هشك	دەڤ زوها، چاڤ برسی	- دەم ووشك.	١- الفم یابس
		٢- ئەردندەی بکا	٢- مسدود

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دەڤشیل			
دەڤەر	٢ ٨٠	ناوچە ٢	المنطقة، مقر
دەڤەرا مە	ناڤچا مە	ناوچەی ئیمە	منطقتنا
دەڤە		ووشتر	الجمل
دەڤل	نسال		سلالة، نسل
دەڤە	لە دور ئاخفتن، ل سەر ئاخفتن	شاهیدە	شاهد
دەڤی	سیبەر، دێ لبن دەڤیاداری نڤم	سێبەر	ضل
دەڤی	شتل، من چ دەڤی یێت گولا نینن دا بچیسم	نەمام	الشتل
دەڤ خوش	١– کەسێ ئاخفتن تازە بیت ٢– یێ سڤک بیت دەمێ باخڤیت	خوش، قسە جوان	كلام مرضي، كلام جميل
دەڤ خۆشکرن	دەڤ ب تام ئێخستن	دەم چەوەرکردن	مطعم الفم
دەڤ شرین کرن	١– تاما دەڤی شرین کر. ٢– پشتی خەلات کرنی چێ دبیت	١– تامی دەم شرین دەبێ. ٢– دووای خەلات کرن ئەم ڕوودانە دەربێ	الفم الحلو
دەڤ کەم	بۆ وانا دبێژن دەمێ ددانێت وانا ناهێنە ژ دەرڤە ژ بەر لێڤێ	لێودا پۆ شرایی،	ناقص الفم بيت شفه عليه
دەڤ گەنی	بهنا گەنی ژ دەڤی تێت	دەمی بۆن دار	الفم ذو رائحة
دەڤی میزدانکی	ڤەکربا میزدانکی	دەمی میزلدانە	الفم المثانة
دەڤ مری	بۆ وان کەسا دبێژن دەمێ	دەم مردوو	الفم الميت

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
	زادی هیدی هیدی بخو		
دەڤێ عیرکی	دەڤێ نورکی	دەمی گەدە	فوهة المعیدة
دەڤ لێ دان	١– تام کرن. ٢– سەخەرك برن	تام کردن	تذوق، اهانة
دەڤ کرنی	تام کرنی	تام کرد	اقی
دەڤ کەنی	خاسیەتی کەنیی هەیە	دەم بە پێ کەنین	المضحك
دەڤ گرتی	١– نە ئاخڤتن. ٢– شیانا هەلگرتنا ئاخفتنا هەی	دەم گیراو	الفم المسدود
دەق	نیشان	نیشانە	الوشم
دەقە شینگ	گیایەکی بەلگ پەحنەشتی، بەلگێ میوی یە	گیایێکی گەلا پانە وەکو میو	اسم لنبتە اورقاها تشبە الکروم
دەق دەلاق	گیایەکی کەسەکە خەلك دخۆن	ناوی گیایەکی سەوزەدەی خۆن	نبتة دائمة الخضرة تأکل
دەق قوتین	چێ کرنا نیشنا ب دەرزیکا	دروست کردنی خالی	عمل الوشم
دەق شکاندن	ل بەردەڤی دان، شەرم برن	شکاندنەوە	اهانة
دەقسی	بێ چارەبوون	کەم هێزبوون	انحل جسدیاً
دەق کرن	وەرپێچان	قەد کردن	ضوي
دەولاق	گیایەکێ شتی بیزیە خەلك دخۆن	گیایێکی سەزە لە گەل خواردن دی خۆن	اسم لنبتة تأکل
دەك	جەمبازی	فێل	حیلة
دەك و فەندا	حیلە بازی	فێل کردن، حیلە و حەوالە	
دەك و دۆلاڤ	١– حیلە و خەرجی. ٢– چەپ و چیر	فێل و خەرجی	الحیل والمصرف

دەلالی	جوانی، نازکی	جوانی، نازکی	جميلة
دەلاق	١ سەرتراش ٢ قولەك د دیواری دا چی دکەن	١ سەر تاشی. ٢ دەلاقەی ناو دیوار	١– حلاق. ٢– شباك داخل الجدار
دەلیڤە	نابەینەکی دا، هەلەك بو	– لە هەلیەکا ٢– رینگایەك	فرصة
دەلەسە	دردو	درۆ	كذب
دەلی	ستران بیژێ هوستا	گۆرانی بێژ قەرەج	مطرب الرحال
دەمكان	تاپۆکرن	تاپۆکردن، مۆر	طابو
دەمكی	بەروەختی	کاتی	مؤقت
دەمە	ئیفلج	دەمەل	شلل
دەمارگرتن	نیشانا رەپ ردپیسکا	دەمار نیشان	الاعصاب
دەمار هیرك	هیرك دەمار	ووردە دەمار	أوعية شعرية
دەملدەست	ت وێ گافێ دا	دەست بەجی	في الوقت
دەملە	ئیفلج بوون	دەمەل	شلل
دەم دەمی	ل سەر ئاستەکی نە راوەستیان	لە سەر یەك روونەوەستان	عدم الوقف عند الحد الواحد
دەمەلۆك	نەڤە کەرەسەیەکە د کەنە ناڤ سپیرتۆیێ دانیسەك بیت	کەرەسەیەکە	نوع من المادة الصمغية
دەنگ	کریارەکە ب گوهی دبیستن	دەنگ	الصوت
دەنگ ژ بەرتێت	یێب ئاخڤتنە	دەنگ دارە	ذات الصوات
دەنگ ژێ تێت	چرپێن ژێ هات	نقەی لێ دی	ذات حس
دەنگ ژێ ناهێت	بێ چرپێن	بێ تقە	بلا حس
دەنگ دار	یێب چرپێن	بەدەنگە	مسوط
دەنگ دۆر	قەدرگرتنا خۆ	ردوشت گرتن	السمعة الطيبة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دەنگ ڤەدای	زڤریا دەنگی	دەنگ دانەوە	صدى الصوة
دەنگین	یێب دەنگ	بەدەنگ	ذات اصوات
دەن	نامانی ب ئاڤێ یی دەڤ ڤەکری چی دکەن بۆ ئاڤی، لینە	کووپە	دن
دەنی ئاڤی	لینێ ئاڤێ	کووپەی ئاو	دن الماء
دەنێ ترشی	لینی ترشی	کووپەی توورشي	دن الطرشي
دەنی دۆشاڤێ	لینی دۆشاڤی دکەنێ	کووپەری دۆشاو	دن العسل
دەوام	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، ڤەکێشان	بەردەوام	استمر
دەوام کر	کێشاڤە	بەردەوام بوون	استمرا
دەوات	دهوات، کۆڤەند	زەماوەند	دبكة
دەوار	گیان بەرێ باری	وولاغی بار	الحيوان الحمل
دەوان	شیرهە	پەرژین	سياج
دەور	گێر، کوردی کریە	دۆر	نوره
دەورا ئەردی	گێرا عەردی	سورەی ئەرز	دورة الارض
دەورا دەم ژمێرا	گێرا سەعەتی	سورەی کات ژمێر	دورة الساعة
دەور	دەم	زەمان	زمان العصر
دەورازێدەیی	گێرا زێدەبوونی	سورەی زیادی	الدورة الزيادة
دەور و بەر	رەخ و دۆر	دەورویشت	ما حول
دەوخ	گێژ بوون، کوردی کریە ئەڤ پەیڤە	سەرسوڕان	الدوخان
دەوخ بۆن	گێژ بۆن	سەر سوڕان	دوران الرأس
دەو	ئاڤا ماستێ مەشکێ	دۆ، ماستاوی مەشکە	الشنينة
دەو رك.	دینگ، هەلگری پشت	دوونگە، روونە مەڕ سپی	لية

[illegible] کرمانجی [illegible] زمانی عەرەبی

	قنیب پەزێ سپی	هەل دەگری	
دەوە	صاهیك	سامالٌ	صافي
دەو بۆری	دەوخراب بۆ	دۆخەراب بوو/ ماست و ئاولیك چیا دەبێ	تغیر تركیب الشنینة
دەوسی	شین	شوێن	
دەوسا پی ی	شین پێ	شوێن پی	أثر أقدام
دەووساوا	شینا وان	شوێنیان	أثرهم
دەوسامە	شینا مە	شوێنمان	أثرنا
دەوساند	ڤەقوتانا سەرك	پەستان	ضغط
دوێت	شیشی حوبری	شووشەی مەرکەب	حجرة
دەولەمەند	یێب پارە	سامان دار	الثري
دەولەت سەری	بۆ کەسەکی دبیژن دەمی فەنجی یەکی ل گەل ئیکی بکەت	سایەی سەری	
دەولك	گلۆزك	گوپەلە، دۆلك	جليكان
دەوین	شیڤا ماستی ل گەل برنجێ	دۆواعە، دۆینە	الكلة الشنينة
دەهبە	درندێ ب ترس	درندەی بە ترس	وحش
دەهرکر	نیشادا	دیار کر	بین
دەهمەن	لیڤێت کراسی، رەخ ییێت خاری	داوێن، قەراغی خواروەوە	حافة
دەه	١-هژمارا دەه. ٢- دەدەت	لە- ژمارەی، دە	عشرة، بعض
دەهۆ	١-حیلە. ٢- فیل	١- فێل ٢- فیل	الحيلة والفيل
دەهوات	گۆڤەند	زماوەند، شایی	دبكة
دەهۆلا گوهی	دووهۆلا ناڤ گوهی دا	دۆلێ ناوگوی	طبلة أوذن
دەین دار	قەربینت لێ	قەرزار	مديون

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
دەین کر	١- قەرکر ٢- ئاخفت	١ قەرد کرد ٢ قسەی کرد	١- قرض ٢- تکلم
دەین دا	قەرێ خۆ زڤراند	قەرزی گەرانددەوە	دفع القرض
دەین بوو	قەر بوو	قەرزبوو	كان مقروض
دەینی	لێ بدە، بۆ داحازیی	لێ بدە	أضرب
دەینە بۆری	بناڤ ئاڤێ دا دچن ب پیا	بە ناو ئاوداروەت دەبن بەیی	عبر الماء بأقدام
گ/ دیتنا ددین داری نەخۆش ترە ژ پێڤە دانا ماری			
دبەرا	١- دووکار پێکڤە کرن. ٢- ل ناڤ بەینی	لە گەڵی دا	مع
دبە /	دبێژن	دەڵێن	يقولون
دبووك	شۆل، کار	ئەرك	واجب
دبێن	د ئاخڤن	دەڵێن	يقولون
دبێژن	گوفتارێ دکەن	قسان دەکەن	يقولون
دبینەر	دیتنە ڤە	دۆزینەوە	كاشف
دبی	دبیت	دەبی	يجوز
دبیستان	١- دەزگەها خوێندنێ ٢- مەیتەب	مەکتەب، قوتابخانە	مدرسة
دپاعتن	دپێژن	نان دەکەن	يخبز
دپەشن	دێ وێڤە چن	دەپەڕ نەوە	يعبر
د چورسە	دچریست	دەبریسکێتەوە	يلمع
دچوو	برێڤە چوو	رۆیشت	ذهب
دچی	برێڤە دچی	دەڕۆی	يذهب
دچنی	ژێڤەکە	لێ دەکەیەوە	يقطف
دجی	ڤەدجی، ئێخستنە بن ددانی	جوون	علك
ددان	هەستیەکی	نیسقانی ناوددم، ددان	أسنان

	دەڤێ گیان بەرا دا عارێ پێ دخوێن		
ددانا ئێشان	ئاریانا ددانێ	ژانە ددان	ألم السن
ددان تەفشی	ددانێ مەزن، شکلێ ددانێ شتی تەفشی یە یێ پەحن و مەزنە	ددان تەیشو	سن كبير تشبه الفأس
ددانێت تیژ	قەدکەر	ددانی بڕەر	السن القواطع
ددان خۆشك	١ – پێخارنا ب ددانێ خۆش. ٢ – ناڤێ خال خالکی	١ – بەخواردنی پێ خۆش بوو ٢ – فاتە رەش	الطحال
ددانێت دۆ ژاژد	ددانتێت دیماهیچکێ	ددانی پاشەنگ، ددانی دوایی	اسنان آواخر
ددانتێت شیری	ئەڤە ددانێت وەختێ نە	ددانی کاتیـ،گ ددانی منالی	السن الحليب
ددانە کەڤتی	بێ ددان	ددان کەوتنی	أثرمن
ددان کلۆر	ددانێت قۆقلیای	ددان کلۆد	نخير الأسنان
ددان کرمی	ددان رەش بوون	ددان رەش بوون	أسود السن
ددانێت کێلبە	ئەڤەژی ددانێت مەزنن و بهێزن	ددانی کەلەبە	أنياب
ددانێت کورسی	ئەڤەژی ددانێت بەحنێ دەڤێ نە	ددانی کورسی	الاضارس
ددانێت گەهشتنێ	ددانێت گەهینێ	ددانهی گەیشتن	الاسنان الد[illegible]مية
ددانێت نیڤەکێ	ددانێت نیڤەکێ	ددانی ناوە ڕاست	الاسنان الو[illegible]
ددانێت هێرانێ	ددانێت کورسی نە	ددانی کورسی	الاضراس
ددان چێ کەر	کەسێ کارێ ددانا بکەت	ددان ساز	المركب الاس[illegible]
ددانێت زێری	ئەڤە وەکی کیفەیەکی	ددانی زێڕ	الس[illegible] الذهبي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری		زمانێ عەرەبی
	زێریە ب سەردداني دابەردەت دا نەئێشین		
ددانێ شکەستی	ئەو ددانی پرتەك ژێ ڤەدبن	ددانی شکاو	السن المكسور
ددانێت بەرێ	ئەو ددانێت سنگی ددڤی	ددانێ پێشەوەی دەم	السن مقدم الفم
ددانێت هیر	ئەو ددانیت بچیك بچیك	وردە ددان	السن الناعم
ددك	ئەڤە بلیلە ژ دوو لەقنا چێ دکەن ئاواز پێ لێ ددەن	ئامێری ئاواز لێ دەر	زمار
دڕاند	ژێلڤە کر	هەل زڕاندن، لێك کردنەوە	تشقق
دراڤ	پارە، کۆد، خویك	دارو، باج	الضريبة
دراڤێ دانایی	پاری زێدە	پارەی زیادە	المال الزائدة
گ/ دراڤێ خو بدە سەرێ خۆ نە شکێنە			
دراڤ	ژێ هاتنا بێدەری ژ دەرامەتی	دەرامەت	المحاصيل
درەو	قەسێت نەوەیی	درۆ	كذب
دەرخت	دارو بارێ دعەردیدا داراشین	داری شین بوویی	الشجرة
دردوین	دردوکەر	درۆزن	كذاب
درەنگ	ب سەر ڤە چۆنا دەمی	بەسەر داچونی کات	تاخر
درب	لێ دانەك	لێ دا نێك	ضربة
دربۆق	مریشك	مریشك	الدجاجة
درژ	ناڤ چاڤ گرتی	نیوچەوان گیراو	العبوس
دڕدڕیك	ئەڤە رەنگەکێ تیانە ب گیایەکێ ستری ڤە تێن ل چیای رەخ ئاڤێ چێ بدن	تووەدڕکێن، دڕکەتوو	التوت شوكية
دەرسەك	توخیب	سنوور	الحدود

درست	راست، بە تەمامی	تەواو	صح
درستی	راستی، تەمامەلی	تەواوی	الصحيح
درست کە	راست کە، چی کەر بۆ، داخازیی نینەی بکار نیسان	تەواو کە	اصلح
درست بوو	راست بوو، چی بوو	تەواو بوو	صلح
درست کر	چ نەوییی تێدا نەهێلا	تەواو کرد	صلح
درست بر	راست بر	تەواو برد	أخذ صحاً
درست گرت	ب تەمامی گرت	بە تەواوی گرتەوە	امسك صحا
درست گرێدا	ب تەمامی خلف کر	بە تەواوی بەستیەوە	ربط صحا
درشیت (ت)	هاری	کەسێ هاریێ	الشراسة
درشت (ت)	گر، مدزن، کوردی کریە، ئەڤ بەردیی درشتە	گەورە	كبير
درشت کر	مەزن کر	گەورە کرد	كبرە
درشتاییی	مەزنی،	گەورەیی	كبرياء
درك	ستری	درك	شوكة
درگ	کۆمەکا پێکڤە، ڤی درگێ گۆشتی بینە	تۆپەل	كتلة
درگێ گۆشتی	کۆموکا گوشتی	تۆپەلی گوشت	كتلة لحم
درگێ پەنیری	کۆمەکا پەنیری	تۆپەلی پەنیر	كتلة الجبن
درگێ دینگی	کۆمەکا دۆنی پەزی	تۆپەلی دونگە	كتلة ليە
درگێ ئاخێ	کۆمەکا ئاخا پێکڤە	تۆپەلی خول	كتلة تراب
درگەك	کۆمەك	تۆپەلی	كتلة واحدة
درگ درگ	کۆم کۆم	توپەل تۆپەل	كتلة كتلة
دڕها	دریا	درا	تمزق
دڕهای	دریای	دڕاوە	ممزق

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
درووڤ	شکل، شتی	وینە، وەك	شبه
دروون	درینا دەرامەتی، ژێڤە کرنا بەرێ دەرامەتی	دوورینەوە	قطف الثمار
درۆم	تاعین، نێشاگران	نەخوشی تاعون	مرض الطاعون
دری کر	نیشان کر، ئەڤە بۆ پەزی و کەوالا چی دکەن دا ییێت دیاربن	نیشان کردن	ختم

دری کر/ نیشان کر/ ئەڤە بەراهیکێ خەلکی پەزێ خو دا (دری کەن) دا بزانن ئەڤە نیشانا وانە ئەوژی دا گوهێ وێ پەزێ برتەکێ ژێ ئینە دەر ڤێجا ب چ رەنگەکێ وا بریبا دا ئەو نیشان هەرمینت.

دری	ئەڤە ب ستری ڤە تێت ویی شرینە	بەرێ درکی یە تامی شرینە	ثمرة الشوكية
درێژبوو	ژێك ڤەکێشایە	لێك کشانەوە، راکشابە	تطول
درێژ	بەرڤاژیا کورتیە	پێچەوانەی کورتە	طويل
درێژ کر	ژێ کێشادەر	کێشایەوە	طول
درێژایی	گەلەك پێ گۆتن	زۆر لە سەر چوون	كثرة تكلم
درێژۆك	درێژکەلە	درێژکە	طولان
درێژ کرنەڤە	گەلەك ئاخڤتن	درێژە پێ دان	طول

ۆك/ پاشگرە دچیتە سەر ناڤا وبچیك دکەت وی ناڤی —درێژ– درێژۆك، کرێت دئاوەلناو کرێتۆك، بەرخ بەرخۆك.

درێژك	ئامیرێ دوورێنی یە		ثقاب
درێژی بێدان	ڤەکێشا	خایاندی	استغرق
درێژی کێشا	دەمەکی گەلەك ب سەرڤە چۆن	درێژە خایەن	طول
درباس	داصك	داس	المنجل
دز	خێربری، خێرژی نەهاتی	خێرنەدەر	سارق

پەیڤ	کرمانجی [illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
دزانم	پی ب خەبەرم	دەزانم	أعرف
دزیر	ڤەگوهاستنا دزی	گواستنەوەی دز	نقل السارق
دزڤرِم	چەرخا دێ ڤەدم	دەسورێم	اتجول
دزڤرِی	جەرخا لێ ددەی	دەسورێیەوە	يتجول
دزێ	ناڤێ گوندەگێ مزیریانە ل دهوکێ	ناوی گوندێکی مزوریە ل شاری دهۆك	اسم بلدة لعشيرة المزوري في محافظة دهوك
دزەیی	ناڤێ عەشیرەتەکا دەشتا هەڤلێرە	ناوی هۆزیکگی دەشتی هەولێرە	اسم عشيرة في أربيل
دزیکا	ب ڤەشارتی، بەنەپەنی	بە دزی یەوە	المستجني
دزیکەر	کەسی کارێ دزیی بکەت	دزۆك	السارق
دژخەوی	نەنڤستی	نەنووستو	السهر
دژوار	تیژکری.	تیژکراو ۲ بو	١ خعل حاد
	١- بۆ خوش کرنا کیرکا	خواردنی تیژ	٢ ب..میه أكل
	٢- بر مرۆزڤیت خورب		الحار
	و زیرەکم دبێژن.		
	٣- بو خارنا تیژ دێژن		
دستار	دوو بەرێت راست و خرن دداتە سەر ئێك نیڤا ئێکی یێ کونە دانی پی دهێرن	دەستار	رحى
دش	خویشکا زەلاما دبیتە دشا بیکا	دش	بنت الحمى
دشۆت	ب ئاڤێ پاقژ دکەن	دەشوان	يغسل
دشێت	یێب شینانە	دەتوانی	قادر، يستطيع
دڤن شکاندی	١- رەزیل کرن.	لووت شکان	كسر الأنف

	٢- پۆز شکاندن		
دفن کێل	دفن راست	لووت قوز	الانف المعدل
دفن مۆچ	دفن قلۆز	فەپۆز	قطع الانف
دفن رسکیاَن	دفن بچمبل	گەپوو بەرز	الرعاف
دفن ڤەرسیا	خوین ژ دفنی هات	لووت پەڕان	نزیف الدم من الانف
دفن	پشکا بهن ڤەکێشانی، پۆز	لووت، کەپوو	الانف
دفن خار	١- بهن هەلکێشتکا خار. ٢- بۆ هندە کەسا دبێژن دەمێ نەرازی بن د کارەکی دا	لوت خوار	الانف المعوج
دفن تازە	پاقژکرنا بهن هەلکیشکی	پاك کردنەوەی لووت	تنظيف الأنف
دفە کرم (ز)	دێ سەح کەمی	تەماشا دەکەم	أنظر
دڤێت	بێ تڤیە	پی ویستە، دەیی وێ	يريد
دڤان	ژڤان	لەوانە	من هذه
دکەلن	د پەژقن	دەکولێن	يغلي
ددم	پەرندەزادی پێ دخۆن، دندۆك	دەنوك	منقار
دندل	هەصپێ بەراق، د چیروکا دا هەیە	ئەسپی بەراق	فرس براق
دنێرە	دێ بەرێ خۆ دەتی	تەماشا دەکا	ينظر
دنهێرین	دێ تەماشا کەن	تەماشا دەکەین	يتنظر
دندلاند	ب نازکری، نەلڤەك	بە نازکراو	جعله متدليله
دنگە	ئەڤە بەرەکێ خرێ مەزنە ب ددواری د زڤرین دانی	دینگە	حجر الرحى

	پێ دلۆپن		
دنێ	دنیایێ	دونیاری	كرة ارضية
دهۆك	بازێرەكی كوردانە ل ژوریا كوردستانا عیراقی	شاری دوهۆك	مدينة دهوك في العراق
دوزبە	رۆژا پشتی ئەڤرۆ	دوو سپەی، دوو بەیانی	أول البارحة
دوری	قفلا دەرگەها، كوردی كریە	كلیكی دەرگا	دور الباب
دووڕی	ب دوورەنگا ل گەل خەلكی دژڤریت	دووڕوو	ذو الوجهين
دۆز	كێشە	كێشە	قضية
دورك	ستران	گۆرانی	أغنية
دووغاڤە	دەوین	دۆواغە	أكلة لبنية
دووازدە گرێ	رێڤیكا دوازدە گرێچك	ریخۆ لەی دوزادە گرێ	اثنا عشرية
دوو	هژمارا دوو	ژمارەی دوو	العدد اثنان
دوو ئاژۆ	پاشینگ	پاشەنگ	المؤخرة
دوازدە	هژمارا دووا بشتی دەهێ	دوانزە	العدد اثنا عشر
دوادەمین	هژمارا دووازدە ب رێكخستن	ژمارەی دوزادە بە رێكخستن	الثاني عشر
دوابران	قودبڕی كرن	قڕاندن	إبادة
دووجارە	دووبارەی خۆ	دووبارە	مرتا أخرى
دوو چوكل	دوو كوژی	دوو گۆشەیی	الزويتان
دوو چوكلێت ژێك نە	دوو كوژیێت وەك ئێك نە	دوو گۆشەی وەك یەك نا، دوو گۆشەی لابەلا	الزويتان مختلفتان
دوو چوكلێت هندی ئێك	دوو كوژیت وەك ئێك	دوو گۆشەی یەك سان	الزاويتان متساويان

دوو چوکلیت بەو ژێك	دوو کوژێنت بەرێ واں ژێنێك	دوو گوشەی هاوجێ	الزاويتان متناضرتان
دوو چوکلیت جیران	دوو کوژێیت نێزیك ئێك	دوو گوشەی هاوسێ	الزاويتان متجاورتان
دووچا	دووزای، دووبارا هندی خۆ	دووجا	المربع
دووگمە	قولپك، قومچە	قۆپچە	زر
دووزمان	بۆ وان کەسا د بێژن ئەوێ خەبەا د ئینن و دبەن	دووزمانی	ام لسانين
دوور	دیر	دوور	بعيد
دوورمان	دریار	دوورمان	الخياط
دووپی	مرۆڤ	دووقاچی	انسالن
دوو صمن	حەیوانی باری	دووصمە، ئاژەڵی نال لە پێ	الحيوان ذات نصفين
دورا	دیڤدا	لەدوای	بعده
دووبەندی	دووڕی	دووڕویی	ذات وجهان
دوڕ	مۆرکێت گران بها	مۆرووی بەنرخ	دور
دورەو	قەسەکرنێت نەویی	درۆ	كذب
دوربین	١– نەساخیا چاڤانە دیر دیتن. ٢– پێ زانینا دوور	نەخوشی چاو دوور بینن	بعد النظر
دووبەندی	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێت دوور و هەبن	دووروویی	ذوو الوجهين
دووز	سەربۆر، گرفتێ	تاقی	تجربة، القضية
دووبارە	دووجارکی	دووبارە	إعادة
دوورك	ستران	گۆرانی	أغنسية

پەیڤ	کرمانجیا ژوورێ	کرمانجیا ژێرێ	زمانێ عەرەبی
دووژانگ	کێم کربی	کەمایەتی	مضاعفات
دووپشك	دووبەری	دووبر	قسمين
دووساخ	گرتی	گیراو	مسجون
دوسەرارانی	دوو سەرارانی	دوو سەرەی ڕان	الكفيلة، العظمى
دوو شاخە	زنجیرا دەست	زنجیرەی دەست	سلسلة اليد
دوچافە	کوخگا دوو دەنگ	کۆخە رەشە	سعال الديكي
دۆڤ	کوری	کلك	ذيل
دۆڤ صنگ	رەنگەکێ مشکانە کوریا وان یا ردقە شتی بەری	مشکی کلك بەردنە	فأر ذو ذيل الحجري
دوفلقي	شینکاتیێ دوو پشکی، متایێ دوو پشکا	دوو فیلقەبی	ذوات الفلقتان
دووڤ بەردان	ژ دیف دابەردان	ماوە پی دان	اعطاء الفرصة
دوڤ درێژ	کوریا درێژە، ئەڤە بەرندیەکە	کلك درێژ	ذيل الطويل
دوومان	دیکێل، کادی	دووکەل	دخان
دوولەپ	دوو دەستی	دوو دەستی	اليدان
دوولب	دوو پشك	دوو بەش	الفلقتان
دوولیمەك	ناڤێ تبلا دۆشاڤ مژە	ئەنگوستی دۆشاو مژە	اصبع السبابة
دووقور	دوو رەنگ	دوو جۆرن	صنفان
دوهۆل	ئامیر ئاواز بۆ دەهواتا	دۆل	الطبل
دهۆل قوت	کەسێ کارێ دهۆلێ بکەت	دۆل لێ دەر	الطبال
دووهی	رۆژا بەری ئەڤرۆ، رۆژا چۆیی	دوێنێ	البارحة
دویندەهی	زێدەهی	زیادی	تكاثر
دویندە	مراز	هیوا	منى

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
دلئالوز	یی گری دای ہبرائه	دلئالوز کراو	القلب المتشابك
دل	بنگەهی خوین گوهارتنی	بنگەی خوێن گوڕینه	القلب

دل/ ئەڤ پەیڤە دبیتە پێشی گر دچیتە سەر پەیڤا نو واتا وێ پەیڤێ دگوهۆریت.

دل/ (قلب) راناوێ/ بەلێ وەکی دچیتە سەر هسدە پەیڤا دبیتە (لەڤینی) بەلێ هەکە چۆ سەر هندە پەیڤێت دی دێ رامانا (نفسێ) ئێت وەکی دل پیس، ددل رەق، دلگرتی.

دلبەر	حەژێ کەر، خاستی دلی	حەز لێ کەر	محبوب
دلبەند	دل گرتی	دل گیراو	قلب المحبوس
دلبەرکەڤە	حەژ ئێك دوو دکەن	حەز لە یەکتر دەکەن	محلي البعض
دلبۆرین	هایژخۆ نەمان	لەاخۆ چوون	إغماء
دلبەر	خودان دلێ بەرێ	دل رەق	القلب الحجري
دلبری	حەژێ کر	حەزی لی کرد	أحبه
دلپاقژ	چ دلی دانە بیت، دلی یی کەرب وکین	دلپاك	القلب الصافي
دلب پارسەك	ئەڤینداری ژنکا	حەزلی کەری ژنان	عاشق النساء
دلپس	١- زگ رەش. ٢- بێ باوەری	١- دل پیس. ٢- بێ بروا	حاقد، القلب غير النظيف
دلپێسووتا	رەحماوی ب سەری دا چوو	بەزەیی پیاهاتن	عطف عليه
دل تەنگ	بهن تەنگ	بێ ئارامی، دل تەنگ	نفس الضيق
دل تەزین	دل ژێ صاربوون	دلێ ساردبوون	ستبرد قلبه عليه
دل تەڕ	دل قۆق، حەژ خۆ کەر	دل قۆز	قلب الشاب
دل خۆش	کەیف خۆش	خۆش حال	فرحان
دل خواز	دل خاست	دل خواست	رغبة
دل خراب بۆن	دل رابوون	ریشانەوە	غثيان
دل خراب	دلێ پیس	دل پیس	قلب الرديء
دل دلاندی	نازدار کری	نازدار کراو	مدلل

دل راوستان	كارنەكرنا دلى	دل وەستان	سكتة القلب
دل راكر	ڤەرشيانڤە	رشاوە	غثيان
دل رەڤين	حەزێ كەر	دل رەوين	حميس
دلەردشك	گيايەكێ بهاريە خەللك دخون	گيايێكى بەهاريە	نبيتة ربيعية تأكل
دلرەق	بێ رەحم	بێ بەزەيى	بلا رحم
دلصۆتى	١- كەسەكێ خۆشتڤى ژێ چۆبى ٢- دلێ سۆتى	دلسووتاو	القلب المحروق
دلصار	دوو دل بۆن	دل سارد	متردد القلب
دلشەوتى	دل سۆتى، مەقەددردك ب سەر هاتى	دل سووتاو	قلب المحروق
دلشرى	دل كەتى	دل داكەوتى	هبوط القلب
دلشێر	دلێ شێرى، دلێ ب كەيف	كەيف خۆش	القلب الفرحان
دل فالنجي	دل خاڤ بوون، راوستانا دلى ژ كار	ل خاوبوون، دل وەستان	شلل القلب
دلفرەه	هەبوونا ئارامێ، دلى مەزن	دل فراوان، ئارام گر	صبور
دلفەهێتى	يێب شەرم	شەرم كراو	القلب المستحي
دلڤەكرى	چاڤێ ل مالێ دنيايێ نەبيت	دل كراوە	القلب المفتوح
دل ڤەدان	دلەى دلى دان	دل دانەوە	اهداء القلب
دلۆڤان	١- خودان دل، يێب رەحم ٢- خوشتڤى	١- خاوت دل ٢- خۆشەويست	صاحب القلب، محبوب
دلڤاند	دل پەڤاند، بزاق پێ دكر	دە حولاند	حركة
دلقوتك	دل رپێن، دل قوتان	دله خرپكێ	ضربة القلب
دل قورمچى	دل چرمسى	دل سيس بوون	قلب ذبلان

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
دل قۆق	بێ حەژ خۆ کەر	هەردەم بێ گەنج	قلب شباب
دلۆپە	چیك ژ سەری تێنە خاری	دلۆپە	قطرة
دلۆپێن	ئامیرێ چیك چێ کەری	دلۆپاندن	قطارة
دل گەرم	ئەڤیداری ژ راستا	دل گەرم، ویستی بەهێز	القلب الحار
دل کەتی	ئەڤیندار بوون	خۆشەویست، دلدار	عاشق
دل گرتی	هایژ هو نەبوون	لە خۆ چوون	اغماء على
دل گر	خۆشتڤی	خۆشەویست	جذاب
دل گەش	١- یێب کەیف ٢- دلێ ڤەبی	بەکەیف	سعید
دل و هناڤ	دل و مێلاك	دل و هناو	قلب ومعلاك
دلوار	دلێ عەردێ خۆ	دلی نیشتمان	قلب الوطن
دلاوەر	زیرەك، خودان شیان	خاوەن توانا	شجاع
دلژار	دلێ نەبوویی	دلی هەژار	قلب الفقير
دلژین	دلی ب ڤەژین	دلەژیان	قلب الحياة
دلناز	دلێ ب رەحم	دلە بەناز	قلب الحنون
دلنەرم	دلێ ژی رازی دبیت	دلە رازی کەر	رقيق القلب
دلمراز	ژ دل ڤیا	دلە مرازە، بە دل ویستن	أراد من القلب
دلمراندن	دلە نەخوش	دل مردوو	زاهد
دلمری	کەسێ حەژ چ نەکەت	دل مردوو	متزهد، قلب الميت
دلمان	دلێ ب خەم بۆیی	خەفەت باربوون	قلب المقهور
دلیار	دلێ خۆشتڤی	دلی خۆشەویست	القلب العاشق
دلین	دلدار، خودان دل	بەدل	رحمة
دلچۆیی	حەژێ کر	حەزی لێ یە	رغب عليه
دۆبە	شیرا شەکری، چرگا	شیلەی شەکر	عسل المصفى

	هنگفینی		
دۆر	دەور	لوره، لوبه	دور
دۆر	قفلا کلیلێت دەرگەهی قەنتەرێ	قفلی دەرگەی گەورە	القفل الباب الكبير
دۆرك	ئەڤە نانێ سێلی یە	نانی سێل	خبز الساج
دۆر پێچ	رەخ و دۆرگرتی، ئەمێن دۆر پێنچ کرین	دەوران گیراو	حصار
گ/ گۆت کۆردتە چ دڤێت، گۆت چاڤەکێ رۆن و دۆرکەکا گەرم			
دۆتین	دۆشین، شیرژێ هینان	دۆشین	حلب
دۆت	کەچ	کچ	فتات
دۆت مامێ	کچ مام	کچە مام، ئامۆزا	[illegible]م
دۆتی	کچێ	کچ	بنت
دۆخ	رەنگ	شێوە	حاله
دۆخی جاوان	رەنگی بەر، وەکی بەرێ	شێوەی پێشان	حالة سابقة
دۆخین	بەندکێ دەریێ پێ کری	بەنەخوان	خيط خاص لتثبيت اللباس
دۆخێ شل	ئەڤە ژ مەشکێ بچیك ترە و ژ کەڤلی گیسکا چێ دکەن، مەشکا شیری	مەشکەی بچووك	القربة
دۆواغە	هیزار، پارچەیەگی سپیە ددانتە سەر سەرێ بیکێ	تارا	قداح
دۆغە دۆغ	دەنگی کۆترانە	دەنگی کۆترە	هديل الحمام
دۆسکی	ناڤێ هۆزەکا کوردە ل دەڤەرا دهۆك	ناوی هۆزێکی کوردە	اسم لعشيرة دهوك
دۆقیشك، دۆقچك	کوتك، تەختکی کۆشت،	تەختە گۆشت	تختة لثرم اللحم

	هیر کرنی	وردکردت	
دۆك	کەفا دوهنێ کەلاندی	کەفی رۆنی کولاو	رغوة دهن الماء
دۆشەك	ناهلیك، کوردی کریە	دۆشەك	دوشك
دۆشك	بلندایە کەچێ دکەن بۆ رینشتنێ	بۆ دانیشتن	طرمة
دۆشاڤ	چرکا شرینە ژ ئاڤا تری چێ دکەن	دۆشاو	عسل العنب
دۆشاڤ مژە	ئەڤە ناڤێ تبلا شەهدی یە	ناونانی ئەنگوستی شەهادیە	أصبع السبابة
دۆشین	گڤاژتن	گوشتین	تحلب
دۆزە	تەگبیرە	رێکە، رێك کەوتن	اتفاقية
دۆژ	جەهنەم	دۆزەخ	جهنم
دۆن	رین	روون	دهن
دۆندای	دۆهن کری	روون دراو	مدهون
دۆنی گول بەرۆژا	دۆهنی گول بەرۆژا	روونی گولە بەرۆژە	دهن عباد الشمس
دۆنێ گلیزی	دۆهنە ژ گازێ وەردگرن	رۆنی گریز	دهي كليز
دۆنێ زاجی	رۆهنێ زاجی	روونی زاج	دهن زاج
دۆنێ ماصیێ	رینە ژ ماسیا وەردگرن	روونی ماسی	زيت السمك
دۆنێ زەیتێ	رینێ رۆهن، ژ زەیتنا هێتە وەرگرتن	رۆنی زەیت	زيت الزيتون
دۆنێ خرۆە	ژکاکلکێت خروە تێتە وەرگرتن	لە ناوکە خروە وەردەگرن	زيت الخروة
دۆنی خورستی	رونی عەسلی	رۆنی ئەصلي	دهن اصلي
دۆنێ حەلاندی	رنی دکەنە رەنگ شلیە	روونێ تاواوە	الزيت ذايب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
دۆنی نیڤشکی	دوهنی ژ ماسی ئیمه وەرگرتی	روونی نیوشك	دهن قشطة
دۆنێ ڤەگرتی	دوهنی هەل گرتی	روونی پاشه کەوت کراو	دهن المدخر
دۆمی گەرم	رینی ب تێن	روونی گەرم	دهن الحار
دۆنکەوی	پێب رینه	روووناوی یه	مدهن
دۆینه	دەوین	دۆواغه	اكله لينة
دۆل بوو	گرێل بوو	غلۆل بوو	تدحرج
دۆرگەه	کەنداڤ	کەنداو	الجزيرة
دۆرانگ	رەخ د دۆر	دەوران دەور	اطراف
دیندك	خالێ خالك، خەلکی دڤەرا سندیا ڤی پەیڤی بۆ دبێژن	ڤاتەرەش	طحال
دی	وەکی پیش یه بەندەکی دچیته سەر رەگیت کارا دبنه کاری نەبۆری	وەکو پیشگرێکه دەچیته سەر رەگی فەرمان دەی کاته کاری رانەبووردو	شمل مع حذر الفعل ويتحول الفعل إلى المضارع

دێ/ ئەڤە پێش گرە دچیتە سەر کارا وی کاری دگوهۆرینە ژ دەمەکی بۆ ئێکی دی وەکی ژ دەمێ رابردوو (بۆری دکرد) دێ بیتە نەبۆری وەکی (دێ کەم).

دێ بەم	ل گەل خۆ بەم، کەسی کت	دەبەم	أخذ
دێ بەت	ل گەل خۆت، بۆ کەسێ کوم	دەبەت	يأخذن
دێ ئالینم	د دۆر وەرکەم	ی دە ئالینم	ألف حول
دێ ئارینم	دێ ئێشینم	بەژانی دەخەم	اجعله يتألم
دێ باچە	دەست پێك	پێشەکی	مقدمة
دێ بادەم	ل دۆر زڤراند	بای دەدەم	ألف

بهێل	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
دێ بارکەم	زڤیرە دێ چم	بار دەکەم	انحول
دێ بەردەمێ	دێ هەل کەم	پێ دەکەم	اشعل
دێ بەردەم	دەست ژێ هەل گرم	بەرەلا دەکەم	أطلق سراح
دێ بەرخۆ دەینێ	دێ نێرینمێ	تەماشای دەکەین	ننظر اليه
دێ بەرهاڤێژین	دێ زارۆکی هاڤێژین	منال فرێ دەدا	أجهض
دێ بەردەم	دێ ئازا کەم	ئازادی دەکەین	أطلق سراح
دێ برین	ژێڤە دکەین	دەبرین	سوف نقطع
دێ بژار کەین	ڤەوژێرین	بژار دەکەین	نفرز
دێ بژینن	١- تازە دێ کەین. ٢- ب وارا وەرکەین	پاکی دەکەین	نضف
دی بریندار کەن	دی کول کەین	بریندار دەکەین	نجرحه
دێ بن	دێ هەبن	دەبن	يولد
دی پال پشتبن	دێ ب پشتەڤان بن	پشتەوانی دەبم	تسند
دێ پەقینم	دێ تەقینم	دەتەقینم	أفجرها
دێ پەرتینم	هەر ئێکی بر رەخەکی بەم	پەرتیان دەکەم	ابعثرها
دێ پەرچقیم	دێ هەرشینم	دەی تولێنمەوە	اهرسها
دێ پفکەم	بای دێ لێ کەم	فوی دەکەم	أقوى
دێ پێچم	دێ نخێڤم	دەێ پێچم	ألفه
دێ پیڤم	دێ کێشمەڤە	دەی پیوم	أقيسه
دێ پێڤەدەم	١- بۆ دەرگەهـ داخستنێ دبێژن ٢- بو نان ب تەنیرێ ڤەدەن. - دەری دێ پێڤەدەم. - نانی ب تەنیری ڤەدەم	پێوە دەدەم	اسد
دێ تەرکەم	ئاڤێ دێ لێ کەم	بەئاو دەکەم	ابللها

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارۆ	رامانێ عەرەبی
دێ تێکەم	رێکەم	لی دەکەم	اسکب
دێ ترسینم	ترسێ لی کەم	دەی ترسێنم	اخوفها
دێ تێوەرکەم	دێ ل دۆر ئالێنم	لی وەردەکەم	ألف حولها
دێ تەیسینم	دێ رۆن دەم	دەبریسکێنم	المعها
دێنم دادای	روی پۆش	روپۆش	قناع
دێ جەمینم	دێ کۆم کەم، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	غرِدەکەم	اجمعها
دێ جڤینم	دێ لڤینم	دەی جولێنم	أحركها
دێ جفت بن	دێ جۆت بن، دێ رامۆسێنم	جووت دەبن	يتزوجها
دێ چرمسینم	دێ چرچ کەم، دی سیس کەم	چورچی دەکەم	أذبلها
دێ چنم	دێ ژی ڤەکەم	لێ دەکەمەوە	اقطف
دێ چێکەم	دێ ساغ کەم	ساغ دەکەمەوە	اصنع، احيها
دێ چم	دێ کەمەڤە، دێ هەرِم	دەڕۆم	أذهب
دێ چەمینم	دێ خارکەم	خواردە کەمەوە	أنحني
دێ چەورم	دێ گە ریسێم	دەگەڕێم	أتجول
دێ خازم	دێ ژێ وەرگرم	داوا دەکەم	اباحي
دێ خارکەم	دێ خوار کەم	خواری دەکەم	أعوجه
دێ خینم	دخوینم	دەخوێنم	أقرءها
دێ خاپینم	دبسەر دا دی بەم	هەل دەخەلەتێم	
دێ خەبەرا بێژم	جڤینا دێ دەم	جوێن دەدەمەوە	أشتم
دێ خەملینم	دێ جوان کەم	دەرازێنمەوە	اجملها
دێ خرابکەم	دێ هەرفینم	خەراب دەکەم	أهدمها
دێ خرینم	دێ ڤەکێشم	رادەکێشمەوە	أسحبها

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
دێ خرکەم	دێ کۆم کەم	مر دەکەمەوە	اجمعها
دێ خێڤەکەم	دێ تام کەمی	تامی دەکەم	اتذوقها
دێ خۆم	دێ کەمەد زکێ خودا	دەخوم	اکلها
دێ دادەم	دێ لێ ڕینم	دەنیشم	أحبط
دێ داوزینم	دێ خوخارکەمی	خۆشوردەکەم	ادنجها
دێ داڤوتم	توزێ ژی ڤەکەم	دەی تەکێنم	
دێ دانم	ژ بلندی ئینانە خاری.گ گرارێ دێ دنم	دادەنێم	اضعها
دێ دەمەبای	بەرهەوا کرن	بەبادان	اهوی
دێ داگرم	ئینمە خاری. ٢ – دێ تژی کەم. ٣ – دێ بەردەمی	١ – دەهێنمە خواری. ٢ – پردەکەم ٣ – پی دەکەم	اضع إلی اسفل اترسها اشعلها
دێ ددت	ب دەست ڤە بەردان	دەبەخشێت	یعطي
دێ دەرمان دەم	دەرمانی دەمی	دەرمان دەدەم	اعطی الدواء
دێ دەرمانکەم	دەرمانی لێ دەم	تیماردەکەم	أداوي
دێ دەرکەم	دێ کونایرینێ ڤەکەم	کونی برینی دەکەمەوە	افتح ثقب الجروح
دێ دیلك	لەیلوك، هێزك	لەلووك	مرجوحة
دێ دۆشم	دێ گڤێشم دا شیر ژێ بێت	دە دۆشم	احلبها
دێ دك	خال خالك، ل دەڤەرا سندیا بکار دیێن	فاتە ردش	طحال
دێ حلی کەی	دێ ڕاست و درست کەی	لووس دەکەی	اصطحها
دێ حەیلینم	دێ گەلەك تژی کەم	زۆر پر دەکەم	أترسها
دێ حەلینم	دێ کەمە ئاڤ	دەی تاوێنم	اتذوبها

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دێ حەمەرکەم	دێ گەلەك دەمی	زور خواردە	أشبعها
دێ رادەم	دێ ڤەمالم	دەمالم	اكنسها
دێ راوەستم	دێ کێلێ بم	رادەوەستێم، دەوەستم	أقف
دێ راکەم	هەل دێ گرم	هەل دەگرم	أرفعها
دێ راگرم	دێ راوستینم	دەوەستێنم	أوقفها
دێ راهاڤێم	دێ ڤەژینم	هەلێ دەدەم	أهزها بقوة
دێ راهژیم	دێ ڤەلەرزم	دەلەرزمەوە	أهز
دێ بناڤ	١ – ب ناڤو دەنگ ٢ – ژێ چێ دبین	ناسراو	مشهور
دێ ریت	دێ گی کەت	گودەکا	يخرج
دێ رینیت	دێ دانیشیت	دادەنیشتی	يجلس
دێ ریژین	ڤەدریژین	دەرژینی	يسكب
دێ رۆنکەن	١ – دێ ئاشکراکەت. ٢ – دێ شل کەن	١ –روونی دەکم. ٢٣ – شلی دەکەم	اوضحها ابللها
دێرسیم	ناڤێ باژێرەکی کوردستانا تورکیا یە	ناوی شارێکی کوردە لە تورکیا	اسم مدينة في تركيا
دێر	١ – کەڤن. ٢ – کەنیسە	کۆن، دێرینە	أقدم
دێرترین	کەڤن ترین	کۆن ترین	أقدم
دێرگیست	هەسپ	ئەسپ	فرس
دێ زیزبم	دێ سل بن	زیردەبم	أزعل
دێربین	هێربین، ئامریەکە دابێ ژ دیربین	دووربین	ناضورة
دێرۆك	مێژدا	مێژوو	تاريخ
دێرندێر	جەژنە بۆ کەسێ نە بوسلمان بەلی باوەربا ب	جەژنی ناموسلمانان	عيد النصارى

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	خوزدی هەی		
دیریشکا فەلا	ناڤێ گوندەکی فەلایە	ناوی گوندی دیانانە	اسم قرية مسيحية
دێ رەشینن	ناڤ بی داکرن	دەرشینتەوە	نرش
دێ زانم	پی زانین دی هەبن	دەزانم	أعرف، أدرك
دێ ژارازڤ کەم	دێ ئاڤێ لێ کەم	بسمیلی دەکەم	أطهرها
دێ ژێڤەبم	بالا خۆ ژی ڤەکەم	واز لێ دێنم	اتركها
دێ ستینم	وەردێ گرم	دەستێنم	أخذها
دێ شاش بی	ژ بەر بەرزەبوون	دەشلە ژێ	ارتبك
دێ شەقینم	بریڤە دێ چم	بە پی دەرۆم	امشي على القدم
دی شەلینم	ژێ دی ستینم	فەرهودی دەکەم	اخذ منه كل شيء
دێ شەکەم	حلی دێ کەم	دادەنێم	أمشط
دێ شەری کەم	شەری دێ کەم	شەردەکەم	أتعارك
دێ شلوڤە کەی	دێ بۆ رۆهن کەی	روونی دەکەیەوە	اشرح له
دێ شێتی	دەرهەق تێت	پێ دەوێری	يقدر عليه
دێ شین بن	دژیتە ڤە	دەروێن	ينمو
دێ قەدکەم	دێ کەمە دووپارچە	پارچەی دەکەم	أقطع
دێ قەلەوبم	دێ ب گۆشت کەڤم	قەلەو دەبم	اسمن
دێ قەلینم	دێ بژێرم	سووری دەکەم	احمص
دێ قرینم	دێ شکێنم	دەشکێمەوە	اكسرها
دێ قرهێت	سەرما دێ بیت	ساردی دەبێ	يستيبرد
دێ قوتم	دێ ئێشینم	لێ دەدەم	أضرب
دێ قەبیت	کەو دێ خینیت	کەو دەخوینی	يغرد القبج

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
دێ ڤەنم	هێکا دێ دانە بن	دادەنیمەوە	أضع البیض تحته
دێ ڤەبرم	ب دیماهیی لێبم	دەبرمەوە	اقطع
دێ ڤەدەم	دانەرەخەکی	لادانەوە	أخذ جانب
دێ ڤەقوتم	دێ قوتمە ڤە	دەی کوتمەوە	أضربها
دێ ڤەکێشم	ماوە دێ پێ ڤێت	دەکێشتەوە	یستمر
دێ ڤەحەلینم	دێ کەمە ئاڤ	دەی تاۆنیمەوە	أذوبها
دێ ڤەمینم	دێ مینمە ڤە	دەمنیەوە	أتاخر
دێ ڤەهێت	دێ هێتە ڤە	دێ تەوە	یأتي
دێ ڤەکەم	دێ ڤەکەمەڤە	دەکەمەوە	افتح
دێ ڤەمرینم	دێ کوژینم	دی کوژێنمەوە	أطفئ
دێ ڤەشینم	دێ کەمە ئاڤی دا	دەی خوسینم	انقع
دێ ڤەخوم	دێ خۆمەڤە	دەخۆمەوە	أشرب
دێ ڤەگرم	دێ کۆم کەم	دەگرمەوە	اجمع
دێ ڤێجا	دێ کاچا	دەی ئەوجا	لکن ماذا
دێ کانێ	پەیڤە بۆ پرسیارکرنێ یە	ئادەی کوانێ	این
دێ کەیەگری	دێ گری	دەگریێ	یبکی
دێکەنە غار	سڤك دێ چن	سووك دەچنگ، غاردەدەن	یرکض
دێ کەت	بجه دێ ئینیت	بە چێ دێ نێ	یعمل
دێ کەڤم	ژ بلنداهیەکی ئێتە خار	دەکەوم	أسقط
دێ کرێم	دێ دەمە بەردانا	دەکرۆ ژ مەوە	اطحنها
دێ کرم	ب دراڤەکی ب دەست ڤە ئینم	بە پارە بەددستەوە دێنم	اشتري
دێ کوژم	گیانی دێ ژی ستینم	دە کوژم	أقتل
دێ کۆلین	دێ ڤەکۆلین	دەی کۆلینەوە	تحرث

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دێکوانه	نەڤە بەرێ دارەکی یەددەت شێ ستێرکێ یە بۆ نێچیراو دەرمانی بکار دنین	بەرێ دارێکە سمغە لو راو بەکار دێ	مادة صمغية
دێ گورێنم	دێ چەرمی ژ گۆشتی ڤە کەم	گۆشت پێست لێ کردنەوە	يسيلخ الجلد
دێ گەرهێنم	دێ گەرینم	دە گەڕێم	اتجول
دێ گەهم	دێ گەهم	دەگەم	اوصل
دێ گرم	ب دەست ڤە ئینم	دە گرمەوە	أمسك
دێ گەڤزم	دێ خۆ بی زڤرینم	دەگەوزم	ألف حول
دێ گڤێشم	دێ ڤەگڤێشم	دەی گوشمەوە	اعصرها
دێ گەمرینم	دی کە دەرمانی دا بۆ چەرمی ئینتە بکارنینان	دەرمانی دەکەم	أنقع
دێم	دی ئیم، دێ هێم، ریمەت، لە هشکی دا	١- دیم. ٢- رووەمەت	١- مسآتی ٢- وجه
دێم پڕ	ریمەت تژی	رووپڕ	وجه المليء
دێم پەحن	ریمەت پان	رووپان	وجه العريض
دێم دەوار	ریمەتێ ژ خارێ ڤە یێ زراڤ ئۆ ژ هەردوو رەخاڤە پەحن	روو وولاعنی	وجه الفرسي
دێك درێژ	بۆ وان کەسا د بێژن ئەوێن ریمەتی وان ژ هەمی رەخاڤە یێ درێژبین	روود یژاوی	وجه الطويل
دێم خالی	ریمەتی بی گۆشت	رووەمەت بەتال	وجه الفارغ
دێم خر	ریمەت گرۆڤر	رووخرکە	وجه بدري
دێم زراڤ	ریمەت دەزیکی و درێژ	رووەمەتن دەزوویی	وجه الرفيع
دێم زدری	ریمەتی چوانا	رووەمەتی جوانان	وجه الجميلات

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دێما گرۆ ڤر	ری خر	روو مر کەلە	وجه المدور
دێکا زن بابا	ژن باب	باوەژن	زوجة أب
دێ	دایك، دەیك	دایك	أم
دێم جامك	روی پۆشی	روو پۆشی	قناع
دێ مرم	دێ جان دەم	گیان دەدەم	أموت
دێ مالم	دێ رادەم	دەمالم	أكنس
دێ مخمخینم	دێ دانە سەر ئاگرەکی هێدی	دەی کولێنم لە سەرەخو	أطبخ بهدوء
دێ مێژم	دێ مێم	دەمژم	أمص
دێ مچینم	دێ دانمە سەر ئێ. – دەستی خۆ دێ مچینم – چاڤێت خۆ دێ مچینم	لە سەر یەك دادەنێم	أسد
دێ کەڤین	شەری دێ کەین	شەر دەکەین	نحارب
دێلك	مێیا گیان بەرا	مێینەی ئاژەل	مؤنث الحیوان
دێلە مار	مارا مێ	ماری مێ	الحیة المؤنثة
دێلە صە	صەیا مێ	سەگێ مێ، تلە سەگ	مؤنثة الكلب
دێلە کەر	ماکەر، کەرا مێ	کەرێ مێ، ماکەر	مؤنثة الحمار
دێلە پلنگ	پلنگا مێ	پلنگی مێ	مؤنث الفهد
دێلە گورگ	گورگا مێ	مێینەی گورگی	مؤنث الذئبة
دێلەبا	گورگا مێ	مێینەی گورگی	أنثى ذئب
دێلە شێر	شێرا مێ	مێینەی شێر	انثى الأسد
دێل	کوری	کلك	الذیل
دێندك	تۆڤلك	ناوکە	جرز
دێ نیکەم	تازە دێ کەم	نوێ دەکەم	أجدد
دێ نخێڤێم	دێ ب سەر دا دەم	بە سەردا دەدەم، دادە	أعطی

پهیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
		پرشم	
دێ نیشادەم	بەرچاڤ کەم	پیشان دەدەم	أراويهم
دێ نیژەن کەم	دێ چێ کەمەڤە	تازە دەکەم	أجدد
دێ تژنم	دێ کون کەم	کون دەکەم	أثقبهات
دێ نڤیسم	دێ تۆمارکەم	تۆماری دەکەم	أكتبها
دێ نڤم	خەو دێ لمن کەڤیت	دەنوم	أنام
دێ تقینم	دێ دانمە سەرك	دەچووقێنم	اغطي
دێ هاڤێت	دێ وەشینیت	فرێ دەدات	يبذر
دێ هاژۆم	دێ برێڤە بەم	دەهاژوم	أسوق
دێ هاڤێم	دێ فرێ دەم	فرێ دەدەم	أرمي
دێ هەلاڤێم	دێ بلند کەم	هەڵی دەدەم	أرفعها إلى أعلى
دێ هەلوشینم	دێ ڤەکەمەڤە	هەل دوەوشیم	افتكها
دێ هەلکێشم	دێ کێشمە سەرڤە	هەڵی دەکێشم	أسحبها
دێ هەلینم	دێ راکەم	هەڵی دەگرم	ارفعها
دێ هەلکەم	دێ بەردەمێ	پێ دەکەم	أشعلها
دێ هەژینم	دێ لڤینم	دە جولێنم	أحركها
دێ هەرفینم	دێ خراب کەم	دەی رووخێنم	أهدمها
دێ هندا بی	دێ بەرزەبی	بزردە بی	تضيع
دێ هەودەت	دێ دەتە بنڤە	دەداتە بن	يلتهب
دێ هێم ژوەرا	ل گەل وی دێ هێم	لە گەل تان دێم	سأتي معكم
دێ وەرگرم	ب دەست ڤە ئینم	وەردەگرم	أخذ
دێ وەربادەم	دێ با دەمەڤە	بادەدەمەوە	ألف خول
دێ وەرپێچم	دێ ل دۆر بادەم	دەی پێچمەوە	ألف حول
دێ وەشێنم	دێ بۆ هاڤێم	بۆ داوێم	أرمي لها
دێ وەرودرینم	بۆ دێ هاڤێم	بۆی فرێ دەدەم	أرمي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دێ وەریێت	دهێتە خارێ	دەوەرێ،	يسقط
دێ وەرە	گازی کرنە، گری بە	دەی، وەرە	تعالى
دێ	بۆ گازیی	بۆ بانگ	أداة للصياح
دێ ڤێجا	دێ کاجا	دەی ئەوجا	لكن ماذا
دیان	– فدلە ۲– ددان	دیان	مسيحي، أسنان
دیار	بدیان، ئاشکەرا، عدیان کر	ئاشکەرا	تبيان
	– وێ نە پەنییێ دیار کە		
دیاری	خەلات	خەلات	هدية
دیاردە	چێ بوون	دیار کراو	ظاهرة
دیپشك	۱– گیان بەرێ چەرم ردق	۱– دووپشك.	عقرب
	یی دی پشك.	۲– کۆتایی بەشی کراو	
	۲– دیماهیی پشك کری		

دیپشك/ وەکی ژ ناڤی وی دیارە (دی) دیماهی "پشك" پرن پرن (پشك، پشك).

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دیامن	ددیکا من، داکا من	دایکم	أمي
دیپان	ددان	ددان	اسنان
دی	دیماهیچك	دوایی	آخر، نهاية
دیدەوانی	۱– زیرەڤانی.	چاودێری	مراقبة
	۲– پشت راستی		
دیتن	بەرچاڤ کەتن	بینین	رؤية واقعية
دیر	دوور، دەمەکێ درێژ	دوور	بعيد
دیرەڤان	شاهێد	شایەت	شاهد
دیرۆکڤان	نڤیسەرێ دیرۆکێ	مێژوو نووس	كاتب تاريخ
دیرودەراز	گەلەك دیر	دوور و دەوراز	بعيد جداً
دیزك	قازانا ژناخێ چێ دکەن	مەنجە لێ قور	جدرية مصنوع من الطين

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
دیسك	قازانك	مەنجەل	الجدرية
دیسکا شیری	رەنگەکێ کلۆزکانە ژ ئاخێ چی دکەن بۆ شیری	جگۆرە گوزەیە لە قوردروستی دەکەن بۆ شیر	نوع من الجرار تصنع من الطين
دی سۆرکە	پەرندەی دیماهیك صۆر	بالندەی کلك سۆر	طير الذيل الأحمر
دیڤە دیڤ کرن	چاڤ زلکانێ، بەرێ خودان ب چاڤا	چاوبازی	غزل بالعين
دیڤ	دیماهي، کوری	دوایی	مؤخرة، ذيـل
دیڤاریڤی	١ – کوریا ریڤی ٢ – ناڤي گیایەکی بهاریە	کلکیی ریوی، چۆرە گیاییکی بەهاریە	١ – ذيل ثعلب ١ – نوع من الحشيش
دیڤ ردپ	١ – کوریا راست ٢ – ردنگەکی چیچکانە	١ – کلك هە ٢ – جورە چولەیە	ذيل المستقيم، نوع من العصفور
دیڤەلانك	دۆڤ دۆڤك	بۆ کەسێ دەلێت کەهەر بە دوای خەلقە دەبێ	تسمية لشخص يمشي وراء
دیڤ شۆر	کوریا درێژادا وزیای	کلك شۆر	ذيل العدل
دیك	دیکل	کەلەشێر	ديك
دیکل	دی کێل دیماهی راست	کلکی راست	ذيل العدل
دیکلۆك	گولەکا سپیە شتی دیکلانە	دەمەکە لە شێر	وردة بيضاء
دیکلۆکا هنارێ	ناڤکا هنارێ	دەنگی هەناری خانە خانەیی	بيت الرمان
دیکلۆکا چاڤێ	دەرکەفتنا بەلگێ چاڤی	دەرپەرین پێلوی چاو	قراح الجفت
دیکێل	کادی	دووکەل	دخان

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارۆ	زمانی عەرەبی
دیکەلی	دیماهیا کەل بوونی	دووایی گەرمی	مؤخرة الحرارة
دیکل	١- نیرێ مریشکا. ٢- کوری راست ٣- دیماهی راست	کەلە شێر	دیك
دیمار	دەیك	دایك	الأم
دیماهی	پاش	دوایی	آخرة
دیماهیا زولمێ	زدواله	لە ناوبرن	ابادة
دیماهیا دیماهیێ	پشتی هەمیا	پاش هەموان	آخر الکل
دیمارستان	بیمارستان، بنگەهێ نەساخا	نەخۆش خانە	المستشفی
دیامه	ری ب ری کرن/ ددیکا مه	رووبەروو کردن	وجة لوجه
دیمەقەس	١- کوری مەقەسك. ٢- رەنگەتی پەرندایە یی رەنگ رەشە و کوریا وێ شێ مەقەسی یە	١- کلك مەقەسە. ٢- پەرسێلکە	ذیل المقص، طیر السنونو
دیمەشق	بنگەهی شەری، دیماهیا شەرێ، راهینانا	١- شوێنی شەرکردن ٢- دوایی شەرکردن	مکان المبارزة
دیمەن	سیما	وێنە	شکل
دیموکراسی	پەیڤەکا کوردی کریە، دیموقراتی	دیموکراتیەت	الدیمقراطیة
دیمانە	ئینانە بەرك	رووبەروکردن	مواجهة
دیمەلەك	خدبەردان	شکایەت	شکوی
دیماهی	پشتی هەمیا	دوایی	آخر
دیماهیك	پاشەروز	دوارۆژ	في الآخرة،

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
			مستقبل
دیلان	دەهوات	ئاهەنگ	حفلة
دیلباز	یێ کەیف خۆش	کەیف خۆش	ظریف
دیل	کوری	کللك	الذیل
دیلەڤ	بنگەهـ، جھ	بنکە	مکان، محل
دیھ	کۆما چلی ب دارڤە، بۆ دەمێ زڤستانێ ددانە سەر ئێك چلی و بەلگا بۆ کەوالا و دارا ژی دێ سۆژن	کۆمەلە داری چلو	کمیة کبیرة من غصن واوراقە تحفظ للشتاء
دین	بی مەژی، خراب وونا مەژی	شێت	مجنون
دین	رێ ودرسمێ خودێ	شەریعەتی ئاینی	الدیانة
دیندار	١ – ناڤێ دارەکێ یە. ٢ – رێیا خودێدگرن	١ – ناوی دارێکە ٢ – ری خواگیریە	اسم للشجرة طریقة زهدیة
دین خۆش	حەژ خودێ کەر	حەز لە خوا کەر	الدیانة الطیبة
دینار	ناڤێ دراڤی یە	ناوی پارەیە	اسم للعملة
دینگ	دوهنێ پەزێ سپی	دوونگ	السمن
دینی	هنین، حلی کرن	سواخ دان	تبلیط
دینیدك	دەنك، ل دەڤەاا شینگاری ڤێ پەیڤێ بۆ دبێژن	دەنکە	حب
دیواچە	بەراهیك	پێشەکی	مقدمة
دیر	ناڤێ گوندێ مەترانی بەل عیراقی	ناوی گوندی مەترانە	اسم لقریة مطران فی العراق

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
دیڤلك	نەغلەویك	مەقلی	مقلية
دیڤی	ب دیماهیێ ڤە	بەدووا بەوە	ماخرة
دیڤەلانك	دیڤ دیڤلك	بە دوایە وە بوون	ذيل

ڕ

(ڕا) ئەڤەژی ئێکە ژ پەیڤێت زمانی کوردی یێ دەنگ دارە لەلە پەیلە ژی سەری ئەزمانی دەست پێ دکەت و ئەزمان دلفین ئەڤ پەیڤە یا نە بزوینە

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	دوودلی، تەقەلدق	دوو دلی	متردد مخلط
	تەکبیر، دان و ستاندن، هزر ژ بۆ کرن	بیر	رأي
ڕائێخستن	پەحن کرن ل ئەردی ڕاخست	ڕاخراو	يبسط على الأرض
ڕابە	ڤی پەیڤی بکار دئینن کو ژ جە بلڤن بو داخازیی تێتە ب بکار ئینان. – حەمۆ ڕابە ژوێرێ	هەستە، هەلسە	قوم
ڕابەر	١– شەهرۆزا. ٢– نیشان دەرارێ	پێشرەو، ڕێ پیشان دەر	قائد، المرشد
ڕابینۆك	جۆلانك، ژ جە ڕابۆن وَك پاشکرە (ڕابین)	جولانە، ناوی بچووك کراوەیە لە گەل پاشگری (ۆك)	أرجوحة
ڕابین	ژ جە کێل بوون	هەلسان	انتفاضة
ڕابین و ڕینشتن	د جە دا کێل بوون و نیشتن	لە شوێن هەلسان و دانیشتن	قيام و جلوس
ڕابۆرین	برنە سەری	ڕابوواردن	قضاء الوقت
ڕابۆ چەپا	لەیزین	هەل پەرین	رقص
ڕابۆ ردقاسێ	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە. لەیزین	سەما کردن	رقص
ڕابۆن	دەڤەر	ناوچە	منطقة

رابۆریا کیشه پیدان	ئه‌فه کرپاره بۆ به‌رده‌وامی ل سه‌ر چوون	رابوردووی به‌رده‌وام	ماضي المستمر
رابۆریا ڤه‌گیرایی	بۆ ڤه‌گیرانا کرپارا	رابردوی گیراوه‌یی	ماضي تقلي
رابه‌ری	رنڤه‌به‌ری	به‌ریوه‌به	المدير
رابوو	کیل بوو	راست بوو	استقامة
رابه‌ڤه	راست به‌ڤه	هه‌ل سه	قم
راپاند	تازه‌کرنا ئاڤی ژ ئاخی	پالاوتن	تصفية
راپیته	بلەز ریڤه چوون	به په‌له هات و چۆکردن	سريع الحركة
راپیچان	لێك خرکرن	کۆکرده‌وه	الجرف
راپێچا به‌رخو	ل به‌ر خۆ کۆم کرن	له پێشه‌خۆی کوکرده‌وه	جرف أمامه
راپیچان سه‌ر ئێك	هلدانه سه‌ر ئێك	هه‌ل درانه سه‌ر یه‌ك	جرف فوق البعض
راپێچ کرن	کۆم کرن دا کرپاره‌کی بکه‌ن	خرکردن بۆ ئه‌وی کارێکیان پی بکا	جمع كلي يستخدمه
راتوول	چه‌رخ ده‌ر، گه‌رگه‌رۆك	گه‌رۆك	سياح
راخراند	ڤه‌کێشا	راکێشان	جر
راخراندن	چاووکه، سه‌رعه‌ردی دا ڤه‌کێشان	راکێشان	جر، مصدر
راچینه	ب دیف ئێك ڤه‌چنی کرن بۆ داخازیی تێته ب کارئینان	به‌دوایی یه‌که‌وه دان	ترتيب واحد وراء آخر
راچه‌لی	ڤه‌جنقی	راچله‌کان	ارتعاش
راچاندن	رێ بۆ دانان	نه‌خشه کێشان	تخطيط
رادان	مالشتین	مالین، گه‌سك دان	كنس
رادان	ده‌رنه‌خستن	ده‌رخستن	اخراج

رادە	بمالە، بۆ داخازیی	گەسك دە	إكنس
رادەر	مالشت کار، ڤێ پەیڤێ بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێ کارێ رادانێ بکەت	گەسك دەر	كناس
رادەسەر	ب مالە سەر، بهاڤێژن سەر	فریندە سەر	اضف عليه
رادە	ڤێ چەندێ	رادەیە	حد
راادەموسم	ماچی دێ کەم	ماچ دەکەم	أقبله
رادیۆ	ناڤێ چێکەرێ ئامێرێ گوهداریی و ئاواز	ناوی دروست کەری ئامێری ئاواو و خەبەدان	اسم المخترع الراديو، المذياع
رادهژیی	ڤەدەلەرزیت	دەلەرزێ، هەلەرێتەو	يرتعش
راری	یاری، یاریك بۆ وەرگرتنا بیرا، هزر وەرگرتن	گەمە (هـ) یاری (س) بیروەرگرتن	لعب مخطط
رارڤاندن	دیڤرا چۆت	بەدوا راکردن	مطاردة
رازا	خۆ درێژ کر	پال کەوت، راکشان	تمدد
راز	نەپەنی	نهێنی	سر
رازدار	هەل گرتی نەپەنیا	خاوەن راز	حامل السر
رازو نهێنی	نەپەنی و ڤەشارتی	نهێنی و شاردوەیی	سر المخبيء
رازونیاز	نەپەنی و ئنیەت	دەربرینی بیرورا	الحاوقر والحادثة
رازنڤیس	١- نە پەنی تۆمارکەر. ٢- بۆ هارێ کارێ رێڤەبەری	نووسنی نهێنی	كاتب أسرار
رازی بوو	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، قانع بوو	پەسەند بوو	قنع
رازگر	نەپەنی هەلگ	نهێنی هەنگر	حامل أسرار

راسته	خەت كێش	خەت كێش	مسطرة
راستایێ	سانەهی كر	ئاسان كرد	سهل
راست بوو	كێل بوو	قبت بوو	استقامة
راست بێژ	گۆتنا ڕاستی، راست گۆ	راست گۆتن	تصديق
راستا	هەمبەری	تەریبی	توازی
راستی پارێز	پارێزەرێ درستیێ	پارێزەری راستی	الحماية العدالة
راست راوستا	كێل بوو	قبت بوو	استقامة، وقف عدلاً
راست كر	درست كر	تەواو كردن	تصحيح
راست كەر	درست كەر، بۆ وان كەسا دبێژن ئەوی كارێ راستیی بكەن	چاكەر	ناصح، معدل
راست گۆ	ئاخفتنا درست گۆتن	قسەی دوو رست ووتن	مصدق، صادق
راست كێش	پیڤانا بێ چەپ و جیری	بەتەواوی پێوان	تعديل الوزن
راشین	ئازوقە، قویت	دانه ویلە	أرزاق
رشافد	چیچك	چۆلە كە	عصفرو
ڕاڤە	ژێك ڤەكرن	سی كەر	محلل
ڕاڤ	رەنگەكێ پنیانە ل گیانی مرۆڤا چێ دبن	ماله	من الـ ع على الجلد
ڕاڤیژ	گەلی	دۆل	وادي
ڕاڤەكرن	وەرگێران/ شلوڤەكرن	وەرگێران	ترجمة، تفسـ
ڕاڤەكار	كەسی پەیڤا لێك بدەت	كەسی واتا ووشەشی بكار	لغوي
راكێش	ئەڤە بو مەحفیرێت رەخەك درێژ	مافورێ لاكێش	سجادة طويلة

راكەلە	١ - هەل گرە.	١ هەل گرە	ارفع
	٢ - هشیار كە	٢ بەئاگای كە	أيقظه
رافیسك	بن چون		نابض
راكەن	هەل گرن، بۆ كۆما	هەل گرن، بۆ كۆ	ارفعوا
راكردن	كرنە غار	غاردان	ركض
راگر	هەلاند	هەلگرت	رفع
راكۆلین	ب هێز هاتن	بە هێز رووتێ كردن	هجوم
راگەهاندن	ژێرا گۆتن	رااگەیاندن	اعلام
رامان	ماناوێ، مەقسەد	واتای	معنى، يدل
رامالدان	كرنە دەر	دەركردن	طرد
رامان	لێك دان، شلوڤەكرن	روون كردن	تحليل لمعنى
رامبوون	تەلفان	حەراب بوو	أتلاف
راموس	ماچ	ماچ	قبلة
رامیسان	جۆت بوونا نێر ومێ	جووت بوونی نێرەومێ	تزاوج
رامیار	سیاسەت	رامیاری	سياسي

رامیار/ (را) ئەڤە هزر (یار) خودا ئەڤە پاشگرە پەیڤە ماناوێ خودان هزر وبیر

رامیی	چێ كەر	چاكەر	تأليف، انقياد
راناكە	بلند ناكا	بەرز ناكا	لا يرفع
راناو	شێنا ناڤێ، شتی من گ تو ئەو، ئەم، هین، وێ، وی، مە	چێ ناوە، وەك من، تۆ، ئەو، ئێمە، ئێوە، ئەوان	الضمائر
راناوێت جودا	شێنا ناڤێ بتنێ	راناوی سەر بەخۆ	ضمير منفصل
راناوێت پێڤەنسایی	ئەڤە شێنا ناڤا تێت بەلێ پێڤەدنسیێت هەكە بتنێ هات چ رامان نینە شیتی	راناوی لكاو، ئەم راناوە شوێنی ناو دەگری دبێتە چێ گری بكەر	ضمير متصل

	پەیڤەکێ بەلی ل گەل ناو و	وەکو گوڤارەکەی	
	کاراتیت وەکی، وانەم	خوێندی، صبی گری	
	خواند، وانەت، وانەی،	بکەرە	
	مان، تان، یان		
راندن	هاژۆتن	لێ خوریت	السياقة
راهات	١– هی بۆ یی.	فێر بوویێ	تعود
	٢– پێکڤە		
راهەژاند	ڤەلەقاندن	راتەکاندن	مهتز
راهژیا	ڤەلەرزی	راچلەکان، لەرینەوە	اهتزة
راهشین	لێ دا	ئازاری دا	ضرب
راهاڤیت	ویڤە هەلدا	فریندا ئەولاوە	رد الفعل
راهلدا	بیر دان، هزردان	بیر دان	اعطاء الرأي
راهیل	ئاخینك ڤەدان	ئاه دەردان	حصرة
راهیلم	راپێچم	راپێچی کەم	
راهیلاتلێت پێ	ژێ ڤەکەرێ تبلێت پێ	لێك کراوەی پەنجەی پێ	الفارقة اصابع القدم الصغرى
راهیلا تلێت پێ یا کورت	ژێك ڤەکەرا تلێت پێ یا کورت	لێك کراوی پەنجە پێ ی کورت	الفارقة الاصبعية القدم الصغيرة
راهیلا پان یا بن چەرمێ رانی	پلاڤ کەرێ یا بن چەرمێ رانی	بلاوکەری بن پێستی رشان	
رراهیلا زەندی ستووی	ژێك ڤەکەرێ گۆشتێ ستووی	جیاکەری گۆشتی پشت مل	الفارقة الكعبرية الكبرى
راهیلا تلێ	ژێك ڤەکەرا تبلا	جیا کرەی ئەنگوس	الفارقة أصابع
راهیلات تبلا قلیچێ	ژێك ڤەکەرا تبلا بچیك	جیا کرەی ئەنگوس	الفارقة أصابع الصغير

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	[illegible] عەرەبی
راهێلا تبلا بەرانی	ژێلك ڤەکەرا تبلا مەزن	جیاکەرەوەی لەنگوستی گەورە	الفارقة أصبع إبهام
راهێنەر	هی کەر	ڤێرکەر	مدرب
راهێلا	ب دیڤدا کرن غار، ئازاد راهێلا من	بەدوای راکرد	ركض وراء
راهێنان	دەست هەلی	مەشق	تمرين
رادەرین	ژار، چ نەبی	هەژار	فقير
راوەستینە	راگرە	وەستێنە	اوقف
راوکە	هێلیڤانك	هێلکەی بن مریشك	بيض داخل العش
راوەرگرتن	هزر وەرگرتن	بیروەرگرتن	أخذ الرأي
راوەشاند	هزر بەلاڤ کرن	بلاوەکرنەوەبیر	نشر الرأي
رەبەن	ژن و مێرت فدله رێیا خو دی دگرن دینایێچ ل خۆ حەرام دکەن دبنە ئێخسیرێ خودێ، خودایی	خوایی، بی گوناهی	راهبات
رەبەنۆك	ئەڤە گولەکا بهاریە شین دبیت رەنگێ وێ یا مۆرە هندەك ژی یێت رنگ شۆرن	گولێکی بەهاریە	اسن لوردة ربيعية حمر اللون
رەبەنێ	ئەڤە ژن د بێژنە ئێك دەمێ هندەکا رێت ئەوەیی بکەن، بێ خودانێ	ووشەیەکە ژن بەکاری دینت، بی خاون	خطية
رەبەق	یێت تمام، رەق، ئێك هدیڤا رەبەق نەز مامە ل	تەواو	كامل

[illegible]

	هیڤیانه		
رەبز	نەڤ پەیڤە یا کوردی کریە بهن تەنگ بۆن	تەنگە نەفەسی	ربو
رەپ	رەقن، ستین	رەق و قیت، ئەستونی	عمودي
رەپ	راست، تو بۆ جی هۆ رەپ راوستیا	گر، چەق	قائم، منتصب
رەپ رەپیسك	ماسیکا گۆشتی، ئەڤە گۆشتی زاندك و پیفیێت پێ یە	ماسولککەی گرژ	لحم الزند
ودپ راودستا	راست راوستا	چەق ودستا	استقامة
رەتەر	بەزۆك	راکەر	راكض
رەت	بۆرن	رابوری	عبر
رەت بوو	بۆری بوو	راپردوو بوو	ماضي
رەتاندن	کرنە تێدا	تێ خستن بە توندی	ادخال
رەجڤین	ڤەلەرزین، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	لەرزین	اهتز، رجفة
رەجفك	ڤەلەرزینەڤە، تا چارهاتی، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	لەرزۆك، تالەرزە	يرحف
رەجفك هاتی	وی ددمی ڤەلەرزی	لەو کاتە ا دەلەزری	تلك اللحظة يرجف
رەجفك لێ بوو	ماوەیەك بوو ڤەدەلەرزی	لەرزی لێ بوو	كان يرجف
رەجفکێ گرت	نەساخیا ڤەلەرزینێ گرت، نەسرینی رەجفکی یا گرتی	لەرزۆکی گرت	تعدى المرض الرجفة
رەحەت	هانە سەر حولە، هنیب وا	ئارام، داکاسە	هادي

	هاتنه سەر خوڤە، بهن ڤەدا، كوردی كریە نەڤ پەیڤە		
رەخ	بەرلیڤ	رۆخ، قەراغ	جانب
رەخت	چەكێ زەلاما، دەمێ فیشەكا دمدنە تێدا ل پشتا خۆ گری ددەن	پشدێنی بیاوان بەفیشەك	
رەخ و دۆر	دۆرمان دۆر	دەوران دەور	اطراف حول
رەخنە	شلوڤە كر وراداان لە سەر بابەتەكی	شی كردن و بیردان لە سەر بەرهەمێك	نقد
رەخنە	نافین	متین	متوسط
رەخ ستین	بەرەخ ستین، نێزیك شین	راستێن	اخذ الطرف
رەخش	هەسپ	ئەسب	حصان
رەخی راست	لایی راست	لای راستە	جهة اليمنة
رەخێ چەپێ	لایێ چەپێ	لایی چەپ	جهة اليسرى
رەخێ مە	دەف مە، ئازاد ترەوخێ مەی	لای ئیمە	جهتنا، عندنا
رەخ بەردا	لایەكی ئازاكر	لایەك بەرەلاكرد	تحرر من جهة
رەخ بری	لایەك ڤەدكر	لایەی بری	قطع جهة
رەخەك بژات	لایەك ڤەوژارت	لایەك بژاركرد	اختار جهة
رەخەك بوو	لایەك بوو	لایێ بوو	كان جهة
رەخەك بەرێوییێ	لایەك هەل بوو	لایەك پێ بوو	استقل من جهة
رەخەك چێ كر	لایەك درست كر	لایەكی دروست كرد	نقل جهة الواحدة
رەخەك پەقی	لایەك تەقی	لایەكی تەقی	انفجر جهة
رەخ رینشت	ل دەف دانیشت	لە لای دانیشت	جلس بجانبه

رەخ رادا	لایەك مالی	لایەکی کەسلك درا	لس جهة الواحدة
رەخ دانا	ل دەف	لە لای	بجنبه
رەخ دانا	ل دەف دانا	لەلای دانرا	وضع بجانبه
رەخ کر	ل دەف ژێ ڤەکر، ل دەف ب جهه نینا	لەلا کرا	عمل بجانب
رەخ گرت	تاگری	لایەن گری	تأیید
رەخێ من	لای من	لای من	جهتی
رەخێ تە	لایێ تە	لای تۆ	جهتك
رەخێ وی — وێ	بۆ کەسی نێروی مێ	لای ئەو	جهته
رەخێ مە	لایێ مە	لای ئیمە	جهتنا
رەخێ وە	لایێ ئەوانا	لای ئەوان	جیهتهم
رەزیل	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە نەهوشی نشادان	رەزیل	رزالة
رەزیل کر	ئازار، پاشڤە برن	ئازادرا	اذانه
رەزیل بوو	دامایی بوو	داماوە	أضبح منکوبة کائبة
رەزا	چەهرە	چارە	شکل
رەزا سوك	هەستی سڤك	ئیسك سووك	خفیف الدم
رەزاگران	هەستی گران	ئیسك گران	ثقیل الدم
رەژی	دارێ سۆتی یێ رەش بۆیی	رەژوو، خەلۆز	فحم
رەسەن	عەسلی، نڤشتێ باش	رەسەن	أصیل
رەشاندن	ئاڤ لێ کرن	تەرکردن	رش الماء
رەشاش چی	١ - چی کەرێ بلەدنگا رەشاشە	کالی کە قسە دەکا وەك رەشاشی فری دەدا	کثیر الکلام، طلیق الکلام

	٢- بۆ وان کەسا دبێژن نەوێت پڕبێژن ٣- ئاخفتنا ل سەر ئێك بێژم		
ڕەشاڤ	ئەڤە نەساسە کە مرۆڤی دگریت دلی وان خراب دبیت، زەرداڤ	ڕەشاو، دەردەکۆپان	الطاعون
ڕەشانەڤە	دل خراب بوون	ڕەشانەوە، بێز بوونەوە	هيضة
ڕەش باز	١- هەژی کەرێ ڕەنگی ڕەش. ٢- ئەو کەسی ڕەش دکەتە بەرخو	حەز لێ کەری ڕەنگی ڕەش	محب الأسود
ڕەش بەلەك	دوو ڕەنگێت تێکەل، سپی و ڕەش، جەشت نقێش	ڕەش بەلەك، نامە	لونين الأسود والأبيض، رسالة
ڕەش بەشە	١- گەلەك ڕەش یێ تاری. ٢- تێکەش پەڕندێت ڕەنگ ڕەش شتی قازانە	١- زۆر ڕەش. ١- بالداری ڕەش وەکوقاڤ	اسود كاحل، نوع من الوزة اسود الون
ڕەش بین	دیتن ب شەڤ، ئێکە ژ نەساخێت چاڤا	بەشەوبین	عمى نهار، بصر في ليل
ڕەش بۆی	ڕەنگی ڕەش وەرگرتی	ڕەش بووە	مسودة
ڕەش پۆش	چلکی ڕەشێ د بەر	ڕەشی لە بەرکرد	يلبس أسود
ڕەش تەعلە	بۆ مرۆڤێ گەلە ڕەش دبێژن سمۆ یێ ڕەش تەعلەیە	ڕەش تال	اسود قاتن

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
ڕەش تاری	یێ رەنگ رەشی بر	رەشی تۆخ	اسود غطيس
ڕەوشت	عەدەن	روست	عادة
ڕەشوبت	بایێ ب هێز	بای توند	اعصار
ڕەشەسل	نەسیاخیا زراڤا توژدك	نەخوش باریکی کوشندە	مرض السل
ڕشە صال	صالا کێم باران	سالێ کەم باران	سنة الشحة
ڕەش قەلین	سەرمێ گرتن	تەریق بوون	استحي
ڕەشك	١ - تشتەکێ رەش.	شتێە رەش، رەنگ	حبة البركة
	٢ - رەنگ رەش.	رەش، پێلاوی موی	
	٣ - پێلاڤێت مێێ رەش.	رەش، چۆرە مادەیەکە	
	٤ - هنجە دەرمانکێت	تی دەکەنە ناو نان بۆ تام	
	رەنگ رەش دکەنە ناڤ نانی	خۆش	
	و بر هنجە ئێشا جەرمانە		
ڕەش کوژ	گۆتنا بێ دەستێ	کوشتی یێ ئاکابی	قتل غير المقصود
ڕەشکا چاڤی	رەشا تە پکا چاڤی دا	رەشکی چاو	القزحية
ڕەشکا کەلاش	هندە پێلاڤ ژ مێێ رەش	کەلاشی رەش	احذية صوفية أسود
	چێ دکە بۆ ناڤ بەفرێ و		
	چیا دکەنە خۆ		
ڕەشکا	شۆلێ رەش	کاری رەش	عمل السلبي
ڕەشکۆك	ناڤێ بچیکە بۆ رەش	رەشکەلە	سوداوی
ڕەشەگیا	نەڤ گیایەکی بەلگێ وی	گیای گەلاکە سۆری	نوع من الحشيشة تشبه الحنطة
	شتی گەنمی یە	تۆفە	
ڕەشە گرانەتا	ئێشا گران	نەخوشی گران	تيفو
ڕەشەك	١ گیایەکی کەسەکە	گیاێکی سەوزە گولێکی	الحشيش أخضر

	کولەکا زەرددەت لچزلی ۲– بۆ زەلامێت ئاغا دبێژن ئەویت هەمی کارا بکەن، سلۆ رەشەکێ ئاغایە	زەردەدان لە چزلی	ذات الوردة الصفراء
رەش	رەنگی تاری یێ شەڤی	رەنگی رەش	لون أسود
رەشاتی	رەنگێ رەشی، ناڤێ مەعنەوی یە	رەنگی رەش	أسوداد
رەشکەزین	زین یەر باتکا هەسپی یە شتی دستکی یە بو	زینی سەر ملی ئەسپە	زينة الفرس من اصله
رەشانگ	چی بونا رەشاتیا ل بەرا چاڤا	بینی رەشاتی لە بەرچاو	رؤية اشيا السود
رشا دۆك	ئەڤ گیایەکی کەسکە ل گەل زادی خۆ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	تەرە توولە	رشاد
رەشین	بهن تەنگ بۆن، دیتننا تشتێت رەش	پێتزا بوون، بینی شتی رە ش	متشائم
رەشۆ	۱– کەسێ رەش بیت. ۲– ناڤێ مەعنەوی یە	کەسی رەش	أسود
رەشوکی	هەرودصا رەنگەکی تفڤەکانە	هەروەها،	عادي، تسمية لبندقة
رەشە	چێ بوونا ترێ ل بەر چاڤا	ترسێن، مەترسی	اضهار خوف
رەش کر	رەنگێ رەش دایی	رەش کرد	اسودە
رەش دا	رەنگێ رەش دایی	رەش کرد	اسودە
رەش هەلاند	کرەت رەشی دا	لە ناو رەش کر	وضع في سواء

ڕەشی وێنە	چیچکا رەش لو لوفکێن سپی لێ یە	چوله‌كەی رەش	عصفورە سودار
ڕەفکە	گاندە	سەکۆن بەرز	رقة العالية
ڕەفی	هەڤال	هاوسێ، هاوڕێ	صديق
ڕەڤەك	كۆمەك	کۆمەڵێك	مجموعة
ڕەفیق	کرە غار، ناوی وانا یێ	غاردا	رکض
ڕەڤ	کۆم، ئەڤە رەڤاکەوانە	کۆمەڵە، ڕدوە	مجموعة
ڕەڤەند	گۆچەر	ڕەوەند	رحال
ڕەڤ پێ کەت	کرنە غار	هەلاتن	رکض
ڕەڤ ڕەڤۆك	ترس ترسۆك	ترسنۆك	خواف
ڕەقبوم	١- نەهاتە چەمیان. ٢- بۆ گۆشی دبێژن دەمی گورچ دبیت	ردق بوون، گرژبوونی ماسولکە	تصلب العضلة، تشنج العضلة
ڕەق و تەق	هشك	ووشك	يابس، صلب
ڕەقیب	زێرەڤان	پاسەوان	العين الحارس
ڕەندەش	ئامیرەکێ زڤرە داری پێ حلی دکەن	ئالەتێکی زیرە بۆ لووسی کردنی دار	
ڕەندەش کر	کارێ حلی کرنێ کر	لووسی کرد	تعدل
ڕەندەش بوو	هاتە حلی بۆن	لووسی کرد	معدل
ڕەنگ ژەن	جێ کەرێ ڕەنگا	ڕەنگ کەر	صباغ
ڕەنگ	خولك	شێوە	الون
ڕەنگ ڕوو	١- سەرو سیما. ٢- ئاڤا سەروچاڤا	١- سەروشکل ٢- ئاوی ڕوو	الشكل، ماء الوجه
ڕەنگ کر	بۆیە کر	بۆیە لێ دا	ضيغ
ڕەنگ ڤەدان	ژ بەرهاتنا ڕەنگا	ڕەنگ دانەوە	انعكاس لون

ڕەنگ ڤەهاتی	ڕەنگ ڤەبی	ڕەنگ کراوە	لون الفاتح
ڕەنگین	یێب ڕەنگ	بەرەنگە	ملون
ڕەنگ کەتی	بێ ڕەنگ بۆ، یێ خولکە	ڕەنگ تێك چوو	تغير الون
ڕەنگ گۆ	یا خرە، شتی گۆکێ یە	شێوی خرە	مدور الشكل
ڕەند	تازوە، جوان	جوان	جميل
ڕەندێ	جوانێ، ناڤێ مەعنوی یە	زۆر جوان	جميلة
ڕەنگ کۆر	کۆرە بوونا ڕەنگا، نەدینا ڕەنگا	کۆربوونی ڕەنگ	عمى الألوان
ڕەهك	١- گڤێژك. ٢- یێب ڕەه	کفتەی برنج	نوع خاص من كبة
ڕەه	ڕشیا لۆکێت ئاخاڤتی	ڕەگ	الجذور، اعصاب
ڕەها بای	نەڤە ئێشەکە ژن و مێرا دگرین	نەخوشیەکە ژن مێرد توشی دەبن	عرق نساء
ڕەهادیتنێ	ڕیشالێت بینینێ	ڕەگی بینین	عصب البصري
ڕها ددانی	ڕیشالێت ددانی	ڕەگی ددان	جذور السن
ڕها مووی	بنکی می	بناغەی موو	جذور ا لشعر
ڕها زەر	١- ڕشالۆکێت زەربۆنی خوین د ڕەها دا زەردبین. ٢- هندە دەرمانکت دکەنە ناڤ وادی دا دا تاما وی خۆش بین	١- ڕەگی زەردەبوو. ٢- زەردە چەوە	١- عروق صفر ٢- جذور الصفر
ڕەهێت دارا	ڕیشا لۆکێت دارا لبن عەردی خۆ پێ دگرین خوارنی بۆ چی دکەت	ڕەگێ دار	جذور الشجرة

ڕەهێت گۆشتی	ریشا لۆکێت دەزیی و هێرن خوینی دگەهینە گۆشتی	رەگی ریشۆلەیی	شعیرات الدم
ڕهێت گورچیایی	ریشالێت گولچیسکێ بیت خوینی دگەهینیتی	رەگی گورچیلەکە خوێن دی کەیتی	شعیرات الدم الکلوي
ڕەهێت گولێ بوونی	ریشالێت مەزن یێت خوینێ یێت گولێ بوون	رەگی خوێنی گەورە بیستن	العصب الدم الکبری
ڕهێت مێژی	ریشالۆکێت خوینێ بەنە مەژی	ووردیلە رەگی مێشك	الاعصاب المخ
ڕەهێن هیر	ریشالۆکێت بچیك	ووردیلە رەگ	شراین الدقیقة
ڕەهێن سەردك	ریشا لۆك ب سەرك	رەگی بە سەرك	الجذور ذات الرؤس
ڕهێت داهێلان	ریشالۆکێت برنە خارێ	رەگی بردنە خواردوە، رەگی داکۆتان لە ئەرزا	شعیرات متدلیة، مثبت الجذور
ڕەهوان	ئاخفتن زان، بستە	ڕەوان	بلیغ
ڕەهوانی	ئاخفتن چێ کەر	ڕەوانی	بلیغي، بلاغی
ڕەهوانبێژ	ئافڤتن گۆتن	ڕەوان پێژ	بلاغة
ڕەهو ریشا ل کێر	رەهو ریشالۆك بکر	رەگ راچەلەك، رەگ و ریشەی قول	الجذور العمیقة
ڕەوس	داهینان		وضع
ڕەوش	١- رەونەق. ٢- رۆن کرد	رۆشن	نور
ڕەشەن	رۆناھ	رووناکی	نور، ضیاء
ڕەوش	خۆشی	شادی	ضوء
ڕەوشی	ناڤی بچك کریە بۆ ژنا	ڕەوشە	نورا

	تێته ب کار نینان		
ڕەورەك	عەچەلۆك	ئایە	عجلة الدوارة
ڕەو	شەهـ	شێ	رطوبة
ڕەودار	شەهکی	شێ دار	مرطب
ڕەوین	دەنگی صەی	دەنگی سەگ	عواء الكلب
ڕەواج	کوردی کریە، هاتە بەر چاڤ، بەها	باو	قيمة
رواج کەفت	ب بەها کەت	بەیاو کەوت، باوی هەیە	ذو قيمة
رواجی	ب بەهایی	بە باوی	ذات القيمة
ڕەوال	زوگورد، نەزەوجی	ز گوردە	اعزب، غير المتزوج
ڕەو	غارە، کۆمە غارە، ڕەڤ	ڕەوە، کومەڵە ڕەو	مجمعة الركض
ڕەوزان	سیاری ڕەڤاهە صپادکەن	سواردی ڕەوەنەسپ	الفروسية
ڕەوانکرن	هناردن، فرێ کرن	ناردن	ابعاث
ڕەوانبێژ	بستە ج ئاخفتنێ دا	سوار بوون لە قسەدا	بلاغة، طليق في كلام
ڕەوا	هەژی	شایان	لائق
دبێتە	گاڤرێ سەر بەندکی	دابەستی	
ڕپێن	گورپێت	خرپە	ضربة
ڕپینا دلی	گورپینادلی، لێ دانا دلی نە یێ ئاسایی	خر پەدل	ضربة القلب
ڕپ ڕپ	دەنگە دەنگ، هاتنا هندە دەنگێت ئەوەیی	دەنگە دەنگ	ضوضاء
ڕەسی	عەردێ تژی ئاڤ کری، جەردێ تێر ئاڤ کری	زەوی تێر ئاوبویی	ارض المشبع بالماء

رِیکه	زلەم	رله	ملطح، راشدیة
رِیەر، زِین	قەفتا گیای پێکڤە دەمی ڤا خۆ ددەت	ئەل ئەلی گیاپێکەوە	جذور النبتة
رِتاخ	پتات	بەتاتە	بطاطة
رِت	خەرە دبێژن، شبنو رت بابێ تە	جوت دانە	نوع من الشتمية
رِطل، رِتل	گون	گون	خصية
رِتلۆ	گون مەزن بوون، نەساخیا گونایە	گونك بوون	ورم في الخصية
رجا	هیڤی، یاکوردی کریە	تکایە	رجاء
رحان	کوردی گریە، ئەڤەژی شینگاتیەکی بهن دارە	رەیحان	ريحان
رح	گیان، یا کوردی کریە، رحا من قەتیا دەمێ من گول وی دەنگی بوو	روح، رۆح	روح
رح ژێ چۆ	بزدیا، ترسیا	زەندەق چوون	ارعب
رح هاتێ	بزاڤ کرەڤە	جو ولەی کرد	تحرك
رخ قەتیای	بزدیا	زەندەق رِۆیشتن	ارعب
رح تێ نینە	گیان نینە	رۆحی تیا نیە	بلا روح
رزاندن	حەفناندن	رزینەوە	تنعفن
رزاند	کریارا رِزینێ لی کر	کاری رِزینی لێ کرد	جعله يتعفن
رِزك	مشککێ قەبارە مەزن جر	مشکی قەبارە گەورە، جورد	جرذان
رِزیانە	رزبانگ، ئەڤە کیایەکێ بهاریە بۆ دل لێشێ بی باشە	رازیانە	

رزگار	ژ گرفتاریێ دەرباز کرن	لە تەنانە حەلاس بوون	القلد
رزی	خراب بۆیی	دارِ زاو، تورلاوه	تعفن
رزی بوو	خراب بوویی	رزی بوو	كان متعفن
رژیان	رژان	رشتن	سكب
رژیا خارێ	هاتە خارێ	رژا خوارەوە	سكب إلى الاسفل
رژیانا ستێرا	دانە کەل ئەسمانی چێ دبیت ستێرێت ب هێز بێت یێ هێز د کێشین	کشانەوەی ئەستێرە	سحب النجوم، ظاهرة في السماء
رژد	حەسید	حەسوود	بخيل
رژدی	خۆگرتن ل بەر	بەرگری، خو لە بەردا گرتن	ضد، صراع
رژی	ب رێدا چوو، عەلۆ رژیارێکی	بەتوندی رۆیشت	أسرع في المشي، سال
رژیی	لاواز	لەر	ضعيف
رژك	هژمار	ژمارە	عدد
رژێن	گرکێت بن چەرمی	گرێ بن پێست	غدة تحت الجلد
رژ	ئەنری	تورە بوون	إثارة
رستە	١- ب دیف ئێگ ڤە. ٢- وەریسێ ب دوو سەراڤە گرێ ددەن	١- بەسەر یەکەوە. ٢- تەنافە	سلسلة، حبل الملابس
ر..	رێستن، بادانا هریێ و پامبی	بادانی خوری	غزل
رستك	دەزیێ مۆرك پێڤە	ملوانگە	قلادة
رسەر	دبێژنە پەزی	بە مەری سەری دوو	تسمية لبيات

	دوو رەنگە و مس درێژە	رەنگ بێ	نوعية الخراف
رشك	هێکێت سپیها	هێلکەی ئەسپێ	صواب
رڤای	بێ خورپای	خوراندراوە	حكة
رکۆ	بۆ کەسی ب ئاڤەتنا خۆ بکەن	رق بەرقێن	عنيد
رکا سنگی	قەرەزکا سنگی	قەفەسی سنگ	القفص الصدري
رکاکەوا	قەفەزەکا کەوا تێدا خودان دکەن	قەفەسی کەو	قفص القبج
رکە	قەفەزك	قەفەس	قفص
رکمانە	کەربۆکی	رق بەرقێن	صلب الرأي
رکگر	کەرب گرتی	رکەگر	عنيد
رهێیل	١- تەرکا بارانی. ٢- ب رێکی ڤە هێلان	شێتە باران	مطر الغزير
رندراو	سەنماندن	رووشاندن	مخرمش
رند	جوان	جوان	جميل
رنۆك	نەینۆك	نینۆك	مخالب، أظافر
رندۆك	جوانك، خشکوك	جوان	جميل
رن	دەنگێ غارێ یە	جەنگی غاردن	صوت الركض
رمان	خەتیرا ئاگری	مومی ئاگر	شعلة النار
رۆژباش	صلاڤە، رۆژا چاك	چاکە رۆژ	يوم سعيد
رۆژ	قورساگەشارۆن و گەرم ل عەسمانی	قورسی گەشی روون	الشمس
رۆژئاڤا	دەمێ مەغەرب، حەتاڤ زەربوون	رۆژئاوا	غروب الشمس
رۆژ پەرستن	باوەری ئیناں ب رۆژێ	رۆژێ	يوم

رۆژە ژ رۆژا	جارەکێ ژ حارا	رۆژێ لە رۆژان	يوماً من أيام
رۆژا پاشیێ	دیماهیا دنیایێ	رۆژی دووایی	يوم القيامة
رۆژی	رۆژ، نەخوارن، رۆژ هەمیێ هندی رۆژ ل عەسمانی	بەرژوو، رۆژی گرتن	الصوم
رۆژی گرتن	ب رۆژی بۆن	بە رۆژی بوون	الصيام
رۆژانە	رۆژێ رۆژ	رۆژ بە رۆژ	يومياً
رۆژبەن	رۆژانی	رۆژی تازە	اليوم الجديد
رۆژگەریان	رۆژ ب سەر دا چوون	رۆژ داگەران	زوال الوقت
رۆژشکاندن	دەمێ رۆژ ئاڤاییی زادی دخۆن	نان هواردن	فطور
رۆژا نوو	سپێدە زی	رۆژی تازە	يوم الجديد
رۆژنامە	دیارکرنا دەمی رۆژێ	رۆژنامە	تقويم
رۆژنامە نڤیس	مرۆڤی دەومێن رۆژا بنڤیسی	نوسەری رۆژکار	كاتب تقويم
رۆناهی	رەوشەن، شەوق	رووناکی	مضيء، الضوء
رۆناهی چێ کەر	ژی چێ بوونا رۆژێ	دروست بوونی رۆژ	تركيب ضوئي
رۆهن	طەیسی	رووناں	اضاءة
رۆ	کورت کریا رۆژێ	رۆژ	اليوم، تقتصر
رۆناهی ڤەدان	طەیسۆك دا ئەڤە	رووناکی دانەوە	انعكاس الضوء
رۆژ هەلات	دەمێ دەرکەفتنا رۆژێ	رۆژ دەرکەوتن	شروق الشمس
رۆژ	گونتلێ شەوقی	خۆر	الشمس
رۆژ ژمار	هژمارتنا رۆژا	رۆژنامە	تقويم
رۆژڤەتاند	رۆژ بۆراندن	رابووڕادنی رۆژ	قضاء الوقت
رۆژی غەیر	بەرزە بوونا رۆژێ دەمی هەیڤ دکەڤیتە ناڤ بەینا	رۆژگیران	كسوف الشمس

عەردی و ڕۆژێ

گا/ رۆژ دچیت بەلا ناچن

گا/ رۆژ ئاڤا بوو گاڤاتن هشیار بوو

ڕوو	ڕی	روو	وجه
ڕووبابی	چارین	چوارین	الرباعي
ڕووبەر	پەحنیا تشتی	رووبەر	المساحة الوجة
ڕووپەر	بەرپەر	لاپەڕە	صحیفة
رووپۆش	ری نخاڤتی	رووداپۆششراو	تغلیف
روویێڤ	دیار کرنا ری	رووپیو	قیاس الوجه
ڕووبڕ	ریی قەدکر	رووبڕی	وجه الملیان
رووپەر چقیی	ریێ قورمچی	رووی چرچ	وجه مجمد
روودایی	خۆنیشادا، عەلماندەخۆ	خۆی پیشان دا	علم نفس
روو چکاند	ڤەرپچکاند، ژێ ڤەکرنا یەرا ئان ژی می	رووتاندنەوە	قطف
رووچەرم	ریێ زەعیف	رووچەرمن	وجه ضعیف
روو چەرمۆکی	روویێ قورمچی یێ گۆشت	روو چەرمن	وجه جلدي
رەو چێ کەر	درست کریێ ری	روو دروست کە	
رووچاندنی	پارچا ئەردێ شین کری	رووی چاندراو	وجه المزروعة
رووخار	ریی خوار	رووی خوار	وجه غیر المعدل
ڕووجان	ڕیی تازە	رووی جوان	وجه الجمیل
روو حلی کر	راست کرنا رووی	روولوسی کردن	تلمس الوجه
رووکەت	١- ریی کەفت ٢- بەرێ خودایێ	روومەوت	وجه الشاحب
رووکار	بەرڵ ری چوون	ڕووانگە	اتجاه
رووگرت	ریی گرتی	رووگر	مسك الوجه

رووگفاشت	ربی فەکیشای	روو گوشین	عصر الوجه
رووگەش	رویی فەبی و جوان	رووی گەش	وجه المشرق
رووفەمالین	ریی پەرخاند	روو شیلان	تدليل الوجه
روو نخافتن	ریی فەشارتن	روودا پۆشین	غطاء الوجه
روو مرتی	ریێ ب می	رووی موودار	وجه الشعري
رووما‌لی	ریی تازە کرن	گەسك دانی روو	كنس الوجه
رووميژك	ریی فەمیژین	روو مژینەوە	مص الوجه
رووبینشت	رینشت	دانیشت	جلس
روونخافتن	ریی پۆشین	روو توشین	غطاء الوجه
روو نیشادا	١- خۆنیشادا ٢- هی کرد خۆ	رووی دایی	اعطى الوجه
رووتژنی	کون کرنار یی هشك	کون کردنی روو	تثقب الوجه
روونگ	فەرۆ، نەڤ ژ شیری ودر دگرن	فەرۆی شیر	
روو هەلاند	راگرنا ری	روو هەڵ گرتن	رفع الوجه
رووهەلگرت	چیێ کرنا ریی	روو هەڵ گرتن	حفاف
رووهەودا	ری ئیشا	رووزان کردن	تألم الوجه
رووت كه	فه رچکاند	روتاتەوە	سحب الريش من الطير
رووکیش	مچینگ	مووکێش	ملقاط
روینه	سیما	وێنه	صورة
رووداﻥ	دەستیردان	رووداﻥ	سمح له
روودار	ری دار	روودار	حدث
رووشەت	ری دشۆت	رووده شوات	غسل الوجه
ری	روو	روو	وجه

ریبا	جۆیبا ناڤێ، ریبارێ خابیر د زاخۆکا دلال دا د بۆریت	رووبار	النهر
رێ بچیك	روویێ کچکۆك	روو بچکۆلە	وجهة صغیر
ریبەر	رووبەر، بەرپەر	لاپەرە	الصفیحة
ریپۆ	حیلەکەر	فێل کەر	حیال
ریپیۆڤ	رێ ڤەکری	رووگەش	غضاب
ریپ	بەند، ئەڤ راکەتیمە ریپاوا	داو	قید
ریت	گی کر	گو کر	خروع
ریت دا	بێ پارە، ناڤێ بچیك کریە	بێ پارەکردن	بلا مال
ریتالە	بێ پارە و مال	رووتە لە	مفلس
رینپ	تێتە بکار ئینان ل گەل جهـ ناڤێ کەسی ددتی		
	ریپاڤان، بەنداڤان	داوی وانە	قیدهم
	ریپاوان، بەنداوان	داوی ئەوان	قید هؤلاء
	ریپاوێ، بەنداوێ	داوی ئەو	قید هو
	ریپاوی، بەنجاوی	داوی ئەو	قید هو
	ریپاڤی، بەنداڤی	داوی ئەو	قید هي
	ریپاڤێ، بەنداڤێ	داوی ئەو	قید هي
	ریپال هەوە، بەندا هەوە	داوی ئێوی	قیدهم
	ریپا هەمیا، بەندا حەمیا	داوی هەموان	قید أكل
	ریپاوە، بەنداوە	داوی ئێوە	قیدهم
ریپ	گرفتار	گیرۆدە	قیدهم

ه/ ئەز کەزتن ریپاریخاڤانا، نالبەند/ ل ٥٦٩.

ریچال	بەرێ گیان دادا	بەرێ گیان لە بەدان	
ریچکاندن	فەرچگاندن، ژێ لەکرن	رووتا لەوە	ازالة

ریچۆل	خودان کەر، نافی بچیک کریە ریبچ، نەبوونی، رۆکی، پاشگرە	بەمەو کەر	کمرپي
ریس	بێ جلکی، چ ل بەر نەبی	رووت	عاري
ریسی	گیایێ هشك کری	قەسەلی ووشك کراو، ئاقەلە	حزمة الحشيش
ریسیێ گەنمی	گیایێ گەنمی هشك کری	قەسە لی گەنم	حزمة الحنطة
ریسێت هریی	بالۆلێت خریی	بەندی خوری	حزمة الصوفية
ریسوایی	هەتك بری	ئاپرو بردن	فضيحة
ریسپی	١- روویێ سپی. ٢- بۆکرن کارەکی چاك	١- رووسپی. ٢- کردەو چاکەکەر	وجه الأبيض
ریصار	بەرسڤ دان ب ساری، ریی صار	رووسارد	وجه الأبيض
ریصۆری	روویی صۆر	رۆووی تال	وجه الأحمر
ریشا لۆك	١- ترخون، بۆ تازەییێ هندە زێدە بیاب دەرسۆکا داڤە دهێلێن. ٢- نافێ چێ کریە بۆ بچیك کرنی یە	١- گولا نگەی شرکراوە. ٢- ماوی دارژاوە	تزيين الحوافي جراجف
ریشال	رەهێن هیر	رەگ	جذور الناعمة
ریشی	ریە، موییێ لە وچاڤا بێت	زدیمن	لحية
ریششێ	روویێ تازەکری	روو شوراو	وجه مغسول
ری دار	روویێ دارێ	روودار	وجه الشجرة
ری	دیم	روومەت	وجه
ریمەت	دێن و ری	رومەت	وجه

ریەتی	بەرچاڤی	بەرچاو کردن	امام العین، شکلي
ریی بەر	انیا رووی	روبەری	المساجة
ریل	گولێت ل سەر رێکا دچینن یا هەردەم کەسکە و تاما بەلگێ وێ یی تەعلە	ژالە، گولی سەر شەقام بۆ جوالی	
ریخ	پیسایێ چێل و گا	ریخ، شیاکە	روث البقر
ریخە رەش	نەساخیەکە گاڤەدکریت	نەخوش گاومانگایە	روت البقر
برخۆش	ب کەیف	بەخوشی	وجە الطیب
ریحال	زین	زین	
ریازە	کوردی کریە لەشی خو لی گەر	وەرزشی	الریاضة
ری زەر	روویی زەربۆی	رووی زەرد	وجە الصفر
ریڤنك	گولا باخچایە بۆ جانیێ	گولی باخچە	زهرة للزینة للحدائق
ریڤیك	بۆریچکا خارنێ و بەرمایی حەل کرنا خارنێ	ریخۆلە	الامعاء
ریڤیکا بچیك	بۆریا کوچکۆك یاریخێ	ریخۆلەی بچووك	الامعاء الصیرة
ریڤیا توخمانێ	وەریسێ توڤی	ریخۆلەی تۆواوی	الحبل المنوي
ریڤیا خەزی	بۆریا هێکا	ریخۆلەی هێلکەدان	قناة المبیض
ریڤیکا درێژ	بۆریا درێژ	ریخۆلەی درێژ	الامعاء الطویلة
ریڤیکا دوازدە گری	بۆریا ریخێ یە درێژیا وێ دوازدە گرێچکە، گرێ	ریخۆلەی دوازدەگرێ	الاثنا عشري
ریڤیکا زراڤ	بۆریا ریخێ یا زراڤ	ریخۆلەی باریك	الامعاۓ الدقیقة
ریڤیکا ستیر	بۆریا ریخێ یا ستیر	ریخۆلەی نەستورر	الامعاء الغلیضة

ریڤیکا کوره	ئەڤە ریڤیکەیا دەر گرتە	ڕێخۆلی کوێرە	الزائدة الدودية
ریڤیی کولی	کول بۆنا ریڤیکێ	ڕیخۆلە ئاوساو	التهاب الامعاء
ریڤیك ئیشان	کول بۆنا ریڤیك و ژان کەڤیتێ	ڕیخۆلە ئیشان	الالتهاب الامعاء
ریڤی	گیان بەرکی کیڤیە خارنا وی فێقی و مریشکن	ڕێوی، چەقەل	الثعلب
	گا/ ریڤی گۆت خۆزی ئەز برایێ بچیك ئەبامە		
ریۆ	حیلەکەر	فێل باز	الحیال
ریا	رێك، رێباز	دەستور	طريقة
ری راست	روویەکێ یێ چەب و جیری	رووی راست	وجه المسطح
ری رەش	١- کەسی کارەکی خراب بکەت. ٢- روویەکێ رەنگێ رەش لێ بیت	روو رەش	وجه المسود
ریشت	دانیشیت	نشی	جلس
رینە	دانیشە، بۆ داخازیێ تێتە ب کارئینان، بۆ کەسێ کت	دانیشە	إجلس
ریێ هەسمن	رێکا ب ئاستەنگ	ڕێگای ئاسێ	طريق المسلك
ریا هات و بانێ هات	رێکا هات و نەهاتی، ئەڤە گەلە د حیرۆوگێت فلکلوریێت کوردی تێنە بەحس کرن	وێ ی هات و نە هات،لە جیرۆکە ئەفسانیەکان زۆر بەکار دێت	طريق ذهاب بلا رجعة
ری گەش	دێم ڤەبی و بکەیف	رووکراوەو بە کەیف	غير عبوس، وجه المشرق

ریواس	ریڤی	ریوی	ثعلب
ریناس	ئەڤە کیایەکی رەهاری یا سۆرە و زەردی دا دەرمانێ باخێ یە ل گەل زەرکا هێکی ددانتی سەروی لەشی	گیایەکی رەنگ سوورە دەرمانی خوینە	اسم نبتة جذورها أحمر الون تسعمل كدواء
ری قورمچی	روویی چرمسی	رووی چرچ	وجه مجعد
ریێ شین	ناڤێ دەڤەرێکێ یە ل زاخۆ	رووی شین	وجة ازرق، اسم منطقة
رێ	رێك، هەتا رێزە چونێ	رێگا	طريق
رێ بار	رێڤینگ	رێ بووار	عابر السبيل
رێبەر	رێ نیشاندەر، شۆل بریڤە برن	ریبوار	ادارة الاعمال
رێ بین	رێ دیتن	رێگا بسنین	ایجاد الطريقة
رێ باز	پسپۆری دریادا	بەهرە داری لە رێگا	خبير الطريق
رێ بادا	دوێ رێ دانە چوون	رێ بادرا	اعوجاج الطريق، لف الطريق
رێ بازدا	پێنگاڤا خۆ هاڤێت د رێکی دا	بەرێگا دا شەقاو هاوشتن	قفز أقدام في الطريق
رێبر	بۆ چوون پێ	بە هۆیێ زانین	دليل
رێ‌پیڤانا مرۆڤ	ب رێ دا چوون ب کۆم	بەرێ داچوون	مسيرة
رێ پێدان	دەستیردان	رێگا دان	تفويض
رێ تێ کەتن	بسەر هەل بوونا رێکی	رێ کەوت	طريق صدفة
رێتن	رشتن	رژاندن	سكب
رێ تێچوون	ریا زێرا چوو، بەلکی	رێ ی پێداچوون	احتمال

	دەرباز پەبۆ هەبین		
رێ لێ برن	رێک د کافدا هێلان	رێ ی لێ برد	احذف الطريق
رێ لایی	بەرێ خو دایی	تەماشاکر	نظرة
رێچلك	ب دیف ئێك ڤەبوون	رێچکە	سرة
رێچکا مێریا	رێڤەچوونا مێریا، رێزا مێریا	رێچکەی مێروو	سرة النملة
رێخازی	ژ کەسێ نەترسیت	هار، نەترسی	جريء
رێ دەنیشن	ژێ درێنشت	لێ دەنیشت	
رێ دان	رێ پێدان، رێ بۆ ڤەکر	رێ درا	فسح الطريق
رێراز	رێکا ل سەر دا چوون	رێگا لە سەر رۆیشتن	منعج
رێزان	پی زانینا رێکا	رێگا زان	عارف الطريق
رێ زەو	دەراڤێ رێڤە چوونێ	نەسکە رێگا	ممر
رێرانی	نیشادان	دەست نیشان کرن	اشارة
رێزدار	هەبوونا قەدرێ	بەقەدر	مکرم
رێزداری	قەدر گرانی	بەقەدری	اكرامية
رێژیێت /	خراب دبیت، دینا د هژێت بەلێ ناریژیت	خەراب بوون	هدم
رێژانە گۆر	قەدەرانە گوهۆرکی	رێژەی نەگۆر	النسبة الثابتة
رێ ژی گرتن	نەهێلان	واز نەهێلان	اعتراض
رێژین	رێیا دژین	رێگای ژیت	طريقة الحياة
رێژی	بارانا ب شدیای	رێژنە باران	مطر الشديد
رێل	شی دارا، یە بەلێ دارنیە	دارستان	الغابة
رێسین	بادان	رستن	غزل
رێڤاس	گیایەکێ بهاریە یێ ترشە	رێواس	نبتة طبيعية طعمها حامضي

			تنمو في الجبال
رێڤینگ	رێباز	رێبوار	عابر السبيل
رێڤ	مێ حەرامی ل جی شەرمێ ل ژن و زەلاما تێت	مووی حەرامی ژن و پیاو	شعر العانة
رێڤەبەر	کارگێر	بەرێوەبەر	مدير
رێڤەبەری	کارگێری، بنگەهێ کارکرنێ	بەرێوەبەری	الادارة
رێڤەبەریا ئاڤاهیا	بنگەهێ رێڤەبرنا کارێ ئاڤاهیا	بەرێوە بەرێ ئاوەدان	الادارة اعمار
رێڤەبەریا ئاڤ و سۆلسینا	بنگەهێ کاربورای ئاڤ و جۆیا	بەرێزەبەری ئاو چۆکا	ادارة المياة والمجاري
رێڤەبەریا ئاسایش	کارگێریا ئاسایشی	بەرێوەبەرایەتی هێمنایی	مديرية الأمن
رێڤەبەریا بازێرڤانی	کارگێریا بازێرڤانیێ	بەرێوەبەرایەتی شاروانی	مديرية البلدية
رێڤەبەریا پەروەردێ پۆستا	کارگێریا پەروەردێ	بەرێوەبەری پەروەردە	مديرية التربية
رێڤەبەریا چاڤ دێریا جڤاکی	کارگێریا چاڤ دانا کۆمەی	بەرێچزەبەری چاودێر کۆمەلایەتی	مديرية الرعاية الاجتماعية
رێڤەبەریا چاندن وئاڤەدانیێ	کارگێریا چاندنێ و ئاڤە دان کرنێ	بەرێوەبەرایەتی چاندن و ئاوەدانی	مدير الزراعة و العمران
رێڤەبەریا چێکرن و ئاڤاییا	کارگێریا خانێ ئاڤاکرنێ و درست کرنێ	بەرێوەبەری دروست کردنی خانوو	مديرية البناء
رێڤەبەریا تاپۆییێ	کارگێریا تاپۆیی	بەرێوەبەری تاپۆ	مديرية الطابو
رێڤەبەریا خانەنشینێ	کارگێریا خانەنیشنێ	بەرێوەبەرایەتی خانەشین	مديرية التقاعد
رێڤەبەریا خاندگەها	کارگێریا خاندنگەها	بەرێزەبەرێ قوتابخانە	مديرة المدرسة
رێڤەبەریا رژێمی	دەزگەها کارخانێ	دەزگای کارکردن	الادارة العمل

ریڤەبەریا رێ و پرا	کارگێریا رێك و پرا	دەزگای رێگکا و پرد	ادار الطریق والجسور
ریڤەبریا زێرەڤانیا و بازرگانی	بنگەهێ کارگێریا چاڤ دێری و تجارا	بەرێزەبەری چاوەدێری وبازرگانی	مدیریة الرعایة والتجارة
رێبەبەریا رۆشنبیری	کارگێریا هزرێن رۆن	بەرێوەبەری رەوشەنبیری	مدیریة الثقافة
ریڤەبەریا رژێمی	دەزگەها رژێم کاری	دەزگای میر	ادارة الحکومة
ریڤەبەرێ گرتیخانە	کارگێری گرتی خانێ	بەرێزەبەری حەبسی خانە	ادارة السجن
ریڤەبەریا نەژادنامی	کارگێریا نڤشی	بەرێزەبەری رەگەزنامە	ادارة الجنسیة
ریڤەبەر گەنجینێ	کارگێریا خزینی	بەرێزەبەری گەنجیمە	مدیریة الخزینة
ریڤەبەریا گومرکی	کارگێری گومرك	بەرێزەبەری گومرك	مدیریة الکمارك
ریڤەبەریا سکرا	کارگێری یا پرا	بەرێوبەری پرد	ادارة السدود
رێك	رێ، خەنا پێداچوونی	هێلی رۆیشتن	الطریق
رێك ئێخست	بەرهەڤ کرن	ئامادەکرن، رێك خرا	تنظیم
رێك بەردا	رێ ڤالاکر	رێ بەردا	فسح الطریق
رێك بری	رێ کێشاڤە	رێ بریەوە	قطع الطریق
رێك ڤەبری	رێ پیچیاند	رێ بریەوە	الطریق المقطوع
رێك ڤەقوتا	رێ بری	رێ کوتاوە	ضرب الطریق، حمل الطجریق
رێك کەت	وەصا چێ بوو، وەتۆڤ چێ بوو	رێ کەوت	تصادق
رێك کۆلا	رێ ڤەکولی	رێگا کۆلیەوە	حفر الطریق
رێك گرت	ب رێ داچوو	رێگا گرت	ماسك الطریق
گا/ رێکا تو تێرا چوی ت وێ رێکی دا نەزڤرە			
رێ گوهۆرتی	رێ ڤەگوهاستی	رێ گۆریەوە	تبدل الطریق
رێ خەلەت کر	رێ یا بەرزە کری	رێ خەلەت بوی	ضیاع الطریق

رێ کێش	رێ پیڤان ب پیا	بە پارێشتن	المسیرة
رێنچبەر	کارکەری، شزل کەر	رەنج دەر	کادح
رێنێ	بەرێ خۆ بدێ، بەحکێ	تەماشا بکە	أنظر
رێنجەدل	دل پەقین	تەقینی دل	ذبحة القلب
رێنحی بوون	پیستی بوون	سر بون	تشنج
رێنمایی	شیرەت کرن، نەسیحەت	ئامۆژگاری	نصیحة
رێوی	رێزینك	رێبوار	عابر السبل
رێکە	هەرە، بریڤە رێکە	برۆ	إذهب
رکێب	خەلەکە، بۆبێ دانانا سەردا پێ بچنە سەر هەسپی	ئەلقەی پێ هەلگرە بۆ سواربوونی وولاخ	حلقة تساعد الفارسي على الصعود

- ز -

پەیڤەکا دی ژ پەیڤیت نەبزۆین دزمانی کوردی دا – ز –

ز	وەکی ئامرازەکێ تێتە ب کار ئینان	لە	علی
زا	ئەز بەنی مەزنی من، بارزانی ڤێ بەیڤێ دبێژی	گەورە	السيد
زای	جار، دەڤەرا مزیریا دبێژن، ڤێ زای، ڤێ جاری، تێتە بکار ئینان وەکی پاشگرەکی، خارزا	حارە، ئەو جارە، دەبێ بە پاشکگر، ئامۆزا	مرة، هذه المرة، ابن عم
زاب	دۆشك، زێدەیی بەیدابواری	سەکۆ	دكە
زا	بونن، بۆ گیان بەرا بکاردین، چێلامە یا زای	هەبوون	ولدت
زاپەندیی	ژ مرۆڤا بوون	لە ئادەمی یە	جنسي البشري
زابۆق	گەلی، رێکا د ناڤ بەردا و چیادا	گەلی	وادي
زات	شیان، مەزنی	هەبوون، بەزاتی خوا	وجود
زات برن	ترساندن	ترسان	تخويف
زات چوون	دل قەتیان ژ ترسا	زەندەق چوون	أرعب
زاخ	شەب	کەرەسەی دەرمانی	اشب
زاخ دار	زێررکی، دەرمانگری	لە کەرەسی شەب دراو	جوهر
زاهون	شەکفت	ئەشکەوت	كهف
زاخو	رەنگەکێ کورکایە	جۆرە پالتسۆیەکە	نوع من المعطف
زاخورر	شکەفت	ئەشکە	كهف
زاخ	میرانی	پیاوەتی	شجاعة الرجولية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
زاد	خارن، خهوران	سوراله	الغذاء
	دەف، دەڤ	دەم، دەو	منح
زارۆ	بچیك	کۆرپە، منال، مندال	طفل
زارەکی	گۆتن ب دەڤی	زاراوەیی	الشفهي
زارخۆش	ئاخفتن خۆش	قسە خۆش	حسن الالفاض
زارگۆتن	ستران گۆتن	گۆرانی ووتن	غناء
زارئێشە	ئێشا دەڤی	ژانە دەم	وجع الفم
زازا	١- نەڤی.	نەوە	حفيد
	٢- ناڤێ هۆزەکا کونا ل		
	نابینا(ك خ) ژدین		
	زوردار، ئەو کەسی زدلی	زۆردار	ظالم
	بکەن، ئەڤ پەیڤەیا کوردی		
	کریە		
زالگەم	لبن دەست، بن گەهی	ژێر دەست	السيطرة
	شیانی		
زال	شیان	توانا	اصطناعة
زاج	رەنگی رەش	رەش	صبغ الاسود
زای	جارێ، ڤی زای ئەز ناهێم	جارێ	مرة
زاواسا	شەش کوچکی	شەش پالۆ	مكعب
زاویتە (زا+ وینە)	ناڤی نەحەیکا مزیریانە ل	ناو ناخیەکە سەربەشاری	اسم ناحية
	دەڤەرا دهۆك، ئەزبەنی +	دهۆکەوە	
	وینب/ هە)		
زاو	ژنکا چلك جار	ژنی زەیسانی	مرأة حديثة
			الولادة
زامدت	ئاهن	ئاسن	حديد

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانی عەرەبی
زاك	شیرێ زارۆکێ شنی دبیت ژ دەیکا خۆ وەردگریت	شیری منالی تازه بوو	حليب الطفل حديث الولادة
زاڤا	ژن ئینان بۆ کورەکێ ڤێ پەیڤیێ بۆ دبێژ، خودێ شێرۆی بکەتە زاڤا	زاوا	عريس
زانایێ ئابووری	پێ زانینیت سابیری	ئابووری زان	عالم الاقتصادي
زانایی ئەزمانی	پێ زانینیت زمانی	زمانەوان	عالم اللغوي
زانایێ برینا	برین چێ کەر	برین ساز	طبيب
زانا	بیروهزرکەر	زانا	عالم
زان	پێ حەسیا	ئاگادار ببو	ادرك
زاندك	باسك	مەچەك	زند
زایچه	باوەرناما بچیك بۆونی	بروانامه منال ببو	بيان الولادة
زایشت	بۆنن هەبوو	بوون	ميلاد
زاینگەه	بنگەهێ بچیك بوونی	بنکەی منال بوون	مستشفى الولادة
زاین	بچیك بۆن	منال بوون	ولادة
زاین نامه	ناما ژارۆبینێ	زاین نامه	بيان الولادة
زاخۆ	سەرکەتن	سەرکەوتن	انتصار
زەبەش	شتی، شمتی	شووتی، شفی	رحبي، شمزى
زڤره بەدەست	ژێ هاتی، یێب هێز	بەتوانا	مسيطر
زەبره دەستی	بهێزی	بەهێزی	قوة
زەبەبوت	چەرمی سەر ریڤیکا	پێستی سەر ریخۆله	
زەبلەۆتکا بادای	چەرمێ سەر ریڤیکا بادای	پێستی سەر ریخۆلەی بادرا	غشاء الأمعاء ملفوفة
زەبلەك	گۆشت	پِست	لحم

پەیڤ	کرمانجی [illegible]	کرمانجی [illegible]	زمانێ عەرەبی
زەبلەکا تەنشتێ	گۆشتی رەخی تەنشتی	گۆشتی لا تەنیشت	لحم جهة
زەبلەکا تلي	پرتا گشتۆشتی رەخی	پارچە گۆشتە لای	عضلة جهة
	راستی ژ زکی	راستەی زك	اليمنى من البطن
زەبلەکا لولواڤا زراڤ	پرتەکا گۆشتی ل سەر لیلاقیە	گۆشتی سەر لولوق	اشضية الطويلة
زەبلۆتا راکێشای	چەرمێ ریڤیکا پەحن	ریخۆلەی پان	القولون
زەبلۆتا هارکێشای	چەرمی ریزیکا سەری	پێستی ریخۆلەی سەروە	القولو الصاعد
زەبر	پێست شیان، زەلامێ زەبر دسەت من دڤێت	بەتوانا	عزم
زەبرە قوونە	هێك	هێلکە	بيض
زەر	رەنگی حەتاڤی	رەنگی هەتاو	اصفر
زەراڤ	ئاڤەکا تەخلە و ڤەرە د ریژیتە سەر خاینێ دعیرکی دا بزمانێ بیانی ئەنسولین یێ چۆی	زەراو	الصفراء
زەرداڤ دانك	کیسکێ زەرداڤێ	کیسەی زەراو	الحويصلة صفراء
زەرداڤ	زەراڤ، کیسکی ئاڤا تەحل تێدا بۆ هەزم کرنا خارنی	کیسەی تالاو	كيسة الصفراء
زەنگ زۆر	ستنگ	زەنگە زۆرە	زنبور
زەرداڤ	ئاڤا زەر، ئەڤ ئاژە ژ بەریرینا تێت	زەرداو	ماء الجرح
زرەبێنك	نەڤە دارەکی ددانە بەر گای دەمی درینێ	ناوی دارێکە داوەنە پاشی گای کانی دروونە	تسمية للخشت تضع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانی عەرەبی
			وراء الثور عند الحصاد
زەرپانێ	لێ دان	لێ دا	ضرب
زەر پەتنی	زەبۆیی، زەردە پرتیخ	زەر هەلگەڕای	اصفر شاحب
زەردەپلە	زەهێت زەرد چاڤی داچێ دبن	رەگی لە چاودا	اوعية الدموية الصفر في العين
زەردە چەوە	رەهازەر، دکەن ناڤ زادی دا	زەردە چەوە	عرق الصفر
زەردە پەر	پەرێت زۆژی زەردە بن دەمێ ئاڤا دبیت	زەردە پەر	اصفرار الثمر
زەرك	ئەڤە نەساخیەکە مرۆڤی دگریت خوینی خراب دکەت ردنگ زەردبیت	زەردوویی	حمى الصفراء
زەرك	ئەڤە د هێکی دایە	زەردێنە	صفار البيض
زەرکا پەزی	ئەزە ئێشە کەیا پەزی یە د هەیڤا گولانێ دا	زەردوویی مەر	صفار الخراف
زەرزەڤان	ئەڤە شیستکاتیە دخۆن ل گەل زادی	سەوزە	خضار
زەربین	توخیب	سنوور	الحدود
زەرەند	ئەڤە پرتەقالێت تام تەحلە	دجۆرە برتەقالی تام تال	حنضل
زەردەشت	ناڤێ پێغەمبەرەکێ بەری عیسی پێغەمبەری هەبوو	ناو پێغەمبەریکە	الزرادشت
زەرگون	ئەڤە هنجە مۆرکێت شیشەینە کەنە ناڤ زێرادا	جۆرە مۆریەکە ل ناو زێری ددانێت بۆ جوانی	
زەریا	ئاڤەکا فرەه و مەزن	دەریا	بحر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	[illegible] عەرەبی
زەری	پەری	فریشتە	ملائكة
زەرکۆنە	چیچکەکا بچیکە و پەرزەردە	چۆلەکەی پەروەرد	عصفور ذات ريشة صفراء
زەرۆکی	زەرك	زەردوویی	برقان
زەرۆیلە	پەرنجەیەکە یێ کۆچەر دەمی کۆلانێ تیچت	باڵداری کۆچ کەر	طير المهاجر
زەرزیر	ئەڤە ناڤی تەیرەکێ یە یێ ل دەشتی هەین، کوردی کریە	ناوی چۆلەکەی کۆچ کەرە رەنگی رەشە، رەشوێنکە	زرزور
زەرك	مەنجەلۆك	تراری ب چمپل	سطل
زەریف	جوان، تازەی، ئەڤ پەڤە پاشی عەرەبی هاتی بەلێ نوکە یا کوردی کریە	جوان	جميل، ظريف
زەراڤە	گیان بەرەکێ بەژن درێژە، جوانە	جوان	جميل
زەرزەنگ	تزبی	تەزبیح	مسبحة
زەرگۆك	باز زەر، ناڤێ بچیك کریە	زەردەکە	اصفر، اسم مصغر
زەرنا	ئامیری ئاوا یە، گۆڤەند ئەڤە دهۆل وزورنایە	زورنا	آلة البوق
زەعڤا	زاڤا	زاوا	عريس
زەخم	مەزن، ئەڤ پەیڤە یا کوردي کریە	گەورە	ظخم
زەفەر	کەفا سەر گۆشی	کەفی سەرگۆشت	زفر
زەفەر	شیان، ئەڤە تو چەندێ بی	توانا	قابلية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
	زەرڤەری پرتەکا عەردی بەرناڤێ یە دچینن		
زەڤی ڕاکرن	ئەرد کێلان و بەرهەڤ کرن بۆ چاندنێ	وزەروی کیلاو ئامادە کراو بۆ چاندن	اعداد ارض للزراعة
زەفە	ئیفلەح	سەرکەوتن	انتصار
زەڤەرچی	حێرس هەبوون، خیرەت	خاون هەست	ذو قابلية
زەحف	گەلەك، بۆشی یێ ئەژمارتن	زۆر	كثير
زەحق برن	گەلەك برن	زۆر بران	أخذ كثيراً
زەحف بادا	گەلەك وەربادا	زۆر بادران	لف كثيراً
زەحف بەردا	گەلەك ئازا کرن	زۆر بەردران	أطلق سراح كثير
زەحق بەریۆیی	گەلەك سۆت	زۆر سووتا	اشتعل كثيرا
زەحقف بڕی	گەلەك بڕی	زۆر بڕی	قطع كثيراً
زەحف بوو	گەلەك بوو	زۆر بوو	كان كثير
زەحف بانگ دا	گەلەك کرە گازی	زۆر بانگ درا	آذن كثيراً
زەحف پەحن کرن	گەلەك پان کرن	زۆر پان کرد	تسطح كثيراً
زەحف پێچا	گەلەم وەرپێچان	زۆر پێچانەوە	لف كثيراً
زەحف تێ کر	گەلەك کرێ	زۆر تێ کرد	صب كثيراً
زەحق ترسیان	گەلەك ترسیان	زۆر ترسان	أخاف كثيراً
زەحق تیلەکی بوو	گەلەك برسی بوون، بۆ گیان بەرا دبێژن دەمێ زەعیف و یێ خودان دین	ڤۆر لەر و لاواز بوون	جاع كثراً
زوحف تێدانا	گەلەك کێم کر	زۆر کەم کرد	تناقص كثيراً
زەحف جەمیان	گەلەك کۆم بوون	زۆر کۆبوونەوە	تجمع كثيرا

بەیڤ	کرمانجیا ژووری [illegible]		
زەحف بوو	خۆ خشان	مز یا گشانەوە	طحف
زەحف چوون	گەلەك برینە چوون	زۆر چوون	ذهب کثیراً
زەحف چێ کرن	گەلە درست کرن	زۆر چاك کردەوە	صنع کثیراً
زەحق چەماند	گەلەك خار کرن	زۆر خوار کران	انحنی کثیراً
زەحق خار	گەلەك خار	زۆر خورا	أکل کثیراً
زەحف خاپاندن	گەلەك سەرداہر	زۆر هەلفەلتا	کثیر الخداع
زەوحف دابای	گەلەك بەرہاکرن	زۆر بەباکرد	قوی کثیراً
زەحق ڕاکرن	گەلەك هەل گرتن	زۆر هەلگرتن	أرفع کثیراً
زەحف ڕابوون	گەلەك کێل بوون	زۆر هەلسان	أقام کثیراً
زەحف راوستیان	گەلەك سەر پی مان	زۆر وەستان	وقف کثیراً
زەحف راهژیا	گەلەك ڤەلەرزی	زۆر حولاوە	اهتزة کثیراً
زەحف راداں	گەلەك مالین	زۆر گەسك دران	کنس کثیرا
زەحق زانی	گەلەك بی زانین هەبوون	زۆر زانی	عرف کثیرا
زەحف ژی ستاند	گەلەك ژێ وەرگرت	زۆر لێ ستاند	أخذ منه کثیرا
زەحف شی کرن	گەلەکا زەوجین	زۆر شوکران	تزوج کثیراً
زەحف قەرسین	گەلەم صاربوون	زۆر ساربوون	استبرد کثیراً
زوحف قەدکر	گەلەك پارچەکرن	زۆر پارچەکران	قطع کثیراً
زەحف قەلەوبوو	گەلەك رن و گۆشت گرن	زۆر قەلەو بوون	سمن کثیراً
زەحف قڕبوون	گەلەك نە هێلان	زۆر نەمان	إبادة کثراً
زەحف قەرمن	گەلەك صار بوو	زۆر ساردوو	استیبرد کثراً
زەحف ڤەقوتا	گەلەك لێ دا	زۆر کۆتایەوە	ضربە کثیراً
زەحف ڤەمراند	گەلەك تەمراند	زۆر کوژانەوە	اطفئ کثیراً
زوحف ڤەنان	گەلەك کورك دانان	زۆر مریشك کڕبوو	وضع دجاج کثیراً
زەحف کەنین	گەلەك کرە کەنی	زۆر بی کەنین	اضحك کثیرا

بهدینی	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
زەحف کەریۆکی	گەلەك یێ کەدینە	زۆر رق رەبەلیسە	کثیر عصبي
زەحف کەلی	گەلەك گەرم بویی	زۆر کولا	حمي کثیراً
زەحفەك	گەلەکیەك	زۆریەك	اکثرة
زوحف کر	گەلەك کرن	زۆر کران	عمل کثیراً
زەحف گرتن	گەلەك قەید کرن	زۆر گیران	مسك کثیراً
زەحف گەڕیان	گەلە برێڤە چوون	زۆر گەڕان	تجول کثیراً
زەحف گەنی بوو	گەلەگك غەفنی	زۆر بو گەن بوو	تصفى کثیراً
زەحف گەمراند	گەلەك کرنە د ئاڤێ دا	زۆر خوساندەوە	مقع کثیراً
زەحفی یە	گەلەکی یە	زۆریە	کثیرة
زەعیف	لاواز	لەر	ضعیف
زەحمەت	گرنی، بی شیانی	گران	صعب
زەحمەت کیشان	خۆوەستاند، خۆوە صتاند	خۆ ماندوکرد	تعب نفسە
زەحمەت بر	وەسطیان ڤی کەت	ماندوو بوو	متعب
زەحمەت ڤی ما	وەستیان پێ ما	ماندوو بوون بۆ ماوە	أخذ تعب
زەمتاند	کرنە د ئاڤێ دا نەرم بین، کەرداند	خوسانەوە	نقع
زەمبەربیر	ئامیرەکێ زوورنا یێ	جۆرە زوورنانە	نوعە من آلة بوق
زەمبەلی	ئامیرێ ڤەکرنێ	وا شەری کردنەوە	واشر الفتح
زەمهەریر	گەلەك صار، بۆ دەڤەرێت پر بەفر لێ بیت، دەڤەرێت بەفرین	سارداو	مثلج
زدمراند	جەریاندن	تاقی کردنەوە	تجربة
زەنە	راوستیان	وەستان	سکون
زدنپ	چەکوچك	چەموچ	مطرقة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری [illegible]	[illegible]	[illegible]زمانی عەرەبی
زەند	برنا دووی ژ دەستی	زەند	زند
زەغەل	١ – حیله کرن ٢ بی عەسل، مرۆڤی خراب	فێل باز	حیال
زەندانە	ناسنی زەندوپاسکا د پاریزن	پارێزەری دەست	حماية اليد
زەنگلوك	١ – گیایەکە خارنا کەوالایە ٢ – گولاوی بیا سپیە د ناڤ باخچادا	گیایە خۆراکی ئاژەڵ، کونی سپیە	الحشيشة لغذاء الحيوان
زەنگولیتك	ئەڤە چیچکەکە یا پەرزەرە ئو قەهوایی	چۆلەکەیەکی بچوکی پەرزەردو قاوەیی	عصفور ضا ريشة اصفر وقهوائي
زەنگل	زەنگ	زەنگولە	جرس
زەنگلا ئاگەهداریی	زەنکا پی زانینی	زەنگولەی ئاگاداری کردن	جرس التنبيه
زونگین	پریارە و مال، پەیڤەکا کوردی کریە	هەبوونی پارە، سامان دار	غني
زەگزەگە	زەلامێ گەنجێ مەزن	پیاوی گەنج زەبلاح	قوي الهيكل
زەلاتە	هەملی رەنگێت زەرزەواتا پێکڤە ل گەل زادی دخۆن	زەلاتە	صلطة
زەلام	مێرك، ئادەمیێ نێر	پیاو	رجل
زەلام پاش	١ – بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێن ب کەیسی و قیافەت بین. ٢ بۆ کەسی لەنجی کەر	١ – بە کەلەگەت. ٢ – بیاو چاك	١ – ذو قيافة ٢ – رجل الطيب
زەلام براند	مێرنە هێلان، لەلاندنا زەلاما	پیاو فراندن	فنى الرجل

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
زەلام ریڤەبەرن	مێر ب ریڤەبرن، رێ نیشادانا زەلامایە	ری نیشان دەری پیاو	ادارة الرجال
زەلام رەنگ	خودك مێر، شتی مێرکانە	رەنگ پیاوە	الرجال
زەولام کوژ	مێر کوژ	پیاو کوژ	قاتل الرجال
زەلام گرت	میرە حەبسی کر	پیاو گیرا	مسك الرجال
زەلان فرۆش	مێر فروشی	پیاو فرۆش	بايع الرجال
زەلامینی	مێرینی	پیاوەتی	الرجالي
زەلام هایدان	بەرێ مێرا دا کریارا	هانانی پیاو	تمريض الرجال
زەلال	رۆهن، پاقژ	یی گەرد	صافي
زەلکاو	برکا ئازا پەنگپای	چاوە ئاوی وەستاو	مستنقع
زەلیل	گەلەك بێ حال بوو	رەزیل بوون	مذل
زەلیا	خشیا، ڤی پەیڤێ بۆ ماری، دبێژن دەمی خۆش بچیت	خشە، بۆ رۆیشتی مار بە کار دی	زحف
زەلیانا سەرجەمەدێ	تەحسانکا سەر جەمەدێ	خلیسکەی سە هۆل	تزحلق على الجليد
زەلیان	تەحسانك، ڤەرەڤین	خلیسکیچنە	تزحلق
زەلقین	پێڤە نسیان، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	پێوە نووسان	لزق
زەهی	خسارەت	زەرەکردن	خسارة
زەها	هشك	ووشك	جاف
زەوال	قودبرِی، نەهێلان	قران	إبادة
زەوجین	جووت بوونا نێرومێ، ئەڤ پەیڤەیا کوردی کر دەڤەرا زاخۆ بکار دئینن	سوورکردن بەیەك	زواج
زەین	هزر	بیر	فكر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
زەین دار	خودان هزر و بیر	خاوەن بیر و هوش	ذكي
زەیتین	دەرامەتەکێ دۆهنی یە بێ تام تەحلە	زەیتون	زيتون
زەینینەر	ییب هزر	خاوەن هۆش، هۆشمەند	صاحب رأي
زیارە	کارکرن پێکڤە	هەرزەکاری	عمل الشعبي
زبر	زڤر	دڕ، زیر	خشن
زبل	ڤەمنایێت مەوالا	زبل	الدمن
زرپێن	کەتنا خارێ بهێز	ژڕپە	وقوع الشيء بشدة
زراندن	برینداربوون	پەڵەی سوورهەڵنات	شقق مع احمرار
زراڤك	گەلەك زراق، ناڤی بچیك کریە	باریکەڵە	رفيع
زراڤە	دەزیکی، زراڤیچك		
زراڤی	ریڤیکا زراف	ریخۆڵەی باریك	الامعاء الدقيقة
زراڤە سیە	سنگ کول بۆن، ئێشا سنکی	سیلی سی	سل الرئوي
زرار	خسارەتی	زەرەری	الخسارة
زراڤیا حلي	ریڤیکا زراڤایێ زێدەهیی	ریخۆڵەی باریکی لووس	أمعاء دقيقة
زڕ	بێ	بێ	كلا
زرە	مەزن، بۆ هەر تشتکێ زێدەی خو مەزن بیت ڤێ پەیڤی بۆ دبێژ نێدی هەر چ بیت وەکی، لێ زرەکەرێ	گەورە	كبير

پەیڤ	ب کرمانجیا ژووری	ب کرمانجیا ژێری	ب زمانێ عەرەبی
زرەخانی	ئاڤاهیێ مەزن	لاوایی گەورە	بیت الكبير
زرەزلام	زرەمێر	پیارو گەورە	رجل ضخم
زرەشێر	شێری مەزن	شێری گەورە	الأسد الكبير
زرەکەر	کەرێ ب هەیکەل	کەری گەورە	حمار ضخم
زرە دەبیحە	مرۆڤی گەلەك مەون	شینە پیارو	انسان كبير
زرار	خوسارەت	زەرەر	الخسارة
زربیزە	رستك	زنجیری مل	سلسلة
زرچك	تەنگاڤ کرن	تەتنگاو	حرج
زرچێن	دەنگی خراکەرایە	دەنگی تری کەر	
زرتە	زرە	گەورە	كبير
زرەتك	١- زەلامی کرێ گرتی، بۆ هەمی کریارا بی بکەت. ٢- خودان شیان	پیاوی هەموو کردار بی بکا	رجل المؤجر
زرتە زەلام	زەولامی مەزن	پیاوی گەورە	رجل كبير
زرتە چۆك	کریارێت نەوەیی	کارێ نابەچێ	عمل غير مرغوب
زرت	کێل	قیت	منتصب
زرتە	چاڤ ڤەکری	چاو کراوە	العين المفتوحة
زرت لێ دا	خۆ ئینانە دەرژ درەو. ئاخفتنیت مەزن دگەن لەشی راست	بە درۆ خۆ هلە کێشان	اضهار نفسه عن الكذب
زربرا	برایی نەش دەی بابا بیت ژ ئێك ژ وان بیت	برا لە دایك د باوك نەبی	اخر الغير حقيقي
زربار	بێ بەهرکرن، سەردار بی	بی بەش کردن	حرمان من

	زربار بۆی ژ میرانی بابی		الحصة
زرباب	دەیکا لێکی شیب لێکی دی بکەت لەو زەلام دێ بیتە زرباب بۆ وی زاروک	مێردی دایك	زوج الأم
زر	ترا کەرا	تری کەر	
زرچك	بهنا مەرا، دەمێ بهنا خۆ دەدەت ترەکێ ل گەل د کەت ئو پهنەکی د هاڤێژیت	شولا قەی کەر، لووشکەر	ضرب ا لجمار بالرجل
زرچۆنە	بێ قیمەت	هیچ و پوچ	بلا قیمة
زرخال	برایی ژن بابی، بۆ کەسەکی	زرخال	اخ لزوجة أب
زرخالەت	خوشکا ژن بابی بۆ کەسەکی	خوشکی باوەژن	اخت زوجة أب صلة القرابة له
زردەیك	ژن باب	باوەژن	زوجة اب
زرکێتك	مێتەکا	زورنگە	زنبور أصفر
زرك	ڤەگرتنا خۆلیێ د ئاڤێدا	گرتنە وەی خۆلە مێش لە ئاودا	قاصر
زرکورە	کوری گەنج، کورێ خۆرت	کوری حاحێل	ولد شاب
زرکچە	کچا جەحێل یا گەهشی	کچێ گەنج و کەیوو	فتاة شابة
زرزۆلب	بی شەرم	بی ئابرو	بلا حيا
زرگیز	گەرا کرو، نەلا گرە ز ەلکی مو بی رەل بهای هی ناهـ.ـە دەر	گوێزی ناوکەکە دەر نەچێ	لب الجوز الذي لا تخرج من القشرة

زڕگێزەر	گیایەکە شتی گێزەرانە بەلێ گێزەر نینە	گیابێکە وەك گێزەر بەلام گێزەر نیە	نوع من الحشیش تشبه الجزر لکن لیس الجزر
زرینگا کەهربی	کەهربە ب ڤەدان	زرنگا ئەوی کاربا	الرنین الکهربائي
زرنابێژ	مرۆڤێ زرنا یی لێ ددەن	زورنا لێدەر	ضارب البوق
زرِز	کەسێ خراب	کەس خەرابە کارێ	شخص النحس
زرِبوون	زێدە بوون	زیاد بوون	تکاثر
زرِسیسك	دەنگ چڕچرەی	جەنگی چرەچرِ	صوت ل صرصر اخضر
زرمام	برایی زرِبابی	برای مێردی دایك	صلی القرابة اخ الزوج الأم
زرِمین	گورمێ، دەنگی بهێز ژی هن	زرِمە	اصدار الصوت القوي
زرِمتی	قەرسین	بەستراو	مثلج
زرِمەلێ	زۆران بازی، خۆلێك دان	زۆران بازی	مبارزة
زرمندال	خودان کری	بەخێو کەر	ربیب
زرمتی	ڤەگرتی	گرتەوە	تصقیع
زرِکاگیزێ	گرِهارە شاگیزێ، یا تیفکلێت گیزێ	گرتنە وەی ئاو لە گەل توێکسلی گزێز	القاصر الجوز
زرهۆك	رەنگەکێ شەر بەستێ یە	جورە شەرەبتە	نوع من الشربت
زرێن	دەنگ ڤەدان	زرنگە	الرنین
زری پیلای	جلکی ژ پیلای چی دکەن	بەرگی بۆ لای	لبس من المعدن

پەیڤ	کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
زریای	ڤەخوریای	خوراالدن	حكة
زری بۆش	ب ئاسنی ئخالتی	بە ئاسن دا بۆ شراو	درع
زریـچ	سیمێ تەیـسی تەیسۆك	سیی بریقەدار	
زرین	ڤەرنین، دەنگی لێ دانێ، ن زەلەهەك لێ دا زرین ژی هات	دەنگی لی دانی رومەت، زلە	ضرب على الخد
زستانی	نەساخیا بهنێ	نەخهۆشی بۆن	مرض الولادة
زفت	زیرەك، لەشی سڤك	سووكەلە	خفيف الحركة
زڤار	پرت، چیڤال	پارچە، لەتكە	قطعة
زڤراند	دوراندن	سووراند	دورة
زڤربۆن	خۆبەر هەڤكرنا شەزی	زویر بوون	إاضة
زڤرو کیت می	خدلەکیت می	گلواڤەی موو	تجاعيد الشعر
زڤرزکیت میوی	ریشالکلیت میو خۆ پی د هەلاویست	ریشالەی می خۆی پی هەل دەواسی	شرعات الهواية في شجرة العنب
زڤرۆکا ژینی	دۆرانکا ژیانی	سودی ژیان	دورة الحياة
زڤرۆکا ئاڤێ	پێلێت ئازا دەریا	گەرداوی ئاو	المواد المدورة
زڤرۆکێت خوینی	ئەڤە هندە پرسکت ل گیانێ مرۆڤی تێتن دەمی خوین زیدەبیت	ڤینجکەی خۆین	نوع من الحياة تظهر عند زيادة الدم في الجسم
زفرەلاق	ئەڤە دارەکە گولا ددەن ل جۆلابی، گولا نەر ئەوانی	جۆرەدارێکە گو ل دەدات لە چۆل	نوع من الشجرة تثمرة وردة أدغوان
زڤر	١- زیرەك ٢ نەبەز، ملی، رویر		شجاع

[illegible] پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	[illegible] زمانێ عەرەبی
زڤری	ل دۆر خۆ زڤری، بەری خۆ دجان ل دۆر خۆ	سووڕاوە ل دووای خووی	التفت حوله
زڤرۆك	نامان شۆك	قاب شۆر	جلاف الغسيل
زڤرانگ	دەورا زڤرینێ	خولگە	مدار
زڤسان	دەمێ بەفر و باران تێت	کانی کە بەفر و باران دێ	الشتاء
زڤستانی پوش	جلکێت زڤستانێ کرنە بەر	خۆ بۆشین بەجلی زستانە	لبس ملابس الشتاء
زڤستانی	بۆ ژنکا چلك دار دبێژین	ژنێ جلە دار، زەیستانی	مرأة حديثة الولادة
زڤنگی	ناڤێ گوندەکی یە ل دەڤەرا بەرواریا	ناوی گوندێکی سەر سنورە ل ناوچەی بەرواری	اسم قرية في منطقة البرواری في دهوك
زڤیرك	سەرگێژی	سەرسووران	دوار الرأس
زڤیلا حەفکی	زیپە ڕاحەفکی	گۆشتی بەرگەروو	الحم القصبة الهوائية
زڤیل زڤیل	چیڤال چیڤال، پرت پرت	لە تکە لەتکە، پارچە پارچە	قطع الرفيع
زڤیرك	زرکێتك	زەردە زیرە	نوع من ا لنمل
زك ئێشی	ئێشا زکی	ژانە زك	ألم البطن
زك پڕ	زك تژی، بحال	زك پڕی، زکی هەیە	حامل
زك چۆیی	هناڤ چۆیی	ئیسهال بوون، زك چوون	اسهال
زك ڕەش	١- بۆ کەسەکی دبێژن دەمێ چ خێر بۆ کەسی نەزێت. ٢- زکی ڕەنگ ڕەش	١- بۆ کەسی نا حەز ٢- زکی ڕەنگ ڕەش	سمية للشخص غير طيب، بطن الحسود

زك فەهاتی	زکی هاتیە خوراین و شۆربۆیی	زكی گەورە شۆر	بطن كبير متدلي
زکاك	كزلان	كزلان	زقاق
زك ماك	١- دەهبوونێ دا بەری کۆبیتە دنیایی. ٢- دزکێ دەیکێ دا	لە وکی دایکی دا	في بطن الأم قبل الولادة
زك مازن	زکێ جهالی، تل فەهاتی	زك گەورە	كبير البطن
زك گیری	زك گرتی	زك گیراو	مقبوض
زکین	یێ حەسید، حەژ زکێ خۆ دکەت، خوارنی دخۆت	حەسوود، حەز لەزك کرد	حب البطن، محب الأكل
زك گیری	زك ڕاوستانی	زك وەستان	قبض البطن، امساك
زگوردی	بۆ کەسەکی دبێژن یێب تنێ بیت چ مێر چ ژن بیت	زگوردە، کەسی بێ خێزن بی	تسمية لشخص المنفرد، اعزب
زلەی زل	زل زل، بەرێ خو دا بێ کو چاڤێ خۆ بینت و بەت	ڕێك ڕێك تەماشا بکا	النظرة الحادة
زل بەری خودت	راست بەرێ خۆ ددەت	زەق تەماشا دەکا	نظرة حادة
زل	ب شدیای	زەق	بدقة
زللە	شەڤ لێ دان	زلە	لطمة
زلقوتینم	چاڤ گرتن و ڤەکرن	ڕوودانێکە لە چاوکە دەگرتن و دەچوو	سد وفتح العين
زلق	١- گر مریشك ٢- بەقلی، زلیخ	١- سلق، ٢- زلق	سلق

زلك	جيلك	جيلكه	شوك
زلينك	طەبەکا ژنك چێ دکەن	سەبەتە لە چەللسوکی گەنم دروست کەن	سلة
زلپ	حشك، هشك	ووشك	يابس
زلپاته	بێ ئاڤی	بێ ئاوی	بلا ماء
زلپین	١- چ ئاڤ تێدانه. ٢- دەنگێ گەتنا چیکی د ئاڤێ دا	هیچ ئاوی تیا نیه	بلا ماء
زهاکرن	هشك کرن	ووشك کردن	تبس
زمان بەستی	زمان گرێ دای، نەئاخفتن	بی زمانی، لال	أخرس
زمان پان	ئاخفتن تازه	زمان پاك	لسان الطيب
زمان پیس	ئاخفتنێت کرێت کرن	قسەی ناشرین دەکا	لسان الغير طيب
زمان حلي	بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێن خۆ د خەلکی ڤەددەن ئو خۆ ل بەر شرین دکەن	زمان لووس	أم اللسانين
زمان درێژ ١	١- ئەزمانی درێژ ٢- بۆ وان کەسا د بێژن ئەوێت بێ حسێبن باخڤن. زمان درێژی دارکۆکێ سەری خودانیه	زمان درێژ	اللسان الطويل
زمان، ڤس	ئەزمانی نەیی تمام	قسەرزمان	التشبغ
زمان گرێدان	بێ دەنگ بوون، نەشیان باخڤن	١- قسە نەکرن. ٢- زمان بەستان	١- رط اللسان. ٢- عدم کلام

زینده	ساخ	زندو	حي
زنجار هەلدان	زەنگ دان	زەنگ هەل نان	صدء
زنجار	زەنگ	زەنگ	صدء
زنج بیر	گیایەکێ رەنگ زەردکە نە ناڤ چاییێ دا	جۆ گیا بێکی رەنگ زەردن دەیکە نە ناوچا	نوع من الحشيش توضع في ضاى
زنجەفیل	ئەڤە گیایەکێ بهاریە بۆ سەر ئێشێ یێ باشە	زەنجەفیل	
زنار	دەفەرێت بلند	تاوێری بەرز	منطقة العالي
زنح	کەسی نەرحەت، ئەز پەیڤە یا کوردی کریە	نارەحەت	مشاكس
زوها	حشك	ووشك	يابس
زوقم	١- جەمەد ٢- تەحل	سەهۆل	صقيع
زوغور	بەرین	بەردین	حجري
زورگوردە	نەزەوچی	بێ ژن بێ مێرد	عزباء
زوختێن	عەداڤ	کێم	ماء الجرحة
ه/ ل من برین پڕ خوین و زوختێن/ طا طا			
زۆب زربە	زەلامێ خۆرت، ئەڤ پەیڤە ناڤێ واتایێ یە	زەبەلاح، گەورە	كبير ،حجم
زۆب	مەزن	گەورە	كبير
زۆپە	صۆپە	سۆپە	مدفاء
زۆر	گەلەن پر	زۆر	كثير
زۆر خۆر	گەلەك خۆر، بخۆر	زۆر خۆر	أكول
زۆزان	دەڤەرا چیا و بەفرێ	کوێستان	المنطقة الباردة
زۆزان	گەلەك زان	زۆر زان	عارف

زۆر خانه	جهێ خو لێكدانكێ	زۆران خانه	ساحة المصارعة
زۆرت	گەنم شامی	گەنمە شامی	الذرة
زۆر داری	بێگاری	زۆر لێ كردن	استبدادي
زرۆدار	بێگار كردن، خودان شیان	نەترس	مستبد
زۆر ژێ كرن	خورتێ لێ كرن	ترساندن	استبدادي
زۆرەملی	ب خورتێ، تەعدایی	زۆرەملە، بەزۆری	جبراً
زوخ	شیان	توانا	قابلية
زوڤ (ز)	زیڤ زیڤه	هەزاربی	
زوم	خیڤەتێت كۆچەرا	خیوەی رەوەند	خيمة الرحال
زوم	ب دۆن	رۆناوی	رسم
زوراب (ف)	گەلەك ئاڤی	زۆراو	كثير الماء
زیبا (ف)	جان، جلبەرێ زیبا	جوان	جميل
زێده	پتر ژ مافی	زیاده	أكثر
زێدەكار	شۆلێ زیده	زیادەكار	عمل الاضافي
زێده بەها	گران بەها	نرخ زیادی	ازديار القيمة
زێده بار	پشكا زێده، بەهرا زێده	زیاده بەشی	حصة الاضافية
زێده	گەله تر، ئەڤ پەیڤه یا كوردی كریه	زیاد	زايد
زێر	كەرەستی گران بەها	كەرەسەی بە نرخ	معدن ثمين
زێرێ رەشادی	ئەڤە باشترین رەنگێ زێریه	زێری رەشادی	ذهب الرشادي
زێرێ كیشا بیست ویەك	ئەڤ باشترین رەنگێ زێریه	زێری عەیار بیست و یەك	ذهب عيار واحد وعشرون
زێر كێشا هەژده	ئەڤە رەنگێ زێری یێ باش نینه گەلەك كەرستێن دێ یێت تێدا هەي	زێری عەیار هەژده	ذهب عيار ثمانية عشر

زێرکێشا بیست و دوو	ئەڤ رەنگی زێری یی تازەیە لێ یێ نەرمە	زێر عەیار بیست و دوو	ذهب عيار النين وعشرون
زێری	ئەڤ گیان بەرەکێ هیرە بێت ناڤ ئاڤێ دا هەی خۆل دەڤێ کەوالا ددەت نۆ نەشێت ئاڤێ ڤەخۆت	گیان بەرێکی و وردە لە ناودا دەژی	حشرة صغيرة تعيش في الماء
زێڕین	١- ژ زێری چێ کری. ٢- ئاڤێ شاهـ زادەکا کوردە	لە زێر دروست کراو	صنع من الذهب
زێرنگەر	زێر چێ کەر، کارێ زێری دکەت	زێرنگەر	صايغ
زێرەڤان	چاڤ دێر	پاسەوان	الحارس
زێرەڤانی تەکنیکی	چاڤ دێری هونەری	جاوەدێری هونەری	المراقب الفني
زێرەڤانی ساخلەمیێ	چاڤ دێری لەشی ساخیێ	چاوە دێر تەندروستی	مراقب الصحي
زێرەڤانی زەڤیا	چاڤ دێری بیستانا	چاوەدێری باخچە	مراقب الحقل
زێرە و زینەت	چەکێ ژنا	خشل و زێر	الحلي والذهب
زێر نیشان	پرتا سەر ڤەی ددانی	بەشی سەرەوەی ددان	ميناء السن
زێندی	یێ ساخ، نەمری	زندوو	حي
زێن رۆن	یێب هش و بیر	هۆشمەند	ذكي
زێن کۆر	بێ هش و بیر	بێ هۆشی	فاقد الوعي
زێو	نەڤە ریبارە	زێ	نــهر
زێوك	گوندێ هوزا دوسکیانە ل بازێری دهۆك	گوندی هۆزی دوسکی	اسم قرية تقع في محافظة دهوك
زێوکا عەمۆی	گوندێ دۆسکیانە ل دهوك	گوندی دۆسیکە لە دهۆك	اسم قريةالدوسكية

في دهوك

زیڤرا کەلدال	گوندێ دۆسکیانە ل بازێری دهوك	ناوی گوندی دوسکیە لە شاری دهوك	اسم قریةالدوسکیة في دهوك
زێدەبار	بەهرا زێدە	زیادە بەش	زيادة
زێن	بو عەردەکی بلند و پەحن ژ هەردوو رەخا ڤەنشیڤی بین	بۆ زەوی بە کاردێ کەلە هەردوو لاوە نیشوبتین	ارض من جانبين منحدر
زێ	لەز	زوو	بسرعة
زیانکر	خوسارەت کەر	زەرەر کەر	متضرر
زیان	خوسارەت	زەرەر	ضرر
زیانۆ	خۆسارەت کر	زەرەر کەر	مضر
زیارەت	١- سەرددان. ٢- جهێ بەرهەڤ کر بۆ مری	١- سەردەان. ٢- شوێنی مردوو ناشتن	١- الزيارة ٢- القبر
زیپك	بۆ سەرێ بهارێ دبێژن	لە سەری بەهارە	في بداية الربيع
زیپە	دەمێ هەل کرنا بای بەلگێت دارا پێ ڤەین	کاتی هەل کردن بایە گەلای دار پێ دەکرتیتەوە	موسم فتح اوراق الشجر
زیپەر	زیپا پاطکێ، گۆشتێ پاتکێ	گۆستی بیشت مل	خلف العنق
زیپەرا سنگی	گۆشتێ سەرسنگی	گۆشتی سنگێ کەورە	الصدرية الكبرى
زیپە	سێ رۆژ ژ چلەی	سێ رۆژی چلە	ثلاث أيام من اربعين البرد
زیپرا پاش پیلی	گۆشتێ دیماهیا دەستی	گۆشتی دوای دەست	المربعة المنحرفة
زیپلە مور	ئەڤە قونێرە	جۆرە دەمەل	جرحة تحت الجلد
زیچ	چهن هاڤێتن	پێلاقە هاوێشتن	

زیـچلك	فێل	فێل	حيلة
زیخ	١ – زیروك ،خیز ، ئالا كورەكێ زێكە. ٢– مەهندە خیز دڤێت بۆ خانی	ئازا، خیز	رمل
زیراج	حەلاندنا كەرەسا و كرنە دقالبدا	تاواندنێ كەرەسە	صقل
زێرە زیڕ	دەنگە دەنگێ بلند	قیژە قیژ	ضوضاء
زیرك	دەمێ بهارا عەرد شین دبیت خەلك د چنە سەر	ئەرزی سەوزی	ارض خضراء
زیڤاری	ژاری	هەژاری	الفقر
زیڤ گەر	كاركەرێ زیڤی	زیو فروش، زیوگەر	صايغ الفضة
زیڤ	ئەڤە كەرەسێكی ب بەهایە دكەنە چەكێ ژینكاریێ	زیو	فضة
زیڤ زیڤە	زۆڤ	هەزار پێ	ام اربعة اربعين
زیلك	دەلیڤە	ووچان	فرصة، مهلة
زیمار	شین و بەهی، دائیم دكەتە	تازیە	تعزية
زینهار	بەهی	تازیە	تعزية
زین كرن	نەخشاندن	رازاندنەوە	تزين
زینێ هەسپی	ئەڤە مێزەركەكا نەخشاندیەی دانتە سەر پشتا هەسپی	مێزە رەی سەربشتی ئەسپ	سرج الحصان للزينة
زین پۆش	زین كری	زین كراو	مسرج
زیهاصتی	ئالە بهینا سەری و پانكێ	پشت مل	القرة الضفية
زی بر	ب لەز بر	زوو بردی	أخذ بسرعة

زی بە	لەزکە، بۆ داخازیێ	زوو بە	إسراع
زی بۆ	لەزبوو	زوو بوو	كان سريعاً
زی بژارت	لەز بژارکر	زوو بژاری کر	أسرع في اختيار
زی بزداند	ب لەزترساند	زوو ترسا	خاف بسرعة
زی بکە	ب لەز ب جهەبینە	بە زوویی بکە	اسرع
زی بخۆ	ب لەز خارنی بخۆ	بە زوو بی بیخۆ	أسرع في الأكل
ڤی ل بری	ب لەز ژێ ڤەکر	بە زوویی پارچە کرد	قطع بسرعة
زی بری	ب لەزکی بکە	زوو گوبکە	خرع بسرعة
زی بەسی کە	ب لەز دەست ژێ راکە	زوو دەست هەڵ گرە	ارفع يد على
زی پەقی	ب لەز پەرتی	زوو تەقی	نفجر بسرعة
زی پێچا	ب لەز پێچاڤە	زوو پێچایەوە	لف بسرعة
زی ترش کر	ب لەز ترشیا	زوو ترش بوو	حمض بسرعة
زی جان دا	د جهێدا مر	خێر مرد	مات بسرعة
زی حان کر	ب لەز جوان کر	زوو رازاندەوە	جمل بسرعة
زی چنی	ب لەز ژێ ڤەکر	زوو چنیەوە	قطف بسرعة
زی چێ کر	ب لەز درست کر	زوو چاك کرا	صنع بسرعة
زی دراند	ب لەز داشکاند	زوو درانەوە	شق بسرعة
زی چرچر کر	ب لەو زڤێل زڤێل کر	زوو لەت لەتی کرد	جعل يتشقف بسرعة
زی خاند	لەز خواند	زوو خوێندیەوە	بسرعة قرأة
زی خاپاند	ب لەز سەردا بر	زوو هەڵخەڵەتاند	انخدع بسرعة
زی دانێ	ب لەز بنەجهکە	زوو داینێ	اضع بسرعة
زی دەینی	ب لەز جهە کە	زوو داینێ	اضع بسرعة
زی داگرە	ب لەز تژی کە، نەژاد ژی خراری داگرە	زوو پرکە	اترسها بسرعة

زی داوەشینه	ب لەز بهاڤێژه	زوو راوشێنه	إرمها بسرعة
زی داڵه	ب لەز زڤراند	زوو دایەوە	رجع بسرعة
زی رادان	ب لەز مالی	زوو مالشتی	كنس بسرعة
زی راكر	ب لەز هەلاند	زوو هەڵ گرن	رفع بسرعة
زی راگرت	ب لەز راوستاند	زوو وەستانی	أوقف بسرعة
زی رامیساند	ب لەز ماچ كر	زوو ماچی كرد	قبل بسرعة
زی ریسا	ب لەز وەربادا	زوو ریسایەوە	غزل بسرعة
زی ڤەرسیا	ب لەز بهسیا، ب لەز بزدیا	زوور بەزیەوە	اوقف الخيط بسرعة
زی ریشت	ب لەز ریت	زوور ژاندی	سكب بسرعة
زی زانی	ب لەز بێزانین هەبوو	زوو زانیەوە	عرف بسرعة
زی زیندی كر	ب لەز ساخ كر	زوو زندوی كرد	بسرعة أحسيا
زی ژاراڤ كه	ب لەز ئاڤێ لێ كه	زوو ئاوی پیداكه	اطهره بسرعة
زی ژەنگی بوو	ب لەز رەنگێ وی هاته گوهارتن	زوو ژنگی هەل نان	صدأ بسرعة
زی ستاند	زی وەرگرت، لەزوەگرت	زوو وەرگرت	بسرعة أخذ
زی صاربوو	ب لەز صاربوون	زوو ساردبوو	استبرد بسرعة
زی سیرەت كرن	ب لەز ئامۆژگار كرن، نسحەت كرن بلەز	زوو ئامۆژكاری كردن	نصح بسرعة
زی ڤەجی	ب لەز بده بەردداىا	زور بیچوو	بسرعة علك
زی ڤەمراند	بلەزی تەیساند	زوو كوژاندیەوە	اطفء بسرعة
زی كه	لەزكه	زوو كه	اسرع
زی كەنی	بلەز كره كەنی	زوو پێ كەنی	ضحك بسرعة
زی كەركر	بلەز ڤەدكر	زوو پارچه كرد	اقطع بسرعة
زی كەڤاند	بلەز ئێخست	زوو كەواند	اوقع بسرعة

زی کەڤل کر	بلەز چەرم زی ڤەکر	زوو کەول کرایەوە	بسرعة سلخ الجلد
زی کیلۆن کر	بلەز دائێخت	زوو قفل کرد	بسرعة اقفل
زی گەهاند	ب لەز بینە جهە کر	زوو گەیاند	وصل بسرعة
زی گەڤزی	ب لەز د عەردی وەربۆ	زوو گەوزیەوەوە	بسرعة لف في الارض
زی گێرا	ب لەز ڤەمالێ	زوو گێرایەوە	بسرعة تعدل
زی مرك كر	ب لەز مى زێ ڤەكر	زوو تووكى لێ كردەوە	بسرعة نصف من شعر
زی مچاند	ب لەز گرت	زوو قەپاتی کرد	سد بسرعة
زی لێکدا	بلەز شەر کر، ئێك ودوو قوتا	زوو لێكیان دا	تضارب بسرعة
زی لێکەتن	بلەز شەرکر، ب دەڤی شەرکر	زوو شەریان کرد	تعارك بسرعة
زی وەرارکرن	بلەزی پێ زانین دانێ	زوو کەشەپێددان	ازدهر بسرعة
زی هەرفین	بلەز ب سەرك دا چوون	زوو رووخانەوە	بسرعة الهدم
زی هندابوو	بلەز بەرزە بوو	زوو برز بوو	ضاع بسرعة
زی هەرە	بلەز بریڤە هەرە	زوو برِ	اذهب بسرعة
زیهـ	گرێك، مۆرك	گرێ	فقرة
زیها پشتی	گرێکا پشتی، مۆرکێت پشتی	گرێ پشت، بربرەی بشت	فقرة الظهر
زیها سطی	مۆرکێت سطی	بربرەی بشت مل	الفقرة العنقية
زیندان	گرتیخانە	حەپسخانە	السجن
زیندان کر	گرتنەڤە، گری دان	حەپسی کران	السجن
زیوان	نەڤە توڤەکی رەنگ	زیوان	نوع من النبتة

	قەهویەئی ویبی ئام ئەحلە دناڤ گەنمی داشین دبیت		تزرع مع الحنطة
زیوانی	هەبوونا نیشانێت هیر ل سەر پیستی وی	لەشی خال خالە	وجود شامة علی جلدە
زیکا	لەزکە، بو داخوازی یە	زووکە	اسرع
زیە	رەخ	رۆخ، سوچ	صفحة، جانب
زیها پەرۆکی	رەخێ قەچنی ژ بەرۆکی	رۆخی چنراوەی قوماش	جانب من القماش
زیە ئیشان	مۆرك ئێشان	بربرە ژان کردن	تألم الفقرة
زیە ژبەرك چوون	مۆرك ژێك هاتە دەر	بربرە لە شوێن دەرچوون	تزحلق الفقرة
زیها ژ بەرك خشا	مۆرك ژێك ڤەبۆن	بربرەی لە یەکتر خشانەوە	تزحلق الفقرة، انزلاق الفقرة

- ژ -

[illegible]

پەیڤەکا دی ژ بەیڤێت کوردی یێت بێ دەنگ ئەوێن دکەڤنە بەرێ دەڵی

ژ	وەکی پێشکرەکی تێتە بکار ئینان (جوداکرن)	جباکەرە، لە	تفریق
زارخانە	بنگەهێ خودان کرنا سێویا	بنگەهێ بەخێوکردنی هەرتیووان	ملجئ الأيتام
زارگەه	بنگەهێ زارا	شوێنێ هەژاران	مكان الفقراء
زار	چ زێ نەهاتی، بێ بێ دەستەلات، بێ گونەه	بێ چارە، بێ گوناه	فقير الحال، بلا خطية
ژان	ئێش	ژان	ألم
ژان دبری	ئێش و برسی لێدان د لەشی دا	ژان و بروسکە	ألم الحاد
ژاله	گولا ریلێ	گولی سەر شەقام	زهرة شوارع
ژانە چاڤ	ئێشا چاڤی	چاو ئێشان	ألم العين
ژانە تالیشك	ئێشا زراڤ	نەخوشی ریخۆ لە کویرە	مغض المرارة
ژان	قولنج، بریی	ژان، قلونج	المغض
ژانە دل	دل ئێشە، سنگ ئێشی	سنگ کوژی	ذبحة صدرية
ژاڤ	گیایەکێ بهن خۆشە	گیایێکی بۆن خوشە	حشيشة ذات رائحة طيبة
ژاژی	دەوی سیرکریە ل گەل گیایەکی دبێژنێ (سیرك) دکەنە ناڤك دا ئۆ ب نانی دخۆن	ژاژی، سوێرکە	نوع من الجبنة مالح مع الأعشاب
ژاژك	بەنیشت	جاجك	علك
ژال	ژەحر	ژەهر	سم

ژاکان	وەرپیان	هەل وەران	ذبول
ژارین	لێ قەومیان	هەژار	بائس
ژاراڤ کرن	ئاڤ لێ کرن	ئاو لێ کردن	تطهیر
ژدلە	سەربەردایی	بێ بەری	بلا ولی أمر
ژەم	دان	جەم	وجبة
ژەمی سپێدی	دانی سپێدی	جەمی بەیانی	وجبة الصباح
ژەمێ ئێڤاری	دانی شەڤێ	جەمی ئێوارە	وجبة المساء
ژەمێ نیڤرۆ	دانێ نیڤرۆ	جەمی نیوەڕۆ	وجبة الظهر
ژەم	مێژی	مێشك	المخ
ژەهر	کوژەك	کەردسەی کوشتن	السم
ژەهر	ژەحر، کوژەك	ژەهر	السم
ژەهرە ماسی	ماسیا ب ژەهیر	ماسی ژەهراوی	السمكة السامة
ژەهرەك	ئێشی	ژان	ألم
ژەهرداری	ژەحرکری	ژەهراوی	تسمم
ژەهرین	هەوایی ژەحرکری	هەاوی ژەنگاوی	الهواء السام
ژەنگ	خۆسەری	بەتەنیایی	الوحدة
ژەنگاڤی	ژەنگی بۆن	ژەنگاوی بوون	تصدء
ژەن	لێ دان	لێ دەر	ضارب
ژەنگی بوو	ژەنگی لی دا	ژەنگا هەل نان	صدء
ژەن	لێ دان	لێ دەر	تضارب
ژەنگ دار	بێ ژەنگی	ژەنگاوی یە	متصدء
ژەنگار	ژەنگ، هەبونا ژەنکی ل سەر	ژەنگ	اسدة
ژبەر	ژبەڤی کاری	لە بەر	لأجل
ژبەر ناستەنگی	ژ بە ڤێ نەخۆشیێ، ژ بەر نەگەرێ	لە بەر سەکویە	لأجل عائق

ژ بەر چ	لبەر چ، بوچی	لە بەر چی	لماذا
ژ بەر خۆبکە	لبەر خۆ دانان	لە بەرت کەوە، داکەنە	نزع
ژ بەر خۆ	لبەر خۆ، دل ب خۆڤە هەبوو	لە بەرەخۆی	لأجله
ژ بەر دەیکاخۆ	لبەر دەیکا خۆ	لە بەر دایکی خۆ	لأجل والده
ژ بەر دلی خۆ	ژ بە دلێ خۆ، ژ بۆ دلی	لە بەر دلێ	لأجل قلبة
ژ بەر دانا	خۆ بو کێم کر	خۆی کەم کرددوە	تنازل عن من قبل
ژ بەر دانان	خۆڤە شکاندن بۆ	خۆ شکاندنەوە	تنازل
ژبەرێ دا	ت کەڤن دا	لە کۆنەود	سابقاً
ژ بەر ریکی	ژ بەرێباچۆنی	لە بەر رێگا	لأجل الطريق
ژ بەر ئێشی	ژ بەر نەساخیێ	لە بەر نەخۆشی، لە بەرژان	لأجل الألم
ژ بەرتە	ژ بۆتە	لە بەرتو	لأجلك
ژ بەرڤێ ئێکی	ژ بۆ ڤێ چەندێ	لە بەر ئەوە یە	لأجل هذا
ژ بەر بۆ	بێ بەرێ خودانی دگۆت	لە بەر بوو	حافظ
ژ بەرکە	ژ دل دا بێژە، پێ پەرتوك بێژە، بۆ داخازیێ کرنێ	لە بەرکە	حفظ
ژ بەر کێ	ژ بەکێ	لە بەرکێ	لأجل من
ژ بەر مە	ژ بەمە	لە بەر ئێمە	لأجلنا
ژ بەروان	ژبە وانا	لە بەر ئەوان	لأجلهم
ژ بەروێ	ژ بۆی وێ (بۆ مێ یە)	لە بەر ئەو	لأجلها
ژ بەر وی	ژ بۆی وی (بۆ نێرە)	لە بەر ئەو	لأجله
ژ بەر نۆکە	ژ بۆی نهۆ	لە بەر ئێستا	لأجل الآن
ژ بەر نەبونێ	ژ بۆی بێ پارەیێ	لە بەر بێ پولی	لأجل بلا مال
ژ بەر کرن	گوتن یی هاری کارێ، بو	لە بەر کردن	حفظ

	کارێ تری		
ژ بەر گرتن	خۆ ل بەرگرتن، هەبوونا شیانێ تێدا	هەبوون توانا پێ تێدا، بەر هەلستی	المقاومة
ژ بەرهنگێ	بۆ خاترا ڤی کار، بۆ وی دەمی	لە بەر ئەوە	لأجل هذا
ژ بلی	بێجگە، بژلی (ئا)	بێجگە، سەرەڕای، چکە	عدا
ژ بلی ئاخڤتنا وان	بژلی قەساوان	سەرە ڕای قسەیان	عدا کلامهم
ژ بلی تە	بێی تە	بێجگە لە تو	عداکی
ژ بلی خەلکی	بژلی خەلکی	بێجگە خەلکی	عدا الناس
ژبلی کەیفنی	بێ ی خۆشیی	سەرەرای خۆشیان	عدا فرحهم
ژ بلی کەربێ	بژلی کینێ	سەرەرای رق بەرقێن	عدا التحدي
ژ بلی کوردا	بژلی کوردا	بێجگە کورد	عدا الاکراد
ژ بلی گوتنێ	بژلی قەسێ	بێجگە ووتەیان	عدا کلامهم
ژ بلی مەزنییێ	بژلی مازنییێ	بێچگە لە گەورەیی	عدا اکبرهم
ژبلی مە	بژلی مە	جگە لە ئێمە	عدانا
ژ بلی وێ	بژلبی وێ، بۆ مێ	جگە لە ئەو	عداها
ژبلی وی	بژلی وی، بۆ نێرە	جگە لە ئەو	عدا هو
ژبلی هەمیا	بژلی هەمیچکا	جگە لە هەموان	عدا جمیعهم
ژبیر	ب هزر	لە فکری	عن الفکر
ژبیر ئانی	ئیناتە هزرێ	بە بیری هێنا	جعله یتذکر
ژبیرئینا	ئینا ڤە هزرێ	هێناوە بیری	ذکره
ژبیر بر	نەهێلا د هزرێ دا	لە فکری برد	جعله ینسی
ژ بیر بوو	ت هزرێ دابوو	لە یادی بوو	تذکره
ژ بیرڤە چوو	هایژ خۆ نەما	لە هۆش خۆی چوو	اعمی علیه
ژبیرێ چوو	نەما ت هزرێ دا	لە فکری دا نەما	نسی

ژ بیر ڤە کەن	هایژکەن، موژیل کەن	غافلبیت، بۆ ماڵ بە کار	إلشغاله
ژبێ برایی ژهندە کریار بۆ چێ دبن	بێ برایی	بەبێ برایی	بلا أخ
ژبێ بەختی	بێ وجدانی	بە بێ وجدانی	بلا وجدان
ژبێ ئیجاخی	ژ بەر نەبونا چ رەگەزا	بە بێ وەجاخی	بلا نسب
ژ بێ خودانی	ژ بەر چ خوییێ خۆ نەبوو	چ کەسی نەبوو	ليس لديه أحد أهل
ژبێ خۆ یی	ژ بە چ خۆدان نەبوویی	بەبێ خاوەنی	بلا اصحاب
ژبێ چاڤی	ژ بە چاڤ نەبوونی	دیدەنی نەبوو	ليس لديه نظر
ژبێ حەمدی	چ هەستێ خۆ نەبوو	بە بێ هەستی خۆ	بلا حمده
ژ بێ زارۆکی	ژ زارۆك نەبوون	لە بەر بێ منالی	بلا أطفال
ژ بێ مالی	ژ بە چ پارە و مال نەبوون	لە بەر پارە و مال نەبوونی	لأجل انعدام الثروة
ژ بێ مرادی	کەسی قەنجی کەر نەبن	لە بەر بێ چاکەیی	لأجل كونه غير شهم
ژ بێ ی مە	ب بێ ی مە	بە بێ ی ئێمە	بلانا
ژ بێ عەیشی	چ حال و ژین نەبوون	لە بەر بێ ژیانی	بلا عيش
ژ بێ قامی	ژ بەخال نەخۆش	لە بەر ژیر نەبوو، بە هیچ رازنا پێ	لانه عنيد
ژ بێ واری	ژ بەر جه نەبویی	لە بەر بێ جێگایی	لان بلا مأوى
ژ بێ دلی	نە ب دلی	نا بە دل	بدونه رغبة
ژبن بر	دبنی ڕا هەرفاند	لە بن بردن	هدم من الأساس
ژ بن ئێخست	دەینا دیاهیا هەمیا	بە ژێر لێخستان	وضع تحت
ژ تەرا	بۆ تە	لە تۆوە	لكي

ژ پیا کەتن	١- گەلەك وەستیا ژ رێڤە چونێ دا ٢- بێ نیشان	لە پێ کەوتن	تعب الرجلين
ژ دایك بوو	دەمێ هاتیە سەر دنیایێ	کاتی کە لە دایك بوو	تاریخ الولادة
ژ دەڤی دەرکەتن	ئاخفتنێ بێ هزر بکەت	لە دەمی دەرچوو	زلق لسان
ژ دەرڤە	بەرەڤ دەرێ	بۆ دەرەوە	من الخارج
ژ خافلەتی	ژ نیشکێڤە	لە خافلەتی	عن الغفلة
ژ خەوێ رابوو	هشیار بۆن	لە خەو هەستان	استیقظ
ژ خۆ خلاص	بێ چارەیی، مرۆڤی چ ژێ نەهێت، نەشێت چ بکەت	بێ دەسەلات	بلا مقدرة
ژ خۆرا	بخۆ	لە خویان	لأجلهم
ژ خوە دانین	بخۆ بینخین	بۆ خۆمان دانین	نخلع
ژ کار کەفتن	نەشیانی کەتێ	لە کار کەوتن	استهلك
ژکار ئێخستن	نەهێلان کار بکەت	لابردن لە کار	فصل من العمل
ژ کار نەهێلا	دشۆلی دانەهێلا	نەهێشتن لە کار	لا یعمل
ژ کار کر	شۆل ژێ ستاند	کاری لێ سەند	أخذ العمل منه
ژ کاروکۆك کر	د خەمی کارا دائێخست	لە کار کردن	تعطل عن العمل
ژ کار کرەدەر	ژ شولی دەرئێخست	لە کار دەرکرد	طرد من العمل
ژ خۆڤە گرب	ب سطێ خۆڤە گرت	بە ستۆی خۆ وەرگرت	أخذ على عاتق
ژ کەڤن	ژ بەرێ	لە کۆنەوە	في القديم
ژ صەدا	ش صەدا، ژ هژمارا صەدادا	لە سەدا	بالمائة، سنة
ژ شەرما دا	شەرم کرن، یا کوردی کریە	لە تەریقیا	من الخجل

ژ شەرما دانە ئاخفت

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
ژ ڤان	١- لە وان، ژڤان قوتابیا.	١- لەوانە	من هؤلاء
	٢- دەم دایی	٢- قسە پێ دا	موعد
ژڤات	کۆم بوون، کۆمەك ژێ	کۆبونەوە، مێزگرتن	اجتمع
ژڤێرە	ل ڤی دری	لێرە	من هنا
ژ کەل	ب گەرمی	بە گەرمی	بحرارة
ژ لایەکێ دیڤە	ژ رەخەکێ دی	لە لایەکی ترەوە	من جهة الأخرى
ژ مێژە	گەلەك یا ب سەر ڤە چۆیی	زۆر بە سەردا تێپەر بوو	مضى عليه كثير
ژمنرا	ژ من ڤە، بۆ من	لۆمن، بۆ من، بۆم	لي
ژۆرین	ژۆری، سەری	سەرەوە، باکور	الشمال
ژودرا	بۆ هەوە	بۆ ئێوە	لأجلكم
ژۆردایی	سەر نشیڤی	چوونە خواردوە، بەرەو خواری	تنازل
ژوور	ضلال	سەرەوە	أعلى
ژڤایەدەیە	بۆ باشە، تژی بەرە	بڕ بە پڕە	مناسب له
ژمێرکار	کارێ هژمارێ	کاری ژماردن	عداد
ژمارا گرکا	هژمارا گرا	ژمارەی گردیلە	عدد التلال
ژمارا پاریستەی	هژمارا سەلگێ	ژمارەی پارستەی	العدد الكلي
ژمارا ئۆکسایدا	هژمارا ئوکسیدا	ژمارەی ئوکسایدە	العدد تأكسد
ژمنەگرە	لۆمەی من نەکە	لێم مە گرە	لا توأخذني

ژمنەگرە/ ئەڤ پەیڤە یا کورت کریە یا هاتی ژ (ژمن نەگرە) ژبەر هەبوونا دوو دەنگی شتی ئێك (ن، ن)، گۆتنی یا گرانە.

ژن	مێیا ئادەمیا	مییەی مرۆڤ	انثى
ژن ئاغا	مەهرە کێرا مەزنێ تیلی	ئاغا ژن	زوجة رئيس العشيرة

پەیڤ	کرمانجیا ژوورێ	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
ژن باب	ژنکا بابێ ژ بلی دەیکا مۆرڤی	باوەژن	زوجة الأب
ژن بەمز	دەستیر	دەستور	قواعد، اصول
ژن باز	ئەو کەسێ حەژ ژنکا بکەت	حەز لە ژن کەر	زیر النساء
ژن برا	ئافرەتا برای	ژنی برا، برا ژن	زوجة الأخ
ژن خال	هەڤژینا خالی	هاوژینی خال، خالۆژن	زوجة الخال
ژن تی	مەهر کەرا برایێ هەڤ گیانی	ژنی شوبرا	زوجة ابن الحمی
ژن مام	هەڤ گیانا مامی	مامۆژن	زوجة العم
ژن میر	هەڤ گیانا میری	ژنەشا، شاژن	زوجة الأمیر
ژن گرتی	شیانا ژینی	گرتوی ژیان	جدیر باالحیاة
ژنە بینیە	ش چ نەیی	لە بێ بارەی	من العدم
ژنە فتن	گوهداری	گوێ گری	سماع
ژنەبی	بێژن	بێوەژن	أرملة
ژنەیی	ش نەبوونی	لە نەبوونی	من العدم
ژنۆکە ویڤە	ژڤی دەمی پێهەل	لە مەودوا	من الآن فصاعداً
ژنهۆ پیڤە	ژنۆکە ویڤە	لە ئێستا دوایی	من الآن فصاعداً
ژنیشکەکێ ڤە	وە چی بوو، بێ هزی چێ بۆ	لە ناکاو/ لەپر	صدفة
ژناڤبرن	نەهێلان	لە ناوبردن	مکافحة
ژنخۆڤە	ل لایی خوڤە	بەلای خویەوە	من عندە
ژنك	ژن، بو نیاس کرنا (ژنی)	ژنەکە، نیشانەی ناسراوە	المرأة

	(ك) نیشانا نیاسینێ یە	(ەكە)	
ژنكۆك	ژن بچیك كرنا ناڤی یە (كۆك)	ژن، بچووك كراوەی ناوی ژن	المرأة، اسم المصغر
ژنكا بێ چارە	ژنا چ ژ دەستی نەهێت	زەعیفەی بێ دەسەلات	المرأة الضعیفة
ژنكا بێ كەس	ئەوا بێ حال و مال، بێ خودان	ئافرەتی بێ خاوەن	المرأة بلا صاحب
ژنكا خۆ فرۆش	ئەوا دەهمەن پیس	ئافرەتی داوێن پیسە	المرأة الذي تبیع نفسها
ژنكا خۆ كر	ئەوا خۆبپارێزیت ژ خرابیا	زەعیفەی داوێن پاك	المرأة النظیفة
ژنكا خێرخاز	ئەوا قەنجیال ل گەل مرۆڤا بكەت	زەعیفەی چاكەكەر	المرأة الخیّرة
ژنكا چ نەزان	ئەوا نە خاندەڤان، ژنا بی دەست تبل	ئافرەتی نەزان	المرة الجاهلة
ژنكا عەسلی	ئەوا رێزا خەلكی و خۆ بگریت	ئافرەتی رێزگر	المرأة من العائلة
ژنكا گودار	ئەوا گوهێ خۆ بدەتە مالا خۆ	زەعیفەی گوێ رایەل	المرأة المطیعة
ژنكا مالبیل	ئەوا قەدر گربیت	ئافرەتی ماقوولە	المرأة من العائلة
ژنكا حیز	ئەوا لە دیف خەلكی بگەرێیت	ئافرەتێ بە دووای خەلك بگەرێ	المرأة الغیر الشریفة
ژنكا زێ گرتی	ئەوا فەرزكری	ژنی هەل بژار كراو	المرأة المختارة
ژنكا بەرهاڤێتی	ئەوا زارۆك ژ بەر چۆیی	ژنی كەمنالێ فرێ داوە	المرأة تعرض للاجهاض
ژنكا بێ دەست وتبل	ئەوا چ نەخشی و دربار	زعیفەی بی رەنج	المرأة غیر

	نەبن		المعلمة
ژنکا ژنا	قەسەنە دبێژنە زەلاما بۆ کێم کرنا وان	ژنی ژنان، ژنانی	نوع من الشتيمة للرجال
ژنکا سەرە	ئەوا ب صال لە چۆیی، دەیکا زانای یا سەرەیە	ژنی گەورە	المرأة الكبيرة
ژنکا بێ سەر	ئەوا چ مەزن نەبن	ئەو ژنەی بێ پیاو بێ	المرأة بلا رجل
ژێ ئینادەر	ل ناودا دەرئێخستن	لە ناو دەرکرد	أخرج منه
ژێ بەردا	ژی خلاس کر	لێ رزگار کرد	تخلص منه
ژێ برن	١- ژێ ستاندن ٢- خسارەت کر	١- لێ سەند ٢- لێ بردەوە	حشره، أخذ منه
ژێ بڕی	ژەێ ڤەکر، لێ کردەوە	لێ بڕیەوە	قطع منه
ژێ پرسیار کر	بەرپرسیار کر، ژێ پرس	لێ پرسی	سئل عنه
ژێ ترسیا	ترسیا ژێ، نەوێرایی	پێ نەوێرا	خاف منه
ژێ تژی بوو	خەمۆکی بۆ ژی	لێ پڕبوو، حەزی لێ نەکرد	غضب منه
ژێ تژی کر	ل وی پڕکر	لێ ی پر کرد	امتلأ منه
ژێ جدا بوو	لێ دیر کەت	لێ جوودا بوو	انفصل منه
ژێ خاست	دەعوا کر ژێ	لێ ی خواست	طلب منه
ژێ دار دای	تژی کر ژێ	لێ ی پڕ کرد	امتلیء منه
ژێ دا	لێ دا	لێ دا	وضع منه
ژێ دانا	هاری ئینا خارێ	لێ ی دانا	وضع منه
ژێ زانی	پێ زانین هەبوون لێ	لێ زانی	عرف منه
ژێ ڤەنەبە	دەست ل سەر هەل نەگرە	وازی لێ مە هنە	لا تترك
ژێ قەومیا	ب سەری هات	لێ قەوما	حدث له حادثه

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
ژی ڤەبر	نەهێلا ب دیماهی بێت	لێ دابری	قطع منه
ژێ ڤەبراند	ب دیماهی ئینا	دوایی پێ هێنا	تخلص منه
ژێ ڤەبوو	دەست ل سەر هەل گرت	واز لێ هێنا	ترك
ژێ ڤەخار	ئاڤ ڤەخار لێ	لێ خواردەوە	شرب منه
ژێ ڤەشارت	ل بەرچاڤا بەرزەکر	لێ ی شاردەوە	خبئ منه
ژێ صاربو	دل ل سەر نەما	لێ ی سارد بۆوە	عدم الرغبة عليه
ژێ ڤەوەشاند	بۆ هاڤێت	تێ هەلدا	رمى عليه
ژێ ڤەکر	لێ کرەڤە	لێ کردەوە	قطف منه
ژێ ڤەگرت	کێم نشادا، کێم دایی	لێ گرتەوە	تقصى منه
ژێ ڤەمراند	نەهێلا هەل بیت	کوژاندەوە لێی	اطفئ منه
ژێ ڤە دزین	ژێ ترسیان	لێ بەریەوە لەرزی	تحرك منه
ژی ڤەلەیزی	بوردقسی	سەمای کردبۆ	رقص له
ژێ ڤەوەریا	ژی کەت	هەلێ وەرالی	تساقط منه
ژێ ڤەوژارت	بۆ بژارە کر	هەل بژاردەوە	اختار منه
ژێرا	ژبۆ، لەورا	بۆی	له
ژێراڤ	زاراڤ	ئاوپیاکردەوە	اطهره
ژێرا ئانیە	بۆ ئینایە	بۆ هێنایە	اتى اليه
ژێرا بەردایە	بۆ هەل کر	لۆی پێ کرد	اشعل له
ژێرا پەسەندکر	ب دلی بۆ، پێ ڕازی بۆ	قەبولی کرد، ویستی	تقبل له
ژێرا پەقاندی	بۆ تەقاند	بۆی تەقاند	فجر له
ژێرا پەیڤاندیە	بۆ گۆت	لۆی گۆت	تحدث له
ژێرا دبێژم	بۆ دەبێژم، د ئاخڤم بۆ	بۆی قسان دەکەم	اكمله
ژێرا خەملاندیە	بۆ جوان کریە	بۆی رازاندیەوە	زين له
ژێرا خواستیە	بۆ ڤیایە	بۆی ویستیە	ارادة له
ژێرا شاندیە	بۆ هنارتیە، نامەك ژێرا	بۆی ناردیەوە	ابعث له

شالدیه

ژێرا فرۆتیه	بو فرۆشتن، عامەلە ژێرا فروشتیه	بۆی فرۆشتەوە	باع له
ژێرا کرِیه	بۆ کرِی، کراسەك ژێرا کریه	بۆی کری	اشتری له
ژێرا گۆتیه	بۆ قەسه کری	بۆی باس کرد	تکلم له
ژێرا گرتیه	بۆ گرت	بۆی گرتیەوە	مسك له
ژێرا گورایه	بۆ کەڤل کریه، ژێرا گورایه	بوی کەو ل کردیه بۆ	سلخ جلد منه
ژێرا گولێ بوو	ژێ بهیستیه	لێ ی بیسته	سمع منه
ژێرا مەزن کر	بۆ مەزن کر	بۆی گەورە کرد	کبر له
ژێرا مراند	بۆ کوشت	بۆی کوشت	قتل له
ژێرا نەزانی	چ ژێ نەزانی	هیچی لێ نەزانی	لم یعرف منه شيء
ژێرا نەکر	بۆ نەکر	بۆی بەجی ی نەهێنابۆ	لم یعمل له
ژێرا نخاڤت	بۆ ب سەردا دا	دای پۆشی بۆی	غطی له
ژێرا هەلاند	بۆ راکر	بۆی هەل گرت	رفع له
ژێرا وەشاندیه	بۆ هاڤێتی، تیرەك ژێرا وەشاندیه	بۆی هەل دا	رمی له
ژێرا وەرگرتیه	بۆستاند، پەرتوك ژێرا وەرگرتیه	بۆی وەرگرت	أخذ له
ژێر وەروەراند	تێ وەراند	هەلی دایێ	رمی له
ژێرا وەردا	بۆ تێڤەدا	بۆی تێوەردا	أخلط له
ژێرا وەرکر	بۆ کر	بۆی کرد	عمل له
ژێرا وەگۆت	بۆ قەسه کر	بۆی ووت	تکلم له
ژێنك ئالاندن	تێ ئالیان	لێ ئالیان	لف حول

ژێنك/ رامانا وێ (تێنك)، (لەیەك)/ (ل یەك) بو دوو تشتا ئیت کو کریارەکێ ل وان بکەن.

دهوك	هەولێر سلێمانی ئاکرێ		
ژێك بەردان	١ – ژێك ڕا بەردان. ٢ – ژێك خلاس کرن	١ – لە یەك بەردان ٢ – لە یەك خەلاس بوون	تحارش بحصی تخلص من بعض
ژێك برن	١ – ئێك و دوو خسارەت کرن ٢ – لێ ستاند	١ – لە یەكتر بردنەوە ٢ – لێی ستاند	أخذ منه، اخذ منه مسلون منه
ژێك بوون	لێك دیرکەفتن	لە یەك دوور کەوتن	تباعد من البعض
ژێك چوون	شی ئێك خلا سبوون	لە یەكتر بچڕان	انقطع من البعض
ژێك خاستن	ژێ ڤیان	لێ ویستن	طلب من البعض
ژێك خشاند	لێکڤە هسیان	پێك خشاند	احتكاك
ژێك دارسیا	شەڕی ئێك و دوو کرب دەست	دەستیان بەرزکردەیکتر	ضع الأيد من البعض ليتعارك
ژێك دان	دائێك	بەیەك دان	اعطى البعض
ژێك داخازکر	ژێك ڤیا	لە یەكتر ویستن	طلب من البعض
ژێك دەرئێخستن	ژ ناڤك ئینادەر	لە یەكتر جیا کردنەوە	فصل من البعض
ژێك دیر ئێخستن	هەر ئێك برە رەخەکی	لە یکتر دوورخست	تباعد عن البعض
ژێك رازی بۆن	ب ئێك قائل بوون	لە یەك بە سەندکران	تقبل من البعض
ژێك راکر	لێك ڤەکر، پشك کرن	دابەش کرا	تقاسم

ژێك راكرنا نیڤەكی	لێڤەكرنا بیلی	دابەش كردنی بەنیوە	تقاسم بالنصف
ژێك را ژێگ را	پشك پشك	دابەش دابەش	قسم قسم
ژێك ژەنین	پرت پرت كرن	وورد و وەراش كردن	تحطم
ژێك ڤەبوون	ژێ بچیا	لێك پسان	انفصال
ژێك ڤەبوون	ژێ بزدیا	لێك پسا	أفلت منه
ژێك ڤەبۆ	ل ئێك بۆ نەڤە	لە یەك بچران	انقطع من البعض
ژێك ڤیا	ل ئێك ویستن	لە یەك ویستن	اراد من البعض
ژێك ڤەبن	دەسن ژ ئێك دوو بەردەن	لە یەكتر ببنەوە	لا تحارشا
ژێك ڤەكر	لێك پچیان	لێك كرانەوە	تفكك
ژێك ڤەرچاند	لێك ڕوشاندن	لە یەك رووشانەوە	
ژێك كەتن	ل ئێك كەفتن	لە یەكتر كەوتن	تساقط من البعص
ژێك كر	ل ئێك بچیان	لە یەك بون	انقطع من البعض
ژێكن	وەكی ئێكن	لە یەك دەكەن	مثل البعض
ژێك گرت	ل گەل ئێك بوون	یەكیان گرت	تواحد
ژێك ڤەتاند	هەر ئێك هاڤێتنە جهەكێ	لە یەك بچران	انقطع من البعض
ژێك نێزیك بۆن	ئینانە دەف ئێك	لە یەكتر نزیك بوون	تقارب من البعض
ژێك ماركرن (دهوك)	لێك مەهركرن (زاخو)	لە یەكتر مارە بڕان	عقد من البعض
ژێك هەلاند	لێك ڕاكرن	لە یەكتر هەل گرتن	رفع من البعض
ژێك هەلاڤێت	لێك بلند ونزم كرن	لە یەكتر هەلدان	رمى له
ژێك هەلگرت	بۆ ئێك و دوو هەلاند	لە یەكو هەل گرتن	رفع من البعض

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
ژێك هەل وەشاند	بۆ ئێك خراب کر	لە یەکتر هەل وەشاند	فكك من البعض
ژێك هسین	ب ئێك خشاند	لە یەکتر خشاند	احتكاك من البعض
ژۆر	ناڤ دا	ژوورەوە	داخل
ژیر	هشیار	تێ گەیشتی	عاقل
ژ زیرەکان	یێ ژ زیرەکان	لە ووشیارەکان	عاقل منهم
ژبوار	ژ حالەتی دا	لە دۆخێکەوە	في الحال
ژیوان	پەشیمان بون	پەشیمانی	نادم
ژیرکرن	پێ خافل کرن	خافلاند	ليلتهي به
ژیژی	ناڤێ گیان بەرەکی یە لە شی وی هەمی ستڕینە خۆ یێ دپارێزیت	ژووژك	قنفذ
ژی	مەرگ، کچامن ژی تەنەبینم	مەرگ	عومر
ژی درێژ	مەرگ درێژ/ کچامن ژیێ تە درێژ بیت	تەمەن درێژ	طويل العمر
ژی کورت	مەرگ کورتی، عەبدال یێ ژێ کورت بوو	تەمەن کورت	قصير العمر
ژی نەمای	بێ مەرگی، هەی ژی نەما تە بۆ وەکر	تەمە نەمای	بلا عمر
ژیڤان	پەشیمان بۆ، لێ ڤەبۆ	پەشیمان بوو	ندم
ژیلی	خۆلی	خۆلە مێش	مهلة
ژیویی	چەوایی	چۆونیەتی	كيف
ژین	ژیان	ژیان	الحياة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ژینگار	ژەنك گری	ژەنگاوی	متأکسد
ژینوار	ژین کەه	سروشت	البيئة
ژیان نامە	ناما ژیانی	ژیان نامە	سيرة الحياة

پەیڤەکا دی ژ پە یڤێت کوردی ژ پەیڤێت نەبزوین نەوزی (س)

ساپان	شەف، کەو	کەو	قبج
ساپ	کانێ، کا	کوا	أنسي
ساپرین	نیری	مەرێ نێر کە تەمەنی سێ صالێ بیت	فحل
سار	چیچەلۆك، چووحکیکە	جووجەلە	فرخ
ساپ	بەرێ حلی یە، زارۆ پێ یاریا دکەن	ساپ	حجرة
سافان	هەڤال کراس	دەرپی، وەلداش کراس	لباس
سالە	زلەه	زلە	هفوة
سالەی زمان	ژ دەڤی دەرکەفتن	لە زمان دەرچون	هفوة لسان
ساب	ترسی	ترسی	خوف
ساج	سێلا نانی، ژ ئاسنی چێ دکەن یا پشت کۆڤلە	سێلێ نان	ساج
ساختە	فێل	حیلە	حیلة
ساختەچی	١- مرۆڤێ فێل کەر ٢- دی کەر فێلا	فێل کەر، فێل باز	خداع
ساخلە	بی کێم و کاسی	بێ کەم و کورِی	بدون تناقص
ساخ بۆنەڤە	چێ بۆنەڤە	چاك بوونەوە	شفی
ساخ لەم	چ ئێش لێ نەبن	بەرگر هەبێ لە نەخوشی	صحي
سایق	تومبێل هاژۆك	شوفێر	سائق
سا	کورت کریا (ساکۆ) بێت بێژیت، شلۆڤێ سادی چنە هەڤلیری، نەڤە پەیڤە وەکی	دەلێ	يقول

پێش بەندەکێ دهێنە سەر

کارێت لەبلری

سادێ بەردەم	**دبێژیت دێ ئازاکەم**	**دەلێ ئازادی دەکەم**	**یقول أطلق سراحه**
سادێ بەم	دبێژیت دێ بەم	دەلێ دەی بەم	یقول اخذه
سادێ برم	دبێژیت دێ لێ فەکەم	دەلێ دەبرم	یقول أقتطع
سادێ پەقینم	دبێژیت دێ تەقیم	دەلێ دەتەقینم	یقول أفجره
سادێ پەرچقینم	دبێژیت دێ هەرشینم	دەلێ دا دەرزینم	یقول أسحقه
سادێ پیڤم	دبێژیت دێ وەزن کەم	دەلێ دەی پیوم	یقول اوزن
سادێ پەیڤنم	دبێژیت دێ ئاخڤینم	دەلێ بەقسەی دینم	یقول أجعله یتکلم
سادێ خۆم	دبێژیت دێ کەمە دەڤێ خۆدا وداعیرم	دەلێ دەی خۆم	یقول سآکل
سادێ تێ کەم	دبێژیت دی ری کەمێ	دەلێ تێ دەکەم	یقول أسکب
سادێ تێڤکرم	دبێژیت دێ بەرێ خۆ دەمێ	دەلێ تەماشای دەکەم	یقول أنظر إلیه
سادێ تی گەهم	دبێژیت دێ چیتە دزینا من دا	دەلێ تێ دەگەم	یقول افهم
سادێ چم	دبێژیت دی چم	دەلێ دەرۆم	یقول أذهب
سادێ فروشم	دبێژیت دێ دەمە ب پارە	دەلێ دەی فرۆشم	یقول أبیع
سادێ فرم	دبیژیت دێ هەوای داچم، ئە بو فراس سادێ فرم	دەلێ دەفرم	یقول أطیر
سادێ کرم	دبێژیت دێ پارا پێ دەم	دەلێ دەی کرم	یقول أشتري
سادێ کێشم	دبێژیت دێ فەکێشم	دەلێ دەی کێشمەوە	یقول أسحب
سادێ کوژم	دبێژیب دێ مریسم	دەلێ دەی کوژم	یقول أقتل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
سادێ گەڕینم	دبێژیت دێ چەرخادەم	دەلێ دەگەڕێم	یقول انجول
سادێ گرم	دبێژیت دێ دۆرکەم	دەلێ دەی گرمەوە	یقول أسد
سادێ گەهم	دبێژیت دێ ڤێراگەهم	دەلێ بێرا دەگەم	یقول أحول
سادێ نڤم	دبێژیت دی خەوم	دەلێ دەخەوم	یقول أنام
سادێ نخێڤم	دبێژیت دی ب سەردا دەم	دەلێ دای دەپۆشم	یقول أغطي
سادێ هاڤێژم	دبێژیت دێ فرێ دەم	دەلێ تێ هەل دەدەم	یقول أرمي
سادێ هێنم	دبێژیت دی ئێم	دەلێ دێم	یقول سأتیی
ساکۆ	چیایی ریچ یێ بێ داروبار	چیا رووتەلە	جبل عاري
ساکۆ	دبێژیت، ئەڤەوەکوپێش، گرەکی دچیتە سەر کاریت بۆری بۆ کەسی نەدیار	ووتی	قال
ساکۆ ئینا	یێت بێیت ئیناند	ووتی هێنام	قال جلب
ساکۆ ئاریا	یێت بێژیت گەلەك ئێشا	ووتی ئارایەوە	قال ألم حاد
ساکۆ ئالاندی	یێت بێژیت تێ وەرکر	ووتی ئالاندیەوە	قال لف
ساکۆ ئێشا	یێت بێژیت بژان کەت	ووتی ژانی کرد	قال ألم
ساکۆ بەردا	یێت بێژیت ئازاکر	ووتی بەرم دا	قال أطلق سراح
ساکۆ بەرزەبوو	یێت بێژیت هندابوو	ووتی بزربوو	قال ضاع
ساکۆ بر	یێت بێژیت بر	ووتی بردی	قال أخذ
ساکۆ بری	یێت بێژین قەدکر	ووتی بری یەوە	قال قطع
ساکۆ بریندار بوو	یێت بێژیت خوین و ئێش کەتێ	ووتی بریندار بوو	قال جرح
ساکو برێ	یێت بێژیت ل وی جهی	ووتی بردی	قال ذهب إلیه

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
ساکۆ برِی	یێت بێژیت گی بکە	ووتی گوبکە	قال فرع
ساکۆ برێژە	یێت بێژت بەتال کە	ووتی برژێنە	قال اسکب
ساکۆ ببینە	یێت بێژت چاڤ کی	ووتی بیِ دۆزەوە	قال التقطي
ساکۆ بنە جهە	یێت بێژیت بگەهی وی یە	ووتی بگەی شوێنی	قال استقرة
ساکۆ بنە جهـ بوو	یێت بێژیت گەهشتە جهـ	ووتی گەیشتە شوێنی	قال وصل إلى مکان
ساکۆ بنە جهـ کە	یێت بێژیت بباش ب سەروبەرکە	ووتی بە چاگی لە شوێنی دانی	قال ثبت مکانە جیداً
ساکۆ پەشیمانم	یێت بێژیت لێ ڤەبۆم	ووتی پەشیمان بووم	قال ندمت
ساکۆ پەرێنم	یێت بێژیت دێ پریت	ووتی لەت دەکەم	قال أهدمە
ساکۆ پفدەکەم	ییت بێژیت دی بای کەمی	ووتی فوی دەکەم	قال أنفخە
ساکۆ بڤکی	یێت بێژیت بای لێ کە	ووتی فوی کە	قال انفخ
ساکۆ پەق پەق بوو	یێت بێژیت شەق شەق بوو	ووتی شەقی بردەوە	قال شقق
ساکۆ جەمینم	یێت بێژیت کۆم بکەم	ووتی کۆی کەم	قال اجمع
ساکۆ چوو	یێت بێژیت رۆیشت	ووتی چوو	قال ذهب
ساکۆ چی یە	یێت بێژیت چ بەحسە	ووتی چیە	قال ماذا
ساکۆ چ بوو	یێت بێژیت چ ریدان بۆ	ووتی چ روودان بووە	قال ماذا حدث
ساکۆ چ چێ بۆ	یێت بێژیت چ ریدان بۆ	ووتی چ روودان بووە	قال ماذا حدث
ساکۆ خاست	ییت بێژیت دەعوا دکەت	ووتی داوا دەکا	قل طلب
ساکۆ خاند	یێت بێژیت بۆ گۆت	ووتی خوێندی	قال قرءة
ساکۆ خاندگەهە	یێت بێژیت دبیستانە	ووتی قوتابخانەیە	قال مدرسة
ساکۆ خار	یێت بێژیت خوار	ووتی خواردی	قال اکل

ساکۆ خارکر	یێت بێژیت خوار کر	ووتی خواری کرا	قال دلج
ساکۆ خنڤەیە	یێت بێژیت شنی دەرکەتیە	ووتی تازە دەچووە	قال حدیث لضوج
ساکۆ خنڤەکر	یێت بێژیت شنی خوار	ووتی خواردی	قال أکل الحدیث
ساکۆ دانا	یێت بێژیت دەینا	ووتی دای نا	وضع
ساکۆ دارسسا	یێت بێژیت خۆخارکرێ	ووتی خۆی بۆ خوارکرد	قال دفع له
ساکۆ داوزیا	یێت بێژیت هاتە خاری	ووتی کشایەوە	قال طول
ساکۆ فرۆشت	یێت بێژیت داپارە	ووتی بەیارەی دا	قال باع
ساکۆ فەربوو	یێت بێژیت پێ تڤی بوو	ووتی فەرزبوو	قال مفروض
ساکۆ فەشارت	یێت بێژیت لە بەرچاڤا نەهێلا	ووتی شاردیەوە	قال خبئ
ساکۆ ڤەشاند	یێت بێژیت هنارت	ووتی ناردیوە	قال ابعث
ساکۆ ڤەکر	یێت بێژیت کرەڤە	ووتی کردەوە	قال فتح
ساکۆ کڕی	یێت بێژیت پارە پێ دان	ووتی پول پێ دا	قال اشتری
ساکۆ کر	یێت بێژیت ب جه ئینا	ووتی کردی	قال عمل
ساکۆ کال بوو	یێت بێژیت پیربوو	ووتی بیربوو	قال عجز
ساکۆ کالە	یێت بێژیت پیرە	ووتی پیرە	قال عجز
ساکۆ کالکە	یێت بێژیت پیرەمێرە	ووتی پیرە مێردە	قال رجل عجوز
ساکۆ کوشت	یێت بێژیت رح تێدا نەهێلا	ووتی کوشتی	قال قتل
ساکۆ گرت	یێت بێژیت دەست دانا سەر	ووتی گرتی	قال مسك
ساکۆ گرێ دا	یێت بێژیت خلق لێ دا	ووتی بەستیەوە	قال ربط

ساكۆ گوری بوو	بينت بيژيت قوربان بوو	وولى بەقوربانى بوو	قال فدى
ساكۆ گۆرى كر	بينت بيژيت قوربانى كر	وولى بەقوربانى كرد	قال فدرى
ساكۆ هات	بينت بيژيت هات	وولى هات	قال جاء
ساكۆ هەلاند	بينت بيژيت راكر	وولى هەل گرت	قال رفع
ساكۆ هەل كر	بينت بيژيت بەردايى	ووتى پێ كرد	قال شعل
ساكۆك	چاكيتى درێژ	ساقۆ، پالتۆ	قبوط
ساكۆ	چيايى ريچ يێ داروبار	چياى رووتەلە	جبل العاري
سارا	دەڤەرا چۆلايى و خيزى	بيابان	صحراء
ساراخمێ	ناڤێ گوندە كيەل دەڤەرا بەرواريا ل كوردستانا عيراقێ	ناوى گوندەكە لە ناوچەى بەروارى	اسم قرية في منطقة برواري
ساراتشين	خەلكى سارايى	بيابانى	صحراوي
سادە	صباهى	بەيانى	غداً
سارنج	ئاڤ خزينگ	عەمبارى ئاو	مخزن الماء
سار	بنگە	شوێن	مكان
ساباهيت بخێر	سپێدەيى بخێر	بەيانى باش	صباح الخير
ساز	ئاڤاز	ئاواز	لحن
ساز بەند	ئاڤا زلێ دەدەر، ئەو كەسى ئاوازا چێ دكەت ولێ دەدت	ئاواز ژەن	موسيقار
سازمەند	دەنگ خۆش، دەنگێ ئاواز چێ كەرى دەنگا	دەنگ سازى	صانع الصوت
سازوصە متير	ئاميرێت ئاڤازا لێ دانێ	ئاميرى ساز ژەن	آلة ا لمؤسيقية
سازگار	هينك	فێنكايەتى	البرودة
ساغ	ساخ	ساخ	سليم

ساغ بۆ	چێ بوو	چاك بوو	شفي
سادح	ریشالۆك	گول دالکه	اهداب و شراشیب
ساختمان	ئاڤاییێ چێ که، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ئاوایی دروست کرد	إنشاء
ساخلەت	خاسیەت	خاس	خواص
ساخته	درەو	درۆ	کذب
ساختەچی	چێ کەری درەوا	درۆزن	کذاب
ساله	ـۆرا بی دکەنە ساقێ یێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە بەلی ئەڤ ئامیرە ئانگو بیژین ئەڤ پارچە عەربانینە کە کوردا ژ بەر سەرمایی یی چی کری خۆ تەو ناڤ دانایە سەر	گۆریەی دەرگراوە	جواریب لحفض الساق
ساڤۆ	قاپیت	قاپووت	قبوط
ساڤوول	تەپا پێ ی	تۆپی پێ	کرة القدم
سادە	یێ بێ هێرڤە ویڤە	یێ ئەولا و ئەولا	بسیط
سات	کورت کریا سەعەت، بهن	لە حزە	لحضة
سالوخەت	خاسیەت	ئەریت	اوصاف
ساهات	سانەهی	ئاسانی	سهل
سالوقەت	نەریت، عەدەت	خو	عادة
ساوێلك	بۆ کەسێ نەهشیار دبێژن	کەم ژیری	شيء من أهبله
سالتج	دەزیێ نەخشا	دەزووی نەخشی	خیط تطریز

دەمی ئەف پەیڤا (س) ل گەل پەیڤێت بزۆێن ب کار بینن ئەڤ دیڤە ژی د شیدێت ب **دەنگ** دکەڤیت نو تیتە گوهارتن براستی ﺀ، **ری دانە د دیالێکتا** رمانجیا ژووی ل دەڤەرا بادرینان گەلەك یا **هەی** ودکی

صاركەر	دل صاركەر	ساردەلۆ	غير المشجع
صاڤا	زارۆكێ بچيك، كۆرپەيێ چەند هەيڤك	ساوا، كورپە	طفل
صاڤاخانە	زاروك دوسێ هەيڤ بيت تێدا خودانكت	ساوەخانە	دار الحضانة

كارێ پەيڤێت بزوين (ا، ۆ، ێ، ى، ە، و)/ الحروف المركبه / ل سەر ييێت نە بزوين (س، ت، ف، ز، ڕ،): هەمى دەنگا دشدينيت بتايبەتى (س←ص، ت← ط) ئۆ وان دەنگا دكەتە دوو دەنگ ب شديايى تێت.

صاڤالۆك	زارۆكێ گەلەك بچيك (ڕۆك) باشگرە بۆ ناڤێ بچيك كرنێ تێتە ب كار ئينان	كۆرپەل	طفل
صاڤا بێ نەبۆى	زارۆكێ دزكێ دايێ دا	منالێ كەنە بوويى	جنين
صاڤار	گەنمێ كەلاندى و هێراى، دكەنە شيڤ	ساوار	برغل
صاڕ	تەزى، تەززى	سارد	برد
صاڕ و بار	١- گەلەك صار ٢= بێ كەس بوو، ڤێرە يا صار و بار بۆى بشتى بابێ من چۆيى	زۆر ساردە	كش ما ت، دة
صابين	كەردسێ تازەيە يە	سابوون	صابون
صاپيتك/ صاپگيطك	بلندترين جه د ژۆرێ دا	بەرزترين شوێن لە ژوور	أعلى منطقة في السقف
صاپيتكا خانى	بلنداهيا خانى	بەرزايى خانوو	أعلى منطقة في بناء

صابيعكا باني	بلنداهيا سەربانى	بەرزايى سەربان	
صاطگۆر	چەقۆك، كێرك	چەقۆ	سكينة
صاطگۆرە	گەنجێ بێ كار، سنێلێ بێ كار	گەنجى بێ كار	شاب بلا عمل
صاطۆرك	كێرك، نيشانە يە بۆ نياسينا وى ئاميرى	چەقۆكە	السكينة
صال	دەمە دوازدە مەهن، عەرد ل دۆر خۆ دزڤريت	كاتى سورانى ئەرز بە دوزادە مانگ	السنة
سالاپر	سالا تژى	صالى پر	السنة الكبيسة
صالا زاينى	صالا بێ زاينێ	سالى زاين	سنة ميلادية
صالا مشەختى	صالا كۆچەريێ	سالێ كۆچى	سنة هجرية
صالا هشك	حشكە صال، دڤێ دەمى دا باران ناهێت	ووشكە سال، سالى بێ باران	السنة اليابسة
صالا سادە	دەمێ زڤرينا عەردى ل دۆر خۆ ب سێ صەدو شێت و پێنج رۆژا	صالێ سادە	السنة البسيطة
صالەهى	ناڤێ گوندەكى يە ل دەڤەرا مزيريا	ناوى گوندێكە ل ناوچەى مزوورى	
صالا مشەيێ	صالا ب خێر و بێر	صالێ بە خێر و خێران	السنة المميزة
صادالى	ناڤێ تريەكى يە	ناوى جۆرێكى ترێ يە	اسم نوع من العنب
صالۆل	تەپايێ پێ	توپى پێ	كرة القدم
صاهم	ب ترس، ترسى ژێ كر، ئەڤە مرۆڤە پێب ترس	ترسناك	مخيف
صاهمەك	ترسەك	ترسێ	مخيفة

صانەهی	بێ زەحمەتی	ئاسان	سهل
سەبا	١- بۆ. ٢- سپێدە	١- بۆچی، لما ٢- بەیانی	صباح

سەبا/ لڤێرە دا ئەم بەرێ خو دەینێ (س+ە) (ە) پەیڤا بزوێنە بەلێ ئەو گۆڕان کاری ب سەردا نەهاتیە ئەوژی ژبەر ئەو پەیڤ (سەبا) دبەجهدا یا کرمانجیا ژووری نینە.

سەبەقە	سێ نیڤ دێر	سێ نیوەدێر	ثلاثة نصف حطن
سەبیل	باسکێ قەلیێ، یا کوردی کریە	باسکی جگارەگێشا	عود التدخين
سەپاندن	فەرزکرن	چەسپاندن	فرض نفسه
سەپەر	پارێزەر	پارێزەر	محامي
سەپیا	سەرپیا، ئەڤ پەیڤەیا هاتیە کورت کرن	بەرپێ	على أقدام
سەحەت	عافیەت	نۆشی گیان	صحة، عافية
سەحەت خۆش	ئافەرین	دەست خۆش	احسنت
سەحەر	بەرێ سپێدێ	بەرە بەیان	صباح الباكر
سەرکێ سحارێ	بەرێ سپێدێ	بەرە بەیان	صباح الباكر

گا/ من دی سەحەر شاهی مەچەر. (مەلاییێ حزیر)

سەحکێ	تەماشاکە، بەرێ خۆ بدێ	تەماشا کە	انظر اليه
سەح وسی	ل دیڤ گەڕیان	لێ کولینەوە	بحث
سەخی	مەرد	دەست کراوە، شت بەخشین	كريم
ساخبێری	کاروبار	بایەخ دان	اهتمام
سەر تبل	دەست پێکا تبلێ	سەرە پەنجە	رأس الصبع
سەر تیرە	سەرۆکێ عەشیرەتێ	سەرۆکی هۆزێك	شيخ العشيرة
سەر تۆب	دەست پێکا تۆپێ پەرۆکی	پێشەکی تۆپ	رأس ا لتوب

سەر جەمێ ژی چۆیی	سەرجەمێ لێ چۆت	**لێ چوونی گشتی**	نسبة الطرح
سەرجڤین	دەست پێکا لڤینی	**پێشەکی جولان**	بداية الحركة
سەرچاڤا	ب سەر چاڤا	سەرچاوان	على العين
سەر چۆك	دەست پێکا چۆکی	سەرە ئەژنۆ	رأس الفخذ
سەرچەماند	سەرخوارکری	سەر خوار	رأس المنحنى
سەرچەرم	دەست پێکا پیستی	سەر پێست	رأس الجلد
سەر چۆی	ب سەردا بۆری	لە سەر تێپەری	مضى عليه
سەرچرمسی	دەست پێکا یێ ئازڤ بینێ	سەرچوورچ	رأس المنكمش
سەرخەبەرك	دەست پێکا ڕاگەهاندنا	پێشەکی ڕاگەیاند	بداية الأخبار
سەرخاڤ	پرچا راست، میێ خاڤ	پرچی خاو	الشعر السرح
سەرخۆش	سەرگەرمی، ئارەق ڤەخور	سەرگەرك، ئارقە خۆر	سكير
سەرخەلەك	پرچا زڤرۆکی/ میێ خدلەك	سەری بەگلوازە	شعر الجعد
سەر دابر	دلێ وی خراند	هەل خەلەتاند	خدع
سەردار	١– سەرێ داری ٢– سەرۆکێ کوۆمەکێ بۆ شەری دا بکار دئینن، سەروەر	سەردار، سەرەی کۆمەلیەك، سەرۆك	فوق الشجرة، رأس المجموعة، القائد
سەردەرك	دەرەڤانگ، قەپاخك	قەباخ	غطاء
سەردانینا	ژ سەر ڤەکر	لە سەر هەلکێشا	رفع عن
سەردا کێشا	تێ گرت، ب سەرڤەکر	تێ هەلکێشا	خلف
سەردا ئاخڤن	ژ سەر ڤەگرن ب قەسە	لێ دووان	تكلم عليه
سەردا گرت	چونە سەری	بە سەریان داگرت	هجم عليه
سەرداب	بن داڤ، بن ئاڤایی	ژێر زەمین	تحت الارضية
سەردادا	دانا سەری	سەری داپۆش	غطى
سەردڤنا	کارەك ب خورتی، بڤێت	لەسەرلووتی	رغم انفه

	و نەڵێت		
سەرحلی	سەرێ چ پیڤەنە	سەری لووس	رأس الملساء
سەر حەلانك	سەرێ راست و رەق، لەڤ پەیڤە گەلەك د چیڤانۆکێت کوردی دا هەیە	سەری بەردین	رأس المسطح والصلب
سەر ڕادان	ژ سەری هاڤێت	سەر هاویشت	رمی من فوقه
سەر ڕاکر	ژ سەری هەلاند	لە سەر هەلدا	رفع من فوقه
سەر رابوو	ل سەر رابی	لە سەر هەلسا	قام فوقه
سەرا گرت	ژ سەر راوستیا	لە سەر ڕاگیر	وقف من فوقه
سەر ریشت	ژ سەر دا رژاند	لە سەر ڕشت	سكب من فوقه
سەر ڕاهژاند	سەر لڤاند	سەر جولاند	حرك رأسه
سەر داچوو	ب سەر داچوو	لە سەر رۆیشت	تمشى عليه
سەر رەق	١- مەژی حشك. ٢= سەری رەق (بەری)	سەری رەق، سەر وشك	صلب الرأس، حاد الرأي
سەر زێدەیی	ل سەر ئێك زێدەکرن	زیاد کردن لە سەریەك	المزايدة
سەر زار	سەر ئەزمان	لە سەر زمان	على لسان
سەر ژێ کر	لێ ڤەکرنا سەری، سەربڕی	سەر بڕی	ذبح، قطع رأس
سەر ژمێر	سەر ئەژمار	سەر ژمێر	الاحصائي
سەرۆکی ساخلەمیێ	سەروەرێ بنگەهی نەساخا	سەرۆکی نەخۆشی خانە	رئيس الصحة
سەر زێدەهیێ ئاشکر	زێدەکرنا بەرچاڤ	زیادەی ئاشکرایی	المزايد العلنية
سەر زێدەیی نا ئاشکرا	زێدەکرنا نا ئەشکرا یا نەپەنی	زیادەی بە دزی	المزايدة السرية
سەرچمە	سەرێ پێت کەوالا	سەری پی ناژەل	راس الكعب

سەر وشینی	گەرە کای	سەر لە نوێ	من الجديد
سەرشۆك	جهی سەرشیشتنێ	شوێنی خۆشتن	حمام
سەر شۆر	سەر چەمیای	سەر چەماوە	رأس مدنج
سەر شۆرك	مرۆڤی کارێ سەر شیشتنێ بکەن، ناڤا سەر شوکامنە	کەسێ کە سەری خەلك شیوا	الشخص الذي يغسل رأس الناس
سەر شەقە	سەر پەلە	پریشك چووت	تبعثر الشظايا
سەر شەکر	حلی کرنا سەری	داهێنانی پرچ	تمشيط الشعر
سەر شەرکر	لێکەتن ل سەر	لە سەر بەشە ڕهاتن	تعارك على
سەرفەرازی	ب سەربلندی	سەر بلند	مرفوع الرأس
سەر فڕاندن	ژێ کرنە دەر	لە سەر فڕاندیەوە	طار من
سەرڤە	بەرچاڤی	لە سەردوە	ظاهری
سەرڤە نی یە	د سەریدایی تازەیە، سەرڤە نی بن ڤەگی یە	سەرودر نوی، سەرقۆزی بن ئالۆز	ظاهری حدب، من فوق جديد من جوی قبيح
سەرڤۆك	کیسێ سپیاڤێ	کیسە سپیاو	الكيس المنوي
سەرڤەکر	هاری کرن، ژی ڤەدکر	لە سەر کردەوە	دافع عن
سەرڤەمای	لە سەردا مان	لە سەرماوە	بقي على
سەرڤەخار	ل هنداڤ ڤەخار	لە سەری خواردەوە	شرب فوق
سەرڤە بری	زێدەکرن دەمێ برپارەکی ددەن	لە سەر زیادە کردە	زيد على
سەرڤە چوو	ب سەردا چوو	لە سەرلای چوو	ذهب على
سەرڤە هات	ژ سەردا ڤەهات	لە سەرەوە داهات	اضاف اليه
سەرڤە گرت	ژ سەردا گرت	لە سەرەی گرتەوە	مسك على، سدة من

سەرڤە کێشا	ژێ کێشاڵە	لە سەری کێشاوە	سحب على الأعلى
سەرڤە شکاند	پشکا سەری ڤەدکر	سەرو شکاندەوە	كسرة من اعلى
سەرڤە مراند	ژێ طەمراند	لە سەری کوژانەوە	طفى من فوق
سەرڤە قوتا	سطیێ کورت، سطی ناڤ مل	مەل کورتە	قصير الرقبة
سەر قڕاند	ل سەری شکاندە ڤە	لە سەروە شکانەوە	أكسرة على
سەر قوتا	ژ سەر لێ دا	لە سەری لێ دا	ضرب على الرأس
سەر ڤەدکر	ل سەردا بری	لە سەرەوەی پارچەکرد	قطع على
سەرڤە بوو	ژ سەردا صاربوو	لە سەر سارد بووە	استبرد على
سەر قال	پیێ مژیل	خەریك	مشغول
سەرقالی	مژیل بوون	خەریك بوو	كان مشغول
سەر کولاڤك	ئەڤە چێ دبن ل جهێ ساروکێم حەتاف	کوارك	فطر
سەرکێشی	بەراهیێ، ئەڤ پەیڤە بۆ دەهواتیا تێتە بکارئینان ئەو کەسی دەست پێکا رێزا دەهواتی بکرین	سەرچۆپی	مقدام
سەرکیس	ژپارێت کەسەکی دی	لە سەر کیسە	على حساب
سەرکەت	ب دەست ڤەهات	سەر کەوت	انتصر
سەرکڕ	دڤیا پارا بێ بدەتن	لە سەر کڕین	على شراء
سەرکوخی	لە سەردا کوخی پەوە	لە سەری کۆخی	يكح على
سەر کۆل	چ د سەری لە	سەر ڕووت، سەرکۆت	غير محجب

سەر گەهێ درالێ	درالێ دانا یی	دراوی دانراو	رأس المال
سەرگەرها	لێ گەربان	لە سەری گەڕاوە	يتجول على
سەر گەڤزی	ل سەدا دزڤڕین	لە سەری دەسوڕێ	يدور حول
سەر گرت	١ – ب دیماهی هات	١– کۆتایی بێ هات	١– انهى،
	٢– ل سەر داگرت	٢– سەری گرت	امسك من فوق
سەرگۆتن	ژێ بەحس کر	لە سەردوران	تكلم على
سەر گەردان	شاش بوو	سەر سەوزان	دوار الرأس
سەرگین	تەپکا ریخا چێلی	سرکین	روث البقر
سەر گونجۆر	سەر خر	سەر بازو	رأس المدور
سەر گێژی	سەر ئالۆزی	سەر گێژی	دوار الرأس
سەر گرت	گەهشتە دیماهیی، کارێ مە سەر گرت	بەدوایی هینا	انتهى من
سەر لۆچ	سەر حۆچ	سەر ڕووتە	اصلع
سەر لەقاند	هژاندنا سەری	جولانەوە سەر	هز رأس
سەلخی	چەرم سەرداچۆی	رووشانەوە	تمزق
سەر لێ کەتن	شەر کر ل سەر	بە شەرهاتن لە سەر	تعارك على
سەر لڤین	بزاڤ کر	لە سەر جولانەوە	تحرك على
سەر مەلکە	باشترین، ژ هەمیا باشتر	چاك ترین	أجود
سەر نشیڤ	بەرەوڤ خار	سەر نشیو	تنازل
سەر شنی	نی کرەڤە ژ دەست پێکی	سەر لە نوێ	من الجديد
سەرما	طەزین	ساری، ساردي	البرودة
سەرمازن	سەرێ قەبە	سەری گەورە	راس الكبير
سەرمازی	بۆ سەرێت بچیك دبێژن	سەرمازووڵەیی	رأس الصغير
سەرمەد	دەم	كات	وقت
سەرمیر	شاهی مێش هنگڤینا	شای مێش هەنگوین	ملك ذبابة

			العسل
سەرهاڤێت	ژ سەر راکرن	لە سەر هەلدان	رفع علی
سەر هەژاند	سەر لەڤاندن	سەر جولاندن	هز الرأس
سەر هەلاند	ژ سەر راکر	لە سەر هەلگرت	رفع الغطاء
سەر هەل بوو	دوی دەمێ دا زانی	بە سەردا زانی	عرف في تلك اللحضة
سەرهەلاویست	ب سەر ڤەکر	لە سەر هەلواسی	علق علی
سەر هەلاڤێت	ژ سەرهەلدا	لە سەر هەلدا	رفع علی
سەر هۆستا	کارزان، شۆل زان	وەستای کار	خبیر
سەرهەڤیرك	مێدەکێت سەر هەڤیری	بەرۆی داپۆ سەری هەویر	
سەر هەڤسار	وەریسی سطیی ددەوارا	گوریس سەری ئەسب	حبل توضع علی رأس الفرس
سەرهاتی	ب سەرداهاتی	بە سەر داهات	حدث لە
سەر و بەر زان	پی زانینەك ل سەر ژینا وان	زانستێك لە سەرحال و ئەحوال	تعارف حول
سەرپویلە	پێچۆلك	قونداخ	طفل في اللفة
سەروچاڤ	ریمەت	بچم، دم و چاو	وجه
سەرا و گویلك	زیلدانك، گیفك	گوفەك	ربلخانه
سەر و پێك	سەرك و پێ، ئەڤ پەیڤە یا هاتیە کورت بۆ شیڤا عیرکا	سەر و پێچك	پاجة
سەروین	کچا میرا	کچە پاشا	أمیرة
سەروشنی	ژدەست پێکی	سەر لە نوێ	مجدداً
سەر و سیما	سەر و شکل	سەر و شێوە	شکل
سەروێری	ل سەروێ درێ	لە سەر ئەوێ	فوق تلك المکان
سەر و بەرێ ئابوری	حالی هەبوونی	بارێ ئابوری	الحالة الاقتصادیة

سەرۆك بێ مفاى	١- سەربێژینك ٢- سەركردە	سەربێژینگ	الحصة الذي يبقى بالغربل
سەرۆكێ مامۆستا	سەرهەلێ مامۆستا	سەرۆكی مامۆستا	رئيس المدرسين
سەرۆكێ ئەندازیارا	سەرۆكێ ئەخش دانانا	سەرۆكی ئەندازریا	رئيس المهندسين
سەرۆكێ هیربینا	سەرۆكێ تێبینەرا	سەرۆكی وردبینەران	رئيس المدققين
سەروەر	سەركێشێ كریارا	سەركردە	القائد
سەری	ژۆری	ژووروو، باكور	الشمال
سەرێ تبلێ	سەرێ تبل، سەرێ تلێ	سەری ئەنگوست	طرف الاصبع
سەرێ پلێ	دەمێ دیماهیا پایزا سەرێ زفستانێ باران تێن عەردی تەر دكەت كو ناڤ ڤێرا بچیت ڤێ پەیڤێ بۆ دبێژن	سەرەتای بارینی باران	بداية سقوط المطر
سەرێ سپی	ناڤێ گوندێ كوردانە ل توركیا	ناوی گوندێكە لە توركیا	اسم قرية في تركيا
سەرێ زێری	ناڤێ دەڤەرا كوردانە ل سەر توخیبێ عیراق و توركیا	ناوی ناوچەیە لە سەر سنوری عیراق و توركیا	اسم بلدة تقع على الحدود العراقية التركية
سەڤیل	بێ خودان	بێ خاوەن	بلا صاحب
سەفیر	بالێۆز، ئەڤ پەیڤە یا كوردی كریە	بالیۆز	سفير
سەقەت	بۆ كەسەكی دبێژ دەمێ ئەندامەكا پرتەكا لەشێ وی یێ كێم بیت، ئەڤ پەیڤە ژی یا كوردی كریە	شەلە	سقط، معوق
سەق	بەرێت مەزن	بەرووی گەورە	البلوطة الكبيرة

سەقا	هەوا، سەقایێ دنیایێ گەرمە	گەش و هەوا	طقس
سەکنی	راوەستا	وەستا	وقف
سەکینە	راوستینە	بی وەستینە	أوقف
سەکۆ	پەیڤە بۆ دبێژن، هۆدبیت	واتاکە	يقول
سەگڤان	ستێرك ڤان، ستێرك لێ دەر	نیشانەلێ دەر	هداف
سەلار	رێزگر	سالار، خاترگر	مؤدب
سەلپی	داری بەلە مێ ریڤە دبەت	داری کە کەشێ (بەلەم) پێ دەروا	مجذاف
صەلك	زلینك	زەمبیل	سلة
سەلك	١- پیڤاز، ٢- دەرامەتی تیبیب سەر	پیاز	بصلة
سەلیقە	١- دەستیر. ٢- ئاواز لێ دان	سەر رێ	عادة
سەلیقە دار	١- خوادن شیرەت ٢- ئاوازدار	خودار	صاحب المذهب
سەمیان	شۆل کەر، بەرپرسی هەلگری	ریڤەبەرێ مالەکێ	ولی أمر
سەمەند	خۆشی دیتن	خۆش حال	ولی أمر
سەنتەنەت	مال و حال	مال و مالات	الثروة
سەنگەر	کۆرك	خەندەق	خندق
سەلکەسیر	خوارنە	خواردن	أكل
سەندیکا	نەقابە، ژی ستاندن	نەقابە، لێ سەند	نقابة
سەودا	بێ هز وبیر	مەلدە هەلۆش	بلا عقل
سەیدا	هی کەر/ کوردی کریە	فێرکەر، مامۆستا	معلم

سەیران گەھ	سەیران گێری	گەشتیار	مصيف
سەیرە	نەنیاسە، بیانی یە	بێگانە	غريب
سەین وەبین	حیلە و حەولێن ژنا	کەین و بەین	الحيل
سەڵی ومەلی (ت)	حیلە بازیا ژنکا، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، تو، ئەز	چەنە بازی ژنان/ من، تۆ	حيل/ أنت، أنا
سەمەند	بێ دیماهی	بێ دوایی	بلا نهاية
سەخلەت	ڕەشتی وی شتی	خو	صيغة
سەخەرك	شەرمك	ئایرو	استحياء
سەخەرك بر	شەرم بر	ئایرو بردن	جعله يستحي
سەخەراتی	ژ بەر خاترێ	لە بەرخاتری	في السبيل
سەرانە	مەزنی بنگەھەگی	گەورەی جێگایەك	كبير المكان
سەراجە	ئەڤە کولکەلبن زکێ هێستێر لبن چەرمی تێت ب سۆتنی جێ دبیت	جۆرە ددمەلە	نوع الغدة
سەرانسەر	ژ سەر هەمی لایاڤە	لە سەر هەموو لاوە	على أرجاء
سەرانگودیلك	سەرگیفك	زبل خانە	مزبلة
سەراورد	ڤەگوهاتسنا ژینێ	ودرگێرانی ژین	ترجمة الحياة
سەرەدەر	گڤاندی سەردەرگەھی	کەوانە سەردەرگا	قوس الباب
سەرەدەری	١- برنەس سەری ل گەلەل ٢- گارو کۆلکێ کۆمێ	بەسەربردن	تعامل
سەرنێخست	بلند کر، بسەر کەتن	بەرزکردن	صعد
سەرئێش	ئێشا سەری	ژانە سەر	ألم الرأس
سەرئێشێ	سەر گێژی	دۆخەی سەر	دوخة الرأس
سەر نێك چۆن	ژگەھ چۆن	لەشوێنی دەرچوو	مخلوع

سەر ئەڤراز	بۆ ژێهەلی	هەورازی	الصعدة
سەرەدووك	رەنگەكێ ئەشیێ پە	مزراع، تەشی	المغزل
سەرەخۆر	بێ عەوەری، بێ یفلەحی	بێ خێر	شؤم، مشؤم
سەرەرۆ	ناڤێ گوندەكیە دەڤەرا بەرواری	ناوی گوندێكە	اسم قرية
سەرەژن	ژنكا مەزن	ژنی كەورە	المرء الكبيرة
سەرە ژنك	ڤێ پەیڤێ دبێژنە وان زەلاما ئەو حەژ سوحبەتا ژنا بكەن	ژنانە	النسوي
سەرەرا	ژبلی	بێجگە	اضافة إلى
سەرەكانی	دەری كانیكا ئاڤێ	سەر چاوە ئاو	منبع الماء
سەربا	سەر ئاڤ، ئەڤ پەیڤە یا كوردی كریە	سەر ئاو	على المياه
سەرەدان	چۆنە دەڤ	لێ پرسین	زيارة
سەرە	مەزن	گەورە	كبير
سەربار	١- دەست پێكا بەهرێ ٢- لە سەر هەمی تشتا ٣- سەردەركێ باری	١- بەشی سەرەكی ٢- لە سەر هەموو شت	فوق الحمل
سەربەزر	دۆرانكا گەهاندنێ	دەورانی گەیاند	حلقة وصل
سەربەردایی	بێ سەری، نەكرنە چ كارەو كۆكا	بێ سەربوون، بلا ولی	يعمل بلا حساب
سەربەست	بێ ئازا	ئازادە	حر، بلا رقيب
سەربسەر	هەمبەری ئێك	یەك بە یەك	معادلة
سەربپیرت	سەرێ گەلەك بر چ هێڤە	سەر بەموو	كثيف الشعر
سەر بمۆر	بێ نیشان كری، مور كری	بەنیشانە	مختوم
سەربهۆرد	سەرهاتی، سەربۆر	سەرگوزەشتە	حكيم، تجربة

سەربۆر	ژێ لەومایی	بە سەرهاتوە	مجرب
سەربلندی	سەرراکری	سەر بەرزی	رفع الرأس
سەر بنلایی	سەر بورجی	سەرووەی تەلار	فوق البرج
سەرپشك	سەرژێنکرا	سەربەشی	تقسيم على
سەر پەرست	زێرەڤان کری	چاوەدێرکراو	مراقب
سەرپێت	بیرهاتن	بەبیراهاتن	تذكار
سەرپەڤاند	شکاندنا سەری	سەری شکاو	كسر الرأس
سەرپێچای	نخافتنا سەری	سەر پێچراو	غطاء الرأس
سەرپێدایی	گەلەك رووی دایی	زۆر رووی دراوە	اعطاء الوجه كثير
سەرتی	١- دژهنی دناڤ شریدا دەمی دکەلین شی پەردەیەکی سەری دگرت	قەیماخ، سەرتۆتێژ	القشطة
سەرتیك	دەست پێکا شەقێ	پێشەکی درزە	بداية الشق
سەرتیپ	بەرپرسێ تیبەکێ	سەرتیم	رئيس الفرقة
سەرتێشت-نا)	زادی نیڤرۆ، فراڤین	نانی نیوەڕۆ	طعام الظهر
سەرتەشی	ڤێ پەیڤێ بۆ وان کەسا دبێژین بێن سەردرێژ	سەری درێژ	رأس المغزلي
سەرتەشیلۆك	ئەڤەکیان بەرەکەشتی بەلا تینگانە بەلی سەری وا یێ درێژ و پەحنە	سەرتەشی، تەیارۆکە	حشرة رأس المغزلي
سەرتەنگ	١- ناڤێ دەڤەرەکێ یە ل دهۆك ٢- تەنگاڤی، ٣- گری دانا کەوالا	١- ناوی ناوچە یە کە لە دهۆك ٢- تەنکانە ٣- چۆنیە لی بەستنێ ئاژەل	اسم منطقة في دهوك، المطبقة، كيفية ربط حيوان

صه	صه	سەگ	كلب
صەبر	بێن فرەه د كاردا	ئارام	هادئ
صەپنی	دیار دكەت	چەسپێنی	يثبت
صەتل	مەنجەلۆك، كوردەی كریە	پەقرەج	دلو
صەمتی	هەلنگڤت، كون كری	هەلقۆزی	جعله مثقوب
صەتەبەند	لۆین كرن، جۆكێت دەر گرتی، ل بن عەردی ئاڤ ڤێرا دچیت	لۆین كردن، جۆكە ژێر زەوی	مجاري تحت الأرض
صەتمی	هنگاڤت	پێ بەشتێك بكەوی	تعثر
صەد	صەد، هژمارا صەد	صەد	مائة
صەدەف	مەرجانێت ناڤ ئاڤێ دا، ئەڤ پەیڤە یا كوردی كریە	مەرجانی ناو ئاو	صدف
صەفار	سپی كەرێ ئامانا	سپی كەر	مبيض
صەفینگ	پارزنیت، تازە كەر زڤرن	پالا و یێر	مصفي
صەفی	یاقژ بوو، ئەڤ پەیڤە یا كوردی كریە	پاك	نظيف، ترشيح
صەڤیك	زلینگێت درێژ ئەوی تری دكەنی و مێشا خودان دكەن	قەرتال	سلة النقل
صەڤیكا تری	صەلكێت درێژێت ڤەگوهاستنا تری	قەرتالی تری	سلة العنب
صەڤیكا حلیكا	صەلكا ڤەگوهاستنا حلیكا	قەرتالی گواستە وی ئالو بالو	سلة النقل
صەڤیكا هنارا	صەلكا هنار ڤەگوهاستنا	قەرتالی گواستەوەی هەنار	سلة النقل الرمان

صەلیکا هرمیکا	صەلکا هەرمیك ڤەگوهاستنێ	لەرتاڵ گوسانەوەی هەرمێ	سلة لنقل العرموط
صەلە مێشك	ئەڤە ژی صەلکێت درێژن ژزلکا چێ دکەن	سەبەتی مێش هەنگوین بەخو دەکەن	سلة لتربية النحل
صەلە میشکا پاقژکەر	ئەڤە رەنگەکێ مێشانە صلەمێشکی تازە دکەن	پاك کەری شانەی هەنك	منظف سلة النحل
صەلکا نانی	ئەڤە ژی رەنگەکی صەنکاچێ دکەن بۆ نانی	سەبەتەی نان	سلة الخبز
صەلە شیرك	ئەڤە رەنگەکێ صەلکا ددانە سەر شیری دەمی دکەلینت	جۆرە سەبەتەیە دا دەنیتە سەر شیری گەرمك کراو	
صەلك	هەلگرکا تشتا	سەبەتە	السلة
صەنگاندن	پیڤان، کیشان	پیچوان	اوزن
صەنگولك	گۆلك، صاڤایی گا	گولێ	عجل البقر
صەنگەل و بەنگەل	ڤەگوهاستنا تشتا	بارکردنی شت	نقل البضائع
صەمەندۆك	گرێ دانا گیان بەرا	بەستانی ئاژەل	ربط الحيوان
صەمەندەکۆژ	حیلەکەر، صەنگاتە	فێل باز	الحيال
صەنگ	گرانی، کێشی	وەزن	وزن
صەمت	ل وێ دوسێ	رێ و شوێن	أثر
صەمت	کار، شۆل	کار	عمل
صەمتاوی	ژ دەوساوی	لە سەر رێ و شوێنی	تبع أثر
صەمتیر	ئامیری ئاواز لێ دانی	ئامیری ئاواز ژەن	ألة موسيقية
صەترە	زلەه	سەق	لطمة
صودا	هزر	هۆش	ذهن
صەوك	نانی تر ی کری بی	سسورك	خبز تنور

	طه‌بیرێ		
صه‌هم	ترس	سام	رعب
صه‌همه	ب ترس، ژێ ب ترسه	به ترسه	مرعوب
صه‌هماندی	ژی ترسیای/ ترسادایێ	ترسنانه/ ترسێکی دراوه	مخيف
صه‌همه‌ك ژێ	ترسه‌ك ژی	ترسێك لێ	خوف من
صه‌همیه	ترسیه	به‌ترسێنه	مخيف
صه‌همێ گرت	ترسی گری	ترسی گرتی	خاف من
صه‌همدای	ترسی دای	ترساند	خوف
صه‌همکر	ترسی کر	ترس کرد	يخاف
صه‌همکه	بترسه، ژێ بترسه	بترسه	خافي
صه‌ڤیك	صه‌لك	سه‌به‌ته	سلة
سباهی	رۆژاهاتی، رۆژا بهێت	سبه‌ینێ، به‌یانی	غدا
سپاردن	گوهدان، بسته پێ کرن	راسپاردن	توصية
سپرینگ	ئه‌ڤه تێلێن بادانیه، ئه‌ڤ په‌یڤ یا کوردی کریه	تێلی لول دراو	سلك حلوزني
سپل	خالخالك	فاته‌رمش	طحال
سپل ستوری	خالخالك ستیربوو، خالخالك وه‌رمێ	سپلی ئاوساو	تضخم الطحال
سپیناغ	ئه‌ڤه به‌لگن یێت که‌سه‌کن دکه‌نه، شیڤ	ئه‌سپیناغ	سبيناغ
سپیکا چاڤی	سپیاتیا چاڤی	سپیاوی چاو، سپیلاتکی چاو	العلبة/ بياض العين
سپیکا هێکی	سپیلکا هێکی	سپیالکی هێلله	بياض البيض
سپیلکا مریشکی	گۆشتی سنگی مریشکێ	گۆشتی سنگێ مریشك	لحم صدر دجاج

سپیندار	ئەو دارەکا بلندە مفا ژ دارێ وێ وەردگرن	داری لەسپیدار	شجرة طويلة يستفاد من خشبها
سپیدارا شفتەعانی	ئەڤ رەنگەیێ راست و بلندە	داری ئەسپینداری راست	
سپیندارا سپی	ئەڤ رەنگە دارێ وی یێ سپیە	ئەسپینداری دار سپی	
سپیندار رەش	ئەڤ رەنگە ژی یێ ب هێزە ژ داری وێ یێ رەشە	ئەسبینداری دار رەش	
سپیندار ئەمریکیی	ئەڤە ژی دارا درێژ یا ئەمریکی	ئەو جۆرە دارە ئەمریکی	شجرة امريكية
سپینداری	ناڤێ گوندێ سپیدارە ل دهۆك	ناوی گوندێکە لە شاری دهۆك	اسم قرية في محافظة دهوك
سپه هیه	جوانە	جوان	جميل
سپی	یێ رەنگی، رەنگێ کێشێ	سپی	أبيض
سپی کاری	کێچ کرنا خانیا، رەنگی سپی کرن	کاری سپی کردن	عمل البياض
سپیه	ئەڤە گیان بەرێکی هیرە ژ پیسیێ چێ دبیت	ئەسپێ	قمل
سپیه کوژ	ناڤێ تبلا مەزنە یا دەستی، تیلا بەرانی	ئەسپێ کوژە، ناوی ئەنگوستی گەورە	اسم الاصبع الكبير
سپیتالە	رەنگی سپی بۆی	رەنگی بەردراو، سپی بووە	بيض
سپیاڤ	ئاڤا سپی	ئاوە سپی	ماء الابيض
سپیلکاپی	گۆشتی پێ	سپیلکە پی	عرف القصبة

سپیلکۆك	ناڤێ لێنك کربه، بی سپی	سپیلکه	مبیض
سپێده	سحارێ	بەیانی	صباح
سپێنه	ئەڤە قەلەمێ ئاسنی یە بەرا پێ دشکێنن	قەلەمی ئاسنیە، بەر دشکێنن	قلم حدید، تستعمل لکسر الحجار
ستاندیه	ژێ وەرگرتیه	لێ وەرگرتیه	أخذ من
سیتاڤگ	شەوقێ، رۆناهی دگرین	رۆشنایی	یحجب الضوء، ظل
ستەم	زالم	زۆردار	ظالم
ست، سست	خاڤ بۆن	خاو بوون	راخي
ستران	لاڤژە	گۆرانی	اغنیة
سستەر	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کربه، خویشك	خوشك	الأخت
ستری	ئەڤە هندە گولێت بهارێنە دەمێ پیردبت سەرکێ تیژ پێڤە چێ دبیت داخۆ بپارێزین	درك	الشوك
سترك	ڤەرشی، پێتی بوو	بێ روح بوون، سربوون	تسبح
سترك	١ – ڤەنسیتنك ٢– گیابەر دخرن	چەسپ	لصق
ستری چاڤ بلوق	ستری زەقی چەند سەرکێت تیژێت پێڤە	درکی چاوڤ زەق	الشوك العین مفتوح
ستری درێ	ئەڤە تیێت ب سترێ ڤەنە مرۆڤ دخوت	درگی تودرك	الشوك توتي
ستری داصی	ئەڤە ژ سربە خوشی گولیا	درکگی وەك گوله گەنم	شوك تشبه

	گەنمی یە	وابە	سنبلة الحنطة
سڕی دانك، سڕ دانك/ لەڤە کورت کریێ سڕی ددانك	ئەڤە سڕیە یێ سێ چوەلکیە دەرمانێ گولچسکانە	درکی سێ گۆشەیی دەرمانی گورچیلە	شوکة مثلث الشکل تأکل کدواء للکلیة
سڕی خورنیڤك	ئەڤ سڕیە ل دەشتێ شین دبیت خورنیڤکا ددەت	درکی خورتوك	
سڕی سەرتەشیك	ئەڤ سڕیە بلند دبیت و گولەکا شین یا ب سەرمۆریڤە دگریت دبێژن دەرمانی گولچیسکانە	درکی سەرتەشی	الشوك رأس المخزلي
سڕی سی ددانك	ئەڤە سڕیە سی ددان نیە گولچیسکانە بەر دکەڤیتێ	درکی سێ ددانی	الشوك ثلاث سنن
سهری	کرنە ڤیژی	ڤیژانی	صرف، فزاع
سڕی زەرك	ئەڤ ستیریە یی رەنگ زەرە ئو یێ چاڤ بۆق و سەر تیژن	درکی رەنگ زەرد و چاو زەقەی سەرتیژە	شوك صفراء
سڕی عەگول	ئەڤە یێ سەر خڕە و ئو تیژە و خۆ ل چ بدەت پێڤە دمینت ئو هەر یێ کەسکە	درکی سەرخڕ	الشوم رأس مدور لاصق
سڕی مشك	ئەڤە کیایە و بەلگێت وی سڕینە و تێکرا تێکڕایە	درەگە مشك	الشوك الفاري
سڕی گوندۆر ترش	کەبەر	کەبەر	
سڕی گنگرۆك	ئەڤ ژی گیایەکی پاش دبیتە سڕی خۆ ل حلکی	درکی ئۆپەلە بی ووردە خۆ دەچەسپێنی بەشتەوە	شوکة لاصقة

	مرۆڤی ددەن (کولجۆك)		
سطی	پانك	مل	رقبة
ستوکر	پشت پانك، گرێکێت سطی	پشت مل	الفقرات العنقية
سطور ستیر	بلند بۆی، وەرم تن	ئەستور بوون	التهاب، تورم
سطیێ مال بچیکی	بەرێ دەڤێ بچیك دانکی	ملی مندال دان	عنق الرحم
ستیێ میزدانکی	بەرێ دەڤی ریڤینکا میزدانکێ	ملی میزلدان	عنق المثانة
ستەور	نەزۆك، بچیك نابن	نەزۆك	لا يولد، عقيم
سطڤان	رستك	ملوانکە	قلادة
سطڤانا زێری	رستکا سطی یا زێری	ملوانتکە زێر	قلادة ذهبية
سطڤانا مۆرکا	رستکا سطی یا مۆرکا	مالوتکەی مۆروو	قلادة الخرز
سطنگ	ئەڤە ژشتی مێش هنگڤینایە لێ مەزن تر ئو مێشا دخۆت	زەنگە سۆرە	زنبور
سپە	صە	سەگ	كلب
ستێر	رۆناهێت ئەسمانی	ئەستێرە	نجم
ستێربین	کەسێ دیر بزانیت	فەتاح فال	المنجم
ستێرا کلاڤێژێ	ئەڤە ستێرا گەشە یا مەزنە بەرێ سپێدی تێت د هەیڤا گلاڤێژێ دا	ئەستێرە گەلاوێژ، ستێرەی بەیانیا	نجم الصباح/ نجم الثريا
ستێرا گەریان	ئەڤ ستێرە خۆڤە دگوهێزیت	ئەستێرە گەرۆك	نجم جوال
ستێرا کاروان کوژا	ئەڤە ستێرە یا ل لیڤا عەسمانی دا لۆ یا هێرە	ئەستێرە کاروان کوژان	نجم قاتل الرحالين

ستێرا ئەردی	ئەڤە ستێرەکا ڤەگوهێزە ل دۆر رۆژی دزڤریت ئو ل دو رخۆ ژی دزڤریت	ئەستێرەی گوزراوە، ئەرزە	نجم الرحلة الأرض
ستێرا ئێڤاری	ئەڤ ستێرە دەمێ مەغرەب ب لایێ رۆژئاڤای دەردکەڤین	ئەستێرەی ئێواران	نجمة المغرب
ستێرا بلۆتو	ئەڤە ژی ژ ستێرت گەریۆکا یا ژ رۆژی دیرە	یەکێکە لە ئەستێرە گەرۆگەکان بەلام لە رۆژا دوورە	نجمة بلوتو
ستێرا ب دیلك	ئەڤە ژی کەرەسێ ردقن ل ئەسمانی درێژن ئو رۆناهیا رۆژی لێ ددەت ب سەڤ وەکی کوریەکێ پێڤە دیارە	ئەستێرەی کلك دار	نجمة المذنبة
ستێرا سپێدێ	ئەڤەژی ستێرەکا گەشە ل عەسمانی دەمی سپێدی دیارە	ئەستێرەی بەیانیان	نجمة الصباح
ستێر ئۆرانس	ئەڤە ژی ژ ستێرت گەروکن بەلێ یا ژ رۆژێ دیرە	یەکێکە لە ئەستێرە، گەرۆکەکان	نجمة اورانس
ستێرا عەتارد	ئەڤ ستێر ژ هەمی ستێرا نێزیك ترە ژ بۆ رۆژی ئو ل دۆر رۆژی دڤرینم بەلی هەر ب روویەی ڤە لی دزڤریت	ئەستێرەی عەتارد	نجمة عطارد

ستێرا مەریخێ	ئەڤ ستێرە یا گەرۆکە دیرباوی ژ رۆژی هندی عەردیە لو یا رەنگ سپیە بەلێ هندە وەرزا رەنگی خۆد گومۆریە	ئەستێرەی مەریخ	نجمة مريخ
ستێرا مشتەری	ئەڤەژی ئێك ژ ستێرك ڤەکوهێزا کە ئۆ ژ هەمی ستێرا مەزن تر	ئەستێرەی موشتەری	نجمة المشتري
ستێرا قوبێ	ئەڤ ستێرە دکەڤیتە لایێ رۆژ هەلاتی	ئەستێرە قوبەیی	نجم القطبي
ستێرا زەهرا	ئەڤ ستێرە یا گەرۆك و یا مەزنە و رەنگ پرتەقالی	ئە ستێرەی زهرا رەنگی پرتەقالی یە و گەرۆکە	نجمة زهراء
ستێرا بەحرێ	ئەڤە ستێرا سەر بەحری یە	ئەستێرەی دەریا	نجمة البحرية
ستێرا ب کوری	ستێرا ب دیلك	ئەستێرەی کلك دار	النجمة المذنبة
ستێر رژیان	خۆڤە کێشانا ستێری	گشانەوەی ئەستێرە، گول ئەستێرە	جذب النجم، الشهاب
ستێرناس	پێ زانینێ ستێرا	زانی ئەستێرە	علم الفلك
ستڕك	گیایەکە دخۆن	گیایێکە دەی خۆ	اسم لنبته تؤكل
ستێرك	خۆ بەرهەڤ کرن بۆ هاڤێتنا تشتەکی	نیشانە	هدف
ستێرك گرت	خۆ بەرهەڤ کری بۆ دانانێ	نیشانەگرتن	مسك الهدف
ستێڕك	تەختکی دان و کاکی ددانتە سەر	تەختەی دانەوێلە	تختة ذخيرة
ستێرکی نانی	دەپی نانی ددانتە سەر	تەختەی نانی لە سەردا	تختة الوضع

		دەبنب	الحبر عليه
سعێرکی صاڤاری	دەبیٚ صاڤاری ددانته سەر	تەحنە ساوار لە سەردادەلین	لحتة وضع الحبية عليه
سعێرکا خۆ	وەرگرتنا نیشانکا خۆ	نیشانەی خۆ	هدفه
سعێرمە	کو ل بۆنا گلاندا	گلاندە ئیشان	التهاب الغدة اللمفاوية
ستهن، ستاند	وەرگرتن	ستاندن	أخذ
ستێلە	زیرەك	ژیر	ذكي
ستینك	داری ددانە بەر جۆتگا دانەکەڤن	ئەستون	عمود
ستینا پشتی	کاریتیٚ پشتی، ریزا مۆرکیٚت پشتی	ئەستونی پشت	العمود الفقري
ستینکا دفنیٚ	بلندایا دفی، ئەڤە هەستیکی تازە کرنیٚ یە	ئەستونی لووت	العظم المصفوي للأنف
ستینکا کەپریٚ	ئەڤە دارەکیٚ کێلە دانتە نیڤەکا کەبریٚ پیٚ راوستیت	ئەستونی کەپر	عمود القمرية
ستینکا بانی	دیواری زراڤ ئەویٚت ددانتە بەر بانی دا راوستیٚن	ئەستونی بان	عمود السطح
ستینکا خانی	خۆ پیٚ راوستانکا خانی	راگری خانوو	مسند المنــزل
ستینا مالیٚ	دیواریٚ مالیٚ پیٚ رادوستیٚت، ئەڤەژی (بابە)	دیواری راگری مالٚ، باوك لە خیٚزانی	عمود المستند المترل الذي هو أب للعائلة
ستینکا پشتی	خۆپی ڕاگرا پشتی	وەستانی پشت، لەستونی پشت	عمود الفقري، المسند الظهر

ستینا کەهرەبێ	ئەڤ ئاصنێ تێلا پێ گرێ ددەن	لەستوونی کارەبا	عمود الكهرباء
سحار	سپێدێ زی	بەیانی زوو	صبح الباكر
سحەتی	دەمێ	ساتێ	ساعة
سرك	ئاڤا زۆردا بێت	چۆگەی هەل واسراو	جدول معلق
سرکا ئاڤێ	ئاڤا زۆرا بیت، سیلاڤا ئاڤێ	چۆگەی هەل واسراو	جدول مائي
سفت	بابەت، کوردی کریە	بابەت	المادة
سفت بوو	زیرەك بوو	ئازابوو	كان مجد
سفتی	زیرەکی	ئازایی	مجد
سفرەك	١- مێدەکا وادی ل سەر دخۆی	سوفرە، پارچەی نان خواردن	سفرة الأكل
سڕ بوو	پێتی بوو	سڕ بوو	متجمد
سڕ	صاری، رح تێدا مەمایی	سەرما	البرودة
سڕو سەقەم	صار و نەخۆشی	سار و سڕ	البرد القارس
سڕێ بر	صەرمایێ لێ دا	سەرما لێ دا	تعرض للبرودة
سڕێ	١- گەلەك هشیار ٢- سیلاڤا ئاڤی تێ تیتەی خار	ووشیاربوو	كثير الحذر
سڕێ گرت	سەرمایێ گرت	سەرما گرتی	استبردة
سڕکەوی	١- قەرەمۆکی ٢- بۆ کەسەکی دبێژ کۆ هەر یێ صاری کەوی بیت	ساردەن	مبرد
سڕکەتی	صەرما بوو	ساردی کەوتێ	تداخله البردة اليها
سڤدەر	هێدی	ئاسەدەم، لە سەرە خۆ	هادي

سەدەر	کڤارك	کوارك	الفطرة
سڤك	چ کێش تێدا نەبیت	بێ کێش	بلا وزن، خفیف
	گەلەك سڤك، ناڤێ واتایی	سووککە لە	كثير الخفيف
سڤۆرە	ئەڤە گیان بەرەکی بچیکە ل سەر دارا دژیت وشیردەرە و خوارنا وی گیزن وبەری نە	سمۆرە	سنجاب
سڤی	تیفکلێ برنجی یە، پیشی	پووشی	قشرة
سڤین	ناڤێ چیچکەکێ یە د ناڤ بەفری دژیت	ناوی چۆلە کەیەکە	اسم عصفور
سڤیری	ئەڤە گیایکە شتی جەهی یە	گیایکە ودك جۆیە	الحشيش شبه الشعير
سڤیلانك	گەلەك سڤك، ناڤی مەعنەویە/ واتایی یە	زۆر سووك	خفيف جدا
سکتی	مر، تۆپی، ڤێ پەیڤی گەلە بۆ گیان بەرادبێژن، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	توپی	مات، سكتة
سکر	دیوارە بۆ جۆیا ئاڤێ چێ دکە دا ئاڤ نەچیت	کەنداو	سد، الحاجز
سك سکە	ڤێ پەیڤێ بۆ زەلامێ بێ کار دبێژن، سك سکاوی یەل کۆلانا	پیاوی بێ کار	الرجل بلا عمل
سکیچ	بۆ دیار کرنێ	نەخشە کێشان	تخطيط
سمیتك	ئەڤە هیرکی صافاربە	ووردکە ساوا	البرغل الناعم

سمێل	مینت بەرێ دەڤی رەلامایە	سمێل	شوارب
سمبلۆك	گولیا گەنمی، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	گولە گەنم	سمبل
سماق	ئەڤە دەرامەتەکی سروشتیە ل عەردێ دێم شین دبیت و ل چیایی یا ترشە	سوماق، بەری دارێکی سروشتیە تامی ترشە	سماق
سماق صورك	ئەڤ سماقە یا بێخێرە و یا لاوازە	سووماقی سۆر	سماق احمر
سماق رەشك	ئەڤە رەنگی سماقی یێ لاوازە و هیرە	ئەو جۆرە یا ووردە و لاوازە	سماق اسود
سماق چرك	ئەڤ رەنگی سماقی یا نیسەکە	سوماقی شیلەیی	سماق حمطي
سماقا رڤینی	ئەڤە باشترین رەنگێ سماقی یە و یا گرە و یا سپیە	سوماقی هەرەباش	سماق رقيني
سماق زەرك	ئەڤ سماقە ژی یا رەنگ زەرە ژ رەنگی باشە	سوماقی زەرد	سماق اصفر
سماقی گەنم	١- ژ رەنگی سماقێ. ٢- دبێژم چورە گەنمی یێ رەنگی صورە	رەدنگ سۆرە	تسمية لحنطة احمر اللون
صم	پێت کەوالا	پێ ی ئاژەل بەش خواروە	أضفر الحيوان
سمایلۆك	ناڤێ گولەکا مەزنە وجانە	ناوی گولێکە	اسم الوردة
سندۆر	ناڤی گوندەکی دوسکیانە	گوندێکی دوسکیە ل دهوك	اسم قرية في دهوك
سنجری	صاربوو	سارد بوو	استبرد
سنچراند	صارکر، قەرسی، بەفرێ دا	سارد کرنەوە	تبريد

	یا سنجری		
سنێله	کورئان کچ شنی گەهشتی	تازه پی گەیو	مراهق، حدث
سنسله	شینه ماله کێ	لەرەگەزی	سلالة
سنگول	یێ گران	بەکێش	ثقيل الوزن
سنسل	ستینا پشتی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ئەستونی پشت	عمود الفقري سلالة
سۆپا	کرنه قیژی	هاوار کردن	صياح
سوحبەت کرن	گال گال کرن ل گەل ئێك و دوو، قەسەکرن لگەل ئێك	قسەکردن لە گەل یەکتر	تكلم مع البعض
سوزدەنك	سی سەنەك، نەساخیا زەولامانه	سوسەنك	سيلان
سورر	دیوار، شیرهە	دیوار	سور
سووك بر	ب لەز بر	زووبرد	أخذ بسرعة
سوچی	سیچ	هۆی	سبب
سیوخت	بێ پارەیی	قەلۆش	مفلس
سورەحی	گۆسك	گۆزه	دورق الماء
سوررود	ستران	گۆرانی	نشيد
سۆزرەت	یێب باش	زۆر باش	مدهش
سۆزه	با هەل کرن	هەڵ کردن با	هبوب الرياح
سولان	ناڤ و نیشان، یێ نیاسین	ناو و نیشان	نسب
سووچێ تیژ	چوکلێ تیژ	گۆشەی تیژ	زاوية حادة
سێ	هژمارا پشتی دووا	ژمارەی پاشی دوو	العدد ثلاثة
سێ پسك	گیایەکێ بهاریە یێ شرینه خەلك زەردکەن و دخۆن	گیا بەهاریە دەخوین	نبته ربيعية تؤكل

سێ بەلگۆك	گیایەکی کەسکی سێ بەلکیە	گیایەکی سەوزی سێ پەلکە	نبتة خضرة ذات ثلا ث اوراق
سێ پێك	هەلگرێ ب سێ سەرا	سێ کوچکە	رافعة لة ثلاث رؤوس
سێپێل	پێل	لافاو	الموج
سێ جەم	سێ دان	سێ جەمە	ثلاث وجبات
سێ چووکل	گەهشتنا سێ سەرێت راست	سێ گۆشە	مثلث
سێر کەر	کەسێ کارێ جەنبازیی و سێرا بکەت	جادووکەر	ساحر، دجال
سێرۆ	سی بەرۆ	ناوی سی قولی	ثلاثي
سێروژە	برسی	برسی	جوعان
سێرە	نیشادان	پیشان دان	تهذیب
سێر	سەحر	سێر، جادوو	
سێ صەد	هژمارا سێ جا صەد	ژمارەی سێ سەد	العد ثلاثمائة
سێ ریز	ئەڤە ناڤێ چیایە ل دهۆك	ناوی چیایە لە دهۆك	اسم جبل في دهوك
سێڤ	ئەڤە دەرامەتەکێ تام ترش و شرینە ل هەمی دەڤەرا شین دبیت بتایبەتی ل چیای	سێو	التفاح
سێڤ ئالو	ئەڤ سێڤە دترشن و دهێرین	ئەو سێوانە تام ترشە و ووردە	تفاح ناعم
سێڤ بن عەرد	ئەڤە ل بن عەردی شین	سێوەی بن عارد	تفاح تحت

	دبین بەلگی وێ شتی بەلگێ سێڤی یە بەلی نە وبخۆ شتی پیاطانە و شرینن		الارض
سێڤ ئەعلك	ئەڤ رەنگی سێڤێ تەحلنم وتام مرن	سێوی تال	تفاح له طعم مائل إلى المرارة
سێڤ کانیسانێ	ئەڤ سێەڤە ل ناڤ رەزا دا شین دبن ل مەها نیسانی پێت هەین	سێوی دێم	تفاح أرض غير مائي
سێڤ جانك	ئەڤ سێڤە یا درێژە و یا شرینە	سێوە درێژ و شرینە	تفاح طولانية حلو المذاق
سێڤا ئەمریکی	ئەڤ سێڤە پێت صۆر و شرین	سێوە ئەمریکی	تفاح امريكي
سێڤا فەرنسی	ئەڤ سێڤە د زەرن و گرۆڤرن	سێوە فەردنسی رەنگی زەردە و خڕە	تفاح فرنسي اصفر اللون ومدور الشكل
سێڤ شەکر	ئەڤ سێڤە ژی دشرینن و رەنگ زەرن	شەکرە سێو، ئەو سێوە شرینە و رەنگی زەردە	تفاح السكر
سێڤ خانك	ئەڤ سێڤە یا زەر و یا گرە	ئەو سێوە رەنگی زەردە وگەورەیە	تفاح أصفر اللون كبيرة الحجم
سێڤا لبنانی	ئەڤ سێڤە درەنگ صۆرن بەلێ پێت سەر درێژن ئو دبن پەحنن	سێوی لبنانی	تفاح لبناني
سێڤ گوندۆر	ئەم سێڤە پێت رەنگ کەسکن ءو تام گوندۆرە	سێوە گوندۆرە، رنگی سەوزە و تامی گوندورە	تفاحة شكل مدور أخضر

		دەدات	اللون
سێڤ گەلوەری	ئەڤ سێڤە درەنگ صۆر مەزنن	سێوە گەلوەری، رەنگی سۆرە و گەورەیە	تفاح ككور
سێڤ گۆلدن	ئەڤ سێڤە رەنگ زەرن یێت ئەمریکی نە	سێوە گۆلدن	تفاح گولدن
سێ قورنەت	سێ قورنەت	سێ گۆشە	مثلث
سێهوان	بەرحەتاڤك	سەیوان	شمسية
سێ کوژێت تیژ	سێ چوکلێت تیژ	سێ گوشەی تیژ	مثلث حاد الزواية
سێ کوژیێ جووت	سی چوکلێت دوو رەخێت هندی ئێك	سێ گۆشەی جووتك	مثلث متساوي الساقين
سی کوژیێت ڤەکری	سێ چوکلێت ڤەگری	سی گۆشەی کراوە	مثل منفرج الزاوية
سێ کوژیێت رەپ	سێ چولکێت ستیێ	سێ گۆشەی وەستاو	مثلث قائم الزاوية
سێ جێ	ناڤێ گوندەکیە ل دەڤەرا دهۆك، سێ جە سێ رێك دچنێ	ناوی گوندێکە ل دهوك	اسم قرية في دهوك
سێوی	ئێتیم، هێتیم زارۆکێ بێ دەیك و باب	هەتیو	يتيم
سێك	سهێك	سرکە	خل
سێوانەك	تازەیی	جوانی	جمال
سێلك	ئامیرەکە نانی ل سەر د بژێرن ژ ئاخی چێ دکەن	سێل	ساج
سێ یەمان	یێ سیێ، بۆ لەریما هژمارا	سێ یەم	الثالث

	لێت		
سێ یان	سێ شوا	سی لەوان	ثلاث منهم
صباهی	رۆژ پاشتر	بۆ رۆژی دووایی، بەیانی	غداً
صهنگ	گیایەکێ بهاریە یێ تام شرینە، رِپن رِپن شین دبین	گیایێکی تام شرینە	نبتة ربیعیة تشبه الحشیش له طعم حلو
صۆلین	بشکوشك	خونچە	البرعم
صۆلینا گولێ	بشکۆشکا گولێ	خونچەی گول	البراعم الوردة
صۆلینا ئاڤێ	بۆریا ئاڤێ	بۆری ئاو	انبوب الماء
صۆلك	پێلاڤ، ب دەستی چێ دکەن	پێلاوە	الأحذیة
صۆلدوور	پێلاڤ چی کەر	پێلاو دروست کەر	صانع الأحذیة
صۆل	نال، پێلاڤا دەوارا	نالی وولاغ	أحذیة الفرس
صولفرت	کەبریت	کەبریت، سلفرت	کبریت
صۆرِك	پرسکێت صۆر	سۆریکە، سوریژە، ئاوولە	الحصبة
صۆرِ صۆرِك	ریڤیکا دەست نڤێژا ستیر	ریخۆلەی دەست نوێژی ئەستور	المرئ
صۆرِ و صۆر	ئێلك سەر گۆتن	بێ پەیا، دەڤ و دەڤ	أكید، مباشر
صۆراڤ	دەرمانکێ صۆر، ژنك ب کاردئینن بۆ جوانیێ	سوراو	أحمر الشفة
صۆردمە	رەنگەکی گیایە ژبنێ یێ صۆرە ئو ژ سەری کەسکە	گیای بن صۆری سەر سەوز	النبة من اسفل أحمر اللون من أعلى أخضر اللون
سور	رەنگێ سۆر	سور، ئال، لعل	حمر، احمر

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناوەراست	زمانی عەرەبی
صۆرەتا	تایێت سۆر	ئەخۆشی سۆری	الحمى القرمزية
صۆر بری	ئەنری	تووره بوون	الحمرة
صۆربونا ریڤی	ریڤیك بەری ب کول بۆ دچیت	برین بوونی ریخۆلە سور	التهاب معي
صۆربۆن	گرتنا رەنگی صۆری	سور هەل گەران	احمرة
صور دەماریٚ ملی	بۆرییێت خوینا ملی یا تازه	خوین بەرملی	الشريان العضوي
صۆر دەمارێن ستوکری	بۆ رێێن خوینا تازەیا مۆرکێت پشتی پاتکیٚ	بۆر خوینی پاك هی گری گرنی یەکانی بشت مل	الشريان السباتي
صۆر دەمار	بۆریکێت خوینا تازه	خوێن بەر	الشريان
صۆریاز	ئەڤە سیرکێت جۆلینە	سیری چۆل	الثوم البري
صۆریان	ناڤیٚ کیایەکی یە	ناوی گیاێکە	اسم عشبة
صۆرك	بی صۆر	صۆرکەلە	حمراوي
صۆرە صۆر	رەنگی ب سەر صۆری ڤە	سۆریاو	ميل إلى الحمار
صۆر گول	گولا صۆر	گوله سوور	وردة أحمر
صۆر بەش	دخوینیٚ دا صۆرکر	سۆر هەلگەرا	احمرة م الدم
صۆرگ	ئەڤە پیلاڤێت کوردیە ژ دەڤەرا سۆرا	پێلاوی کوردی ناوچەی سۆران	أحذية كردية الخا مه ي المنطقة سو ان
صۆژدك	دارکیٚ کلیٚ چاڤا	داری کلی چاو، سوتێنەر	قلم العين،
صۆتك	ئەڤە گیایەکی کیڤیەو	سۆتکه	نوع من الحشيش
صۆتن	ئێشا ب ئەگەرا ئاگری	سووتان	الألم الحروق
صۆبە	ئامیری ئاگر بیٚ هەلکرن	زۆبه، سۆبه	مدفئة
صوشیالیزم	ئێکتی، بشکت دار	یەکێتی، بەشی داری	اشترا كي

صۆزنە	رەنگەکێ وەردەکێ کیڤیە	مراوی کێوی	البطة غير الداجنة
صونگور	ئەڤەو تەیرێ چیچکانە یێ رەنگ سپیە و بەژن کورتە	هەلۆیەکی رەنگ سپیە و بالا کورتەی	صقر ابيض اللون قصير القامة
صونگور	بەژن کورت	بالا کورت	قصير القامة
سنگ	بزمارا مەزن	بزماری گەورە	ميخ
صصت بوو	خاڤ بوون	خاو بوو	جعل الراخي
صصت	خاڤ	خاو	راخي
صتیڤانك	رستك	ملوانکە	قلادة
صم تراشك	ئەڤە ئامیرەکی دەڤ خۆشە بۆ برینا زیدەیی ب ییت دووارا ڤە تیت بکار ئینن	نالێ بەند تەراشك	آلة قص زيادة المجبرات
صمێ گای	پشکا خارێ یێ گای	بەشی خواردوەی یێ ی گا	ظلف الثور
صمتی	کون کری	کون کراو	مثقب
صلۆ یی	ئەڤە رەنگەکێ تریە یێ دندك مەزنە و رەنگ صۆر	جۆرێکی ترێ دەنگی گەورەیە	نوع من العنب ذات حبات كبيرة
صلێ بوو	زیزبوو	تۆراوە	زعل
سلێمانی	١- چەکی زەلامایە بۆ تازەیی ٢- رەنگی تایی دارحبەشی یە	١- جۆرە سیلاحێکی پیاوانەیە ٢- جۆرە چەکی جوانیە	سلاح رجالي، عقيق يماني
سهارەتیکا	ناڤێ گوندەکی دۆسکیانە	سوارە توك	اسم لمنطقة في

	ل دهۆك		دهوك
سیار	کەسێ دەوار بهاژۆت	سوار	راکب، الفارس
سیارباز	بەز بەزانکێ دەوارا	غارە غاری وولاغ	الفارس
سیار چاك	ریەبەری باش	سوار چاك	الفارس الجید
سیتە	ئەڤە طەلیێت ئاڤی بو ماسیا پێ بگرن	طەلەی ڕاوکردنی ماسیە لە ئاو	طریقة لصید السمك
سیپەل	پێلت ئاڤی یێت دژوار	شەپۆلی بەهێز	الامواج القویة
سیچ	ب ئەگەر بۆن	سووچ	سوج
سیچەلۆ	ئەگەر کەر	کەتن کەر	عمل العمل
سیچ کەر	کریار کەر	تاوان بار	صاحب عمائل
سیتی ماصیا	تۆرا دارا نەچی دکەن دا ماصیا پێ بگرن	تۆری داری ماسی گرتن	شبكة الخشب لصید السمك
سی	یێب هێز	بەهێز	قوي

سی/ ب هێز/ ئەڤ پەیڤە دبناشەیی دا یا فارسیە بەلێ زمانێ کوردی ژی ئێك ژزمانێت هندوفارس ڤێجا ئەم دشێین بێژین یا کوردیە.

سی ئانی	ب لەز ئینا	زو هێنمای	أتى به بقوة
سی باخڤە	ب لەز بێژە	زوو بلێ	استعجل كلام
سی بالا	ب هێز زڤڕاند	بە هێز سووڕاندی	لف بقوة
سی بالاڤ کر	ب هێز جلك شوشتن	بە هێز کولی کرد	غسل بقوة
سی باری	ب شدیای لێ کر	بە هێز باری	مطرة بقوة
سی بەریۆیی	ب هێز ڤێرا چوو	بە هێز پێ بوو	اشعل بقوة
سی بەردا	بە هێز ئازاکر	بە هێز ئاوادکرد	حرر بقوة
سی بوو	ب لەز ببو	زوو بوو	ولدة بقوة
سیبەر	ل بەز و هێزبر	بە توندی بر	أخذ بقوة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
سیی پێچا	ب لەز تێك وەرکر	زوو پێچابەوە	لف بسرعة
سی پەر	پەرێت بهێز و مەزن	پەری گەورە بە هز	جناح بقوة
سی پەراند	ب لەز دەربازکر	زوو پەراندیەوە	عبر بقوة
سی پیڤا	ب هێز پیڤا	بە هێز پێوای	وزن بقوة
سی پف کری	ب هێز بالێ کر	بە توندی فووی کرد	قمو بقوة
سی تێ کر	ب هێز بۆ کرێ	بە توندی تێ کرد	اسکب بقوة
سی تاری بوو	گەلەك رەش بوو	بەتوندی تاریك بوو	أظلم بقوة
سیتاڤ	تەرمایی	رۆشنای	بصیصة
سیتاڤك	تەرمایی	رۆشنای	بصیصة
سی جۆت کر	ب شدیای ڤەکێلا	بە توندی جووتی کر	حرث بقوة
سی چوو	ب شدیای ریڤە چوو	بە توندی رۆیشت	ذهب بقوة
سی چەراند	ب شدیای و زۆری هێلا بخوت	بە توندی لەوە ڕاندی	رعی بقوة
سیچە لۆ	ێبب گونەه	کوناه بار	المذنب
سیداد	خوودان راستی	سوداد	عادل
سیدادا	ب شدیای ڕینشت	بە توندی نیشت	هبط بقوة
سیدا گرت	ب شدیای تژی کر	بە توندی پڕ کرد	ملئ بقوة
سیدارە	سیبەرچێ کە، گولاڤێ بیانی	سێبەرچاکەو	شفقة
سیڤراند	ب شدیایی شکاندە سەرك	بە توندی شکاندەوە	کسرة بقوة
سیڤوتا	ب شدیایی لێ دا	بە توندی لێ دا	ضرب بقوة
سیس	چرمس	چورچ بورن	ذبل
سیشەڕکر	ب شدیایی لێك کەتن	بە توندی شەڕ کر	تعارك بقوة
سی شەکر	ب شدیایی حلی کر	بە توندی دای هێنا	مشط بقوة
سی ڤەشکا	ب شدیایی چەماند	بە توندی شکاندەوە	کسرة بقوة
سی ڤەکێشا	ب شدیایی راکێشا	بە توندی رای کێشا	سحب بقوة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
سی ڤەقوتا	ب شدیایی لێ دا	بە توندی لێ ی دا	ضرب بقوة
سیلاڤ	نشیڤیەکا شدیایی ئاڤ پێداتێت	شیوی توند ئاو پێدادێ	انحدار قوي للماء
سیکارە	چەقۆك	چەقۆ	سکینة
سی کەلی	ب شدیایی، ب هزکەلی	ب توندی کولا	علی بقوة
سیکارك	ناڤێ بچیك کریێ چەقۆکی یە	ناوی بچووك گراوەی چەقۆ	اسم مصغر للسکینة
سیکر	ب شدیاي ی ب جھ ئینا	بە توندی کدر	عمل بقوة
سیکەت	ب شدیای دا ئیك	بە توندی گرتە	مسك بقوة
سیگڤاشت	ب هێز بە سەرك ڤەبرن	ب توندی گوشی	عصر بقوة
سیمەرخ	بالداری بهێز، د ناڤ چیروکێت کوردی یێن کەڤن دا هاتی ئەڤ ناڤە یی ژ دوو پشکا چێ بۆی (سی) + (مەرخ) سێ، بهێز (مەرخ) ب فارسیبە تەیر ناڤکی لك دایە	بالندەی بەهێز	الطیر القوي
سیسی بوو	چرمسی، بو کاری بۆریێ دیرە	چرچ بوو	علی وشك ذبلان
سیس دبوو	دچرمس، بو کاری نەبور	چرچ دەبوو	علی وشك یذبل
سیسن	گولەکا بهاریە، یا سیی ودرزێ بهارێ یا هەی	وگولی سوسن	وردة زنبق
سینەم	ناڤێ بهێز، ناوی ژنانە	ناوی بەهێز	اسم قوي
سیناهی	رۆوناهیەکا کێم	جروسکەیەك، رۆشنایەکی کەم	بصیص من الضوء

سیه هات	سیبەر هات	سێبەرهات	جاء الفيء
سیه	سیبەر	سێبەر	الفيء
سیهات	زی هات	زوو هات، خێراهات	جاء بسرعة
سیسی	نەساخیەمە مێشا هنگڤینی دکرین دەمی شاناوی رەش	نەخوشیە هی مێش هەنگوین	مرض ذباب عسل
سیواك	نەڤە کیایەکێ موبارەکە دادانا پێ تازەدکەن	ددان پاك کەر	منظف اسنان
سیس	بۆ کەسێ سپی و سەرزەر دبێژن تازە دکەن	کەسی سپی و سەرزەر	شخص ابیض وشعره اصفر
سیه کولی	کولبۆنا سینگی	بریندار بوونی سی	التهاب الرئة
سیه ودرمتی	بلندبوونا سیهی	ئاوسانی سی	ورم الرئة
سیراجه	کوردی کر تەسیانکا رۆناهیی	وەکو فانووسە	سراجة
سیردان	پێ کۆل یۆ کرن	هان دان	حث علی

- ش -

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت نەبزوین (ش) ئەڤ پەیڤە ژی گەلە یا دەولەمەندە د زمانی کوردیدا

شاڤاڤ	ئاڤا مەلکی، بۆ زێر شیشتنێ تێته ب کار ئینان	ئاوە زێر	الماء الملك
شاباش	ئەڤە خەلاتن ددنە ستران بێژا و دهۆل قوتا	بەخشیش دان	بخشيش
شاپانو	کابانیا مەلکی، ژنا مەلکی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	خێزانی مەلیك	زوجة الملك
شابەلوت	شابەری، ئەڤە رەنگەکێ بەریا نە ل چیای ین زۆزانی شین دبین	جۆرە بەبرویەکی تام شرینە ل کو یستان شین دەبی	بلوط تركي
شابەندەر	بالیوز، نینەر	نێنەر	قنصل
شاهن	خۆش حال بن	شادبن	سعداء
شابز	کەیف خۆش بوو	کامەران بوو	أصبح سعيداً
شاپ	شەڤا تاری	شەوی تاریك	الليل
شاپەسەند	ناڤێ گولەکی یە، ناڤێ ژنکایە / شاهاڤیا	ناوی گولە، ناوی ژنە	اسم للوردة
شاپەر	چەنگی تەیرانە کۆ پێ بفرن	بالێ بالندە	جناح الطير
شاپەرمان	شەربەتا هناریە	شەربەتی هەنار	عسل رمان
شاپیلۆر	دانانا نیشانا پێ حەسیاتی	دانانی نیشانە بۆ ئاگاداربون	وضع الرقعة للانتباه
شات	خۆمەزن کرن	فیزهەڵ گرتن	تفاخر
شالریی	بزاڤ	جوولە	نشاط
شالو	تی شەمب، ئەڤ نیە ژ دەست بێکی دسورن لو	شالووە	توت أحمر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
	دترشن دەمێ دگەهن مۆردبن و شرین		
شاخ لێدان	قۆچ لێ دان، دانه بەر شاخا	قۆچ لێ دان	ضرب القرون
شاخك	ئامیرەکە کالك چێ کەر بکار دئینن	ئالەتێکە کەلاش دروست کەر به کاری دێنت	آلة خاصة صانع الأخذ یستعمله
شاخ دار	پەزێ ب شاخ	مەڕ قۆچ دار	ذو القرنین
شاخکێت دوهنی	ئەڤە وەکی ئامیرەکی یه ب کاردئین بۆ دوهن کرنێ	شاخی مەڕە، وەکو ئامریه کار دێنن بۆ ڕون تێ کردن	القرون تستعمل لتدهن
شاخی	چیایی	شاخاوی	جبلي
شادە	شەهادە، ئامیلکا باوەرییی	بڕوا هێنان	الشهادة
شاراگر	نوختا ڕتاوستانی	نوختەی وەستان	نقطة الاستنا
شاران گەر	گەڕیانا باژێرا	له شارگەڕان	سیاح
شارەزا	شەهرەزا	زانا	خبیر
شارەوان	باژێرڤان	شارەوان	المحافظة
شاردار	خودان باژێر، باژێری	خاوەن شار	صاحب المحافظ
شارسته	ڕستارکی سەرەکی	ڕستەی سەرەکی	الجملة الرئیسیة
شاریا	کەوانه	داغ بوون	کوی
شاری خامۆشا	باژێرێ بێ دەنگا	شاری کپی	المدینة الصامتة
شازادە	نەڤییێت شاها	نەوەی شا	احفاد الملك
شازدە	هژمار پشتی پازدێ	شانزە	ست عشر
شازبەند	ئاوازلێ دەر	ساز بەند	ملحن
شاسوار	سیارێ ژێ هاتی	شای سواران	ملك الفرسان
شاز	ئامیرەکی ئاواز لێ دانی یه	ئامێری ئاواڤر لێ دان	آلة لضرب لحن

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانی عەرەبی
شاش	گێژبوون، شەپلب، بی خش بۆن	شیواو، سەوداو	مرتبك
شاشی	خەلەتی	چەوتی	خطء
شاش بوو	ڤەجنقی	ڕاچلەکا	ارتبك
شاش ما	حێبەتی ما	واقی ورما	اندهش
شاش کر	خۆتێك بر، ئازاد دێ خۆشاش کرد ئەزموونێ دا	تێك چوو	مرتبك
شاشك	دەرسۆکا سەرێ زەلاما	چەفتەی سەری پیاوان	غطاء رأس الرجل
شاشك گرێ دا	دەرسۆ گرێ دانا ب زڤرۆك	چەفته بەستن	شد غطى الرأس
شاڤه شین	شاهسن، تەیرێ چیچکانە	جورە بازێکە بەکەلەگتە	عنقاء
شاڤێری	حەل نەکرنا زادی دعیرکیدا	هەر سی ناتەواو لە گەدەدا	سوء الهضم
شاڤێر	بێ تام، چ لەزەتی تێدا نەین	بێ تامی	بلا طعم
شاقۆلی	ب ڕاستی، ستینی	بە ئەستونی	عمودي
شاقول	ستین	ئەستون	عمود
شاقول دانا	ستین دەینا	ئەستونی دانا	وضع عمودي
شاك	تارتا، ئەڤە شاکا مێوی یە	پەڵ	فرع
شاکا دارێ	طایێ داری	پەڵی دار	فرع الشجرة
شاکا کولندی	طایە کە ژ بنا کولندی	بەشێکە لە لاسکە کودی	فرع من النبة القرع
شاك هاڤێتن	طایی شینکاتیە دەمی زبندە تبن	پەل هاویشتن	التفرع
شاکە شاك	هەڤی ژێ کرن	.کالا کردن	التوسل

شاك	زیرەك	زیر	ذكي
شاكۆل	گۆپال	گزچان	عكاز
شاگرد	بەردەسك، بۆ مرۆڤا ب كاردئینن دەمی بچیكەك ل دەف هۆصتایەكی كار بكەت	شاگرد	الصبي المساعد
شالْ	مێزەركێت نەخشاندی	مێزەری بە نەخشێن	شال
شالا پشتێ	مێزەركێت دكەنە پشتا خۆ بو سەر جلكێت خۆ ژن و مێر دكەنە بەرخۆ	شالێ پشت	
شالا حەفكی	رەنگەكی حەفك تی ئالینكی یە یۆ تازەیی دكەنە حەفكا خۆ	شالی مل	شايل الرقبة، لفاحة
شالا ملا	ئەڤە ژی دەرسۆكێت چێ كرینە ددانە سەر ملێت خۆ بۆ جوانیێ	كۆل وانكە	شال
شالیل	بلیل، ئەڤە هندە پەردارن یێت رەنگ و رەنگت ئۆ ددەنگ خۆش	بولبول	بلبل
شالیار	وەزارەت	وزارەت	الوزارة
شالۆك	ئەڤە گیا د گەنمكی یێ ددرن	داسویكە	المنجل
شالیل	دەنگ ژەن، شارستی بلبل	دەنگ لێ دەر، ئاواز لێ دەر	ملحن
شان شانۆك	یاریا عیلجیانە	یاری بێزز بوونەوە	لعبة العيثان

شاندیە	هنارتیە	ناردراوە	بعث
شاندەك	هنارتیەك	نوێنەرەك	وفد
شانە	شلخە	منگە لەمێ، کزمەلە منش لە ناو کورە	خلیة النحل
شان	چێ کرنا مالکا	دروست کردنی خانە	عمل الخلیة
شانا مێریا	مالکێت میچریا	خانەی مێروولە	خلیة النمل
شانا مێشا	مالکێت شەمایێ نە مێش هنگفێن چێ دکەن دا هێکا و هنگفێن بکەتی	خانەی مێشی، شانە مێش	خلیة النحل
شانا زرکێتکا	ئەڤە ژی مالکێت شەمایێ نەزرکێتك چی دکە	خانە زەردە زیرە	خلیة زنبور
شاندی	هنارتی	ناردراو	صادر
شاهنشین	جهێ پادشا	شوێنە شاه	مکان الملك
شامی	گەنمۆك	گەنمە شام	الذرة
شام	ناڤێ باژێرەکێ یە ل سوریا کورد لێ دژیت	ناوی رێکە لە سوریا	اسم المدینة في سوریة

گ/ شاما خۆشە دشامیارا نەیا خۆشە دعامیارا (جەگەر خوین)

شامۆز	دەوارێ زیرەك	ئەسپی زیرە	الفرس الشیجاع
شامسێ	ئەڤە گەنمۆکە ب سێ مەها چێ دبیت	گەنمە شامێ سێ مانگە پێ دەگا	الذرة
شام شەش	ئەڤە گەنمە ب شەش مەها دگەهیت	چۆرە گەنمێکە بەشەش مانگ پێ دەگا	نوع من الحنطة
شام	زادێ لێڤاری، لەڤ پەیڤە یا کوردی کریە لەو بزمنی	نانی لێوارە	الغذاء

	(لەخشەم)ە.		
لەخشەم، بنیاتێ وی ترکیە.	ئیڤاری	ئیوارە	عصر
شامالە	شەرۆ شۆر	شەرو شۆر	ضوضاء
شاە	مەلك	خاون شکۆ	ملك
شاهژن	ژنا مەلکا	شاژن	زوجة الملك
شاهێد	ئەزمان دان بۆ کەسەکێ دی، ئەڤ پەیڤەیا کوردی کریە	شاهەد	شاهد
شایانی	ژ هەژی	شایان	یلوق لە
شایانی بەحسە	یی بی گۆتی، وەصاییی زانی	وازانراوە	جدیر بذکر
شایلوخان	ئاواز لێ دەر	موسیقی	ملحن
شایی	دەهوات	شایی	دبکە
شایی کەر	دوانن	شایی زان	یلمع
شە بەق	د تەیست	دە بریقێ	یلمح
شەبەکی	نەساخیەکا ڤایرۆسیە پەزی دگریت	نەخۆش ڤایرۆسیە توش مەڕ دەبی	مرض فایروسی
شەبەك	خەلکە ل سەر توخیبێ کورد و عەرەبانن نیڤ کوردن و نیڤ فارس چونکی قەومی شابەگی تە	خەلقی سەر سنوری نیوە عەربن نیوەش کوردن	شبك

شەبەك/ ناڤێ سەردارەکێ عەسکەری بوو خەلکێ ئیرانێ بوو حوکومەتا ئوسمانیا ئینابوو سەر توخیبێ پاریزگەها میسل لوێ دەڤەرێ ئاکنجی بوو زبەر چەند نەگەرا نەچوو وولاتێ خۆ ما ل دەڤەرا میسل ئو نەو سەرباز ژی ل گەل مان ئو بو خو خیزان لیساں ئو ناڤ داناسەر خو شەبەکی (خەلکێ شەبەك).

شەپرزە	تێک چوون	شلەژان	مرتبك
شەپرزەیی	بێ هەداروەب	بێ ئارامی	غير هادئ
شەپلی	شاش بۆیی	شلەژان	مخبوص
شەپك	پرتا سەری ژ حلکێت کوردی یێت زەلاما	بەشی سەرەوەی جلی کوردی پیاوانە، چۆغە	القسم العلوي من لبس الكردي الرجالي
شەپا	دەنگێ کەتنێ	شلپ	صوط السقوط
شەپال	تازە، جوان	جوان	جميل

مگ- شوخ شەپال لە ب ژقەند (مەلایی جزی)

شەپالە	زلە	شەق	لطمة
شەپەشۆر	ڤی پەیڤی بۆ وان کەسا دبێژن دەمێ جلکێت وان نەیێت لێکدای بن	شەلتە	تسمية للملابس غير مرتب
شەپ شەپ	دەنگێ بزاڤا ئاڤێ یە دەمێ دکەڤیت خارێ	شلپە شلپ	صوت حركة الماء
شەپیلك	چەنگێ مریشکێ	باڵێ باڵندە	جناح الطير
شەپك	ڤەگرتنا جهێ شەکستی	گرتنەوەی شوێنی شکاو	تجبير
شەحف	پرچ، مێێ سەری	قژ، پرچ	الشعر
شەتیرە	خوارە/ بۆ پارچێ شەطە	راست نیە	غير المعدل
شەتیر بری	بەرخار بری	خواری بڕیەوە	قص المعوج
شەت/ شەطە	بەخاری	خوار بڕین	قص الغير معدل
شەر ئاژۆ	رێنڤەبەرێ شەری، سەر پەل، سەردار	بەرێوەبەری شەر، سەر لیپ	القائد
شەرا	دبێژنە بابێ ژ رەمێ سەرێ	ناوی (بابی) لە لای	تسمية يطلق

	فه تێت	باكوره‌وه هه‌ل ده‌كا	على رباح القادمة من الشمال
شه‌ڕانی	بۆ كه‌سه‌كی دبێژن كۆ حه‌ژ شه‌ڕا بكه‌ت	شه‌ڕ كه‌ر	المحارب
شه‌ڕڤان	شه‌ر كه‌ر	شه‌رشوان	المحارب
شه‌رت	مه‌رج، ئه‌ڤ په‌یڤه یا كوردی كریه	مه‌رج	الشرط
شه‌رتانێ	شه‌رت كرن	گره‌وانی	المراهنة
شه‌رمه جه	ناڤ لنگ	شوێنی شه‌رم	الاعضاء التناسلي
شه‌رم	رێ نددانه خۆ دا كریارێت نه‌ودیی بكه	خه‌حاله‌ت، حه‌یا	يعيب، استحاء
شه‌رم كر	نه‌شیا بكه‌ت	له‌روو نه‌هات	استحياء
شه‌رم كه‌ر	مرڤێ ژی نه‌هێتن هه‌می كریارا بكه‌ت	شه‌رمن	مستحي
شه‌رمه‌زار	رووی هاتنه خواری خه‌لكی دا	رووهاتنه خوار	مستحي
شه‌رمین	ناڤێ گوله‌كی یه یا پیڤازیه ده‌می ده‌ستی خۆ بكه‌یه به‌لكێ وی دچرمسین	ناوی گوڵێكه	اسم للوردة
شه‌رێ سنف	شه‌رێ دوو جینا ژ مرۆڤێت نێك بن	شه‌ری دوو چین كه خزمی یه‌ك بن	حرب للصنفين من أقرباء
شه‌رێ گوڕۆمچكیت	نه‌ڤه یاری نه دمێ به‌فر دباریت گومچكا چێ	شه‌ره به‌فر	معركة بالثلج

	دکەن لو لیك ددەن		
شەش دەری	شەش رەخ، سەر، خوار، رۆژهەلا، رۆژئاڤا، خاروبن	شەش دەر	ست أبواب
شەڤ	دەمێ رۆژ ل ئەسمانی نەمینیت دنیا تاری دبیت	کاتێ کە دونیا تاریك دەبێ رۆژ لە ئاسمان نامێنێ	الليل
شەڤا رەش	شەڤا طاری، شەڤا بێ رۆناهی	شەوی تاریك، شەوی نووتەك	ليل المظلم، ليل الداكن
شەڤا دی	شەڤا هەنێ	شەوەکەی تری	أول الليل
شەڤە	شەڤ	شەوە	ليلة
شەڤ با	ئەڤە گولەکە ب رۆژ ڤەدبیت	گولی رۆژانە	وردة تتفتح في نهار
شەڤ بێری	بۆ داندنا شەڤێ	شەو رابواردن	سهر الليل
شەڤ ترسك	١- دەمێ شەڤێ دترسین ٢- تامیسك	١- بە شەو ترسان ٢- تامیسکە	١- خوف بالليل ٢- نوع حبيه تظهر من الخوف
شەڤ بهێری	بۆ راندنا شەڤێ	شەرو رابواردن	قضاء الليل
شەڤ تا	نەساخ بوون بدەمێ شەڤێ	شەوتا	الحمى الليل
شەڤ رەشە	ئەڤ دەمێ ژن و مێر پێکڤە بن ئەوێت بڤێت دێ کەن	ژن و پیاو پیکەون دەبن چی دەی کەن دەی کەن	سهرة رجال ونساء معاً
شەڤ پەست	بهن تەنگ بۆنی دەمی دنڤن	هەناسە تەسك بوون بەشەو	كابوس
شەڤ رەڤینگ	چەکچەکیلە	شەمشەمەکۆرە	خفاش، وطواط
شە ڤشەڤینك	چەکچەکیلە	شەمشەمەکۆرە	خفاش،

			وطواط
شەڤ کۆر	نەدیتن ب شەڤ	بە شەو نە دیەن	عمی الليل
شەڤین	شەڤ بۆرین، شەڤبێری	شەو ڕابواردن	السهر
شەڤگێر	دۆران کاری	سوران کاری	الدورية
شەقە سەر	ئێشا نیڤەکا سەری، رەخەکێ سەری پێشین	ژانی لایەکی سەر	شقيق
شەق	زلەھ	زلە	لطمة
شەقاند	بزەحمەت بریێەکێ ڤە ببەن، ئاشتی تە پ شەقاند. سیروان رێیا چیای شەقاند	زەحمەت بەڕێ بردن	الصعوبة
شەق بەردایی	دەست بلندکر و لێ دا، زلەھەك لێ دا	زلەی لێ دا	ضرب لطمة
شەق بۆ هاڤێت	زلەھەك بۆ بر	زلەی لێ دا	ضرب لطمة
شەق دانایی	زلەھ لێ دا	زلەی لێ دا	ضربه لطمة
شەق لێ دا	زلەھ دەینایێ	زلەی لێ دا	ضربه لطمة
شەق گرتێ	زلەھ لێ دا	زلەی لێ دا	ضربه لطمة
شەق هاڤێتی	ژ دیر زلەھ لێ دا	لە دوور زلەی لێ دا	ضربه لطمة من البعيد
شەق هلدایی	دەست هەلاند و زلەھ لێ دا	زلەی بۆ فرێ دا	رمى له لطمة
شەق تی وەراند	زلەھ لێ دا	زلەی لێ هەلوا	رمى لطمة
شەق تێ وەرکر	زلەھ بۆ هاڤێت	زلەی بۆ فرێ دا	رمى لطمة
شەقی کەم	زحمەت دەم	ئەزیەت دەم	يتأذى
شەقل	ڤیان	ویستن	هدف
شەقینم	بۆ دی تالیزم، لەلە	ـون دالبکە	نوع من

	رەنگەکێ خەبەرالە بەلێ ج خەبەرا نابێژن، هشی بە هەکە دێ بۆتە شەلێنم		الشتيمة
شەڤیار	ب شەڤ رۆژ بەفر دباریت پاشی دبیتە ساهی	بەشەو روژ بەفر دەبارێ دوایی دەبێتە سامال	بعد سقوط الثلج يصبح الجو صافياً
شەقاندن	پەقاندن، نەوزاد چە لە بکێ تڤەنگێ شەقاند هشیاربە	تەقاندن	رمي طلقة
شەقلە	دارێت درێژ د هاڤێژنە سەر جۆتکا	داری درێژی سەرکارتیە	الخشب الطويل ورفيع
شەق شەقك	ئەڤە پرتا ناڤ بەرا هەردوو چەقچەقکا، شەق شەقکا دەڤی من دئێشین	پارچەی نێوان هەردوو شەویلگەر	
شەقوق	بن داڤ	ژێرزەمین	ملجیء
شەقی	زەحمەتی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە. شەقی زەحمەت پێ مای تۆ چۆیە خازگینیا	ماندوێتی	شاق
شەق	پەق، ئەز دیوارە یێ شەق بۆەی، پێت من شەق بێت کەتبنێ	تەقینەوەی شتێکی ووشك	أخدود
شەقێت ئەردی	پەقێت عەردی	تەقینی ئەرز	اخدود الأرض
شەقێت پەحن	پەقێت پان	تەقینی بەپانی	الأخدود العريضة
شەقێت پیا	پەقێت پیا	ئەلی پێ	شقوق الأرجل

شەڤێت درێژ	پەڤێت درێژ	تەڤیی درێژ	الأخدود الطويلة
شەڤێت دیوار	پەڤێت دیوارکا	تەڤیی دیوار	اخدود الحائط
شەف حشت بام	خیار	خەبار	خيار
شەڤێت لێڤا	بەقێت سەرلێڤا	تەقینی لیۆ	الأخدود الخد
شەحفکەك (ك ت)	شڤکە، دارەکێ زراڤ و درێژ	دارێکی باریك و درێژ	خيزران رفيع
شەعف	پێرت	پرچ	شعر
شەعرو شەماق	دەرسۆك	سەر پێچ	غطى الرأس
شەکال	ڤێ پەیڤێ بۆ پێلاڤێت کەڤن دبێژ دەمی سەرێ تبلا دکەنە تێدا و لدیف خۆ دکێشن	کونە پێلاوە	اخذية القديمة
شەکرن	حلی کرن	شانە کردن، داهێنانن	تمشطي
شەکرۆك	شرینۆکێت ژ شەرکرێ چی دکەن	ترش و شرین	حامض حلو
شەکەت	وەصطیان، وەسطیان	ماندوو بون	إرهاق
شەك	پەزێ ئێك صالێ	مەڕی یەك سالی	غنم سنة من عمره
شەکرێ گرت	ئەڤە نەساخیا شەکرێ یە هەبوونا کلکوز د خوینێ دا	نەخۆشی شەکر	مرض السكر
شەلیل	گولەکا ل چیای شین دبین	گولێکە لە چیای شین دەبێ	اسم زهرة تنمو في الجبال
شەلال	ئەڤە بۆ دریاری بکار دئینن	تەڤالی دوورمانی	خياطة طبيرة

	لەو ژی دەمێ گر گر بدرین	گەومرگەرە	العقد
شەلاخ	جەلدە	قامچی	السوطة
شەلاندن	ژێ ستاند، ڤێ پەیڤێ ب کار دئینن بۆ ریس کرنا خەلکەکی هەمی تشتا ژی بستینن	رووتانەوە	نهب، سلب
شەلال	ڤێ پەیڤێ بکار دئینن دەمێ صالەکێ دەرامتێ چاندنێ لە هندە عەردا گەلەك بێت نۆ ل هندەکاژی زێدە بین	ئەم ووتەیە بەکار دئینن بۆ جۆری هاتنی بەرووبوم لە کێلگەدا	تطلق على نسبة الحصاد المواد الزراعية في الأرض
شەل	پرتا خارێ ژ جلکێت کوردی یێت زەلاما دکەنە پێت خۆ	بەشی خوارەوە لە جلی کوردی پیاوانە	القسم الاسفل من لبس الكردي الرجالي
شەل و شەبك	جلکێت کوردی یێت زەلاما ل دەڤەرا کرمانجیا سەری	ڕانگ و چۆغە	ملابس كردى الرجالي
شەلکە	ئەڤ نەساخیە پەزی دکرین	نەخوشی توشی مەڕ دەبی	مرض يصيب الغنم
شەلووت	ئازاردەر	ئازارکێش	منهمك
شەلیان	ریت بوون	رووت بوون	تعرية
شەلاقە	پەرندی سەلوا	بالندەی سەلوا	طائر سلوى
شەمال	ئەڤە ناڤێ بایە ژ رەخێ خارێ هەل دکەت	ناوی بایە	اسم الرياح الهابة من

			الجنوب
شەمالك	چرایێت شەملالی	چرای موم	الشمعدانية
شەماتە	دەنگە دەنگ، ئەڤە چ شەر و شەماتەیە هین دکەن لڤێرە	شەر و شوڕ	ضوضاء
شەمامۆك، شەمام	ئەڤە کوندورکێت هێرن د ناڤ رەزا دا چێ دبن یێت خەت خەتن ء دبهن خۆش	شەمامە	بطيخة صغير الحجم له رائحة طيبة، ومقلم
شەمبی	رۆژا عەولی ژ حەفتیێ	شەمە	السبت
شەمبۆز	ڤی پەیڤی بۆ دەوارێت باری دبێژن ئەوێت زیرەك و بهێزبن، هەسپی من یی شەمبۆزە	ئەو ووشەب بۆ وولاغی ئاوا و بەهێز بە کار دیت	فرس الشجاع
شەمچە	شخارتە، بۆ ئاگر هەل کرنێ تێتە ب کار ئینان	شخارتە	شخاط
شەمبلیل	گیایەکی بهن خۆشە یێ بهاریە	گیای بەهاری بۆن خۆشە	نبتة ربيعية لة رائحة زكية
شەمتن	تەحسك	خلیسكان	انزلاق
شەمس	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، بەرحەتاڤك، دەمێ باران ئان ژی حەتاف بیت ئەڤێ ئامیری ددانە بەر	چەتر، سەیوان	شمسية
شەمیرە	ئامیرێ بریارێ	ئامێر جل برِن	مقص
شەملکا نڤێژا	ئەڤە بەرکەکا چی کریە	بەرەی نوێژکردنی بەرمال	سجادة الصلاة

	درێژیا لنك لان دور مەلره نڤێژا ل سەر دکەن		
شەمالا دارێ	پشکا هەل گرا دارێ	قەدی دار	ساق
شەنگەزار	ناڤێ دارەکا جوانە	داری جوان	الشجرة الجميلة
شەنگ	جان، تازە	جوان	جميل
شەنگەزار	ئەڤ کچکە یا شەنگەزارە جوانا جانان	جوانی جوانان	جميلة الجميلات
شەنگستە	بناشە	بیناغە	أساس
شەندکەو	پارە، دراڤ	پوول، دراو	نقد
شەهاندن	هنارتن	ناردن	ابعاث
شەه	١ – هەلم، شی ٢ – دارکی می حلی دکەت	١ – تەم، شانە	رطوبة، مشط
شەهت	چێبوونا نە تەمام	دروست بوونی نا تەواو	ناقص الخلق
شەهرەزا	پێ زانا	پسپۆر	خبير
شەهادە	باوەری ئینان	بروا هێنان	الشهادة
شەهفك	خۆشی کرنا ب گرتن	بە کرتن خۆش کردن	سهل بالملامة
شەوقا رۆژی	رۆناهیا رۆژی	رووناکی رۆژ	ضوء الشمس
شەوقان	صۆتن، سۆتن	سووتان	احتراق، حروق
شەوتاندن	خراب کرن	ویران کردن	قدم
شەه	دارکی ددانگ بی لە	داری بەددان	سن الخشبة
شەیێ سەرێ پێ	هەستیێ پشتایێ	لیسکالێ پشتی پێ	مشط الرجل
شەیێ دەستی	هەستیێ پشتا دەستی	لیسکی پشتی دەست	مشط اليد

شەبێ ئاسن	ئەڤە ژی بۆ هری شەکرنی بکار دئینت	دجۆرە شەیەکە لە ئاسن ددنکەکانی دروست دەکرێ بۆ شانەکردنی خوی بەکار دێ	المشط الحديد
شەش	شتی، زەبەش	شووتی	رقي
شەپ	کەرەسێ فلزی	کەرەسی فلزی، پاقر	اشياء معدنية
شەنە	١- دەست ڕاست کرن ٢- ئامیرە زەڤیا پێ راست دکەن	١- دەست ڕاست ٢- ئامیری زەوە راست کەر	تعديل
شرۆتی	بێ ژار	شڕ کەیی	فقير
شرۆڤە	لێك دانەود	شی کردنەود	تحليل
شریقنی	ددرهەم، دراڤ	درهەم	درهم
شرکا بارنی	هاتا بارانێ بهێز	بارینی باران بەهێز	هطول المطر بشدة
شپاندن	دەنگێ لڤاندنا ئاڤێیە	دەنگی چولەی ئاو	صوت حركة المياه
شهر زەبو	ئالوزبوون د کارادا	ئالوزاوی	تعقيد
شپێرڤە	ل سەر پیا	لە سەر پی	على الاقدام
شقین ڤە	پێ روونشتی	لە سەر قوون	جالس
شقەستا	ژ درەو	بەقەستی	عن الكذب، عمداً
شقەوەت	ب هێز	بە هێز	عن القوة
شتنە غالی	ئاخڤتن	قسە	كلام
شتل	شین کرنێت نی، لەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	نەمام	شتل

شتەرە	بزوە	بزلێ	لكي
شتی کر	شبی کر، وەکی کر	لە چوون کردار، وەکو ئەوکرد	المشبه به عمل
شتاڤیان	چ ژوانە	چ تاڤیان	لا أحد من هؤلاء
شتی ئێك	وەکو ئێك	وەکو یەك	تطابق
شدیایی	قایم بوو، موکم بوو، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	توند بوون	مشدود
شرینێ	١- ئاڤا شەکرێ ٢- بۆ کەیفا تێتە ب کار ئینان	شەکراو	الماء السكر، شربت
شریقانە	نەساخیە مێشێن هنگڤین دگرین	نەخۆشیە توشی هەنگوین	مرض النحل
شرِ	خۆری قایم کر	روو قایم	الوجه القوي (العين القوية)
شرە شرِ	دەنگێ هاتنا ئاڤێ	دەنگی ئاو	صوت الخرير الماء
شرکا کە	ناڤێ بالدارەکی یە دناڤ گەلیادا دکەتە قیژی	بالندیەکە هەردەم دەقیژێنن لە ناو دۆلا	اسم لطير مشهور بسوط الصياح
شرۆڤە	بەندکێ د ناڤ پێلاڤێت رەشکادا	پێلاوی رەشکە	قيتان
شرەق	دەنگێ ڤێ کەوتنا دەستی بە ل جهەکی ب مەرما لێدانێ	دەنگی شەقە	صوط الطمة

شخره کێشان	ئەڤە پەیڤە تێتە ب کار ئینان د چیرۆکا دا ب مەرەما کۆم کرنا زلکا	چەلتوك کێشان	جمع بقاية الحنطة
شخره	زلکێت گەنمی	چەلتوکە گەنم، بووش گەنم	ساق نبتة الحنطة
شخره کێشی	کەسێ زلکا بکێشیت	ئەوانە کە چەلتوکە گەنم دەکێشنەوە	
شخۆ	بێ پارەیی، پەروە	بە خۆرایی	ببلاس
شفت	شیر	شیر	حليب
شحف	پرچ	پرچ، موو	شعر
شفشینك	باهیڤێت هیر، دکەنەت ئافا خوی دا	بادەم چە	لوز مالح
سفته	پێلاڤێت کوردی یێت کەڤن	کونە پیلاوی کورد	اخذية قديمة كردية
شفره	تێشکا بەرازی	بەچەی بەراز	عجل الخنزير
شی ڤان	ژڤانە	لەوانە، لەمانە	من هؤلاء
شڤان	رێ بەرێ پەزی یێ زەلام بیت	شوان، پەروەردەکەری مەڕ	الراعب الاغنام
شەڤ رەشکی	کۆرە	کۆر	اعمى
شڤێدی	دووهی شەڤ	شەوی دی	ليلة البارحة
شڤداری	داردەستی، چاڤ لێ کری	پاسەوان، داردەست	الحرس
شڤدار	داردەست	دەستەدار	حيزران
شڤدار	گۆپال	گوچان	عكازة
شڤدەر	ئەو کەسێ ب شەڤ ل چۆلی بمینیت	کەسی بە شەو لە چۆل بمێنێ	الشخص الذي يبقى في العراء ليل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
شڤلك	حەیزەرانی داری	داری حەیزەران	خشب الخيزران
شەڤلك	١ سینیکا ڤالا ژ داری چێ کری، شەکردان	ڤاپی پەلی دارە	ماعون العريض
شکەستە	شکەستی	شکاو	منهزم
شکەلەووك	تیفکل	توێکل	القشرة
شکەکلێ روو	هەستێ سەرووچاڤا	ئێسکی دەم و چاو	عظام الوجه
شکەف ئالیس	ناڤێ تبلا نیڤێ	ناوی ئەنگوستی ناوە راست	اسم لاصبع الوسط
شکەستی	ڤەشکەستی	شکاو	كسر
شکێر	چیایێ بلند	چیای بەرز	جبال العالي
شکێنەر	پی شکاندن	پی شکانراو	مكسارة
شکێڤ لاتوك	کیسەلە	کیسەل	سلحفاة
شکەفتی	ناڤێ گوندێ مزیریانە	ناوی گوندی ل باژێری دهوکی	اسم لقرة المزورية في محافظة دهوك
شکەفت	ئەڤەشتی مەزەلکەکێ یەد زکێ کەڤری دا هەیە	ژووریێکی بەردی ل ناوزکی بەردی چیادا هەیە	كهف
شلف	شیرێ شەڕی	شیر	سيف
شل	تەڕ	شل، تەر	مبلل
شل بوو	تەڕ بوو	بەئاو بوو	تبلل
شل کە	تەڕکە، بۆ داخازیی یە	تەری کە، داخوازی یە	بللها
شلانە	مشمزە	قەیسی	مشمش
شلال	دریارا ب کیلیب مەزن، هەروەسا ب، کیلی بکار دنێ دەمی هەبا. هەردەم،	دوورمانی بەتەقال	الخيط الكبير

	بکێلت هندەکی نە		
شلاو	رۆهنیی، ئاڤی	شلە	السائل
شلخە	ئەڤە مێشێت هنگڤینی خۆ	بوورەی هەنگ	البيت التحل
	کۆم دکەت دا مالا خۆ		
	چێ کەن		
شلێر	ئەڤە گولەکات چیایی یە	گولێکی چیایی بەرەگی	وردة زنبق
	برێنکا رەها پیڤازا زێدی	پیاز زیادە دەبی سەری	
	دبین بەلێ ئەڤ گولە یا	شۆرە	
	سەرنشیڤە ل بن بەلگا		
	داچێ دبیت		
شلان	مژمزە	قدیسی	مشمش
شلخە مش	کۆمەکا مێشا پێکڤە	کۆمەلە مێش	عصبة
شلقاندن	تێك ڤەدان، لڤ لقاندن	تێك دان	تحرك
شلکارانی	راستیارانی	راستەی ران	المستقيمة
			الفخذية
شلۆر	ئەڤە رەنگەکێ ترۆزیانە	شارخ	نوع ترعوزي
	مەزن دبن دەمێ پیردبیت		تكبر عندما
	دبیتە گوندۆر		تعجز تصبح
			بطيخ

شل/ ئەڤ پەیڤە ل دەڤەرا زاخو بکاردئینن (شل)، هەڤلیری بکاردئینن.

شلوڤە	هاتنا بەفر و بارانی پێکڤە	بارینی ووردە باران و	سقوط الثلج
	بارانەکا هیر	بەفر پێکەوە	مع المطر الناعم
شملك	باهوج ئەڤە هندە پێلاڤێت	پاهوج	شحاطة
	بشت ڤەکرینە ددەنە سەر		
	پێت خو		

شمەپر	١ – شمە زێدەتر ٢ – دبێژنە جما (لەحما)	١ – لە لێمە زیاتر ٢ – لەجێدە	١ – ازید منا ٢ – احنە
شمێژە	دەمەکێ ب سەردا بۆری	ماوی بەسەرا چووە	من الزمان
شمشە	ری مەت	رووالەت	جوهر
شنگین	پرپارە	زەنگین	غني
شنی	یێ نی، وەکی پێشگرتی دچیتە سەرکارا	تازە، نوی	من الجدید
شنی ئینا	دڤێ دەمی دا ئیناندن	تازە هێنایان	اتی بە من الجدید
شنی بەردا	دڤێ دەمیدا ئازاکر	لە ئێستەوە ئازادکر	من الجدید اطلق سراحە
شنی ئاریا	نهۆ ئێشی کەتێ	تازە ئارایەوە	تألم من الجدید
شنی ئازاکر	نهۆ رێ دایێ	تازە بەرەلاکرا	الآن اطلق سراحە
شنی ئاخفت	نۆکە قسەکر	تازە بەقسە هات	من الجدید تکلم
شنی ئاخینك ڤەدا	سەروشنی ئاخ هەلکێشا	تازە ئاخی هەل کێشا	من الجدید تحسر
شنی ئاڤاکر	چارەکا دی ئاڤایی چێ کرن	سەر لە نوی ئاواکرد	من الجدید بنی
شنی ئاڤ دا	نهۆ ئاز بری	تازە ئاودار	الان سقی
شنی بادا	نهۆ بادایەڤە	تازە بادرا	الآن لف
شنی بەنکر	ڤێ گاڤێ گرێ دا	تازە بەسترا	الآن عقد
شنی بەرێ خودایی	ڤێ گاڤێ تێراپی	تازە تەماشای کرد	الآن نظر الیە
شنی بر	نۆکە بر	تازە برد	الأن اخذ

شنی بڕی	نۆکە، قەدکر	تازە لەچەلۆدرا	الأن قطع
شنی برینداره	تازه برین کەفتی	تازه بریندار بوو	جرح الآن
شنی پەقاند	نۆکە ترەقاند	تازە تەقاند	من جديد فجره
شنی پەخاند	نۆکە هیر هیرکر	تازه ووردەو و هەڕاش کر	من جديد تحطم
شنی پرتکاند	نۆکە لەت لەت کرد	سەر لە نوێ لەت لەت کرد	من جديد قطع إلى قطع
شنی پنی کر	نۆکە یاتەکر	تازە پنیە کرد	الآن وضع رقعه عليه
شنی پیڤا	نۆکە کێش کر	تازه پیوا	قاس الآن
شنی پەیدا کر	نۆکە لێ گەڕ یا و دیت	تازە پەیدا کرد	الآن حصل
شنی تێ دانا	ڤی دەمی کێم کر	تازە کەمی کرد	الآن تناقص
شنی تێڕاکر	ڤی دەمی کرە تێدا	تازە تێی کرد	الأن وضع في داخل
شنی تێ کر	نهۆ کری	ئێستانێ کرد	صب الآن
شنی تێ هەلاند	نهو کرە تێدا	ئێستا تێ کردە ناوی	الآن وضع في داخل
شنی تام کر	نهۆ خێڤە کر	ئێستا تام کرد	ذاق الآن
شنی تۆڤ دکر	نهۆ تۆڤ پێ وەرکر	ئێستا تۆکرا	الآن رمى البذور
شنی تۆپاند	نهۆ مراند	ئێستا کوشتی	الآن قتل
شنی جەرباند	جەرب (ع) نەڤە پەیڤە یا کوردی کریە، ژنهۆ چەوانهاوێ دبار کر	تازە تاقی کردەوه	جرب من جديد

شنی جلی	نهۆ لڤی	لیستا جولا	تحرك الآن
شنی جۆت کر	نهۆ کێلا	تازه جوولی کرد	حرث الآن
شنی چەراند	نهۆ خارن دایی	تازه لە وەڕاندی	الآنَ رعی
شنی چڕاند	نهۆ دڕهاند	تازه دڕاندی	شق الآن
شنی خاند	نهۆ خاند	تازه خوێند	الآن قرأة
شنی خار	نهۆ خوار	تازه خوارد	آکل الآن
شنی خڕڤەکر	نهۆ کۆم کرن	تازه غڕکرد	جمع الآن
شنی دا	نهۆ دا	تازه دای	الآن دفع
شنی دادا	نهۆ ڕینشت	تازه نیشت	الآن هبط
شنی داکرن	نهۆ برنە جهێ نڤستێ ب تایبەتی بۆ گیان بەرا ڤی پەیڤێ دبێژن	تازه برانه شوێنی پشوودان	الآن دجن
شنی دائێخست	ژنهۆ گرت	تازه قەپات کرد	سد الآن
شنی داردا	نهۆ تژی کر	تازه پڕکرد	ملئ الآن
شنی حرێن کەتی	نهۆ دەنگ ژێ هات	تازه دەنگی لێوەهات	الآن صاح
شنی حەلاند	نهۆ کره ئاڤ	تازه تاواندی	الآن صهر، من الجدید صهر
شنی حلی کر	نهۆ راست کر	تازه لووس کرد	الآن تعدل
شنی رشابوو	نهۆ کێل بوو	تازه هەلسا	الآن قام
شنی ڕاکرڤە	نهۆ سەرپیا ئێخستن	تازه بەسەر پێ خست	من الجدید قام
شنی ڕاوسعا	نهۆ سەر پێ کەڤت	تازه وەسەر پێ کەوت	الآن وقف علی القدم
شنی ڕژیا	نەڤە بۆ ستێرا گەلە تێتە ب کار ئینان دەمی حوڵە دکێشنە ئێکادێ، سمیر	بۆ لەو ستێرەە کشانەوە بە کاردێن	الآن تجاذب

	شنی رژیا		
شنی رێست	نهۆ بادا	تازه ڕسیهوه	من الجدید تغزل
شنی ڕێت	نهۆ ڕژاند، ئهڤه بۆ دهمی ئهبۆ ریهیی (ژاند) بۆریه	تازه ڕژاندی	من الجدید سکب
شنی ڕینشت	نهۆ کهتنه سهر قونا	تازه دانیشت	من الجدید جلس
شنی رێڤه چوو	نهو پیاچوو	تازه ڕۆیشتن	من الجدید تمشی
شنی رێڤهبر	نهۆ ب پیابر	تازه بهیابرد	من الجدید تمشی علی قدمة
شنی رێڤه هات	نهۆ ب پیا هات	تازه به پا هات	من الجدید جاء مشي
شنی زانی	نهۆ پێ زانین ژێ ههبوو	تازه بۆی چوو	من الجدید عرف
شنی زاڤایه	نهۆ ژن یا بۆ ئینا	تازه بهزاوا بوو	من الجدید اصبح عریس
شنی زیڤ کر	نهۆ د زیڤی ڤهدا	تازه له زیودرا	من الجدید وضع الفضة
شنی زێرکر	نهۆ زێر دانایێ، ددانێ خۆشی زێرکرن	تاوه له زێر درا دانی زێری کرد	من الجدید وضع الذهب
شنی زێده بوو	نهۆ گهلهك بوو	تازه زیاد بوو	ازدادة من الجدید
شنی زاراڤ کر	نهۆ ناڤ پێداکر	تازه له ناودرا	من الجدید

			طهرة
شنی ژان کر	نهۆ ئێشا	تازه ژانی کرد	الأن تألم
شنی ژان هاتی	نهۆ ب ئێش کەفت	تازه هێشا	تألم من الجديد
شنی ژاربوو	نهۆ چ بۆ نەما	تازه هەژاربوو	اصبح فقيراً من ا لجديد
شنی ستاند	نهۆ وەرگرت	تازه ستاندی	من الجديد أخذ
نشی سەردادا	نهۆ دانا سەری	تازه داپۆشی	غطى من الجديد
شنی سەرداچو	نهۆ ل سەرداچوو	تازه هەل چوو	قاد من الجديد
شنی سەردابر	ژنهۆ خاپاند	تازه هەل خەلەتا	من الجديد انخدع
شنی سەر راست کر	نهۆ درست کر	تازه راست کرد	من الجديد تعدل
شنی سەخبێری کر	ژ نهۆ چاڤ دایێ	تازه رێنك خست	من الجديد عمل في
شنی سەرلێ دا	ژنهو چۆ دەف	تازه سەر لێ دا	زاره من الجديد
شنی سەرڤەهات	ژ نهۆ سەرا دا	تازه سەری لێ دا	تعامل من الجديد
شنی سەرهەلاند	ژ نهو ژ سەر راکر	تازه لە سەر هەل گرت	رفع من الجديد
شنی سەرهەلبوو	ژ نهۆ پێ زانی	تازه لێ ی زانی	كشف من الجديد
شنی سەروەرکر	ژ نهۆ پی وەرکر، گەلم ب سەر وەرکرپە لان نەحەمز	تازه گەڵی هاوێشتی	رش فوق
شنی بشی کر	نهۆ مێرکر	تازه مێر دی کرد	تزوج الآن

شنی شاند	نهۆ هنارت	تازه ناردی	بعث الآن
شنی شۆل کر	نهۆ کارکر، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	تازه کاری کر	من الجدید عمل
شنی شیردا	نهۆ شیر دایێ	تازه شیری دەرخوارد	الآن اعطی الحلیب
شنی شیرڤەکر	نهۆ ژ شیری خلاس کر	تازه لە شیر بریەوە	من الجدید وقف من اعطائه الحلیب
شنی قاڕاند	نهۆ کرە هەوار	تازه هەواری کرد	من الجدید صاح
شنی قەبی	نهۆ دەنگ ژێ هات، ژ نهۆ خوری	تازه دەنگی دا	من الجدید صاح
شنی قەرکر	نهۆ دەین کر	تازه قەرزی کرد	تداین من الجدید
شنی قرکر	نهۆ سار کرن	تازه سارد کران	من الجدید استبرد
شنی قربوون	نهۆ صەرمایێ لێ دا	تازه سارد بوونەوە	من الجدید مستبر
شنی قرە	نهۆ ڤەصارە، دلشاد ڤێرکرە سترانەکێ	تازه ساردە	من الجدید بارد
شنی قەدکر	نهۆ کرنە پارچە	تازه پارچەکران	من الجدید تقاطع
شنی قومیا	نهۆ پیچەك سۆت، کراسی من قومیا ل بەرئاگری	تازه سووتا تۆزی	من الجدید احترق
شنی قوتا	نهۆ لێ دا	تازه لێ دا	من الجدید

			ضرب
شنی ڤەکر	نهۆ کرەڤە	تازە کردەوە	فتح من الجديد
شنی ڤەکرت	نهۆ کۆم کر	تازە گرتەوە	من الجديد امسك
شنی ڤەهێلا	ژ نهۆ گێزراند	تازە مایەوە	من الجديد تأخر
شنی ڤەشارت	نهۆ بەرزەکر	تازە شاردەوە	من الجديد خبئ
شنی ڤەوژارتن	نهۆ بژارە کرن	تازە بژارکردن	من الجديد اختار
شنی کەلی	نهۆ پێ گەهشت	تازە کولا	غليه من الجديد
شنی کەرکر	نۆکە قەدکر	ئێستا پارچەکر	الآن قطع
شنی کەنی	نۆکە بوشکورِی	تازە پێ کەنی	من الجديد ضحك
شنی کوژتن	نهۆ کوشتن	تازە کوژران	الآن قتل
شنی کۆرە بوو	نهۆ ژ دیتنێ خلاس بوو	تازە کۆربوو	الآن تعمى
شنی کۆلا	نهۆ ڤەکۆلێ	تازە کۆلیەوە	من الجديد أقطع
شنی گۆت	نهۆ دەست ڤەئینا	تازە گرتی	أمسك من الجديد
شنی گری	نهۆ ناز ژ چاڤا هات	تازە گریا	بكى من الجديد
شنی گورا	نۆکە کەڤل کر	تازە کەول کرا	من الجديد سلخ جلده

شنی گرێدا سەرك	هەرنۆکە پێك ڤەکرن	تاه بەسیەوه	عقد ربطه من ا لجديد
شنی گرێ بەست کر	نۆکە گرێکێت ڤەشارتی لێ دا	تازه رێ شارەوەی لێ دایه	من الجديد ربط سري
شنی گوهارتن	نۆکە لێك خەلەت کرن	تازه گۆرانەوه	من الجديد تبادل
شنی مر	نۆکە رح ژێ چوو	تازه مرد	الآن توفي، مات
شنی مازن بوو	نۆکە یێ قەبە بۆی	تازه گەوره بوو	الآن كبر
شنی مارکر	نۆکە هاتە گرێ دانێگ شیرین شنی یا مارکری	تازه مارەی کرد	من الجديد تعقد
شنی مژیل بوو	نهۆ یی خافل بوون	تازه مەشغول بوو	الآن انشغل
شنی لێك کەتن	نهۆ ئێك دوو قوتا	تازه شەریان کرد	تعارك من ا لجديد
شنی لێك گوهارتن	نهۆ ژێك گوهارتن	تازه لە یەکتر گۆرانەوه	الان تبادل
شنی نی کر	نهۆ نی ژەن کرەڤە	تازه نوێ کردەوه	الآن جدد
شنی نیشادا	نهۆ هی کرێ	تازه پشانی دا	علم من الجديد
شنی نقاند	نهۆ دانا سەر ئێك	تاوه چوقاندنی	من الجديد سدة
شنی هاڤێتی	نهۆ قەسە گۆتنێ	تاوه قسەی پێ ووت	من الجديد لام
شنی هەبوو	نهۆ پەیدابوو، نهۆ خودێ دا	تازه بوو	من الجديد ولد
شنی هەیی بوو	نهۆ پاره پەیدا کرن	تازه زەنگین بوو	من الجديد أصبح ثري
شنی هەژاند	نهۆ لەڤاند	تازه جولاندی	من الجديد

			محرك
شنى هەلكێشا	نهۆ ڕاكێشا سەرى	تازە كێشاپەوە	من الجديد رفع
شنى هەلگرت	نهۆ ڕاكر	تازە هەلگرت	من الجديد رفع، شال
شنى هەلكر	نهۆ بەردايێ	تازە پێ كرد	من الجديد شعل
شنى هنارت	نهۆ ڤرى كر	تاوە ناردى	بعث من الجديد
شنى هندابوو	نهۆ بەرزەبوو	تازە بزربوو	من الجديد ضاع
شنى هنى	نهۆ راست كر	تازە سواخ دا	من الجديد تبلط
شنى وەراند	نهۆ ژێ ڤەبۆن	تازە هەل وەرى	تساقط من الجديد
شنى وەرپێچا	نهۆ پێچايەڤە	تازە پێچاوە	من الجديد لف
شنيكا	سەرۆشنى، شنيكا دێ نڤێسم	سەر لە نوى	من الجديد
شنۆ	١- بايەكێ هێدى تێ هين ٢- ناڤێ بازێرەكى يە ل ئيرانێ	١- شنەبايەكى فێنك ٢- ناوى شارێكى ئيرانە	١- نسيم هادي ٢- اسم مدينة في إيران
شهدار	هەربو ئاڤيێ تێدا	شى دار	رطب
شهى	دەنگى هەسپى، هەسپێ نوژى يێت شهيت	دەنگى ئەسپ	صوت الفرس
شهينگى وەر	دوى دەمى دا	لەو كاتەوە	من ذلك

			الوقت
شوارکر	گەلەك کر	زۆر کرد	کثیر ما عمل
شوات	ناڤێ هەیڤا، سووباتێ یە	مانگی رەشەمێ	شهر شباط
شوان	ژوان	لەوانە	من ضم هؤلاء
شوون	جه، بنگەه	شوێن	المكان
شوور هنگڤ	شیره	شوورە	سور
شوژەنی	ئەڤە ژ تڤەنگێت بەرێنە دەمێ یاریت دکرێ ب شیژنێ	تفەنگی کوردی کۆنە	اسلحة قديمة
شوون برین	جهێ بیرنێ	شوێن برین	أثر جرحة
شوێ ڤە	ئەڤە بۆ توخمێ مێ بکار دئینت، لنك وێ ڤە	لە خۆیەوە	عندها
شوی ڤە	ئەڤە ژ بۆ توخمێ نێر تێتە ب کار ئینان، لنك وی ڤە	بۆ نێرە لە خۆبەوە	عنده
شوکلین	ڤەکێشان	کشانەوە	سحب
شوکایی	پێ سەربلند بوون	شانازی	فخر
شوور	شیر، شریێ دەستی	شیر دەست	سيف
شوینکار	شینی ژی چێ بوو	شوێن کار	تأثر
شون	شینا	لە شوێن	خلف
شوم	بێ جه	بێ جێ یی	المعز
شۆپك	صوپە	سۆپە	المدفئ
شۆخ	جان	جوان	جميل
شۆراڤگ	سیراڤگ، ئاڤاسیر	ئاوی خوی، خوێناوی	الماء المالح
شۆر	سیر، پرسیر	زۆر سوور، سوێر	مالح
شۆرگە	جلك شۆر	جل شۆر	غسالة

شۆل	کار، کریار، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	کردار، فەرمان	عمل، شغل
شۆل ئانین	کارئینان	لێش هێنا	أتی بالعمل
شۆل بەر	کاربرن	کردار بردن	أخذ العمل
سۆل پێ یە	کارێ پێ هەیە	کرداری پێیە	له عمل بي
شۆلە پێ یە	چ کار پێ نینە	حەقی پێ نیە	لا شأن به
شۆل پێ کر	کار بجهـ ئینابێ	کرداری پێ کرد	عمل به
شۆل پێڤە هاتی	شیانا کریارا هەیە	توانای کارکردنی هەیە	یستطیع العمل
شۆل تێ نینە	کریار دناڤدا بەرزەکر	کاری لە ناو برد	ضاع العمل
شۆل دانا	کاردەینا	کاری دانا	وضع العمل
شۆلدار	خودان کار	خاوەن کار	صاحب العمل
شۆلدەست	کارێ ب دەستی	کاری دەسەت	عمل الید
شۆل حەلال	کار بی تازە، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	کاری پاك	عمل نظیفن عمل حلال
شۆل راست	کریارێ بێ چەپ و چیری	کاری راست	عمل العدل
شۆل زان	کریا زان	کارزان	ادراك العمل
شۆل زێدە	کریاری گەلەك	کاری زیادە	کثیر العمل
شۆلکەر	کریار کەر، کەسێ کار بکەن	کارکەر	عامل العمل
شۆلگرتی	١- هی یۆیێ کارا ٢- کار ب دەست ڤەئینا	١- کارفێرەبۆیی ٢-کار بەدەست هێنا	تعلم العمل، تصلح العمل
شۆل و مۆل	کاروبار	کاروبار	عمل وأعمال
شۆل ماقیلە	کار ژێ هاتیە	کاری بەقیمەتە، کار ماقولە	عمل ذو شأن
شۆڤ	شوم، مەزرەعە	لەوەڕگا	مزرعة

شۆك	چەتەلێ ماسیا پێ دگرن، کلابك، کوردی کریە	چەنگالێ ماسی گرتن، قولابی ماسی گرتن	شوك، سنارة
شۆم	زەوی بەهرەڤ کری بۆ کێلانێ	زەوی ئامادە کراو بۆ کێلان	ارض المهیئة للحراثة
شێر پەنجە	نەساخیا کول بۆنا سیهن	ئاوسانی سیەکانی	مرضل سل تدرني
شێرازە	ناڤێ گوندەکی ل کوردستانا ئیرانی	ناو گوندێکە لە کوردسنان ئیران	اسم قریة في کردستان ایران
شێرۆ	ژنڤشێ شێرا	لە شێران	اسدي
شێروان	خودانێ شێری	خاوەن شێر	صاحب اسد
شێرکۆ	شێرێ چیای	شێری چیا	الاسد الجبلي
شێرزاد	توخمێ شێرا	نەوەی شێر	من سلالة الاسد
شێر	گیان بەرەکی؟ کیڤیە زور یێ بهێزە درندەنە شێنێ	گیان لە بەرێکی بەهێزە	الاسد
شێرگیر	نێچیرڤانێ شێرا	ڕاوکەری شێر	صیاد الاسد
شێرڤان	خودان کەرێ شێرا	شێروان، بەخێوکەری شێر	مربي الاسد
شێکەل	ژێك ڤەکرن	شێ کردنەوە	تحلیل
شێتخانە	جهێ دینا، مالا دینا	نەخوشخانەی شێتا	مستشفی المجانین
شێخان	ئەڤە دەڤەرا مزریانە	ناوچە مزووریە	
شێخادی	ئەڤ ناڤە ژ (شیخ هادي) یێ هاتی بنگەهێ پەرسعگا	لە شێخ هادی ئەم ناوە مانەوە پەرستگای	اسم لمنطقة او معبد الیزیدین

	ئێزدیانه	لێزدیەکانە	الاكراد
شێخەسن	نەڤ ناڤە ژی کورت کریا ناڤێ شیخ حەسن ناڤێ گوندەکێ میزریانە	ئەوە ناوە کورت کراوەی شێخ حەسن، ناو گوندێکی مزوریە	اسم المختصر ل شيخ حسن، اسم القري عشيرة مزوري
شێست	هژمارا پشتی پێنجی و نەهێ تیچت	شەست	ستون
شێست وئێك	هژمارا شێست و ئێکی	ژمارە شەست و یەك	العدد واحد وستون
شێلاڤ	پەنگریاس، زەراڤ	پەنگریاس، زراو	بنكرياس
شێلاڤ وەرمی	زەراف ستیر بۆیی	زراوئاوساو	ورم البنكرياس
شێل و بێل	تێکڤە دایی، رانەوەستان ل سەر هزرەکی	لێل، تێك دراو، لە سەر یەك ڕانەوەستان	عدم استقرار علي رأي
شێلی	هەبوونا ئاخێ د ئاڤێ دا	لێل	عكر
شێلماقا چاڤی	ئاڤا پیسا چاڤی	چلکاوی چاو	ماء العين عكر
شێمێك	بەردەرگەهی	بەردەرگا	كعب الباب
شێمیك	قۆقلا دەرگەهی	جۆرە پەنجەرەیەکی بچووکە لە دەرگا کون دەکرا بۆ داخستنی دەرگا	شباك القفل الباب
شێلك	بلند ترین جه	شوێنی هەرە بلند	اعلى مكان
شێلکا سەری	کولۆڤانکا سەری	تووقە سەر	قمة الرأس
شێلکا چیای	سەر سەرێ چیای	تووقەی چیا	قمة الجبل
شێوریت	تکبیر کرن، نەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	لەکبیر کردن	المشاورة
شێواز	سیما	شکل، نمونە	شكل

شیان	ب کریار	توانا	معجزة
شیا	بێ چێ بوو	توانی	استطاع
شیاری	خشیاری	ووشیار	المستيقظ
شیر	چەکێ بێ شەڕکرنێ، یێ درێژە ئۆ ب دەستکە و هەردوو دەڤێت تیژن ل گەل سەرەکێ تیر	شێر	السيف
شیرانی	شەڕکرن بشیری	شیر شیرانی	المبارزة
شیر	ئاڤا سپیە د مەنکێت گیان بەرادا	شیر	الحليب
شیرڤشیر	ڤێ پەیڤێ بۆ وان زارۆکا دبێژن ئەوێ نەھ هەیف هەبن ل ناڤ بەراواند	شەفتەژی	
شیرموز	ئەڤە گیایەکە د ناڤ گەنمی دا شین دابیت ناهیریبیت	جۆرە گیایێکە لە ناو گەنم شین دەبی	اسم نبتة اغو مع الحنطة
شیرکەت	حلی دکەتن	لووس دەکا	يجعل ملساء
شیر ڤەکرن	راوستانا شیردانا زارۆکی	لە شیربڕان	وقف اعطاء الحليب
شیر بۆری	شیر خراب بۆ	شیر خەراب بوو	تحليل الحليب
شیرەت	نسحەت کرن	ئامۆژگاری کرد	نصيحة
شیرەت کار	رابیت ب کارێ شیرەتا	راوێژکار	مستشار
شیرمێژ	بۆ وزارۆکی بچیل دبێژن	شیر خۆر	يمص الحليب
شیژن	شووژن، ئەڤە دەرزیکێت مەزنن بۆ دریارا لحێفکا بکار	شووژن	الابرة الكبيرة

شیرمارك	شیری شەیکانێ، ئالی گیایەکی بە گولی ددەت، شیرکەرکێ هژیرانە	شیر لەشیی سەز	حليب نباتي
شیردان	چچك دان	مەمك دان	الارضاع
شیردەر	دەریکا زارۆی دەمی شیر بدەت	مەمك دەر	المرضعة
شیریشیر	شیر ڤشیر	شفتە ژی	رضاعة طفل على طفل آخر بدون استراحة
شیرهە	چی کرنا دیوارەکی فرەه وەی توخیبەکی	شورە	سور
شیشە	پەیالە	ئیستکان، پیالە	استكان
شیشان	گولەکا بهاریە یا رەنگ زەرە و بهن خۆشە	گولێکی بەهاریە رەنگ زەردە	وردة ربيعة اصفر اللون ذو رائحة زكية
شیشەبەرك	بەرێت هر	چەگل، ووردە بەرد	حص حص
شیشك	پرتێت ئاسنی یێت درێژ	پارچە ئاسنی درێژ	الشيشة المعدنية
شیشتی	ب ئاڤێ تازە کری	شوراوە	مغسول
شیا	وێرا	پێ وەستا	جرء
شیاوی	وێرایێ، (وی) نیشانا توخمێ نێرە	پێ ی وێرا	اقدرة عليه
شیاوێ	وێرا وی، (وێ) نیشانا توخمی مێ یە	پێ ی وێرا	اقدرة عليها
شیان	پێ راببن	پێ هەلسان، دردەقەت هاتن	استطاعة

شیان کاری	کریارێت دەستی	کاری دەست	القوة العاملة
شیانی	هەبوونی	دەولەمەندی	غني
شیانێت مرۆڤی	پێ رابینێت مرۆڤی	مەردەمە وزە	القوة البشرة
شیتان	خیار	خەیار	الخيار
شیتك	کرنە پشتێ، بۆ هەرتشتەکێ بدەتە پشتا خۆ، زەلامی کورد ژ پارچە بنی چێ دکەت	پشتێن، چ شتێ لە پشت بکەن	الحزام
شیڤ	١- خوارنا دەمی مەغرەب	١- شیو	عشاء
	٢- رێکەکا کیر ل نیڤ بەرا دوو چیای	٢- شیوو	وادي
شیلان	١- رەنەکێ گولی یە شتی مەرجانی.	١- جۆرە گولێلکە وەکو مەرجانە.	وردة تشبه المرجان
	٢- گازی کرنە بو خارنی	٢- بانگ کردن بۆ نان خورادن	دعوة للأكل
شین	رەنگێ عەسمانی	رەنگی ئاسمان	أزرق
شین بۆ	ڤەژیای	ژیاوە	وردة له الحياة
شین	بۆ ڤەماییا تێتە ب کارئینان ئۆ ب زۆری ل گەل ناڤا تێتە ب کارئینان وەکی	شێونەوار	أثر
شین بەر	جهێ بەری	شێونەواری بەرد	أثر الحجارة
شین پێ ی	جهێ پێی	پاشماوەی پێ	أثر أقدام
شین پێلاڤ	جهێ پێلاڤی	پاشماوەی پێلاو	أثر الاحذية
شین پێلاڤ	جهێ بینا ئاڤێ	پاشماوە لافاو	أثر الفيضان
شین بهنێ	جهێ لێدانا پەحنی	شێونی شوولاقە	اثر ضربة

			بالقدم
شين تەنگى	جهێ شەتكا دەوارى	شێونەوارى پشدين وولاغ	اثر حزان الفرس
شسن تبل	جهى تلا	پاشماوە نەنكوسى	أثر الاصابع
شين چنيێ	جهێ ژێڤەكرنا ڤيقى	شوێنى لێ كردنەوە بەروربوم	أثر قطف الثمار
شين چيڤى	جهێ قازۆخەى	شوێنى بزمارە گەورە	أثر المزمار
شين چەقى	جهێ جقلێ دارى	شوێنى چقە دار	أثر الفرع
شين خينێ	جهێ ڤەماوێت خينێ	پاشماوەى خوێن	أثر الدم
شين خەبەر	جهێ قەسا	پاشماوەى قسە	أثر الكلام

گ/ چێ دبن شينا خەنجەرا بەلێ چى نابن شينا خەبەرا

شين دەمار	بۆريچكا هەلكرا خوينا پيى	خوێن بەر	الوريد
شين دەمارێ بۆشين بنڤە	بۆريچكێت بەتالێت خوينێ	بۆرى بۆشى خوێن	الوريد الاجوف السفلي
شين دەمار پشيێ	بۆريچيكێت خوينا پيسا سيهێ	بۆرى خوێنى پيسى سيپەل	الوريد الرئوي
شين دەمارى بن كليكا ملى	بۆريچكێت سەرملى	بۆرى سەر شان	الويد تحت الترقو
شين دەمارا ڕانى	بۆريچكا خوينا پشكا ستير يا ڕانى يا پيسى	بۆرى خوێنى پيسى ڕانى	الوريد الفخذ
شسن دەمارێ گورچيلى	بۆريچكا خوينا پيسا گورلچيسكى	بۆرى خوێنى پيسى كورچيلە	الوريد الكلوي
شين دەمارێ كوماخى	بۆريچكا خوينا پيسى يا	بۆرى خوێنى پيس پشت	الوريد المرقف

	کماخیێ	ڤون	
شین دەماری جەرگی	بۆریچکا خوینا پیسا مێلاکێ	بۆری خوێنی جگەر	الوريد الكبدي
شین دەست	جهێ دەستی	شوێن دەست	أثر اليد
شین کێر	جهێ کێرێ لێ چێ بۆی	شوێنەواری چەقۆ	أثر السكين
شینك	١- نێشا گران ٢- ناڤێ بچیك کریێ (شین) ٣- نەساخیە پەزی دگریت ئەزمانی وان کول دبیت ٤- دارەکی چلیە جلکا پی دشۆن. ٥- ئەڤە هندە پرسکن ل پیستی تێن سەرێ وان وەکی بزمارانە دەمێ کەڤن دبن رەنگی وان شین دبن ٦- ئەڤە دارەکە هەریا کەسکە	دەرمانێ وێ بەلگێت هژیران/ نەخوشی گران ٢- نەخۆشی ئاژەل ٣- جورە ڤینجکەیە	مرض التيفوئيد
شینێ	ژجهێ	لە جیاتەی	عوض عن/ بدل عن
شینوارك	کەڤنە وار، بەرمایلك	پاشماوە	آثار
شسنوار	مانە ڤەبێ هەرتشتەکی	پاشماوە	آثر
شینۆ	رەنگی شین بۆ نێرە (ۆ) نیشانە بۆ بچیك کری	رەنگی شین نێرە (ۆ)	الون الأزرق
شینگار	ناڤێ دەڤەرەکێ بە ل کوردستان عیراقی ل دهوك	ناوچەیەکە لە کوردستان عیراقی	اسم منطقة في كردستان

شینگاری	١- لێکه ژ رەنگێت هژیرا ٢- خەلکێ دەڤەرا شینگار	١- جۆرێکی لە هەنجیر ٢- خەلکی ناوچەی شینگار	١- نوع من انواع التين. ٢- أهل سنجار
شێزە	دەمەکێ دیر	لە زووەوە	عن البعيد
شمشیر	ئەڤە هندە گولن بەلکێ وێ یێ راستە شتی شیریە	گولی شمچێرە یی	نوع من الورن، أوراقها تشبه السيف
شیم	یێ نەرەحەت، باوە یێ شیمە	نارەحەت	حروك
شیلماق	ئاڤە شوق، ئازا پیس	چلکاو	افراز
شیلماقاحاقی	ئاڤا پیسا چاقی	چلکاوی چاو	افراز العين
شیلماقا بارانێ	ئاوا پیسا مایی یا بارانی	چلکاوی باران	الماء العكر المطر
شیلماقا دەستی	ئازا پیسا بەردەستی	چلکاوی دەستن	بقاية الغير نظيفة اليد
شیلماقی	پسی، ئەڤ کچەیا شیلماقیە	چلکن	الوساخة
شیلماقا دەڤی	پیساتیا دەڤی، ئەڤە چ شیلماقە ب دەڤێ تە داتێت	پیسایی دەم	وساخة الفم
شیکر	مێرکر	مێردکرد	تزوج
شیخر	خۆ کری	تیژ	حاد
شیوەلە	گرۆڤر	خڕاو خڕ	مدعبل

[illegible] كرمانجيا ژۆرى [illegible]

ئەڤە پەیڤاكا دى ژ پەیڤێت زمانى ئەوژى (ع) ئەڤ پەیڤە ل گەل جارا بنالێ ئەبەبى یا چۆى بەلى ئەڤە ل دۆر دیالێكتا كرمانجیا ژۆرى ل رەخێ تركیا دا بەلى دەمێ ئەم گوهێ خۆ بدەینە خەلكێ دەڤەرا بادینا دێ بین ئەڤ پەیڤە ژى بنالێ ئەبزوێنى یا چۆى

عاجاتى	ئەڤە پەیڤە یا كوردى كریە عەجێبە	عاجاتى	عجیب
عار	شەرم، ئەڤ پەیڤە یا كوردى كریە	حەیا	حیاء
عارەق رێت	خو هەڤەدان	عارەقە ڕشت	سكب العرق
عارق	شەر بەتا ترى	مەى	خمرة ، عرق
عارەب	عەرەب، خەلكى دەشتێ	عارەب	عرب
عاربانە	عەرەبانگ، ڤەكێشا دارى ب سەرێ دەواركى ڤە	عارەبانە	عربانة
عازەب	سەمیان، یێ گەهشتى	جحێلە، یێ گەشتیە	عزب
عاجێ ددانا	تیخێ سەرى یێ ددانى	بەشى سەرەوەى ددانا	عاج السن
عاوارى	بافرى	قەپ بەردان	یمدح نفسە
عانە	پارەك، ناڤێ دراڤێ عیراقى كەڤنە، چوار فلس	چوار فلس	عملة عراقیة اربعة فلي
عانەك	چار فلسەك	چوار فلسێك	عانة الواحدة
عافك	ئافك، مەدفینى	شلە	مركة
عالا	نیشانا وولاتینێ	ئالا	علم
عاقار	چۆل كاتى، ئاقار	چۆلایى	خارج بلیدة
عال	تازە	جوان	جمیل
عال و سال	هێدى	ئارام	هادي
عامارت	ئەبەڤا عەدرى	ڤالى خوارەوە	الطابق الارضي

[illegible] زمانێ عەرەبی
هەکە بهێت ئەم سەح کەینە ڤان پەیڤێت مە نڤیسی دێ دبین بارا پترێ وان ب عەرەبی داینە قەلەم بەلێ ئەم دیروکا ڤان پەیڤا نزانین کا ئەڤا پەیڤە دبە جە عەرەب بێ ئاخفتینە ئان ژی ئەوژی خەلکێ رۆژهەلاتێ پەیڤێت ژێك گرتین

عەتەم	ئەساخیەکە دنکا گەنمی	نەخوشیەکە دنکە گەنم	مرض تصيب
	دگرین ژ ناڤدا رەش دبیت	دەگری	حبة الحنطة
عەجیجك	یێ بچك	زۆر بچکوله	صغير جداً
عەبدال	١- بێ سەر بوون	بەنتدەوار، حەبدال	عاشق، عبد
	٢- بەندێ خودێ		
عەتار	بەقالۆشك	فرۆشیارێ گەرۆك	بقال
عەجاج	تۆزوبا	توزوبا	عاصفة ترابية
عەجێبە	حەیری یا کوردی کریە	سەیرە	عجيب
عەداڤ	برینەکا کەڤن خین و ئاڤا	کێم، کێم	الماء الصفر
	زەر دکەڤیتێ		الجرح
عەرد	ئەرد، بەرئاخ پێکڤە	عارد	أرض
عەردێ دێم	ئەردێ هشك	عاردی بێ ئاو	ارض الديم
عەردێ ئاخێ	زەڤیا ئاخێ	زە وی خۆڵە بەتان	ارض الترابية
عەردێ بەری	زەڤیا بەری	زەوی بەردین	ارض حجرية
عەردێ بەیار	زەڤیا نەکێلای	زەوی نەکێلدراو	ارض غير محروثة
عەردێ دەشتی	زەڤیا راست	زەوی دەشت	ارضل السهل
عەردێ چاندن	زەڤیا دکەنە دەرامەت	زەوی چاندراو	ارض المزروعة
عەردێ بلند	زەڤیا ژ ئەردی بلند	زەوی بەرز	ارض مرتفعة
عەردێ رەپ و ریت	زەڤیا چ لێ نەبیت	زەوی رووتە لە	ارض جرداء
عەردێ راست	زەڤیا مەند	زەوی راست	ارض مستقيم
عەردێ رەملی	زەڤیا ئاخا نەرم	زەوی زیخەلان	أرض رملية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناوەراست	زمانێ عەرەبی
عەردێ تەحسانك	زەڤیا تەحسین	زەوی رلیسکە	أرض لزجة
عەردێ رەق	زەڤیا بناخ رەق	زەوی رەقەن خۆل	أرض ذات تربة صلبة
عەردێ خێرافی	زەڤیا ب خێ	زەوی خوێاوی	ارض مالحة
عەردێ نەرم	زەڤیا ئاخ نەرم	زەوی نەرمە خۆل	أرض رخوة
عەردێ کێلای	زەڤیا ڤەکێلای	زەوی کێلراو	ارض محروثة
عەردێ کیر	زەڤیا چال بیت	زەوی چال وقول	ارض وعرة
عەردێ کەندوەر	زەڤیا ب خارك	زەوی تەپا و تەلان	ارض متعوجة
عەردێ گیایی	زەڤیا کاریش و ستری	زەوی بەگیا	ارض شوكية
عەرد ڕاکن	زەڤی کێلان، بەرهەڤ کرن	زەوی کێلان	تهيئة ارض زراعية
عەر عەر	١- ئەڤە دارەکە یا طا بلندە. ٢- ناڤێ دەڤەرەکی یە دکەڤیتە سەر توخیبی ئوردن و عیراقێ	١- داری ڕاست و بەرز ٢- ناوچە ناویە یەکی سەر سنورە ل عراقي	اسم لشجرة طويلة
عەرە عر	زەرزرا کەری	زەر زری کەر، دەنگی کەر	صوت الحمار
عەدلۆك	یاریە زارەك دکە	یاری منالانەیە	لعب الاطفال
عەزیزی	کراس	عەزیە	فستان
عەرد لەرزین	عەرد هژیان	زەوی لەرزین	هزة الارض
عەرزەکار	دەست شۆل	دەست درێژ	غير الهادي
عە.	توخم، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە – نەسرین کحەکا ...لی یە ئەڤە ...ری ...ەسلی یە	رەگەز	أصل

پەیڤێن [illegible] کرمانجیا ژوورێ	کرمانجیا [illegible]	کرمانجیا ناوەڕاست	زمانێ عەرەبی
	لەڤ پەرژکەیی بی عەسلە		
گ/ ناڤێ ڤەخوز ژکانیا ژ نابینە ژ عەسلیا دابیی عەجنبیا			
عەرز و عەیلا	بچیك و ژن، مال و عەیال	مال و مندال	الاولاد والزوجو
عەسمان	ئاسمان، ئەو شینایی ب سەر عەردی ڤە	ئاسمان	السماء
عەلۆك	ئەڤە کورت کریا ناڤێ یە، ئۆ ناڤێ رەنگەکێ مریشکانە یە بەلێ مەزن ترن ژوان	قەلەموو	الديك الرومي
نعەلۆعدلۆك	ئەڤە رەنگەکی پەزدارایە خودان دکەن بۆ گۆشتی وان ژ فەسیلا تاوسانە خۆ پف دکەن و رەنگێ خۆ د گوهۆڕن	عەلی شیش	الديك الرومي
علك	بەنیشت، حلك/ ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	جاجك، بنێشت	علك
عەنزەژتك عەنری	کەرەب ڤە بۆی	رق بەرقێت، رق هەلکسان	تع سب
عەنتیکە	بۆ تشتا و کارا دبێژن دەمێ چ وەکی نەبن، ئەو پەیڤەکا کوردە کریە	سەیرە	عجيب
عەنتیکە خانە	جهێ عەنتیکەیی	شوێنی عەنتیکە	مكان قرج
عەنزەل	کەڤن ڤە	لە کۆنەوە	أزل
عەنیە	تەختی نەیی، لیف چاڤا	نیوە چەوان	جبين

عەنگ	بێ یارکەر	یارکەر	لعبة، لعابة
عەنتەر	نێری مەیمنکا	نێرەی مەیمون	ذكر القرد
عەجەم	خەلکی ئیرانی، نەبێ عەرەب	عەجەم	الفارس
عنجۆل	مەزن	گەورە	ضخم
عەمر	ژی	تەمەن، عومر	عمر
عەمر کورت	ژی کورت	تەمەن کورت	قصير العمر
عەمر درێژ	ژی درێژ	تەمەن درێژ	طويل العمر
عەمبار	جهێ پاراستنا تشتا	ئەمبار	مخزن
عەفەرم	ئافەرین، سەحەت خۆش	ئافەرین	احسنت
عەعە	ریتن، ددست نڤێژا ستێر ب زار دەڤێ زارۆما	گوکرد ب بەزار ددمی منالەوە	خري، علی لسان الطفل
عەوال	خراب	خەرابە	لفساد
عەوارە	بەرزە، شێرۆی خۆ عوارەکر	برز	ضیاع
عەو عەو	دەنگێ صەیانە	دەنگی سەکە	صوت الكلب
عەوۆگ	صە، بزار دەڤێ بچیك	هەو هەوە لە ژێر زمانی منال	
عەور، عەڤر	هەلا بەر عەسمانی یە بلند دبیت و کۆم دبیت دبیتە ئەگەرا بارانێ	هەور	الغیمة
عەولن	ئەودلن	یەکەمین، ئەوەل	الأول
عەیان	ئاشکرا	دیار	ظهر
عەیان کر	ئاشکرا کر	دیار کر	أظهر
عەیال	زارۆك کوردی کربە	منال	الاطفال

عەیال هیر	بچیك هیر، زیرەك بیٚ عەیال هیرە	مندال ساوا	الاطفال الصغار
عەید	نی بۆنا هەرتشتەکی هەبیٚت دەمی وی	جەژن	العید
عەید و عەرەفات	رۆژانی و رۆژا بەری ویٚ	جەژن و راوەسیك	العید والعرفة
عەیشا	دەمی پشتی مەغرەب	کاتی پاشی مەغرب بیٚ	العشاء
عەیش	ژین، ژیار	ژین	الحیاة
عەگید	زیرەك	ئازا، دلێر	مجتهد
عەینی وەخت	ت وی دەمی دا	هەر ئەو کاتە	نفس الوقت
عەینی	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، هەرودك	عەینەن	مثل
عەنەت	حەنەك، ترانە	گالتە	الهزل
عەینك	بەرچاڤك، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	عەیناك، چاویٚلکە	مناضر
عەینە	خۆدیك، ڤۆدیك	ئاویٚنە، نەینۆك	مرآت
عەیار	حیلەکەر، ریٚڤیێ عەیار	فیٚل باز	حیال
عنچری	مال سەر ئاخڤتنا خۆ	سووربوون لە سەر قسە	اصرة علی
عنجول	مەزن	گەورە	کبیر
عرن	کەرب ڤەبۆن	تووڕە بوون	غضب
عور	ویر، چاڤ ویر	ییٚ خار	العین الحول
عوشی	گراج	گەراج	کراج
عویرکولی	کول بونا عیرکی	وورك برین بوون	قرحة المعدة
عورگیشی	بنگەهی گیی، مالاگی	مانی گو	معدة
عیر	زك	وورگ	معدة
عیسك	هیسك، نیسك	ئەسگرە	زغوطة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارێ	زمانێ عەرەبی
عێجری	قەهری، خەمۆکی	حەفەت بار	مقهور
عێجز	کۆڤان	خەم	قهر
عێجربوو	خەمێ گرت	خەم باربوو	انقهر
عێبەلۆ	ییێب خش	بەعەیب	معیب
عێلنجی	دل رەش بوون، مەعیدە تیچك چووت	بێز بوونەوە	غثيان
عێل	١- بنەمال. ٢- بۆ عەشیرەتا ژی بکاردئین	خێزان	العائلة، القبيلة
عێلی	عەشیرەتێ	ئەوهۆزە	القبيلة
عیلامە	عەشیرەتا مە	هۆزی ئێمە	قبيلتنا
عینجر	ب خەمۆکی	خەفەت باری	القهر
عینسفنی	ناڤێ دەڤەرەکی یە ل دەرڤرا مزووریا	ناوی گو ندێکە	اسم بلدة
عیسك گرت	ئیسك هاتی	ئەسگرە گرتی	تعرض لزغوطة
علەت	نەساخی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	نەخوش	العلة

غ

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووو	زمانێ عەرەبی

پەیڤا دی ژ پەڤیت زمانێ کوردیدا ئەو پەیڤێت ئەبزوینن ئەو ژی (غ) ئەم ڤێ پەیڤی ب کتەکا کێم دبینن زمانی دا یا هەی دیالێکتا بادینانی گەلەك یا کێمە ئێکجاری – غا –

غا	رەق	راکردن	
غارەك	رەڤەك	ڕاکردنێك	رکضة
غارغارانێ	یاریا رەڤین	یاری ڕاکردن	لعبة رکض
غاردا	کرەغار	راکردن	رکض
غابات	جهێ دارا دچنین و لی هەبن، ئەڤە پەیڤا یا کوردی کریە	دارستان	الغابة
غەدارە	تڤەنگ	دەبانجە	بندقیة
غەبدۆك	بی مەرد	مەردان	شهامة
غەبر	تۆز	تۆز	الغبار
غەر	بی خێر	لاواز	ضعیف
غەزەتە	بەلاڤۆك	رۆژنامە	جریدة
غەلبە غەلب	دەنگە دەنگ	دەنگ دەنگ	دم دم
غەور	کرێت	ناشرین	قبیح
غەوارە	بەرزە	بزر	ضیاع
غوارە بوو	بەرزەبوو	بزربوو	ضاع
غەوارەکر	بەرزەکر	بزرکرد	ضیع
غەوارەیی	ڤەشارتی	بەبزری	مستخبي
غەوە	خەون	خەون	حلم
غەمزە	جوانیا چاڤی، ب نازکرن	جوانی چاو	غمزة العین، دلال
غەمبار	خەمزکی	خەمبار	مقهور
غەیبوون	بەررە	بزر	ضاع

پەیڤە [illegible]	کرمانجیا زۆرتر [illegible]	[illegible]	[illegible] زمانێ عەرەبی
عەلبەتی	ب گەلەکی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ب زۆر	الغلبیة
غول بوو	باش نەدیتن، غل بوون	چاوی رەشکە و پێشکەکر، بە باش نەی دی	غیر الواضح للعیان
غموبان	خۆش، کەیف خۆش	خۆش	منتعش
غولغلی	بزاڤ کر، غلغلی	جولەکەر	حرکە
غوربەت	خەریبیێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	غەریبی	الغربة
غلیز	پیس، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	پیسکەر	قذر
غێدەتر	زێدەتر	زیادە تر	أکثر

ب ڕراستی ڕدنگە پەیڤا – غ – دڕێکا دەڤەرا میسل هاتیتە د زمانی کوردیا بادینان دا هەرودسا دویێ ڕێکی دا چۆبیتە سەر زمانی کرمانجیا خوارێ دا پشکا دەڤەرا هەولێر جونگی ئەڤ دەفەرە ژی یا نێزیکی میسلە – غ – دیالێکتا عەرەبیا خەلکی میسل بزۆری پەیڤا – ر – دبیتە – غ –

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی

ئەڤ پەیڤە ژی ژ بەیڤێت بێ دەنگە د زمانی دا لو یا کێمە ژی بەلێ ب گارێ کرنا پەیڤێت بزوێن گوهارتن ناچیتە سەر ڤێ پەیڤێ

فابریقە	کارگەھ	کارگا	مصنع
فارزك	شاهوانی	شاوانی	
فاتنك	قمر	بالدار	طائر
فاتە بۆ	ئەڤە رەنگەکێ گوندۆرانە	جۆرکی گوندورە یە	نوع من البطیخ
فاتە رەشك	خال خالك	فاترەش	طحال
فاسون	قرتا قوماشیەکە	جۆرە پەرۆیەکە	قماش الصوفي
فاسۆلێ	ئەڤە دەرامەتی ئافکانە یێت دوو فلقیی یە	فاسۆلیە	فاصلوية
فاقە	خەفك	تەلە	مصیدة
فاش	بلاف	بلاو	شائع
فافۆن	کەرەسێ ئەلەمنیۆم	کەرەسی ئەلمنیۆم	الامونیوم
فاق	خالیتی داری	چلە دار	غصن
فاك و فیك	حال گرتن	لە خۆ چوون، خو گرتن	فاقد الوعي
فالك	تەلێ	تەلە	خدعة
فاك و فیك	ئەڤە چ فاك فیکت تو دکەی	حیلە و حەوالە	حیال
فام	تی گەهشتن، ئەف پەیڤە یا کوردی کریە، ڤێ زارۆی هندی فام کری ناهێتە دەف من	تێ گەیشتن	فهم
فام کر	فەهم کر	تێ گەیی	فهم

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤین (سۆرانی)	زمانێ عەرەبی
فام نا	چ نزانیت	نافام	غیر فهیم
فام دار	پێ تی گەهشتیە	بەفامە	بفهم
فال	پێ زانینك نەدیار	پێ زانین نادیار	عرافە
فال	دەمێ ماکەر تێتە بای ڤێ پەیڤێ بۆ دبێژن، ماکەوافالە، گۆشتی فالێ		
فال گر	بۆ مرۆڤێت کارێ دیانەتێ دکەن	فالیچی	کاهن، فتاح فال
فالنج	ژ کار کەفتن	لە کار کەوتن	شلل
فالنجی	یی نەشێت چ بکەت	بێ جولەیی	مشلول
فالنجا بچووکا	فالنجا بچیکا، ئەڤە نەساخیە زارۆکا دگریت ژ بزاڤی رادوستینیت	فالنجی منال	شلل الأطفال
فانووس	چرا، ئەڤ پەیڤا یا کوردی کریە	ئامیرێ رۆشنایی	فانوص
فاینۆن	ئەڤە عەرەبانکە تشتا پێ ڤەدگوهێزن	جۆرە عەرەبانەیە بۆ گواستنەوە بەکاردێت	عربة الحمل
فایدە	ناڤێ گوندەکی یە ل نێڤ بەرا دهۆك و میسل	ناوی ناوچەیەکە لە سەر سنوری شارێي موسلی	فائدة
فایدە	مفا ژی وەرگرتن، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	سود	فائدة
فایل	یی نخاڤك	پارێزەر	محضضة المقوی
فەتیر	ڤێ پەیڤی بکار دئینن بۆ هەڤیرێ ترشی نەبۆیی.	هەویری ترش نەبوی	عدم تخمیر العجینة
فەتلە	گەرانەك، زڤڕینەك	سورانێك	جولة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
فەر	زەرووری، نەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	زەرووری	فرض
فەریک	بۆ دەرامە ڤەگوهشتی بکار تینت وەکن فەریکە نۆك	فەریك، فەریکەنۆك	حمص طري
فەراشین	بایێ ژۆری یێ سپێدێ	شنەبای باکوری بەیانی	نسیم الهواء صباحاً
فەراق (ك. ت)	ئامانێت مەن، فەرخ	قاپی گەورە	مواعين الكبير
فەرشێ بەری	حەلانی بەری	تاشەبەری پان	حلان
فەرز	ژێك جوودا کرن	لێك چیاکردن	فصل من البعض
فەرزین	پارچە کردن	لەت کردن	تقطيع
فەرد	پێتڤی یە	پی ویستە	ضرورية
فەر	پێتڤی	پی ویست	ضروري
فەرخە سینی	سێنیا ئامانا یا مەزن	سنی پانی گورە	صينية كبيرة
فەرکاندە	شلۆڤەکرن	شی کرن، لێك ترازان	تحليل
فەرمان	داخازی ژێ کرن	کارگێر	أمر
فەرمان	نەهێلان، شیلان برا فەرمانا فەلا تێتە هزراتە	بێ بنیاتی	إبادة
فەرمان دار	جهـ نشین، خودان ئاخڤتن	بێ نبیاتی، جێ تشین	قائم مقام
فەرمانگە	بنگەهی کارا	بنگەهی کار	مكان العمل
فەرمانگەها تاپۆیی	بنگەهێ ریڤەبرنا تاپۆیێ	بنگەی بە رێوەبەرایەتی تاپۆ	
فەرمانگەها نەخشە کێشانا بنیاتی	بنگەهێ ریڤەبەریا نەخشە کێشانا ئاڤاہی	مەلبەندی فەرمانگەی نەخشە کێشان وبینا	آمرية التخطيط البنائي
فەرمانگەها ساخلەمیا	بنگەهی ریڤەبەریا	مەلبەندی فەرمانگە	دائرة الصحة

	ساخلەمیێ	ئەلدرسلی	
فەرمانگەها زێرەڤانیا دارایی	بنگەهێ رێڤەبەریا چاڤ دێرکرنا دارایی	فەرمانگەها چاودێرکردنی دارایی	دائرة الخزينة
فەلە	کەس لە سەر دینی عیسی پێغەمبەر	دیان، گاور	مسيحي
فەلەم	رۆژگار	رۆژگار	فلك
فەلەك	عەسمان، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ئاسمان	كون
فەلەینی	فەلەینیێ	دیانە، ریتیا فەلا	نصرانية
فەلەستین	ژ مەسیحیا ستان، فەلە، مسیحی، ستین، ستاند	لە دیان ستاند	اخذ من المسيحي
فەلاقە	قوتانا ب ئێش، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	لێدانی بەترس	تعذيب
فەسادی	بەحس کرن، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	فیتنەیی، دووزمانی	فينة
فەساد	بۆهتان	بوختان	فساد
فەهێت (ئا)	شەرمەزاری، براستی کە کۆ ئەم فەهێبێت کریارانە ئەوێن دنەوین	شەرەم کراو	استحياء
فەهێتو	خۆش تڤی	خۆشەویست	محبوب
فراڤین	خارنا نیڤرۆ	نانی نیوەڕۆ	طعام الظهر
فرازی	پێش کەتی	هەلدان	متقدم
فەنگە نۆجی	یێ زانا، ماتوفیل و فەنگە نۆجی (فرەنگ + نوجی)	زانا	عالم
فەنەرك	لمپە	فانووس	فانوس، لمبە

فەند (ك. خ)	حنێر	هونەر	فن
فەقێ	شاگردێ مەلا	شاگردی مامۆستا	فقیه
فەرۆزا	پرتا قوماسبە دبەلەدەهەمیا	پە روازەكرد	الحاشیة
فەرزاد	پشت راست	دل نیا	آمن
فەرسەت	خەلاس بوون، ب سەركەتن	رزگاربوون	النجاح، نجاة، نصر
فرەك	١- شنی فرین. ٢- قورمەك، قورچەك	١- تازە فرین ٢- قومەك	طیران جدید فم واحد من سائل
فرەهیا گەرمی	پەحنیا گەرما تایبەت	فراوانی گەرمی تایبەت	اشعة حرارية
فرەهتر	پەحن تر	بەرین تر	اعرض
فرەهاتی	پەحنایی	یانایی	عرض
فرەه	پەحن	پان	عریض
فرەهی	پانی	بەریی	عرض
فرەكر	پان كر	پان كرد	جعله عریض
فرەه بوو	پەحن بوو	پان بوو	اصبح عریض
فرەنگی	نەساخیا پیستی یە، بیانی	نەخوشی پێستە	مرض الجلد
فرتی فرتی	بۆرانی، شیرێ فرتی فرتی بۆی	خەراب بۆیی	اصبح غیر جید للاستعمال
فرت و فێل	خێر و حیلە	حیلە وحەوالە	الحیال
فرت كرن	فەندكرن	فێل كردن	تحیل
فرت	لێ دان	لێدان	نبض
فرچە	داركێ ب ریشك	فلچە	فرشاة
فرچك	فرشك	فرچك	اسهال
فرجال	ئامیرەكێ ئەندازیاریێ یە	پەرگال	فرجال

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	بکار دئینی بۆ چی کرنا بازنا		
فرشك	فرچك	فرچك	
فرك	سپیلك کول بۆن	سی ئاوسان	ذات الرئة
فرکە	فەخۆ	بخۆووە	اشرب
فرکا سەری	ئێشا دەمارا سەری بۆ دەمەکێ کورت چێ دبیت	ژانە دەماری سەر	تشنج
فرناس	ناڤێ کەسەکی بوو بۆ جارا ئێکی بفریت	زانای فڕین	طیار
فرێکر	هنارت	ناردن	ابعاث
فرۆکڤان	کەسی فرگەهی بهاژۆت،	فرۆکەوان	طیار
فراونیا لڤینی	فرەهیا جڤنیی	فراوانی لەرینەوە	سمة الاهتزاز
فریك	شیری دگەنمی دا، گەنمی هێش رەق نەبۆی	فرەیکە، دانە وێلەی نەگەیو	الحیات الغیر ناضجة
فریك گەنمك	شیری دگەنمی دا، گەنمێ هێش رەق نەبۆی		
فریکە نۆك	نۆکێت رەق نەبۆیی هێش یێت تەر	فەرێکە نۆك	الحمص غیر ناضج
فرکە	ڤەخۆ، بۆ داخازیێ تێتە ب کارئینان	بخۆرەوە	اشرب
فرۆژگەه	بنگەهی فرۆشتنێ	فرۆشگا	الحانوت
فرۆت	بپارەدان، فرۆشت	بەپارەدان	باع
فرۆشیار	کارێ فرۆتنێ، مرۆڤی کاری کرین و فرۆتنی بکەت	فرۆشیار	بایع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
فرۆشیارێ ڤیقی	ڤیقی فرۆشی، بازرگانی ڤیقی	بازرگانی سەوزە	بائع الخضراوات
فرۆشیارێ دەخلی	بازرگانی دان و دکاکی	فرۆشیاری دانەوێلە	بائع الحبوب
فرۆشیارێ خرٍ و مرا	هیر و میر فرۆش	بازرگانێ وەردەواڵە	بائع الخوردة
فرۆشیارێ گەڕۆك	بەقالێ دگەڕیێت	بازرگانی گەڕۆك	بائع جوال
فرۆشیارێ گول	گول فرۆش	بازرکانێ گول	بائع الزهور
فرۆشیر	شیرێ بچیکی دەمی شنی دبیت	زاك	حليب الطفل حديث الولادة
فریز	گیایێ کەسکێ باخچا	چیمەن	الخضرة الحديقة
فرێ قەتێ	ئێشتێ	ئازارێ	ألم
فستەق	پستەق، ل گەل تۆڤکا دخۆت، ئەڤ پەیڤەیا کوردی کریە	فستەق، لەگەل ناوکە دەخۆن	الفستق
فس گورگ	گیایەکێ بهارێ یە دخۆون	گیایێکی بەهاریە دەی خۆن	نبتة ربيعية تؤكل
فش	١- دەنگێ دفنێ یە دەمی بای هەل دکێشین. ٢- دەنگێ بزاڤا ماریە	١- دەنگی لووتە. ٢- دەنگی مارە	١- صوت الانف ٢- صوت حركة الافعى
فشین	دەنگێ ژێ ئینان	دەنگی هێنان	ابراز الصوت
فشقش	عەردێ ئاڤ لێ راوستای	زەوی ئاوی لێ وەستا	الارض الراكد فيها المياه
فشار	شداند	پالە پەستۆ	ضغط
فلان و پێڤان	دەمی بەحسێ کەسەکی بکەن یێ کو ناڤێ وی بین	فلان و فیسار	فلان وعلان

	ژ لایی ریزمانی ڤە راناوێ نادیارە		
فیزە	کل پاتە، بێ دەنگی	نقە	ولا حس
فلی، فلیەك	فند، فندەك	فەند	ابداع، ابداعية
فنجان	کاسکێت قەهوێ تێدان ڤەدخۆن	فینجان	فنجان
فنجوفێل	چەنە بازنی	فرت و فێل	الخدعة
فلفل	دەرامەی تیژیی، کوردی کریە	بیبەر	فلفل
فۆتك	مێزەرا پەحن، ددانە سەرنڤینا	مێزەرەی پان	فوطة
فێرس	زانا	دانا	عالم

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت نەبزوین ژوان پەیڤێت تێتە گوهارتن بهاتنا وان ل گەل پەیڤێت بزوین ئۆ ل بەرێ دەڤی تێتە گۆتن

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
ڤا	ئەوا	ئەوان، ئەمان	هؤلاء
ڤاناراند	ئەوا ب ئێش ئێخت	ئەوان ئێشاندیان	ألم هؤلاء
ڤابادا	ئەوا لێك زڤراند	ئەوان بایان دا	لف هؤلاء
ڤابڕی	ئەوا ژێڤەکر	ئەوان بڕیان	قطع هؤلاء
ڤابڕیارکر	ئەوا کاری بڕینێ کر	ئەوان بڕیانەوە	انقطع هؤلاء
ڤا بەردا	ئەوا دەست ژێ هەل گرت	ئەوان بەرەلایان کرد	اطلق سراح هؤلاء
ڤا بەرئێخست	ئەوا دا بەرك	ئەوان بە کاریان هێنان لە جیاتی	استعاظ هؤلاء
ڤا بەرهەڤ کر	ئەوا نامادەکر	ئەوان ئامادەیان کرد	هؤلاء احضره
ڤابرێ کر	ئەوان رێنك دایێ بچیت	ئەوان بەرێ یان کرد	ابعث من قبل هؤلاء
ڤابور	ئەوا خودێ دایی	ئەوان بوویان	اعطى هؤلاء
ڤابەسە	ئەوا دەست ژی هەل گرت	ئەوان تەواو دیان کرد	كفى هؤلاء
ڤابەسکر	ئەوان چی دێ نەتڤیا	ئەوان تەواو بوون	الغى هؤلاء
ڤابەسبور	ئەوان ژ نەڤیا	ئەوان هیچیان نەویت	لم يريد هؤلاء أي شيء
ڤاپەڤاند	ئەوا دەنگ ژی ئینا	ئەوان تەقاندیان	هؤلاء انفجر
ڤابڕکر	ئەوا تژی کر	ئەوان پڕیان کرد	هؤلاء امتلئ
ڤا پیڤا	ئەوا کێش کر	ئەوا پیوایان	قاس هؤلاء
ڤاپێچا	ئەوا درست کر	ئەوان پێچایاتەوە کردووە	رتب هؤلاء

پهیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ڤاپچاند	ئەوا قەتاند	ئەوان پساندیان	قطع هؤلاء
ڤاپارا	ئەوا دراڤا	ئەو پارانە	هذه الفلوس
ڤاپرچاند (با)	ئەوا قەتهاند (ژ)	ئەوان پساندیان	قطع هؤلاء
ڤاپرچکا	ئەوا پریشکا	ئەوان پوشکانە	
ڤاتایا	ئەوا گەرم گەرمکا	ئەوان تایانە	هذا الحمى
ڤاترانا	ئەوا حەنەکا	ئەوان گالتانە	هذا هزلية
ڤاتێ کر	ئەوا کرێ	ئەوان تێیان کرد	هؤلاء سكب
ڤاچەندادا	ڤان هەیاما	لە ماوەدا	عن القريب
ڤاچەندما	ئەوا هندا	ئەو چەندانە	هذه الكمية
ڤاچاند	ئەوا شین کر	ئەوان چاندیان	زرع هؤلاء
ڤاجدماندن	ئەوا خارکِرن	ئەوان خواریان کرد	انخنی هؤلاء
ڤاچێ کر	ئەوا درست کر	ئەوان چایان کرد	صنع هؤلاء
ڤاچێ بوو	ئەوا درست بوونی	ئەوا چاك بوونە	هذه الصفة
ڤاچرا	ئەوا فانوسا	ئەوا چرایانە	هذه القوانيس
ڤاخار	ئەوا خوار	ئەوان خوادیان	أكل هؤلاء
ڤاخاپاندن	ئەوان سەردابرن	ئەوا هەلیان خەلەتان	انخدع هؤلاء
ڤاخا پینۆکا	ئەوان سەردابریا	ئەوان هەلخە لێکستراوان	هؤلاء المخدوعين
ڤاخرِکر	ئەوان کۆم کر	ئەوان کۆکرایەوە	جمع هؤلاء
ڤاخرِبر	ئەوا هەمی ڕاکر	ئەمانە هەموویان برد	أخذ هؤلاء جميع
ڤاخ. اند	ئەوانا کێشافە	ئەوان رایان کێشا	سحب هؤلاء
ڤاخەبەردان	ئەوان قەسە گۆتن	ئەوان قسەیان ووت	تكلم هؤلاء
ڤاخەبەرا	ئەوا قەسانە	ئەو قسانە	هذا كلام
ڤادادا	ئەوان ڕِینشتن، لهشتن	ئەوان دانیشتن	هبط هؤلاء

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ڤادا	ئەوا دایی	ئەوان دایان	دفع هؤلاء
ڤادانا	ئەوان لیناخار	ئەوانە دایان نا	نزل هؤلاء
ڤادابای	ئەوا بەرباکر	ئەوانە بە بایان کرد	ملئ هؤلاء
ڤادا ئێخست	ئەوانا گرت	ئەوانە دایان خست	سد هؤلاء
ڤادابڕی	ئەوانا ژ بەر ڤەکر	ئەوانە لە سەر یان لێ کردووە	هؤلاء رفع عن
ڤادەرکر	١– ئەوان دەرئێخست ٢– ئەوا برین ڤەکر	١– ئەوان دەریان کرد ٢– ئەوان برنیان کردووە	طرد هؤلاء فتح الجرحة هؤلاء
ڤادڕاند	ئەوا دڕهاند (ز)	ئەوان دڕاندیان	شق هؤلاء
ڤادرا (ز)	ئەوان جیا	ئەو شوینانە	هؤلاء المكان
ڤارێ	ژ رێ لادا	لەرێ لادا	انحراف عن الطريق
ڤاحرینا	ئەوان دەنگێت بهێز	ئەو قیژانە	هذه الاصوات العالية
ڤاراویژکرنا	ئەوان دیار کر	ئەو ڕاویژکردنانە	هؤلاء تفاسير
ڤارێتی	نەبوونا ئێمنایێ	هێمن نەبوون	عدم استقرار
ڤاراستیا	ئەوان درستیار	ئەو تەواویانە	هذه الحقائق
ڤاراپێچا	ئەوان کارکرنا	ئەو حازربوونە	هذه النظارية
ڤاراوەندا	ئەوان کۆچەرا	ئەو کۆچ کەرانە	هؤلاء الرحال
ڤاریۆخ	هەیە و نینە	هەیو و نیە	يوجد لا يوجد
ڤازانینا	ئەوا ب پێ زانینانە	ئەو زانینانە	هؤلاء المعارف
ڤاژێگرتنا	ئەو هیی بۆنا	ئەو فێر بوونانە	هذه تعلم
ڤاژی	وەرگێران	هەلاوگێری	عكس
ڤاژی بوو	قولپی بوو	تەرسەبوو	انعكس

ڤازی کر	ڤولباند	ب دەست وەرگێرا	اعكس
ڤازی کە	ب ڤولپنە، بۆ داخازیێ بە	ئەرسەی کە	عكس
ڤازی یە	یێ ڤولیاندیە	ئەرسەرکردنە	معكوس
ڤاستاندنا	ئەوان لێ وەرگرتنا	ئەو وەرگرتنانە	هؤلاء مقبضية
ڤاصاڤا	ئەوان زارۆکێت بچیك	ئەو ساوانە	هؤلاء الصغار
ڤاشادیا	ئەوان خۆشیا	ئەو شادبوونانە	هؤلا الفرقة
ڤاڤێریا	ئەڤ دەنگێ بهێز	ئەو ڤیژانانە	هذه الصيحة
ڤاقژانکا	ئەوا گەشکا	ئەو گەشکانە	
ڤاقەلادکا	توفکێن براژتیا	ئەو پرێژکانە	هذا المقلي
ڤاقەوارکا	ئەوان قوقلاندنا	ئەو کون کراوانە	هذه المثقب
ڤامێژوکا	ئەوان مێشتنا	ئەو مژەکانە	هؤلاء المماصة
ڤامرادا	ئەوان هیڤیا	ئەو مرازانە	هؤلاء الامنية
ڤا نڤیسیا	ئەوان دەست خەتا	ئەو نووسینانە	هذه الكتابة
ڤا نفیستیا	ئەو یێ خەوا	ئەو بێ خەفتنانە	هذه المنام
ڤاهارا	ئەوا بێ هشا	ئەو هارانە	هذه المجانين
ڤاهەلکێشا	ئەوان ڤەکێشا	ئەو کێشراوانە	هذه السحبة
ڤا هەرڤاندنا	ئەوا خراب کرنا	ئەو ڕووخاندنە	هذه الهدمة
ڤا وەرگرا	ئەوان ب دەست ئینانە فە	ئەو بەدەست هێنانەوە	هذه المكاسب
ڤا وەرگێرا	ئەوا لێ ڤولپا	ئەو وەرگەڕانە	هذه المقلوبين
ڤا وەراندنا	ئەوا ژێ ڤەکرنا	ئەو هەل وەراندنە	هذه التساقط
ڤالا	سەرنەگرتیە	ولایە	غير المضضي
ڤالا بر	سەرنەگرتی بر، نەخافتی بر	سەربرد بۆ شراو	عدم الغطاء أخذ
ڤالا بوو	چ تێدانەما	چێ تیانەما	اصبح خالياً
ڤالا یی بێ پرکرن	تژی کرنا خالیی	پرکردنی، بۆشایی	سد الشاغر

ڤالاّ که	بۆ داخازیی، چ لێدا نەهێله	بەتالّ که	افرغها
ڤالایه	چ ب سەر ڤە نینه	چیّ لە سەر نیە	غیر مغطي
ڤانا	ئەڤا، ڤانا ئەم دنیاسین، ڤانا هاری مەکر	ئەوانە	هؤلاء
ڤان (ز)	ئەڤا، راناڤە بۆ نیشادانێ	ئەوانە، ئەمانە	هؤلاء
ڤان زیا	ددەمەکێ نێزیك دا	لە نیزیکا نەدا	عن قریب
ڤان زەلاما	ئەڤ زەلاما	ئەو پیاوانە	هؤلاء الرجال
ڤان کەسا	ئەوا مرۆڤا	ئەو کەسانە	هؤلاء الناس
ڤان نێزیکا	ئەو زوویا	بەو زووانەدا	قریباً
ڤان هزرا	ئەڤا بیرا	ئەم هۆشانە	هذه الافکار
ڤا (د)	ئەڤا، ل گەل ناڤادا تێتە ب کارئینان	ئەوانە، ئەمانە	هؤلاء
ڤاڤارتن	ژێك جوداکرن	لێك جیاکردن	تصنیف
ڤا بازێرا	ڤان شارا	ئەو شارانە	هذه المدن
ڤاپارا	ئەڤ دراڤە	ئەو پارەیە	هذه العملة
ڤا دەرگەها	ئەڤ دەرا	ئەو دەرگانە	هذه الباب
ڤازارۆکا	ئەڤ بچیکە	ئەو منالە	هذا الطفل
ڤان هەیامە	ئەڤ دەمە	ئەو دەمانە	هذه الفترة
ڤاهندکا	ئەو کێماسیە	ئەو کەمانە	هذه النواقص
ڤەبیراندن	نەهێلان	قران لێ دان	إبادة
ڤەبرە	تمام نەکە	ببڕەوە	أقطعها
ڤەبی (ز)	١- کریە ڤە، کراوە، ڤەبۆیی ٢- بۆرەنگێت بالاّ سپی	١- کراوە ٢- کال	فاتح

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووژ	زمانێ عەرەبی
	تێتە ب کار ئینان		
ڤەبۆ (د)	هاتە ڤەبین، ل تاق کر	کراوە	فاتح
ڤەبە	بۆ داخازی کرنێ تێتە ب کار ئینان	بکەوە	استفتحي
ڤەبری	نەهێلا باخڤیت، ب دیماهیی بینن	بریەوە، باس نەکرا	اقطعها
ڤەبڕە	بەحس نەکەت، بۆ داخازیێ (٥) جە ناڤێ لکاوە بۆ کەسێ ئێکێ	ببڕدوە	اقطعي، توقف عن الكلام
ڤەبوو	جودا بۆژی	کراوە	انفتح
ڤەبڕك	نەڤەکا دەنە	کولیچە	كليجة
ڤەپەشینە	بنخێڤە، ب سەردادە	داپۆشە	تغطية
ڤەپێچە	بێچە	قەدکە	رتب
ڤەجنقی	ترسە بۆ گیان بەراچی دبیت ژ نیشکەکێ ڤە	ڕاپەری	فزع
ڤەچەماند	کۆم کرن	کۆکردەوە	جمع
ڤەچەماند	سەرخارکر، شکاندەڤە	شکانەوە، چەمانەوە	
ڤەچرژی	نەساخ	نەخوشی	سقيم
ڤەچڕاندن	ژ بەرك ئینانە دەر، خۆشی کرن، حەل کرن، ئەز دی هریی ڤەچڕەم دا بریسم	شی کردنەوە	تحليل
ڤەچڕك	ئامیرێ ڤەچڕینی	ئامێری شی کردنەوە	آلة تحليل
ڤەچەجنی	ژێ ڤەکرن	چنینەوە	قطف الثمار
ڤەچیرند	ژ کەربی هاتە خارێ، من ئەو کچ ڤەچیراند ژ	فش بووەوە	هبط المعنويات

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	مازیناوی		
ڤەخار	خواردڤە، بو کارێ بۆریێ تمام بکار دنیت	خواردەوە	شرب
ڤەخۆ	بخۆڤە، بۆ داخازییێ، کت	بخۆوە	اشرب

کرمانجیا سەری ڤەخۆ –پێشگر–، بخۆوە –پاشگر–، کرمانجیا خوارێ هەردو پەیڤ "ڤە = وە" ئێك ئەرکی دبینن دزمانی دا

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ڤەخۆن	ڤەخۆن، بۆ داخازییێ، کۆم	بخۆوە	اشرب
ڤەخورمین	خۆتێك ڤەبرن	خۆ تێك دان، شلە ژان	ارتباك
ڤەخووەندن	گازی کرن	بانگ کردن	دعوة
ڤەحەویا	رەحەت بوو	حەوانەوە	احتمى به
ڤەدان	دانە رەخەکی، چاووگە	بەلایە کەوەدان	وضع في طرف
ڤەدایە	وەدایە	دانەوە، وەردردان	
ڤەدا	برەخەکێ ئێخست	دانەوە	وضع في طرف
ڤەدەرکرن	برنە ویڤە	لادان	العزل
ڤەدەرە	ویڤە تر، رەخەکێ دیر یێ مەزنە	وەدەر، دور کەوتن لە دانیشتکان	الضواحي
ڤەدکەن	تێدا دبۆرن	دەکەنەوە، پێ دا دەڕوا	يفتحون
ڤەدکاهێت	ئەڤە بۆ پەزی تێتە بکارئینان دەمی تێرێ بخۆت بە نێشتێ خۆ بچیت	کاوێژدەکا	اجترار
ڤەدژین	ساخ دبیت، ژیانی دکەتەڤە	دەژیتەوە	يعيش
ڤەدزێن	زارۆك دبن، ئاڤی دبن	زاوزێ دەکا	يولد
ڤەدیتن	بینینە ڤە	دۆزینەوە	كشف
ڤەدزی	ریڤەچوویی کەسی بی	خۆدزینەوە	سرقة نفسه

	بزانیت		
ڤەراڤەر	راست	راست	ازاء
ڤەرادا	مالی یەڤە	مالیەوە	كنس
ڤەراهژیا	لەرزیەڤە	راچلەكا	اهتزة
ڤەراكر	هەل گرت	هەل گرتەوە	رفع
ڤەرەڤین	هەرئێك بخۆ چۆن	هەر یەك بە لایەا چوو	اتجاه إلى جهة
ڤەرەنین	ژێ ڤەكرن، چ بێڤە نەهێلان	رنینەوە	قطف كلي
ڤەرەسیا	قەتیا	بەزی	وقع من السیطرة
ڤەرچكاندن	لوچ كرن، پەرژێ ڤەكرن	رووتانەوە	إزالة الريش
ڤەرسیا	بزدیا	بەزی	وقع من غير السيطرة
ڤەرشیان	دل خراب بۆن	رشانەوە	تقيئ
ڤەرشیا	ڤەبۆی	هەڵ و ەشاوە	تفكك
ڤەرنشت	رینشتەڤە	دانیشتەوە	أجلس
ڤەرێشت	رێشتەڤە	رژاندەوە	سكب
ڤەرێت	رژاندەڤە، بۆ دەمی نەبۆری	رژاندەوە	اسكب
ڤەرێست	ڤەبادا	رێستەوە	لف
ڤەرگ	گورگ	گورگ	ذئب
ڤەردێ	ڤێرە	ئێرە	هنا
ڤەدان	ژێ زڤراندن	لێ دانەوە	انعكاس
ڤەدانا دەنگا	دەنگ زڤراند	دەنگ دانەوە	انعكاس الصوت
ڤەدانا شەوقێ	رۆناهی دان	رووناكی دانەوە	انعكاس الضوء

ڤەدانا شەوقا رۆژێ	رۆناهیا رۆژێ دان	ڕووناکی ڕۆژ دانەوە	انعكاس ضوء الشمس
ڤەدانا کریارا	ژ کار ڤەراندن	گاردانەوە	الافعال المعكس، رد الفعل
ڤەژای	ئاڤاتێ گەرپای، بۆ شینکاتی دبێژن شتی بەلکا بدەت	ئاودزبووە	انتعاش
ڤەزەلاند	هاڤێژت	فڕێ دا	رمى
ڤەزەلیا	کەت، کەفت	کەوت	وقع معمداً
ڤەزەلیا عەردی	کەتە عەردی	بەئەرزا کەوت	وقع على الأرض
ڤەژەنین	ڤەدانا کریارا	کاردانەوە	رد الفعل
ڤەژیا	گەش بۆ، ژی یە ڤە	بو ژایەوە	انتعش، عاش
ڤەژین	ییێت ژیت، خارن و ڤەخارنی دکەت	وەژین	نعيش
ڤەژاندن	وەلێ کر کۆ بژیت	دارشتن، ژینەوە	معايش
ڤەسترا	شێلان، هەڤیر ڤەستیرا	شیلان، بۆ هەویرکردن	
ڤەسهاندن	رەحەت بۆن	ئیسراحەت کردن	استراحة
ڤەصەنگینە	بکێشن، بۆ داخازیێ تێتە گۆتن	هەڵ صەنگینت	أوزن
ڤەشارت	دەمێ گیان بەرەك بمرین بن ئاخ دکەن	شاردنەوە	دفن، خبئ
ڤەشارتی	نەهەنی	نهێنی	سري
ڤەشارد	بەرزەکر	بزرکرد	خبئ

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێرارو	زمانێ عەرەبی
ڤەشکاند	ڤەچەماند، دانانە ناڤ	شکاندنەوە، نووشتاندن	
ڤەشارکانێ	ئەڤە یاریە، یا زارۆکانە ئێك ژیێ خۆڤەدشێریت	چاوەشاری، چاوقوچانێ	لعبة اطفال
ڤەشێرم	بەرزەبکەم، ئەز تە ڤەشێرم ئان نە	شاردەوە	اخبئ
ڤەشێرە	نەهێلن کەبینن، بۆ داخازیێ، بۆ کت	شارەوە	خبئ
ڤەشێرن	نەهێلن کەبینن، بۆ داخازیێ، بۆ کۆم	شاردنەوە	خبئ
ڤەشلقینە	ب هەژینە	بی شلقێنە	حرك
ڤەشەکر	حلی کرەڤە	داهێنانەوە	مشط
ڤەشاندیە	هنارتیە	ناردراوە	مبعوثة
ڤەکەلشتن	شەق کرن، نەشتەرکرن	برین کردنەوە	عملية
ڤەکە	بکەڤە، بۆ کارێ داخازی	بکەوە	افتح
ڤەکرن	دەزی ژێ کێشان، هەر تشتەکێ گرتی بهێتە ڤالا	کردنەوە	انفتاح
ڤەکوداد	دنشێن تشتا هەل بگرن	دەتوانن هەڵ بگرن	يستطيع الرفع
ڤەکوشت	سەرژێ کر	سەر برین	ذبح
ڤەکۆلەرێ جڤاکی	ل دیف چوونا کۆمەلەێ	لێ کۆلینەوەی کۆمەلاتی	باحث اجتماعي
ڤەکۆلین	عەرد ڤەدان ب تشتەکێ تیژ	کولینەوە	نبش
ڤەکۆلینەڤە	ب دیفدا گەریان	توێژاندن	بحث عن
ڤەکۆلێ شینوارا	ڤەیژاندنا شینوارا	لێ کولینەوە شێونەوار	منقب آثار
ڤەکێشە	درێژبکە، بۆ داخازیی	راکێشە	اسحب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
ڤەکێشا	١- درێژە پێ دا ٢- خو ژی دیرنیخست ٣- دەم ب سەردا چوو	١ دریژەی کرد ٢ کشانەوە ٣- کات پەسەراچوو	طولها ابتعد من طولها
ڤەکێشك	دان و ستاندن	لە سەر قسەکردن	جدل
ڤەکێشکا	راکێشکا، خۆکشب کرن	خۆ گورج کردن	يجدد نشاطه
ڤەکیساند	١- خۆ چەماند چوو ٢- خۆ ڤەدزی ژ جفاکی	خۆی دزیەوە، خۆی خوارکرد	جعل نفسه منحني، سرق نفسه بصورة غير علنية
ڤەگرد	١- کۆم کە، بۆ داخازیی یە ٢- هاڤێتنە ددەستی دا	١- بگردوە ٢- غرکەود	امسكها اجمعها
ڤەگەراندن	زڤراندنڤە	گەراندنەوە	ارجع
ڤەگوهاست	ژ جه برە رەخەکی دی	گواستنەوە	انقل
ڤەگوهاستنا دەنگی	دەنگ برنە لایەکێ دی	گۆاستنەوەی دەنگ	انتقال الصوت
ڤەگوهاستنا عەلتی	نەساخی برنێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	گواستنەوەی نەخۆش	انتقال الامراض
ڤەگوهاستنا پارا	دراڤ برنە رەخێکی دی	پارە گواستنەوە	نقل العملة
ڤەگرتنێت خانەنشین	راوستاندنا ل مال روینشتن	راگری خانەنشین	التوقيفات التقاعدية
ڤەڤرپیای	ب سەرك ڤەشکەستن	بە سەر یەکەوە شکان	كسرة على بعض
ڤەڤەتیا	ڤەتهاڤە، کرن غار	راکردن، بۆ وولاغ بە کار دێن کە بڕوا نەگرێتەوە	ذهاب بلا رجعة، الهزم

ڤەقەوراند	ڤەكۆلین، شرین باجانكا ڤەقەورینە	كزلیەوە	حفر
ڤەرازین	خۆ درێژكرن	راكشان	استرخاء
ڤەلەیزنە	برەقسینە	سەمای پێ بكە	اهتزها
ڤەما	مال جھ	بەجێ ماوە	متروك
ڤەمالە	بەرحنیە	بشێلەوە	تدلك
ڤەمالیت	١- بەرخاندن ٢- مالشتن	شێلان، مالینەوە	تدليك، كنس
ڤەمراند	نەهێلا ئاگر بەربیتێ	كوژانەوە	انطفئ
ڤەمراند بلەز	زی تەمراند	زوو كوژانەوە	بسرعة اطفئ
ڤەمراندنا ئاگری	ئاگر تەمراندن	ئاگر كوژانەوە	اطفاء الحريق
ڤەمراندنا هێدی	تەمراندنا ب دلێ خۆ	كوژانەوەی لە سەر خۆ	اطفاء هادئ
ڤەمراندنا ئێشێ	تەنا كرنا ژانی	دامركاندنی ئێش	اطفاء الألم
ڤەمرینۆك	كەسێ تشتی یێ دەنگ بكەت نەهێلیت ڤێرابچیت	كوژێنەر	مطفئ
ڤەمێشن	مێشتن	مژین	يمص
ڤەهاندن	چێ كرنا كەزیا	هۆنینەوە	عمل الضفيرة
ڤەهێل	برێڤە هێلا	لە رێگا بەجێ ماوە	متروك
ڤەهسیا	دەم كێشاڤە	دەم كێشا، حەساوە	ارتاحه
ڤەهساندن	ڤەهێلا حەتا دەمی بكێش	بە جێ هێلان تا دەم بكێن	ترك ليرتاح
ڤەنەر	داتان ١- كێلیێ ڤەنە ٢- مرپشكی ڤەنە	دانان	وضع
ڤەنەشێرە	نەپەنی نەكە	مەشارەوە	لا تختبئ
ڤەژارتن	١- لێك دان ٢	١- ترلیب ٢- هەل	

	بزارکرن	بژارن	
ڤەوزارت	لێك دان، دەمی بژرن	بژارەکرن	التصنيف
ڤەور	بەفر، بەرف	بەفر	ثلج
ڤەوەشاند	راهاڤێت	راوەشاند	رمى
ڤەوەراند	ئێخستن	هەڵ وەراند	تساقط
ڤڕك	ئاڤکا رۆن، شوریا دا	شلە برووشی	شوربة
	نهێرکێ		
ڤڕکە	خالی کە	رووکە	افرغ
ڤڕێکە	بهنێرە	بنێرە	ابعث
ڤڕڤڕاند	دیرهاڤێت	تێ هەلدان	رمى
ڤڕڤڕۆك	هەرتشتێ بفڕیت	فڕفڕۆك	طيارة
ڤڕا (ك. ر)	ڤێرە	ئێرە	هنا
ڤڕ لێدان	گەف لێ کرن، بێ منەتی	گەف کردن، خو گەورە	تكبر
		کردن لە سەری	
ڤڕاسەی	دریار	دوورروار، دوورمان	خياطة
ڤڕڤڕك	گۆشتێ زەند و باسکا،	ماسولکە زەند	عضلات
	ئەڤە ڤڕڤڕکێت نازێ نە		
ڤشاب	بکە	بیکە	أفعل
ڤل	باش بێکڤە نەنسایی	باش نەمەییە	غير متختر
ڤلکا سەری	پشێلکا سەری باش رەق	بەستی سەرباش رەق	
	نەبۆیی، ئەڤ هێکە یا ڤلە،	نەبووی	
	سەرێ بەیبۆی یێ ڤلە		
ڤل	نەمەهی	نەمەیی	عدم تختر
ڤێرەڕا	ژڤێرەڵە	لێرەوە	من هنا
ڤێرە ڕاچور	ڤێرە داچور	بێرە داچوو	ذهب من هنا

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
ڤێرە رابرن	بێرە دابرن	لێرە دابردن	أخذ من هنا
ڤێرە گەهشتن	ب لەز گەهشتنێ	پێرا گەشیت	وصل اليهم
ڤێرا چوو	بەردەوام بوول سەر	بەردەوام بوو	استمر
ڤێرا هەرە	بێرا هەرە	پێرا برۆ	ازحف على
ڤێرا بەم	پێدا دبەم	پێرا دەبەم	أخذ زحفا
ڤێجا	ڤێ چەندێ	ئەوجا، ئینجا	حينذا
ڤێجارێ	ڤێ گەرێ، ڤێ نەڤلی	ئەو جارە، ئەو کەرەتە	هذه المرة
ڤێچەندێ	ڤێ هندی	لێرە دا	بهذا
ڤێدکەڤیت	لێ دکەڤیت، پێ دزانیت	پێ دەزانێ	يدل عليه
ڤێدان	کۆم کرن، خڕڤەکرن	غرکردن، کۆکردن	جمع
ڤی دیماهیێ	ڤی ئاخرییێ	لەم دوایەدا	مؤخراً
ڤی خستن	ژێ خستن	لێ خستن	وقع من
ڤی	نیشانەیە بۆ مێ، ئەڤێ	ئەوە	هذه
ڤێ کەتن	پێ ناسین، پێ زانین	ناسیەوە	عرف، ادرك
ڤێکرا	پێك ڤە	پێ کەوە	معاً
ڤێك	وەکو پێشگرەکی تێتە ب کارئینان ل گەل کارێ بۆری دا	بۆ کاری رابردووی وەك پێشگرێك دێ	معاً
ڤێك ئێخستن	کۆم کرن	خردکردن	جمع
ڤێك ئینان	١- گەهاندنە ئێك ٢- ل سەر ئێك ئینان	پێك هێنا	ارهمه
ڤێك چوون	ب رکمانە چوون	پێکەوەمان بەڤسە	تجادل
ڤێك دان	خرکرن	غرکردن	جمع
ڤێك کرن	ل گەل ئێك دابوون	پێك کران	تعامل مع
ڤێ دا	کۆم کر	خر کرد	جمع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
ڤێداهات	پێراهات	پێدا هات	جری علیه
ڤێدا	پێدا	پێدا	حلال
ڤێدا بر	پێدا بر، بروەح دابر	پێدا برد	أخذ من خلال
ڤێدا بەردا	ب سەرڤە هێلا	پێدا بەردا	اضیف الیه
ڤێدا چوو	پێدا برێڤە چوو	پێدا چوو	ذهب من خلال
ڤێدا کر	ب سەرڤە رێشت	پێدا کرد	سکب علیه
ڤێت	تڤیا، دبیت، نەڤ پەیڤە ل گەل کارتێت نە رێی دانانی تێتە ب کار ئینان	دەبی	یجوز
ڤێت ببرین	دبیت قەدبکەت	دەبی ببری	یجوزان بقطع
ڤێکرابەردان	لێك ئێخستن	بەشەربردن	جعله یعارك
ڤێت ببەت	تڤیا بەت	دەبی ببا	یجب أن یأخذ
ڤێت بپەریت	تڤیا جۆت بیت	دەبی جووت بێ	یجب أن یخصب
ڤێت بپشێن	تڤیا وێڤە بچیت	دەبی بەولاوە بفري	یجب ان یقذف
ڤێت بترسێن	تڤیا ترسەك بۆ چێ بیت	دەبێ بترسێ	یجب ان یخاف
ڤێت تێ کە	تڤیا رێ بکەت	دەبی تی بکەن	یجب ان یصب
ڤێت بچیت	تڤیا برێڤە بچیت	دەبێ بروا	یجب ان یذهب
ڤێت بخۆت	تڤیا بخۆت	دەبێ بخوا	یجب ان یأکل
ڤێت دانیت	تڤیا دەینیت	دەبێ دابنێ	یجب ان یضع
ڤێت بحەبینیت	تڤیا حەزێ بکەت	دەبی خۆش بوێ	یجب أن یحب
ڤێت بریژیت	تڤیا ژێ خالی بکەت	دەبێ بەتال بکا	یجب ان یفرغ
ڤێت بحەبلیت	تڤیا گەلەگی بخۆت	دەبی زۆر بخوا	یجب ان یکبس
ڤێت رۆنکەت	تڤیا بحەلینیت	دەبێ بتاوێنی	یجب ان یذاب
ڤێت بزانین	تڤیا زانین هەبیت	دەبی بزانێ	یجب ان یعرف

ڤێت ژێ لەکەت	تڤیا لێ ڤەکەت	دەبێ لێ بکاتەوە	يجب ان ياخذ
ڤێت بستینت	تڤیا لێ بستینیت	دەبێ لێ بسەنێ	يجب أن ياخذ
ڤێت شەرم کەت	تڤیا ژ خۆ شەرم کەت	دەبێ لە خۆی شەرم بکا	يجب ان يستحي
ڤێت ڤەدکەت	تڤیا دووپارچە کەت	دەبێ لەت کا	يجب ان يقطع
ڤێت بکەلیت	تڤیا گەرم بیت	دەبێ بکلوێ	يجب ان يغلي
ڤێت بکەڤیت	تڤیا بکەڤیت	دەبێ بکەوێ	يجب ان يقع
ڤێت بگریت	تڤیا ب دەست بگرین	دەبێ بگرێ	يجب ان يمسك
ڤێت بگریت	تڤیا رۆندك ژ چاڤا بێت	دەبێ بگریێ	يجب ان يبكي
ڤێت بێژیت	تڤیا ب ئاخڤیت	دەبێ قسان بکا	يجب ان يتكلم
ڤێت مالی کەت	تڤیا بۆ پاشە رۆژی دانیت	دەبێ خۆماتی بکا	يجب ان يأمم
ڤێت بمچینیت	تڤیا بدانیتە سەر ئێك	دەبی قەپات بکا	يجب ان يسد
ڤێت نی کەت	تڤیا نێ ژدن کەت	دەبی نوێ کا	يجب ان يجدد
ڤێت نیشادەت	تڤیا پێ رزانینێ بکەت	دەبێ فێر بێ	يجب ان يعلم
ڤێت نیشان کەت	تڤیا پێ زانینا دانیتە سەر	دەبێ بەنیشان کا	يجب ان يضع علامة
ڤێت بهێت	تڤیا بێت	دەبێ بێ	يجب ان يأتي
ڤێت هەل کەت	تڤیا بەردەتێ	دەبێ پێ کا	يجب ان يشعل
ڤێت وەربادەت	تڤیا باداتەڤە	دەبێ بابدات	يجب ان يلف
ڤێ هەی	ل دەڤ هەیە	پێ هەیە	يوجد لديه
ڤێ هەلێ	ئەڤ جارە	ئەو جارە	هذه الفرصة
ڤێ گاڤێ	نۆکە، نهۆ	ئێستا	الآن
ڤێ نەڤلێ	ئەڤ جارە، ڤێ گەرێ	ئەو جارە	هذه المرة
ڤێختی، ڤێخە	هەلکری، هەکە، بۆ داخازیی یە	هەلکە	اشعل

ڤێ حنێرێ	ئەڤ هونەرە	ئەو هونەرە	هذه الفن
ڤێ	تێتە ب کارئینان ل گەل ناڤ و کارا		
ڤێ دەیکێ	ئەڤ دایکە	ئەو داکە	هذه الأم
ڤێ دەرسێ	ئەڤ خاندنە	ئەو دەرسە	هذه الدرس
ڤێ کەربێ	ئە دووسەریە	ئەورق بەرقێنە	هذه الحقد
ڤێ سەرمایێ	ئەڤ تەزیە	ئەو ساردیە	هذه البردوة
ڤێ شەڤێ	ئەڤ رۆژئاڤا بوونە	ئەو شەوە	هذه الليل
ڤێ فۆدیکێ	ئەڤ خۆدیکە، ئەڤ عەینە	ئەو ئاوێنە	هذه المرآة
ڤی دەستی وداری	بڤی رەنگی	بەو شێوەیە	بهذا الشكل
ڤی	ئەڤ، ئەڤە وەکی پێشگرەکێ، تێت بۆ نڤشێ نێر	ئەو	هذا
ڤی ئالی –ز–	ڤی رەخی	ئەو لایە	هذا الجهة
ڤی برِی	ئەڤی کەسی قەدکرا	ئەو لایە برِی	قطع هذا
ڤی برای	ئەڤ برایە	ئەو برایە	هذا الأخ
ڤی چاڤی	ئەڤ چاڤە	ئەو چاوە	هذا العين
ڤی چاخی	ئەڤی زەمانە	ئەو ماوەیە	هذا الفترة
ڤی دانای	ئەڤی زانای	ئەو زانایەژ	هذا العالم
ڤی تەزیاتی	ئەڤی صار کریی	ئەو ساردەمەنیە	هذه المثلجات
ڤی شەلاند	ئەڤی چ ڤێ نەهێلا	ئەو روتی کرد	هذا نهب
ڤی زڤانی	ئەڤی ماتی	ئەو چاو پێ کەوتنە	هذا اللقاء
ڤی کەلاند	ئەڤی گەرم کر	ئەوە گەرمی کرد	هذا غلي
ڤی کر	ئەڤی برێڤە بر	ئەوە کردی	هذا عمل
ڤی گۆت	ئەڤی ئاخفت	ئەوە قسەی کرد	تكلم هذا

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
ڤی هیژای	ئەی بڕێز	ئەو بەرێزە	هذه المحترم
ڤی هەیی	ئەڤی خو دان پارە	ئەو بە پارەیە	هذه الغني

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت زمانێ کوردی پێت نە بزوێنم لەوژی (ڤ)

پەیڤ	کرمانجیا ژوورین	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
قاب گێر	ئەخفتت مەزن دکەت	قسەی زل دەکا	یتکلم کلام کبیر
قاب (ك.خ)	ئامان	قاب	الاواني
قاب (ك.ز)	قەحبە، کەسەك دیف پیچاتیێ بگەڕێت	قەحبە	ش
قاپ	خۆهەلکێش	خۆ هەل قورتان	بحتاح
قاپەگێر	ئاخفتنێت مەزن ڤەدگێریت	قسەی زل دەکا	یتکلم کلام کبیر
قاپ کری	پنی کری	پینە کراو	تصلیح
قاپا لێدەت	دردوا دکەت، ئاختنمیت مەزن دکەت	قسەی زل دەکا	
قاپۆقۆر	کاچۆ کۆلوزك، بۆ تشتێ شکەستی تێتە ب کارئینان	شرەوشیتال	اشیا سکراب
قاپك	کولکا پەحنیێ	برینی قونپانی	ورم الکعب
قاج	دارا کاژێ	دارە سنۆبەر	شجر صنوبر
قاچك	بەنیشت	بنێشت	علك
قاد	عەرد	ئەرز	أرض
قادر	١- خەبەر ٢- پێب کەرب	١- جنێو ٢- رق لێ هەلسان	شتیمة
قارچك	١- بەنیشت ٢- کڤارك	١- بنێشت ٢- کرراك	علك، فطر
قارس	دەخسی بوو، بشۆرەیی بوو	بێزاربوو	متضایق

قاربین	تار، لق	چل	فرع
قارقارەك	خەرتەل	خەتەل	
قارنان	کەسێ خراب	خەراپەکەر	لئیم
قاری	شیا	توانی	استطاع
قارس (ع)	گەلەك صار	زۆر سارد	قارص، برد جداً
قازانك	دیزك	مەنجەل	الجدرية
قازی باز	ئەڤە هندە کێزکت یێت ڕەنگ کەسکت	جۆرە قالۆجەی ڕەنگ سەوزە	نوع من الصرصر اخضر اللون
قازیاخە	ئەڤە گیایەکە	جۆرە گیایێکە	نوع من الحشیش
قازی قولنگ	ئەڤە قازێت کوچەری یێت پێ درێژ و سطی درێژ ل ڕەخ ئاڤێت بۆش دژینز	حادجي لەق لەق	لقلق
قاس (ك. ز)	ئەڤ چەند، هند	ئەوەندە	هذا الكمية
قاژوو	قەل	قەل	غراب
قاست	بەرەف ری هاتن	بەرەو رووهات	اتجاه
قاسك	بستیکێت هندەگیایێت دخون	لاسکە سەوزە	ساق النبتة
قاسد	نینەر	نوێنەر	مبعوث
قاش قاش	کیزی کێزی، قاشا پەنیری خوار کوردی کریە	کوزە کوز	قطعة قطعة صغيرة
قاشولك	تیفلکێ دارا	توێلکی دارا	قشرة الخشب
قاف	نیڤا گرڤری، نیڤا گۆکێ	نیوەی تۆپ	نصف الكرة

قافكى سەر ترارى	ترارێ سەرطيشتنێ	جامى سەرطبان	طاصة الغسيل
قافيى سەرى	ترارێ سەرى	تاسەی سەر	طاصة الرأس
قافك	تارك	جام	طاسة
قافكێ گولا	ترارێ گولا	گولدان	مركان
قافه (د)	كەر	پارچە	قطعة
قافه كر (د)	كەركر، د نيڤێ دا كەركر	پارچەكر	قطعة إلى نصفين
قاقانى	چەكێ عەردوو خانيا	چەكی ئەرز و خانوو	طابو عقار
قاقەريچك	گەرى، ئەڤەهندە خركت شتى گرێكانه	گەروو، گرێ يەكانى گەروو	الحنجر
قاقه	مويژ، بزار دەڤى زارۆكا	مێوژ لە ژێر زمانی منال	زبيب
قافه رەشك	مويژيت رەش	مێوژی رەش	زبيب اسود
قان (ت)	گەز، يا كوردى كريه بۆ پيڤانى	گەز	ذراع
قانتز	هەصپ	ئەسپ	حصان
قانج	ستير	ئەستور	ثمين
قالبوو (ك. ر)	ستير بوو، يا كوردى كريه ژ (ت) دا	ئەستوربوو	متثخن
قالك	قەپێلك	قوتی كارتۆن	مقوة كارتون
قال كرينه	چو ويت كرينه، رەنگى شين كريه بەر	زاخاوكارينه	مزورد بلون ازرق
قالچيه	مەحفيرێ چۆك	جۆرە مافورێكی	نوع من السجادة
قالۆر	بستيك	لاچكە	سيقان الفرعية
قالتاخ	بەراهيا كورتانى	پێشەوی كورتان	مقدمة السرج

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
قام	حەتاڤێ مەودای	تالەورا دەبە	إلى هذه الحد، الحد
قامك	تبل، تل	نەنگوست	اصبع
قاوت (ت)	ئاری قەلاندی، کوردی کریی	قاویت، ئاردی برژاو	طحين الحمص
قایدە	١- بۆ درستە ٢- هندی. ئەڤ بەرگیسکە ژ قایدەیە	پربەپرە	١-. مناسب ٢- يقدر
قایدەیە	باشتر هۆصایە	چاك وایە	من الأحسن
قایدەودرە	حەقە، پەیڤەکا چێکریە	باشتر وایە	الاحسن
قایدی بوو	تڤیا بوو	حەق وایە	حقا
قایش (ع)	شیتك، کوردی کریە	پشدین	الحزام
قایش (ع)	ڕەدهێت ساخلەمیی	ژ دوری نەخوشخانە	ردهة المستشفى
قایەخ (ك. ر)	بەلەم، ئامیرێ ڤەگوهاستنا د ئاڤێ دا	بەلەم، گەشتی، فلك	بلم
قایل	رازی	رازی	رضى
قایل کر	رازی کر، ئینا سەررایەکێ	قانعی کرد	أقنع
قایل بوو	رازی بوو	راز بوو	مقنع
قایی	ژ نەبیت، قایی داشیێ د ئێیە مالێ	هەرنەبێ	على الأقل
قایی داکە	هەر نەباکربا	هەر نەبووایە کردبای	على الأقل ان يعمل
قایی دا بێژ	چ نەبادا ئاخڤی	هەر نەبایە قسەت بکردیا	على الاقل ان يتكلم

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواری	زمانێ عەرەبی
قایی دا بینی	چ نەبادا بە رێ حو دەبی	هەر نەبوا بە دەت دیت	على الأقل ان یری
قایی دا پیڤی	چ نەبادا کێشی	هەر نەبوونا دەت پیوا	على الأقل أن بوزن
قەبارە	قەوارقە، وارك	قەوارە	حجم
قەبالە	کارکرن ب سەر ڤە	قۆنترات کردن	قوترات
قەبە	١- پەیڤە بۆ نیشان کرنا حۆری وی تشتی ژ لایی مەزینی ڤە چ دەنگ بیت چ قیافەت بیت. ٢- خۆ خۆرت کرن، دەنگ دانە خۆ ٣- بۆ دەنگی کەواژی دبێژن	١- قاسپە، دەنگی کەوە ٢- لەلای گەورە و قەپارەی شت ٣- خۆهەلکشان	تبیان مدی کبر وخشونة الشیء من الحجم والکبر، صوت القبج
قەبەقەبا	یێ خۆی دیار دکەت ئۆ د خوریت کۆنا ترسین، قەب قەبا کەوێ نێر بوو. سەرداریێ لەشکری د قەبی	دەنگی کەو	صوت القبج
قەب	د شەڕی دا هەمبەر دکەت	لە بەر راوەستان	تحدي
قەتك	پرتك، قەتکێت دارا	پارچە	قطع
قەتاندن	برنە سەری، بجهـ ئینان	رابووواردن، بەچێ هێنان	تغطی
قەتیا	ژێك ڤەبۆن	لێك بوونەوزە، پسان (هـ) بچران	انقطع
قەتێ (ك. خ)	کەتیك، ئەڤە پەڕندانە شتی پۆ رانەیە لێ پچیەك مەزن تر ژوان ل دەشتی بێت	قەت	

•

	هەین نۆیتین پەر قەهوایی و خال خال		
قەمژە (ت)	تیفکلی برینا، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	تویکلی برین	قشرة الجرح
قەتشك	رۆناهی	رۆشنایی	اشعاع
قەت (ع)	چنە، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	هیچ	قطعاً
قەتبر، قەدبڕ	نیڤ رێکی دبرن، دارێکی کورت بکە ئەڤە گەلەك ل چیای یا هەی	برین رێگا ل نیوەی بۆ کورت کردن، قەدبڕی چیا	قاطع الطريق
قەپاخ (ك. خ)	دەرپۆشك	سەرمەنجەل	غطاء
قەپان	گومرگ	باج دان	كمرك
قەچاخ	ژریبا رزمیی دچنە دەر، بدزی کارا دکەن	لەرێ لادان	قجخ
قەحپك	کرنا کاری نەوەیی، نامیس فرۆتن	قەحبە، جنێوە	الشتمية
قەحفك	١- کۆڤك ٢- قافك	رەحەتی، گول دان	قمع، زهرية
قەعری (ش)	بێ خەمۆکی	خەمبار	حزين
قەدا (ع)	بو نفرینا بکار دئین، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە. قەدا ل تە بکەڤیت کۆ تو نەشێی ڤێ هۆزانی ژ بەریکەی.	جۆرە جینێوەکە دەی لێەوە	قضى، قضى الله عليك
قەد	پارچە، پرت	لەت	قطعة
قەدارە	کێش	کێش	وزن

قەدارمیە	کێشە	کێشە	موزن
قەدارەکر	کێش کر	کێشی کرد	وَزَن
قەدارەکری	هاتەی کێشان	کێش کراوە	موزون
قەدارەکە	بۆ داخازیی تێتە ب کار ئینان، کێش کە	بۆ داخواز بە کار دی کێش بکە	اوزنة
قەدبڕ	ناڤ تەنگ بڕ	ناو قەدبڕ	قطع الخصر
قەرپال	سەرێ چیای	سەری چیای	سطح الجبل
قەد	رەخ	رۆخ	جهة
قەدبوون	وەرپێچان ئێخستنە سەر ئێك	کەوتنە سەر یەك دەق کراوە	انطباق
قەدەك	١- قوتکی ژنکانە، چاکێتی ژنا لە سەر جلکێت کوردی دکەنە بەرخو. ٢- پرتەك	١- صەلتەی ژنان ٢- پارچەیەك	جاکیت نسائي قطعة واحدة
قەدەعە (ك؟ خ)	نەهێلان	یاساخ، نەهێشتن	ممنوع
قەدر	بەها، قیمەت	ریز، بەنرخ	ذو قیمة
قەدرگر	قیمەت گرت	ریزگرتن	احترام
قەدیفك (ئا)	خەولیك، پارچێ دەست چاڤا بێ زووها دکەن	دەستە سڕ	خاولي
قەدید	گۆشتێ هشك کری	گۆشتی ووشك	لحم جاف
قەدیفە (ع)	ئەڤە قوماشەکی بسەرکە و زفستانی یە دکەنە بەرخۆ	قەدیفە	قديفة
قەد	باسکێ داری	قەدی دارا	جذع الشجرة
قەداوبەلا (ع)	ئەڤ پەیڤە د رێکا دینێ ڤە یێ هاتیە د زمانی دا ئو یا هاتیە کوردی کرن	قەزاوبەلا	قضى و بلية

قەدالێ کەتی	ئەڤە هندە خەهبەریت ژی ئەرازی بۆ تێ یە	بۆ ئەراری بوونە، بەبەربەلا بکەوی	قضی علیك
قەر (ت)	١- ئەڤ پەیڤە یا کوری کریە	بەفر	الثلج
قەر	٢- وەرگرتنا پێتڤیەکی بۆ دەمەکی دیێ بۆ زڤرینەڤە	قەرز	الدین
قەرکر	پێتڤیەك وەرگرت	قەرزکرد	تداینة
قەراو	خوناڤ، ئەڤ پەیڤە یا دارژار ژ ترکی و کوردی، قەرد بەفر، ئاو، أو، بەفرێ، خوناف	خوناو	ندی
قەراچۆ	نەهێلان	لە ناوبردن	الفناء
قەراخ	رەخ	رۆخ	طرف
قەرال	پادشا	خاوەن شکو	ملك
قەرە (ت)	بۆ گەلەك بکارتێت، کوردی کریە	زۆر	کثیر
قەربەلەك	ئەڤە تەیری چیچکانە یێ رەنگ بەلەك	تەیری گۆشت خۆری بەرەنگە	طیر أکلة اللحم ملون
قەرەپۆش (ت)	١- رەش دبەر ٢- دەرپۆشك	١- رەش بۆش ٢- قەباخی مەنجەل رەش	لیس الاسود، قبخ جدریة اسود اللون
	ڤەرەپۆس ری دابوو	نالبەند/ ل ٥٥٧	
قەرەپۆل (ت)	پاری رەش	پارەی رەش	فلس الاسود
قەرەچ	کۆچەرێت بێ دەرومال، کوچەرێن بێ دەوار و کەوالێ	رەوەندی یێ ئاژەل	رحال
قەرەسە	جەمەد، بەفر	سەهۆل	ثلج
قەردسیە	گەلەك صار	ساداو	مثلج

پەیڤ	کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
قەرەشانە	شەما سەر هنگلسی	شەمی هەنگوین	شمع العسل
قەرەفل	گولا بهن خوش	گولە مێخەگ	وردة قرنفل
قەرەم	لەڤە گیایەکێ سەرتیژە ئاژەل حەزێ دکەن دخۆن	گیای حەسیر	نبتة القصب
قەرەمۆك	بێ تەزینۆك، بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێن هەر ساربین، ناڤێ بچیك کریە	سەرمادار	مستبرد
قەرەمك (ع)	دەرڤانك	قەباخ	قبخ
قەرەقۆش (ت)	دی مقەسك، چیچکەکا رەشا کۆچەرە، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	پەرەسێلکە	طير سنونو
قەردوانك	لەگەنك	قاپی پەل	إناء عريض
قەردواش	شۆل کەری خەلکی	خزمەت کار، ئیش کەر	عامل
قەرتکێ فەردوش	بیکا بارانێ	بووکە بادبارانە	عروس المطر
قەرسە قول	کەسلێت دەوارا	پیسای وولاغ	غائط الحصان
قەرشات	دکە، بلندایەك	دەکە	دك
قەردقۆدە	پەیکەر، کەلەخ	پەیکەر	الهيكل
قەرقۆدێ هەستیا	کەلەخێ هەستیا	پەیکەری ئێسقان	هيكل الهضمي
قەردۆدێ سەری	قافێ سەری	تاسەی سەر	الجمجمة
قەرقۆدە	کەلەخێ ئامیرێت شکەستی	خەردنگە شکاو	آلة المستهلكة
قەرەقەف	ئەڤە ردنگەکێ کولندیە	چۆرێکی کولەکەیە، کوسە	قعر الجبل
قەرمید	کەپر	کەپر	قمرية
قەرماندن	پێتی بوون، چ رح تێدا نەمابی	سرپبوون، پووت بوون، لە چولە کەوتن	توقف عن الحركة

ڤەرمی	وەصطیا، ئەزا ڤەرمیم هندی من پێ شول کری	ماندوو بوو	تعب
ڤەرماند	وەصتاند	ماندوو کرد	اتعب
ڤەرمینێت خوینێ د بۆرچکادا	هشك بوونا خوینی د بۆریکیت خوین برادا	ووشك بوونی خوێن لە خون بەردا	تصلب الدم في الشريان
ڤەرنگۆزك	بالدرەکە نێچیراپێ دکە	بالندەی ڕاوکردن	طائر الصيد
ڤەرنان	حەسید	حەسوود	طماع
ڤەرنابیت	ئەڤە رەنگەکێ شینایی یە ژ توخمی کەلەمایە بەلێ دکەنە ئافك	قرنابووت	قرنابيت
ڤەروانە	لەگەناڤالا	لەگەنەی پەل، لەگەنی والا	انا واسع
ڤەریان	خلاس بوون	تەواو بوون	انتهاء
ڤەزم (ع)	کورتك، ئەڤە پەیڤە یا کوری کریە	کورتە	قصير
ڤەسەل (ك. خ)	١- پیش گەنمك ٢- ئێکە ژ نەساخیێت پیستی	١- پوش گەنمە ٢- یەکێکە لە نەخوشیەکانی پێست	٢- داء كزاز
ڤەستۆرە	ساتۆرە	ساتۆرە	نوع من المشلثة
ڤەسەل مەحید	گیایەکێ تەحلە بۆ دەرمان بکار دینن دەمێ مار پێڤە بدەت گولەکا شینا پێڤە	گیایێکمی تالە دەرمانی مار گەزتنە	نوع من العشب مر المذاق تستعمل كدواء للسعة الحية

قەسپ	بەرێ خورمێ بێ شێ	بەرخورما	تمر
قەست کرن	بەرێ خو دان، رێ کرنە رێکەکێ، قەستا مال کر	روولی کردن	اتجه نحو
قەستا	ژخۆ	بەخۆڕایی	عن القصد
قەستۆر	قرما شەکێ ژ قستانێ یە	قژماشێکی زستانیە	قستور
قەسك	ئاڤریسێ کرمێ	ئاوریشی کرم	نسیج الحریر
قەسدکر (ع)	بۆ چوو، کوردی کریە	بەرەوڕوشت	قصد
قەسری (ك.خ)	رێنجی بوون	سڕ بوون	تشنج
قەسریك	قەوارکە کەچێ دکەن شتی کۆڤکانە دکەنە ناڤ لانەکێ دا	قەعدەی ناو لانك	قعدة المهد المخروطية الشكل
قەسژی (ك. خ)	هشك بوو، تیڤکل ل سەر ڕاتبون	قەلیشی	تشقق من اليابس
قەشمەر (ت)	ترانە، کوردی کریە	گالتە	مضحك
قەشمەرکەر	پێ ترانك	گالتە کەر	ضاحك
قەشمەری کرن	پێ ترانەکرن	گالتە کردن	مضحوکین
قەشە	زەلامێ دینی یی فەلا	پیاوێ ئاینی دیانان	رجل دین مسیحي
قەشەنگ (ف)	جوان، جان، تازە، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	جوان	جميل
قەفتەك	دەستەت	چەپکێك	الباقة
قەفتا گولا	دەستکە گول	دەستە گول	الباقة وردة
قەفتا گیای	دەستکە گیا	چەپکە گیا	الباقة الحشیش
قەلزیت	١- پێ دڵەدلیتیت ٢- دەست قەدەت	دەست تێ وەردەدا	یعمل به

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
قەلاتك	تۆڤکێت قەلاندی	برپشکە، ناوکەی برژاند	جرزات
قەلاند	١- صۆر کرن ٢- ژناڤ برن	١ برژاندن ٢- لە ناو بردن	شوی، أبادة
قەلیا	بژارتن	برژاند	شوی
قەلاس (ت)	چ ڤێ نەما	چی پێ نەما	لم یبق لدیه شيء
قەلاپیك	گولەکا چیاییە یا بهارێ یە	گولێکی بەهاریە	ورقدة ربیعیة
قەلامیسك	چزك	هاوبشتی ئاو بەهێز	رمی ماء بقوة
قەل قشك	پەرندەیەکێ رەشە کوری سپیە	بالندەیەکی رەشی کلك سپی یە	طیر أسود اللون ذیله أبیض
قەل قیش	١- پویش ٢- قەلەرەشکە	پووش، پەلا، قەلی دەستە	غراب
قەلەم دار	خودان پێنڤیسك	خاوەن پێ نووس	صاحب قلم
قەلەم	پێنڤیسك، خامە	پێ نووس	قلم
قەلەم بەند	قەلەم داری کرن	خەت نووسین، کاری پێ نوس کردن	خطاط
قەلەن	مەهرەیی	مارەیی	عقد
قەلەندە ر(ت)	ژار، چ ژێ نەهاتی	بێ دەسەلات، هەژار	فقیر، عاجز
قەلەوزکا خوینی	چزکا خوینی	قرێ دانی خوێن بە هێزلەبر	تدفق الدم
قەلەوز	کێشك چی	ئێشك گر	
قەلەو	ب گۆشت	گۆشتن	سمین
قەلەبالغ	پڕخەلك	کۆمەل بوونی خەلك	تجمع السكان، تحشد السكان

پەیڤ	ب کرمانجیا ژۆروو	ب کرمانجیا خوارووو	زمانی عەرەبی
قەلەوشك	بی قەلەو، بۆ زاروکا دبێژن ناڤێ بچیك کریە	عریی، بۆ منال بەکاردێ	سمین
قەلپیچك	تیڤکل، قەلپچکی هێکێ نەخۆ، قەلپیچکی دارێ	توکل، بەنك	قشرة
قەلپا (ع)	خۆ زڤراندن ل سەر رەخەکی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	تەقلە	قلب
قەلباندن	زڤڕاندن ژ لایەکی بۆ لایەکی دی	سووڕاندن	قلب من جهة إلی آخر
قەلپ	١- شپە ٢- تیڤل	١- یاقر ٢- توکل	غیر ذهب، قشرة
قەلپی دارا	تیڤلێت دارا	توکەدار	قشرة الشجرة
قەلان	ترسی	ترسناك	خوف
قەلسی	رەزیل، چ ژ دەستا نەهێتە دەر	رەزیل	بخیل
قەلسۆك	رەزیل، ناڤێ واتایی یە بۆ کەسەکی چ ژ دەستانەهێتە دەر	رەزیل	بخیل
قەلسۆ	ناڤێ واتایی یە بۆ قەلسی	ناوی واتایی یە، رەزیل	میروك
قەلشتی	پەق پەق بۆنا تشتێ هشك	قەلشتی	تشقق
قەل	ئەڤە پەردارەکێ رەنك رەشە ژ یارا وی ل سەر کەلەخا و کرمانە	بالداری رەش	الغراب
قەل قیژك	ئەڤە قەلێن رەش و سپی نە	قەلی رەش و سپی نە	الغراب لونان الأسود

			والابيض، قري
قەلیشتەك	دەرزەك	درز	شقيق
قەلیچك	تبلا دەستی یا بچیك، تبلا قلیجێ	ئەنگوستی بچووك، تووته	اصبع صغير
قەلین	ئەڤە دارێ ژ ناڤدا قەورایە بۆ تیتن کێشانی یە	داری توتن کێش	سبيل
قەل قەلانك	کراسێ مریا	کراسی تەنك مردوو لە بەری دەکەن	لبس الموتى
قەمپەل	دەستەك، لەپەك	دەستەیەك	باقة
قەمارە (ع)	ترومبێل	ترومبێل	السيارة
قەمەبل قەمبەل	قەفت قەفت	چەپك چەپك	باقة باقة
قەمچك	کوریا بزنێ	کللی بزن	ذيل المعز
قەمەر	رەنگی رەشێ باڤ صۆر	رەنگی رەشی سوورە باو	لون قمري
قەنەوز	پارچێ ئارمیشی	قوماشی ئاوریشم	قماش سندس
قەنارە (ع)	کەندیل، کوردی کریە ئەڤ پەیڤە	سێ دارە	قنارة
قەنەپە (ع)	دەپکێ سەروینشتنێ، کوردی کریە	تەختەی دانیشتن، قەنەفە	قنفة
قەنەبڕ	کرنا کارێ بزەحمەت و خورتی	کردنی کار بەخورتی	عمل شاق
قەند - زاد	باش، چاك	باش	جيد
قەنجی	باشی، ناڤێ واتایی یە	باشی	الحسنة
قەنج تر	باشر تر، چاك تر	باش تر	أحسن
قەنج چاند	باش شین کر	باش رواند	زرع أحسن
قەنج خار	چاك خوار	باش خوارد	أكل أحسن

قەنج خراب كر	باشي ژ بەرك بر	بە باشي لێك بر	جيدة هدم
قەنج دان	چاك دا	باشي دا	دفع جيد
قەنج دادا	باشي ب سەردادا	بە باشي نيشت	هبط جيد
قەنج داكر	باشي كرنە ژۆر، برنە ليسي	بە باشي لە ژووردا نرا	أحسن حمد لنوم
قەنج داخازكر	باشي دەعوا كر	بە چاكي داوا كرد	طلب أحسن
قەنج دائێخست	باشيي دەرڵێ گرت	بە چاكي داخرا	سدة أحسن
قەنج دارێت	باشي رێشتەڤە	بە چاكي رژاندى	سكب أحسن
قەنج داكەت	باشي پير بوو، باشي دان عەمر بوو	بە چاكي پير بوو	أحسن عجزة
قەنج حەواند	باشي حەوياند	بەباشي حەواند	أحسن حمي
قەنج راكر	باشي هەل گرت	بەباشي هەلگرت	أحسن رفع
قەنج راست كر	بچاكي ڤەمالى	بە باشي راست كر	أحسن تعدل
قەنج رادا	بچاكي ڤەمالى	بە باشي ماليەوە	أحسن كنس
قەنج زان	كەسێ بزانيت كۆ باشي چيە	چاكەزان	عارف الحسنة
قەنج زاني	باشي بێزانين ل سەر هەبوو	بەباشي زاني	أحسن عرف
قەنج زراڤ كر	باشي درێژ كر	بەباشي باريك كرد	أحسن جعله رفيع
قەنج زەركر	باشي كەلاند	بەباشي زەردكر	غلي أحسن
قەنج ژاركر	باشي هەژاركر	بە چاكي هەژاركرا	احسن فقر
قەنج ژێڤەكر	باشي پێڤە نەهێلا	بە چاكي كردەوە	قطف أحسن
قەنج ژێڤە بوو	باشي ژێ كەت	بە چاكي لێ بووەوە	أحسن بهقط
قەنج سەرژێ كر	باشي سەر پێڤە نەهێلا	بەچاكي سەربريى	ذبح أحسن

قەنج سەردابر	بچاكي خاپاند	به چاكي هەل هەلخەلەتان	خدع جيدا
قەنج سەرنێخست	بباشي بلند بوو	به چاكي سەر كەوتيرا	تصاعد جيداً
قەنج شەپلی	بباشي ل بەربەرزەبوو	به چاكي شلەژا	خبص جيداً
قەنج سەھ كر	بباشي حلي كر	به چاكي داهێنا	سرح جيد
قەنج شەلاند	بباشي رويت كر	به چاكي رووتانەوە	هب جيداً
قەنج شلوڤە كر	بباشي شيكاركر	به چاكي شي كردەوە	شرح جيداً
قەنج ڤەبڕ	بباشي پێ دەنگ كر	به چاكي بريەوە	احسن قطع
قەنج ڤەكێشا	بباشي ژێ دريركەفت	به چاكي دوور كەوت	أحسن سحب
قەنج ڤەقوتا	بباشي هيركر	به چاكي كوتيەوە	طحن جيداً
قەنج ڤەشاند	بباشي بۆ هاڤێت	به چاكي بۆی هاويشت	رمي أحسن
قەنج ڤەكر	بباشي كرەڤە	به چاكي كردەوە	فتح جيداً
قەنج ڤەهاند	بباشي كرە كەزی	به چاكي هۆنيەوە	جعل فقير جداً
قەنج ڤەمراند	بچاكي چ ئاگر پێڤە نەهێلا	به چاكي كوژاندەوە	طفئ جيداً
قەنجی كەر	خودان باشي	چاكە كەر	محسن
قەندج كەفت	بباشي ب عەردی كەفت	په چاكي كەوت	وقع جيداً
قەنج كەلی	بچاكي كەلی يەڤە	به چاكي كولا	غلي جيداً
قەنج كر	چاك كر	باشي كرد	أحسن
قەنج كۆلا	باشي كێلاڤە	به باشي كرۆش	حرث جيداً
قەنج كڕاند	باشي دابەردانا	به باشي كرۆش	طحن جيداً
قەنج كيلۆن كر	بباشي دائێخست	به باشي كليل دا	سدة جيد
قەنجی گۆت	باش ئاخڤت	چاك قسەی كرد	تكلم جيد
قەنج گرێ دا	باشي خلف دا	باش بەستەوە	عقدة جيد
قەنج گرت	باش گرت	چاك گرتەوە	أمسك جيداً
قەنج گەهاند	بباشي برە جهـ	به چاكي گەياند	أوصل جيد

قەنجی گەهشتی	باشی بە جە بۆی	بە چاکی گەیشت	وصل جید
قەنج گەمراند	باشی کر دنالێ دا وکەل لیناینێ	بە چاکی لە ناو ئاو دانا وکولاندی	نقع جیداً
قەنج گوهارت	باشی لێک خەلەت کرن	بە باشی گۆڕیەوە	بدل جیداً
قەنج گورا	باشی کەڤل کر	بە چاکی کەول کرد	أحسن سلخ جلد
قەنج گومتل کر	باشی کرنە گلۆمچك	بە چاکی تۆپەل کرد	احسن جعله کرة
قەنج مێژت	باشی مێت	بە چاکی مژی	أحسن مص
قەنج مژێگرن	باشی مژومۆ دهاتە خارێ	بە چاکی تەم گرنی	أحسن ضباب
قەنجییێت مەزن	باشییێت مەزن	چاکەی گەورە	حسنات کبیرة
قەنج مەرچقاند	باشی پەرچقاند	بە چاکی گوشی یەوە	احسن عصر
قەنج مالشت	باشی رادا	بە چاکی مالیەوە	کنس جیداً
قەنج لێك کەتن	باشی شەرکر	بە چاکی شەریان کر	تعارك أحسن
قەنج لێك دا	باشی ئێك دوو قوتا	بە چاکی لەیەك تریان دا	احسن ضرب بعض
قەنج نیشادا	باشی پێ زانین دانێ	بە چاکی پیشان دا	علم جیداً
قەنج تژنی	باشی کون کر	بە چاکی کون کرد	ثقب جیداً
قەنج نژەن کر	باشی چێ کرەڤە، بۆ ئاڤاهیێ دەمێ چێ بکەنەڤە	بە چاکی نوی کردەوە	تجدد من جید
قەنج تڤست	باشی خەو لێ کەت	بە چاکی نووست	نام جیداً
قەنج هاژوت	باشی برێڤە بر	بە چاکی هاژۆت	ساق جیداً
قەنج هاڤێت	باشی هاڤێت	بە چاکی تێ هەل دا	رمی جیداً
قەند هەلاویست	باشی سەرنشیف کر	بە چاکی هەل واسی	علق جیداً
قەنج هژاند	باشی لەڤاند	بە چاکی هەژاندەوە	حرك جیداً

قەنج هژیا	باشی لەقیا	بە چاکی جولاندی	تحرك جيداً
قەنج هەودا	باشی کول بۆ	بە چاکی ئاودزبۆوە	تهيج من حول
قەنج هنداکر	باشی بەرزە کر	بە چاکی وونی کرد	ضيع أحسن
قەنج وەرگرت	باشی هەل گرت	بە چاکی وەرگرت	اخذ جيداً
قەنج وەربادا	باشی باداڤە	بە چاکی بادرایەوە	لف جيداً
قەند وەشاند	باشی بۆ هاڤێت	بە چاکی هاوێشی	رمى جيداً
قەنج وەراند	باش ژ خۆ هاڤێت، وەرەی	بە چاکی وەری	تساقط جيداً
قەند	کەلە، شەکر گولۆمچك	شەکری کولاوی	كللة الشكر
قەندێ شەکرێ	کەلێ شەکری	شەکری کەل	كلة سكر
قەندان	شەکردان	قابی شەکر	سكرية
قەنداڤ	ئاڤا شەکرا حەلاندی	شەکراو، قەنداو	ماء السكر
قەندەهاری	ئەڤە دەڤەرەکە یێت بناڤ دەنگە گەنمێ وی سپی یە	ناوی ناوچەیەکە ب گەنم بە ناو بانگە	اسم لمنطقة مشهور بالحنطة قندهار
قەنتاد کری	گرێ دانا دەوارەکی ب دیف ئێکا دی	بە دواوە بەستراوە	مربوط معه
قەندۆر	١- چاڤ بازی، چاڤ زلکانی ٢- چاڤ زلکی	چاوی بازی، چاو زەق	نظر بالعين الحدق
قەندیلك (ع)	ئەڤە فانووسا رۆناهیی یە ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	چرا	قنديل
قەنتەرە	دەرگەهێ مەزن یێ کەلا	دەرگای گەورەی خەسار	باب الكبير
قەنگە لاشك	هێز	هێز	
قەنکی (ك؟ ر)	قەومی، ری دای	روودا	حدث
قەهوە	دەرامەتە د کە نە ئاڤێ د کەلین ڤەدخۆن ئۆ بی	قاوە	قهوة

	رەنگ ڤەهووی بە		
قەهرەمان	سوروپا کێش شەر	قارەمان	القائد
قەهوەخان	جهێ ڤەخوارنا قەهوێ	قاوەخانە	مقهى
قەوغ	شەڕ	جەنگ	حرب
قەوغێ	شەڕی	جەنگی	حرب
قەواد	دەست کیسی کرن	گەواد	قواد
قەوارە	کەلەخێ هەر تشتەکی بین، مەزن و بچیکا تشتەکی	قەبارە	حجم
قەوارك	کەلەخێ قوقلاندی	تەنی کۆلدارو	حجم محفور
قەوارتن	قۆقلاندن، ڤەکۆلین	هەل کۆلین	حفر الجسم
قەوارە	برینا تربۆی	برین چاك	جرح ا لبليغ
قەوارۆك	باهیڤ	بادەم	لوز
قەوارە	پەیکەرێ ئامیری	قەبارە	حجم
قەواتی	چیڤانۆك	چیرۆك	حكاية
قەوەت (ع)	شیان، کوردي کریە	هێز	قوة
قەوتی	بەرك ڤەچۆی	تیلك چوون	انكمش
قەوتین	دەرهاتن	هاتنە دەرەوە	خروج
قەرەچە	هشکی	ووشکی	شحيح، يابس
قەول (ع)	شەرت، کوردی کریە	مەرج	شرط
قەول و قەرار	ئاخڤتن دان، ئاخڤتن پەیمان	بەلێن دان	اقرار قرار
قەوانە	بادەکا سترانا	شەریتی گۆرانی	اسطوانة تسجيل
قەول و قەرار	شەرت و بڕیبار	مەرج بر	شرط
قەومی	ری دا	رووی دا	حدث
قەوقاز	دەڤەرا روسیایە	ققفاز	منطقة في روسيا
قەیرخە	گۆشتی خارێ بێ رێنهیکا	گوشتی خوارەوی	اسفل الشرج

	مەزن ب فونى	رێزولەی گەورە	
قەریان	ئالوزیێ، ئاریشە	ئالوزبوونی	مشكلة
قەیرە	بەرەڤ سالێ ڤەچۆی	گەوەربوون	تقدم في السن
قەیرەکچ	کچا مەزن بۆیی	کچە گەوەر	البنت كبيرة السن
قەینتەر	رەنگەکێ مۆسیقێ یە	قەتارە	نوع من الموسيقة
قەید	مەقام	گۆرانی	مقام
قەلی	گۆشتی قەلاندی ددونی دا	قاورمە	قلي
قەیلۆك (ر)	قەلی، گۆشتی قەلاندی د دۆنی دا دکەنە ئاڤ شرینك	قاورمە	القلي

گا/ شلە و قەیلۆ مە ل بەر ڤەدا نۆك، نالبەند (٢٥٨)

قەعری (ش)	خەمۆکی	خەم بار	حزين
قد قدانك	گلیزانك ڤەکرن	قدیلانگ، ختوکە	دغ دغة
قد قدیشك	دەنگێ مریشکێ یە دەمێ هێکا دکەت	دەنگ مریشکە	صوت الدجاج
قدەقد	قرتە قرت، دەنگی مریشکێ یە	دەنگ مریشکە	صوت الدجاج
قغ قغ	دەنگێ قەلێ یە	دەنگی قەلەرەشە	صوت الغراب
قرئینان	نەهێلانی ئینا	دوابرانی هێنا، قرانی هێنا	أتى بالإبادة
قر	١- نەهێلان. ٢- صەرمایی ٣- شکەستنا داری	١- نەهێشتن ٢- سەرما ٣-بۆ شکانی دار	١- الابادة. ٢- البرودة ٣- كسر والهداد الشجرة

قران	دراڤێ کەڤنە	پارەی کۆن	عملة قديمة
قڕاندن	ب سەرێك دا شکاندن	بە سەریەکەوە شکا	انكسرة على بعضها
قڕاند	شکاند	شکان	انكسر
قڕال	ئیمپرا تۆر، شاه	خاقان، شاه	باشا، ملك
قرە	نەهێلانا وان	لە ناوبردنیان	إبادتهم
قراوان	ئامانە	قابە	نوع المواعين
قروان	نەهێلان	نەهێشتن	إبادة
قڕە	گەلەك	زۆر	متعدد
قرێژ	پیساتی	چلك	وساخة
قرچە قرچ (ك.خ)	١- دەمێ گۆشت بسوژێت ڤی پەیڤێ بۆ دبێژن. ٢- کەلەژان، بۆ گەرمێ	قرچە قرچ	شديد الحرارة
قرتك	مەرەقە، پیچەکا دانی یە دکەنە ناڤ شیڤادا شتی شوربە	چاو	مرق
قڕبرن	سەرمابرن	سەرما بردن	أخذ البرودة
قڕبەر	سەرمابر	سەرما بردەن	أخذ ا لبرودة
قرچ	دەنگێ شکەستنێ یە	دەنگ شکان	صوت الكسر
قردێل	قردال، قەلەینی یە	قۆرگ، گەرو	الحنجرة
قڕقڕك	قڕك، گەری	قرقوراگە	الحنجرة
قڕقڕ	دەنگە دەنگ	دەنگە دەنگ	صوت ضوضاء
قڕس کەمبەر	ناڤێ گیایەکی یە ل چۆلی شین دبیت دەرمانی	گیایەکی چۆلی دەرمان میز کردەنەو بۆ منالان	اسم نبتة تستعمل كدواء

	ئەمیزتنێ بەدەەلە زارۆکا دانە میزنە بخوڤە	تا میزی نەکەن	للاطفال عدم يبول اثناء النوم
قرشی	ئەڤە گلێشێ هیرە	ووردەکە زبل	بقاية زبل
قرش دمرشژ	گلێش و ملێش	زبل و مل	زبل
قرش وقال	پیش و میش	پووش و پەلاش	
قرش و قەلاش	گلێش و ملێش	زبل و میل	زبل
قرغ بوون	خسارەنت بوون	قەلۆش بوون	خصرة، لم يبق لديه شيء
قرغ بوون	گرتنا کون کونیشکا	گرتنەوەی ووردە کون	سدة الثقوب الصغيرة
قرقرۆك	قەرقۆدە	پەیکەر	الهيكل
قرقچاند	ب بنی ئامانی ڤە دسۆژن	بەینی مەنجەلەوە دەمێنێ	اكلة أن يقع في قعر ويحمر
قرك	١- گۆشتی دەمێ دسۆژن. ٢- ناڤێ گەریێ یە ٣- گەلەك صار بوون	١- گۆشت کاتی کەبسوتی، ٢- ناوی گەرووە	١- لحمة عندما يحترق، ٢- اسم حنجر ٣- كثير البرودة
قرگرت	صەرماگرت	سەرما لێ دا	ضرب البرودة
قرکەتی	چ ژێ نەهێلان	لە ناوبران	إبادة
قرکرن	چ ژی نەمان	لە ناوبران	مبيد
قرمچاند	بناڤلك دابرن	گەچراندن	جعله منكمش
قرك هاتی	لەرزهاتی، ڤەلەرزی	لەرز گرتی	ارتجف
قرۆك	کۆرە	کۆر	عمي

هگ/ ئەی بری خۆ ئەی قرۆتی یا شلی، تار ری صارمە بهارێ

قروباجه	كوحكا دوروده‌نگی	کلاحه ره‌شه	سعال الديكي
قرین	ده‌نگی شكاندنێ	ده‌نگی شكان	صوت الكسر
قرین لی كه‌ت	پێكڤه شكه‌ستن	پێكه‌وه شكان	انكسر سوياً
قرێژ	پیسی	پیسایه‌تی له سه‌ر	الوساخة
قرێژاگوهی	پیساتیا گوهی، شه‌ماگوهی	چلكی گوێ	مفرزات الاذن
قرێژیه	یێ پیسیه	به‌چلكه	وساخة
قرێ	قه‌ل، قه‌ژقه‌لانك	قه‌ل	غراب

هگ/ كه‌سێ هه‌ڤالی قرسێ بیت نلكی وێ هه‌ر بگی یه/ ل ٢٤٢، نالبه‌ند

قژانك	ده‌ست ڤه‌كرن ب مانا خێر نه‌بینن	گه‌شكه	علامة عدم الرضا
قژاك	زاغ، شه‌ب	زاخ	مادة الشب
قژاقژ	پرچا ئالۆز، بۆ پیرتی دبێژن ده‌می ئه‌شه‌كه‌ن	پرچی ئالۆز	شعر غير مرتب
قژبوو	تێك ئالوزیا	ئالوزبوو	متشابك
قژكر	ئالۆزاند	ئالۆزكرد	جعله متشابك
قژكربوو	ئالوزكربوو	ئالۆزی كردبوو	كان متشابك من قبل
قژن	یێب می، یێ ب می	پێ به‌موو، مووداوی	شعراوی
قرژ	گژ	گرژ	منكفش
قژكر	گژكر	گرژ كرد	انكمش
قسیل	قرسیل	قه‌رسیل	
قسمه‌ت (ع)	رزق، نه‌ڤ په‌یڤه یا كوردی كریه	رسق	القسمة
قشله	دارۆغه خانه، بنگه‌هێ	پۆلیس خانه	مخفر

	پۆليسا		
قشت ك.خ	خشت، تازه	جوان، قشهيله	نشيط
قنج	باش، يىَ گشت	باش	جيد
قناره	هەلاويستن، ب دارىَ ڤەكرن، صەدام ب قنارىَ ڤەكر	قەنراه، هەل واسين	قنارة، تعلق شيء
قنيات	ئازۆقە	زەخيره	ارزاق
قنێت	١–رەهو ريشال ٢– توخم	رەگەز	جذور
قڤارك (ك.ر)	كڤارك	قارچەك، كوارك	فطرة
قمصۆر	سندۆقا جلكا	كەنتۆر	دولاب ملابس
قليقلدان	سەر هەردوو ملا	سەر مل	على الكتفين
قليچ	ئاڤ هاڤێتين ژ پشكەكا لەشى وە چاڤى و گوهى	ئاودەردان لەلەشى	المفرزان
قليچىَ چاڤى	ئەڤە ئاڤە ژچاڤى تێتە دەر	ئاودەردان لە چاو	المفرزات العين
قليچى	ب ئاڤ	جيقنەيى	افرازي
قلخ	قالب	قالب	قالب
قلۆس	سليل	قلۆز	
قلپوك	١– كوب ٢– خۆ سەرنشيف كردن	فنجان	كوب
قليات	گەرم بوون	كولان	غليون
قل (ك.ر)	هژمارا كتا	ژمارەى تاك	العدد المنفرد
قول قولك	كوژى، قۆقل	كۆشە	ركن
قۆپ	يىَ سەقەت	شەل	عرجاء
قۆيلك	ديماهيا تشتىَ سۆتى	كۆتايى سوتەمەنى	بقاية المحروقات

قۆپكێ جگارى، قوپى ك.خ	ڤەمايينێ جگارێ نەبلی، قوپا	پاشماوەی جگارە قونكە جگارە	بقاية السجارة
قۆپيە (ع)	ژ بەر چێ كرن، كوردى كريە	قۆپيە	غش
قۆپەچى	كەسێ كارێ ژ بەرچێ كرنى بكەن	قۆپيەچى	الغشاش
قۆرپيەكر	كارى ژ بەرچێ كرن	قۆپيە كردن	غش
قۆپكێ دارى	ڤەمايێت دارێ صۆتى	پاشماوەی دارى سووتاو	بقايا الخشب المحروقة
قۆپ	كۆپە، سەرێ سەرێ	لووتكە	قمة
قۆپێ چياى	كۆپێ چياى	لووتكەی چيا	قمة الجبل
قۆچكەيى	گرۆڤركێ دريێژ	لوولەكى	المخروطي
قۆچاھ	زيرەك	زيـر	ذكي
قۆچان	كۆم، قۆچانا گارانێ ھات	كۆمەلە	المجموعة
قۆچ	شاخ	قۆچى مەڕ	قرن الأغنام
قۆچانێ	شاخانى	قۆچ قۆچانى	عركة القرون
قۆديك	خۆديك، عەينە	ئاوێنە، نەينۆك	المراية
قۆديكا راست	خۆديكا روو ڕاست	ئاوێنەی رووتەخت	المراية المصطحة
قۆديكا قۆر	خوديكا رێ كۆر	ئاوێنەی رووچاڵ	المراية المقعرة
قۆديكا رى كيس	خۆديكا رى كۆڤل	ئاوێنەی جەماوە	المراية المحدبة
قۆديك	قالكا ئاشنى	قووتو	العلبة
قۆدكى	ئەڤە ئێشە گوندۆرا د گرين ناهێلين رەخەكلاێ وى گرۆڤربيت، ئەڤە گوندۆرە يێ قۆدكيە	گوندۆرە قەمبور، ئەخۆشيە كە كوندۆر دەكر	يضج غير جيد

قۆر	کۆر	چال	حفرة
قۆران	هشك	ووشك	يابس
قۆره	کوخك	کۆخه	سعال
قۆرو	قۆرك	قۆری	كتلي
قۆرکێ ئاڤێ	چای دانکێ ئاڤێ تێدا گەرم دکەن	کتلی ئاو	كتلي الماء
قۆرکێ چایێ	چای دانکی چایێ تێدا دەم دکەن	کتلی چاي، چای بەستا	كتلي شاي
قۆسك	دار لاستیك، زارۆکێت کورچێ دکەن بەرا پێ د هاڤێژن نێچیرا پێ دکەن	دار لاستیق	مصيدة
قوماشێ عەمبار صوطی	بۆوی پەرۆکی دبێژین ئەوی زی ب هەل وەرێت	پەرۆی عەمباری سوتاو	قماش نوعية غير جيدة
قورخ کار	بۆ کەسی نەهێلان	نەهێشتنی کار	احتكاري
قۆشەن (ت)	لەشکەر	سوورپا	جيش
قۆشخان	قازانا شیڤی تێدا چێ بکەن	منجەڵێ شیولێنان	الجدرية
قۆشەنیان	بەریکانێ	پێش برکانی	السباق
قۆشمە (ت)	١- ددك، ٢- ئاواز ژەنە، ٣- بەریکانێ	ئاوەز لێدەر	آلة موسيقية
قۆفلك	کۆرك	چال	حفرة
قۆڤلك	کۆڤلك	رەحەتی	قمع
قۆتان	١- دەرزیك لێ دان ٢- لێ دان	١-دەرزی لێ دان ٢- لێ دان	ضرب الأبر، ضرب
قۆق	کەنج، مرۆڤێ حەژ خۆ بکەت، ئارام کورەکێ	کەسی قۆز و حەز لە خۆ کەر	وسيم

قوزله. له‌ڤ بیره‌ژانه یا قوله

قوزقز	کپس، چه‌مپای	کۆماو	محدب
قوزقل	کون، کونج	قورتی دار	محفر الخشب
گ/ چیچیٚ گۆت کا بارا من کۆت یا دقوزقلا داریٚ دا			
قوزقلیان	قه‌کولین ژ ناڤدا	کۆلینه‌وه ل ناوه‌وه	حفر من الداخل
قوزقلا رانی	ناڤ هه‌ردوو رانا	نیوان هه‌ردوو ران	المفصل الفخذ المرفقي
قوزقلا داریٚ	کۆرکا د داریٚ دا	قورتی دار	حفرة في الشجرة
قوزل	١- کوله ٢- کۆزنك	کوله، کون	ثقب
قولنج	١- ئیشا ناڤ ملا، ودرمین. ٢- ناڤ مله	قولنج، ئه‌ستوربوون	التهاب بين الكتفين
قولاچه	وه‌کیٚ دکه، گۆشه	والیٚ ده‌کا، گوشه	جعل
قولیر	حیله باز، یاره‌مه‌زتی	فیل که‌ر	حيال
قومیسون	پاره‌یه، دراڤه	پوله، دراوه	عملة
قونده‌ره	١- پیٚلاڤ ٢- خه‌به‌رن	پیٚلاوه، جنیو دان	حذاء، شتيمة
قونگرۆکه	پرچه‌کا بچیك، پرچا هیر	پرچیٚکی وورد	شعر الناعم
قوناغ	پیٚ داچوون	پیٚ رۆیشتن	مرحلة
قونتزچی	پیٚ گۆتی	به‌لیٚن دراو	متعهد
قونجالگك	قولاچك	گۆشه	الزاوية
قوبادك	قومادك، پیٚچۆلك، زارۆکا گریٚ دده‌ده‌ن و پیٚچن	قونداغ	لفة طفل
قوتان	١- لیٚدان ٢- ریٚین، ڤیٚ به‌یڤی بۆ دل قوتانی دبیٚژن	١- کوتان ٢- خرپه	ضرب، نبضة

قونەك	ئەڤ شتی كۆڤكانە	ویچەدەی رەحەلی	المخروط
قۆدك	چاكیتێ كورت، قوتك	سەڵتە	جاكت قصير
قودەرەت	ژ خودێ دا، ژ شیانی دا	لە خواوە	قضى
قووج (ك.ر)	كۆمەكا بەرا، كەلەك	كۆمەلە بەرد	كومة أحجار
قورتك	مەرك، مەلەم	گیان، مرگ	
قورك	بەریك	گیرفان	جيب
قوربەشك	١- كوخكا دوو دەنگ.	١- كۆخە رشە.	سعال الديك،
	٢- گیان بەرەكێ می دارە	٢- جۆركێ رێویە	حصيني
	ب شەڤ دەردكەڤیت شتی	بەشەودەرە دەرچی	
	كیژكانە، جورەكێ رڤیانە		
قوربەقە	كوخكا دوو دەنگ	كوخەی دوو دەنگی	سعال ذات
			الصوتين
قوربەسەر (ك.ر)	خۆلی سەر	قوربەسەر	الحزين
قوربان	گۆری	قوربان	فدوى
قورئان، قورعان	مسحەف، كتێبا خودی	كیتابی خوا	قرآن
قوراو (ك.خ)	ئەڤ خوارنە كە ژ ماست و	خۆراكی ماست	نوع من
	كۆشت و پیڤازا چێ دكەن		الأغذية
قورپ	دەرئێخستنا پیسایی	ڕشانەوە	قيئ
قوربی	تیمساحێ هشكاتی	تیمساح	تيمساح بري
قورت	تەیری گۆشت خورە	باز	العنقاء
قورتی ماری	مارێ مەزن	شینە مار	الأفعى الكبيرة
قورت دان	داعیران	قووت دان	بلع
قورچەك	داعیرانەكا تشتێ رۆن	قوت دانیدانی شلە	بلع الماء
قورچا ئاڤێ	پیچەكا ئاڤێ داعیرا	قومە ئاوی	جرعة الماء
قورچا دەرمانی	پیچەكا دەرمانی	قومە دەرمان	جرعة الدواء

قورغی	تەیری چیچکانە	بازی چۆلە کەخۆر	صقر أكلة العصافير
قورخانە	عەمبارا چەکی	عەمباری چەك	خزان السلاح
قورس (ك.خ)	گران	کێش گران	ثقل
قوراد	ئەڤە ژی رەنگەکێ پیڤازێ خەللك ل گەل زادی دخۆن ل چیای شین دبیت	کەوەر	قراد
قورمزك (ت)	صۆرك، ناڤێ واتایی یە، ئەڤ پەیڤە یا کوردي کریە	سور	أحمر
قورمزی (ت)	صۆری، ئەڤ پەیڤەیا کوردی کریە	سوری	حمار
قورم	دەمێ دارێ دبڕن نێزیکی بهۆستەکێ دمینیت ل سەری عەردی	قەد	ساق
قورۆم کر	قەدکر	پارچە کرد	قطع
قورمسك	سۆراڤ، بەرێ دکرە چاڤا بۆ جوانییێ ئۆ بۆ دەرمانی چاڤا	سووراو	حمرة
قورم	١- پێ خوور ٢٠- سناج	١- پێ خوور ٢- سناج	
قەرمێکی جگارێ	دیماهیا جگاری	قونکە جفارە	عوقب السجارة
قورمچاندن	قرڤچاندن	گەچراندن	تعفج
قوریچ کرێ	هجوم کرێ، بۆ چۆیی	پڕی دایی	هاجم علی
قورقشم	کەرەسێ رصاصی	کەرەسی رەساس	مادة رصاصي
قورنەت	کوژی د ناڤدا	کۆشەی ناوەوە	زاوية داخلية

قورتيك	قوورچ	قووم	قم واحد من سائل
قورن	سەدە	سدە	القرن
قورنجيك	قونجريى	نقورچ، قورنجيكە	عصر الجلد
قورهۆ	ئێلك نەقل، رەنگەكێ هچومانە	بە يەك جحار، پڕدان لەپڕ	هجوم
قوڕێنك (ك.ر)	قورچ	قووم	
قوڕێنڕێن	گریانا ب دەنگێ بلند، كرنە قیژی	نەعلەڵێ دان، هاوار كرن	صیاح
قوزە لقورت	نەساخیا گرانە	نەخوشی گرانەتا	الطاعون
قووزبوون	قیچ بوو، قۆق بوون	قیت بوون	تعدل
قوز	حەیایێ ژنا، ئەندامێ میزتنێ	جێ شەرمەی ژنان	عورة المرأة
قوسیان	رەق بوون، یێ رح بوون، ملێت من یێت قوسیان ژ بەر نڤێسینا ڤێ فەرهەنگێ	رەق بوون، مردن	تقرن، شأفة
قوشتوتی (ك.ر) (ت)	بالیفكا پەرا، ئەڤ پەیڤە یا كوردی كریە د دیالێكتا كرمانجیا ژدووروددا	بالیفی پەڕ	وسادة من الريش
قوول بوو	كون بوو	كون كرد	جعل مثقوب
قولپ	١- ئەڤە دریارا ب شەلال كر ٢- رەنج - دێ كراسێ هندە قولیا لێ دەم پادێ هنم.	١- دوورمانی بەتەقال. ٢- رەنج	١- خياطة تكل ٢-كدح

– دێ ب قولپا ملێت خۆ

خۆ خودان کەم

قولپا ملا	زەحمەتا ملا	رەنجی شان	جهد اكتف
قوولپاندن	رووەرگێران	وەرگەران، قلپ کردن	تقلب
قولپك	قومچە	قۆپچە	قبجةذ
قولپچك	قووپچە	قۆمچە	قبجة
قۆلیینك	خۆ د سەر وەرگێران	نەقلە	تقلب
پولچی (ك.ر)	زێرەڤان	پاسەوان	حرس
قول	١- کون ٢- بەندە	١- کون ٢- کویل	ثقب، عبد
قوول بوو	کون بوو	کون کر	تثقب
قوولنگ	لەگ لەگە	لەق لەق	لقلق
قوولا چاخانی	قونجا لکاخانی	گۆشەی خانوو	زاوية البيت
قونجالك	قوولاچك	گۆشە	زاوية
قوناغ	گاه، هنگام	هەنگاو	خطوة
قوفدك	کولندێ کۆسە	کوردی چیایی	قرع كوسة
قونێر	کولکێت پیستی	دومەڵ پیست	دمل جلدي
قوملەگ	پێ گرێدانگ	قەرفێتە	رباط رجالي
قوماندن	سۆتنا پەرۆکی بەلێ پاش رەش نابیت	سووتانی پەڕۆ بە باشی نا	حرق بلا دخان
قومار	یاریا ل سەر پارا	لە سەر پارە یاری کردن	قمار
قووین زوها	قوون هشك	قوون ووشك	طيز اليابس
قیرکە	بێژە، بۆ داخازیێ، قیرکە سترانێ	ووتن بەدەنگی بەرز	قول
قیراندن	کرنە حەوار	هاوار کەر	صياح
قیری کەر	هەوار کەر	هاوار کەر	صياح

ڤێری کەر	هەوار کەر	هاوار کەر	صايح
ڤێرە ڤێر	هەوار هەوار	ڤیزە ڤیز	صياح
ڤێز	حەز	حەزکرن	اشتهاء
ڤینە دەرز	دوورمانێت ب بن ئێك ڤە	دوورمانی لە بن یەك، قوونە دەرز	خياطة ناعم
ڤیرە	ڤێژی	ڤیژە	صيح
ڤیز (ك؟ز)	کچ، من ڤیزدیست	کچ	بنت
ڤێزك	کچلك، ڤیزك هاا تەمال	کچ	البنت
ڤینتاخە	کورماتیخ	قونتاخە	حرقفة
ڤیڤار	کەربەشلك، گیایەکێ بهاریە رەخێت وی شرینە بستیکێت وی دخۆن	گیاییکی بەهاریە درکنە	نبتة شوكية تنمو في الربيع
ڤیلۆچ	راست بوون	ڤیت بوون	تعامد
ڤیلۆقاچ	ڤێ یەیڤێ بکار دئینن بۆ تشتێ نیسەك وەکی بەنیشتی	ڤیر و قاچ، ئەم ووشە لە دووشە پێك دێ (ڤیر + قاج = ڤیر + بنێشت)	متلاصق
ڤیمە (ت)	گۆشتی هیرکری، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	گۆشتی وردکراو	القيمة
ڤیم	رەحەتی، ڤەحەویان	ئارامی	اطمئنان
ڤیچ	کێل بوون	ئەستون	تعدل
ڤیچلك	زەر	زەرد	أصفر
ڤیچ	کچ	کچ	بنت
ڤین	پاشیا بەرا، ڤۆن	کۆم، قون	شرج
ڤین دەهـ	خەبەرە، دبێژنە ژنا	قون دەر، جتیوە	شتيمة
ڤین فرەهـ	پاشیێ ژ هەی، ترس ترسۆك	دووایی فراوان، ترسنوك	مؤخرة الانسان، خواف

پەیڤا بادینی	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
ڤین خشك	ئەڤە بۆ زاروکا دبێژن دەمێ خۆ ل سەر قونا دخشینن	گاگۆلکە	مشی علی الشرج

- ك -

پەیڤا بادینی	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی

پەیڤاکا دی ژ پەیڤێت زمانێ کوردییێ شرین ئەوژی ژ دیماهیا دڤی تێتە دەر ئۆ ژ بەیڤێت نەبزوینە ئو ئەڤ پەیڤە گەلەك یێت هەین دیالێکتا کرمانجیا دەڤەرا بادینان.

کا	کانێ	کوا	أين
کابان	کابانی، ژنا بەرمالی	کەیبانوو	ربت البيت
کاب	سەرچۆك	جومگەی سەرچۆك	الرضفة صابونة الركبة
کابانێ	یاریەکە یا کەڤنە یا کورانە ب کابێ یاردکەن	یاریەکی کۆنی کوردەواریە	لعب قديمة يلعبها الأولاد
کابرا	١- زەلامی ٢- برال کیرێ یە	کابرا، برا کونی	زلم، اين أخ
کا پیك (ك.)	دراڤێ رووسیەیێ کەڤن	پارەی رووسی کۆنە	عملة قديمة
کانە	داڤەك، کا تەشی کاتێ براندی کاتە دان	دەزولە	شعيرة
کاتار	کۆفیکا دیکلی	پۆ پیتەی کەلە شێرە پیتە	ف الديك، عرف
کاتۆر	کۆفیك	پۆ پیتە	عرف
کا چولکۆس	ئامان، قاچۆقۆر	قاب و قاچاخ، کاسە و کەوچك	اواعين
کاداپچم	دێ دا بریڤە بچم	ئادەی با برۆم	ننذهب
کادە	کولیچە، بۆ عەیدێ کادا دێ چێ کەین	کولیچە	كليجة

کادی	دیکێل	دوو کەل	دخان
کادێ	نادەی	ناحز	بلا
کادین	ئەڤە جهەکێ تایبەتی ل گوندێت دەشتی بۆ عەمبار کرنا کایێ	کایەن	مكان خاص لحفظ التبن
کا	بۆ گازیێ	بۆ بانگ کرە	لنداء
کارەموو (ك.خ)	پیرتێ کارکێ	کارەموو	شعر الجدي
کارەب	ڤێك کەتنا چەمسەرێ کێم و زێدە شتی بریسیەکێ چێ دکەن	کارەب	كهرباء
کارەبێ گرت	ب کەهرەبێ ڤەما	کارەب کرتی	تعلق بالكهرباء
کاربرا	هەڤ پشك	شەریك	شريك
کارت (ع)	پلیت	پلێت	بطاقة
کار ئاژو	مرۆڤێ کاری بکەت	پیاوی کار	أهل الخبرة
کارت دان	بلاڤ کرنا پلێتا	دابەس کردنی بیتاقە	توزيع البطاقة
کاردانە	مالێ بچیکێ گیان بەرا	مندالّ دانی ئاژەل	بيت الرحم حيوانُ
کارخانە	بنگەهێ کارکرنێ	بنکەی کا	معمل
کارامە (ب)	تورمبێل، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە زمانی بیانی	ئوتوموبیلی ئێمە	سيارتنا
کاربین	شۆل دیتن	کاربینین	اجاد العمل
کارکر	شۆل کەر	کار کردە	عامل
کارك	تێشکێ بزنێ	کارژەلە	صغير المعز
کارد	کێرك	چەقۆ، کێر	السكين
کارادان	ڤەدانا کایێ	کا لێ کردن	خذ التبن

کارگه	بنگەهێ شۆلی	بنگەی کارکردن	مكان العمل
کارگەها پێشەسازیا چینێ	بنگەهێ کارلەچینێ	کارگەی چنین	معلم صناعة الغزل
کارگێر	رێڤەبرنا کاری	بەڕێوەبەردنی کار، سوڕاندنی کار	إدارة العمل
کاروان	کەسێ کارێ کرین و فروتنێ بکەن	بازرگان	تاجر
کاروباری کارگێری	شۆلێ کارگێری	کاری کارکردن	إدارة شؤن الادارية
کاروبارێ تەکنیکی	شۆل و مۆلێت هونەری	کارو باری هونەری	عمل الفني
کاروباری قانونی (ع)	شولێت قانینێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	کاروباری یاسایی	العمل القانوني
کارێز	سەرەکانیا ئاڤێ، هندە جارا ژی بۆ گەنجینا بکار دهێت	سەرچاوە ئاو، سەرچاوەی گەنجینە	مصدر العين الماء، البمصدر الخزينة
کاردەست	دەستی کارین	دەستی کارکە	عمل يدوي
کاروکۆك	راپێچ	خۆپیچان	كبس
کاری	ئەڤە گیایەکێ بهاریە خەلکی دکەنە شیڤا	کاردی	قيصوم
کاریتا سنگی	هەستی پەحنی سنگی ئەوی ئەو هەستیێت قەفەسێ پێڤە دگرن	کاریتەی سینگ	القفص الصدري
کاریته	جۆتك	کاریته	أخشاب او عظام يسند عليها شيء

كاریتا سنگی	ستیا راكێش نەوا پەرەستێت سنگی پێ خو دگرن	كاربەسەی سنگ	العضم القفص
كاریتێ پشتێ	مۆركێت پشتێ نە، ستینا پشتێ یە	بربڕەی بشت، كاریتەی پشتی	العمود الفقري
كارمەندی	شۆل زانی	كار زانین	خبير
كاریش	ئەڤە گیایەكێ كەسكە دچینن ژ بۆ كەوالا د ناف مێرگادا	گیایەكی سوزە لە ناو مێرگا دەڕوێ	الحشيش تنمو في المراعي
كارسازی	شۆل كەری	كاركردن	صانع العمل
كار	كەهر، ل سوندا جهەكی تایبەتی چی دكر د خانیا دا بۆ عەمبار كرنا دان و دكاكی، كارا سەغی پا پەقی	كایەن	مكان لحفظ الحبوب في البيوت
كاژ	ئەڤ دارەكا هەردەم كەسكە ل چیای ئاخاوی سۆربیت شین دبیت، سەیرانا بن كاژێت زاویتە دخۆشن	دارێكی هەردەم سەزە	الصنوبر
كاژین	١- خەلكێ دەڤەرا كاژ لێ بن. ٢- ئەڤە بۆ پرسیاركرنی ژیان گوانێ یە	١- دانیشوانی كاژە ٢- ژیان لە كوێ یە	أين الحياة
كاغەد	كاغەز، بەرپەر	كاغەز	ورقة
كافێر	كۆتر	كۆتر	حمامة
كاغەز بەر	بەیام بر	نامە بەر	رسول
كاڤر	بەرخێ نێك صالی خودان	كاور	الخروف

	دکەن		
کافزینم	حەلاندن	تاوانەوە	رغوة
کافلان	کافل	کیفە	مجلد
هگ/ یێ بێ دەستەك و کافلانە، حوسنی / ل ٤٧٣			
کافل	١ – ڤەماییێت خانیا. ٢ – خەرابە	١ – پاشماوی خانوی کۆت – ٢ – کەلاوە خەرابە	آ ثار البیوت القدیمة، الخرابة
کافل کێش	ئەڤە کیفە پەچێ دکەن بۆ خەنجەر و شیرا دابهێنە پاراستن	کەول کێش	سحب کیفة
کافلانێ خەنجەرا	کیفی خەنجەرا ژ قوماشی ئان ژی ژ چەرمێ چێ دکەن	کیفەی خەنجەر	البیت الخنجر
کافا شەڕی	مەیدانا شەڕی	مەیدانی شەر	ساحة القتال
کافار	دەڤەر	ناوچە	ناحیة
گاشکرن	خشاندنا خارێ	خوخشاندن کاندیە خوارەوە	زحف إلی الأسفل
کاك	برا	کاکە	الأخ
کاکەیی	ناڤێ هۆزەکا کوردانە ل دەڤەرا کەرکیك	کاکەیی	اسم قبیلة کوردیة
کاکل	ناڤك	ناوکە	لب
کاکلا گیزێ	ناڤکا گیزێ	ناوکە گوێز	لب الجوز
کاکلا باهیڤێ	ناڤکا باهیڤێ	ناوکە باوی	لب لوز
کاکولکا گولجسکی	ناڤکا گورچیلە	ناوکی گورچیلە	لب الکلیة
کاگول	دوروسەر کیا پرچێ	دوو سەرك بوونی پرچ	ذوابة، قصة

کال (ك)	پیر، ب صال ڤەچۆیی، باب کالێ من چو حەجێ	پیر	شایب
کالێ	دەمێ پیریێ، ناڤێ واتایی	کاتی پیر بوون	عند الشیخوخة
کالینی	پیریی، ناڤێ واتایی	پیراتی	البشیخوخة
کال بوو	پیر بوو	پیربوو	أصبح شیخاً
کالك	ئەڤە هندە پێلاڤن ژ چەرمی ئان ژی ژ بەندکا چێ کە بۆ سەر بەفرێ	کەلاشی بەفر، کەوشی بەفر	الاخذیة الثلجیة
کالکێت گەمارێ	ئەڤە پێلاڤێت کەڤنێت کوردینە	کۆنە پێلاوی کوردیە	احذیة قدیمة
کالکا خاڤەنی	پێلاڤا کەڤنا کوردیە ژ هریا ڤەچری دکر	کۆنە پێلاوی کوردیە لە خوری خاو کراو دروست دەکر	احذیة قدیمة کردیة کانت تصنع من الصوف
کانێ	لە کیڤەیە، ل چ درێ یە ئەڤە بۆ پرسیرا بکاردیت، کانێ بزاڤا کوردا	کوانی یە	أین
کانینا ئێکێ	کانوونا عەولی	بەفرا ب بار، کانونی یەکەم	کانون الأول
کانی سپیێ	ناڤێ گوندەکیە ل سەر توخیبێ تورکیا	ناوی گوندێکی سەر سنوری تورکیە	اسم لقریة حدودیة
کانی ماصێ	ئەڤە ناڤێ گوندەکیە ل کوردستانا عیراقێ	ناوی گوندێکە لە کوردستانی عیراقی	اسم لقریة في کوردستان العراق
کانیکا خووهێ	کونێت خووھ دەردانی	کونی ئارەقە دەردان	المسامیة الغدة

			العراقية
کانیکا میزێ	کانیا میزێ ل ناڤ گولچیسکێ دایە	کانی میزە لە ناو گورچیلەدایە	الغدة البولية في الكلية
کانیکا ئاڤی	ژێ دەریا ئاڤێ	کانی ئاو، کانیاو	منبع الماء
کانیکا گازێ	ژێ دەریا گازی	کانی نەوت	منبع النفط
کانیکا قیری	ژێ دەریا قیری	کانی قیر	منع جير
کانزا	مەعدەن	ئاسین	معدن
کامباخ	خراب	خەراپ	سوء
کامباخ تر	خراب تر، گەلەك خراب	خەراپ تر	أسوء
کامباخي	خرابی، ناڤیّ وانایيە	خەراپی	سوّي
کاهر (ئاك)	کار	کایەن	مخزن من الطين مقفل
کاهو (ك.خ)	خەس، بەلگێ کەسکێ چەحن ب خاڤی دخۆن	حاس	الخس
کاولگە	خراب بۆیی، کاڤل	خەرابە	منهدم، أثر
کاوەر	دێ وەرە، بۆ داخازیێ یە	دەی وەرە	يلا تعال
کاودان	دوێ چێ بوونی دایە، حالەتی دا	بارودۆخ	الظروف
کاوندا (ك.ر)	کابەرزە	کابزرە	أين ضايع
کاویری	کا ئەودر	کانی ئەو شوێن	أين تلك المكان
کاوی	بۆ نێر، تێتە بکار ئینا	کا ئەو، بۆ نێرە	أين هو
کاوێ	بۆ مێ، تێتە ب کارئینا	کا ئەو، بۆ مێیە	أين هي
کاوا	بۆ کەسێن نە دیارێت کۆم	کانەوان، بۆ کەس نادیار کۆ	أين هم
کەپەر	بێ شۆل	بێ کار	عاطل

کەپەزە	خون گران	خوێن گران	ثقيل الدم
کەپەنەك	ئەڤە رەنگەکێ چوخکێت دریژن ژ هریێ چێ دکەن، ئەڤە کەپەنەکێ شڤانێ مەیە	کەپەنە، چوغە شوانان	لبس الراعي في الشتاء
کەپر	چێ کرنا سیبەرێ ژ دارا	کەپر	قمرية
کەپرەشین	ناڤێ عەیدا جیهایە	ناوێ جەژنی جولەکەیە	عيد المظلة عند اليهود
کەپرا مێوی	دارن دانتە سەر ئێك مێوە خو دهاڤێتە سەر، قەمەریا مێوی	کەپری مێو	قمرية العنب
کەپرۆك	کەبرکێت بچیك	گەبری بچووك	المظلة الصغيرة
کەپی (ئاك)	دفن، ئەڤە چیە ب کەپیاتەڤە	لووت، کەبوو	الأنف
کەپ	دفن	کەپوو	الأنف
کەچەلۆك	ئەڤە شیڤە چێ دکەن ژ دانهێرك ویشك	شوێی برۆشی ونسیکە	نوع من أملة
کەچەلی	ئێشەکە سەرێ گوهێت بەندی دگریت و کول دبیت و مێ ل دجهی شین نابن هەر تشتەکی ب مێ ئەڤێ نەساخیە تێتی ژ پیسێ	برین جاربوونی سەر و گێلاك، کەچەلی	اقرع
کەچەل	بێ مێ، زێتەلو	کەچەل، بێ موو	بلا شعر، أقرع
کەد (ع)	کار، شۆل، ئەڤ یەپڤە یا کوردی، ئەزێ کەدەکا حەلال دکەم	رەنج	تعب

کەدا ملا	شۆلی دەستا	رەنجی شان	تعب الأكتاف
کەدا پاقژ	ب تازەیی کار دکر، ب حەلالی کاردکر	کارکردنی پاك	عمل نظيف
کەدینك	ئەڤە ئامالی ئاڤ نینانێ یە، شتی گوزکانە	جۆرە گۆزیەکە	نوع المتربية
گەتەوی	ئێشا پەزیە دەرولێڤێت وا کول دبیت	نەخۆشی مەرە دەم و لووتی بریندا دەبی	مرض الاغنام تلتهب الفم والأذن
کەتیە سەر	بۆ کارەکی دینژن دەمێ مرۆڤ هەربکە ددەستی من یی کەتیە سەرا	لێ داهاتی	تعود على
کەتیك	قەت، ئەڤە پەرندەنەشتی پۆرانەن ب رەنگی ڤەبەلی پیچەك مەزن ترن ییێت کۆچەرن	قەتێ	طير دراج
کەلکانێ	ئەڤە یاریە کچك دکەن ب پێنج بەرکا، ناڤێ واتایی	پێنجوکانێ	لعبة مع خمسة حجر
کەراهی (ع)	حەژێ نەکرن، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە ل هندە دەڤەرێن کوردا تێنە ب کارئینان	حەزلێ نەکردن	كراهية
کەرەت (ك.خ)	جارا	جار	مرات
کەرەم	ڤەنجی ل گەل داکرن	چاکە لە گەل کردن	
کەرەس	شینایی	سەوزایی، تەسکایی	الخضر
کەرب	هەمبەری راوستیا،	رق بەرلێن، کەب	حقد

	حەزنەکر		
کەربین	یێب مکەرب، هەڤرکێن، تو مرۆڤەکێ کەربین نین	رق هەلگر	حقود
کەر بکەر	پرت پرت	پارچە پارچە	قطعة قطعة
کەرەم بکە (ع)	بفەرموو، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، کەرەم بکە دابچین	فەرموو	تفضل
کەربوو	قەدبوو	پارچەبوو	قطع
کەڕبووژ	نەساخیا گولێ نەبوونی لێ یە	کەڕبوو، ناتوانی بیستی	اصبح اطرش
کەر ب گرتی	مان ل سەر ئاخفتنا خوو	قین گرتی، کین گرتی	تصلب الرئي
کەربۆکێ	کەسی کەرب بیت	کەس ڕق هەڵ گر	انسان حقود
کەرب رشتن	کریارەك کر حەتا خۆ بێ دل هین کر. کەربا خۆ ب پلێدانا من رشت	رق رژاندن	تنزيل الحقد
کەرب شکاند	نەهێلانا دل نەخوشین، سەیدای کەربا خو شکاند ب ئەزموونەکێ	رق شکاند	کسر الحق
کەڕبوو	گوهـ راوستیان ژ کارێ بهیستنێ	گوی لێ نەبوون، نەبیستن	أطرش
گەربین	کەربۆکی، براستی تو مرۆڤەکێ کەربۆکینی	رقێن	حاق
گەرب هەلگر	کەسێ ریۆکی	کەسی رق بەرقێنت	الشخص الحاقد
کەربەش	ئەڤە کیایەکێ کەسکە	گیایێکی سەوزە گەلاکانی	نبتة أخضر

	بهارا طین دبیت بێ رەع سری یە کەر حەزی دکەن	یا نەوۆحی دەرکە کەرو گوللە حەزی لێ دەن	تسمو في الربيع
کەرە بو مانی	بێ دەنگی، نە ئاخفتن، ئەڤەو پا ربە زارۆك دكەن	لەلان لوبی	صمت
کەرەبوم	نە ئاخفیان	قسە نەکردن	عدم الكلام
کەراتا مرنێ	رووح دان، ل بەرمرنێ بوون	رووداِن	سكرة الموت
گەرچۆڤە	مرۆڤێ ئاقل سڤك	کەسێ ئاقل سووك	الغير عاقل
کەراخ	دبێژنە کەسێ چاڤ دێریا برنجی بکەت	چاوەدێر کەری برنج	حارس سقي الرز
کەرخ	جۆیا ئاڤێ	جۆگەی ئاو	قنال
کەرخ	کانیك	کانی	مصدر
کەرخازەرداڤێ	جهێ ژێ چێکەر زەرداڤێ	بنکەی زەراو دان	القناة الصفراوية
کەرخا پەرینێ	جهێ تۆڤ ژێ هانتا جوت بونێ	شوێنی فرێ دانی تۆی جووت بوون	قناة قذف البذرة
کەرخاتۆ خاڤێ	جهێ ئاڤا تۆڤی	بنکەی تۆ واوی	القناة المنوية
کەرخا میزێ	جهێ میز ژێ چۆنێ	شوێنی میزدەردان	مجرى البول
کەرخا ئاڤێ	کانیکا ئاڤێ	کانیاوی ئاو	عين الماء
کەرخەخوە	جهێ خوە چێ بۆنێ	شوێنی ئارەقەردەر	القناة الغدة العرقية
کەرخین	وەصتیان	ماندوو بوون	كثير التعب
کەر	گولێ نەبوون	کەر	اطرش
کەردِر	دەرامەتە کەشتی گەنمۆکیە	چۆرە دانە وێلە وەکو	

		گەلە شارم پە	
کەردز	دزي كەرێ كەرا	دزی کەر	سارق الحمار
کەردی	تێ کەلن	تێکەل	المختلط
کەرك	مریشك	مریشك	الدجاجة
کەرك	نەگەهشتی	نەگەیوکال	غیر ناضج
کەرکێت باهیڤا	باهیڤ تەرك	چواله	لوز غیر ناضج
کەرکێت هژیرا	هژیرێت نەگەهشی	هەنجیری نه گەبو	التين غير الناضج
کەرکێت هنارا	هنارێت نەگەهشتی	هەناری نه گەیو	الرمان غير الناضج
کەرکێت هرمیکا	هرمیێت نه گەهشتی	هەرمێ ی نه گەیو	عرمت غير ناضج
کەرکێ کەراجی	بالدارەکێ رەنك كەسكە سەرێ بهارا دەرکەڤن	بالدارێکی سەوزو له بەهار دەردەچی	طير أخضر اللوان
کەرمێز	ئەڤە هندە مێشێت رەشێت مەزنت د چمە سەر پشتا کەرا خوینا وا دمێژن	مێشی خوێن مژی کەر	الذبابة الكبيرة سوداء اللون
کەرکەرە	زەلامێ مەزن و بێ ئاقل	پیاوی گەورە و نەزان	رجل أحمق
کەرێ پەزی	برەکا پەزی	مێگەلە مەر	قطيع
کەرێ میها	برەکا پەزێ سپی	مێگەلە مەرێ سپی	قطيع أغنام
کەرێ بزنا	برەکا پەزێ رەش	مێگەله مەری رەش	قطيع اغنام الماعز
کەرکول	ئالفێ کەوالا	خۆراکی ئاژەل	علف الحيوان
کەر	گوه درێژ، کەوانی یاری	گوێ درێژ	الحمار
کەرەك	پرتەك	له تێك	قطعة

کەرکەك	پرتکەمك، ناڤێ بچیك کریە	لەلیکێك	قطعة واحدة
کەرە	بێ دەنگە	کش و مات	السکوت
کەرکیك	ناڤێ باژێرەکێ کوردانە، خۆ چەماندە	کرنۆش بردن	الخناء
کەروان	قەیرەوان، ناڤێ باژێرەکیە	قەیرەوان	قیروان
کەرەنگ	کەنگر،/ گیایەکی بهاریە یێ ب ستریە	کەنگر	
کەزاخە	برینا پرتێت زێدە ژ تایێت دارا	موتور بەکردنی دار، برین ئەو زیادانەی کە بە دارەوە هەیە	تقلیم
کەزاختن	کارێ برینا دارا، کارێ چێ کرنا بەرێ دارێ	موتر بەکردن	عمل تقلیم
کەز	پەری، ستارە	پەردە	ستائر
کەزانا زرِ بێمك	ئەڤە ژێ بێمکێت کەزانانە بەلێ گرترن	ووردە قەزوان	حب الخضر ناعم
کەزان	کەزوان، کەسکین	قەزوزان	حب الخضر
کەزانا بێمگ	ئەڤە ژ کەزانێت هیر و شرین و ناسکت	ئەو قەزوانەش وردە و شرین و ناسکن	حب الخضر ناعم
کەزەب (ك.ر)	١- جەرگ، مێلاگ ٢- بوریا خوینا پاقژ یا مەزن	١- جەرگ، معلاق ٢- بۆری خوێنی پاك	الشریان الابهر
کەزی	بادانا پرچێ	بادانی قژ	الضفیرة
کەژی (ك.ر)	دەزی، بەنگ	دەفوو، بەنە	خیط مبرم
کەژ	سپی و ئارە	پاك و سپی	نظیف و أبیض

کەسك	ئێکە ژ رەنگێت رۆژێ	سەوز	أخضر
کەسك و سۆر	ئەڤە چێ بوونا رەنگایە ل ئەسمانی دەمێ باران ئێتا پاشی دبیتە صاهی دلۆپەکا بارانێ شەوقا رۆژ ی لێ ددەت رەنگ د ناڤدا دشکێت و ئەڤ ریدانە رەنگا ل عەسمانی چێ دکەت	دروست بوونی رەنگ لە ئاسمان، سەوز و سور، پەلکەزێرینە	قوس القزح
کەسکان	کەزوان	قەزوان	حب الخضر
کەسکێن	١- ب سەر کەسکی ڤە، ناڤێ مەعنەویە. ٢- یێب خەم، یێ لێڤ شین	١- سەوزین ٢- بەخەم	المخضر، مقهور
کەسکاتی	رەنگی کەسك	سەوزایی	خضري
کاسکایی	رەنگی کەسکی لێ ، ناڤێ واتایی یە	سەوزایی	خضري
کەسکاڤ	ئاڤا کەسك	ئاوی سەوز	ماء الخضر
کەس ناڤ	ناڤ نیاس	کەس ناو، ناس ناو	کونیة
کەس و کار	مرۆڤێت مرۆڤی	خزمووکار	اقرباء
کەسەر	کول و کۆڤان، خۆکی	خەمباری، خەم و خەفەت	قهر
کەسپ (ع)	کار، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە ژ (کسیب) یا هاتی	کار	عمل
کەسپ و کار	شۆل و کار	کار	عمل
کەسبین	شۆل	کار	عمل

گا/ تەمایی ژ دەولەمەندانە مەردی ژ کەسیانە

کەسرەوان	١- رەنگەکێ دەرسۆکانە. ٢- ناڤێ دەڵەرەکێ یە	جۆرە سەرپۆشێکە	

کەسکەوان	نافێ مەزارەکی یە	ناو شێخێکی موبارەکە	اسم لمکان مبارك
کەسداندن	پەسەندکرن	بێ رازی بوون	تأیید
کەسشی وان	چ ژوان	چ تاقیان	لا أحد منهم
کەسوك (ك؟ر)	هێتیم	سێووی، بی باب	یتیم
کەسی	جھ نافێ کەسێ نادیارە	چێ ناوی کەسی نا دیارە	ضمیر شخص غیر معروف
کەسلە	پیسایێ دەوارا	پیسایی وولاغ	فضلاة البغل
کەستی نەزان	١- بەرزە. ٢- نافێ دەڤەرە لێ یە ل بارێزگەھا هاڤلێر	بزر	مجهول، اسم لمنطقة
کەسێ	کەس نە	کەسەك	لا أحد
کەسیرە	هیلاك بوون	ماندو بوون	تعب
کەسیرە بووە	پێتی بوون	وەستان لە کار	شلل
کەسایەتی	کەسی	کەسی	شخص
کەشك	دەوێ هشك کری	دۆی ووشك کراو، کەسك	
کەشکەلە	داغصە	داغصە	
کەشکول	هەمی رەنگ تێدا، ئامانی فرەهێ هەمی تشت تێدا	هەمو چۆری تیا	
کەشك هسین	کەشك حەلاندن	کەشك سوونەوە	إذابة کشك
کەشك	دەلال، گازکەرێ کریارا	دەلال	دلال
کەشەفرێتی	خەبەر	جوێن	الشتیمة

گا/ ژ بەر کرێتی و کەشەفرێتی یێ دگوتە خەلکی

کەلکانی	گەرم	گەرم	منجنیق
کەفچك	ئامیری زاد خوارنی، کەچك	کەوچك، ملاك	ملعقة
کەفسە	زك چۆن وەکی کلمیش	زك چوونی چلمن	زحار
کەفن	کەت	کەوت	وقع
کەفکی	کەڕوو، پیتیتکی	کەڕوویی	فطري
کەفەلاندن	کەڤل کرن	کەولاندن	سلخ الجلد
کەفیك	پەرۆکێ چێ کر بۆزوها کرنا دەست و دفنێ	پەرۆی دروست کراو بۆ پاك کردنی دەم و لوت، دەستە سڕ	منديل
کەفش	دیماهیچکا دەستی	هەنگل	ابط
کەڤانووك	قۆسك	دار لاستیق	جتل
کاڤانوو	چاڤ دێر، زێرڤانی	چاودێر کرن	مراقب
کەڤان	زنبرك	کەوان	قوس
کەڤچی (ك.ر)	کەفچك	کەوچك	ملعقة
کەڤەر	١- گیان بەری سپی ٢- رەنگی سپی، ئەڤ بزنەیا کەڤەرە	رەنگی سپی	أبيض ناصح
کەڤر	بەرێت چیای یێت مەزن	چەو، پەردی گەورەی چیا	الاحجار الكبيرة في الجبال
کەسر	ئەو کەسکاتیا سەر ئاڤێ	قەوزە	اخضر على السطخ الماء، اسفنج
کەڤزکی	کەسکە تیا سەر ئاڤێ گرتی	قەوزەیی بوو	اسفنجي

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
کەڤا گۆپالی	پشکا چەمیای یا کۆپالێ	سەرروەی گۆپال	رأس العكازة
کەڤژك	ڤەدانا چەرمێ سەری ژ بەر هشکیا سەرێ کێم دوهن	تۆشکە	قشرة
کەڤ	بەریباری	بەرووبار	الساحل
کەڤشکێ سەری	تیفلکی بن پرتی ژ سەری ڤە دبیت ژ بەرحشکیتی	تۆشکەی سەری	قشرة الرأس
کەڤگیر	کەفچکی مەزن یێ ترشکا پێ تێك ڤەددەت	کەوگیر	الملعقة الكبيرة
کەڤل کرن	ژێ ڤەکرنا چەرمی ژ کۆشتی	کەول کردن	تسلخ الجلد
کەڤل	پێستی سەر گۆشت	کەول	جلد
کەڤلیژانگ	کەڤلی کەوالا	پێستی ئاژەل	جلد الحيوان
کەڤلەژەنك	کەڤلی کیان بەرا ئەوێت هێشتی درست نەبۆین د گەرا راژیانێ دا	قۆزاغە	شرنقة
کەڤلەتووك	کیسەلە	کیسەل	سلحفـاة
کەڤال	دەپ	تەختە	لوحة
کەڤز	کەسکاتیێ سەر ئاڤێ	قەزە	حالب
کەڤنك	شدانکا سەری	سەری پێ دەبەست	رباط الرأس
کەڤنار	پرتا بەرێت مەزن یێن خاتێت مەزن، ئاڤاییێت کەڤن	تا شەبەر دەگەورە، دێرینە خانوو	أحجار كبيرة أثرية
کەڤنە	هەر تشتەکێ ماوەیەك ب سەردا بچیت، ئان پێت بکارلیان کوهنە	کۆنە	قديم

کەڤان ژەن	چێ کەرێ کەڤانێ	دروست کەری کەوان	حلاج
کەڤی	دارێ رەخ مژخلکا	داری رۆخ مۆخەل	
کەڤیا بێژینگێ	دارێ رەخێت بێژینگی	داری رۆخ بێژینک	
کەڤی	١- ڤێ پەیڤێ بۆ کەوالێت دوو سێ رەنگ هەبت. ٢- لاندکا زارۆکا	١- هەبوونی زیارتر لە دوو رەنگك لە ئاژەلا ٢- لانگ	وجود لونان أو أكثر في الحيوان
کەڤۆك	رەنگەکێ پەرێندایە ل چیای یێ هەل	بالندیەکە لە چیای هەیە	طير جبلي
کەڤۆت	دارەکا هەردەم یا کەسکەیا سیما گرۆڤرە دارێ وێ بۆ هندە ئامێرا ژێ چێ دکەن یێت دارێ	دارێکی هەمیشە سەوزە لە جیای هەیە	شجرة دائمة الخضر
کەلەپور	کەلە پێرت، میرات، ئەڤە پەیڤە یا چێ کریە	لە پاشی مانەوە	ورث
کەلەتۆر	کەڤشکی سەری	تۆشکەی سەر	قشرة الرأس
کەلەخ	لاشە، قیافەت	هەیکەل، پەیکەر	القيافة
کەلەژان	گەلەك گەرم، گەرم گەرمی	قرچەی گەرمی	شديد الحرارة
کەلەژی	هەستیێ دیماهیا مۆرکێت پشتی	کلینجە، الجۆ جۆ	عضم العصعص
کەلەڤاژی	رەنگەکێ خۆ درێژ کرنێ یە دا رەحەت بیت	خوپان کردنەوە، حەسانەوە	ارتياح النفس
کەلەکابەرا	گژنەبەرا کەتنا یبەرال سەر ئێك	گژەبەرد	متراكم الاحجار على البعض
کەلەك ڤان	گەمی ڤان	گەشی وان	بحار
کەلەسوار	سیارێ زیرەك	سواری ئازا	الفارس الماهر

کەلەش	کەیف خۆش	رووخۆش	متفائل
کەلەش	کەلەخ، لەرم	مەیت، مردوو	میت
کەلەشی	چەتە، زەلامێ ب پارەگرتی	پیاوی بە پارە گیراوە	رجال مأجورون
کەلەشی	گەلی	بۆ گەن	جیفة
کەلێشی	ژێك ڤەکەن د ناڤرا	لە ناوە وەشەقی کن	شق الجسم
کەلەم	ئەڤە کەسکاتیە کە بەلکێت شتی تەبکا لێ تێن و ئەو بەلگ دچنە دناڤکرا، نازێ داکەلەما بکەین ئیبراخ	کەلەرم	اللهانة
کەلەم	سەر بڤری تیژ، سیابەندها تەهەلاویستی ب کەلەمێ دارێ ڤە	سەری تیژ	الرأس الحاد
کەلەم کرۆتی	بریندار بوو ب تشتکی بەر بکڤیت، دەستی من یی کەلەم کرۆتی بۆی ب خەپارێ ڤە	برین بوو	جرح بسبب شيء ذو رأس مدبب
کەلب	تیڤل	توێکل	قشرة
کەلب کر	تیڤل کر	توێکل کرد	مقشرة
کەلباند	تیڤل ژێ ڤەکر	توێکل لێ کردەوە	ازالة القشرة
کەلب گرتی	تیڤل گرتی	توێکل گرنەوە	تقشرة
کەلب دابر	تیڤل ژێ ڤەکر	توێکل لێ کردەوە	أزالة القشرة
کەلدابر	سەردابر	هەڵ خەلەتاند	خدع
کەلاژتن	ژێك ڤەکرن	لێك کردنەوە	تشریح
کەلا	١ – قەلا، کەل، ناڤایێ مەزن، شیروان لەکەلا	قەلا، ئێشی	قلعة، ألم

ئامێدیێ دیتە.

٢- کول

کەل	گەرم، تهن چۆیێ، ب هاڤینا ئاڤ کەل دبیت	گەرم	حر
کەلهك	قەلب، تیڤل گرتی	توێکل	قشرة الجرح
کەلشتی	گورای، ژێك ڤەکری	لێك کراوە	مشرح
کەلیشە	بەرچاڤ کردنا نمونەیگێ	نمونە	نموذج
کەل کیشك	دارکێ ئیشیێ تری ئەوی تلی پێڤە	ئەو دارە کە ئێشوەی دروست دەکا	
کەلۆتی	ب ددانا خارن دشکاند	بەزار شکاندن دخواردن	کسر بواسطة السن
کەلۆتك	تۆڤلك، تشتی ب ددانی بشکێنن	تۆفم، ناوکە	جرزات، مکسرات
کەلی کیشك	ئەڤە گیایەکی د کەلینن و دخۆن	جۆرە گیایێکە دەکولێنن و دەخون	نبیتة تغلی ثم تأکل
کەم کەم	پیچ پیچ، کێم کێم	کەم کەم	قلیلاً قلیلاً
کەمانچە	ئامیرێ ئاوازایە	ئاواز لێ دەر	آلة موسیقیة
کەمەر	قایش، ژن و مێرد کەنە پشتا خۆ	پشدێن	الحزام
کەمەرا ئەردی	خەتا ئێکانی	هێلی یەکانی	خط الاستواء
کەمرا پشتێ	گرێ دانکا پشتی	پشدێن	حزام الظهر
کەمەر بەند	پشت گرێ دای	پشدێن بەستە	رابط الحزام
کەمباخێ (ع)	نەبوونی، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، کورەیێ	١- کەمایەتی ٢- کوێرەوەریە	لا یوجد، عدم

هگا/ نەقسێ هوین سەردابرن -- بەس گوه بدەن کمباخێ/ ئالبەند ٢٢٦

کەمەرزێر	قایشکا زێری	پشتێنی زێر	حزام الذهب
کەمگ	پیچەك	تۆزێك	قلة
کەمڕوو	لخالین، لەوشارتی	داپۆشین	محجوب
کەمۆ	دانای	دانراو، زانا	مألوف، عبقري
کەنیشك	کەنین، ناڤێ بجیك کریە	پێ کەنین، ناو بچووك کراوە	ضحكة
کەنکەنە	زەلامێت مەزن د کارێ خۆدا، دەمی ئەز چۆیم من ئتو کەنکەنە دیتن ئەز ڤەلەرزیم	پیاوە خاوە پایاکان	رجل أعمال
کەندەك	خەندەگ	چاڵ	خندق
کەندال	سەرنشیڤیا گرکا	بەردو خواربوونی گرد	وادي منحدر
کەندر	وەریس	گوریس	حبل
کەنگرۆك	١- بزمارۆك ٢- کوشتی زیدە ب پیا ئان دەستی ب ئەگەرا قوسیانا گۆشتی چێ دبیت	١- بزمارۆك ٢- کۆشتی مردووی پێ و دەست	مسمار القدم، نوع الشؤلول
گەنگر پەڕ	ئەڤە گیایە دەمێ بهارا چێ دبیت خەلك دخۆن	کەنگر	
کەندیل	قنارە، پێڤە هەلاویسك	قەنارە	القنارة
کەنگی	کیشك دەمی	کەی	أي الوقت
کەنی	بشکورین	پێ کەنی، خەندە	ابتسامة الضحك
کەهنی (ز)	کانی، کانیا ئالی	کانی ئاو، چاوی ئاو	عين لماء

کەهل (ع)	کال، ئەڤ پەیڤەیا کوردی کریە ل دەڤە شینگار	پیر، بەسالا چوو	الشيخوخة
کەهبانی	کابانی	کەیبانو	ربة البيت
کەهرك	کارك، تیشکی بزنا	کاریلە	صغير الماعز
کەهر (ئاك)	کار	عەمبار دانەویلە	
کەکل (ك.ر)	مەو	کەو	قبج
کەو	١- ئەڤە پەردارەکێ دەنگ خوشە ل چیایێت کوردستان ٢- کرێت	١- کەو، ٢- ناشرین	قبج، قبيح
کەوباز	خودان کەرێ کەوا	بەخێو کەری کەو	مربي القبج
کەو گیر	نێچرڤانی کەوا	کەو گیر	صياد القبج
کەوێ شەڕی	کەوی خورت	کەوی ئازا، شەڕی پێ دەکەن	قبج الجيد
کەوال	گیان بەرێ گۆشتی، تەڕش و تەوال	گیان لە بەری گۆشت	الحيوانات اللحمية
کەوالێ چاندنی	گیانە بەرێ یۆ چاندنێ تێتە ب کار ئینان شتی گا	گیان لە بەری بۆ چاندوە	الحيوانات تستعمل في الزراعة
کەوالێ خودانکر	تەڕش خودان کرن	بەخێوکردنی مالات	تربية الأغنام
کەوالێ گرێ دان	تەڕشی حەبسی کرن	ئاژەل بەستنەوە	ربط الاغنام
کەوالێ تازەکر	تەڕش شیشت	ئاژەل شوشتەوە	غسل الأغنام
کەوالێ داری	خودان کرنا تەڕشی	مالات بەخێو کردن	تربية الاغنام
کەواسك	گۆسکێ ئاڤێ بێت ئامێدیێ	گۆزەی ئامێدی	المشرب عمادية
کەواند (ع)	ئێخست ٢- دەمێ	١- بەردان ٢-	١- اسقاط

	بیرنەکی تازە بکەب ب دەرمانەکی	برژاڵدەوە برین	٢- تعقيم الجرح
کەیسێ خۆ	ئیرادە فەرزکرن، دەراڵی خو	ویستی خۆ	فرض الايرادة
کەیس	سیما	وێنە، شەکل	شكل
کەیس و فەسال	سیماو قامەت، شکل و قامەت، ئەڤە چ کەیس و فەساله تە بۆ مە چێ کری	سەر و شکل	الشكل والقامة

ه/ سونبلا لێ بەرزە بوون کەیسی و فەسال/ نا / ٥٦٧

کەیسین	یێب سیما	بەوێنە	ذو شكل
کتکێت هژیرا	ئەڤە باداکێت هژیرانە	هەنجری ووشك و بادەدە	تين يابس
کت	ئێك، بۆ هژمارا ئێکا دبێژن	تاك، یەك	الواحد، مفرد
کت کتە	ئێك ئێکە	تاك تاك	واحدة واحد، وحدة وحدة
کتبە سۆر (ع)	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە زارۆك و مەزن پێ یاریا دکەن کتبە، نڤیسی، سۆر، لایێ شکل ئەڤە بۆ پارادەمی د هەلاڤێت ڤێ پەیڤێ بۆ دبێژن	شێر و خەتن	كتبة و صورة
کتیبا رەش	مەسحەفا رەش	کتابی رەش ئاوێستا	الكتاب الأسود
کتە	دەنگ بۆ کرنە دەرا پشیکا	ختە	كلمة لطرد القطة
کتك	پشیك، کنێلك	پشیلە	قطة

کتك چاڤ	١- چاڤێت کێتکا ٢ ئەڤە دەنگەکێ تڤەنگانە کورد بکار دئینن	١ چاوپشیلەیی ٢- جۆرێکی دەبانچە بە پێشان کورد بەکاری دەهێنا	عين القطة، نوع أسلحة
کچك	قیزك	کچ	بنت
کچله	بچیکە	منال	طفل
کخه	پەیڤە ب زاردەڤێ زارۆیا مەرەم پیسیە	پیسە، ووتە یەکە لە ژێرزاری منالەوە	لفظة ينطق بها لطفل يبدو أنه وسخ
کچك (دت)	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، ناڤێ ئاگرێ	ناوی ئاگری کۆنە	اسطنبول الصغيرة
کچك ئەستەمبول	١- ئەستەمبوولا بچیك،	ئەستەمبولی بچووك،	عند الطفولة
کچیچکاتی	دەمێ بچیکیێ، ناڤی واتابی یە. ٢- د کچیچکا تیێ دا من شیر ڤەدخوار	کاتی منال	
کڕاندن	کرماندن	کرۆشتن	طحن في الفم
کراس	فیستان	عزیزیە	فستان
کراس گهۆری	١- گوهاڕتنا کراسی ٢- چونە بەردلۆڤانیا خودێ، مرن	١- گۆرانی کراس، ٢- مردن	١- تبدل الفستان ٢- الموت
کراس کورتەك	حلکێت ژنا یێت کوردی	کراس و کەوا	لبس المرأة الكردية
کراوی	کرەڤە	کراو، دووبارە کراوە	معمول
کرە بەرخۆ	بەرخۆ کری	لە بەر خۆی کرد	لبس

پەیڤ [illegible]	[illegible] کرمانجی [illegible]	[illegible]	زمانی عەرەبی
کرە غار	رەڤین	راکردن، ھاردان	رکض
کرە بەر	بەرووەرکر	بە پێشتی وەرکرد	وضع خلف
کرەڤە	ڤەکر	کردەوە	فتح
کرەکەنی	پشکوری	بێ کەنی	ضحك
کربوو (ئاك)	بی دەنگ بوو	فزەی لێ نەھات	سكت
کرە (ئاك)	بێ دەنگ	دەنگی لێ ناھێت	صامت
کر کە (ئاك)	بێ دەنگ کە، بۆ داخازی	کرکە، بێ دەنگی کە	اسكت
کرەك	بکڕێ بازرگانی	کڕیاری فرۆشیارێك	معميل
کرەك بازی	کڕیار زان	کڕیاری زان	خبير في الشراء
کرەگری	رۆندك ھاتنە هارێ ژ چاڤا	گریان	البكاء
کربوو	کاری بۆری دوەر، ب جهە ئینان دان	کاری رابردوو دوورە، کردبوو	يفعل
کرتۆپ (ئاك)	پتاتك	پەتاتە	بطاطة
کرتۆپك (ئاك)	پتاتۆشك، ئەڤە شتی پتاتاتن بەلێ نە پتاتن بخۆ	سەرکێت بتاتە	نوع من البطاطة
کر کرك	نەرمە ھەستی	نەرمە ئێسقان	غضروف
کرکرکا گوھی	کرۆژاگوھی	کرۆژەکی گوێ	صيوان الأذن
کر کرك	١– قورتین ٢– کرۆژە	١– قرقپرتێن ٢– کرۆژك	عضام اللين
کرفندك	حەفك کرێ دەرا	مل بەستێن	رباط
کرم	گیان بەرەکێ زراڤە و زھەمی رەنگا یێت ھەیت تۆ د ناڤ ھەمی تشتا دا چێ دبن ھەر تشتەکێ چێ ببت دەست پێکی کرمەر	کرم	الدودة

کرمێ بەلاتینک	ئەڤ کرمە بەس دچیتە داراگیزێ	کرمی بەپولە بەس دەچێتە داری گوێز	دودة فراشة
کرم کوژ	ئەڤە گیایەکی خەللك دخۆن دا ژکرما خلاس بن	کرم کوژەك	قاتل الحشرة الدودة
کرمێ قەسکێ	کرمێ ئاڤریس	کرمی ئاوریشم	دودة القز
کرمێ پۆشیك	ئەڤە کرمە کە ل دۆر خۆ کۆم دبیت وەکی دەرسۆکی دیت دەمێ بهارا دەردکەڤین	کرمێ بوشیدە، ئەو کرمە لە دەوری خۆی کۆدەبێ وەك دەستەسڕی لێ دێ	دودة تجمع حول نفسها تشبه قطعة قماش
کرمکێ ئاخێ	ئەڤە یێ رەنگ ڤە هوایی یە و یێ درێژە ل سەر ئاخێ و بن ئاخێ دا دژین خوارنا وی ئاخە	کرمی خۆل، لە ناو خول دا دەژی	دودة التربة
کرمێ عەردی	ئەڤە رەنگەێت سۆرن د ناڤ عەردی دژین یێت درێژن	کرمی زەوی	دودة الارض
کرمە سۆرك	ئەڤ کرمە دناڤ هژیرا دا هەنە ئو یێ رەنگ صۆرە	کرمی سۆر، کرمە هەنجیر	الدودة أحمر اللون، دودة التين
کرمیبوو	کرمی لێ دا	کرم لێ داوە	ضربه الدودة
کرمەك	ئەڤە چەکێ ژنا یە دکەنە بەرخۆ بۆ جوانیێ	جۆرە زێری تایبەتی بە ژنان لە بەری دەن	نوع من الصايقة
کرمۆك	گیان بەرێ شنی درست بۆیی	پیوپا	اليرقة
کرمە ماسوولك	گۆشتی زەندا	کرمە ماسوولکە	العضلات الزند
کرمە پەحن	کرمێ ڤان، ئەڤ کرمە ئاڤ	کرمی پان	الدودة الوحيدة

	گزشتی دا هەبە بی سی بە و بەحنە		
کرمە درێژ	کرمێ درێژ	کرمی درێژ	دودة طويلة الصغار
کرمە زراڤ	کرمکێ زراڤیك	کرمە دەزولەیی	الدودة الخيطية
کرمێ دەزیکی	کرمکی دەوزیکی	کرمە دەزولەیی	الدودة الخيطية
کرمانج	١- کورد ٢- گوندی ٣- کەسی ب کرنی بگرن	کرمانج	الاکراد
کرمانجي	زمانی کوردی، تو کرمانجی دزانی، ما ئەز کرمانجێ تەمەدێ هۆل من کەی	زمانی کوردی	اللغة الكردية
کرم شێلاڤی	ئەڤە نەساخیەکە ل پەزاپەیدا د بیت گەری یاوی هەتا مێلاکێ تژی کرم دبیت، دەرمانی وێ ئاڤ تیتنا هشکە	نەخوشی مەرە گەرو جەرکی پر دەبێ لە کرم	مرض تصاب الخراف الحنجرة والمعدة تمتلئ لدودة
کرۆتی	هەستی نەرم بووم	نیسك نەم بون	مرض الكساح
کرۆسك	هرمیکێت ئاقاری	هەرمێ چۆل	عرموط البري
کرنی	تەبۆ، گیان بەرەکێ هیرە	گیان لە بەرێکی وورده	الحشرة
کرنگ زەر	ئەڤە رەنگەکێ سیسانە دارێ وێ دخۆن یێ شرینە	جۆرێکی سوسیە دارەکە شیرنە دخۆرێ	خشب السوس
کرن	کارەکی بکەن، چاوکە	کردن	عمل
کرنە تێدا	د ناڤدا کرن	تێ حستن	وضع في الداخل

کرنه پال	بەپال دانان	به پال خستن	وضع في الجانب
کرنه دەر	دەرئێخستن	دەر کردن	طرد
کر	ئەڤە کارە، ب جهـ ئینان	کرد، کاری رابردوو	فعل
کرێ کار	ئۆل کەر	کارە کردن بە پارە	عامل
کرێت	نەیاب سەرك ڤە	ناریێك، ناشرین	قبيح
کرێت کر	بەلایەك ئینان سەری	ناشرین کردن	تقبح
کرێته	نه یا جوانه	جوان نیه	قبيحة
کرێت بوو	نەشرین بوو	ناشرین بوو	تقبيح
کرێ گرت	به هەق گرتن	به پارە گرتن	عمل بأجر
کرێ	هەقێ کاری	دەستمزی	أجرة
کریارێت بهزر	کارێت بهزر	کردەوەی بە هۆشی	فعل ذاكري
کڕیار	بکر	شت کر	الشاري
کڕیاس	پەرۆکێ هریێ	به رۆکی خوری	أقمشة الصوفية
کریارا داخازی	کاری داخازی	کردەوەی داخوازی	فعل أمر
کریارا رابۆری	کارێ بۆری	کردەوی ڕابردوو	فعل ماضي
کرایارا نەبۆری	کارێ نەبۆری	کردەوی رانەبردوو	فعل مضارع
کریارە	کارە	کردەوە	فعل
بێهز	کاری تەمام	کردەوی تەواو	فعل تام
کریارا بهێز	کارە نە یێ تمام	کردەوەی نا تەواو	فعل غير تام
کریارێن نەپەنی	کارا ب دزی ڤە دکەن	کردەوی بەدزی	عملية سرية
کرێن	دەنگێ دوهنێ گەرم	دەنگی رۆن	صوت الدهن
کریسك	سیسرك	قالۆچە	صرصر
کڕیارکار	شۆلێ کرینی	کاری کرین	عمل شراء
کریاری	بازرگانی	بارزگانی	تجارة
کزەبا	بابێ هێدی	شنەبا	نسيم

کز	دۆهنکی	دوناوی	دهيني
کزك	ئەڤە دیکەکی پەزیە د حەلیب و صۆز دکەن و پشکین دوهی چێ دبن	چزلیك	
کزە کز	زریان	کورزانەوە	تألم
کستی کەنێ	هەڕنێ	ڕاونێن	المطاردة
کشپل	ئەڤە پسیاسێ پەزی یێ هشکە، زبلی پەزی	قشپل	سماد الحيوان
کش کرن	مریشك کرنەدەر، کرنەدەر	دەرکردن	طرد
کشت و کێل	کاری چاندنێ	کشت و کاڵ	الزراعة
کشکە	بکەدەر، بۆ داخوازیە	دەرکە	اطرد
کشکەنێ	هەڕنی	بڕۆییێ	اذهب إليه
کخزێت پیڤازا	پیڤازێن هیرییێت چاندنی	ووردکە پیاز، فسکە پیاز	بصل ناعم
کفتك	صەاکا تری	سەبەتی تری	سلة العنب
کف کرن	دفت پاقژکرن ژ کلمیش	فن کردن	تنضيف الأنف
کفش	دیار، چ کفشی ی لێ بوە	ئاشکرا	إظهار
کفشە	دیارە، پرسیارا کفشە	ئاشکرایە	ظاهر
کفشی	دیاری، تو ییێ کفشی	ئاشکرایی	ظاهري
کفش کر	دیار کر، کەتن کفتن کر	روون کر	أظهر
لکفش بوو	دیار بوو، بەیان بوو، کەتنا وی کفش بوو	ئاشکرا بوو	ظاهر
کف گشیای	گەنی بوون، پەقشك ب سەرد کەڤن	فیشاوە	متعف بالفقاعات
کڤارك	ئەڤە ڕەنگەکی شینایی یێ بی بەلگە ورەنگ سپی	کوارك	فطرة

	هندەك تینە خوارن هندەك ژ دژەحری نە		
کڤان هەلگر	کەسێ شەرێ ب تیری بکەت	کەوان هەلگر	حامل القوس
کڤان	نیڤ خەلەکی	کەوانە، نیو بازنە	نصف دائرة، قوس
کڤانێ قەسرێ	سەرە دەرێ قەسرێ	سەری دەرگا بەکەوانە	قوس الباب
کڤلیرە	رەنگەکێ مارگیسکێك مەزنن	جۆرە مارمیلۆقی گەوریە	نوع من السحابة كبيرة
کڤان کەزەبێ	بۆرپیچکا خوینا دبەتە دلێ شتی نیڤ خەلکێ یە	کەوانە بەرێ خۆێن	قوس الأبهر
کلاڤ دەرسۆك	ئەڤە راپێچا بەرێ یە ژ دەستورا کوردی زەلام دەکەنە سەرێ خۆ	کلاوچەمەدانی	قبعة وكفية
کل	دەرمانکێ چاڤانە بۆ چوانیێ	کل، دەرمانی چاورەش کردن	كحل
کلێ سبحانێ	دەرمانکێ خودایی، کلی چاڤان بێ ئومبارکە	کلي چاو، کلي چاوە	كحل العين
کلێ چاڤا	دەرمانکێ چاڤا	دەرمانی چاو	كحل العين
کل چیڤك	ئەڤە دارکەکی دریژی زراڤە و یێ حلیە بۆ چاڤ کل کرنێ تێتە ب کارئینان	چاوکل دان بە کار دێ	قضيب العين
کلپێن	چ دەنگ ژ بەر نەهاتن	فزە نەهاتن	لا حس
کلپاتە	دەنگ ژ بەر نەهاتن	بێ دەنگ بوون، فزە نەهات	بلا حس

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
کلبتان	ئامرێ زێ دەرلیناان کێتا	گاز	كاز، نفط
کلدانك	کیفی کلی دکەنێ	کیفەی کل تێ دەکەن	كفية توضع فيها كحل
کلیك	تبل	ئەنگوست	أصبع
کلیکە گەورە	تبلا مەزن	ئەنگوستی گەورە	الابهام
کلس،/ کسل	گێچ	گەچ	جص
کلۆس	مکان	مکانی	مكان
کلۆم	دۆرا دەرگەها	قفل	قفل
کلیکا ملی	سەرێ ملی	سەری شان	عظم الترقوة
کلیکا دلی	نیڤا دلی	قولپی دل	لب القلب
کلۆڤانك	سەری سەر	سەران سەر	قمة
کلۆڤانکا سەری	سەری سەری	سەری سەر	قمة الرأس
کلۆڤانکا چیایی	سەر سەرێ چیای	سەری سەری چیا	قمة الجبل
کلۆڤانکا مناری	سەرێ سەرێ منارێ	سەران سەری منارە	قمة المنارة
کلۆڤانکا گری	سەرسەرێ گری	سەر سەری گرد	قمة التل
کم کمە	مارمیلك	مار میلۆق	حرباء
کم کەویس	ڤەرچکاند	پالا کردنەوە	تنظيف من الريش
کمباخە	نەبوورینێ	کەم باخە	القحط
کنە	گەرِیان	گەرِان بەشوێنیا	بحث عن
کنە	کورتە، نازی یا کنە	کورتە	قصيرة
کن	کورت، چ کی د چهای دابە	کورت	قصير
کند	نرم	نزم، نوی	قصير
کندکر	نرم	نوی کرد	قصره

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
کندك	پەیڤە بۆ ناڤی بچیك قرپی یە	بوی، کەر	جعلە قصیرة
کنفك	گیایەکە وەریسا ژێ چێ دکەن	جۆرە گیایەکە گوریس لێ دروست کەن	نبتة تصنع منها الحبل
کنێ	کورتێ، بۆ بەژنا بکار دئینن، بەژن کورت	بالا کورت، کورت	قصیر القامة
کنی	سەر کەچەل، برینێت سەری	سەر کەچەل	رأس القرع
کنجر	جلکێت کەڤن، پەرۆکێت کەڤن	کۆنە جل، کەچە جل	ملابس قدیمة
کنجرۆ	بۆ کەسێ هەردەم جلك دریای بیت	شرکە جلچ	تسمیة للشخص ملابسه علی طول قدیمة
کنج	جلك، کنچك، پاتە	جل	الملابس
کنجی	ریخەلۆییێن پەزی دەمێ پێ ڤەچێ دبن	گولینگە پسایی مەر	
کنێت	ژ پەیڤا قنێت یاهاتی	رەگەز	جنس
کێچك	روینشتی	دانشت	مستقر
کنجرۆك	ئەڤە سترینە خۆل دیر ل جلکا ددەت	جۆرە درکێکە	نوع من الشوکة
کنار	بۆرا، بۆ هیڤی ژێ کرنی	لە رێ	في سبیل
کندرووس	پەیڤە بۆ خەبەرا دبێژن	ووتەیەکە بۆ جون دان بەکار دێتن	کلمة تستعمل للشتیمة
کنێرك	ئەڤە دارەکە ل چیای شین دبیت خەلك بەرێ وێ دخۆن	دار کنێر	شجرة کنیر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
کنیات	قنیات	نازناوە، رەگەز	كنية
کنیشتە	ئەڤە دێرا جیهانە	ناوی ئەنجمەنی جولەکان	اسم كنيس
کنارێ خودێ	رێیا خوی	رێگای خوا	سبيل الله
کناری	بلیل	کناری	بليل
کنووس	حەسید	حەسود	بخيل
کنوژ	مچ	حەسود	بخيل
کۆپەك (ت)	١- بۆ مێرخاسیێ تێتە بکار ئینان ٢- پەیڤەکا کوردی کریە ژ ترکی بۆ کوردی. ٣- ترك دبێژنە صەی	١- بۆ ئازایی دێ	لفظة تركية تستعمل للشجاعة
کۆچەر	مشەختی، رەڤەند	گەرۆك، رەوەند	رحال
کوچەری	گەرِیایی	رەوەندی	مترحل
کوچك	تێشکێ صەی	تولە کەسەگ	صغير الكلب، جروة الكلب
کۆچکەر	مشەخت بوون	رەوەندبوون	ترحال
کوچیچانك	گەلەك بچیك، ناڤێ بچیك کریە	زۆر وورد	صغير جداً
کۆچ	بێ قۆچ، کیسکێ بێ کۆچ	بێ شاخ	بلا قرون
کۆچ کرن	بارکرن و چوون	کۆچ کردن	ترحال
کۆچ بەر	مشخت برن	بردنی کۆچ کەر	أخذ الرحالين
کۆچی	مشەختی	کۆچی	هجري
کۆد (ك. ت)	برار، کودەکی شیری	جام	طاسة
کۆ	کوم، لگەل	لەگەل، زائید	اضافة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانێ عەرەبی
کۆد	گومرك وەرگرتن	باج	ضريبة
کۆدبر	گومرك بر	باج بردن	أخذ الضريبة
کۆد چەمند	کۆم کرنا گۆمرکێ	باج کۆ کردن	جمع الضريبة
کۆد خارن	گومرك خوارن، هەڤی گومرکی خار	باج خواردن	أكل الضريبة، سريعة الضرائب
کوددان	گومرك دان	باج دان	دفع الضريبة
کۆد رامالین	گومرك ڤەمالین، ژ چ گومرکێ دا نەهێلان	باچ مالینەوە	كنس الضرائب
کودرادان	هەبوونا تێنێت گومرکا	باچ مالینەوە	خبير الكمارك
کۆدستاند	ژێ وەرگرتنا گومرکێ	باچ وەرگرتن	أخذ الضريبة
کۆد شلۆڤەکر	چەند زانینە ل دۆر گومرکا دیار کرن	روون کردنەوی باج	توضيح الضريبة
کۆد ڤەجەماند	گومرك کۆم کرن	کۆکردنەوی باج	جمع الضرائب
کۆد	چۆك	چۆك	ركبة
کۆدڤەمان	ڤەهێلانا گومرگا	مانەوی باج	ترك الضريبة
کۆد گەڕانن	زڤراندنا گومرکا، شی گری یەکی تێتە بکار ئینان	گەرانەوەی باج	إعادة الضريبة
کۆد گر	گرتنا گورمکا	داخستنی باج	غلق الضرائب
کۆد گوهارتن	ژێك خەلەت کرنا گومرکا	گۆرینەوەی باج	تبديل الضريبة
کۆد لێکدان	کۆم کرنا گومرکا	کۆکردنەوەیب باج	جمع الضرائب
کۆد نیشادا	پێزانت دانێ ل دۆر گومرکا	پیشان دانی باج	تعارف الضرائب
کۆدێ تەمبیرێ	ئامیرێ تەمبرێ دیماهیا وێ	کۆتایی ئامێری تەمبور	نهاية آلة تمبور
کۆدی صەی	ئامانی ســڤا صە دکەنی	ڤاپی شیوی سەگ	ماعون أكل

بەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
			الكلب
کۆدی گرارێ	ئامانێ شیڤا	قابی شیوو	ماعون الاكل
کۆد هەلاند	گومرك ڕاکرن	باج هەل گرتن	رفع الضريبة
کۆدهاڤێتی	گومرگك ئێخستە سەر	باجی دانا سەر	تعرض للضريبة
کۆد وەرگرت	گومرك ستاند	باج سەندن	أخذ الضريبة
کۆد وەشاند	گومرك هاڤێت	باج فری دان	رمی الضريبة
کۆد کر	کارێ گومرك کر	کاری باج کرد	عمل الضريبة
کۆد	بلند بۆ ژئاستێ خۆ	بەرزبوون لە دەرونی	الحدب
کۆدك	لەگەن، ڤێ پەیڤی بکار دئینن بۆ ئامانێت ددەسنێ ژارادا	قاب، قابی هەژاران	مواعين لمكدي
کۆدێ کەراخی	ترارێ ڤەرارێت کرەاخی	قابی پیوانی ئاودەر	إناء ساقي
کۆدۆژ	ژیژی	ژوژەك	قنفذ
کۆدێ شڤانی	تراری شڤانی	قابی شوان	إناء الراعي
کۆدێ پشتێ	پشتا چەمیای	پشت قەمبور	الظهر الأحدب
کۆتان	بنگەهی بهن ڤەدانا کەوالا ژ بۆ دەمەکێ کورت	بنکەی پشودانی ئاژەل بۆ ماوەیەکی کورت	حضيرة
کۆتی	بێ مفا	بێ سوود	بلا فائدة
کۆتال	ئەڤە برکە ئاڤێ تێدا د پەنگینن بۆ ئاشی	ئەوزی ئاوە بۆ هەلێ سورانی ئاشی	الحوض الماء لعمل الطاحونة
کۆرێ بچاڤەکی	چاڤەکی کۆرە	یەك چاوی کۆرە	عين الواحد عمياء
کۆر	ڤورك	ڤۆرت	حفرة
کۆرك	چالك	ڤۆرتك	حفرة
کۆریە	زارو ئی ساڤا	مال، کۆرپە	طفل صغير

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
کۆرپەیی	زاروکینی	منالیی	طفولي
کۆرس	شندیای	تۆند	متين
کۆراهی	کوێرایی	کوێرایی	عمياوي
کۆر	نەبین	کوێر	عمياء
کۆرە مار	ئەڤە رەنگەکێ مارانە پەرردەیەکی دکێشیتە سەر چاڤێ خۆر	مار کۆر	الحية العمياء
کۆرا مارا	چالکا مارا	قۆرتی مار	الحفرة الحية
کۆرە مارك	ناڤێ گوندەکیە ل دەڤەرا دۆسکیا ل باژێری دهۆك	ناوی لادێیەکە لە شاری دهۆك	اسم لفقرية في محافظة دهوك
کۆرە دێر	ئەڤە گوندەکە ل دەڤەرا مزیریا	ناوی گوندەیکە لە شاری دهوك	اسم لقرية في دهوك
کورتان	جلی تژی پیشە ددانن سەر پشتا دەوارا	کورتان	سرج
کۆرت	کۆرك	قۆرت	حفرة
کۆرتیخ	هەستیکێ کێلنجیێ	ئێسکی کلێنج	العظم العجز
کۆرماتیخ	هەستیکی پەحنی ب دیماهیا گرکێت سنگیڤەن	کۆرماتیخ	العظم الحرقفي
کۆترباز	خودان کەرێ کۆترا	بەخێوکەری کۆتر	مربي الحمام
کۆتر	ئەڤە هندە پەردارن یێت کەهی و کیڤی یێت هەین	بالندیەکی مالی یە	حمام
کۆترا کیڤی	ئەڤ کۆترە خۆنادەتنە ناڤ خەلکی ل چۆلی دژیت	کۆتری کێوی	حمام البري
کۆترا بەرپێك	ئەڤە هندە پەرییێ پێ وان ڤە پشکا هحوارێ زێ	کۆتری بەدەریی	حمام ذات الجواري

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
کۆرزە پانك	ناڤێ گوندەکێ بەروارییانە	ناوی گوندێکی بەرواریە	اسم لقرة في منطقة براوار في دهوك
کۆخ	کۆز	کۆز	
کۆسا	چەوانت، ئەڤ پەیڤە ژ بۆ چاك و چەوانییێ	چۆنت	كيف الحال
کۆسەچی	شیر ب دەست	دەست بە شیر	سيف في اليد
کۆسە	بۆ وان زەلاما دبێژن ئەوی چ می ل ڤوویا وان ناهێت	بۆ پیاوی بێ مکوو بەکار دێ	رجل غير مشعر
کۆسەر	خانی، نیهانی، ئەڤە کۆسەرا بابی منە، چ کۆسەر ل ڤێرە نینە دا خۆ بدەینە بن ژ بەربارانی	خانوو، بن میچ	البيت، مأوى
کۆشی	دانانە سەر هەر دوو پێت خۆ	باوەش کردن بە کۆش	حجر
کۆشیدا	ل سەر دەهمەنا پێشیێ	لە سەر دامەنی پێشەوە	
کۆڤلك	ترارەکە ژ سەری یێ فرەهە و ژ خاری زراڤ و کونە بۆ تێکرنا هەر تشتەکی رۆن بکاردیت	رەحەت	قمع/ مخروطي
کۆفیك	ئەڤە هندە پەرن، نان ژی گوشتە یێ زێدە ب سەری پەرداڤە	پۆپیتە	عرف الديك
کۆخی	ئەڤە هندە ژ ئلك دەمی	بو کلەی ژنانە کە	نوع من شدة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
	دەرسۆکا خو گری ددەن بو تازەیێ بلند دکەن	سەرپان دەپەسان، بوکلە پەرۆ	الراس عن النساء
کۆڤان	کول، قەهر	داغ	قهر
کۆڤی	کیڤی	کیوی، مالی نەبوون	بري
کۆڤل	چەمیای	چەماوی	أحدب
کۆڤنگ	گەنی	بۆ گەنی	تعفن
گۆڤك	رەحەتی	رەحەتە	قمع
کۆك (ك.ر)	بناشە، بنەکۆك	بنەوان	أساسي
کۆك (ع)	خشت، زەھ	١- کەلپوچ ٢- رەگ	لبن، جذر
کۆك	درست	تەواو	جهز
کۆل	بتگەهی بهن ڤەدانا کەوالا بۆ دەمەکی درێژ	کۆلیتە، شوینی پشودانی مالات	زريبة
کۆل	گەنجی ب بزاڤ	کەنجی بزیو، جاحێلی بە چولە	شاب نشط
کۆمڕ	کۆمەکا دارانە دکونە دبیرادا بو رەژییێ	کۆمەلە دارە لە ناو بیرادەنێن بو رەژوو	حفرة لتعدين الخشب، فحم خشبي
کۆلان	عەرد کێلان	زەوی کێلان	حراث الأرض
کولۆماتك	سەری سەری، ئەز چۆمە کولۆمتکا چیا	سەرانسەر	قمة
کۆپ	سەرێ سەری	سەرووەوی سەری	قمة
کۆپێ چیای	سەر سەرێ چیای، ئێڤرست کۆپێ چیایێ هەمەلایە	سەران سەری چیا	قمة الجبل
کۆمار	کۆم کر، جڤاب	کۆمەل	الجمهور

پەیڤ [illegible]	کرمانجیا ژووری [illegible]	[illegible] کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
کوماری	جڤاتی	کومەلی	الجمهوري
کۆم	ڤین، ڤزن	فوون	الشرج
کۆم پلیت	هەمی پێك ڤە	هەموو پێکەوە	الجميع، كل
کۆم پلیت بو	هەمی بوو	هەموو بوو	كان الجميع
کۆم پلیت کر	هەمی کر	هەموو کرد	عمل الجميع
کۆم پلیتە	هەمی یە	هەمووە	جميعها
کۆم	سیوار، سهدار	شەفعە	قبعة
کۆم زری	کولاڤێ ئاسنی یێ شەڕی	کلاوی ئاسنی شەر	القبعة الحديدية
کۆماندو	رێڤەبەر	بەرێوەبەر	المدير، رئيس
کۆمانەڤە	چەمیانەڤە	چەمانەوە	انحناء
کۆم کرن	جەماندن	کۆ کردن	جمع
کۆن کری	جەمانی	کۆکراوەیی	تجمع
کۆ دکەن	خر دکەن	کۆدەکەنەوە	يجمع
کۆم	جڤاك	کۆمەل	جمع
کۆم	بڕ، کۆماکەوزا	پۆل	فوج
کۆمپاینا کەرسێ ئاڤەدانێ	کومپانا کەرەستی ئاڤا کرنی	کۆمپانیا کەرسێ دامەزراند	شركة المواد الانشائية
کومپانیا گشتی یا دەرامەتی	کومپانیا گشتی یا ئاهێت خوارنی	کۆمابنیەی گشتی خواردەمەنی	الشركة العام للمواد الغذاءية
کومپانیا بیرکۆلانێ	کۆمپانیا ڤەکۆلانا بیرا	کومپانیا بیر لێ دان	شركة الآبار وحفرها
کومپانیا دابین کرن ژیانێ	کۆمپانیەی دابین کرنا پێتڤیێت ژیانێ	کومپانیەی تأمني کردنی پێویستی یەکانی ژیان	شركة التأمين على الحياة
کۆمڕ	دادانا دارا ل سەرك دا رەژبی چی کەن	رەژووەد دروست کردن	تعدين الفحم

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
کۆمەگی	هاری کار	هاریدەدان	معاونة
کۆم	کولاڤ	کولاو	الطائية
کۆهسار	چیا	شاخ	الجبل
کوتە	خورتی	زۆری	بزور
کوتەکی	بخورتی	بەزۆری	بشدة
کوتەکی داتی	بهخورتی دایی	بە زۆری دای بێ	بقوة أعطى
کوتەکێ ژێڤە کر	بخورتی لێ کرەڤە	بەزۆری لێ کردەوە	بقوة قطف
کۆتا	بێ دەنگ	بێ دەنگی	اسكات
کوتاکەن	بێ دەنگ کەن، بۆ داخازیی	بێ دەنگی کەن	اسكتها
کوتاکر	بی دەنگ کر، نەهێلا	بێ دەنگ کرا	سكته
کوتا بکەن	بەحس نەکەن	باسی نەکەن	لا تتكلم عن
کوتالێ	بارێ بازرگانی	شتی بازرگانی	البضاعة
کوتلك	کفتە	کڤتە	كوبة
کوتك	دۆقچك	قیمەچێش	تختة ثرم
کۆتە دگو	دەمی تە بەحسی دکر	کاتی کە دەت ووت	عندما تقول
کوچك (ك.ر)	تێشکی صەی	توولە سەگ	صغير الكلب
کچۆچ	بچیك	کچکە، بچووك	صغير
کوندك	نیرخچك، ل مریشك و کەوالا تێت	زیپکە	جيسبات
کودیك	تێشکی گیان بەرا	توولە	صغير الحيوان
کودیکێت صەی	تێشکی صەی	توولە سەك	صغر الكب
کودیکێت شێری	تێشکێ شێری	توولە شێر	صغر الأسد
کودیکێت پلنگی	تێشکی پلنگی	توولە پلنگ	صغر الفهد
کودیکێت گورگی	تێشکی گورگی	توولە گورگی	صغر الذئب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
کودیکێت هرچی	تیشکی هرچی	تووله هرچی	صغر الدب
کودا	کیڤەیی، خەلکێ کیرێ	کێندەری، کوێ	من أين
کودەری	بۆ کیڤە	بۆ کوی	إلى أين
کوخك	گەری گول بۆن ب دەنگ کوخین	کۆکە	كحة
کوخکات دوو دەنگ	کۆکا ب دەنگ هێز	کۆکەی دوو دەنگ	سعال الديكي
کوخك و خیس	خیزی هات ژ سنگی	کۆکەی بە خیزە کرن	ذات القصبات
کوخکا زوها	کوخکا حشك	ووشکە کوخە	كحه يابسة
کوری	دیڤەلانك	کللك	ذيل
کورتان	١ – پشت پارێزێ دەوار ٢ – گۆپان، دبێژنی جل	١ – کورتان ٢ – گۆپان	السرج
کورتان کری	بی راوادان، بو ئاڤاییا	سواغ دان	تحصير
کورتان دای	شەق بەندکرن	سواغ دان، درزکرن	لبخ الحافات
کورتەك	ئەڤە پشکا سەری یێت حلکێت کوردی یێت ژنان	کەوا	زبون
کورت بین	نێزیك بین	نزیك بینین	قصر النظر
کورسیك (ع)	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، دارکێ ب پێپك ل سەر دورنن	داری لە سەر دانیشتن	كرسي
کورسۆك	تیشك	پەچە	صغير
کورسۆکی صەی	تیشکی صەی، کیچکی	بەچە سەگ	الكلب الصغير
کور (ش)	کیڤە،،	کوێ	أين
کورسۆکی گورگی		بەچەی گورك	جرو الذئب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
کورپشك	لەشکاندما پەرژکی	شکینەوە، فرمەل دان	عمل کسر
کورتیخ	کلێجە	پشت کژم	عضم العجز
کورد	مللەتێ کورد	گەلی کورد	قوم الکورد
کوردینی	بزاڤا کوردا	جولەی گەلی کورد	الحرکة الکردیة
کورد پەروەر	خەباتا کوردینییێ	خەباتی گەلی کورد	نضال الکرد
کورد ناس	کەسێ مللەتی کورد د بنیاسیت تشتا ل سەر بنڤیسن	کەسەی کە مللەتی کورد بەخەلك دەناسێنێ	کاتب معرف الکرد
کورد نیاس	پێنیاسینا کورد	ناسینی گەلێ کورد بەووتەیەك	تعریف علی الشعب الکردي
کوردین	ژ کوردان	لە کوردان	من الاکراد
کوردۆ نوینی	دەوەلتەکا رۆژ هەلاتە ژوانێ حەتا باکورێ ناڤەراست	وولاتێکی رۆژهەلاتە لەوان تا بکوری ناوەڕاست	دولة شرقیة من الوان حتی شمال الأوسط
کورت	کێم ژ بەژنی	کەم لە بەژن	قصر القامة
کورتکرن	کێم کرن	کەم کردنەوە	تقصیر
کورت کەر	کەسێ تشتا کێم کەت	کورت کەر	مختصر
کورتی	کێم کری	کەمی	ملخص، إیجاز
کورۆزك	کەرکا هرمیکی	هەرمێ کالێ	عرموت غیر ناضج
کوار	عەمبارك	عەمار	مخزن
کوربەرین	ئامیرێ ئاڤ ئینانە دەر	ناعور	ناعور
کوزرین	ژ گەرمی بەلگی دەرامەتی دسۆژن	هەلێ کو زراندن	تعرض للحرق بسبب شدة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
			الحرارة
کوز	کبری	کوزە	شرفة
کوزۆت	چلك و زیریت بەری بیکی بەن، نیشانی دەسگر	جەهاز	جیهاز
کوژەك	بکوژیت	کوشتەك	قاتل
کوژی سەری	قوولاچا سەری	گۆشە سەروە	زاوية الرئيسة
کوژی	سووچ، قولاچا ژ دەرڤە	سووچی گۆشە	رأس الزاية من الخارج
کوژیێ تیژ	سەرێ کوژیێ تیژ	سەر سووچی تیژ	الزاوية الحادة
کوژیی راست	سەرێ تیژێ راست	سەر سووچی راست	الزاويا لمستقيمة
کوژیی ڤەکری	سەر قولاچا ڤەکری	سەر سووچی کراوە	الزاوية المنفرجة
کوژیێ کێل	سەر قوولاچا ستینی	سەر سووچی وەستاو	الزاوية القائمة
کوژیێ هەلاویستی	سەر قوولاچا پێ ڤەکری	سەر سووچی کۆشەی هەل واسرا	الزاوية المعلقة
کوژیێ هەمبەری	سەر کوژیێ مقابل	سەر سووچی بەرامبەر	الزاوية المقابلة
کوژیی گوهۆڕکی	سەر کۆژێ قولاچا ڤەگوهۆتێ	سەر سووچی گۆڕاو	الزاوية المتبادلة
کوژیێ هەڤسوی	قوولاچا هەمبری	کۆشە هاوشیکان	الزاوية المتجاورة
کوس	کیسەل	کیسەلە	سلحفاة
کوشی	یی کوشتێ	کوشتە	مقتول
کوشتیار	کاری کوشتن کرن	کوژەك	قتل
کولین	جهەکی تایبەتی بە بۆ ڤەیتێ رڤسانی	شوێنی تایبەتی بو	مكان لتعبئة
		خوراکی زستان	مواد الشتاء

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible] خوارو	زمانێ عەرەبی
کولاژم	دێ پشك	دوو پشك	عقرب
کولاڤ	سەر نخاڤکی رەلاما	کولاو	قبعة
کولاڤی	یێ برس، مال برس	چاور برس	الجوعي
کولاڤی بوو	گەلەك برسی بوو	چاو برسی بوو	الجوعي
کولاف	مەحفیرە ب دەستاچێ دکەن	مافوری دەست کار	السجاد اليدوي
کولان	ڤەکۆلین	کۆلینەوە	بحث
کولانکە	پەنجەرك	پەنجەرە	نافذة الشباك
کول	١- ئێش ٢- کوژی	١- دەر ٢- گۆشە	الم، زاوية
کولامن	ئێشا من	دەردم	ألمي
کولب	برسیی پەیدا بوون	برسێتی	القحط
کولەبا	ئەڤە هندە کولکت لێن پیستی چی دبن	دەمەل	دمل
کولەك	پەنجەرکا بچیك یا ددیواریدا بەرێ چێ دکر	پەنجەرەی بچووکی دیوار	شباك محفور في الحائط
کولەکا بانی	پەنجەرکا د نیڤا بانی دا چێ کر	پەندەرکا نیڤا پانی	شباك سقف
کولەشی	کۆرەیە	کۆرە	عمياء
کولۆچ	کادە	کولیچە	كليجة
کولۆلۆ	بیکا شنی ئینای	بووکی تازە	عروس الجديد
کولۆ	پرت	پارچە	قطعة
کولۆك	وەرك	ورك	كفل
کولك	مەرەزە	جۆرە خوریە	نوع من الصوف
کولیك	مێز	مێز	المنضدة

پەیڤ	[illegible]	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
کولەمەرگی	گول دار سەمو کی لیشەوەی	هەمبار	حریص
کولا رەش	لیشا گران	گرانەتا	مرض الطاعون
کولفەت (ع)	عەرز و عەیال، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ماڵ و منداڵ	عائلة
کولانی	گەرگەرۆك	گەرۆك	متجول
کولیلك	گول، ناڤێ بچیك کریە	گوڵ	الوردة
کولکا خۆلیێ	قەلینا جگاری	سەبیلی جغارە	نفافة سجارة
کولۆسی (ك.ت)	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، کولاڤ	کولاو	قبعة
کولۆبەربانگ	ئەڤە کەزانیت بهارێنە دەمی شنی دەردکەڤن	قەزوانی بەهاری	الحب الخضرة الجديدة
کولۆرە	نانی تەنیرێ	نانی تەندور، کولێرە	خبز التنور
کولۆڤانکا سەری	سەرێ سەری	تۆقەی سەر	قمة الرأس
کولۆڤانکا چیای	سەر سەرێ چیای، بلند ترین جە ژ چیای	تۆقەی چیا	قمة الجبل
کولۆخك	هەستیێ	پەیکەری	عظام
کولۆخێ سەر	هەستیێ سەری	ئێسکی سەر	الجمجمة
کولۆخ	هەستێ گرۆڤرێ سەری	ئێسکی سەر	الجمجمة
کولۆژە	سەرێ چیایێ تیژ	تەپلەی چیا	قمة
کولکولی	ئەڤە چیچکە کەل چیای دژیت	باڵندەی چیای یە	نوع من الطير الجبلي
کولکا سالێ	ئەڤە رەنگەکێ کولکانە ل روویێ مرۆڤی چێ دبیت و شاوی دمینیت	کانی خورما، لە مکرۆبی شەمانەوە	حبة بغداد

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارزوو	زمانێ عەرەبی
کول	برین	برین	جرحة
کولك	برین	برین	الجرحة، القرحة
کولك	مەرەزە	جۆرێکێ خوری یە	نوع من الصوف
کولە مەرگی	کول دار	غەم بار	حزين
کوولبوون	برین بوون	بریندا ربوون	التهب
کوولبوتا تەڤنێ مێژی	برین بوونا راچاندییێ مێژی	برینداربوونی تۆریی مێشك	ورم شبكة الدماغ
کوولبونا زراڤێ	برین بوونا رێڤیکا زراڤ	برینداربوونی ریخۆلەی باریك	التهاب الامعاء الدقيقة
کوولافی	گەلەك برسی	چاو برسی	الجوعي
کولکاڤزلیی	قەلینا جگاری	سبیل جغارە	نفاخة السجارة
کولبا هریی	گۆلۆلکا هریی	گولۆلەی خوری	كمية من الصوف
کولیلك	گول	گول	الوردة
گولیلکا هنارێ	گولا هنارێ	گولی هەنار	وردة الرمان
کولیلکا باهیڤی	گولا باهیڤا	گولێ بادەم	وردة الوز
کولیلکێت بهار	گولێت بهارێ شین دبن	گولی بەهاران	وردة الربيعية
کولی	ئەڤە ئێکە ژ گیان بەرێن زیان بەخش دەمێ هاڤینا دەردکەڤن	کولە	الجرادة
کولیێ طەم تیری	ئەڤە رەنگێ کولی یێ بێ پەرەنافرن بەلێ ب لۆتاب رێڤە دچن	جۆرە کولی بێ پەرە بە پازدان دەروا	نوع من الجرادة تذهب عن الطريق القفزات
کولم	مسط، لی دان ب دەستی	مشتەکوێل	بوكس

	مجهای		
کولین	تەختکێ ڤیتی	تەختەی زەخیرە	تخت الذخيرة
کولند	رەنگەکێ زەرزەواتی شیڤانە ب هاڤینا دەر دکەڤیت	کودی، کولەکە	شجر
کولندێ سلاحی	ئەڤە رەنگێ کولندی دکەنە ئاڤکا بۆ شیڤا	کودی چێشتی شلە	القرع
کولندێ زەر	ئەڤە رەنگێ کولندی یێ تیڤل زەرە و یێ رەقە بۆ زڤستانا هەل دگرن	کودی زستانە	القرع الجبلي
کولندۆك	ئەڤە ژی کولندێ هشکە نیڤەکا وی یا ڤالایە شتی گۆصکانە بکار دئینن بۆ ئاڤێ	جورە کودی ووشەکە بەکار دێنن وەك جام بەکاردێ بۆ ئاو	نوع من أنواع القرع تستعمل لشرب الماء
کولیێ کوسك	ئەڤ رەنگێ کولی یێ صۆرە	رەنگی کولۆی سۆرە	الجرادة أحمر اللون
کولیێ کەسك	ئەڤ رەنگێ کولی یێ بەلکی یە و ژیانا وی ل سەر بەلکێ دارو باریە و یێ کەسکە	کولۆی سەوز گەلای داردەخوا رەنگی سەوزە	جرادة أخضر اللون
کولیێ زەر	ئەڤ رەنگێ کولی خوارنا وی گەنمە دەمێ دروینا گەنمی قەست دکەتە جهێ گەنم لێ بین	کۆلۆی رەنگ زەرد، خۆراکی گەنمە	جراد أصفر اللون
کولیێ نەبیا	ئەڤە رەنگێ کولی یێ	ئەو جۆرە کولۆیە رەنگ	جرادة اخضر

	کەسکە و درێژ و زراڤە و دفرێت نو بی زیانە	سەوزە	اللون
کولیێ هەسپێ نەبیا	ئەڤە کولیە یێ درێژە و زراڤە ژ رەنگی هەسپانە و یێ رەنگ کەسکە و ئۆ یێ زەر ژی یێ هەی خارنا وی گیان بەرێ سەر بەلگانە	کۆلۆی ئەسپی نەبی، وشێوەکەی لە ئەسپ دەما و رەنگ سەوزە	الجرادة أخضر
کون	جهێ ڤەبی	شوێنی روشاوە	ثقب
کون بەفر	چالکا بەفرێ، ئەڤەل کیستا ناچێ دکەن ل وان ددڤەرا ب درێژ یا سالێ بەفر لێ بیت کۆ یا صارە خەلك چالکا چێ دکەن بەفرێ دکەنێ بو هاڤینا	چالە بەفر، بەخچال	حفر الثلج
کونك ئاڤی	مەشکا ئاڤی	مەشکەی ئاو	قربة الماء
کون بلیر	کونا دیپشکانە	کونە دوو پشك	بيت العقرب
کونج	پەناگە، قولاچك، بنێ خانی	پەنا، قوژبن	مخبئ
کونێ ئاڤێ	ئەڤە مەشکە بۆ ئاڤێ ڤەگوهازتنێ چی دکەن	مەشکەی ئاو	قربة الماء
کو٠ گەھ	خزینك	مەخزن	مخزن
کونورك	ئەڤە گەنگرکێت ل دەستن و پیا تێت	بالۆکە	ثؤلول
کونبەتال	بێ بەژن، بێوەژن، ژنا مێر	بێوەژن	أرملة

	مرى		
کونا دفنێ	ناڤ دفنێ	کوونی لووت	فتحة الانف
کونو کاژێر	ماوی	ماوی	
کونا کیری	کونکا میزتنێ ل دەف زەلانا	کوونی میزکردن	فتحة القضيب
کونکا پیرێ	تەڤنە پیرك	مالێ داپرۆچکە	بيت العنكبوت
کوند	هۆپت، بۆ مریشکا بی کوری تیت	هۆین، قوندە	قزن
کوار (ك.د)	ریبار	رووبار	نهر
کوکوختی	تڤیرك	کۆترە کێوی	حمام البري
کویك	کورك	کوڕ	صبي
کوورە	کیرهە، بۆ ئاگر کرنێ	کورە، بۆ ئاگر بەکاردێ	فرن
کووچە (ت)	١- سکە، رێك.	١- سکە، رێ	السكة
	٢- (ت) کوردی کریە کۆلانك	٢- کۆلان	زقاق
کووهە بوو	تیژ بوو، دەمێ تشتەکێ ترش بخۆن ڤێ پەیڤێ بۆ ددانا دبێژن	ئاڵ بوون	تحدي
کۆهشار	چیا، کوردی کریە	شاخ	الجبل
کوه	سەرێ چیای	سەری شاخ	راس الجبل
کویدرێ	کیرێ	کوێ	أين
کێری	ئەڤرازی	هەورازی	الصعدة
کێرۆکە	دارا کەژۆك	داری کەژۆك	شجرة كثر
کێرك	چەڤتوك	چەقۆ	السكينة
کێرات	لەڤە رەنگەکێ دارێ یە	جۆرە دارێکی خڕە و	نوع الشجرة

	بەرێت سرێە ل چیای شین دبین	دڕکەیە لە چیای زۆرە	تنمو في الجبال
گ/ نە کێرات دارە نە کچ میرات گرە			
کێز	گیان بەرەکێ ژ گەلەك ڕەنگا یێ هەی هەمی ژ بیسێ چێ دبن	گیانەوەرێکی وردە، سیسرکە	الصرصر
کێزاصۆ	سیسوکا صۆر	سیبسرکە سورە	الصرصر الأحمر
کێزا رەش	کێزکێت رەش	قالوچەی رەش	الصرصر اسود
کیزێت پەرشۆرك	سیرسیرکێت پەرشۆر	قالۆچەی پەرشۆر	صرصر ذات أجنحة متدلية
کێفژالە	گیانە بەرەکێ تەڕو حشکە یی پشت ڕەقە شتی بەری یە	قرژال	سرطان الماء
کێرك	مۆچك	پاووی قول	لقمة كبيرة، عميقة
کێڤریشك	کێریشك، خەلك گۆشتی وی دخۆن	کەرویشك	أرنب
کێستەك	سیسکە	سیسکە	
کێشە	خۆلێ دان	ڕاکێش	جذب
کێشاك	جە ناڤێ ئیشارەتە	ڕاناوی ئیشارە	الضمير
کێشەر	هزر کەتنە سەر	سەرنج ڕاکێش	جذب الانتباه
کێلوك	ژنکا فەلەم	ژنەگاور	المرأة المسيحية
کێش بوو	ڕێز بوو	ڕیزبوو	اصطفقي
کێلەك	ڕەخ	تەنیشت، ڕۆخ	الجانب
کێل	ڕاست بوون، نیشان	ڕاست	تعامد، هدف

[illegible]	[illegible]	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
کێلانی	یاریا بۆ دیار کرنا زیرەکیا تڤەنگ هاڤێژتنی	یاری کێل دانان	ضرب هدف
کێل	ئەڤە بەرەکێ پەحنە و بلندە ددانتە بەر و پشت مری	کێل	
کێل کر	راست کر	چەق کردن	تعامد
کێل کری ستێر	راوستیایە بۆ سێرکێ	وەستان بۆ نیشانە	وقف عند الهدف
کێلی نۆک	نوکێت نەگەهشتی	فەریکەنۆك	الحمص الطري
کێل گەھ	عەردێ چاندنێ	زەروی چاندن، کێلگە	ارض زراعية
کێمیا	دەرامەتی بن ئەردی ژ کەرەسی ئالف کارێ	دەرامەتی بن ئەردە ل کەرەسەی ئالف کار	محاصيل توجد تحت الأرض
کێم	ژێ چۆن	لێ رۆیشتن	تناقص
کێماسی	کێمی، ناڤێ واتاییە	کەمایەتی، کەم و کورِی	النواقص، اسم معنوي
کێم کە	بینە خاری	کزکە	انصي
کێمکا هەیڤێ	ئەڤە نەساخیەکە ئەوژی دەمارێت مرۆڤی زێدە خۆ دقوتن، ئەلەمك، نەساخیك	گەشکە مانگ	مرض القمري
کێزکی	نەساخایا پەزی یە دفنێت وان تێتە خوارێ، کلمشۆ دبن	نەخۆشیە توشی مەردەنی، چلمن بوون	مرض يصيب الماشية
کێزا سەیدا	ئەڤە کێزە یا بچینە و رەنگ کەسەکە و پەرِ ردقە	قالۆچەی سەید، ئەم جۆرە پاکە و رەنگ سەوزە	صرصر أخضر اللون
کێز سێر سێرۆك	ئەڤە رەنگەکێ کێزکالی	قالۆچەی دووایی	الحشرة مؤخرة

	دەمی بریڤە دچن دیماهیا وێ د تەیسیت	یەکەی بە برپسکەیە	لە لمعة
کێزکا صۆر	ئەڤە کێزە یێت پەر صۆرن و خالێت رەش یێت هەین حلیکا دخۆن	قالۆچەی بەرسۆری	حشرة ذات اجنحة أحمر اللون
کێزگولۆلك	ئەڤەژی رەنگەکێ کێزانە گولۆلکێت ریخێ کۆم دکەت دبەتە ناڤ کونا داخۆ پێ بپارێزت	چۆرە قالۆچەیە کەریخی ووشك کۆدەکاتە وەدەباتە ناو کونی تا خۆی پێ بپارێزی	نوع من الحرة تجمع روث الحيوان ثم تضع في مخبئ لكي تحافظ نفسها
کێنجی	دەرکەڤتنا کەنگرۆکا ل ددستی ئان پێ	دروست بوونی گوشتی زیادە	
کێچ	گیان بەرەکی رەشەخوینێ دمێژین	کێچ	برغوث
کیان	کریارە بۆ لڤینەکا د نافخۆدا	ژەنین	حركة
کیرنج	پامبی ژەن	بەمۆ ژەن	نتاف
کیرچۆیی	گەلە ك ڤەکۆلی	قول رۆیشت	متعمق
کیرو دیر	١- قۆری و دیر ٢- گجووبر زەبەن	١- قوول و دوور ٢- دوور دریژی	متعمق وبعيد، العمق والطويل
کیرکیر	گەلەك کۆرکر	قولی کرد	عمق
کیر	کۆر	چال، قوول	حفرة عميقة
کیر	١- بەزێ نێر ٢- جهێ شەرمێ یێ زەلامی	مەری نێرە، شوینی شەرمەی پیاو	١- غنم ذكر ٢- قضيب

کیرێ	کیڤە، کی درێ	کێوە	أين
کیزبەلەك	گیایێ پیڤازی ل چیای هەی	گیای پیازە لە چیا	نبات بصلي
کیزین	زرمتاندن	زرماندن	جريان الماء
کیزرك	ئەڤە گیایەکێ بهاریە خەلك دخۆن ل گەل سماقێ و زەردکەن	گیایێمکی درکنی بەهاریە دخورێ	نبتة ربيعية تؤكل
کیزی کیزی	پارچە پارچە	قاش قاش، کوز کوز	شريحة
کیزە گیا	گیایەکە زارۆك وگیان بەردخۆن	گیایکە دەخورێ	نبات تؤكل
کیچ کیچ	دەنگە بۆ گازی کرنا تیشکی صەی	ووتەیەکە بۆ بانگ کردنی بەچەی سەگ	لفظة تتطلق لصياح الكلب الصغير
کیچك	تیشکی صەی	بەچەی سەگ، توولە سەگ	صغير الكلب
کیخە	پەیڤە دبێژنە مەزنێ دەڤەرەکێ	کوێخا	موختار
کیژان	کیش وان	کامەیان	اي واحد
کیژك	کیش	کامە	أي
کیژ هەوە	کیش وە	کامتان	أي منكم
کیژ	کچ، قیزك	کچ، کچولە	بنت
کیژە	ئەڤە گیان بەرەکی شتی کێستکێ یە	گیانەوەرێکە وەك پشیلە	حيوان تشبه الهرة
کیژۆکە (ك.ح)	نافێ بچیك کریێ کچێ یە	کچۆلە	بنت الصغيرة
کیژنوك	گیایە دخۆن ل گەل	گیایەکە دخون ل گەل	نبات تؤكل مع

	ترشیا	ترشی	الحوامض
کیسەل	گیان بەرەکێ پشت کۆڤلەل تەر و هشکی دژیت	کیسەل	السلحفاة
کیسە	تیرکێ پارا	تورەکەی پارە	محفظة
کیپ	تورشی	تورشی بێ خەل	ترشي بلا خل
کیفاندن	دەنگێ ماری یە	کیفەی مار	صوت الحية
کیفۆك	پیڤۆکا پیڤازا	پیفۆکی پیاز	
کیف	دەنگێ پشیکێ بەدەمی خۆ بەرهەڤ دکەت بۆ شەڕی	دەنگی پشیلە یە کاتی کە خۆی ئامادەکا بۆ شەڕ	صوت القطة
کیڤار	چڕك	چڕك	كيز
کیز	جلد	بەرگ	غلاف
کیڤە	ژ چ لای	کوێندەری	أين
کیڤی	١- بەزێ کیڤی ٢- بو جها بکارتین	مەڕی کێوی	أغنام برية
کیڤیە	بێ چل و چیایی	هی چۆل و چیایی	البري
کیك	راست	چەڤ، قیت	عدل
کیك راوستا	راست راوستا	چەق وەستا	وقف عدلاً
کیکی	ناڤێ هوزەکا کوردانە د کۆچەرن کیکان	ناوی هۆزەیکی کوردە کۆچەرن	من الرحال
کی	پرسیارە بۆ مرۆڤەکی	کێ	من
کیلەندی (ك. ز)	داسك، بۆ درینا گیای	داس	منجل
کین	خیڤەت	خێوەت	الخيمة
کینە	بۆ پرسیارکرنی بە هۆ	کێ نە	من أنتم

	کەسا		
کیلۆ	سەنگە بۆ کێشانی	گرانی یە بۆ کێشی	ثقيل الوزن،
		کردم	کيلو
کیش	کیشك	کام	أي
کیش وەختی	چ دەمەکی	چ کاتی	أي وقت
کیش باژێر	چ شارە	چ شاری	أي مدينة
کیش دار	یێب کەرب	رق بەرقێن	معند
کین کلك	ئالفێ کەوالایە	عەلەفی ئاژەل	علف الحيوان

- گ -

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت نەبزوین ئو ژ پێت گەلەك زەحف د زمانی دا بھایی د پالێکتا کرمانجیا بادینان دا (گ)

گا	نێرێ گولکا	نێرەی گۆلی	الثور
گاپلە	ئەڤە تەیرێ گۆشت خۆرە ژ کۆترا مەزن ترە و یێ رەنگ خۆلی کیە	باڵندەی گۆشت خۆرە رەنگی لە خۆ لەمێش دەکا و لە کۆتر گەوەر ترە	نوع من أنواع الصقر لونها رمادي
گاپل	رەنگەکێ تڤیرکانە شتی کۆترانە	جۆرە کوکوختیە	نوع الحمام البري
گاپۆر	زڤیلا گۆشتی سطی یە	پارچە گۆشتی ملە	القصبة الترقوية الغشائية
گاپلا	پرتەکا وەریسی یە	پارچە گوریس	قطعة الحبل
گاپل	ئەڤە گایێ شاخ خار	بەگای قۆچ خوار	ثور ذات القرون عوجاء
گا چوان	گۆپالی خار	گۆپالی خوار	عكاز أعوج
گادوشکە	ئەڤە ئامانێ شیری د دۆشنێ	قابی شیر دۆشە	إناء حلب الحليب
گارس	زۆرات	هەرزن	خردل
گاران	ب کۆم کرنا کەوالێت مەزن و برنا چەروانێ	گا کەل، مێ گەلە	القطيع المواشي
گارانا گا	کۆما گای	گاگەل، ڕوەگا	قطيع الثيران
گارێتك	ئەڤە ئامیرەکە ددنە بەرگای دەمی گێرێ دکەت دا پیسایی نەکەتە د ناڤ	دانەوێلە کە بھارێنێ لە پیس کردن لە کاتی جەنجەر کردن	نوع من المحمية توضع خلف الثور اثناء

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	دەرامەتێ دا		الحصاد
گارنگ	پیسایێ چێلی، تەپکا ریخا چێلی	پیسایی گا	روث البقر
گازر	ئەڤە کەسێ رەنگا پکەت	خمگەر	صباغ
گازیکر	کرنە گازی، کرنە هەوار	بانگ کردن	صياح
گازۆلە	پتات	پەتاتە	بطاطة
گازندە	گل کرن	شکایەت کردن	الشكاية
گازندە ژێ کر	ژێ کەفتە شکا ژ بەرهندێ	لێ کەوتنە تەقە	اشتكى منه
گازندەیی	گلەیی	گلەیی	شكاوة
گازندۆك	دەڤ گلە، ناڤێ بچیك کریە	گلەیی کەر	مشتكي
گازەل	بەلگێت زەربۆیی یێت پایزێ	گەلا زەردەی پایز	الاوراق الصفر في الخريف
گاسنێ نی	ئامیرێ عەرد کێلانانی	گاسنی تازە	المحراث الجديد
گاسنی ساجی	ئامیرێ عەرد کێلانی یێب سەنگ	گاسی ساج	المحراث القرض
گاسك	گاسی، ئامیرێ پەلێت ئاگری پێ هەل دگرن	گاسە، ئامێری پشکۆ هەل گرتن	آلة لحمل جمر نار
گاگێرە	رەنگەکێ کولیانە و مەزنە	جۆرە کولویەکە گەورە	جرادة كبيرة
گاڤ	١- وەخت، دەم ٢- پێنگاڤ	١-کات، سات، ٢- شەقاو	١- الزمن، الساعة، ٢- خطوة
گاڤان	چاڤ دێر کەرێ گارانێ	گاوان	راعي المواشي
گاڤ دەم	پێنگاڤ هاڤێتن، لۆط هاڤێژتن	هەنگاو هاوێستن	قفزة
گان	جۆت بۆنا نێر و مێ یا	گان	الاخصاب

گاندەر	کەسێ ب پارە نامیسێ بفرۆشیت	گاندەر	رغبة الاخصاب
گان کەر	کەسێ ل دیف نامیسێ بگەرێیت	بەردوورا نامووسی گەر	بحث عن الاخصاب
گامێش	ئەڤە چێلێت مەزنت حەژ ئاڤێ دکەن	گامێش	جاموس
گاکوژ	ئەڤە نەساخیا تاعینێ یە	گاقڕان	مرض الطاعون
گا	گا	گا	الثور
گاور	فەلە، فەلەه	دیان	المسيحي
گا / چونکە ئەم عەکسا عەقیدا گاوریت، ل ۱۹۹، نالبەند			
گاهاربوون	دین بوونا گای	شێت بوونی گا	جنون البقر
گالگال	ئاخڤتن پێکڤە	گارەگار	تكلم معاً
گاگێرە	ئەڤە گایێ مەزن بهزە بۆ ئەردکێلا ئو گێرا برینج بێ دکەن	زەوی کێلانێ	ثور الحراثة
گەپ (ك.ر)	گەڤ، ئاخڤتن شتی شەرکرنی	جنێو، گەڤ	تحارش باللسان
گەپ	دفن	لووت	أنف
گەپ	خەبەر	جنێو	الشتيمة
گەدە	زك، ناڤ هناڤ	زك، ناو هەناو	بطن أحشاء
گەڕ (ئاك)	جار، ڤێ گەڕێ	جارە، نۆرە	مرة
گەڕا ئێکی	جارا ئەولی، جارا عەولی	جاری یەکەم	المرة الأولى
گەڕگەڕ	جار جار	جارە جارە	مرة مرة
گەڕامن	جارامن، دۆرامن	نۆرەی من	سرتي
گەڕا ماری	خەلەکێت ماری	سورەی مار	حلقة الحية

گەڕا ئاڤێ	برکا ئاڤێ	گۆمی ئاو	البركة الماء
گەڕکێت ئاڤێ	برکێت بچیك یێت ئاڤێ	گۆمی ئاوی بچووك	بركة صغير المائي
گەڕافە (ز)	مەرپێلك	خاکە ناس	المربيل
گەڕانۆ	گەڕ گەڕیۆك، بۆ کەسەکی دبێژن کۆهەژ کۆلانا بکەت	گەڕۆك	سياح
گەڕاج	گەهـ، تۆرە، راج، رێچك	بەدووای یەکەوە	تسلسل
گەڕاقووپ	گەڕا ڕاوستیای	گۆمی وەستاو	البركة الساكنة
گەڕەکێ بکی	چ لێ بکەی	چی لێ بکەی	ماذا أفعل به
گەڕمیسی	ناڤێ کوندەکی ل سەر توخیبێ تورکیایە کوردیێ لێ	ناوی گوندێگە لە سەر سنوری تورکیایە کورد تینە	اسم لقرية حدودية في تركيا يسكنها الاكراد
گەرەك	جارەك	جارێك	المرة
گەر	١- رێز ٢- گەڕا باجانۆکا ٣- گەهـ ٤- دۆر	١- رێز ٢- ریزی تەماتە ٣- سرە ٤- نۆرە	الساق، السرة، دور
گەڕك	کۆم بوونا ئاڤێ ل دەرکی دا	غربوونی ئاو لە شوێنی، گۆم	البركة
گەردەن بەند	گەردانە، گەردەنی	ملوانکە	قلادة
گەردەن	ئەڤ پشکە دکەڤیتە ناڤ بەرا سەری و بەدەنی	مل	الرقبة
گەردەن کێل	گەردەن درێژ، ڤێ پەیڤێ گەلەك بۆ ژنکا دبێژن	مل درێژ	طويل الرقبة، رفيع الرقبة
گەردەن بلور	سطی سپی	مل سپی	ابيض الرقبة
گەردەن شیشە	سطی گەلە سپی شتی	مل شوشە	الرقبة أبيض

	شیشەی		کالزجاج
گەڕانکا	خۆش بۆراندن	خۆش ڕابووڕادن	متنــــزه
گەرم	بتێن، بلند بوونا تهنێ	بەتین	حار
گەرمپێڤك	تێن پیڤەر	تین پیوان	المحرار
گەرم بوو	تێن گەهشتی	بەتین بوو	احتر
گەرم دار	تهن دەر	تێن دار	مشع الحرارة
گەرمکەر	تهن دار	تێن کەر	مولد الحرارة
کەرمۆك	یێب تهن، ناڤێ بچیك کریه	بەتێن	مبعث الحرارة
گەرمی ڕابوون	تهن ژێ ڕابوون	تێن هەلسان	تصاعد الحرارة
گەرمە	نەبرین بوون	برینداربوون	التهاب
گەرمەسێر	بێ گەرکی	بێ گەرمی	بلا حرارة
گەرمی کێش	ئامێرێ کێشانا گەرمیی	ئامێری پێوانی گەرمی	المحرار
گەرماڤ	سەرشۆکا گەرم	گەرماو	الحمام
گەرۆێلە	ئەڤە بالدارەکت ڕەنگێ وان یێ خولی کیە، هندەك ژێ دبێژنی ڕەشوێلە	جۆرە چۆلە لەیەکی ڕەنگ بۆرە	نوع من الطیر ذات لون الرمادي صغیر الحجم
گەری	بۆریا زادی، بۆریا باهەلکێش	قورگ، گەرو	بلعوم، القصبة الهوائیة
گەڕیدە (ك.خ)	گەڕگەڕیۆك	گەڕۆك	سیاح
گەڕیا	هات و چونکرن	سوڕانەوە	تجوال
گەرنگ (ئا)	کەنگر	گەنکر	کعوب
گەرك	ئەو هیرکێ ب ڤێقی ڤە وەمکی تری دەمی شنی	هەلالە	حبیبات لقاح

	ددەت		
گەزۆکێ	بۆ ڤیلی دبێژن دەمێ ئاوێ بگوهریت	تام گۆڕین	تغير المذاق
گەز	پیڤانەك، درێژیا دەستەکێ یە	گەز	ذراع
گەزنك	ئەڤە شینکاتیەکێ خوریانەکە ل رەخ ریبارا شین دبیت دەمێ ل لەشێ مرۆڤی بێ بکەڤین دبیتە لیرو دگەزین	گیای خورێنەیی	النبتة المحكة
گەزین	گەزگەزۆکی	مێروولەکردن	تنمل
گەشکە (ك.خ)	ڤژانگ	گەشکە	فتح الايدي
گەش بوون	ڤەبوون	کرایەوە، برسیکایەوە	يتفتح
گەفادکەت	ب ئەگەرا دزانیت	بەهۆ دەزانێت	يعرف السبب
گەڤ	خۆزی زڤرکرن	لێ زوێر بوون، هەرەشەکردن	تهديد
گەڤیر	ئەڤە سترییە د ناڤ گەنمادا شین دبیت بکۆم شین دبیت	جۆرە درکێکە بە کۆمەل لە ناو گەنم شین دەبی	نوع من الشوكة تنمو بين الحنطة مجموعة
گەڤزاند	خۆد ئاڤێ ئان عەردی ڤەددن	گەوزاند	حيوان يضع تراب على جسمه
گەڤزك	جێ کرنا ئاخێ بۆ خو تێڤە دانکێ	گەوزەك	مكان يجهز لوضع تراب علي جسمه

گەلزی	تێ ڤەدان	گەور، پوشین	بضع
گەلە جووت	کارکرنا پێکڤە	هەرەوەزە	العمل الشعبي
گەلەك	پڕ	زۆر	كثير
گەلە	بڕ، کەر	مێ گەل	قطيع
گەلەك بۆ ب کخسا	زیندە بوون ب پیڤاوز هیرکا	زیاد بوون بەفیسکە	تكثر بطئ بصل صغير
گەلەخان	دەوارخانە	خانەی وولاغ	حضيرة
گەلەك بوون	زیندە بوون	زۆر بوون	تكاثر
گەلە بوون پریشال	زیندە بوون ب رەهوریشال	زیادە بوون، بەرەك و ریشە	تكاثر الجذور
گەلەبوون ب تۆڤ	زیندەبوون ب دندکا	زیاد بوون بە تۆ	تكاثر بالبذور
گەلالە	حازر، بەرهەڤ	ئامادە	مستعد
گەلا ریزان	بەلك وەربن دەمێ پایزێ	گەلا هەڵ وەرین لە کاتی پایزا	تساقط الاوراق في الخريف
گەلا لیشك	دیماهیا گەریێ	کۆتایی گەروو، قورفوڕاگە	نهاية البلعوم
گەلگەشە	بەحس کرن ل دوور	گوفت و گۆ	مناقشة
گەلا لویچ	دیماهیچکا گەوریێ	قورقوڕاگە	اللهاة
گەلۆ	خەلکینە، گەلی مرۆڤا	خەلکینە	أيها الناس
گەلی	شیڤ، شیڤیك، گەلیێ بێسرێ	دۆل، شي	الوادي
گەلی هنیان	گیایەکە ل چیای هەی	گیاییکی چیایی	نبات توجد في الجبال
گەمار	١- شین پیسابی. ٢- ئەڤە ژەنگە ڤەدکرن	١- پاشماوە پیسایی ٢ ژەنگە سەوزە	١- بقايا الفضلات

	شیناتی دکوژین. ٣-	دەگرێ	٢- تأكسد
	قریژ	٣- خلتە	الزراعة
گەمراند	١- دۆن دان، قریژ هاڤێتن	چەور کردن	تدهين
گەمشی	چەنگ	مست	قبضة
گەمشۆ	١- چەلگو، ڤێ پەیڤی بکار دئینن دەمی تشتا ب دەستی پەحن نکەن. ٢- بێ خیرەت	١- مشتی ٢- تەمەل	١- قبض ٢- كسلان
گەم	لفاڤ	لفاو	
گەمژدل (ك.خ)	بێ هەل هەل	گەمژەدل	إبله
گەمژە	ساوێلگ	گەمژەدل	أبله
گەمەجۆیی	ژ جە چۆیی	لە چێ دەرچوو	مخلوع
گەهاتدن	گەیاندن	گەیاند	توصل
گەهاندنە ئێك	پێك گەهشتن	بەیەك گەیاند	توصله
گەه	دۆر	نۆرە	سرة
گەهێ	ڤێ حالی	ئەو جارە	هذه المرة
گەه	ژێك ڤەكرا مۆرکێت لەشی	لێك کراوە بربرە	مفصل الفقرة
گەه گیر	چێ بوونا گۆشتی زێدە ب گەهاڤە	دروست بوونی گۆشتی زیادە لە نیوان بربرە	زيادة لحم بين فقرة
گەهن	چێ بوون	پێ گەیشتن	نضج
گەها پشتنا ئێك پارچە	مۆرکا پشتێ	بربرەی پشت	مفصل الفقرة الظهر
گەهێشتان	ژانا گەها، ژێك ڤەكەر	ژانە بربرە لێك کەرەوە	التهاب المفاصل

گەهێت دەستی	**ژێک ڤەکەرێ هەستویێت دەستی**	**لێک کراوی ئێسقانی دەست**	**مفصل الید**
گەهێت پێ ی	پێنگڤە گرێدانک و ژێک ڤەکەرێ هەستێیت پێ	گەێنەر و جیا کەرەوەی ئێسقانی پێ	المفاصل
گەهشت	گەهان	گەیشت	وصل
گەنم	دەرامەتێ نانی	دان وێلەی نان	الحنطة
گەنمی	رەنگێ گەنم، نافێ واتایی	گەنم رەنگ	الحنطاوي
گەنمۆک	ئەڤە گەنمە بخۆ شین دبیت ل چۆلی	گەنمی چۆل	الحنطة البرية
گەنم شامی	ئەڤە ژی دەرامەتێ نانی یە	گەنمە شامی	الشامي، الذرة
گەنمێ بهارێ	ئەڤە رەنگێ گەنمی ژی یێ دگەهیت دەمێ بهارێ	گەنمە بەهاری	الحنطة الربيعية
گەنمێ رەش گول	ئەڤ رەنگێ گەنمێ یێ رەنگ سۆرە ئۆ یێ ب هێزە	گەنمی رەش گول	الحنطة السماقية
گەنمە شامێ سپی	ئەڤ رەنگەیێ گەنم شامی یە یێ رەنگ سپی یە	گەنمە شامی سپی	الذرة البیضاء
گەنمە شامێ گێسکی	ئەڤە رەنگە خەلک دکەنە کێسک بۆ خارنێ بکارناهێت	گێسک	ذرة العمل المكنسة
گەنمێ گەورە	ئەڤ رەنگێ گەنمی یێ دندك گرە بۆ دان قوتاییێ پاشە	گەنمی دەنکە گەورە، بو کەکمەکوتای	الحنطة حباته كبيرة
گەنمێ زەنگول	ئەڤە رەنگێ گەنمی یی زەر و سپی یە	گەنمی زەردو صپی رەنگ	الحنطة الصفر وأبيض اللون
گەنمی مەستی	ئەڤەژی ئێکە ژ گـ گەنمی	گەنمی مەستی	

گەنمێ سماقی	ئەڤەژی گەنمی صۆرە	ئەو جورە دەنکی رەنگ سور، گەنمی سووماقی	لون الحنطة احمر
گەنمێ سنجل	ئەڤە رەنگێ گەنمێ یێ سەر تیژی	ئەوی یان سەرتیژە	الحنطة ذو رأس المدبب
گەنمێ ئیتالی	ئەڤەژی ئێکە ژ رەنگێت گەنمی ئەوێ ل کوردستانا هەین	گەنمی ئیتالی	الحنطة الايطالية
گەنمی قەندەهاری	ئەڤە ئێك ژ باشترین رەنگێ گەنمی یە، بناڤێ بازێرێ قەندەهار یێ کری	یەکێکە لە چاکترین جۆرەی گەنم	اجود انواع الحنطة قندهارية
گەنمی هەردمە	ئەڤە رەنگەکێ تێکەلۆ کە ژ دوو جۆرانە	لە دوو جۆرە پێك دێ	الحنطة المخلوطة
گەنمێ هنۆری	ئەڤە ئرنگەکێ گەنمیە ل کوردستنا عیراق هەی	جۆرێکی گەنمی	نوع من انواع الحنطة الموجودة في كردستان
گەنەمۆری	کونجی	کونجی	سمسمة
گەنەك	ڕاستی	ڕاستە	عدلي
گەنج	خزینە، قاس	گەنج	الخزنة
گەنج دار	خودانی گەنجێ	خاوەنی گەنج	صا حب الخزينة
گەنجە	ژ خۆرازی	لە خۆبایی	مفتخر بنفسه
گەندەموو	قونێر، کولکە لبن چەرمێ تێت	مووی ژێر پێست	دمل تحت الجلد
گەنداڤ	ئاڤا کەنی، ئاڤا پسی	کەنداو، چلکاو	الماء الوسخ
گەنەك	نەخۆش	ناخۆش	
گەندە خۆر	هەمی تشتا دخوت	هەموو شت دەخوا	مترحم

گەوهەر	جەو هەر	مۆری گران بەها	الجواهر
گەوورٍ	كۆلێ چێلا	كولیەی چەل	مساكن الابقار
گەووری	گەری	گەروو	حنجر
گەم	كۆم بوونا سووپای	سووپا نیش	معسكر
گەور	بۆر	رەنگی رەش و سپی	رصاصي
گەولەز	تانجا گول	تاجی گول	تاج الوردة
گەورین	دەربازبوون	پەرینەوە	عبور
گەور	١- دێو ٢- رەنگی رەشی بەر سپی ڤە، ئەژدەها	١- دێو ٢- شبح	الشبح، لون الرمادي، رجاء
گەودان	ئەڤە ناڤێ هۆزەكا كۆچەرانە	ناوی هۆزێكی كۆچەرە	اسم لعشيرة الرحال الكردية
گەو	خۆل، مەزدلا مەزن	ژووری گەورە	الغرفة الكبيرة
گەهی	گەهشتێ	گەیوو	ناضج
گەیی بوو	گەهشتی بوو	گەیوو	كان ناضجاً
گرییان	پەیڤە بۆ كەسێ زیرەك تێتە ب كار ئینان	ووتەیەكە بۆ كەسی زیرەك بە كاردێ	تسمية تطلق على الشخص الجريء
گدی كدی	دەنگە بۆ گازی كرنا پەزی	دەنگی بۆ بانگ كردنی مەڕ	لفظة تطرح على المواشي
گدیشە	ئەڤە ریسیێت گەنمی نەعێش گولیا گەنمی یا پێڤە زێ ڤەدكەن	فەسەلی گەنم بەگولەوە	بند من الحنطة حديث الحصاد
گر	یێ مەزن	درشت	الخشن
گرگرە	مەزن مەزن	درشت درشت	الخشن الخشن

گ/ گربەدا گراڤی بی

گران	ب كێش	بە سەنگ	له وزن

گرانیەها	بێنب قیمەت	بەنرخە	ذو قيمة
گرانی	ب قیمەتی	بە نرخی	غالي
گران کێشا	ب صەنگ کێشا	بە سەنگ پێوا	وزن الثقيل
گران کر	ب قیمەت لێخست	بە نرخی خست	جعل له قيمة
گرانی	نەبوونیێ، تشتی ب بەها کرن	قاتی بوون، شت گران کردن	غلاء، القحط
گران جان	گران فرۆش	فرۆشتنی گران	العملة الصعبة
گراڤ	گزیرتە	نیشتاو	الجزيرة
گراڤی	کەزنی	گەورەیی	ذات الهيبة
گرار	شیڤ	شیو	طبيخ
گرەنگ	گیایەکێ ب ستریە یێ بهاریە	گیایێکی درِکنە بەهاریە	نبتة ربيعة
گرەگرِ	دەنگە دەنگێ ئامیری و عەورا	گرە گرِ	صوت البرق
گربۆن	مەزن بوون	گەورە بوو	كبيرة
گرِ	ئەڤە خوریا نە کەل خوینا مرۆڤی چێ دبیت پیستی مرۆڤی شبی مانگێت صۆر لێ تێت، ئەڤە چ گرِە بەربۆیە تە	لەشی مرۆڤ پەیدا دەبی لە پێستیت پەلی سور پەیدا دەبی	نوع من الحساسية في الجلد
گرِدار	بێ تبعەتی	توورِە بوون	عصبي
گرداڤ	سەرهاتەك	کارەساتێك	مصيبة
گردار	کەرب ڤەبۆیی	رق بوونەوە	متعصب
گرِ	ئاگر ڤێرا چوون	ئاگر پێراچوون	لهب
گردار	بێنب ئاگر	ئاگرین	ملتهب

گرچن	پێ گرێ دا	بەسراو	معقد
گرگرت	زوخاندن	دوورژان	
گرك	ڤەلەرزین	لەرزینەوە	مترجف
گرك هاتی	سەرمایی ڤەلەزرین هاتی	لەرزیەوە لە سەرما	متبرد ورجف
گركا سەرمایی	ڤەلەرزین ژ سەرمادا	لەرزیتەوە لە سەرمان	مرتجف من البرودة
گرك	ل درستار دانا پیش برنجی	لە دەستار دانی پووشی برینج	رحی البزر
گرك هژمێر	کەسێ رەزیل	گونك ژمێر	بخيل
گرك	کلۆمچك	ئەنگوتك، پەپلە	كرصة
گرشك	نەهاتی	نەهاتی	شاذ
گرگتك	ئەڤە زیوانی رەشە یێ گرۆڤرە، ب دەست گرتن (گر + گرت)	گرتەك	نوع من الزيوان اسود اللون
گرکێت هەڤیری	گومچکێت هەڤیری	ئەنگوتکە هەویر	كرصة عجين
گرتەك	شخارتە	شهاتە	الشخاط
گرت	ب دەست هەلاند، زەفت کرن	زەوت کردن	امساك
گرتی	حەبسی	حەپسی	المحبوس
گرتیخانە	بنگەهێ حەبسیا	حەپسی خانە	السجن
گرتینەك	گەهشتنا حسێبێ	گەیشتی حیساب	دفع الحساب
گرتیار	کەسێ کاری گرتنی بکەت	گرتیار	مساك
گرێ وی گەلەکە	ئاگرێ وی گەلەکە، بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێت گەلەك، بزالی بکەت،	ئاگری زۆرە	عجول

	ئەحەجمی		
گڕکرتی	پێب حێرس	بەحەرس	إثارة
گرێ دام	هاتمە گرێ دای	هاتمە بەسراو	ارتبطت
گڕۆڤر	خڕو خر	خڕو خر	مدعيل
گرۆچ	پێتی	پووت بوون	تشنج
گرۆچ بوون	نەشیان بلڤین	سڕبوون	تشنج
گروڤ	نیشادا نەك	پێشان دانێك	دليل
گرفت	خارنەك ل سەر عویرکی بمنیت	باش هەرسی نەکردن	عدم الهضم
گرۆهی	کۆم کارێ	پێکەوەیی	اجمالي
گرنژی	کەنیا هیریابێ دەنگ	زەردە خەنە	ابتسامة
گرنال	پێب ددانگ	بەددان	مستت
گرێل بۆ	گلۆل بوو	غلۆل بوو	دحرجة
گرێل	گلۆل	غلول	دحرج
گرێ نێری	گرێدانا کۆرە، گرێ یابێ خلف	گرێ کۆرە	عقدة مغلقة
کرتێکا تبلی	گرێ یا تبلا	گرێ ئەنگوست	عقد الاصبع
گرێت سەرکورتیخێ	گرێت دیماهیا مۆرکێت	گرێ کۆتایی ئەستونی پشت	الفقرة العنقية
گرێ بەستك	گرێت تشتا، د ناڤ جلكادا چێ دکەن	گرێ شتی نهێنی ناوجل	نوع من العقد الغير الظاهرة
گرێ	دووخلف کرن	بەستنەوە	عقد
گزیرتە	رەخ• دۆرگرتی ب ئاڤێ	کەنداو	الجزيرة
گزیلانك	قدقدانگ	ختوکە، قدیلانە	دغ دغة
گزر	کزم، گزری ئامانا دێ	کومەل	جمع

	شۆم		
کزرەك	کۆمەك، من گزرە لێ ئامانا شیشت	کۆمەڵێك	المجموعة
گزی	خۆدیك، عەینە	ئاوینە، ئەینۆك	مرآة
گژوێژە	مژیل	گیرۆدەبوون	انشغال
گژبوون	کۆم بوون	گرژبوون	
گژنیژ	ئەڤە دەرامەتەکە دکەنە سەر سەروچاڤێت صەوکا دا تاما وی خۆش بیت لە جهێ چیایی شین دبیت	دەرامەتێکە لە سەر رووی نان دەدەن تا تامی خۆش بیت	زعتر
گژنژە	گل گلان	جلیلان	
گژنی گژنی	ئەڤە گەلەك بۆ دووهنێ خۆمالێ دبێژن کۆ گەلەك ناحەلێت، ئەڤ دوهنە یێ گژنی گژنیە	بە باشی نا تاوێتەوە، رۆنی گرنی گرنی یە	لا یذوب
گژلۆك	ئەڤە ژی رەنگەکێ بەفرێ یە بەلێ شتی بارانێ تێتە خار یێب دندکە	تەرزە	حالوب
گشك	هەمی، حەمی	هەموو، گشت	الكل
گشتك	گرك	ئەنگوتك	
گشتکێت هەڤیر	گرکێت هەڤیری	ئەنگونکە هەویر	
گشت	شدیای	توند	قوي
گشگر	گشتی، پێکڤە	هەموو	شامل
گشێوش	هەوایی	حەوایی	فضائي
گشتی رزینە	هەمی رزینە	هەموو رزینە	الكل متعفن

گشتکی	هەمی	هەموو	الكل
گڤیری	گڤاشتنا ئۆرکی دا	وورگ کوشین	تقلصات معيدة
گڤاشت	زەفت کرنا سەر تشتەکی	گشی	عصر
گڤان	کڤان	کەوان	قوس
گڤاندە	بلندایەکێ هوار، مەرز	بەرزایەکی گێر	أعالي المنحدر
گڤاژك	قورنجیك	نقورچ	عصر باليد
کڤژك	رەهك، ئەڤە رەنگەکێ شیڤانە ژ گوشتێ گۆلکێ و برینج و پیڤاز و فلفلکێت رەشی چێ دکەن	جۆرێکی خواردنە وەکو کوبەی برنجە	نوع من كبة رز
گڤن	کەیف نەخۆش	داماو	العبوس
گڤاندە	سەر سیڤاندە	لە سەر بەرزایی مال	على السياج
گڤاندێت بانی	سڤاندێت بانی	سەر حەوالەی بان	سياج سطح
گهیژك	ئەڤە ژی فێقیی چۆلیە یێ پایزانە ئۆ یێ هیرە دەرمانی گوچیسکانە دەمی بێشیت	گێوژ	زعرور
گلاله	لەوزەتان، گرێتێب بەلعومانە	لەوزە تێن	غدة بلاعيم
گلال	شیڤك، ناڤ بەرادووچیا	شیو	الوادي
گلادە	وەریسێ سطی هێستری	گوریسی مل هێستری	قلادة
گلار	تلیا تری	دەنکە ترێ	حبة العنب
گلاله کەفتن	وەرماندنا، لەوزەتا	ئەستور بوونی لەوزەتێن	التهاب اللوزتين
گلاله کولی	برین بونا لەوزەتێن	بریندار بوونی لەوزەتێن	التهار اللوزتين
گلیزانك	رەنگەکێ ئەزێنکێ ل مرۆڤێ چێ دبیت پشتی	مووچرکە	محسس

گلیز	ئاڤا زێدە ژ دەڤی تێتە خار	لیکاو، لیک	لعاب
گلیزی بنە گوهی	ئاڤا بن گوها	ئاوی بن گوێ	الغدد اللعابية النكفية
گلیزێ بن زمانی	گلاندا گلیزی بن زمانی	لکاوی ژێر زمان	الغدة اللسانية
گلیزی بن لاما	گلاندا بن لامکا	کلاندەی ژێر دەم	الغدد اللعابية تحت الفك
گلدك	سەر هەڤیرك	سەر هەویر	الغطاء القماش
گلە	دەعوا کرن	شکایەت کردن	شکوی
گلە سەر	ئاخا سەرا	خۆلی سەر، گلەسەر	تربة خاصة تغسل بها الشعر
گلگلە	گلێش	زبل	النفاية
گلگلاند	١- گلێش هەل خەپراند ٢- ڤەکولین	١- زبل بلاوکردن ٢- هەل کۆلینەوە	تبعثر النفاية نبش
گلوازە	دەستەك، ب دەزی ڤەکرنا تشتا ب سەرك ڤە	دەستك	
گلۆلێ	ئەڤە خارنەکە ژ برینج و ماستی چێ دکەن	خواردنکێ برینج و ماستە وەك شۆربایە	أحد أنواع شوربة لبنية
گلیلە	١- بورونا بەفرێ ئەو چپکا ئاڤێ تێتە خارێ. ٢- ڤێدا هاتە خارێ	١- چلورە ٢- پێدا هاتە خوارە	انجماد قطرات الماء
گلیلێت بەری	ئەڤە دەمێ ئاف ب بەریدا بهێت ئەو بەر حەلێت دبێژێ سالك تایت شتی گلیلێت بەفری	تاوا ئەوەی بەرد	نوع ذوبان الحجرة

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانی عەرەبی
گلیلێت جەمەدیٚ	ئەڤە چبکێت ئاڤیٚ نە دەمیٚ دبیتە بەفر	دلوپەی ئاوی بەستراو	قطرات منجمدة
گلیلێت کلمیش	ئەڤە ئاڤ ژ دفنیٚ تێتە خاریٚ	چلم هاتە خوارەوە	انزل ا لمخاط
گنجی	جللك	جل	الهدمة
گۆپ	سەریٚ سەری	سەران سەر	أعلى قمة
گۆپەلین	قایشکا سطییٚ دەوارا	قایشی ملی وولاغ	حزان الفرس عند الحرالة
گۆپك	سەریٚ سەری	سەرانسەر	أعلى حد
گۆپکا داری	کۆلۆڤانکا داری	لووتکەی دار	قمة الشجرة
کۆپیٚ چیا	سەری چیای	لووتکەی چیا	قمة الجبل
گۆپیتك	سەریٚ سەری، ئەڤە رشتی گوپێکا چیای هملایە	سەران سەر	أعلى قمة
گۆپال خزێم	ئەڤە شفکەکە دکەنە سطییٚ گای دەمی گێری	جۆرە دارێکە لە ملی گادەکا	نوع من الخیزران تضع علی رأس الثورة عند الحراثة
گۆپال	ئەڤە دارەکیٚ چیٚ کریە ییٚ سەرچەماندیە مرۆڤیٚ بیٚ تاقەت ددانە بەرخۆ بۆ برێڤە چوونی	گۆچان	عکاز
گوپەند	بەندکیٚ ب گۆ	جۆرە ملوانکەی گۆدارە	نوع القصبة
گۆبەرۆك	ئەڤە ئێلەکیٚ زێریە	سوغەی زێردار	یلك مزین بالذهب
گۆت گۆتك	ئاخفتن و ئاخفتنۆك	قسە و قسەلۆك	إشاعة
گۆتنێت مەزنا	ئاخفتنێت مەزنا	قسەی پێشینان	أقوال الحکماء

گۆچ	سەقەت	گۆجە	عرجاء
گۆڕان	گوهۆڕین	گۆڕینەوە	تبادل
گۆرە	پێ کێشك	گۆرەوی	جواریب
گوری	قوربان	قوربان	فدوی
گۆر	تێشکێ کەرێ کیڤی	بەچەی کەری کێو	ضغیر الحمار البري
گۆرەمێژ	چێلا ب شیر	چێلی بەشیر	البقرة لبونة
گۆرز	شینکاتی	رووەکی	نباتی
گۆرنە باشی	ئەڤە گیانەبەرەکی کیڤە پشتا وی دووخیچێت لێ ومریا ژ زیارەتی تینیتە دەر	گیان بەرێکی کێوییە مردوو لە قەبر دەردێنی	حیوان بری تخرج المیت من القبور
گۆزەل (ت)	جوان، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	جوان، رووخۆ	جمیل
گۆزك	ئەڤە هندە گوسکێت گرتینە ژ ئاخێ ئان شیشەی چێ دکەن	گۆزە، شەربە	مشرب
گۆزەك	ئەڤە گەهێت پێ ی نە ژ رەخاڤە	گۆزەنگ	کعب
گۆژکیر	بالیفك	سەرین، بالیف	مخدة
گۆشت	ئەڤە خین ورەھ هەمی پێکڤە پارچەیەکی چێ دکەن هەستی دنخێڤن	پارچەیەك ل خوێن رەك و ریشەن ئیسك دەپارێزی	لحم
گۆشتن	یێب گۆشت	بە گۆشتە	ملحم
گۆڤ	کۆل، جهێ کەوالا تێدا	کۆلێتە	الدواجن

	دادكەن		
گۆڤەند	دەهوات	شایی	دبكة
گۆ	گۆت یا كوردی كریە	ووت	قال
گۆلك	تیشكێ چێلێ	بەچەی چێل	صغير البقر
گۆلژ	١- ئاڤا پەنگیای، بركا ئاڤی. ٢- ئامانەكێ فرەهێ شیری دۆشنێ	١- ئاوی بەندكراو ٢- قابی فراوان سفرەهی شیر دۆشینە	الماء الزائد ماعون كبير
گۆلی	كەڤچك	كەچك	ملعقة
گۆلخان	مشتەل	شوێنی گول ڕواند	مشتل
گۆمل	ریبار، ئاڤا بۆشی	ئاوی زۆر	نهر
گۆین	رەبەن	گۆیەن، بێ دەسەلات	ضعيف
گۆ	تۆپك، خرك	تۆپیلە	كرة
گۆیا چاڤی	تەپكا چاڤی، خركا چاڤی	تۆپیلەی چاو	كرة العين
گۆیا عەردی	تەپكا عەردی، خركا عەردی	گۆی زەوی	كرة الأرض
گۆیا مەمكی	تەپكا سەرچچكی	تۆپیلەی سەر مەمك	كرة الثدي
گۆك	هۆل، تەپك	تۆپ	كرة
گوپن	كۆپەن، فری	گۆپن	كلثوم
گوب	ریمەت	روومەت	خد
گوبگیر	جلك بڕ	مەقەست	مقص
گوتن	قسە، خەبەر	ووتن، قسە	كلام
گودار	گوهدار، چ بەر دێ بێ رابن	گوێ گر	مطيع
گور (ك.ر)	گورگ	گورگ	ذئب

گوراز	بەراز	بەراز	خنـــزير
گورە	گازی	بانگ کەر	صياح
گورەشە	شەرکرن ب دەڤی	هەرەشە	تهديد
گورە گور	گورپە گورپا ئاگری	گلپەی ئاگر	شعلة النار
گور ئاسن	گورپا ئاسنی	هەلاوی ئاسنی	لهيب الحديد
گورپا ئاگری	ئاگر رابۆن، ئاگر پێ هەلبۆن	بلێسەی ئاگر	شعلة النار
گورچیلا کول	گولچیسکا کول	کورچیلە ئاوساو	التهاب الكلية
گورخێلی	ئەڤە دەمێ ئاڤ و ئاری تێ کەلك بکەن بەلێ هێش نەبیتە هەڤیر	ئارد و ئاو تێ کەل کردن پێ بە هەویر	خلط الماء مع الطحين، نصف عجين
گەرێك	ئەڤە رەنگەکی مازیانە دەرنگ سۆرن	جۆرێکی مازیە رەنگی سۆرە	نوع من مازي أحمر اللون
گوزر	کۆمەك	چەپکێك	حزمة
گورگە	ئەڤە رەنگەکێ گیاسە شین دبیت د ناڤ باجان صۆرکا دا	گیاکەلە ناو تەماتە شین دەبی	نوع من الحشيش
گورکە مێژ	بێ سەری، مێشا هاری	بێ سەربوون	طائش
گورپاتی	ئێشا پەزی بیرتێ وان دوەریێت دەرمانی وی ژی گازە	نەخوشی مەرە موی دەوری دەرمانی نەوتە	مرض حيواني يسقط شعره
گوری	کوری بوو، خلت، نەساخیا پیستی یە	گوری بوون	مرض جلدي
گوریە	پیس بوون	گوری بوون	جرب
گورکرن	تێ ئالاندنا ریسێ مەحفیرا	لێ ئالاندنی خامەی مافور	مادة خام لصنع

			السجادة
گوچك	١- گوهـ ٢- صه	١- گوێ ٢- سەگ	الأذن، كلب
گۆزەبەز	١- خارنەگا کوندۆر دەڤەرا ئامێدیێ. ٢- گوندۆری هشك کریە دکەنە ناڤ دۆشاڤی	گوندەرە ووشك كراوە	بطيخة يابسة
گۆژالك	ئەڤە رەنگەکێ پرتەقالێت تەخلت	پرتەقالی تال	حنضل
گوستیلك	خەلەكا تبلێ	ئەنگوستیله	حلقة الاصبع
گوشك	بهێز هاتنه خارێ	بەهیز هاتنه خوارەوە	هطول بقورة
گوشکا بارانێ	باران هاتن ب دژواری	ریژنە باران	هطول الأمطار بقوة
گوڤتارەك	پەیڤەك	ووتەیەك	الكلمة
گوڤە	شاهد	شاهد	شاهد
گوگراندن	ژێك کرن	لێك کردنەوە	اختزال
گول	بەرێ شینکاتی	گول	وردة
گول بەدەم	ناڤێ ژنانە، گول ژ دەڤی	گول بەدەم	
گول بە حەشتیك	ئەڤ گولە یا هیرە و بەلك سپیە نیڤا وێ یا زەرە	گولە حاجیله	
گول باخان	گول بەرۆژ	گول بەرۆژە	وردة عبادة الشمس
گولتە	ئەڤە دارەکێ چێ کریە بۆ کەسێ سەقەد دا خۆیێ بهەلاویست و بچن	جۆرە گوپالێکە لە بن هەنگل دادەنین دەڕۆن	نوع من المسند الخشبي تساعد المعوق على المشي

گول پیغەمبەر	گول مەحەمەدی	گولە پێغەمبەر	وردة محمد
گول بێرپینە	ئەڤە گولەکا بەر سیبەرە حەژ رۆژێ ناکەت دەمی رۆژ لێ بدەت دمریت	گولە نازناز	
گول سێف بن عەرد	ئەڤەژی سێڤ بن عەردی	گولە سێوی بن عەرد	تفاح الارض
گول دەرگەھ	ئەڤ گولە یا پانە و بەلگێت وی ژی پەحنن	گولێکی پانە و گەلاکانی پانە	وردة عريضة
گول چیچەك	ئەڤ گولە یا رەنگ پرتەقالی یە یاهیرە	شەست پەرە	اسم ستون
گول داود	ئەڤە ژی گولا بەغدا دبێژنی	گولی بەغدایە	وردة بغداد
گول شیلان	ئەڤ رەنگەیێ گولایە ب سترِیا ڤە تێت ئۆ یا رەنگ پیڤازیە	گولێکی دڕکنە رەنگی پەمبی یە	وردة شوكية لونها وردي
گول شلێر	ئەڤەژی گولە کارەھ پیڤازۆکە دەمێ بهارا شین دبیت ل چیای	گولە شلێر، گولێکی چیایی ل رەگی پیاز شین دەبی	وردة بصلية الجذور
گول بژار	ژێ گرێ گول	هەڵ بژاردەی گول	
گول بژێر	١- ڤەوژراتێ گولا ٢- بۆ وان کەسا دبێژن دەمێ ب چ رازی نەبن لێ بگەرِیێن	١- هەڵ بژاردە گول ٢- بژارکەری شت	اختيار الورد، فرز أغراض
گولی	ناڤێ گوندەکی یە ل کوردستانا عیراقێ	ناوی لادێیەکە لە کوردستانی عیراق	اسم لقرية في كردستان العراق
گولکار	شۆلێ گولا	گول دروست کەر	الرواضي

بەهدینی	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
گول روو	ری گول	رووی گولاوی	الوجه الوردي
گول روخ (ف)	ئەڤە پەیڤە یا فارسیە	رووی گول	الوجه الوردي
گولیا برنجی	ئیشیێ برنجي	هێشوە برنج	وردة الرز
گولی	ئەو پشکا شینکاتی ئەوی بەری دگریت ژ دانی	ئەو بەشەی گول دەگری	فسحة الذي يحل الوردة البؤرة
گولیا گەنمی	ئیشیێ گەنمی، ور	هێشوی گەنم، گولە گەنم	وردة القمع
گولێشان	گولا صۆر	گولە سوور	زهرة الحمراء
گولەبۆن	هایژمەبوو، بهیستن	گوێ لێ مان بوو بستن	سمع
گولشەن	کولاوان، گولا جوان	گولێ جوان	وردة جميلة
گولێ بۆن	بهبستن	بیستن	سمع
گولین	قافکێ گولا	گول دان	مركان
گوللە	تەقە	گولە	طلقة
گولیر	ئەڤ ب دارێ ڤە چێ دبیت بۆ گەمارییێ باشە	بەدارەوە دێ بۆ گەمارە باشە	انما تنبت من الشجرة تستعمل لدبغ
گولناز	گولا نازدارا	گولی نازکەران	وردة مدللة
گولینگار	ئەڤەژی گولەکا رەهـ پیڤازە	جۆرە گولێکی رەگی پیازە	نوع من الوردة بصلية جذور
گول هرچ	ئەڤەژی کولە شتی دەڤێ شێریە یا رەهـ پیڤازە	گولی لەبلوو پەر	وردة جذورها بصلية
گولشەڤین	ئەڤە گولە دەمی رۆژئاڤا دبین ڤەدبیت	گولە شەوین	وردة ليلية
گوللە پژیت	رەشاندك	رەشاش	رشاش
گولچیسك	گولچللك	گورچیلە	كلية
گولگولی	رەنگی سور	پەمەیی بوون	أخذ لون الوردة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	بۆن، وەرگرتنا رەنگی گولا		
گولێ بوو	بهیست	گوی لی بوو	سمع
گول بزن	گولەکا چیای دەمی بهارا شین دبین	گولی چیایی بە	وردة ربیعیة
گولنار	گولا هنارێ	گولە هەنار	وردة رمان
گولنخوین	گولەکا گرۆڤرە یا چیایی یە	گولێکی خرە لە چیاشین دەبی	وردة مدعبل تنمو في الجبال
گلو	هەسپ	ئەسپ	الجواد
گلۆمچك	تژی دەستی، گلومچکا هەڤیری	پر بەددەست	ملئ الید
گومان ك.خ	شك برن ژێ	شك لێ بردن	شك به
گومان پێ نینە	چ شك ژێ نینە	بێ گومان، بی شکە	لا شك
گومان بار	شك ژێ بەر	شك لێ بەر	متهم
گومان دار	یێب شك	بەشك	مشكوك
گومبوو	بەرزە بوو	برزبوو	ضياع
گومکی	گۆیا مەمکی	گۆی مەمك	حلمة الثدي
گوگەهـ	عەنبار	عەمبار	مخزن
گوند	١- کولم ٢- دەڤرێت ژ دەرڤەی باژێری یێت بچیك	١- تویز ٢- لادێ	١- قرص ٢- قرية
گر دك	ئەڤە ناڤێ گوندەکی یە ل کوردستانا عیراقێ	ناوی لادی یەکە لە کوردستانا عیراق	اسم قرية في كردستان العراق
گونەدایی	ژ بەرگوهێ تۆ ھاڤێت	هاویشتنە پشت گوێ	قذف وراء الأذن
گون	گونگ	ئون	الخصية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
گونگ	ئەڤ نەساخیەکە ل زەلاما پەیدا دبیت برین بوونی گون	برین بوونی گون	التهاب الخصية
گون کولی	برین بوونا گونی	بزین بوونی گون	التهاب الخصية
گونەھ	گونەح، دل پێ صوتن	گوناھ، زك پێ سووتان	الخطية
گونەلە	ئەڤە خوارنە وەکی کوبانە	کوبە	طبخة كبة
گونە هەکار	خرابێ کرن	تاوان	جرم
گونەھی	خرابی	تاوان	جريمة
گونە هکار	خرابی کەر	تاوان بار	مجرم
گونەھ پێ کر	بەردا خرابیا	تاوان پێ کر	دفع للجريمة
گوندۆر	دەرامەتی هاڤینێ یە فێقیە	میوەی هاوینە	بطيخ
گوندۆر تەحلك	ئەڤە کوندۆرێ نەگەهشتیە	گوندۆرەی نەکەیو	بطيخة غير ناضجة
گوندۆری صالی	ئەڤە رەنگێ گوندۆرا صالەکێ دەمنیت دەمێ پایزا چێ دبیت دەمی زفتسانا یێ هەیی یێ رەنگ زەروکیزی کیریە	گوندۆرە سالانە	بطيخة سنوية
گوندۆرێ ئاڤی	ئەڤە ل بەر ئاڤا شین دبت نو دشرینن	گوندۆرەی ئاوی	**بطيخة مائية**
گوهکێ راستێ دلی	رەخی دلی یێ راست، ئەڤە شتی نەو مانەمی ل ناڤ یە هەدروو رەخێن دلی	گۆێچکەی راستە	**الاذين الايمن للقلب**
گوهکی چەپی	رەخی چەپی ژ دلی،	گوێچکەی چەپە	**الاذين الأيسر للقلب**

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
گوه	پشکا ژ دەرڤە بو بهیستنێ	گوێ بەشی دەرە	الاذن
گوهنەدایی	گوێ رانەکرن	گوێ شل نەکردن	عدم الاصاغ اليه
گوهدار	١- گودار، ٢ گوه داانا مرۆڤی	گوی گر	مطيع
گوهرەقی	رەق بوونا گوهی	گوی رەقی	كزاز
گوه سڤك	زی گولێ بوون، بچاکی بهیستن	کوێ سووك	خفيف السمع
گوه رەپ	ئەڤە کوهێ راست و کێل	گوێ قیت وردق	الاذين عدل
گوه کەم	ئەڤە ژی بۆ گوهێت کورت دبێژن	گوێ کورت	قصير الأذن
گوهشی	مانە حێبەتی	واق ورما	تعجب
گوهان رەش	ئەڤە ئێشەکا پەزی یە شیر د گوهاتێت وا دا خراب دبیت	نەهۆشی مەرە شیر لە گوانی داخەرا ب دەبی	مرض خاص الاغنام تفسد الحليب في الثدي
گوهارتن	ژێك خەلەت کرن	گۆرین	تبدل
گوهێ خۆ بدێ	١- داخازیە بۆ بجهـ ئینانا کریارا. ٢- ئاخڤتنا بگرە	١- گوێ رابکرە ٢- داوا کرین بۆ کار	١- استمع اليه. ٢- طلب على العمل
گوه	گوچك	گوێ	الأذن
گوهیشگ	ئەڤە دەرامەتێ چۆلبیە خەلك دخۆن دەرمانی گولچیسکانە	گێوژ	زعرور
گوهگران	ب زەحمەت بهیستن، گرانە گوه	گون گران، کەم بیستن	ثقيل السمع
گوهماسی	گوه ماسیك	کو پێکەی ماسی	القوثعية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارزور	زمانێ عەرەبی
گوهێ دەرڤە	پشکا ژ دەرڤەی گوهی	بەشی دەرەوی گوی	الأذن الخارجية
گوهێل	توخم	رەگەز	الجنس
گوینی	گینسیکن، تەلیسێ بەندکا	گونیە	الكونيه
گێلە شۆك	کارەکی تێکدایی	کارێ تێکرا	فوضة
گێچ	ئەڤە بەرێ کلسێ د سوژن خانیا یێ سپی دکەن	گەچ	جص
گێڕ بوون	ئەڤە گرێل بوونە	غلۆل بوون	تدحرجة
گێر	١- خوار، خار ٢- بریسی	١- خوار ٢- بروسکە	١- عرجاء ٢- صاعقة
گێرەڤان	ئەو کەسێ کارێ گێری دکەت ئانکو بێژین عەرد شداندنێ	پەستێنەر، دواس	الضاغط
گێرەکرن	ئەڤە دەمێ دەرامەتی دانی دچنن ڤێ کریارێ دکەن بگاو جەنجەری	جەنجەر کردنی دانەوێلە	بعد الحصاد بواسطة الثور وآلة
گێڕ	زڤڕین	سوورە	الدورة
گێڕا دەمارێن جەرگی	زڤڕۆکا دەمارێت جەرگی	سوورەی دەماری جەرگ	الدورة الدوران شريان
گێڕا دەمارێت عیر و ریڤیکا	زڤێرکا دەمارێت عیر و ریڤیکا	سوورەی دەماری ناوهەناو	الدوران المعوي
گێڕا دەماریت گولچتکی	زڤێڕۆکا بریچکێت کولچیسکی	سوورەی دەماری گورچیلە	دور الدمار طلية
گێڕا دەمارێت خەلخالکا	زڤڕوکا بوریکێت خالخالکا	سورەی دەماری ڤاتە رەش	الدوران الطحالي
گێڕا دەمارێت پشیی	زڤرۆکا بوریێت پشیی	سورەی دەماری سپل	الدوران الرئوي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
گێرا دەمارێن سپیلکی	زڤرۆکا بۆریێت سپیلکێ	سورەی دەماری سپیلك	الدوران الصدر
گێرکێت زەر	مێرییێت هیروزەر	مێرە و لەی ووردی زەرد	النمل ناعم والصغیر
گێژاڤ	پیلا ئاڤێ، زڤرۆکا ئاڤێ	شەپۆلی خری ناو	دوامة الماء
گێژو ڤێژ	ڤێ پەیڤێ بۆ وان کەسا دبێژن ئەوی ئاگەهـ ژ خۆ نەبن	گێژ وولە	الغیر المنتبه لنفسه
گێژ	نە لێکدایی بۆ مرۆڤا	نارێك و پێك	غیر المرتب
گێژینك	ئەڤە رەنگەکێ کەسکاتیە دچینن یا تام تیژە	تەرەتوولە	رشاد
گێژبوون	سەرزڤرین	سەر سوڕان	الدوخة
گێژی	زڤرین	گێژی	الدوخة
گێزەگیا	ئەڤە رەهاوێ پیڤاز چی دبیت	گیایێکی رەگ پیازە	نوع من النبیة جذورها بصلیة
گێزراند	ڤەهێلا	خەریك کردن	تأخر
گێن	گیان، جان	گیان	جثة
گێلە شۆك	هاتنا دەنگ شتی ئێك نەیی، کەسی دکەستی ناگەهین	دەنگە دەنگی وەك یەك نا، کەسی بە کەسی نیە	صدور أصوات المختلفة
گێول لێدان	زەوق هەبوون بۆ کریارا کارەکی	ئارەزوو کردن	رغبة علی
گێووك	گیفلك، جهێ بگلێشی بکەنێ	زبل خانە، گوفەك	زبالة
گیابەهی	گیازەر بوو	زەردبوونی گیا	اصفر الخشیشة
گیابەند	ئەڤە کیایەکی بەلگ پەحنە	جۆرە گیایێکی وەرکو	نبیة لها طعم طیب

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	و یێ بهن و تام خۆشه بۆ دل ئێشێ یێ پاشه	نەعناعێ یە تامی خۆشه بۆ دل نیشەیە	تستعمل كدواء للقلب
گیا باهینك	ئەڤ گیایە یێ تام خۆشه دکەنه ناڤ ژاژی	گیاییێکی تام خۆشه لە ناو ژاژی دەکەن	نبتة تضع في الجبن
گیا بەرخ	ئەڤه ژی خوارنا کەوالانە، (ئینجه) دبێژنێ	وێنجه	نوع من الحشيشة
گیابەحیلك	ئەڤ گیایە ژی یێ بەلك هیر و پەحنه و ئۆ گرۆ ڤرە دەرمانی بەحلیکانه	جۆرە روەکێکه گەلاکانی ووردە و پاونه و خرە دەرمانی بالۆکەیە	نبتة أوراقها ناعم وعريض ومدور تستعمل كدواء ل ثؤلؤل
گیابەخت	ئەڤه ژی گیایێ بهارێ یە دەرمانی بایە	رووەکێکی بەهاریە دەرمان بایە	نبتة ربيعية دواء رماتيزم
گیابۆك	ئەڤه گیایەکێ باڤ سپیە ئاڤا وی دەرمانێ دپشکانە دەمی پێڤه ددەت وێ ئاڤی دەنێ	گیاییێکی رەنگ سپی باوی دەرمانە بۆ ئەو کەسانەی کە دووپشك پێوە یان دەدات	نبتة لونة يمل إلى البياض تستعمل كدواء للأشخاص الذين لسعهم العقرب
گیاچا	ئەڤه ژی گیایەکه هشك دکەن و دکەنه چا	گیاچا	نبتة جاي
گیارەشك	ئەڤ رەنگێ گیایە پەز حەژی دکەن	ئەو گیایە خۆراکی مەرە	نوه من الحشيشة غذاء المواشي
گیازاڤاك	ئەڤ گیایە ل رەخ ریبارا شین دبین بەلگێب وی دشتی کەرەڤسێ نە زەلام بۆ جانیی ددانە ناڤ	گیازاوا، کیا تێکە گەلاکانی جوانە	نوع من البنية أوراقها جميلة تستعمل للزنية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	دەرسۆکا خو		
گیازەنگلۆك	ئەڤ گیایەکە گولاوی شتی زەنگلایە	گیای گول زەنگول	النبية وردة تشبه الجرس
گیاقاچك	ئەڤە گیایەکێ بهاریە خەل دجین شتی بەنیشتی	گیای بنێشتی یە	نبتة علك
گیا عەزو	ئەڤە ژی گیایەکە گولاوی باشینە	جۆرە رووەکێکە گولەکەی شینە	نبية لها وردة أزرق
گیا کتك	ئەڤە گیایەکێ بهن خۆشە	گیایێکی بۆن خۆشە	نبتة لها رائحة زكية
گیا کاریش	ئەڤ گیایە حەژ ئاڤێ دکەت و یی حلی یە	ئەو گیایە حەز لە ئاو دەکا و لوسە	هذه النبة مائية وملسائ
گیا گێزەر	ئەڤەژی کەسکاتیە کەشتی کەنگرایە خەلك رەهێت وی دخۆن	جۆرە گیایێکە گەلاکانی درکنە رەگەکەی دەخۆن	هذه النبية اورقاها شوكية وجذورها تؤكل
گیاگەورك	ئەڤە گیایە یێ کیڤیە	جۆرە گیایێکی کیۆیە	هذه نبات البري
گیاکیڤار	ئەڤەژی کەسکاتیە کە بهارێ شین دبیت	سەوزەی ئەرزە	حشيش ارضي
گیا کولینگار	ئەڤە ژی چەروانا پەزی یە	خۆراکی مەرە	رعي الأغنام
گیا مام بەل	ئەڤە گیایە بۆ برینا یێ باشە و ئالفێ کەوالایە	گیای برینە، عەلەفی مەرە	بنية علق للحيوان
گیامێش	ئەڤ گیایەکی رەنگ کەسکێ طاریە	جۆرە کیایێکی رەنگ سەوزی تاریکە	نبتة لونها أخضر قاتم
گیامیخەلە	ئەڤێ گیای پەز دخۆن	ئەو گیایە ئالیکی مەرە	تستعمل هذه النبية علف للأغنام

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
گیا صوصی	ئەڤە ژی ئالفێ پەزی یە	ئەو گیایە ش خوراکی مەرە	تستعمل هذه النبتة كعلف للحيوان
گیا داس	ئەڤە کەسکاییی ددەنە کەوالا	کیاییکە دەدەنە ئاژەل	نبتة تستعمل علف الحيوان
گیانۆك	ئەزە ژی ئالفێ کەوالانە	کیایە ش ئالیکی ئاژەلە	تستعمل كعلف للحيوان
گیا پیبۆك	ئەڤ گیایە کەسکی و ب سەر سپی ڤەیە	گیاییکی رەنگی سەوزی کالە	نبتة ذات لون أخضر فاتح
گیرۆ	ڤەمای	خۆی هێشتەوە	تأخر
گیرهە	ڤەمایێت ئاڤێ	پاشماوی ئاو	بقاية الماء
گیرهی گرت	ڤەمایێت ئاڤێ بنی ئامانی ڤەمایی	بە پاشماوەی ئاو گیراوە	مسلك بالبقابة الماء
گیرسان (ك.خ)	بەردایێ، پاشگرە	پێ کرد، پاشگرە لە گەل دا گیرسان، پێ بوون	اشتعل
گیرسك	کیزرك، ئەڤێ خەللك دخۆن	رووەکێکی بەهاریە دخوری	نبتة ربيعية تؤكل
گیزان	ئەڤە دەڤ مووسکا تراشینێ یە	گوێزان	موس الحلاقة
گیز	ئەڤە ناڤکا وی خەللك دخۆن	گوێز	الجوز
گیزی (ك.ر)	بریڤە چۆن، پە باسە	پیاسە، گەڕان	تجوال
گیزك	ئەڤە دارەکی بچیکە ددانتە بەر رەخێ با کوردانی	پارچە دارێکی بچووکە لە بەر وخۆی باگوردان دادەنێ	قطعة خشب صغيرة توضع على الحانبي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
			حجارة ضغط
			السطح
گێسن	ئامیرێ عەرد کێلانێ	کاسن، بۆ کێلان	للحراثة تستعمل
گیسوان	گیاك	کیاکەلە	نبات
گیسۆ	کەزی	گێسوە	ظفیرة
گیڤك، گیڤەلانك	جهێ گلیشێ دکەنی	گوڤەك	الزبالة
گیفکێت دەرسۆکا	ریشیالۆکیت دەرسۆکا	گولوانەی جەمەدانی	
گیڤر	کێتکێ نیر	نێرەی پشیلە	ذكر القطة
گیناوەر	گیان بەر	گیانەوەر	الحیوان

- ل -

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت زمانی شرین ئەوێ ل بەرێ دەڤی تێتە ب کارئینان			
لاچك (ك.خ)	سەرك، بۆ سەرکێ	لەچك	رأس الشيء
	تشتەکی دبێژن، لاچکێ		
	لەوەندی بکرە		
لارێ	سەر رێ داچوون، خارێ	لادەر، خواری	انحدار
لا دەشك	گیایەکێ بهاریە بخاڤی	گیاییێکی بەهاریە	نبتة ربيعية تؤكل
	دخۆن	دەخوۆێ	
لات	سەری	سەرەوە	قمة
لاتون	پێلاڤ، پێلاو	پێلاو	أحذية
لاپۆر	بەرید	پۆستە	بريد
لاشی	رەنگەکی جڤینایە دبێژنە	پوستە، جنێوە	سئ الاخلاق
	کورکا، کورکێت پیچ		شتيمة
لاڤژە	بەستە، لاوك	بەستە، حەیران	اغنية
لاڤاویلەك (ك و)	ئەڤە رەنگەکێ نازکرنێ یە	جۆرێمی نازکردنە	نوع من الدلال
لاڤ	لۆڤە لۆڤ، ئەڤە رەنگەکی	ئاهد	اظهار نوع
	کازندایە ژ نەخوشیا چێ		صوات يدل عل
	دبیت		عدم الرضا
لاڤ لاڤ	ئوفە ئوف	ئیوفە ئۆفی یێ جارە	اظهار اهات
لاقرتی (ك.ر)	ئاخڤتنۆك	قسەلۆك	كلام
لاق	پی	پی	رجل
لأم	رەخی ری	روومەت	وجة أخر
لامل	نیك ناحفس	بەلا قسەیی	عنيد
لام لامك	گۆشتی رەحەت سەرەوە	گۆشتی روومەت	لحم الفلك
لامازۆری	گۆشتی لامەت سەرەوە	گۆشتی رووی لە سەرەوە	الفلك العلوي

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
لامازێری	گۆشتی لامیێ خواری	گوشتی رووی لە خوارە	الفك السفلي
لامژ	گیانە بەرەکی مێزووکە	گیانەوەرێکی مژەکە	طفيلي
لات –	بەرچیایەکی عەردەکی راست و پەحن لێ بیت	پێشەوەی چیا نەرزیمی پانی و راستی لێ بیت	أمام الجيل يوجد مكا عدل
لاك	١– ئێشی، ئیسەوی ٢– گەنی	١– دەرد، دەردەدار، ٢– بۆ گەنی	صفح، جيفة
لال	دەنگ ژ بەر نەهاتن	بێ زمان	أبكم
لالنك	سێنی	سنی	صينية
لالە (ناك)	ل دەڤ مە	لای ئێمی	عندنا
لالی (ش)	نامان، سێنیك	قاب	صحن
لالۆ	خال، برایی دەیکی	خال	خال، أخ لأم
لەبی	بەلی	بەلێ	نعم
لاگر	رەخ گری	لایەن گر	مؤيد
لاندك	جهێ زارۆ تێدا دنڤیت	لانك	مهد
لاندکا بازێرڤانییێ	سەرهژانکا شارستانییێ	لانکی شارەوانی	مهد الحضارة
لاوچاکی	گەنجێ باش، خۆرتێ باش	گەنجی باش	فتوة
لاو	خۆرت	گەنج	الشاب
لاوینی	ب خۆرتنی	بە گەنجێنی	في الشباب
لاوین	یێ ژلاواگر	گەنجی گەنجان	زين الشباب
لاوك	١– یێ تازە ٢– ستران	١– جاحیلە ٢– گورانی	شاب، مقام
لاندك	دەرگۆشە	لانك، بێشك	مهد
لاڤژە	ستران، بەیت	حەیران	مقام
لەت (ك؟ خ)	پرت	پارچە	قطعة
لەتکر	پرت کر	پارچە کرد	قطع
لەت لەت	پرت پرت	پارچە پارچە	قطع قطع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
لەتکە	پرتکەك، بۆ داخازیی یە	پارچۆکەك	قطعة صغيرة
لەدی (ك.ر)ژ	رۆژا ئێك شەمن	رۆژی یەك شەم	الأحد
لەپ	دەست، پشکا تبل پیڤە	دەست بەشی بەئەنگوست	كفة
لەپك	دەستك، بۆ جلکا بکار دئینن	دەسك	اليدة
لەپانگ	دەست کێش	دەستەوان	كفوف
لەخرینی	دەمی ژ خەوێ رِادبیت هێش چ نەخاری	بەبرسێتی	عدم الافطار
لەرزین	رەجفین	لەرینەوە	ارتجاف
لەرۆت	ترتری	لەکاتی قسەکردن لە رینەوە	تردد للسان
لەروو	بی دل پاقژ	دل پاك	صريح
لەرزە ئاڤك	ئاڤا لەرزۆك	ئاوی جولاو	السائل المهتز
لەرزەتا	ئێشا ڤەلەرزین	تای لەرزینەوە	الحمى المرتفعة
لەرزینیت	ڤەلەرزینیت، لڤ لڤفینت	دەلەرێنێتەوە	يهتز
لەر (ك.ح) (ئاك)	بێ شیان	بێ هێز، بێ توانا، لاواز	ضعيف
لەز	زی	خێرا، پەلە	سرعة
لەزباراند	زی ئینا خواری	خێرا باراندی	مطر بسرعة
لەز بارکر	زی ژوێر چوون	خێرا رۆیشتن	بسرعة تنقل
لەز لاڤاکر	زی پێ خەساندن	خێرا بلاوکردەوە	بسرعة انتشر
لەزبەردایی	زی پێ کر	خێرا پێ کرد	استعمل بشرعة
لەزبر	زی بر	خێرا برد	أخذ بسرعة
لەز برِی	زی ژێ ڤەکر	خێرا لێ کردەوە	قطع بسرعة
لەزبرێ	ری نیشادا	خێرا بردیتی	أخذها إليها بسرعة

لەز بەردا	زی ئازاکر	خێرا بەرەڵاکرد	بسرعة اطلقها
لەز بریندار کر	زی بریندارکر	خێرا بریندارکرد	بسرعة جرح
لەز بوو	زی خۆدێ دا	خێرا بوو	بسرعة ولدة
لەز پەقاند	زی تەقاند	خێرا تەقا	انفجرة بشعرة
لەز پەرچڤاند	زی گڤاشت	خێرا تولاندەوە	عصر بسعة
لەز پف کر	زی بالی کر	خێرا فوو کرد	هَوى بسرعة
لەز پڕاند	زی فڕاند	خێرا فڕاندی	طير بسرعة
لەز ترساند	زی بەعجاند، بۆ تسری چێ کر	خێرا ترسان	تخوف بسرعة
لەز تراشی	زی خەڕەتی	خێرا تراشی کرد	حلق بسرعة
لەز تێ کر	زی کرێ	خێرا تی کرد	سکب بسرعة
لەز تێدانا	زی ب سەر ڤەکر	خێرا بەروەکرد	علق بة بسرعة
لەز جەماندن	زی کۆم کرن	خێرا کۆکران	بسرعة جمع
لەز جڤجڤین	زی لڤین	خێرا جولاندن	تحرك بسرعة
لەز چرماند	زی پێ ئاڤ کرن	خێرا چروچ کران	بسرعة ذبل
لەز چێ کر	زی بنە جھ کر	خێرا چاك کرد	بسرعة تعدل
لەز جڤیندان	زی خەبەر گۆتن	خێرا جونی دا	شتم بسرعة
لەز خاپاند	زی سەردا برن	خێرا هلە خەلەتان	بسرعة خدع
لەز خاڤ کر	زی پێتی کر	خێرا خاوکردەوە	بسرعة
لەز حەبەرگۆتن	زی قەسە گۆتن	خێرا جونی دا	شتم بسرعة
لەز خڕاند	زی سەردابرن	خێرا لی سەر رلاّ لادان	بسرعة انخدع
لەز خلف دان	زی گری دان	خێرا بەستی	بسرعة شد
لەز خڕکرن	زی کۆم کرن	خێرا خر کران	جمع بسرعة
لەز خەملاند	زی جوان کرن	خێرا رازاندەوە	تحمل بسرعة
لەز دا	زی دان	خێرا دای	اعطى بسرعة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
لەز دانا	زی دەینا	خێرا دانا	وضع بسرعة
لەز دڕاند	ب لەزی دڕاند، زی شق کر	خێرا دڕاندی	شق بسرعة
لەز دری	زی ڤەدری	خێرا دوریەوە	ضبط بسرعة
لەز درواركر	زی دووریار کر	خێرا دورمانی كرد	بسرعة خيط
لەز دۆت	زی شیر زی! وەرگرت	خێرا دۆشی	حلب بسرعة
لەز حەباند	زی تژی ڤیا، خوش ڤیا	خێرا خۆش ویست	حب بسرعة
لەز حەبلاند	زی تژی کر، شداند دا تژی بیت	خێرا پڕکرد	تضاغط بسرعة
لەز حەلاند	ڤی کرە ئاڤ	خێرا تاواند	ذوب بسرعة
لەز حلی کر	زی راست و درست کر	خێرا لووسی كرد	بسرعة جعلها ملساء
لەز راکر	زی هەلاند	خێرا هەل گرت	رفع بسرعة
لەز راوستا	زی جه دا هێلا	خێرا وەستانی	اوقف بسرعة
لەز رادا	زی ڤەمالێ	خێرا مالیەوە	كنس بسرعة
لەز رژیا	زی چۆییێ، ستێر رژیا	خێرا ڕژایی	بسرعة جذب اليه
لەز زانی	زی بۆ چۆیی	خێرا زانی	عرف بسرعة
لەز زەرکر	زی کرەت ئاڤا کەل دا	خێرا زەردكرد	بسرعة تقع في الماء الحار
لەز زەلاند	زی ڕاهاڤێت	خێرا هەلدا	بسرعة رمى
لەز ژێ ڤەکر	زی لێڤەکر	خێرا لێ كردەوە	بسرعة قطف
لەز ژێ ستاند	زی لێ وەرگرت	خێرا لێ ستاند	أخذ بسرعة
لەز ژاراڤ کر	زی ئاڤ لێ کر	خێرا خاوێن كرد	طهر بسرعة
لەز ژێڤە بوو	زی بالا خۆژێ ڤەکر	خێرا وازیان لێ هێنا	بسرعة ترك

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
لەز شاند	زی هنارت	خیرا نارد	بعث بسرعة
لەز قەلەوبوو	زی گۆشت گرت	خیرا گوشتن بوو	سمن بسرعة
لەز قەلاند	زی صۆرکرنەڤە	خیرا سور کرانەوە	أحمر بسرعة
لەز قەدکر	زی پارچە کرن	خیرا لەت کرد	قطع بسرعة
لەز قوقلاند	زی ڤەکونی	خێرا کۆلیەوە	حفر بسرعة
لەز قەوراند	زی ڤەکۆلی	خێرا کولیتەوە	حفر بسرعة
لەز قەرمین	زی صاربوون	خێرا سارد بووەوە	بسرعة استبرد
لەز ڤەدان	زی کۆم کرن	زوو کۆ کرایەوە	بسرعة جمع
لەز ڤەقوتا	زی قوتایە ڤە	زوو کوتاوە	بسرعة ضرب
لەز ڤەخار	زی خارەڤە	خێرا خواردەوە	بسرعة شرب
لەز ڤەمراند	زی بی دەنگ کر	خێرا کوژاندەوە	طفئ بسرعة
لەز ڤەکر	زی کرەڤە	خێرا کردەوە	قطع بسرعة
لەز کەتن	زی هاتە خارێ	خێرا کەوتی	وقع بسرعة
لەز کەلاند	زی کەل کرن	خێرا کولاند	بسرعة على
لەز کوشت	زی مراند	خێرا کوشت	بسرعة قتل
لەز کێلا	زی ڤەکۆلی	خێرا کێلایەوە	حرث بسرعة
لەز گرت	زی گرت	خێرا گرت	مسك بسرعة
لەز گەڕاند	زی زڤڕاند	خێرا گەراندەوە	بسرعة رجع
لەز گوهارتن	زی لێك لەت کرن	خێرا گۆڕیەوە	تبال بسرعة
لەز مرن	زی مرن، زی نەمان	خێرا مردن	بسرعة مات
لەز مالشت	زی رادا	خێرا مالی یەوە	بسرعة كنس
لەز مخمخاند	زی نیڤ کەلی کرن	خێرا نیوە کولاندن	بسرعة على
لەز گین	ڤەر دژیت	ژینەوە	منعش
لەز نی کر	زی تازە کرەڤە	خێرا نوی کر	بسرعة جدد
لەز نڤست	زی خەو لی کەت	خێرا خەوت	نام بسرعة

لەز نفاند	زی دانا سەر ئێك	خێرا چووڤاند	غمض بسرعة
لەز هەلاڤێت	ڤی بلند کرەڤە	خێرا هەل دا	قذف بسرعة
لەز هات	زی هات	خێرا هات	جاء بسرعة
لەز هەلوەشاند	زی ڤەکرەڤە	خێرا هەلوەشاند	فتك بسرعة
لەز هەرفاند	زی خراب کر	خێرا رووخاند	بسرعة هدم
لەز هەرشاند	زی پەرچقاند	خێرا تولاندەوە	بسرعة عصر
لەز هندا کر	زی بەرزەکر	خێرا برزکرد	ضیع بسرعة
لەز هندابوو	زی بەرزە بوو	خێرا برزبوو	ضاع بسرعة
لەز وەرگرت	زی ب دەست کەت	خێرا بەدەست کەوت	أخذ بسرعة
لەز وەربادا	زی باداڤە	خێرا بادایەوە	بسرعة لف
لەزاندن	زی کرن	خێرا کردن	أسرعة
لەز نەکرت	بە دلێ خۆ	بە کاوە خۆ	على المهل
لەزدت	خۆشی برن	بەخوشی بردن	اسعد
لەزکە	زی یە، بۆ داخازیێ یە	خێرا کە	اسرع
لەزینە	گەلەك زی بە	زۆر خێرا تە	اسرع
لەزینیت	زی لێ بکە	زووی لێ بکە، خێرا لێ بکە	اسرعه
لەش	کەلەخ	لاشە	جثة
لەشی گران	گەلەخ گران	لاشە گران، لەش قورس	ثقيل الجسم
لەش سڤك	کەلەخ سڤك	سووکەلە، لاشە سووك	خفيف الجسم
لەشکەر	سووپا	سووپا	الجيش
لەڤە	دارێ قەرەمی	قامیش	قصب
لەق	ددان ل سەر شداندن	قەپ	عضة
لەقەك	ددان لێدانەك، گازەك	لەپێك، گەزەیەك	عضة واحدة
لەقانە	هژانە	جولا	هزة

لەقاند	هەژاند	جولاند	اهتز
لەق لەقۆك	هژ هژۆك	جوولە جوولە	مهتز
لەق لێدان	گەزلێ دان، قەپ لی دان	قەپ لێ دانەوە	معضة
لەق هاڤێژ	گەزلێ دەر، شتی لەقا بهاڤێژین، قەرۆیێ لەق هاڤێژە	قەپا لێدەر	مصفی
لەگەلەگە	ئەڤە بالداری سطی درێژەو پێ دیژە و رەنگ سپی و رەشە	لەق لەق	لقلق
لەگەن	سێنیکا ڤالا	قابی پەل	ماعون العريض
لەغمە	نەفق	ژێر زەوی	دهليز
لەمپە	فانوسك	چرا	الفانوس
لنگ	پێ	پێ	قدم
لەنگەر	پێ سەقەت	شەل	مرشاة، اعرج
لەنگ	خوار	خوار	عرجاء
لەنگەرگرتن	پارسەنگ گرتن	کێش گرتن	موازنة
لەنگەربوو	خراب بوونا پارسەنگێ	کێش گرتنی تەواو	اختلال التوازن
لەنگەرکر	پێ شکاند، سەقەت کر، ئازار پێ کەفت		
لەنگی (ك.ر)	١- خەلەتی ٢- فارچوون	چەوتی	خطئ
لەنگ بوو	خەلەت بوو	چەوت بوو	خطئ
لەنگ دانا	خەلەت دەینا	چەوت دانا	وضع خطئ
لەنگ هات	ب خەلەتی هات	پە چەوتی هات	جاء خاطئ
لەند	کۆرك	تۆرت	حفرة
لەعلی خان	گەوهەرەك. ناڤێ ژنانە	گەوهەرە	جوهرة

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانی عەرەبی
لەندە هۆر	کەلەخ مەزن	لاسەی گەورە	عضم الجثة
لەوتاند	پیس کرن، تەرێف کرن	چلکت کردن	وسخ
لەوتی	پیس بوو	چلکت بوو	توسخ
لەوتین	پیس بوون	چلکت بوون	وسخ
لەوەندی	ئەڤە سەر هچکە درێژدکەن	فەقیانە	مندل
لەوا	ژ بەر هندێ	بۆیە، لۆیێ	لأجل هذا
لەواشی	یێب سەنگ	سەنگن، کێش دار	ثقیل
لەواشە	نانێ تەنیرێ	ئەستورکێ تەندور	خبز التنور
لەوچە	ئەڤەژی خەبەرن	لەوەچە، بێ قیمە	بلا قیمة، شتیمة تطلق
لەو	ژ بەر	بۆیە	لأجل هذا
لەورا (ك.ر)	لەوا، ژ بەر هندێ	بۆیە	لذا
لەوەنتە	بهنا خۆش	پۆن	عطر
لەها	پێلاڤ	پێلاو	حذاء
لەیزاند	هژاند، رەقساند	سەمای پێ کرد	جعله یرقص
لەیزۆك	رەقسۆك، هژهژۆوك، ناڤێ بچیك کریە	سەما کەر	رقاص
لەیزی	رەقسی	سەمای کرد	رقص
لەیزۆك	هێزکا بچیکا	جۆلانە	مرجوحة
لەیەك بەردان	ژنك جودا کرن	لەیەك تەلاق دران	طلاق الزوجة
لەیستۆك (ك.ر)	بیکا زارۆکا، ژ لاستیکی چێ کریە	بووکە لاستیکی منال	لعابة اطفال
لە بیستۆك (ش)	یاری	گەمە	لعب
لەیلانك	سەراب، نەڤەری دانە ل	سەرئاو، بیی ئاو	سراب

	بیابانا چیٚ دبیت دەمی ل دیر دنیٚرینیٚ و بیژن ئالە بەلیٚ دەمی دچنە نیٚزیك چ نینە	بەشێوەی خەیالاوی	
لەیلانکی	ئەڤە ژ دبیٚژنە رەنگی مۆری ڤەبی	رەنگی مۆری کراوەیی	لون احمر
لەمیوندز	ئەڤە لەمینکا ترشە، خویٚیا ترش	لیمۆترش، وەك خیٚ یە	ملح حامض
لیێ (ئاك)	بەلیٚ	بەلیٚ	نعم
لەبیە	ل ویٚری	لەوی	هناك
لبانە	تی کەلۆك	تیٚ کەلاو	مزدوج
لبا (ك.ر)	لدەف	لەلا	عند
لباوە	لدەف وە، ل جەم وە	لەلا ئیٚوی	عندكم
لبنە (ع)	طابووك، ئەڤیٚ ژ ئاڤی چیٚ دکەن، ئەڤە پەیڤە یا کوردیی کریە	لبن، کەلپوچ	لبن
لب	کتەك، لبەکا تری کەت	دەنگیٚ	لب وحد
لبا	ئەڤە هریا بەرخکیٚ ئیٚك صالی یە، ئەڤە لبا بەرخیٚ ئیٚك صالەیە	خوری بەرخیٚ یەك صالە	صوف لخروف السنة الواحدة
لبامن	ل جەم من	لەلای من	عندي
لبامەیە	ل دەف مەیە	لەلای ئیٚمە یە	عندنا
لپتن	لڤین	جولان	حركة
لئاڤیٚ بدە	ئاڤیٚ تیٚ وەردە	لەئاویدە	اطهره بالماء
لئاق	ڤالایە، ئەڤە بۆ دەرگەها	کەوتیە سەر پشت،	مفتوح الكلي

	دبێژە دەمێ هەمی یێ ڤەبی	هەموو کراوەیە	
لتەڤەکێ	بێ راوستیان کارکر، بێ راوستیان	کارکردن بێ وەسان، بەردەوام	عمل بدون توقف
لدارێ دنیایێ	ژینێ دنیایی	لە دونیایی	على وجه الأرض
لدیف بکەنە غار	ب دیف ڤە هەڕن	شوێنی بکەرن بە راکردە	أركض وراءه
لدیف بەردان	خۆ بۆ کێم کرن	کەم کردن بۆی	تنازل من قبله
لحێف	ب سەر خۆ دادەر	لێفە	لحاف
لغاڤ	جهۆری کایێ، بۆ دەوارا دکەنی	لفاو	
لفك	سەرك، لفکی لەوەندی	لاچك	رأس المنديل
لڤاشە	نانێ تەنکە، دەڤەرا هەرکیا	نانی تیرێ	خبز ساج
لڤال	هریا بەرخێ صاڤا	خوری بەرخی ساوا	صوف الخروف الصغير
لڤاند	هژاند	جولاند	حركة
لڤەك	یێ نەراوستیای، نەحەجتی	رانەوەستای، بەجوولە	حروك
لڤ	پرت	پارچە، لەت	قطعة
لڤانانی	پرتا نانی	پارچە نان	قطعة الخبز
لڤ	دندك، لڤا جەهی شین نەبۆیە	دەنکە	حبة
لکە	ژنایلۆنی چێ کریە خۆ بێ ڤەکرك	باغە، پێوەلکاوە	صنع من بلاستيك
ل مژخلکێ کری	یێ هاتیە مژخلك دای	لە حیلەك دراوە	ينجذب
ل سەر هەڕە	تەمام کە	بەردەوام	استمر
لمبیز	لمیز، دەرولێق، چێشتر لمبیزا خۆ شۆڕکر	لموز	المخز

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
لمبس	لیڤا درێژ	لور	خرطوم
لتۆر	لێق	لیچ	شفة
لۆچکرن	لۆچساند، قەلب ژێ ڤەکر	توکل لێ کردەوە	تسلخ
لۆچیسك	ناڤك	ناوکە	لب
لۆبك	لۆبیك	لوبیە	لوبیة
لۆتی	ژبێ خۆ دەرچوویی	بێ ریز	مشلتة
لۆر	بێ هێز، بێ شیان	بێ تاقەت	بلا قوة
لۆرك	ئەڤە ئێکە ژ چێ کەرێت شیری پشتی شیری گەرم دکەن خراب دبن ناڤ و شیر ژێك جوا دبن	لۆرك	فرو
لۆزەنگەر	زەلام باش	زرتە زەلام، پیاوی گەورە، بەسام	رجل كبير الحجم
لۆد	لۆدە	لۆدە	
لوفەلوف	خرکە خرك، ئەڤە گریا بە تەنگافیێ یە	شاکەشاك، فیکە فیك	نوع من البكاء
لۆط	ئەڤە نافێ پێغەمبەری یە	ناوی پێغەمبەرێکە	اسم لنبي
لۆط	رێڤەچوونا خۆ هەلاڤێتن	رۆیشتن بە خۆهاویشتن	مشى بالقفزة
لۆط هاڤێژ	بهن هاڤێژ	خۆ فرێ دان	يقفز
لۆق	گاڤ	شەقاو	قدم
لۆقهاڤێژ	گاڤ هاڤێژ	شەقاو هاوێژ	قفز بالقدم
لۆقە تنە	خارنگەه، بنگەهی بهن ڤەدکر	خۆراك خورادە	مطعم
لۆڤك	لوبك	لۆبیا	لوبية
لۆمە	بەحسی کرنا خەلکی	سەرزەنشت	ملامة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێری	زمانی عەرەبی
لۆغم	مین، بۆ منێن بن عەردی، کوردی کریە	مین	قنبلة تحت الارض
لۆشی	صەوکێك تەنیری	نەستورکی تەنور	خبر التزور
لۆچیسکێت باهیڤا	ئەڤە بەلگی کەسکێ باهڤیی ل سەردا جبیەت پشتی هشکبێ	بادەمی ووشکی بێ پەلك	لوز مقشر
لۆچیسکێت گیزا	ئەڤە گیزێن سپی کر ژ بەلگێت کەسك	گوێزی پاك کراو	جوز المقشر
لووشە	ئەڤە ناڤێ کیایە	جۆرە گیایێکە	اسم لعشب
لولاب	گولەکا چیایی یا حانە	گولێکی چیای جوانە	اسم لوردة
لوکزیت	هەما یێ کاردکەت	جوولەی کەم دەکا	بطيء الحركة
لوژیك	بۆ چوون	داهێنان	المنطق
لێ ــ ئاك	وەکی پێشگرەکی دچیتە سەر کارا بزوری ئاکرەیی بکاردئینن	بیشگرە لەگەل کاربەکارێ	حرف زائدة
لێبۆك	زارڤەکەر	لاسایی کەر	ممثل مهرج
لێبری	ژێ ڤەبری	لێ بریە وە	قطع من
لێبادا	تێ ئالان	تێ هەل کرد	لف حول
لێ پەقاند	ژێ پرەقاند	لێ تەقاند	انفجر منه
لێپەرچقاند	ژێ هەرشاند	لێ تولاندەوە	عصر له
لێپێچا	تێ پێچا	لێ پێچا	لف به
لێ تێکر	ژی کرێ	لێ تێکرد	صب منه
لێ ترسیا	ژی ترسا	لێ ی ترسا	خاف منه
لێ جەماند	ژێ کۆم بوون	لێ غربوون	تجمع حول
لێ چنی	ژێ ژێڤەکر	لێ کردەوە	قطف منه

لێ خار	ژێ خار بۆنەهێلا	لێ ی خوارد	اكل منه
لێ خاند	ژێ خاند	لێ ی خوێند	قرأة منه
لێ دا	قوتا	لێ دا	ضرب
لێ دادا	رینشتێ	لێ ی نیشت	هبط إليه
لێ دانا	ژێ دانا	لێ ی دانا	انزل منه
لێ داهای	ژێ بەرباكر	لێ بەباكرد	هوى منه
لێ داگرت	ژێ كرێ	لێ پركرد	ترس منه
لێ دكەت	دباریت، بارانا لێ دكەت	دەباری	تمطر
لێ حەیتاند	لێ خورى، بدەنگى بلند گۆتێ	بە سەریدا هاوارى كرد	صاح عليه
لێ رینشت	تێدا رینشت	لێ دانیشت	جلس عليه
لێزم	١- یێت نێزیك، مرۆڤێت لێزم. ٢- كەسێت نێزیك	١- نزیكە ٢- خزم، كەسی نزیك	قرین، أقرباء، الشخص القريب
لێ رێژە	سەردا چۆی	بە سەر دا چوو	فائض
لێ قەومی	ب سەرهات	لێ قەوما	منكوب
لێڤ موچ	دەر ولێڤ	دەم و لچ	الفم والشفة
لێڤ لردانك	لێڤا مەزن و پەحن	لێورەب دەبە	الشفة العريضة
لێڤ خلف	ئەڤە لێڤا شەق بۆیی	لێو گەورە وپان	الشفة المشقوقة
لێڤ خار	بۆ مرۆڤێت لێڤ كەم	لێو خوار	الشفة العوجة
لێڤ بچیك	بەرێ دەڤكی یێ كوچكوك بین	لێو بچكۆلە	الشفة الصغيرة
لێڤ هنیانك	بۆ كەسێ لێڤ پف دبێژن	لێو هەنبانە	الشفة الكبيرة وثخينة
لێڤە كە	ژێ ڤەكە	لێ بكەوە	اقطع

لێڤەکر	بزار ڤەکر	لاسایی کەر	تقلید
لێڤە کر	ژێ ڤەکر	لێ کردەوە	قطف
لێڤ شۆر	١- ناڤ چاڤ گرتی، ٢- لێڤ هاتیە خارێ	مۆن و گۆژ	العبوس
لێڤ شیر	لێڤ گر و مەزن	لچە ستور	غلیظ الشفة
لێڤە	بەرێ دەڤی پشکا خاری	لێو	الشفة
لێ ڤەبوون	پەشمان بوون	پەشیمان	تراجع
لێ نییرین	بەرێ خۆ دەنێ	تێ ڕوانین	فحص
لێ نا	کەلاند	کولاند	طبخ
لندل	ئامیرێ ئاوازانە	ئاواز لێ دەرە	آلة موسیقیة

گ/ هاڤینی لێنا پایزی خار

لینگیزن	بارانا ب حەجیلۆك	لێزنە باران	مطر الوابل
لێنا کەڤن	پێ ناکەڤن، ژێ ناکەڤن	پێ نازانت	لا یعرفونه
لێ مشت	ئەڤە رابوونا ئاڤێ یە	ئاو هەلسان	فیضان
لێ یە	بۆ کارەکگی دبێژین کۆ بێتە رازی بوو	قەبوولە، حەل	مقبول
لێ گەڕ	ژ دیفدا چوو	لێ گەڕا	مفتش
لێك دا	دەینانە ئێك	لە یەگتر دان	ضرب البعض
لێك ڤەکر	پشك‌کر	بەش کرد	تقاسم
لێك ئێخستن	ب شەڕ ئینان	بە شەر هێنانن	تعارك
لێك ڤەبوو	ژێك ڤەبوون	لەیەك بوونەوە	تصالح
لێك کەتن	شەرێ ئێك کر	بەشەر هاتن	تعارك
لێك مارکرن	ژێك مەهرکرن	مارە بڕان	تعاقد بعض
لێك خشاند	ئێك هسین	لە یەك خشاند	احتك بعض
لیل	پاشگرە، دەنگ، شالیل،	دەنگ ساز	سوط ناي

دەنگ ڤە

لیسی	جهێ نڤستنا مریشکا، مریشکا کە چۆیە لیسی	شوێنی نووستنی مریشك	نوم الدجاج
لیسك (ك.ر)	بلاڤ	بلاو	الشائع
لیسك	ڤێ پەیڤێ بکار دئینن دەمی گەلەك تەڕبیت	بۆ تەڕ بوون بە کار دیتن	مبلل
لیلی	نیڤ بۆریە ئۆیا بەرەڤ تیژە	لوولە	انبوب
لیلیا زراڤ	بۆریا زراڤ	لوولەی باریك	انبوب رفیع
لیتك	پهن	لووشکە	ضرب القدم
لیفك	خۆپێ یاقژ کەر	لیفکە	لیفة
لیرە لیر	گریانا ب دەنگ	لوورە لوور	بکاء مع الصوت
لیراند	ب دەنگی بەرز بکەنە گری	لوراند	نحیب
لیلاف	پشکا پێ ی یا خوارێ	لوولاف	الساق
لیك	گلیز	لیکاو	نزل المخاط
لیت	دفن	لووت	أنف
لیلیا زراڤ	بۆریا زراڤ	لوولەی باریك	ابنوب رفیع
لیلێت ئاڤێ	بۆرییێت سەرەنی	لوولەی ئاو	أنابیب الماء
لیلییێت لەڤەنی	بۆرییێت لەڤەنی	لوولەی قامیش	أنبوب قصب
لیلییێت دووپشکی	بۆرییێت دوو پشك	لوولەی دوو سەر	أنانیب شقین
لیلییێت دوو سەر	بۆرییێت دوور سەرەکی	لوولە دوو سەر	أنابي ذو رأسین
لینە	جەرکێ مەزن بەرێ قەلی دکری	جەرەی گەورە	جرة كبيرة

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت زمانی شیرین کۆ ب سەر هەردوو لێڤا ڤە دبێژن ئەو پەیڤەکا نەبزوێنە ئو یا بێ دەنگە "ما"

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارزوو	زمانێ عەرەبی
ما	بۆ پرسیارکرنێ	ئایا	هل
ما	هندە، هەتا	تا	إلى
مار پیچ	١- مارێ پێچ کری ٢- لاستیکا ئاڤێ	١- سۆندەی ئاو ٢- پیچ کردنی مار	صوندة، حلقات ثعبان
مار برێن	ڤەبرینا نەختی	مارە برینە وە	اقتران
مارە رەشك	مارێ رەش	مارێ رەش	الافعى السوداء
مار حلیسە	ئەڤ رەنگێ ماری یێ حلی یە یی سەربچیکە	ئەو مارەش وەکو خمە گۆرەبچووکە	الحية الملساء
مارستان	بنگەهی نەساخا	نەخۆش خانە	المستشفى
مارسین	ناڤێ گوندەکێ کوردستانێ لە سەر توخبیی یە	ناوی گوندێکی کورد سەر سنوورە	اسم لقرية كردية حدودية
مارزۆ	خزل	مارزۆ	
مارکرن	بەرهەڤ کرنا کورو کچا بۆ جۆت بوونێ	مارەبرینەوە	عقد القران
مارگەزتو	مار پێڤە دای	مار پێوە دراو	عض الحية
مار گیسك	ئەڤە ژی رەنگەکێ ماری یە یێ بێ ژەهرە چوار پەل یێت هەبتن	مار میلۆڤ، مارمیلکە	ابو بريص
مارگیر	ئەو کەسێ تەسلیما مارا ڤێ دێ ئایەتەکێ خوینن مار خۆ دمرینمیت د دەسادا	مارەوان	صياد الحية

مار	١- ئەڤە گیانە بەرەكی زەهریە یێ پێ دەست و پێ یە خۆ دخشینت دەمی دچیت، دزلیێت، گرێ دانا پیكی بۆ زاڤای	١ گیانەوەرێكی زەهراویە لێ دەست و پێ بە خشۆكە، ٢- مارە	١- الحية ٢- عقد القران
مارماریشۆك	تیمساح، ئەڤە گیانەبەرەكی هشك و ئاڤی یە	تیماسح	التمساح
مازێن	دەنگی پەزیە دەمی تشتەك ب سەر تیت	دەنگی مەرە كەشتیێ بە سەری دی	وصت الاغنام
مارمێژ	ئەڤە دبێژنە وان كەسا دەمێ مار پێڤە بدەت ئەوژی دێ ژەحرێ ڤمێژین	مارمژۆك	ماص الحية
مارمیلك	ئەڤە ژی كرمەكە د ئاخێ دا دژیت	جۆرە كرمێكە لە ناو ئاودا دەژی	حية يعيش تحت الأرض
مارلیسێ	ئەڤە ژی ناڤێ گوندەكی یە ل سەر توخیبێ توركیا دایە	ناوی گوندێكی كوردە لە سەر سنورەی توركیایە	
مازی	ئەڤە دەرامەتەكێ چۆلیە ب دارمازیا ڤەنێت بەرێ وێ ناخۆن بەلێ بۆ كار گەهاتێتە بكار ئینان	مازوو، شەلگە	
مازیا شین	ئەڤە مازیا كەسك یا نەگەهشتی	مازوو سەوز	مازي أخضر
مازو چن	لێڤە كەرێ مازیا	لێ كراوەی مازوو	قاطف مازى
مازیا سپی	ئەڤە ژ دجۆریت گەهشتی نە	مازوو سپی گەیو	مازي الابيض ناضج
مازلۆخ	مەحفیر	مافوور	السجادة

مازنی	زەحمی	گەورەیی	كبرياء
مازڤان	خودان مال ومازی	خاوەن مال و مازی	صاحب البيت والمازوو
مازگ	بێ تشین	پژمینەوە	عطس
ماز	بلیل	بلوێر	الناي
مازۆ (ك.خ)	نەهاژۆ	مەهاژۆ	لا تسوق
مات	تەبەل	كەلا	دعبول
ماتانی	یاریا تەبەلانێ	كەلانی	لعبة دعبول
ماتەوزە	تەندەر ماتەیی	گەرمی ماتەیی	طاقة الكامينة
ماقیل	مەزن	گەورە، ماقوول	كبرياء
ماقیلی	مەزنی، ناڤێ مەعنەویە	ماقوولی	كبرياء
ماقووف	هژیریت هشك	هەنجیری ووشك	التين اليابس
ماعدا (ك.ر)	عیرك، ئورك، زگ	گەدە	معيدة
ماست	ژێ چێ كرنا شیریە	ماست	لبن
ماصت مەهین	چێ بوونا ماستی	ماست مەین	تخثر اللبن
ماصی	ئەڤە گیان بەرێ ئاڤی یە دخۆن	گیان لە بەری ئاوی یە	السمك
ماصیك	ئەڤ ناڤێ گوندەكیە ل رەخ پارێزگەها دهۆك	ناوی لادی یەكە لە شاری دهوك	اسم لقرية في دهوك
ماص گر	نێچیرڤانێ ماصیا	راوكەری ماسی	صياد السمك
ماصی خۆر	حەزی كەرێ كۆشتی ماصیا	ماسی خۆر	آكل السمك
ماسۆلكە	كۆشتی شتی ماصیا	گۆشتی ماسولكە	عضلة
ماسولكێت میزدانگی	گۆشتی میزدانكێ	گۆشتی میزلدانكە	عضلات المثانة
ماسولكا مالبچوكی	گۆشتی مال بچیكی	گۆشتی مندال دان	عضلة بين الرحم

ماسولکا لەلیمێ	گۆشتی تەختێ لەلیمی	گۆشتی نیو چەوان	العضلة الجبنية
ماسلوکا بەرێ چاڤێ	گۆشتی بەری چاڤی	گۆشتی پێشەوەی چاو	عضلة مقدمة العين
ماسلوکا جنۆکی	گۆشتێ رەخ سەری	ماسوولکەی رەخ سەر	عضلة الصدغية
ماسلوکا پێکەنیێ	گۆشتی کەنیێ	ماسوولکەی پێ کەنیی	عضلة المضحكة
ماسلوکا جوونی	گۆشتێ جێنیکا	گۆشتی جوونی	عضلة الجبين المصطية
مالوسکا لامن	گۆشتێ لامن	گۆشتی لامن	العضلة اللامية
ماسولکا پانکات لەپیی	گۆتشی پەحنکا دەستی	گۆشتی بەری دەست	العضلة الراحلة اليد
ماسولکا کێلەکێ	گۆشتێ خارکاژ دەرڤە تەنشتی	گۆشتی تەنیشت	عضلة الجانبية
ماسوولکا ئەرزنێ	گۆشتی ئەرزنێ، گۆشتی بەری دەڤی	گۆشتی چەناگە	العضلة الذقن
ماسوولکا بەرچاڤێ بایچیك	گۆشتی بەرێ چاڤی یا بچیك	گۆشتی پێشەوەی چاو	العضلة مقدم العين
ماسوولکا قەبۆلکی	گۆشتی دۆرێت چاڤی	گۆشتی دەورانی چاو	العضلة المحيطة الجفنية
ماسوولکا مژولانکێ	گۆشتی مژیلانکا	گۆشتی برژانك	عضلة أهداب
ماشەل	مالکێت نێچیرا ماصیا	تۆڕی راوە ماسی	شبط صيد السمك
ماشوت	کرمێ پەلکانە یێ کەسکە پاش دبیتە بەلاتیك	کرمی سەرگەلایە	دودة القز
ماشە (ع)	گاسك، ئەڤە ئامیرەکە تشتی گەرم پێ رادکەن،	ماشە	الماشة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە		
ماش	ئەڤەژی دەرامەتەکێ شیڤانە شتی نیسکی نە	دانەویلەی شیوە، ماش	الماشة تؤكل
مالێ	جهێ بهن ڤەدانێ	مالێ	البيت
مالاّتە ئاڤا	۱- مالاّتە یا ب خودان بیت. ۲- مالاتە چێ ببیت	۱- مالت بە خاوەن بی ۲- مالت ئاوابی	۱- بيتك ان يكون له صاحب ۲- بيت معمور
مالاڤا	۱- چۆنە بەر دلوڤانیا خودی ۲- نیاس، مالاچێ کری	ناسیاو، ناسراو	عرف
مالخێ مالێ	خودان مال	خاوەن مال	صاحب البيت
مالێ خراب	مالێ شەوتی	مالێ ویران، مال تیك چووبی	
مالخو	مەزنێ مالی	گەورەی مالێ	رئيس العائلة
مالخولیان	هزرکرن	بیرکردن	فكر
مالبرس	چاڤ برسی	چاو برسی	العيون الجائعة
مالبچیك	بنگەهێ زارۆکا کۆتێدا چێ بیت بەرێ بۆنی	مندال دان	بيت الرحم
مالستن	رەنگ کرن	رەنگ کردن	تلوين
مالشتن	ڤەمالێن	کێسك دان	كنس
مالزارۆك	هەڤال بچیك	وەلداش دان	المشيمة
مالق	خراب بۆنا، هیکا مالق نەخۆ	تێك چوویی	الفاسد
مالك	ناڤێ بچیك کریە بۆ مال	ناوی بچووك کراوەی مال	اسم مصغر البيت

مالك شەوتی	مال خرابۆیی	مال ویران	البيت المنهار
مالك	١ – خانیكێ بچیك ٢ – خانه، جەب، حەود	خالووی بچووك، دیراو، خاله	الكوخ، لوح الزراعي
مالكێت برنجي	دەمێ برنجی بچینت ئەردی دكەنه خانه خانه دا تێر ئاڤ بیت	خانەی برنج	ارض بيت بيت لزراعة الرز
مالكێت تیتنێ	حەودێت تیتنێ	خانەی توتن	بيت التبغ
مال مەزن	مالا مەزن	مالێ گەورە	بيت الكبير
مال مەست	كەسێ مەردبیت، دل ب چ ڤەنەبیت	بۆ كەسێ دەلێن كەسە خمی بی	ان يكون سخي
مالیسۆك	شینكاتی	رووەك	نبات
مالین	رادان	گەسك دان	كنس
گ/ مالا حۆ ب زكێ خۆ خراب كر			
مالێ ئاڤاكر	مالێ چێ كر	مال ئاوەدان كرد	معمر البيت
مالێ كەر	ڤێ پەیڤێ بۆ كەسێ حەژ مالی بكەت	كەسێ حەز له پاره و مال بكا	بطلق على الشخص المحب للمال
مال ویران	مالێ خراب بۆیی	مال خەراب بۆیی	البيت المنهار
مال شەوتی	مال صۆتی	مال سوتاو	المحروقي البيت
مالیات	خیزان و پاره	خێزان ومال	العائلة والثروة
مالهات	خودان باشی	خاوەن چاكه	نجيب
مالبرن	دزین	رووت كردن	نهب
مالنج (ك.خ)	ئامیرێ عەردی پێ حلی دكەن	مالنج	آلة تستعمل لتسطيح الارض
ماك	دەیك	دایك	الأم

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارووی	زمانێ عەرەبی
مامەشی	لەوەندیێت زەلاما	فەقیانەی پیاوانە	المنديل رجالي
مام سین	ناڤێ چیایە ل پارێزگەها دهۆك	ناوی چیایە لە پارێزگەی دهوك	اسم جبل في محافظة دهوك
مامك	مەتەلۆك	مەتەل	الحزورة
مامرك	مریشکا شنی هێکا بکەت	مامرە	الدجاجة الصغيرة
مان گرن	راوستیان ژ کارا، تەمان گرتن کریە	وەستان لە کار	اضراب
مانگێر	کەسێ دخازیت راوستیت	ئەو کەسەی داوای وەستان دەکا	مطالب اضراب
مانگێشك	دەڤەرا هۆزا دۆسکیانە فەلە بێت ئاکنجی بۆین لێ	ناوچەی هوزی دۆسکیە دیان جی شیں بوون	منطقة ساكي [illegible]رە دوسكي [illegible] [illegible]
مانیا	هلاك	ماندوو	[illegible]
مان	جه ناڤەبۆ کۆمی	چی ناوە بۆ کۆ	
مان	کارە، نەهشتە مرن ڤەرژێن	مانەوە	بقاء
ماندك	حاشا کردن	حاشاکردن	[illegible]
ماودا	مابەین	نابیەن	بين فترة وفترة، مجال
ماهی	کەرکەدانێ مێ یە	ئاژەلێ کەرکەدا تێ مێ بەیە	ماهية
ماهوو	خزمەت کار	ئیش کەر	الخادمة
ماهی	ددانێت فیلی	ددانی فیل شفیرە	فيل العاج
ماهیچە	ماسیلکە، زەپلەك	ماسوولکە	عضلة
مایە پووت	ریت ما بیی پارە	بی پارەی	مفلس

مايه‌	١- مێ بەرژن ٢ پێنب دژين	١ مێيه ٢ دەژين	مؤنث، لعيش
مايتێچون	خۆ ل سەرفەرز دكەت	حەلى پێ بوو	فرض نفسه
مايتێكره	ئێشاندن	هەلقوزاندن	تجرع
مايەسير	بايێ سير، كوبكەك چێ دبين ل دەرێ قونێ ژ بەر سەرمايى	مايه سير	بواسير، باسور
مايان	هێڤێنێ پەنيرى	هەوێن پەنير	خمرة الجبن
مايێ فەلا	ئەڤە گوندەكى توخيبە ل عيراقێ فەله لێ دژين له دەڤەرا بەرواريا	گوندى ديانانه له ناوچەوى بەروارى	اسم لقرية مسيحية في منطقة برواري
مايه	ئەڤەژى گوند بوسلمانه ل دەڤەرا بەرواريا	گوندى بوسلمانه له ناوچەى بەراوى	اسم قرية للمسلين في منطقة براوري
مالده (ش)	ژوورڤه	لەژ وورەوەيه	في داخل
ماكەر	ئەڤەژى كەرا مێ يه	كەرێ مێيه	حمار المؤنت
ماكەو، مێ كەو	كەوێ مێ	كەو	انثى القبج
مه	جێ ناڤێ سەر بخۆيه	ئێمه، ڕاناوى سەربەخۆيه	ضمير الشخص
مەبەست	مەرەم	مەرام	مقصد
مەى	پەز	مەڕ	غنم
مەت	خوشكا بابێ، بۆ زارۆكى	پۆر، خوشكى باوك، بۆ منال	العمة
مەتين خوان	ئاخڤتن زان	قسه زان	بليغ
مەتەلۆك	مامك	• دتەل	الحزورة
مەحاند	حەلاند	ت اند	صهر

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
مەد	دار دەستێ ستیر	دەستە داری لەستور	جزران قوی
مەدبەند	تشتی لاندکا	پێویستەکانی لانك	أثاث المهد
مەجیدی	ناڤێ پارێ ئوسمانیانە	ناوی پارەی عوسمانیەکانە	اسم العملة العثمانية
مەچەك	ناڤ دەست	ناو دەست	الرسخ
مەرد	دەست فرەهـ	دەست بلاو	السخي
مەراق (ت)	گەلەك حەز کرن، کوردی کریە	زۆر حەز کردن	شدة اشتياق
مەراندن	لزاندن	جولاندن	تحريك
مەرشان	ئەڤە رەنگەکێ دارێ بۆ تازە یێ دچنیت هەر یا کەسکە	جۆرە دارێکی هەمیشە سەوزە	الشجرة دائمة الخضر
مەراڤی	وەردەك	مراوی	البطة
مەراز	مراد، خوزیك	ویستن، خوزگەی	منى
مەرا (ك.ر)	ژلایێ مەڤە	لە ئێمەوە	من جهتنا
مەرە	حال، عەیش	ئەحوال	عيش
مەرەم	مەخسەت	مەبەست	مقصد، غرض
مەرەقە	ئەڤە ژی پێچەکا دانی یە دکەنە شۆریا ئان ژی نیسکێ	چاو	مرق
مەرج	ئەڤە ئامیرە کە بەرا پێ دشکێنن	بەردشکێن	كاسر الاحجار
مەرج (ك.خ)	شەرت	مەرج	الشرط
مەرخ (ف)	باڵدار، بەلەوەر، نەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	تەیر، باڵدار	طير

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارۆو	زمانێ عەرەبی
مەرخ	دار کاژ	دار سنوبەر	شجرة الصنوبر
مەرەمیت	حەلاوە، ئەڤە ژ دۆشاڤ کەزانیت قوتای چێ دکەن	حەلوای دوشاوە فەروانی کوتراوە	حلوة الدبس مصنوع وحبة الخضرة مطحون
مەری (ك.ر)	مرۆڤی	ئادەمیزاد	الإنسان
مەربێل	بێل، ئەڤە بۆ ئاخ کولانێ بکار دئین	خاکە ناس	مربيل
مەرچاند	پەرچڤاند، هەرشاندن	دارژاندن	عصر
مەرچاند	پەرژێ ڤەکرنا مریشکا سەر ژێ کری، زەمتاندن	پەڕلێ کردنەوەی مریشك	إزالة ريش من الدجاج
مەرتیژك	ئەڤە مەربێلەکا سەر تیژە بۆ عەرد کۆلانی تێتە بکار ئینان	خاکە ناسی سەرتێژ	كرك ذات الرأس الحاد
مەرتیژ	ئەڤە ئامیرێ کۆلانێ یە	ئامێری زەوی کۆلان	آلة الحراثة الأرض
مەرك	ئامیرە کە ئاخێ پێ هەل ددەن	خاکە ناس بۆ خوۆ ل هەل دان	
مەرگ	مرن، کەلەخێ مری	لاشەی مردوو	الميت
مەرگەه	ئەڤە ناڤێ گوندەکێ سەر توخیبێ تورکیایە	ناوی گوندێمکی سنوریە لە توریکا و عیراق ژ گوندێن عیراقێ یە	اسم قرسة حدودية
مەرغەب	دەمی بیشتی ئێڤاری	کاتی پاشی عەسران	المغرب
مەرز	توخیب	سنور	الحدود
مەریای	ڤەشکەستی	شکاوی	منكسر
مەرش	ئەڤە بالیفکەکە ددانە سەر	بالیفی سەر پشتی حوشتر	نو ع من المخدة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	پشتا حێشترێ		توضع على ظهر الجمل
مەزن	قەبە	گەورە	كبير
مەزاختن	مەسروف لێ کرن	خەرجی	إنفاق
مەزاق (ت)	ترانە/ کوردی کریە	دەمە تەقێ، گالتە	سخرية
مەزاخانە	فرۆشگا کەڤنا	فرۆشکا کۆنەیی	مزاد
مەزانی	مەبێ زانی	ئێمە زانیمان	نحن ادركنا
مەزار	مناصبێ چاکەك تێدا بیت	قەبرستانی کە ئیمامیکی تیانی	مقبرة
مەزەلۆ	بنگەهێ سترك چێ کرنێ	شوێنی چەسپ دروست کردن	مصمغ
مەزدلك	ژۆر	ژوور	الغرفة
مەزناهی	مەزن کاتی	گەورەیی	كبرياء
مەزنترین بەین	ناڤ بەینا مەزن	گەورەترین ماوە	أكبر المسافة
مەزمەئیل	کۆرە، نەبین	کوێر	ضرير
مەژی	مێشك، ئەندامێ پێ زانینانیە	مێشك	المخ
مەژی هشك	مێشك هشك	مێشکی ووشك	المخ اليابس
مەژیك	ئەندامێ پێزانینا دکەڤیە رەخێ بنڤەی سەری ل پاتکی	ئەندامی پێ زانینێ خوارەوە	المخيخ
مەژیی هەژك	سترى مەژیك، ئەڤە د کەڤیتە رەخێ بنڤەی سەری ل پاتکێ	درکە مشك	النخاع الشوكي
مەژی	ئەم ژی، ئەڤە جە ناڤە	ئەمەیش	نحن أيضاً

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
مەستۆر	ب نامیس، محەدر	بە نامووس بەحیا	محجب
مەسحەفا رەش	کتیبا رەش، کتێبا نهێزدی دچن لسەر پێ سووند خۆت، کتێبا ئاڤێستایە	کتابی رەش، کعابی لایەنی ئیزدیە	المصحف الأسود
مەسەب	جهێ راڤێ، جهی نێچیرکرنێ	شوێنی راو	مكان الصيد
مەسەپێ کەوا	جهێ نێچیرا کەوا	شوێنی راوە کەرو	مكان صيد القبج
مەسینك	ئامانێ دەست شیشتنێ	مەسینە	إبريق
مەستر	مەزن تر	گەورە تر	أكبر
مەشکەدر	کێتکە	پشیلە	قطة
مەشیا (ع)	برێڤە چوو، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	بەرێوەچوو	تمشى
مەشینە	برێڤە بە	بەریوە بە	تمشيها
مەشرەبە (ع)	بەرداخ، ئاڤ پێ ڤەخۆرك، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	پەرداخ	المشرب
مەشك، مەشك کیان	ئەڤە چەرمی کەوالی بە دەمی دگورێن دکەنێ بۆ ناڤێ تیتە	مەشکە، مەشکە ژەنین	قربة
مەشکاڤالا	مەشکاخالی	مەشکەی بەتال	قربة خالية
مەشق	راهێنان	راهێناکردن	تدريب
مەشخۆ	خورەك	مۆرانە	طفيلي
مەجمەعە	سێنیا مەزن	سینی گەورە	الصينية الكبيرة
مەحفیر	رایەخکێ هریێ	مافوور	السجادة
مەحسك	پارچەیەکە ددانە ناڤ پێلاڤی دا خۆش بیت بۆ	ناوکەف	قطعة توضع داخل الاخذية

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارزوو	زمانێ عەرەبی
	ریڤە چوونێ		
مەلەڤان	ئاڤ برکەر	مەلەوان	السباح
مەلەڤانی	ئاڤ برکرن زان	مەلەوانی	السباحة
مەلەیی	گەرۆك	گەرۆك	السباح
مەلەبن	بنگەه	مەلەبند	مسكن، قاعدة
مەلیل	خەمۆکی	خەم گیر	مقهور
مەلتە	ئەڤە ناڤێ گوندەکی یە ل دەڤەرا بەرواریا	ناوی ناوچەیەکە پارێزگای دهوك	اسم منطقة على الحدود
مەلاص	عێجز رێنشتن بێ بلڤیت	خەم بار	مقهور
مەلصاندن	ئەڤێ بۆ بالدارا دبێژن دەمی خۆ ب ئەردی ڤەدنن داوا جۆت بوونی بکەت	وتەیەکە بۆ بالندە بەکار دێت کاتێ داوای جووتی بوون دەکا	لفضة تطلق على الطيور عندما تطالب الزواج
مەلیك	بەرکۆشك، بۆ زارۆکانە	بەروانکەلی منالان	صدرية الطفل
مەعزوم (ع)	گازی کرن بۆ خارنەکێ	بانگ کردن	عزومية
مەعدونی (ع)	پەیڤەکا کوردی کریە، بهن ڤەدان، بۆ کارکەرێ میری	بشودان	استراحة
مەعدەنووس	ئەڤە توخمەکێ کەرەفسێ یە بەلێ ئەڤە گرتردبیت و کەسکێ وی ب رەنگ ترە	جۆرێکی گەرەوزە	نوع من انواع الكرفس
مەغرەب (د)	ئێڤاری پشتی رۆژئاڤا دبین	ئیوارە	مغرب
مەقەسۆك	چیچکا رەش، کوریا وێ شتی مەقەسێ یە	جۆلەکەی رەش، بەرستیلکە	سنونو
مەکۆ	مێزگرت، کۆم بوون	لە پشت میزا دانشان	ندوة
مەکر (ع)	فێل باز، گەلەك زان، نەڤ	فیل کەر	مكار

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ژێرین	زمانێ عەرەبی
	پەیڤە یا کوردی کریە		
مەودا	مابەین	ماوە	المسافة
مەمانێ	ناڤێ گوندەکی یە ل دەڤەرا دۆسکیان	ناوی گوندێکە لە ناوچەی دوسکیان	اسم قرية في منطقة الدوسكي
مەمك کولی	کول بۆنا سنگی	برین بونی مەمك	التهار الثدي
مەند	راوستیای، ژ ئاڤا مەندنە بۆرە	وەستاو	الساكن
مەندێ	ئەە گیایەکێ بهاریە د کەلینن دکەنە بەربرنجی دەرمانی بابیە	گیایێکی بەهاریە لە ناو برنج دەکەن دەرمانی بایە	نبتة ربيعية تستعمل كدوار للروماتيزم
مەندە هۆش	حێبەتی بوویی	سەر سورمایی	متعجب
مەنجەنیق (ع)	ئاگر هاڤێژ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ئاگر فرێ دەر	رمي النار، قذف النار
مەنجل مەخت	ناڤێ گوندەکی یە ل دەڤەرا هۆزا دوسیکا ل باژێری دهۆك، قەزانا مەزن	نوی دێیەکە لە شاری دهۆك، مەنجەلی گەورە	اسم قرية في محافظة دهوك، جدر كبير
مەنجەلۆك	ترارێ ب چمبل	پەقرەج بچووك	صطل صغير
مە نێری	نە بەر خۆدی، بۆ داخازیێ	تەماشای مەکە	لا تنظر
مەنەزانی	مە چ بێزانین نەبۆن	نەمان زانی	لم نعرف
مەنەت (ك.	پارە	پارە	نقود، العملة
مەهـ دەر	شەفاعەت	شەفاعە	الشفاعة
مەهناڤ	هەیڤا ب ناڤ، ناڤێ ژنانە	مانگی بەناز	الشهر المدلل
مەهـ، ماه	هەیڤ، ئەڤ پەیڤا کوردی کریە	مانگ	الشهر
مەهدار	هەیڤ گر، بۆ ژنکی ب	مانگ گر، بۆ ژی بەزك	حامل شهر ١

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	حال دبێژن	ئەم ووتەیە بەکار دێنت	
مەهاندن	کرنە ماست	مەیاندن	تخثر
مەهیك	قومچکێت نێرو مێك	قۆپچە، تەباقە	طباقة،
مەهمە هۆك	ئەڤە کەسکایی، شینکاتی	ڕووەك	نبات
مەهندا کر (ر)	مەبەرزەکر	بزرمان کرد، ووتمان کرد	ضیعنا
مەها دبەت	ئەڤێ بۆ ژنکێت شني ب	بێزوو بوونەوە	إظهار علامة
	حال دکەڤن دبێژن		الحمل
مەهاباد	ناڤێ بازێرەکێ کوردانە ل	ناوی شارێکی کوردە لە	اسم مدینة
	کوردستانا ئیرانێ، بەهارە	ئێران، بەهارە	کوردیة في ایران،
			ربیع
مەهور	ئەڤ ماڵخی مالی یە	ماڵخۆ	رب البیت
مەهوار	زك تژی، یا ب حال	زگ پڕ	الحامل
مەهر	مارکرن	مارەبڕین	کتاب العقد
مەهوێژ	مویژ	مێوژ	زبیب
مەهلەکە	نیڤ مری بۆن	نیوە مردن	الهلاك
کەلبەن	چارڕەخ گرتن	چوار چێوە	المربع
مەێکوت (ك.خ)	ئەڤە دارەکێ چێ کریە بۆ	دارێکی سەر بەکوتکە بۆ	
	صاڤار قوتانێ ب کار	کوتانی شت بەکار دێن	
	دئینن		
مەیرك	دەوین	دۆینە	أکله لینة
مەیتەب	فێرگا، خاندنگە	خوێندگا، قوتابخانا	المدرسة
مەی فرۆش	شەرا ب فرۆش	ئارەق فرۆش	بایع الشراب
مەی خۆر	ڤەخۆرکی شەڕابی	ئارەق خۆر	سکیر
مەی خانە	فرۆشکا شەڕابی	ئارەق خانە	محل الشراب
مەیتەب خانە	بنگەهی خاندکەهی	بینایەی قوتابخانە،	المدرسة

مەینە تیەکی	بەلاّ خودێ هاتیە سەر	بەلاّ هاتیە سەر	مصیبة حلت علیه
مەیدان خدازی	قەبین	هەرەشەیی	تحدي
مەیتاب	هێلا ناڤەخوارنێ	بەجێ هێلا نی خواردنەوە	ترك الشراب
مەیمینك	گیان بەرەکی ئیستوائی یە	مەیمون	القردة
مەودا	نابەین	مەعبەین	المسافة
مجد	تێر، تژی، ئەز دی مجد هەلاوی خۆم	تێر خواردن	شبع، أكل إشباع
مت بوو، مط بوو	بێ دەنگ بوو	مات بوو	السكوت توقف عن الكلام
مت کر، مط کر	نەهێلا باخڤیت	مات کرد	اسكات
مراد	هیڤی، خواست	ئاوات	أمل
مراندن	چاووگە، کوشتن	کوشتن	قتل
مرار	مری، ئەڤێ بۆ گیان بەرا دبێژن دەمێ بمرن	مردار	میت
مرابی	خۆشرن کرن ب ئاخڤتنا	مەلاقی کردن	تملق
مراز	مراد	ئاوات	هدف
مراز دار	خودان هیڤی	خاون خواست، بە ئاوات	متأمل
مرازگر	هیڤی گر	خواستە	تمنی
مراز بوو	هیڤی بوو	ئاواتێ خواست	طالب الهدف
مراز خواست	هیڤی خواست	بە ئاوات	متأمل
مرە (ع)	ئەڤە تاما نابەینا شرین و تەعلێ یە، کوردی کریە، ئەڤە تریە یێ مرە	مرە، تامی لە نەشرین نە تالە زاردەگرێ	طعم بین الحلو والمر

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
مرتۆخە	١- ئەڤە رەنگەکێ خارنێ ژ ئار، و دوهنی چێ دکەن، نان	جۆرەی نانێکە لە ناردوو رۆن دروست دەکەن	نوع من الخبز
مطرب (ع)	ستران بێژ، کوردی کریە	گورانی بێژ	مطرب
متا	نەوع، ئەڤە چ متایە	جۆر	النوع
متاب	دەرامەتییێ هشك	خۆراك	ارزاق
مرچاند	پەرچقاند	تولاندەوە	عصر
مرمچی	پەرچقی	تولاوە	معصر
مڕ ماتە	نەمری نەمای	لەڕووك واز	بين الحي والميت
مرخ	حەژی کرن	حەز کردن	رغبة
مڕبو	١- تام تەحل بوو ٢- بو مرۆڤا دبێژن دەمێ نەیی ب کەیفی بین	١- تامر مڕ بوو٢- بۆ مرۆڤ دەلێت کا تێ کە کەیف خوش نەبن	طعمه غير طيب
مڕو مۆچ	دامایی، بێ کەیفی، یێ حال نەخۆش	داماو، بێ کەیفی	غير المتفائل
مروز (ك.ت)	وەرزی نەبوون	بێ زار بوو	يأس
مرۆڤ	ئادەمی، عینستان	بەنیا دەم	بشر
مرۆڤێت مە	خزمێت مە	خزمان	اقربائنا
مریشك	ئەڤە رەنگەکەی بالداریە مرۆڤ خودان دکەن بۆ گۆشت و هێکا	مریشك	الدجاجة
مریشکا ئاڤی	نەو مریشکا دئاڤێ دا دژیت	مریشکە ئاویە	دجاج الماء
مروەت	وجدان	وژدان	ضمير
مریچۆك	رەعمف و لورمجی	لەروو لاواز	ضعيف

بەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
مزەیت	بەرهەڤ کرنا تری دا بکەنە مویژ	ئامادەکردنی ترێ کەبیکەن بەمێوژ	تهيئة العنب لصنع الزبيب
مزە	دەڤ خۆش کرن	دەم خۆشی کردن	طيب المذاق

مزەیت/ گەلەك رەنگێت (متا)ی مزەیت دکەت شتی هژیرا، تری، ئەوژی (متا)ی پشتی کرنا دئاڤا خولیی یا گەرم تێ دهەلینن وهشك دکەن.

مزەدەر	کرێ دان	کرێ دان	دفع الأجرة
مزیری	هۆزەکا کوردانە یاب هێزە ل دەڤەرا دهۆك ئاکنجیە	هۆزیکی کوردی بەهێزە ل دەورانی دهوك دەژین	عشيرة كردية في محافظة دهوك
مزیری ژۆری	ئەڤە مزیریێت دەڤەرا دهوك یێت سەری	مزدری سەروو	المزري الشمالي
مزیری ژێری	مزووري يێت خوارووێ	مزوری خوارو و کوردستان	المزوري الجنوبي
مزیار	کاسب کەر، وەرگرێ مزە	فرۆشیار	تاجر
مژومر	١ – ناڤ چاڤ گرتی ٢ – هەبوونا مژی لە ئەسمانی دنیار بەرەف طاریێ د چیت	١ – ناوچەوان گیرا ٢ – هەبوونی تەم و مژلە ئاسمانی	عبوس، وجود الضباب في السماء
مژمژۆك	ئەڤە کرمە خۆینێ ژ مرۆڤا د مێژین	کرمێکی خوێن مژە	الدودة الماصة الدم
مژولی، مژیلی	خۆب کار ئێخستن	خۆ خەریك کردن	انشغال عن
مژیل	سەرقالی، خۆ ڤە هێلاك	سەر قالی، خەیکی	مشغول
مژ	رایننا تەمێ (بخارێ)	هەبوونی تەم	وجود الصباب
مژیێ بن ئاگری	خۆ لیا بن ئاگری	خۆلە مێش بن ئاگر	صخام تحت النار
مژی	ئەڤە کورت کریا (من ژی)	منیش	انا أيضاً

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
مژول	میێت سەر بەلگێت چاڤا	برژانك	اهداب
مژیلانك	مژۆل	برژانك	اهداب
مژی	خۆلی	خۆلە مێش	
مژو مۆران	ڕاینا زڤرکێت تۆزوبای	گەردە لوولە	اعصار
مژیل	خافلاندن بی	مەشغول کردن	انشغل
مژیل بوو	خافل بوو	مەشغول بوو	انشغل علی
مژیل کر	خافل کر	مەشغول کرد	انشغل به
مژیل کەر	خافل کەر	مەشغول کەر	انشغال
مسمسۆك	خۆڤە نسینك	خۆمات کەر	تمسکن
مسکۆ	پەیڤە بۆ دەست لەرزۆکا بە کار دینن	لەرزۆك	مهتز
مشەخت	ڕەڤەند، جه هێلان	ڕدوەند	مهاجر
مشەخت بوو	دەرب دەر بوو	کۆچ کرد	هاجر
مشتاخە	دەمێ تری بەرهەڤ دکەن بۆ مزەیتی، تری کۆم کرن	ئامادەکردنی ترێ بۆ مێوژ	تهيئة العنب لجعل زبيب
مشتخاندن	تەحسین	خلیسکان	تزحلق
مشت	١- تەژی ٢- چەنگ	١- پڕ ٢- چەنگ	ملیء، قبضة
مشت کر	تژی کر	پڕ کرد	امتلء
مشتیا	تژی بوو	پڕ بوو	امتلئ
مشاقە	پنە دۆز	پینە دۆز	رکاع
مشە	گەلەك، زەحف	زۆر	کثیر
مشەنە	گەلەکن	زۆرن	کثیرین
مشە	دەنگی خەوێ	دەنگی خەو	شخیر
مشتی	ئەڤە دەمی کەوال دمینە ل مال ناچنە چولی ڤی بەهلی	مانەوەی مەڕ لە کۆلیتە بۆ ماوەك	ابقاء الحيوان في الحضيرة

	بكار لێت		
مشۆت	ئەڤە بەرکۆشکا ب پشتا خۆ ڤەددەت	بەرزی بە کولیان دەدەن	
مشوار	راستی	راسته	مستقيم
مشمزه (ع)	مشمش، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	قەیسی	قيسي
مشێ دار خورمانی	سڤوره	سمۆره	سنجاب
مشتەلێن بازرگانیێ	بنگەهێ شەتلێت بازرگانیێ	سەتلگای بازرکانی	مشتل تجاري
موصك	ئەڤە هندە پێلاڤن د بەرێدا ل میسل چێ در	جۆره پێلاوێکه له موصل درستیان دەکرد	نوع من الاحذية القديمة كانت تصنع في الموصل
مخەنەس (ع)	١- بۆ کەسێ زك رەش بکار ١تێت ٢- یا کوردی کریە	کەس حەسود	حسود
مللەت	وولات	وولات	وطن ملة
ملهمبان	ناڤێ گوندەکی یە له دەڤەرا دۆسکیا، ئەڤرازیێ شتی هنبانکێ	ناوی گوندێکه له ناوچەی دۆسکی، بەرزایی وەکو هەنبانەیە	اسم قريةفي منطقة الدوسكية
ملهێت (ع)	ئەڤە مەربێلەکا تایبەتی یە شتی چەتەلانە دان و دکاکی پێ ددنه بای	گەنم بەبادەر کردن	تهوى الحنطة بواسطة مربيل
ململانی	هەڤ بەرکێ	هاو برکێ	المنافسة
مل	هچك	قۆل	ذراع
ململین (ك. ر)	بۆ چۆت	پێ زانین	تعرف عليه

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ملگر	نیشان کری	دەستن نیشان کەر	معین
ملپەحن	١- مل پان، خۆ گرتن،کەسێ ئارام	١- مل پان ٢- ئارام گەر	صبور
ملپێچ	ئەڤە پارچەیە کە دسطیێ خۆ د ئالینن ژ بۆ لاوینیێ	پارچەیەکی تایبەتی بۆ جوانی لە ملیان دەپێچنەوە	لفاحة
ملکیس	سطیی خارکەر	مل خوار	مدنج الرقبة
ملکس	گێسك، جەریفك	گەسك	مكنسة
مخێن	ئەڤە دەنگی شێریە	دەنگی شێر	زئير الأسد
مخابن	حەیف، بۆ دل پێڤە بۆنێ دبێژن، مخابن بو کورێ خەندقی	حەیفی	الحيف
مچینك	ئەڤە ئامیرە کە میبایێ هەلارکێشێ	موکێش	ملقط
مانگا	چێل	چێل، مانگا	البقرة
من ڤیا	من دڤیا	دەم و یست	ارغبت
من	جه ناڤەیێ سەر بخویە بۆ کەس ئێکێ کت	راناوەسەر بۆخوبە	ضمير
من	بۆ وەزن کرنی بکاردئینن وەقیەك، دوو کلیۆنە	هۆڤە	الوقية
مکور (ع)	پیس بوویی، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە	چلکت بوون	متوسخ
مگرتی	وەیزانە	وایزانە	افترض
مینا بوو (ك. ر)	بەرزەبوو	وون بوو	ضاع
میرونگ	چەکچەکیلە	شەمشەکوێرە	الخفاش

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
مهیژ	مویژ	میوز	الزبیب
مقات (ت)	ئاگەهـ ژێ بن، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، ژ مقدیەت هاتی	ئاگادار بن	انتبه
محال	دەڤەر، قەت نابی	ناوچە، هیچ نابێ	المنطقة، مستحیل
موز	دەڤ	دەم، دەو	الفم
مۆلەت (ع)	مەودا، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ماوە، ووچان	الفرصة
مۆبەریك (ع)	سارکەر، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	ساردکەرەوە	المبردة
مو	ئەز	من	انا
مور	نیشان، دری	نیشان	علامة
مومیا	ئەڤە ژی شەمایە ئۆکەرەسەکی دکەناڤدا لە کەلەخا ددەن دا بۆ ماوەیەکێ درێژ بمینن	مۆمی تێکەل کراوە بە کەرەسەیەکی کیمیاوی	المومیة، المومیاء
مورکێت خێری	ئەڤە دبێژنە ئەسفەنیکێ شتی مۆرکانە دکە ناڤ تشتاد داخێرك نەکەڤنێ	مۆری خێر، ئەسفەنیك	اسفینك
مورك	ئەڤە شیشەیێت کون کرینە	شووشەی کون کراوە	خرز
مۆرکانی	یاریێت مۆرکا، کچك ڤێ یاریێ دکەن	مۆریانی	لعبة الخرز
مۆخل (ع)	منخل، بۆ ئارلێ کرنی تێنە ب کارئینان، ئەڤ پەیڤە یا	هێلەك	المنخل

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	کوردی کریە		
مۆتك	نیڤ	نیوە	النصف
مۆچك	ئەڤە کەفچکێ مەزنە بۆ دەو و ماست تێکرنێ بکار دئینن، ئەزب تەڕاناگەهەم تو یێ ب مۆچکا دخۆی، کیرك	کەوچکی گەورە	الملعقة كبيرة
مۆدە	سێنیەکا مەزنە	سنی گەورە	الصينية الكبيرة
مۆر	رەنگی خەمرە	رەنگی هەناری	لون الخمر
مۆرك	گرێك	برِبرِە	فقيرة
مۆرکێت پشتی	گرێکێت پشتی	برِبرِەی پشت	الفقرة الظهر
مرۆکێت باطکێ	گرێکێتشت سەری	برِبرِەی پشتمل	الفقرة العنقية
مۆرکێت پشتا قونا	ئەڤە کرێکێت کەلەژێێ یە	برِبرِەی کێلنجی	مؤخرة الفقرات
مووکم کر	شداند، قاهیم کر	توندکر	شده، ثبت
موکور (ك.ر)	دل تەنگی	تەنگەبوونی دل	تضايق
مووکرومرۆڤ	هەڤال و دۆست	هاو دۆست	اصدقاء
مووکر	هەڤال	هاورێ	صديق
مووچك	می چرِك	مووی بن هەنگل	شعر العانة
مووغبەرە	زیارەتاگ مناصب	کۆرستان، قەبرستان	مقبرة
موغلاچی	کەسێ تالان و دزیا بکەت	دزۆك	الحرامي
موزەرین	کەسێ مێێت وی دزەربن	ئەو کەسەی کەموی زەردبی	ذو شعر أصفر
مووژدەك (ك.ر)	هنیانك	هەمبانە	قربة، بشرى
موو	قیچ	قیت، جەق	عدل
مووەدەمار	ئەڤە دەماریت هەر	ووردە دەمار	الاوعية ـعرية

پەیڤ	کرمانجیا [illegible]	[illegible]	زمانی عەرەبی
مووچاو	میی ل چاڤانێ	مووی چاو	الشعر العين
موماره	ئەڤە رەنگەکێ نەساخیا چاڤایە، ئەنلگستوما، میمار	وەرام	تراخوما
موو وەریان	کەتنا میی	کەوتنی موو	داء الثعلب
موری	مێری	مێرووله، مێروستان	النملة
مێرباز	ژن باز، بۆ زەلامێ چاڤ ل دەز	کەسێ ژن باز	زير النساء
مێرانی	زەلامینی، ئەڤە ناڤێ واتایی یە	پیاوەتی	الرجالي
مێرخاس	زەولام باش، بۆ زەلامی زیرەك	پیاو چاك	رجولية
مێردەزرمە	زەلامێ مەزن، ب کەلەخ بیت	پیاوی گەوره	غول
مێر کوژ	زەلام کوژ، کچێ ماتومێرکوژی	پیاو کوژ، بەقیافەت بوون	قاتل الرجال
مێرغوزار	مێر گوزار، باخچێ زارۆکا	باخچێ منالان	الروضة
مێرگەوی	ناڤێ گوندەکی یە ل کوردستانا عیراقێ	ناوی گوندێکه له پارێزگای دهۆك	اسم قرية في دهوك
مێرگان	ناڤێ گوندەکی یە ل سەر توخیبێ تورکیا	ناو گوندێکی سەر سنورەله تورکیا	اسم قريبة حدودية
مێر	زەلام	پیاو	رجل
مێرك	زەلامێك، بۆ نیاسین (ك)	پیاوە که	الرجل
مێرگەھ	١ – جهێ مێرا ٢= باخچێ نەسلك	شوێنی پیاوانه	مكان رجالي

مێردین	ناڤێ دەڤەرەکی یە ل تورکیا	ناوی ناوچەکی تورکیایە	اسم المنطقة تورکية
مێرگا چیا	ئەڤە ناڤێ گوندەکی یە ل کوردستانا عیراقێ	ناوی گوندێکە لە عیراق	اسم لقرية في کردستان العراق
مێردار	خودان شیان، خودان مەرتەبە	خاوەن پایە	صاحب المرتبة
مێرێ چی (ك.ت)	زەلامێ چاك	پیاو چاك	رجل الطيب
مێرێ چی/ ئەڤە کورت کریا (مێرێ چاکە) چی، چاکە بو سڤکیێ تێتە بکارئینان			
مێز (ع)	ئەڤە دەپەکێ یا نە چوارێ پێت هەین، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	مێز	المنضدة
مێزگرتن	کۆم بۆن ل دۆر مێزێ ژ بۆ گەنگەشێ	کۆبوونەوە لە دەورانی مێز بۆ گفت و گۆکردن	جلس حول المنضدة
مز	تاما ترش و شرین	مزر، مێ خۆشی	حامض حلو
مێژە	بەرێ، ژمێژدا، هەڤال کار	لە کۆنەوە	عن القديم
مێژی	دەماغ	مێشك	المخ
مێژو و ناس	دیرۆك نڤێسی	مێژوو نووس	باحث في التاريخ
مێژۆك	ئەڤە هندە بەرخن هەمی پەزا دمێژن	هەمو مەر دەمژێ	نوع من الخروف تمص جميع الحيوانات
مێژوو	دیروك	مێژوو	تاريخ
مێژك	ئەڤە مەمێ زارۆکا یە ئەوێ بێ هایش بیت، مەمك	مەمی منال	مصاص لرضع
مێژوو نی سطی	ئەڤە سرێ وەریسی، ئەڤە	درکەپەتك	الحبل الشوكي

	مەژ یە دکەڤیتە پاتکا مرۆڤی		
مێزوویی پشتی	ستریە پەنگ	درکەیەلک	نخاع الحبل الشوكي
مێدەك	گلدك، ئەڤە پارچەیەکێ چێ کریە نانی تێدان دنخێڤن	پەرۆی نان	الوصلة لتحفظ الخبز
مێش خۆرك	ئەڤە تەیرەکێ رەنگی زەرە سەر ب کەسکی ڤەیە مێشێت هنگڤین دخۆت	بالندەیەکی بال زەردەمێش هەنگوین دەخوات	طير أصفر اللون تأكل النحل
مێشە (ك.ت)	دەحل،داروگیا د ناڤ ئاڤی دا شین دبیت	جەنگەل	أدغال
مێش	ئەڤە گیان بەرەکێ رەشە ل دەڤەرا دارا یێ هەی	مێش	الذبابة
مێشکا صا	ئەڤە مێشەکا زەر دچنە سەرگیانی صا خویناوا دمێژیت	مێشە سەگ	ذبابة الكلب
مێشکۆلە	ئەڤە پشکەکە ژ زمەژیلک	بەشێکی مێشکە	المخيخ
مێشا کەرا	ئەڤ مێشە یا رەشە یا مەزنە دچیتە سەر پشتا کەرا خوینا وا دخۆت	مێشی کەر	ذبابة الحمار
مێشا هنگڤین	ئەڤە ژی هنڤگین چێ دکەن خەلك خودان دکەن	مێش هەنگوین	النحل
مێش ومۆر	گیان بەرێت هیر	مێش و مەگەس	الحشرات
مێش و مۆرێت	گیان بەرێت مێزووك	مێش و مەگەزی مژەر	الحشرة الماصة

ميژووك

ميلاك	جەرگ	جگەر	معلاك
ميلاك كول بۆن	ئەڤە نيشەكە ژ سەرمايێ چێ دبيت	جگەر ئاوسان	التهاب الكبد
ميلاك خراب بۆيى	ئەڤە ژ ئيشەكا پەزى مرۆڤايە	نەخوشى مەر و مرۆڤە	التهاب الكبد
ميل (ك.ر)	مالێ	مال	البيت
مهڤان	هاتنا كەسێت نەشى مالێ بو مالەكادى	ميوان	الضيوف
ميتن	ڤەميژين	مژينەوە	امتصاص
ميراش	سەرۆكێ شيڤ لێ نانا	سەرۆكى چێشت لێ نان	رئيس الطباخين
ميرڤان	زەعيف	لاواز	ضعيف
ميراتى	ڤەمايێت بابێ، دەمى باب دمريت	باشماوى باوك	أرث
ميرى	رژێم	رژێمى	حكومي
ميرانە	ب رەسمى	رژێمى	رسمي
مير	كورێ مەلكا	مير	ابن الملك، أمير
مير ئالا	ئامر ليوا عەسكەرى	ئامر ليواى عەسكەرى	آمر لواء
ميدار	يێب مى	توكەن، موودار	شعراوي
ميتك	مرتك، ئەڤە ب سترياڤە تێن ل دەشتى تاما وى يا تەحلە	مرتك، بەرى دركە وتام تالە	ثمرة الشوكة طعمها مر
ميكار	ئەڤە كێرا گەلەك تيژە، كارێ هير دكەن	چەقۆى زۆر تيژ، ووردەكار	السيكارة السكينة
ميرگەه	ميرنشين	دالشتووى مير	إمارة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
میرکوتە	دارکێ دانی پێ دقوتن	مێکوتە	مضرب
مێیت خەلەك	موویێت چەمیای	مووی لوولەبی	شعر الجعد
مێیت راست	پیرتێ راست وحلی	مووی لورس	شعر السرح
میسکا	ناڤێ گوندەکی یە ل عیراقی	ناوی گوندێ عیراقی یە	اسم لقرية في شمال العراق
میە	پەزێ سپی یێت مێ هریا پێڤە	مەڕی سپی	الاغنام
میمك (ك. خ)	مەت، خوشکا بابێ	پوور	عمة
میمان	زەعیف	لاواز	ضعيف
مینا	وەکی	وەکو	مثل
مین (ك.ر)	مەیدان	گۆرەپان	الساحة
میزژەحریی	ژەهر بوونا میزێ	ژەهراوی بوونی میز	تسمم البول
می (ك.ر)	پەز	مەڕ	الماشية
میزگرتن	نەشیان بمیزن	میرنەکردن	احتباس البول
میز	ئاڤا ڤەمایێت ژ کۆلچیسکا	ئاوە دەردانی گورچیلە	البول
میزاوەر	زێدە بوونا میزێ	زیاد بوونی میز	مدرر
میخ (ت)	بزمار، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، صنگ	بزمار	مسمار
میکیك	رەنگەکێ دارێ یە بلند دبیت بەژ ناوی مەترەك دبیت رەهاوێ یا شرینە	دارەمەکوك	شجرة
میچرك	کەرەسە کەمی پێ ژێڤە دکەن، ڤەچرینا می	مووڵێ کەرەوە	ازالة الشعر
میرکوتە	سۆرکێت ئاڤێ	سۆریکەی ئاو	جدري المائي
میکرکرۆ	ئەڤە ژی کرکرتێت هبرن	موو کرکرەی وورد	الشعيبةو

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
می رەنگ	شتی می	شێوەی موو	شكل الشعر
می زەحف	میێ گەلەك	مووی زۆر	كثير الشعر
می زەر	کەسێ چیلە زەر	مووی زەردە	اسفر الشعر
می رەش	کەسی پیرت رەش بین	مووی رەشە	اسود الشعر
می وەریا	کەفتنا می	کەوتنی موو	اسقاط الشعر
می وەراند	ژێ کەتنا می	لێ کەوتنی موو	تساقط الشعر
می درێژە	درێژ بوویێ پیرتێ	درێژبوونی موو	تطويل الشعر
می چرۆك	کەسێ می ژێ ڤەدکەت	موو لێ کەرەوە	حفاف
می چاند	چاندنا من د سەریدا	موو چاند	زراعة الشعر
می چڕ	گەلەك می پێ پێڤە	بەموو، موودار	شعرواي

- ن

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت زمانی شرین ئەوژی (ن) ژ پەیڤێت ئەبزوینە

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
نابینك	ئەڤەژی نان پێ پان کەرە شتی تیرۆکانە و یێ کورت و پەحت و ستیرە، دارمەشکی یە	بازی، بازووە، دارەکە مەشکی پێوە دکەن	
نا	ئەڤەژی ژ بۆ نەکرنا کارا دئێن ژ بۆ نەهی کرنێ	بۆ نەهی کردن بە کار دیت	لا نافية
نادێ	نادەتێ	نای داتێ	لا يعطي
ناچم	برێڤە ناچم	ناڕۆم، رێ ناکەن	لا أمشي
نارینك ئینان	ئەڤە دەمی زورنا لێ ددەت دەمێ بیکا دئێنت	زوورنا لێ دان کاتێ کەبووك دێنن	لحن خاص بواسطة بوق في العرس
نارەوا (ك.خ)	۱- چێ نە بۆیێ ۲- نارێك ۳- ناقولا	لە شوێنی خۆیی نا	ليس في مكانه
نارگیلە	قەلینا جگارە کێشانێ یە	سەپیلەی جغارە کێشان	سبيل تدخين
ناربالگەهـ	بالیفکێت بچیك	سەرینی بچووك	مخدة صغيرة
نارنجۆك	بومبایێب دەست دهاڤێژن	نارنجۆك	قنبلة يدوية
نارین	ناڤێ ژنانە، ستران، حەیرانك	ناوی ژنایە	اسم المرأة
نارینك	ئەڤە سترانە ب بیکا دبێژن نارینکێ هۆی نارینێ	گۆرانیە بە بوو بوکان دەڵێنەوە بوکانە	اغنية خاصة تغنى في العرس
نارۆك	هنار	هەنار	رمان
نازبالگەهـ	ناز بالیفك	ناو بالیفە	داخل المخدة
نازدار	ب ناز	نازدار	مدلل

ناز	خۆ عەزیز کرن	خۆ بەناز	دلال
نازم	جوانا سڤك	جوانی سووکەلە	دلال
نازۆ	ناڤێ کچانە، یێب ناز	بەناز	مدلل
نازۆك	ناڤێ بچیمکە، بۆ نازدارێ	ناوی بچووك کارووەی، نازدارە	مدلل
ناتورڤان	زیرەڤان	پاصەوان	حارس
ناتەبتی	نەرینشتێ	بە جوولە	حروك
ناصورە	ئەڤە کولکا دەرێ قونی یە	دومەلەی ناوکۆم	غد ورمية عند فتحة المخرج
ناسناما باژێری	خۆ پێ ناسین	بروا نامەی شارستانیەتی	الاحوال المدنية
ناسك	شنی گەهشتی، یێ تەڕ	تازەیێ کەبوو	طازج
ناف ملفرە	١- مل پەحن ٢- زەلام باش ٣- یێب بهن	شان پان، پیاو چاك	عرض الكتف، رجل طيل خلق
نافرەه (ك.ر)	دگەرێ	دەگەرێ	يتحول
ناڤ بەر	ناڤ بەیین	مابەین	بين
ناڤ	نیڤەکێ دا	ناوەوی	الوسط
ناڤ بر	دانە بەر	ناوبڕ کردن	وضع الحاجز
ناڤ بڕی شەڕی	شەڕ ڕاوستاند، عەسکەر قەدکرن	وەستانی شەر، شەر ڕاگرتن، پارچەکردنی سووپا	وقف القتال
ناڤ بر (ك. ر)	ناڤ بژار کەر	ناو بژارکراو	اسم المختار
ناڤ برن	ناڤ ئیهنان	ناو هێنان	تسمية
ناڤ بارك	ئەیا هەل گرتی، ناڤ بارکەکی بچیکە ددانیە ناڤ بەرا هەردوو بارا ل رەخی	ناوەڕاستی بار	وسط الحمل

[illegible]	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانی عەرەبی
ناڤ بەرا	نیڤە کار	نابەینی	بين
ناڤ بەند	ناڤ گریێ دای	ناو بەسراو	اسم المعقود
ناڤ تەنگ	نیڤا بەژنیێ	ناوقد	وسط الخصر
ناڤەرۆك	ڤەکولێن ژ ناڤدا	لە ناوەوەی لی کۆلینەوە	بحث في داخل المضمون
ناڤ چیادا	١- د ناڤ جهادا ٢- ناڤێ گوندەکیە ل کوردستانا عیراقی	١- لە ناو نوین ٢- ناوی گوندیکە لە کوردستانی عیراق	اسمن قرية في العراق
ناڤ چیا	د ناڤ عەردیێ بلنداهی	لە ناو شاخا	وسط الجبال
ناڤ چاڤ	ناپەینا چاڤادا، لە بەرچاڤا	لە نێو چاوی	وسط العين
ناڤ چار	نیڤەکیێ	ناوە راست	منتصف
ناڤ چیکدار	ناڤ بژارکەر	ناو بژارەکراو	فرز الاسامي
ناڤە چیتی	رەخ کر، بۆ هاری کاریێ	لاگر، لاگیر	توسط
ناڤ چاڤ گرتی	١- ئەنی گرتی ٢- ناڤ بەینا هەر دووبریا دیتە گرنی ٣- کەیف نەخوش	نێو چەوان کرژ، بێ روو	بلا وجه، الجبين المكشر
ناڤ چۆیی	نیڤەکا حەلیای	ناوەوەی تاواوەیە	ذوبان من الوسط
ناڤك ڤەچۆی	بەرك ڤەچون	تێك چوون	انكماش
ناڤ چەم	نیڤا چەمی	ناوەراستی چەم	وسط البستان
ناڤ دار	بناڤ و دەنگ	بەناو و بانگ	المشهور
ناڤ دار بوون	پیێ نیاس بوون	بەناو بوون	اشتهر
ناڤ دەر	سەر داب	ژێر زەمین	دهليز
ناڤ لەپ	نیڤا دەستی	ناو دەست	وسط الكف
ناڤ لنگ	ناڤ بەرا هەردوو رانا	نابەینی هەردوو قاچ	بين الرجلين
ناڤ دەر	ناڤ دای، پیێ هاتیە نیاسین	ناودەر	اسم الشهرة

پەیڤ	کرمانجیا ژۆرێ	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
	ب کرپارا		
ناڤ دل	نیڤا دلی	ناو دل	وسط القلب
ناڤك	ناڤکا مرۆڤی، نافك	ناوەکە، ناوك	اللب، السرة
ناڤ کێل	بەژن	بالا	قامة
ناڤکا گورچیە	نیڤا گولچیسکی	ناوکی گورچیلە	لب الكلية
ناڤکا موی	نیڤا موی	ناوکی موو	لب الشعر
ناڤکا ددانی	نیڤا ددانی	ناوکی دان	لب السن
ناڤسەر	نیڤا سەر	ناوەندی سەر	وسط الرأس
ناڤشك	ناڤێ گوندەکی یە ل دەڤەرا دۆسکیا	ناوی گوندێکە لە ناوچە دۆسکی	اسم منطقة دوسكية
ناڤەند	نیڤی	ناوە راست	الوسط
ناڤ مالێ	هیرو میرت مالێ	کەل و پەلی مال، ناو مالی	آثاث البيت
ناڤ	نیڤەك	ناودوە	داخل
ناڤ مل	ناڤ بەرا هەردوو دەستا	ناوشان	وسط الذراعين
ناڤنجی	نەیێ کورت نەیێ درێژ، ناڤەێ چێ کریە	ناوەنجی، نە کورت نە درێژ	المتوسط
ناڤێ بکەری	ناڤێ کریار کەری	ناوی بکەر	اسم الفاعل
ناڤێ بەرکاری	ناڤێ تەمام کەری	ناوی تەواوکەر	اسم المفعول
ناڤێ بچیك	بچیك کرنا تشتا	ناوی بچووك کراو	اسن تصغير
ناڤێ بەرزە	ناڤێ نەدیار	ناوی نادیار	اسم المجهول
ناڤێ ئامیرا	پێ نیاسینا تشتا	ناوی ئامێر و ئالەت	اسم الآلة
ناڤێ تایبەتمەند	ناڤی هەلگرێ خو	ناوی هەلگرە کەی	اسم الخاص
ناڤێ خۆیی	خۆ پی نیاس	ناوی خۆیی	اسم ذات
ناڤێ دەما	بی نیاسینا وەختا	بی ناسینی کات	اسم الاوقات
ناڤێ خودێ	ناڤی رەبی، ناڤی خودای	ناوی خوا	اسم الله

ناڤێ جه	بێ نیاسینا دری	ناوی شوێن	المكان
ناڤێ کار	بێ نیاسینا شۆلا	کار ناسین	اسم العمل
ناڤێ کری	بێ نیاسینا کارکری	ناوی کراو	اسم المفعول
ناڤرا	ژناڤ دا	له ناوەوه	من خلال
ناڤرا بر	د ناڤدا بر	له ناوەوه برد	أخذ من خلال
ناڤرادا	ژ ناڤدا برن	له ناوەوه درا	دفع من خلال
ناڤرا بەردا	ژ ناڤدا ئازاکر	له ناوەوه بەرەلا کرد	اطلق سراح
ناڤرا کر	ژ ناڤدا ب جه ئینا	له ناوەوەکرا	عمل من خلال
ناقولا	کرێت، لێك نەدایی	ناشرین، نارێك	قبيح
ناکاو (ك.خ)	ژ کەل، ژنیشکەکێ ڤه	له پڕ	فجأة
ناکەڤته بەر	ناچینه سەر کۆ خۆ لێك بدەن	ناخێوی	لا يرهم
ناکەڤن	نەکەتن	نەکەوێت	لن يسقط
ناکەڤن	نەکەتن	نەکەوێت	لن يسقط
ناکەلن	نەگەهشت	نه کولاو	نيئ
نالەت (ك.خ)	نەعلەت، خەبەری نەرازیێ	نەعلەت، نەفرەت	لعنة
نالەت لێ کرن	خەبەر گوتنێ	نەعلەت لێ کرای	نعلة عليه
نالەت بار	بێ گونەهـ کەر	کوناه بار	المخطيء
نال	١- ژ بەر گۆتن ٢- پێلاڤا دەواریه	١- ناله ٢- نال، پیلاوی وولاغ	تكلم من مرضة، أحذية الفرس
نالْ کر	کەسێ نالا بکرین	نالْ کر	المشتر أخذبة الفرس
نال چی	چێ کەری نالا	نال دروست کەر	صانع الاخذية
نال فرۆش	هەمبەرکرنا نالا ب پارە	نال فرۆشی	بايع الاخذية
نامەخووا	چاڤێ خودێ لێ بیت	چاوی خوای لێ بیت	ماشاء الله

نامیس	حەیا، شەرم	ناموس، ئابڕوو	حیاء
نامزە	نەخاسمەت	نەخاسمە	خاصةً
نان	پێ خۆێ مرۆڤا	نان	الخبز
نان بێژ	کەسێ کارێ نان چێ کرن بکەت	نان کەر	خباز
نان د پەحت	نان چێ دکر	نانی دەکرد	يخبز
نانێ تەنگ	نانێ سێلکێ	نانی ساج	خبز الساج
نانێ چیچکا	ئەڤە گیایەکی یێ بەلك پەحنە چیچك دخۆت	نانی چۆلەکە	خبز العصفور
نان وەرگێرك	ئەڤە بستا نانی یە	نان برێژك	شيشة حديدية
نانڤم	چاڤ نەکەڤنە سەر ئێك	نانووم	لأنام
نان و نەمەك (ف)	نان و خوێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	نان و خێ	الخبز والملح
نان خۆر	شۆل کەرێ مالەکی بیت	خزمەت کار	خادم
نانێ تیرۆکێ	نانی تیرۆکێ، نانی تەنك	نانی تیری	خبز رقاق
نانتف	فەتیلا برینا	فتیلە	الجرح
نەخشە کێشان	خەریتە لێ کرن، دەست نیشان کرن	خەریتە کردن	تخطيط
نەزخازمن	نەخاسمە	نەخاسمە	خصوصاً
نەخری	زارۆکێ ئەوە لی یێ دەی بابا	نوبەرە	ولد البكر
نەرازیبو	نەڤیا چێ ببیت	رازی نەبوو	احتجاج
نەراوستیای	ییێب بزاڤ	بە جولە	المشارة
نەری	نەیی	نەرێ	منفي
نەرم	بی نەر	خاو	لين

[illegible]	[illegible]	[illegible]	زمانی عەرەبی
نەرمك	بۆ گوشتی یێ هەستی دبێژن گەلەك خاف	نەرمووك	لحم بلا عظام، لين
نەرمژاند	نەرم كرن	نەرم كردن	تلين
نەرم كرى	شل كر	نەركردن	ملين
نەساخيا گرى	ئەڤە ژ چەرمى ڤەدگریت	نەخۆشی گرهەل نان	مرض الفطري
نەساخيا خوريكا	ئەڤە هندە برسكن ل گیان بەراتێن	نەخۆشی خوریکە	مرض جلدي، الجدري
نەساخيا صۆركا	ئەڤەژى پرسكن بەلێ د هیرن ئو درنگ سۆرن	نەخۆش سوریکە	مرض الحصبة
نەساخيا زەركى	رەنگەكى نەساخيا زەردبن و خینا وى دبیتە ئاڤ	نەخۆش زەردەویی	اليرقان
نەساخيا كوخك	ئەڤە ژ سەرمايى چێ دبیت سنگى وان كول دبیت و دكوخت	نەخۆشی كۆخە	سعال
نەساخيا خۆديكى	ئێشا تەقەلەقێ یە	نەخۆش دەرونى	كآبة، مرض نفسي
نەساخ	نەخۆش، تالێ	لەشی ئێش	مرض
نەساخى	تاوى	نەخۆشى	مرضي
نەساخ بوو	تاهاتێ	نەخۆش بوو	تمرض
نەساخیێت سەريێ	تاییێت سڤك	نەخۆشی سووك	مرض الخفيف
نەساخيا كوژەك	تاییێت مرنێ	نەخۆشی كوشتن	مرض القتل
نەساخیێت ڤەگر	تاییێت بەلاڤ دبن	نەخۆش گرتنەوە	مرض معدي
نەساخ خانە	بنگەهێ ساخلەمیێ	نەخوش خانە	المستشفى
نەساخیێت دۆدرێژ	تاییێت ڤەدكێشت	نەخۆش درێژە دەخايەنی	المرض المزمنة
نەساخيا زكماكى	نەساخیێت زل ماكى	نەخوش زك ماك	الامراض

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
			المستعصية
نەشتەرگەری	کارێ برینپێچییێ	نەشتەری کردن	عملية جراحية
نەسرەوت	هەدار	ئارامی	هدي
نەشتەرگا	بنگەهێ برین پێچا	شوێنی برین پێچا	مكان العملية
نەشیا	پێ نەکرا	نەتوانی	عدم القدرة
نەشیان	پێ نەکرابێ	نەتوانین	عدم المقدرة
نەشێت	پێ نەکرێن/ شیان تێدان نینە	توانای نیە	لا يستطيع
نەشێم	ئەو نەشێم، پێم ناهێتە کرن	ناتوانم، پێم ناکری	لا استطيع
نەشیان	ژێ نەهات	نەتوانا	اعجاز
نەشتەرکاری	برین کاری	برین کار	العملية
نەتورە	ناس ناڤە	ناز ناوە	لقب
نەرازی بوو	قانع نەبوو	نارەزایی بوون	اعتراض
نەرابوو	یارِوونشتی ژ جهێ خۆ نەرابوو	هەل نەسا	لم يقف
نەرادا	لەکێسك نەدا	نەمالشت	لم يكنس
نەراکر	هەل نەگرت	هەڵێ نەگرت	لم يرفع
نەراگرت	رانەوەستاند	نە وەستان	لم يقف
نەراهێلایی	ب دیف نەکەفت	بە دووای نەکەوت	لم يركض وراء
نەرۆن کر	بۆ شلۆڤە نەکر	روونی نەکرد	لم يوضح له
نەرم	یی خاڤ	شل	لين
نەزانی	هایێزێ نەبو	ئاگادار نەبوو	لم يدرك
نەزان	نەبی ژیر	بێ هۆش، نافام	لا يفهم
نەزۆك	بچیك نەبوون	منال نەبوون	عقيم

نەعامە	نەڤەژی دبێژی، حێشترتەیر، بالدارەکێ مەزنە نافریت	حورە بالدارێکی زلە	نعامة
نەعنان	نەڤەژی ئێکە ژ رەنگێت پینگی یێت تام خۆشە	نەعنا ع	نعنا ع
نەقەتاند	ئەو کار نەگەهاندە سەری	ئەو کردارەی نە برە سەر	لم يعمل على النهاية
نەقەلاند	بژار نەکر	نەی برژاند	لم يجمر
نەقراند	ب سەر دا نەشکاند	نەی شکاند	لم يكسر
نەقیراند	نە کرە حەوار	هاواری نەکرە	لم يصيح
نەقل	جار	جارە	مرة
نەحلەتا	نەعلەتا، تایێت سڤك	سووکە تا	مرض الخفيف
نەفس	حەزکر	حەز کردن	يرغب
نەفام	فهم ناکەت	فام ناکا	لا يفهم
نەقلەکێ	جارەکێ	جار ئێك	مرة
نەفرعەون	فەرمانا کوشتێ دانا سەر، کوهـ نەدا ناڤی عەونی	بریار کوشتن دان،/ گوی نەدا فرعەون	أمر على القتل، عدم سماع اوامره
نەفەقە (ع)	دان و دکاك، کەرەسێ خوارنێ، کوردیە کریە	ئەرزاق	أرزاق
نەڤی	کورێ کوری، کورێ کچێ، بو دەیك وبابا	نەوە	حفيد
نەڤی چرك	زارۆکێت کورێ کورێ کوری	کورەزازا، کچە زازا	الأولاد أحفاد
نەڤی چیتی	هاری کارکرن	یارمەتی دان	توسط
نەڤی چرچرك	کورێت کورێت کورا	کورە زازازا	اولاد أولاد

			أحفاد
نەڤسی	کورِ، کچ، یێت نەژ ژن دەمیرا بن بەلکی هەر ئێک ژ رەخەکی دبیت	زرِ کچ، رزِ کورِ	اولاد من أب وأم آخر
نەڤرۆز	جەژنا بهارێ، رۆژانی	جەژنی بەهارە	عيد الربيع، اليوم الجديد
نەڤێت	نەویستن	نەکردن	عدم الرغبة، لا يريد
نەڤ	تەنشت	تەنیشت	جانب
نەهات	نەئێت	نەییێت	لا يأتيَ
نەهاتی	کەسێ بێ شیان	لاواز، لەر	ضعيف
نەهەرێ	ئەڤێ پەیڤێ بۆ حێبەتیێ	بو سەر سورمان بە کاردی	للتعجب
نەهەنگ	حویت، ماصیەکا شیردەرە لە بەحرێ دا دژیت	حوت	الحوت
نەهال	نوال	قول	عميق
نەهێل	ئاڤێت مەند	ئاوی وەستاو	المياه الراكدة
نەهـ	هژمارا نەهـ	ژمارەی نۆ	العدد تسعة
نەهك	ئەڤە رۆژێت خێرێ نە بوسلمان برۆژی دبن و خێرادکەن	نوێنە	ايام الخير عند المسلمين
نەها	ڤێگاڤێ	ئێستا	الآن
نەهاتیە	بێ پاش کەفتی	دووا کەوت	تأخر، البنية غير جيدة
نەخشین	نەخشاهر	نازیری	الغير امل البينة،

			احمق
نەهێلا	رێ نەدان	نەهێشان	عقبة
نەهێز	نەهێلا	نەهێشان	عقبة
نەهشی	بێ پێتی	سڕبووی	السبات
نەکۆ	نەوەك	نەکو	لابد
نەکەسی	ئێشا دەمارا	ژان کردن دەمار	وجع الأعصاب
نەکە غار	خۆشی رێڤە نەچە	غارمەدە	لا ترکض
نەکاریت	نەشێت	ناتوانی	لا یستطیع
نەهەننێ	وێرێ	وێندەرێ	هناك
نەکارم	نەشێم	ناتوانم	لا استطیع
نەکۆ	نەك، نەوەك	ناکە	لعل
نەگەهینەر	نەگەهشتی	ناگەییە	عازل
نەگرتی	بێ بەردای	بەرەلاکراو	اطلاق سراح
نەمازە	ئێکجاری، نەخاسمە	بەیەك جاری، بە تایبەتی	خاصة
نەمر	بێ ساخ	نەمردوو، هەری ساخ	حي
نەمێر	ڤێ پەیڤێ بۆ وان زەلامێن	بەپیاوی نێرە مووك	تستعمل للرجال
	نەژن بن نەمێر	دەلێن	الخنثي
نەمەك (ف)	خوێ، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە، مەناو نەمەك ل گەل ئێك خاریە	خوێ	ملح
نەوەبیت	نە هێلا کارەکی بکەت	نەکەی	إیاك
نەوەچە	نەڤی	نەوە	حفید
نەوەیی	چ نەبی، نەدرستی	نابەجێ	الغیر الجائز
نەوال و نهێل	ئەردێ با مە و کند	کەندو کۆسپ	المنحدرات
نەوێرا	ترسیا	ا سا	خاف

[illegible]	[illegible]	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
نەیاری	دوژمن کاری	دوژمنایەتی	العداوة
نەیار	نەیێ دۆست	برادەرنە بوون، دوژمن	عدو
نەینك	خۆدیك، قۆدیك	ئاوێنە، نەینۆك	المراية
نڤشێ نێر	توخمێ نێر	رەگەزی نێرە	جنس الذكر
نڤشێ مێ	توخمێ ژنك	رەگەزی مێینە	جنس المؤنث
نفرین	دوعا لێ کرن	دوعا لێ کردن	تداعى إليها
نجمی	دلەنگی	دەشەلی	يعرج
نفر	ئاخڤتن گۆتن، خەبەرا	قسەوتن	الشتيمة
نافوە	کەڤتنا ئاخێ ل بن ئامانا	خۆل کەوتن لە ژێر قاب	ترسب الغبار تحت المواعين
نڤشی	رەه، تۆخم	رەگەز	سلالة، جيل
نڤسیار	کەسێ پەیڤ نڤێسی	نووسەر	كاتب
نڤسیارەك	کەسەکێ پەیڤ نڤێس	کەسێکی نووسەر	كاتب الواحد
نڤست	خەو ژێ کەت	خەو لێ کەوت	نام
نڤسك	ئەڤە ئامانەکێ کون کونە بۆ زاد چێ کرنی بکار دئینن	قاپێکی کون کونە بۆ خواردن دروست کردن بە کار دێ	مصفى
نڤشتی نڤێسینا	دوعا، نڤاسینێت چەند پەرێن قورئانی	نووشتە	دعاء
نڤین	کەل و پەلێت خەوی	نووین	منام
نڤەك	خەوەك، ڤێ پەیڤێ بکار دئینن بۆ کەسەکێ حەژ خەوێ بکەت، خەوتە	خەو خۆش، خەو گیر	محبي النوم
نڤێژ	سەر چەماندن ل عەرشێ خودێ	نوێژ	صلاة

نڤێژا سپێدێ	کرنا نڤێژا سحارێ	نوێژی بەیانی	صلاة الصبح
نڤێژا مەغرەب	نڤێژا پشتی رۆژ ئاڤا دبیت	نوێژی مەغریب	صلاة المغرب
نڤێژا نیڤرۆژ	کرنا نڤێژا نیڤا رۆژێ	نوێژی نیوە ڕۆیان	صلاة الظهر
نڤێژا ئێڤاری	نڤێژا پشتی نیڤرۆ	نوێژی عەسرێ	صلاة العصر
نڤێژا چوو	دەمێ نڤێژێ یە بۆری	نوێژ نەمایە	فوات أوان الصلاة
نڤێژ پێ نینە	چێ نابیت نڤێژ تێ بکەن	نوێژی پێ ناکرێ	لا يصلح الصلاة
نڤێژ گرتن	روینشتن لە سەر شەمالکا نڤێژێ بۆ دەمەکی درێژ	نوێژ دا بەستن	البدء لشرع الصلاة
نڤێژا قەزاکرن	کرنا نڤێژێ ل دەمەکێ دی	نوێژ بەقەلا کردن	قضاء الصلاة
نڤێژا مری	کرنا نڤێژێ ل سەر مریێ زەلام دکەن	نوێژی سەر مردوو	صلاة الميت
نزا	نزانم	نازانم	لا أعرف
نزارکێ	ئەڤە دەڤەرا دۆسیکانە ل بازێرێ دهۆک رەخێ رۆژئاڤا	ناوچەی هۆزی دوسکی	المنطقة الدوسكية في دهوك
نزار	بەرسیهێ، ژ بەر سیبەرێ	لە بەر سێبەر	في الظل
نزبە	ئەڤە رەزێ شنی گەهشتی	رەزی تازە پێ گەیو	بستان حديث النضوج
نزار	ئەرد تیهنی، بێ خێر، زەعیف	تینی ئەرزی تینو	ظماء، عمل ما، ضعيف
نژدەچی	دزی کەر	دزۆک	السارق
نژنێ	١- ڤەکۆلیت، لێ پەیڤێ بو واکەساد بیژین کۆ	١- کۆلانەوە ٢- بۆ دیوار کون کردن	تعمیق في التفكير، لشقب

	هزرێت کیر بکەت بێ	بە کار دێ	الجدار
	هایز خۆ هەبیت.		
	٢- بۆ دایورکون کرنێ		
	بکار دئینن		
نقۆ	بن ئاڤێ	بن ئاو بوو	غوص
نسیەت	تشتەکێ ئەومیی	شتێکی نارەوا	مصيبة
نسێ	سیبەر	سێبەر	ظل
نکرینم	ڤەکۆلم	هەڵ دەکۆڵم	أحفر
نشکێڤە	ژخافلەتی، ژ خافلکی دا	لە ناکاو	فجأةً
نشکەکێڤە	ل پرەکی دا، بێ بزانیت	لە ناکاودا	فجأة، في الفضلة
نشك	دەم، وەخت	کات	وقت
نخاڤتن	نەهێلانا ڤالایی	پو شینەوە	تغطي عليه
نقاندن	لێك ئێخستن، چاڤ نقاندن	چاو قوچاندن	غمض العين
نکل (ز)	دندك	دەنووك	منقار
نکارە	نەشێت	ناتوانێ	لا يستطيع
نکال	خانیێ پشك دار	خانوو بەش دار	البيت المشترك
نگریس	نەیار	دووژمن، دنس	عدو
نماندن	خەساندن، کرنەت ئاڤێ دا	خووسانەو	نقع
نماوی	شە دار	شێ دار	رطب
نمەدمال	تەحتی، هریا ڤەقوتایە، بو ڕێشینێ	لباد	لباد
نمەك	خوێ	خێ	ملح
نمەکدان	خوێ دانك	خوێ دان	مملحة
نمەت	شتێ خودێ دای	شتی خوادای	نعمة الله
نمتك	چیك	دلۆپە	قطرة

[illegible]	كرمانجیا ژووری	[illegible]	[illegible]ی عەرەبی
نم لنك	مۆركێت هیر	مورووی وورد، زەنگیانە	خرز ناعم
نهال	نێڤ بەرا دوو چیا	دۆل و دەر	نوال، بین الجبلین
نهالیك	جهێ مرۆڤ ل سەر بنڤیت	شوێنی نووستن، دۆشەك	منام
نها	نۆكە	ئێستا	الآن
نهال (ك.ر)	نهال، چەم	نەوال	
نهۆم	تەبەق، بۆ ئاڤاییا بكار دئینن	قات	الطابق
نۆبەدار	چاڤ لێ كرن، زێرەڤان، شڤان نوبەرداریێ پەزی یە	پاسەوان	الحراسة
نۆبە	دۆر، گەر، ئەڤرۆ نۆبا ئاڤدانا مەیە، نۆبا شڤانی یە	دۆرە، نۆبەت	النوبة، تسلسل
نۆكە	نهۆ	ئێستا	الآن
نۆزدە	هژمارا بەری یستی ب هژمارەكی	نوزدە	العدد تسع عشر
نۆژ	ئەڤە رەنگەگێ مێش و رایە د كەڤیتە گیانی كەوالا شەشی پێ بێت هەین وددڤێ وێ شتی چەتەلایە	گیانەوەرێكی ووردە لە سەر گیانی ئاژەل دەژی شەتی قاچی هەیە	حشرة
نوژدار	لوقمان، حەكیم	پزیشك	طبیب
نۆشادراو گ/ هەكە نوژەبگرە بسۆرە	حەل كەرێ ئەمۆنیا	شێ كردنەوی ئەمونیا	المحلول الامونیا
نوغیرۆ	وێران	خراب كراو	هدم
نۆ	نەء، بۆ نەهینی یە	نا، نەهی كردن	لا
نۆڤرۆچك	باورشك ڤەدان وچاڤ	باوەشك هەل نان	نعاس

نوقرۆسك ڤەدان	دکەتە تسك نقاندن و ڤەکرن ژ خەوادا	چاوچوقاندو کردنە بەور بەدانیشتن لە خەوا	ناعس جداً
نوقرۆچك	قورچگ لێ دان، دەڤەك ڤەخار	قومەك	فم الواحد
نوقرۆزك	باوەشك ئینان	باوەشك هەل نان، بۆ پیرا دبێژن	نعاس
نقۆبوو	بن ئاڤ بوو	نقوم بوو	اغرق
نووژەن	سەروشنی، چێ کرنەڤە	سەر ل نوێ	من الجديد
نوو	نی	تازە	جديد
نووژەنی	نی کرن	تازە کردن	تجديد
نووتەك ك خ	گەلەك تاری زولماتە	تاریك	ضلام
نووچە	ب سەر هاتی	رووداو	حوادث
نووشتن	وەرپێچان	پێچانەوە	طوي
نووێژە	ئامیرێ کێلانێ	ئامێری کێلان	آلة للحراثة
نووهەدرا	ناڤێ باژێر دهۆك یێ کەڤنە، فەلا دانا بوو سەر	ناوی کۆنی شاری دهۆك	اسم لمدينة دهوك القديمة
نێ	ڤێ پەیڤێ بکار دینین بۆ دیار کرنا خۆ	ئاخر	لكن
نێ	خۆ	خۆ	لكن
نێچیرکرن	ڕاڤ کرن	ڕاو کردن	يصيد
نێچر	ڕاڤ	ڕاو	صيد
نێچیرگرت	ڕاڤ ب دەست خۆڤە ئینا	ڕاوی بە دەست هێنا	أمسك الصيد
نێچیرڤان	ئەو کەسێ کارێ نێچیرا بکەت	ڕاوکەر	صياد
نێر	توخمێ زەلاما	نێرەی رەگەز	ذكر

نێراو (ك.خ)	هنارتی، دا كرپارا بكەت	نێراو	مبعوث
نێرەباز	ئەڤە ئێكە ژ تەیرێت گۆشت خوار	باڵندەی گۆشت خۆر، هی نێرە	آكلة اللحم
نێرەكەر	كەرێ نێر	مەری نێرە	ذكر الحمار
نێرە كەو	كەوێ نێر	كەوی نێرە	ذكر القبج
نێرك	نیڤا شینكاتی، ناڤكا شینایی	نیوەی شینایی	داحس
نێركا پیڤازا	پشكا هەل گرا گولا پیڤازێ	نێزەگە پیاز	سويقة البصل
نێرینی	بەرێ خۆ بدەینێ	تەماشا كەین	ننظر
نێرگز	ئەڤە گولەكا سپیە ناڤ زەرە چێ دبیت هێش دنیا سار و سەرێ بهارێ گولا ددەت	گولێكی سپیە ناو زەرد بە زستان دەردەكەوێ سەرەتای بەهار گول دەدات	وردة نرجس
نێری	ئەڤە پەیڤە بو پەزێ سپی یێ نێر كۆ ژیێ وی پتر ژ سالەكێ بیت	سابرێن، نێرەی مەڕە تەمەنی زیاتر بێ لە سالێك	ذكر الغنم عمرة أكثر من سنة
نێرینێ	بەرێ خۆ بدەینێ، بۆ كومێ یە	تەماشا بكەین	ننظر
نێرینە هەوە	بەرێ خۆ بدەینە وە	تەماشا تان بكەین	ننظر إليكم
نێربێت گۆشتی	ئەڤە كولكن ل بن چەرمی چێ دبن شتی گریكا	دەمەل، موو	دمل
نێرگە	جۆتلك	بن میچی ژوور	عارضة خشبية
نێك	سەری رانی	سەری ڕان	رأس الفخذ
نێر	یێ تینی	بەلێنرو	عطشان

نيشحۆ	ئەرێ، پاچەوا	ئەی چۆن	طبعاً
نی بێژەر	بێژەرێ شنی	بێژەری تازە	المذیع الجدید
نی	یێ تازە	هی تازە، نووی	الجدید
نی بار	هەلگری شنی	باری تازە	الحمل الجدید
نی بەر	خێڤە، ئەڤەنی بەرێ مەیە	بەری تازە، نوبەر	اثرمة البکر
نی دار	۱- شنی دەت ۲- دارا تازە	تازە دەدا	تثمر الجدید
نی دەر	داناشنی	تازە دەر	الجدید العطاء
نی دارِشت	۱- شنی حەلاندو چێکرو شنی، ۲- شلۆڤەکر	تازە دایرِشت	قل من الجدید
نی دائێخستن	شنی گرت	تازە دایخست	سده مجداً
نی دانا	شنی ئینا خارێ	تازە دای نا	وضع مجدداً
نی دەم کر	شنی چێ کر	تازەدەم کرد	خدرة من الجدید
نی دەنگ	دەنگی تازە	دەنگی نوی	الصوت الجدید
نێ رۆژ	شنی بوونا رۆژێ	رۆژی تازە	الیوم الجدید
نی رەنگ	سیمایێ شنی	شێوەی تازی	اللون الجدیدة
نیر خچك	ئەڤە خوریکێت ئاڤێ	خوریکەی ئاو	الجدري المائي
نیرك	ئەڤە یامیرەکێ کێلانێ یە ب سەر گا سنی ڤەدکەن	بۆ کێلان بە کاردێ بەسەرێ کاسنەوە دەکەن	آلة تستعمل للحراثة
نیر	ئەڤە گرکێت هەڤیری	ئەنگوتکەهویر	کرصة عجینة
نیرە	نیرە، شەقلی داری یێ کورت	نیلە، داری تری کورتی کاریتە	خشبة قصیرة
نیرەوان	قوەت	هێز	القدرة
نێ ژەنکرن	تازە کرن، ںی کرنەڤە، نەهمیر کرن	نوێ کردنەوە	تجدید

نی ژیار	ژیانوو	ژیانی تازه	الحياة الجديدة
نی ژوژن (ك.ر)	شیژن	شوژەن	الابرة الكبيرة
نباره	شنی گەهشتی	تازه پێ گەیوو	الجديد النضوج
نیاز (ك. خ)	ئنیەت	نیەت	في النية
نیاس	پێ زانین هەبوو ل سەر، بەری نهۆ دبێیت	ناسیەوه	تعرف عليه
نیاسیار	مرۆڤێ ئاسی کری	ناسیار	متعرف عليه
نیاسه	خەلك پێ دزانیت	ناسیاو	معرفو
نیانگر	نەیار، خیانەت کار	خائن، دوژمن	العدو
نیسەك	چرك	چەسپن لنج	لصق
نیسانۆك	گولەکا سوره یا بهاریه ل چۆلی شین دبیت	گولێکێ سووری بەهاره	اسن وردةحمراء اللون الربعية
نیشانا من کر	نیشامن دا	پیشانی دام	أراني
نیشانی	دەزگر	دەسگیرانی	شبكة
نیشادا	١- هی کری ٢- بۆ یار کر	پیشانی دا	أرشدني، تعرف عليه
نیشادای	هی کەر، فێرکەر	فێرکەر	مرشد
نیشادەن	پیشاناوان بدەن	پێشان دەن	عرفه
نیشان	١- هەبوونا دریەکی ل چەرمی ٢- دەست نیشان	پیشان دا، پێ ناس کرد	اشارة، مختوم
نیشان کری	دری کري	دەق دان	وضع الشامة
نیشان بوو	هاته نیاسین	ناسراوه	متعرف عليه
نیشان دکر	پێ ناسان ددن	دەی ناساندن	وضع الختم عليه
نشانه	پێ نیاس	هێما	رمز
نشانێت گرێ دانی	پێ نیاسێت پێکڤه نانی	ئامرازی پەیوەست	ادارة الربط

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
نیشانێت نیاسێ	پێ زانینێت نیاس	ئامرازەی ناسروا	اداة تعرف
نیشانێت ئاشکرا	پەیێ نیاسینێت رۆن	ئامرازی ئاشکەرا	اداة تعريف المعين
نیشانێن نە ئاشکرا	پێ نیاسینێت نەرۆن کری	ئامرازڤی ناناشکەرا	ادارة الغير معروف
نیشانێت ناڤ بەرا	پێ نیاسینێت هەلاویستی	ئامرازی هەڵ واسراو	اداة تعليق
نیشانێت هیڤیێ	پێ نیاسێت منرادا	ئامرازی ئاوات	اداة التمني
نیشانێت نەنیاس	پێ نیاسینکێت نەنیاس	ئامرازی نەناسراو	أداة غير معروفة
نیشکڤە	ژ خافلەتی	لە بێ ئاگایی	عن الغفلة
نی تۆب	١- گەلەك نی ٢- تۆبی تازە	زۆر نوێ	الجديد
نی خۆر	تازە دخۆت	تازە دەخوا	آكل الجديد
نفش	توخم/ ئەڤە نفشەکی پیسەو	رەگەز	جنس
نیڤ	کەرەك، کرنا دووپشك، من نیڤ نان خار	نیوە	نصف
نیڤا سالێ	شەشی مەهێت صالێ	نوەی ساڵ	نصف السنة
نیڤە رۆژ	بۆرینا رۆژێ ب نیڤی	نیوە رۆژ	منتصف النهار
نیڤا رۆ	ئەڤە یا کورت کریە، نیڤی بۆنا رۆژێ	نیوە رۆژ	نصف نهار

نیڤ رۆ/ نیڤ رۆژ/ یا هاتیە کورت کرن هۆزا مزیریا گەلەك پەیڤا کورت دکەن ئەوزی ژبەر سڤکیێ یە.

نیڤا شەڤێ	کرنا شەڤێ	نیوە شەو	منتصف الليل
نیڤە رۆ	کرنا کاری بنیڤی	نیوە چلی	عمل منصف
نیڤە گەز	بۆ پیڤانی بکار دئینن	بۆ پێوان بەکار دێت	نصف ذراع
نیڤەکار	١ شەریك ٢- پشکەك	١- شەریك ٢- بەشێك	شريك، قسم من

	ژ کاری	له کار	العمل
نیڤه ررح	نیڤ مری کر	نیوه مردووکردن	نصف الميت
نیڤه کارێکی	بنیڤیا رێکێ	نیوەی رێگا	منتصف الطريق
نیڤشك	دوهنی ب سەردە وی دکەڤیت دەمێ ل لڤینت	رۆنی سەر دۆ	القشدة
نی مال	مالا شنی دانای	مالێ نوێ	البيت الجديد
نی وار	عەردێ شنی	ئەرزی تازە	الارض الجديدة
نی هالخانه	مشتەل، پرتەکا ئەردی چێ کریه	شوتبه واری تازه، نەمامگەخانه،	
نی هال	شتل	نەمام	البرعم
نیهانی	بنگەهێ بهن ڤەدانێ	شوێنی پشوودان، ئارام گا	الاستراحة
نیهار	شینی	تازیه	تعزية
نیه (ك.ر)	نینه	نیه	لا يوجد
نینك	ئەڤە ئێشا حێشترانه زکێ وان دئێشیت دەمێ نەساخ دبن وەکی شاخەکی د ناڤ دفنا دا تێت، خودان ژی دێ دفنا وان ڤاژی کەت نۆ وی شاخی دبرن	نەخۆشی ووشترە	مرض يصيب الجمال
نیمۆك	لەیمنك	لیمۆ	ليمو حامض
نیمۆکێت ترش	لەیمنکێت ترش	لیۆی ترش	ليمون الحامض
نیمۆکێت بەصرا	لەیمنکێت دەڤەرا بەصرا	لیمۆی بەسرە	ليمو بصرة
نیاسینەڤە	ژێك جودا کرن	ناسینەوە	تميز
نینیك	ستران ب زاردەڤێ	گۆرانی لە زێرزاری منال	

زارۆکا، خنێ دێ بۆته

نینیکێ بێژم

نیخولك	سیمایێ شنی	شێوەی تازە	الشکل الجدید
نیهات	شنی هاتن	تازە هاتن	أتی من الجدید
نی هاژۆت	شنی برێڤه بر	تازە لێ خۆزی	ساق جدید
نی هەلکێشا	شتی کێشاڤه	تازە کێشایەوە	سحب من جدید
نی هەلاند	شنی ڕاکرن	تازە هەل گرتن	رفع من الجدید
نی هەلکر	شنی پێ کر	تازە پێ کرا	شعل من الجدید
نی هەرڤتاند	شنی خراب کر	تازە خەراب کر	هدم من الجدید
نی هندابوو	شنی بەرزە بوو	تازە بزربوو	ضا ع من الجدید

١- و

پەیڤ	کرمانجیا زووری	[illegible]	[illegible] زمانێ عەرەبی
پەیڤەکا دی ژ زمانی شرین ئەوێت پەیڤێت بزوێن ئەوێت دەنگ دار لەوژی (و)			
واتن	پەیڤ، گۆتن	ووتە	القول
واتە	لێك دان، رامان	مانا، واژەکردن	المعنى
وارژ	پرتەکا عەردی یێ ب خودان	زەوی بە خاوەن	الارض الملاكي
وارڤین	مللەت ڤین	وولات ویستن	حب الارض
وارگە	جه ومەوتەن	زەوی بە خاوەن	الارض ذو صاحب
وار (ك.ر)	هەوار	هاوار	الصيحة
واردیڤە	ڤەخوارن	خواردنەوە	مشرب
وابر	ئەوان بر	ئەوان بردیان	أخذوا
واداں	حیلە	فێل	حيل
وارا (ك.ر)	ئەو رەخ رەخێ دی	ئەو لا ئەولا	هذه الجهة وذاك
واژ	گوهشی	واق ورما	حيران
واستیا	هێز تێدا نەما	ماندوو بوو	تعب
واس واس	دوو دلی، تەقە لەق	وەس واسی	قلق
واسی	هۆصا	ئاوها	هكذا
واشە	پەیڤ	قسە	كلام
وانە بێژ	فێرکەر	مامۆستا	الاستاذ
وان	ئەڤان	ئەوانە	هؤلاء
وادار	باوی	بادار	رماتيزمي
واهە	ئەڤاهە	ئەوەتا	تلك
وەهالبەز	زێدە، ئێخستنە سەر	کوشند	قاتل
وەبا	نەساخیا گران	گرانەتا، تاعون	الطاعون

وەبالدەر	زێدە، ئێخستنە سەر	زیادە، خستنە سەر	مضاف
وەتاخ (ك.ر	مەزەلا بهن ڤەدانێ	ژووری دانیشتن	غرفة الجلوس
وەتوڤ (با)	بڤی رەنگی	وەها	هكذا
وەخم	مژ، ئەڤرۆ یا وەخمە	تەم	ضباب
وەخت	دەم	كات	الزمن
وەختێ خۆ	دەمێ خۆ	كاتی خۆ	الزمنة
وەح	٢–بەح، كرنە دەرا گای	١– دەركردنی گا، ٢–	طرد الثور، أداة
	٢–نیشانە یە بۆ حێبەتیێ	نشتانە سەرسومان	تعجب
وەرار	بەراهی كەفتن	پێش كەوتن	تقدم
وەرار	گەهشتن	پێ گەیین	تنمية
وەراز	كەسی كارێ چاندنی بكەت بۆ كەسەكێ دی	كرێ گرتی چاندن كار	المزارع
وەربادا	زڤراند	لول دا	لف
وەرپادان	وەربێ چا	قەدكردن	تصفيت
وەرپێچا	دانانە سەرك بێچان	قەدكردن	تصنيف
وەرپێچكا نانی	نانێ پێچای	نتانی ڤەدكراو	خبز مصنف
وەرپێچا	پێچانەڤە	پێچانەوە	تصنيف
وەروەراند	هاڤێتێ	هەلێدا، راوەشاند	رمی
وەروەرە	تڤەنگ	دەبانجە	بندقية
وەراند	ژێ كەفتنە خوار، دارێ بەلگێت خۆ وەراندن	هەل وەراندن	تساقط
وەریا	ییێت كەڤیت، پرچا من وەریا	هەلْ وەرا	تساقط
وەری	دەنگە ژ بۆ كرنە دەراصەی	وتەیە بۆ دەركردنی سەگ	لفظة لطرد الكلب

وەرگرت	ژێ هەل گرت، سعاند	لێهەل گرت	أخذ من
وەرگێرا	قولپاند	سوڕاندنەوە	قلب
وەرمت	بریناێ ناڤ	برینی بێ ناو	إلتهاب
وەرمتی	ستیر بوویی	ئەستوور بوون	تورم
وەرینە	ئەساخیا چاڤانە، تراخۆما	تەراخۆما، چاو ئێشە	تراخوما
وەرین	ژێ کەتن	لێ کەوتن	تساقط
وەر (ك.ت)	١- هۆسا ٢- وارگەهـ	ناوها	هكذا
وەران (ك.ر)	خراب بۆیی	تێك چوویی	هدم
وەرە ئەپەیڤینم	وەرە بۆ تە بێژم	وەرە بۆت بلێم	تعال لأقول لك
وەرە	پەیڤە ژ بۆ گازی کرنێ	وەرە، بۆ بانگ کردنە	تعال
وەرە ڤێرە	بهێ ڤێرە	وەرە ئێرە	تعال هنا
وەرەیسێ ناڤکێ	بەندکی ناڤکێ	ناوکە پەتك	الحبل السري
وەرەرابێ	گازیە بۆ هاتنا ژێر ئالایێ وان	هاتنە ژێر ئالایان	تسليم
وەرشەك	ئەڤ گیان بەرەکێ کیفیە گۆشتی وی دخۆت و مفای ژ کەڤلی وی وەردگرن	وەشەك	نوع الحيوان البري
وەرگ	گورگ	گورگ	الذئب
وەرپاندن	رینك ئێنخستن	ئەخشە دانا	تخطيط
وەزارەتا ناڤخۆی	جڤاتا ناڤ خۆیی	وەزارەتی ناوخۆیی	وزارة الداخلية
وەزارەتا ئابوری	جڤاتا ئابیریێ	وەزارەتی ئابووری	وزارة الاقتصاد
وەزارەتا داد	جڤاتا دا بەرووەری	وەزارەتی داد وەری	وزارة العدل
وەزارەتا ڤەگوهاستنێ و گەهاندن	جڤاتا گوهاستن و گەهاندن	وەزارەتی گواستنەوە	وزارة النقل والمواصلات

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
وەزارەتا ساخلەمیێ	جڤانا ساخلەمیێ	وەزارەتی تەندروستی	وزارة الصحة
وەزارەتا کاری ئاکنجي	جڤانا کارو ریشتنی	وەزارەتی کارو جی نشین	وزارةو العمل والاستقرار
وەزارەتا کاروباری پێشمەرگا	جڤانا شول و مۆلێب پێشمەرگا	وەزارەتی کاروباری پێشمەرگە	وزارة العمل والشؤون بيشمركة
وەبزانە	هوپزانە	وابزانە	احسب
وەپال	نسبە، کۆژمە	رێژە	النسبة
وەڤی	بیك	بووك	العروس
ودغەر	ب رەخەکێ ڤەچۆن	تۆغر، گەشت	السفر
ودغەرچي	کەسی ب رێکا ڤە دچیت	ئۆغرچي، گەشت کەر	رحال
ودرغەربیت	دێ کیڤە چي	ئۆغربیت، بۆ کوێ دەچی	اين تذهب
وەغەرکر	سەفەرکر	گەشت کرد	سافر
وەصطیك	راوەستان، بزار دەڤێ زارۆیا	وەستان	وقف على لسان طفل
وەصانە	هۆیە، بڤی رەنگی یە، یا کوردی کریە	وایە	هكذا
وەصایە	هۆیە	وایە	هكذا

ت/ هەکە پەیڤەکا بزوێن ئێادی یا نەبزوێن دیڤدا هات ئەو پەیڤ ژی دێ ب هێزکەڤیت وەکی/ (وەصطیان) (ص س/ ط ت) بەلێ ب هاتنا پەیڤا (ە) بزوتنە، پاشي، بەری ت، ي) ئەڤە ژی بزوێنە نەوژی دێ کاری ل پەیڤا (ت) کەن ودێ هێنە گوهارتن.

وەصطیایە	کەسیرە بزیە	ماندوو بۆیە	ارهق
ودس بە	هنن بە، بی دەنگ بە	ووس بە، قسە مەکە	لا تتكلم
وەکهەڤ	منی ئیك	ودك یەك	مساواة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرما[illegible]	زمانی عەرەبی
وەبوو	ب وی رەنگی بوو	وابوو	هكذا كان
وەکر	ب جھ ئینا	وای کرد	هكذا عمل
وەگرت	ڤەگرت	گرتەوە	امسك به
وەصا	هۆ	وا	هكذا
وەشاند	هاڤێ تیێ، بەلاڤ کر	تێ هەل دایە	رمى
وەشاندی	هنارتی	ناردی	باعث
وەك ئێکی	هەڤ تەڤایی	وەك یەك	متطابق
وەکی	شتنی	هەروەك	مثلما
وەکاز	گۆپال	گۆچال	عصا
وەکی (ك.ت)	حەتا	هەتا	إلى
ودنەبێژە	ڤی قەسی نەکە	وامەڵێ	لا تقول هذا
وەنەودنە	بڤی رەنگی نە	ودهانا	ليس هكذا
وەلامگا	جهێ دان وستاندنی	شوێنی بەربرسیار	استخبارات
وەھ	نیشانەیە بۆ نەکرنا کاری	ئای	نوع من الانتباه
وەی بابك	١- ئەڤە رەنگەکێ مارییە کوژەکە دەمێ پێڤە ددەت ئێك سەر دمرین ٢- ئای بابە	١- ناوی مارێکی کوشندەیە ٢- ئای بابە	اسم حية القاتلة
وەی دایێ	ئۆی دایێ، ئەڤە پەیڤە یا ل سەر زاری ژنا بۆ حێبەتیێ تێتە بکار ئینان	ئۆی دایکی، یاما	تعجب نساء
وەی	بۆ ترسێ یە	ئۆی، بۆ ترسی	للخوف
وج	١- مفا ٢- کار، شول	سوود	الفائدة
وجە	یێب مفایە	‹سوودە	ذو الفائدة
وحاتە چی یە	کارێ تە ‹چی یە	‹ر‹شت چی یە	ما هي عملك

[illegible]	کرمانجیا ژووری [illegible]	[illegible]	زمانێ عەرەبی
و ج فەتین	شۆل بجھ نیناں	بەجێ ھێنانی کار	یقضي العمل
ھگ / بۆ علیم و حیلم ونان و ج فەتینی، ئالھەند/ ل ۲۱۲			
وجامن چیە	چ شۆلا منە	چ کارم پێ یە	ما عمل لدي
وجاوی	شۆلێ وی (بو نێر)	کارەکەی ئەو	عملە
وجاوێ	شۆلێ وێ (بۆ مێ)	کارەکەی ئەو	عملھا
وج گرت	ب کێر خۆ ھات	سوودی بۆ خۆی گرت	اصبح لە شأن
وەچکۆ	وەکی	وەکو	مثل
ھگ/ حالێ من وەچکو پەروانێ، طا. ل ٥٩٠			
وراما (ك.ر)	ل وێرە ما	لەوێ بەجێ ما	بقي ھناك
وزە	گەرمی، تێھن	گەرمی، تەن	طاقة
وزەگرتی	گەرمی گرتی	گەرمی گرتی	احترة
وزە گەھاند	ھەل گرێ گەرمیێ	گەرما ھەل گر	توصل الحرارة
وژدان	خۆیەتی، وجدان	وجدان	ضمیر
ووری ووری	دەنگە بۆ کرنە دەرا صەیا	چغ چغ	صوت لطرد الكلب
وورە	گازی کرنە زادی	بانگ کردنی نان خواردن	عزیمة
ووحە	دەنگە بۆ راوستانا چێلێ	دەنگە بۆ وەستانی چێل	صیحة علی البقرة
وندابۆ (ك.ر)	بەرزەبۆ	بزربۆ	ضاع
وێڤە تر	ھێرڤەتر	ئەو لاتر	ھنالك
وێ	ئەوێ (ێ) نیشانە کرنە، مێ یە	ئەو	ھذە
وێ گاڤکێ	وێ دەمی	ئەو کاتە، ئەو ساکە	ذلك الحین
وی زای	وی جارێ	ئەو جارە	ذات المرة
وێھە	لەوێ ھەنێ	ئەوی دەتێ	ھذا

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
ویرە	وی جهی، وێ دری	لەو شوینە	ذلك المكان
ویڤە	ئەو رەخ	ئەولا	ذاك الجهة
ویرا	شیا، ما تو ویرای وی ماری بکوژی	توانی	استطاع
ویرایی	شیایێ	پی ی ویرا	استطاعة علية
ویراهە	دیار کرنا جهەکێ نیزیك ب نیشادان	ئەویندەرێ، ویندەرێ	هنالك
وندا	بەرزە	بزر، وون	ضاع
ولی	پەڕندە یێ گۆشت خۆر	تەیرێ گوشت خور	صقر
وی	ئەو	ئەو	هو
ویرە	خوارە، ئەڤ پەیڤە گەلە بۆ چاڤا تیتە ب کار ئینان ددمی یی حەوەل بیت	خیلە	حول
وین	ڤیان	ویستن	أحب
ویچین	ورێ چین	دەنگی چۆلەکەیە	صوت العصفور
ویتین	دەنگێ چیچکانە	دەنگی چۆلەکەیە	صوت العصفور
وویچ وویچ	دەنگێ چیچەلۆکێت مریشکا	دەنگی جوجەلەی مریشك	صوت فرخ الدجاج

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی

پەیڤەکا دی ژ پەیڤێت زمانی کوردی ل پشکا دیالێکا کرمانجی بادینان دا ئەوژی (ھ) ئەڤ پەیڤە ئەم دشێن ب دانین ژ پەیڤێت رەسەن د زمانی کوردی دا ل گەلە جهادا تێتە خاندن ب (ئا) ئەڤ

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
ها	پەیڤە بۆ بەرسڤا (ئا)	ها، ئا	ماذا
ها اپۆ	مام، ئاپۆ	مام	عم
هات	بەرەف مرۆڤیڤە تێت، ئەڤ کارە ژ کارێت تێنە پەرە	جولەی کردیە بەرەو ئەو کەسە	جاء
هاری	پیشتەڤان	یاریدە دەر، یشتەوان	المساعد
هاری ئالان	پشتەڤانیێ کر بۆ وەرباداتی	یاریدە دبۆ ئالان	ساعده في لف
هاری بارکر	پشتەڤانی کر بۆ چۆنی	یاریدەی دا بۆ گۆارستەوە	ساعده في النقل
هاری بادا	پشتەڤانی کر بۆ وەربادانێ	یاریدەی دا بۆ بادان	ساعده في الف
هاری بەلاڤ کر	پشتەڤانی کر بۆ پیێ حەساندنێ	یاریدەی دا بۆ بلاوکردنەوە	ساعده في النشر
هاری بەردایێ	پشتەڤانی کر بۆ هەل کرنێ	یاریدەی دا بۆ پیێ کردن	ساعده في اشتعال
هاری بەردا	پشتەڤانی کر بۆ ئازا کرنی	یاریدەی دا بۆ ئازاد بوونی	ساعده في التحرر
هاری بڕی	پشتەڤانی کر بۆ قەدکر	یاریدەی دا بۆ پارچە کردن	ساعده في ا لقطع
هاری بو	پشتەڤانی کر بۆ برنێ	یاریدەی دا بۆ بردن	ساعده في الأخذ
هاری بو	پشتەڤانی بوو	یاریدەی بوو	كان يساعده
هاری پەقاند	پشتەڤانی کر دا ب بەزکس	یاریدەی تەقاند	ساعده في الانفجار
هاری برتکاند	[illegible]ەڤانی [illegible] پارچە	یاریدەدا بۆ ئەوی لەت	ساعده على

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	پارچە کری	لەتی بکا	تقطیع
هاری پێنچا	پشتەڤانی کر ژ بۆ لێکدانی	یاریدەی دا بۆ لەد کردن	ساعده في الترتيب
هاری پەرچڤاند	پشتەڤانی کر دا بگڤێشن	یاریدەی دا بۆ تولاندە	ساعده في العصر
هاری تەبڤاند	پشتەڤانی کر دا ناڤگ ڤە ببەت	یاریدەی دا بۆ قۆپانەوە	ساعده في الانكماش
هاری تەرکر	پشتەڤانی کر بۆ ب ئاڤ کر	یاریدەی دا بۆ شلکردنی	ساعده في تبلل
هاری تەزاند	پشتەڤانی کر ژ بۆ پیسی کرنا وی	یاریدەی دا بۆ تێزازاندنی	ساعده في تشتت
هاری تێ کر	پشتەڤانی کر دا خالی کەت	یاریدەی دا بۆ تێ کرد	ساعده في الصب
هاری جەماند	پشتەڤانی ژبۆ کۆ کرنا	یاریدەی دا بۆ غر کردنی	ساعده في الجمع
هاری جداکر	پشتەڤانی ژبو ژێك ڤەکرنا	یاریدەی دا بۆ جیاکردنی	ساعده في التفريقة
هاری چاند	پشتەڤانی کر ژبو شین کرنێ	یاریدەی دا کە بچینی	ساعده في الزراعة
هاری چنی	پشتەڤانی ژ بۆ ژێڤە کرنی	یاریدەی دا کە کاری چنین بکە	ساعده في القطف
هاری چێ کر	پشتەڤانی کر بۆ پێگەهاندنێ	یاریدەی دا کە دروستی بکا	ساعده في تصليح
هاری چەماند	پشتەڤانی کر دا خاربکەن	یاریدەی دا کە خواری بکا	ساعده في إنحناء
هاری خەملاند	پشتەڤانی کر دا جوان کەن	یاریدەی کرد کە برازێنێتەوە	ساعده في تجميل
هاری خراندن	١- پشتەڤانی کر دا سەر	یاریدەی دا کەھەل	ساعده في الخداع

	دابهەن ٢- پشتەڤانی کر دا ڤەکێشت	بخەلتێنت، یاریدەی دا کە بکێشیتەوە	
هاری دا	پشتەڤانی کر ژبۆ دانێ	یاریدەی دا کە بدا	ساعده في الدفع
هاری دانا	پشتەڤانی کر ژ بۆ ئینانە خارێ	یاریدەی دا کە دانێ	ساعده في انزال
هاری حلی کر	پشتەڤانی کر ژ بۆ حلی کرنی	یاریدەی دا کە لووسی بکا	ساعده في تسطح
هاری راوستاند	پشتەڤانی کرد حەتا د جهـ نەلڤیت	یاریدەی دا کە بووەستی	ساعده في التوقف
هاری رادا	پشتەڤانی کر دا بمالن	یاریدەی دا کە بمالن	ساعده في الكنس
هاری ژاراڤ کر	پشتەڤانی کر دا تازە بکەن	یاریدەی دا کە خاوێن بکەنەوە	ساعده في الظهر
هاری شلۆڤەکر	پشتەڤانی کر ژ بۆ روون کرنی	یاریدەی دا کە روون بکەنەوە	ساعده في التوضيح
هاری شەڤاند	پشتەڤانی کر ژ بۆ برێڤەچۆنێ	یاریدەی دا کە رێ ببڕن	ساعده في المشي
هاری ڤەلاند	پشتەڤانی کر بۆ سۆرکرنێ	یاریدەی دا کە بیبرێژی	ساعده في تحمص
هاری قڕاند	پشتەڤانی کر دا ب سەرك ڤەبشکێنن	یاریدەی دا کە بەسەرك دا بشکێنن	ساعده في الانهيار
هاری ڤەکێشا	پشتەڤانی کر دا ژ بۆ کێشانەڤە	یاریدەی دا کە بکێشنەوە	ساعده في السحب
هاری قوتا	پشتەڤانی کر کۆلێ بدا	یاریدەی دا کە لێ بدات	ساعده في الضرب
هاری ڤەمراند	پشتەڤانی کر ژ بۆ	یاریدەی داکە	ساعده في أطفاء

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	طەمراندنێ	بکوژسیمەوە	
هاری کاری	پشتەڤانی کرن	یاریدەر	المساعدة
هاری کەر	پشتەڤان بۆن	یارمەتی دان	المساعدة
هاری کارێ	پشتەڤانی خوپاراستنی	یارمەتی دەری	المساعدة الحمية
خوپاراستنی		خۆپاۆراستن	نفس
هاری کارێ ژمێریار	پشتەڤانی هژماریارێ	یارمەتی دەری ژمێریار	المساعدة في الحساب
هاری کارێ پسپۆری	پشتەڤانی کر پسپۆر	یارمەتی دەری پسپۆر	معاون الخبير
هاری کارێ داد وەریی	پشتەڤانی داد پەروریێ	یارمەتی دەری دادپەروەر	المساعد الحاكم العدل
هاری کارێ ئەندازیاری	پشتەڤانی ئەندازکاری	یارمەتی دەری ئەندازیار	المساعد المهندس
هاری کەرێ بی هشیی	پشتەڤانی هایژێ نەبوونی	یارمەتی دەری بی هۆشی	المساعد المخدر
هاری گورا	پشتەڤانی کردا گەڤل کەن	یارمەتی دا کە کەولی کەن	ساعده في رفع الجلد
هاری گرت	پشتەڤانی کر دا زەب کەن	یارمەتی دا کەزەوتی کەنەوە	ساعدة في الامساك
هاری گڤاشت	پشتەڤانی کر دا ب ناڤك ڤە ببەن	یاریدەی کە بی گوشنەوە	ساعدة في عصر
هاری نەکر	پشتەڤانی نەکر	یارمەتی دا	لم يساعده
هاری نخاڤت	پشتەڤانی کر دا ب سەردا دەن	یارمەتی دا کە دای پۆشن	ساعده في تغطية
هاری تژنی	پشتەڤانی کر دا کون بکەن	یارمەتی دا کە کونی بکا	ساعده في الحفر
هاری لڤاند	پشتەڤانی کرد دا بهەژیس	یارمەتی دا کە بی	ساعده في تحريك

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
		جولینی	
هاری لێ دا	پشتەڤانی کر بقوتن	یارمەتی دا بۆ لیدان	ساعده في الضرب
هاری وان	پشتەڤانی وان	یارمەتی دەریان	ساعده هم
هار	ئەڤ پەیڤە وەمکی پێش گرەکی دچیتە سەر کریارا و رامانا وێ تێتە گوهارتن، دین	وەکۆ پێش گر بە کار دێ لەزمامندا، شێت، چن	

گ/ بلا بێژن هارۆ نەبێژن ژارۆ

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
هاربوو	دین بوو	شێت بوو	جنن
هاری مە	هاری کاریامە	یارمەتنی ئیمە	مساعدتنا
هاری	دینی	شێتی	حنون
هائها	ئاها نۆکە	ئا ئێستا	الآن
هات	ئەڤ کارە تێبە ب کارشینان ل گەل پێش گروپاش گراژی	هات	جاء

هات/ وەکی کارەکێ سەرخۆیە بۆ دەمی تێنەپەر، تێتە بکارئینان وەکی کارەکێ هاریکار ل گەل کارادا وجهێ کارێ رەسەن ددەت وەکی هاتە خارن، هاتە کرن.

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
هایلێ	هایژی، ئاگەهـ ژێ	ئاگادارە	أحس به
هاویش	تەنا	کربوون	اسكات
هاویش کە	تەناکە	کرِ کە	اسكتها
هاویش بە	بی دەنگ بە، تەنابە	کریە	اسكت
هاتنە بەری	بەردان، تێنە خوارن	بەرگرتن	إثمار
هاتنە با	دەمی حۆب بۆنا ناژەلایە	کای جووت بوونی مەری می یە	فترة تزاوج المواشي عند

			الانثى
هاتنا خوارن	خوارد	خورا	أكل
هاتە بیرێ	هزر هات	بەبیرا هاتەوە	تذكر
هاتنە جه	بنە جه بوون	خۆ چێ بوون	استقرار
هاتنە دەرڤە	بەرەف دەرڤە چوو	رووی کردە دەردوە	خرج
هاتنە ریزێ	گەهشتنە کۆمەکا دی	بە کۆمکەلێکی تر گەیشت	انضمام
هاتە سەرزینی	هاتە ئەردێ بەحن وبلند	هاتەسەر تەپولکەی یان درست	
هاتنە سەر	زێدە بوون	زیاد بوون	اضافة
هاتنە قەسە	ب ئاخفتن هاتن	بە قسە هات	نطق
هاتنە کوژتن	کوشتی	کوژرا	قتل
هاتنە خوارێ	ژ بلنداهی بێنە نزمیێ	لە بەرزی بێنە خوارەوە	تساقط
هاژ، های	ئاگەه	ئاگا	ادرك
هاژۆتن	بریڤە برن	لێ خورین	ساق
هاژ	هش	هۆش	ذهن
هاژوات	بەزۆکی	لێ خوریت	سباقة
هاجان	ناڤێ عەشیرەتەکا کوردانە ل دەڤەرا دهۆك	ناوی خێلێکی کوچەرە	اسم لعشيرة كردية رحالة
هاچە	دووفلق، دوو پشك	دوو بەشی	فلقتان
هافر	جهۆرك ئەڤە نیف جهالە ددانە بەردەوارا ئان ژی سطی داخوانی بخۆت	جۆرەگە لە سەر ملی وولا غ دا دەنێن یا ل بەری دا دەنێن تا خواردن بخۆت	
هالۆ	خالۆ	خالە	خالي

پەیڤ	کرمانجیا ژوورێ	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
هالووك	بلیل	بلوێر	الناي
هاڤلی	هەڤ بەندی	پەیوەندی	علاقة
هاڤین گەر	گەرانێ هاڤینا	گەڕۆکی هاوین	اصطياف
هاکا	چاڤەرێ کرنا کریارەکی	چاوە ڕێ کرن	على الوشك
هامۆش	حەرام	حەرام	حرام
هامار	راست بوون هنداڤ	راست بوونی لەسەر	السطح المستوي
هامێز	دەست سطی وەراند	دەست لە مل کردن، باوەش پیا کردن	احتضن
هاڤینگەه	دەڤەرێن هین	هاوینە هەوار	مصيف
هاڤێت	تێ وەرکر	هاوێشت	رمى
هاڤین	وەرزێ گەرمێ	وەرزی گەرما	الصيف
هاڤینگەه	درێت هین و تەزی	شوێنی فێنك	مصيف
هاڤیتە	هاویشت	فڕێ دا	رمى
هاڤێتە دلی	ژ بیر فە چۆن، دل گرتن	لە خو چوون	اغمى عليه
هاویر	دەوروو و بەر	دەور و پشت	ما حول
هاوکێشە	بەرك ڤەدان	لە بەر یەك لادانان	معادلة
هاون	ئامیرەکێ ئامنی بەیێ قوتانا تشتا بکار دئینن	هاوەن، بۆ شت ووردکرن بەکار دێنن	هاون
هایێژێ، هایلی	ئاگەه ژێ بوون	ئاگا داربوون	احس بهم
هایژکر	تەناکر	کڕکرد	اهدء
هایژ	ئاگەه	ئاگادار	متحس
هایژ هەیە	ئاگەه ژێ هەیە	ئاگادارە	احس به
هایژێ بۆن	پی حەسیان	هەست کردن	تحس
هایدا	١ ب حرس ئێنخست داوی کاری بکەت ٢	سووردان، هان دام	تشجيع

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
	رەنگەکی ئاراندێ، سەیدا ئەزا هایدام داڤی کاری بکەم، گیانێ من یێ هایدای		
هەپك	ئەڤە ئامیرەکە کەچی دکە چ داربیت چ ئاسن بۆ هاندنا مەحفیرا	ئامیرێکە بۆ مافور چنینەوە بە کار دێنن	آلة تستعمل لغزل السجاد
هەبی	یێ هەی، بوون	هەیەتی	عنده/ يجوز
هەپرو	تەیرکی سلێمان پێغەمبەر	تەیر سلێمان پیغەمبەر	طير الهدهد
هەبی نەبی	پەیڤە بۆ مەرجی تێتە بکار ئینان	دەبێ و نابی	يجوز لا يجوز
هەتك	ئامیس، ئەتك	شەرم، ناموس	حياء
هەتك بەر	ئامیس بری، ئامیس شکاند	شەرم بەر، ناموس بر	استحياء
هەتك چۆیی	شەرم نەمایی، ئامیس نەمایی	بێ ناموس	بلا حياء
هەترشێ	ناڤێ گوندێ بەرواریا نە ل عیراقی	ناوی گوندی بەرواریە لە عیراق	قرية في شمال العراق
هەچە	١ – بشکوشی ٢ – دەنگە دا کەر بریڤە بچیت	١ – خونچە ٢ – حەچە	برعم
هەچ (ك.ر)	کونا شیژنێ	کونی شوژن	خرم الابرة الكبيرة
هەچکی	هەروەکی، هەچکی	هەرووك	كأنه
هەچك (ك.ر)	حێجەت، وەریس	مەهانە	حجة
هەچکی سەری	– دارەکە ودریسی سەی	داریکی تایبەتی	قشة لتثبيت

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	خلفی تی دکە دا دەواری	گوریس لێ دەبەستن، کە	الفرس، کبیر
	باری بێ راوستیت ٢-	بەسەری وولاغ ٢-	العشیرة
	مازنێ جڤاکێ	گەورەی هۆز	
هەچکۆ	حەچکو	وەکو	مثل
هەچێ	هەرکی، حەچێ	هەر کەس	أي واحد کان
هەدار	صەبر، سەروەت	ئارام	صبر
هەرەشی	دیماهی	ئەنجام	نتیجة
هەر	ئەڤە پیش گرە دچیتە سەر	بە کاردیچنن وەك پێش	تدخل علی الفعل
	پەیڤا وراما ناوێ	گر لەگەل کاردا	وتغیر معناها
	دگوهۆرین		
هەراس	ترس	ترس	رعب
هەرامە (ك.خ)	ئەوی دی، ئەودی	هین، هەرامە	شيء الفلاني
هەردزانی	جۆلانك	جۆلانە	ارجوحة
هەڕدمە	تێکەلۆك	تی کەلی	المختلط
هەرە	بهەرە، یچێ، بۆ داخازیە	برۆ، بۆ ئەمریە کار دێ	اذهب
هەرە وێڤە	خۆڤە کێشە	لاچۆ، بکشێوە	ابتعد
هەرتەم	هەرووەخت، هەرددم	هەرکات، هەر سات	أي وقت
هەر چەوا	ب چ حالێ بیت	هەر چۆن بیت	کیف ما شاء
هەر دەرێژ	هەر کیڤە	هەر کوی	أي مکان
هەڕفت	ب سەرك داهات	رووخا	هدم
هەڕفاند	ب سەرك دا ئینان	روخاند، دا تەپیو	هدم
هەڕفتی	ب سەرك دا هاتی	رووخاوی	مهدوم
هەڕشت	پەرقی، بۆ کارێ بۆریە	تلۆق	سحق
هەڕشاند	پەرچڤاند	تلۆقاند	عصر
هەڕشی	ەرك ڤەچون، ڤی پەیڤی	تێك چوون، ئەو رووداوە	تضایق

	بکار دئینت دەمێ گول خەبەرەکی نەخوش بیت	پەیدا دەبێ کاتی کە مەردەم گۆزێ ی لە ووتە یەکی نا خۆشی بێ، خوتێك دان	
هەرگاڤ	هەردەم	هەروەقت، هەرکات	أي وقت
هەرگاڤ	هەمی جارا	هەموو جارێ	كل مرة
هەرکەس	چ مرۆڤێ بیت	چ کەسێ بیت	أي واحد كان
هەرکی	هەرکەسی، هەر کیش	چ کەسێ بیت	أي واحد كان
هەرِمت بوو	طەرێف بوو، گەلەك جارا بۆ ئاژەل تێتە گوتن	پیس بوو، گلاوبوون	وسخ
هەرِمی	طەرێف بۆیی	پیس بووی	متوسخ
هەرِمی	تەرێفی	پیسی، گلاوی	وسخ
هەرِدقول	ب سەرك دا چۆیی، بۆ مروڤا دبێژن	بە سەریەك دا چوو	منهدم
هەرِمی	پیس بۆیە	چلکنە	متوسخ
هەرِم (ك.س)	دێ چم، ئەزێ بهە رِمە دهۆکێ	دەچم، دەڕۆم	اذهب
هەرِوەسا	هەرهۆسا، هەروە	هەروەها	هكذا
هەرِۆ	هەمی رِۆژا، ئەڤە یا هاتیە کورت کرن	هەموو رِۆژێ	كل اليوم
هەرێ	ئەرێ، ئەڤە بۆ حێبەنی یێ تێتە بکار ئینان	ئەرێ، بۆ سەر سورمان	لتعجب
هەرێ	بچیێ، بۆ قەسد بکە	برِۆیێ	اذهب إليه
هەروە	هەربخۆ، ب گۆتن بی گشتی	بە کۆتره	سعر بكلام

[illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارو	زمانێ عەرەبی
هەرشی (م)	تەقن	قوڕ	طین
هەری کێل	چێ کرنا تەقنێ	قوراو	عمل الطین
هەرێ و چامور (ك.ر)	تەقن، پەیڤا (چامو) ژ بنه جھ دا (چامر) یا هاتی کۆ پەیڤەکا تورکیە ئەوژی هەری یە، تەقنە	قور	طین
هەر	کەر	گوێ درێژ، کەر	حمار
هەژی	ژێ هاتی	شایان	لائق
هەژی یە	ئەڤە دیاریە هەژی تەیی	شایەستەیە	یلائق
هەژك	طاکێ چیقلکێت دارا بیت شتی زێدەیێ پێڤەیە ڤێقی پی ژێڤەدکەن	داری ووشە مێوەی لە داردەکەتەوە	خشب صغیر وناعم
هەژ کوبژال	ترکێت دارا	وەردکە داری دڕکت	أخشاب ناعم
هەژدە	هژمارە هەژدە	ژمارەی هژدە	العدد ثمانیة عشرة
هەژ	هشك	ووشك	یابس
هەستی	پەیکەرێ گیان بەران	پەرێکەری گیان بەر	عظام
هەست پست	ئەڤە گیایەکە دبێژنێ ئێنجە	وێنجە	نوع من الحشیشة
هەستیك	هەستیو، خۆ پێ ڕاگرێ گۆشتی	ئێسقان	عضام
هەسکۆ	هەسکیفك	کەوچکی گەورە	ملعقة کبیرة
هەستی سڤك	١ دار سڤك ٢- نەبوونا کێشی د هەستی دا،	١- ئێسك سووك ٢- ڕەزا سووك	خفیف الدم، عظام خفیف الوزن
هەستی گران	١ دار گران ٢	١- ڕەزاگران ٢-	ثقیل الدم، عضام

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خوارورو	زمانێ عەرەبی
	هەستویی ب گێش، بۆ کەسی ناڤ چاڤ گرێ و نەخۆش	لیسکی بەگێش	لە وزن
هەصب	دەوارێ باری	وولاغیی بار هەڵ گر، ئەسپ	حصان
هەصپە میر	زەلامێت مەزن، یێ بشیان	ئەسپە پیاو	رجل الفارس، الرجل القوي
هەسناز	هایژیا ب ناز	هەست نار	الاحساس الرقيقة
هەصپێ بەلەك	هەسپێ رەش وسپی	ئەسپی رەش و سپی	حصان ابقع
هەسنەکا	گوندەکە ل دەڤەرا مزوریا ژ حەسەن یی هاتی	ناوی گوندێکە لەلای دهۆك	اسم قرية مزورية في المحافظة دهوك
هەستر	هێستر	وولاغ، ئێستر	فرس
هەستیکی راقوت	هەستویی لێ دەرێ، ئەڤەو هەستێ گوهی یە	ئێسکی لێ دەری گوی	عظم المطرق في الأذن
هەستیکی سندانی	هەستوییێ سندان، پارچەکا گوهی یە	ئێسکێ سندن	العظم السندان في الأذن
هەستیکی ئەنیی	هەستوییێ ناڤ چاڤا	ئێسکی نیو چەوان	عظم الجبين
هەستیکێ دفنێ	هەستوییێ بۆزێ	ئێسکی لووت	عظم الأنف
هەستیکێ گەلالۆچێ	هەستوینی گەریێ	ئێسکی قورقوراگە	عظم اللامي
هەسن	ئاسن	ئاسن	الحديد
هەشت	هژمارا هەشت	ژمارەی هەشت	العدد ثمانية
هەشتی	هژمارە هەشت	ژمارەی هەست	العدد ثمانون
هەشتێك	هژمارا کەرتی یە ژ هەشتا ئێك	ژمارەی کەرتی هەشتەمی	الثمن
هەشت سەد	هژمارا هەشت سەد	ژمارەی هەشت سەد	العدد ثمانمئة

هەڤکینك	ئەڤەو ئارە دئامانەکی دا بکار دئین بۆ بەرتیرۆکێ دانانی پێ پەحن کەن	ئاردە بە کاری دێنن بۆ پان کردنی نان	الطحين
هەڤکیف	هەمبەر	بەرامبەر	مقابل
هەڤشی	جهێ بهن ڤەدانا کەوالایە ل چۆلی	شوێنی خەسانەوە مەڕە لە چۆلایی	مكان الاستراحة الحيوانات مثل الاغنام
هەڤەبندی	پێ گرێ دەر	پابەندی	ارتباط
هەڤەبند	پەیوەندی، پێکڤەبوو	پەیوەند	العلاقة
هەڤ پشك	پشك دار	هاوبەش	المشترك
هەڤ بەست	پێکڤە گرێ دان	هاو بەست	عقد
هەڤ بر	ژێك بر	هاو بر	متقاطع
هەڤ پەیڤین	ئێك ئاخفتن	یەك قسە بوون	متواحد في كلام
هەڤ پشکانی	وەکی ئێکی	هاو پشکایەتی	اشتراكية
هەڤ چەرخ	ئێك سەدە	هاو چەرخ	معاصر
هەڤ دار	ئەڤە ئامیرەکە پێ عەردی دکێلن	هەنجار	المحرثة
هەڤبەری	زاینی	زاینی	ميلادي
هەڤرکی	لبەر ڕاوستیای داوەکی بکەن	یەك کار کردن	المنافسة
هەڤالۆشك	هەڤالۆك، بۆ بچیك کرنی	برادەرۆك	كصغر لصديق
هەڤال	دۆست	برادەر، هاورێ	صديق
هەڤالۆك	ئالیێ بچیك، پرتەکا گۆشتی بە زارۆك خوارنا خۆ ژێ دخۆن هێش	وەلداش دان	المشيمة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible] زمانێ عەرەبی	
	ئەبزیی		
هەڤال بچیك	ئەڤە کیسی زارۆك تێدان چێ دبیت	کیسەی مندال دان	بيت الرحم
هەڤال جووت (ك.ت)	جێمك، دوو پێکڤە	جمك	توأم
هەڤال کراس	دەرپێ	ئاوەلکراس	لباس
هەڤدو	هژمارا حەڤدە	ژمارەی حەڤدە	العدد سبعة عشر
هەڤ دەر	ئێك دەرگەھ	دراوسێ	جيران
هەڤ دل	ئێك دلی، بۆ ئەڤین دا رادبێژن	یەك دل	القلب الواحد
هەڤلەك	حۆ شەك، هەر هەڤلەکی بەڤەلەك یی هەی	خۆشیێك	لذة
هەڤران	ئار بو نان پێژتنی	ئاردی نان کردنی	طحين الخبز
هەڤرا (ك.ت)	پێکڤە	پێکەوە	معاً
هەڤرشی	بەرەنگاربوو	بە گژا چوون	تحارشاً
هەڤرازی	ئەڤرازی، بلندایی	هەورازی	صعدة
هەڤرست	ئەڤە دارەکا هەردەم کەسکە بەلگێت وێ د سەرتیژن و یا بەژن کورتە	جۆرە دارێکی هەمیشە سەوزە	قصيرة القامة
هەڤرکی	شەرکرن ب ئاخڤتن	هەرەشە کردن بە قسە	الجدل
هەڤرشی	ناڤێ گوندەکێ یە ل توخیبێ تورکیا	ناوی گوندەکە لە سەر سنوری تورکیا	اسم قرية حدودية في تركيا
هەڤ ـبش (ك.ر)	ئاڤ ریس	ئاورێشم	نسيج الحرير
هەڤژین	ئێك ژ ژن و مێرا	هاوژین	قرينة
هەڤ زەنین	ئاوازێ کۆمکی	ئاوازی کۆمەلی	عزف جماعي
هەڤسار	وەریسی ـطیێ دەوارا	لە اوی وولاغ، جحله	حبل الفرس

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
هەڤسویی	جیران، جینار	دراوسی، هاوسێ	جار
هەڤ سوی	هەفی، هەڤالێ نێزیك	هاوسێ	مجاور
هەڤسیاتی	جیرانی، جینار	هاوسێ یاتی	جاری
هەڤشێی پەزی	مەخەلێ پەزی	شوێنی خەوتنی مەڕ	مكان استراحة الاغنام
هەڤکار	رێك ئێخستنا کاری	ساخت کاری	تنسیق العمل
هەڤ کیف	هەم بەر	بەرامبەر	مرادف
هەڤگیان	زەلامێ ژنکێ، مێر	مێرد	زوج
هەڤگرتن	ژێك گرتن، بۆ نەئێك	یەك گرتن	تضامن
هەڤ گوڕی	پێت ئێکن	یەکانەن	متوحد
هەڤکییف	ئێك یێ دی تمام دکەت	تەواو کەری یەك	متكافئ
هەڤلنگ	هەڤال زاڤا	ئاوەلزاوا	صديق العريس
هەڤیاز کرن	ژێ جوودا کرن	جیا کردنەوە	تميز
هەڤیرترش	هەڤیرێ ڤەگرتی	ئامیان، هەویر ترش	عجينة متخمرة
هەڤیناندن	هی کرن	فێرکردن	تعلم
هەکە	ئەگەر	ئەگە	إذا
هەکە چەوا	پاچەوا	ئەکەر چۆن	كيف إذا
هەکە نە	پانە	ئەگەرنا	إذا لا
هەکۆ	هەچکۆ	وە کو	مثل

گ/ هەکۆ هەیەچە چ ل پەستە، هەکۆ نینە رەق راوەستا

هەلبوو	بەربۆیێ	پێ بوو، داگیرا	اشتعل
هەل بەزی	بە سەرکەڤت، شێرۆ هەل بەرزی چیای بوو	سەرکەوت	صعد
هەل بەزکێ	بۆ چوو، هەل بەزمکێ داری بوو	بەرەوڕوو چوو	صعد إليها

هەل بەسکێ	ب سەر کەت، سفورە هەلبەسکێ دارگیزی بوو	سەر کەوت	تصعید، متسلق
هەل بزین	ب رەشینن دا تازە بیت	ڕاشاندنەوە	رش علی
هەل پاز	ڤێ پەیڤێ بۆ وان کەسا دبێژن ئەوێت حەژ تێکڤە دانێ بکەت	حەز لە تێك دان	الثرثار
هەڵ پاچین	کۆم کرنە سەرك بۆ وەریسا دبي	خرکرد لە سەر بۆ خوارەوە، گوریس خرکردن	طوي الحبل من اعلى
هەل پفاند	دانە بای	بەبا کردن	عرض للهواء
هەل ئێخستن	دیار کرن، بەردایێ	هەلدان	احظر
هەلەجان	هەیەجان	خرۆشان	
هەلەکێ	جارەکێ، چێ بوونەکێ	هەل کەوتنێك	فرصة
هەلە مۆر	خولیا گەلەك گەرم، باین پەلانە	خۆلە مێش زۆر گەرم	رماد النار
هەلاڵ	گولەکا جانە ئالال بەرکەڤیێت بەفرێ شین دبیت	هەلالە	وردة
هەلاند	هەلگرت، ڕاکر	هەلگرت	رفع
هەلا (ت)	هێشتا، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	جارێ	بعد
هەلاڤێت	١- بلند کر ٢- راهاڤێت، ڤێ پەیڤێ بکار دئینن دەمێ بەزا سەرژی بکەنت کۆهێش روح تێدا	هەڵ دان، بەرزکردن، هەل پەرین	قذف

	ڤێ كرياري دكەن		
هەلاويسك	ڤەكێشان بلند	هەلواسێنەر	معلق
هەلاويست	گرێ دان بلندايەكێ ڤە	هەلواسين	علق
هەل	١- خەلەت ٢- ب سەر هەل بوو	چەوت، هەل	خطئ
هەل پارتيە	پالێ دايە	پال دايە	
هەلز	ئەڤە گيايەكێ بهاريە	گيايگكي بەهاريە سەوزە	نبتة ربيعية
هەلخەپراند	ڤەكۆلين، تێ خەبتين	كۆلينەوە، تێدا كار كردن	نبش، عمل فيه
هەل دا	كۆم كر	خر كرد	جمع
هەلە دوو	مزوودى كێل	هەلم و هەلاو	الضباب
هەلماندن	كرنە كادى	كرايە هەلم	عمل البخار
هەل كر بوو	بەردايێ بوو	پێ كرد بوو	كان اشتعل
هەل كەفن	وەچێ بوو	رێ كەوت، هەل كەوت	تصادف
هەل كر	بەردايێ	پێ كرد	اشعل
هەلكيشا لێڤا ژووريى	ڤەكێشا لێڤا سەرى	رشاكێشەرى ليچوى سەرو	العضلة الرافعة للشفة العليات
هەلكێشان	ژێك ئينانەدەر	هەلكێشان	تقليع
هەل كەند	ڤەكۆلا	هەلێ كەند	حفرة
هەلگرت	ڕاكر	هەلێ گرت	رفع
هەل گر	راكرى	هەلگيراو	مرفوع
هەلسەنگراندن	كێشان، پيڤان	پيوان، كێشان	موازنة
هەل هەلۆك	ئەڤە فيقيەكێ چيايە ل رەخ ئاڤا و چۆلى شين دبين	كەلا لۆم، ميوى چولاو بە خۆلى شين دبى	ثمرة جبلية، برية
هەلۆ (ب)	بۆ ئاكەهـ كرنێ، پەيڤەكا	بۆ خەبەركرنە، كەلسان	سلام، الهض

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا ناڤەراست	زمانێ عەرەبی
	بیانی یە، رابین		
هەل وەشاند	ڤەکرن	روشاندەوە	افتك
هەلومەرج	کاودان	بار	الحالة
هەلێ	چێ بوونی	بەبۆنەوە	هذه المناسبة
هەل ێخین	دێ کەین	رووده دەین	نعمل
هگ / دبێن دێ شەری هەلێخین مەیدانێ کە ینە تۆزە، ل ٤٧٠ حوسنی			
هەلنگاڤتن	خەلەتی بوون دەمێ ئاڤێ ڤەدخۆن	ئاولە قورگ مان	
هەمبین	دبینن	دەبینت	البصيرة
هەمشەنگی	بارسەنگی	هاوسەنگی	موازنة
هەمشەنگ	پارسەنگ	سەنگ	موازنة
هەوان	مەشکاقەلیی یە	مەشکی قاورمە	قلي
هەوار	هەواری، گەهشتنی	قریا کەوتن	استغاثة
هەوار کر	هاری کاری خاست	داوای فریا	المستغيث
هەوارە	هاری کارخاز	هاوارە	استنجدة
هەوار هات	گەهشتە هاری	فریا کەوت	المستغاث
هەودان	وەڕمین	ئەستوربوو	التهاب
هەوجە	پێتڤی	پێویست	محتاج
هەوی	ژنا مێری	هەوێ	درة
هەوانتە (ع)	ماهویا ب صانەنی یە، پەیڤەکا کوردی کریە	ئاوەنتە، ئەو پەیڤە عەرەبێ دا پەیڤە کا گەلەری یە	هونطة
هەواسی (ك.ر)	کەیف، زەوق	ئارەزوو، کەیف	رغبة
هەوایی	ئەڤینداری	دلداری	عاشق
هەوە	هین، هینگ	ئێوە	انتم
هەوسی (ك.خ)	حەزکرن	حەز کردن	رغبة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
هەو	کارکرن پێکڤە بۆ دەمەکی کورت وەکی هەوامازیا	کارکردن پێکەوە بۆ ماوەیەکی کورت	عمل لمدة قصيرة
هەوجا	پێتڤی بوون	موحتاج	محتاج
هەویجکی	رەنگەکێ کولکایە ل نافکی و کوتێت زەلاما چ دبن ل بن چەرمی	جۆرە دمەکێکە لە ناوك و گونی پیاو دەردەچی	دمل تظهر في الخصية
هەمیچك	هەمی، حەمی	هەموو	الكل
هەمسەدە	هەرقەرن	هەم سەدە	ذلك القرن
هەم جار	هەر گەر	هەر جار	نفس الشيء
هەم بەری	بەرامبەر ل بەرئێك	بەرامبەری، تەربب	متوازي
هەم بەری کرن	بارسەنگاندن	کێش کرن	موازنة
هەمیزکرن	کرنە ملی خۆ	لە باوەشکردن	احظت
هەما	هۆصا	هەروا	هكذا
هەنەك	هندەك	هەندێگ	قليلاً
هەنبان	همبانك، گەزڤلی پەزی بێ نە شەف کریە	هەمبانە	قربة
هەنەکێ شووند	پشتی ماوەکی	پاش هەندێك	بعد فترة
هەنبانکی	١- بریار ژ بەرێ پەرۆکی ٢- شتی هینانا	برین لە بەری قوماشەکەوە	قص القماش من العرض
هەنجنی	١- هر هیرکرن ٢- هیلاك بوون	١- بە هیلاك داچوون ٢- وورد ووردکردن	تعب، ثرم
هەنەك ئاڤ	پیچە ئاڤ	هەندێ ئاو	قليلاً من الماء
هەیی	ب مال	زەنگین	ثري
هەیام	بهنەکا درێژ، ڤان هەیاما تو ناهێی	ماوە	فترة

هەیام ب هەیام	بهن بهن، باران هەیام ب هەیام تیت	ماوە بە ماوە	فترة فترة
هەیامەك	بهنەکێ، ئەڤەو هەیامەك بوو تولڤێرە	ماوەك	فترة واحدة
هەیدان	ئەڤە گیایەکە دخۆن	جۆرە گیاییێکە دەخورێ	نوع من العشبة تؤكل
هەیڤ	مەه، ماه	مانگ	قمر، الشهر
هەیڤا غەیری	هەیڤا گوهۆري، ڤێ پەیڤێ بکار دئینت دەما هەیف عەرود و رۆژ هەرسی بکەڤنە راستا ئێك وی دەمی ئەڤ ریدانە چێ دبیت	مانگ گیران، مانگ کۆران	خسوف القمر
هەیڤا چواردە	تەمام بوونا رۆژین هەیڤی	مانگی چواردە	القمر اربعة عشر
هەیڤەك	ئێك مەه	یەك مانگ	الشهر الواحد
هەیڤانە	کریا بەردەوامیا هەیڤەك	مانگانە	اجرة شهرية، كل شهر
هەیڤێ دا	د هەیڤێ دا	لە مانگێ دا	خلال الشهر
هەیڤێ	هەیڤەکێ	مانگی	شهر الواحد
هەیڤا طەباخێ	ئەڤە ناڤێ هەیڤەکا هاڤینێ یە هەیڤا گلاڤێژی	مانگی گەلاوێژ	شهر آب
هەیڤا سووباتێژ	ئەڤە ناڤێ هەیڤا شواتی یە	مانگی شوبات	شهر شباط
هەیجە	پێتڤی، هەوجە، دەشت کورتی	بێ ویست	محتاج
هەیهۆ	بۆ بەر سڤ دانێ بکار تێت، دەمێ چ بۆ ڤی	بۆ وەلام دانەوە بە کاردێ کاتێ کارێ بێ	تستعمل للاجابة، أسئلة بلا جواب

	کاری نەهەیتە گوتن	وەلام بێ	
هەبی	خودان مال وپارە	خاون مال	متمكن، ثري
هەیبەت (ع)	ب ترسی، ب ساهم، پەیڤەکا کوردی کریە	ترسناك وبەسام	مخوف، ذو هيبة
هدێنە	ئەڤە ناڤێ گوندەکێ ل سەر توخیبە ل دەڤەرا بەرواریا ل عیراقێ	ناوی گوندێکی سەر سنورە لە عیراق	اسم لقرية حدودية في العراق
هرزمی	هەرفت	رووخا	هدم
هرزمینە	خراب کە، هەرفینە	برووخێنە، خراب بکە	اهدم
هرزمینە خار	بسەرك دابینە	خەراب بوو	انهار
هەرمیك	ئەڤە فێقیەکێ هاڤیمایە	هەرمێ	عرموط
هرمی رەشك	ئەڤە ژی هرمیکێت دیمن	هەرمێ دێم	عرموط الديم
هرمی ئالی سۆرك	ئەڤە رەنگی هرمیکانە ل دێم و ئاڤێ شین دبیت	جۆرە هەرمێ یە ل ناو دێم شین دبن	نوع من العرموط تنمو في ارض ديم والمائي
هروبا	بابەلیسك	توزوبا	عاصفة رملية
هەرمیءکرۆسك	ئەڤە ژی هەرمیکێت دێمی یێن تام گەمۆرە نە بەلێ دەمێ د گەهیت شرین دبن	ئەوەیا نفش هەرمێ دێمە تامی مرە کەیی دەگا شرین دەبی	هذه النوعية من العرموط طعمه تقريبا قاعدي لكن عندما تنضج تصبح حلو المذاق
هزین (ك.ر)	کرنە هەوار، کرنە حەواری	هەوار کردن	الصياح
هزار پرت	ئەڤە ئورکێ کەوالایە، دهێژنێ هزار پرتیك ن بخۆ	هەزار پارچەیی	معدة

پەیڤ	كرمانجیا ژووری	[illegible]	زمانێ عەرەبی
	هزانینن بەلێ یێ پرب پرتە		
هزر	زهن، هش	هوش	فكر
هزراخۆ	زێنا خۆ	هزشی خۆی	فكرة، ذهن
هزازە	بلندایی ب ترسێ هرزمی	بەرزایی بە سام خەراب بوو پێ	مكان عالي ومخيف

هزازە/ لڤێرە پەیڤا (ز) نائێتە خاندن ب (ز) بەلكی تێتە شداندن دبیتە (ض) ژبەر هەبوونا پەیڤا بزوێن ئەوژی (ا)، (ە) نە.

هزرەك	بیرەك	بۆ چوونتك	فكرة
هژاندن	لڤاندن، لەقاند	جولاندن	حرك
هزبە	بێ دەنگ بە	بێ قسە بە	لا تتكلم
هژمار	ئەژمارك	ژمارە	عدد
هژماریار	ئەو كەسێ كارێ هژمارتنێ بكەت	ژماریار	المحاسب
هژیاند	خۆخار كرن، رەقسان	لەنجە	ترجح
هژماركرن	ئەوژماردن	ژمارەكردن	تعداد
هژمارێن لێكدەر	ئەژمارێن پیتر ژ دووان	ژمارەی ئاوێتە	عدد المركب
هژمارێت ئەوەلی	ئەژمارێ عەولكی	ژمارەی یەكەمین	عدد الأول
هژمێر	ئەژمارە	ژمارە	عدد
هسیان	دێم ڤەكێشای	دەم كێشان	أخذ الدم
هستیفك	كەفگیر، كەفچكی مەزن یێ شف لێ نانی	كەوگیر	الملعقة الكبيرة
هشك	زوها	ووشك	يابس
هشیار كەر	ئاگەهـ كرن	ووریا كەر	ايقضه
هشكە بیرۆڤ	ئەڤە خوریانەكە د كەڤتە پشتی ئەوژی پرتەكی	ووشكە بیرۆ	داء الصدف

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی
	ڤەدگریت		
هشکو	١- یێ هشك ٢- یێ قەلس	١- ووشك ٢- رەزیل	یابس، طماع
هشکەرۆ	ریبارە بۆ عەردی بێ ئاڤ بکارتێت دزستانی ئاڤا هەی هاڤینا هشك دبیت	زەوی ووشکایی، ئاویە کاتی بارانا هیە	ارض شحیح بلا ماء عند الشتاء تجري المياه فيه
همبان	کەڤلێ پەزی یێ گورای گۆشتی ژ چەرمی ڤەدکەت دان و دکاکی بکار دئین	هەمبانە	قربة
هەلبەهین	رەنگەکێ رەهێت گۆشتی نە ل لەشی مرۆڤی تێت	هلبەهین	الوثب
هلبەهی	وردمت	ئاوسا، ئەستوربوو	ورم
هلبەدارێ	بە سەردا رێ بکەڤە	بەسەردار هەلگەڕی	اصعد على الشجرة
هلبە	ب سەر کەڤە، بۆ داخازیێ	بە سەرکەوە	اصعد
هلبێ	ب سەر کەڤە، بۆ داخازیێ	بە سەرکەوە	اصعد
هلێ یە	هایژییە	ئاگادارە	منتبه
هلل	ڤی رەخی	ئەو لایە	هذه الاتجاه
هلقوش	داقوتان	داتەکان	تحريك
هلپەکاندن	پەق پەق بوون	شەق شەق بوون	تشقق
هلیچاندن	ڤەرچکاندن	رووتاندن	سلب
هلتەڤاندن	پرت پرت کرن	پارچە پارچە کردن	تقطيع
هلشیایە	خراب بیە	هەڵ وەشایە	تفكك
هلهلانك	گرێکێت بن چەرمی	کلاندە ژێر پێشن	الغدة تحت الجلد
هلۆ	رابە، بو داخازیی یە	هەلسە	قوم

هلۆیك	ئەڤە هەلامەتە کە چێ دکەن پەرندا پێ دترسینن	هەلامەت	خیال المائة
هلنگفت	پێ قولۆپیف، ب تشتەکی بکەڤن	بەرپێ کەوتن	تعثر
هلیل	ئاواز	ئاواز	لحن
هناردن	فرێ کرن	رەوانە کردن	ابعث
هنارتی	فرێ کری	رەوانە کرای	ابعاث ، صادرة
هنار	ئەڤە فێقیێ پایزێ یە	هەنار	رمان
هنار زەرك	ئەڤە ئێك ژ رەنگێت هنارانە یێت تیڤل زەرەو ئودشرینن	هنارە زەردك تامی شرینە	رمان اصفر اللون حلو المذاق
هنار ترشك	ئەڤ رەنگێ هنارا یێت بەلگ دصۆرن و تام ترشن	هەناری ترش	رمان الحامض
هنارێن مز	ئەڤ هنارە ژی یێت تام ترش و شرینە	هناری مێ خۆش	رمان حامض حلو
هنارك	گرۆڤرك	خرکە	مدور
هنارۆك	١- ناڤێ گیایەکی یە ٢- ناڤی بچیك کریێ هنارێ یە	١- ناوی بچووك کراوە هنارە ٢- ناوی گیایێکە	اسم مصغر لرمان، اسم لعشبة
هناڤ	دل و مێلاك	هەناو	الاحشاء الداخلية
هناڤ چۆیی	زك چۆن	زك چوون، هەنا و چوویی	اسهال
هناڤ قولبی	هناڤ تێك چۆیی	هەناو چوویی	قلب الاحشاء
هناڤ کەتی	دل و مێلاك کەتی	هەنا و کەوتن	سقط الاحشاء
هنبانك	مەشکا دانی یە	هەنبانە	قربة توضع فيها

			الحبوب
هنجار	١- گاسن، بۆ ئەرد کێلانێ تێتە ب کار ئینان ٢- هەوجار	هەلجار	المحراث
هنج هنج	پرت پرت	پارچە پارچە	قطعة قطعة
هنجنین	هیرکرن	ووردە ووردکرن	تقطیع
هنی	ئەڤە مێش و مۆرەکە دچیتە ناڤ لەشی وەکی مێشانە دچنە ناڤ گۆشتی دا	جۆرە مەگەزێلی ووردەکو مێش وایە دەچیتە ناو گوشت	نوع من الحشرات صغیرة الحجم تدخل اللحم
هنداڤ	ب سەر ڤە	لە سەری	مسلط علی
هنداڤ خانی	لەسەر وهەمبەری خانی	لەسەر وبەرامبەر خانوو	مسلط علی البیت
هنداڤ گوندی	هەمبەری گوندی ژ سەری	بەرامبەر بە لادێ لە سەرەوە	مقابل البلدة
هنداڤ چیای	هەبری کوهی	بەرامبەر بەشاخ لە سەرەوە	مقابل الجبل
هنداڤ رێکێ	هەمبەری خەتارێکی دا	بەرامبەر رێگا	مقابل الطریق
هنداڤ کانیێ	هەمبەر ناڤ ژێ دەری	بەرامبەر کانی	مقابل العین
هنداڤ مالامە	هەمبەر ژین گەهامە	بەرامبەر مالی ئێمە	مقابل بیتنا
هندابوو	بەرزە بوو	وون بوو، بزر بوو	ضاع
هندا	بەرزە، وندا	بزر، ون	ضاع
هندی	هنگی (ئا)	ئەو هندە	بهذا القدر
هلهال	ناڤێ دارەکێ بە ل بەحەشتێ	ناوی دارێکە لە بەهەست	اسم شجرة في الجنة

پەیڤ	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا [illegible]	زمانێ عەرەبی
هند	ئەو قاس	لەوەندە	هذا القدر
هندایە (ز)	بەرزەیە، بۆ رێژا نیشایی تێتە ب کارئینان	بزرە، ونە	ضايع
هندەك ما	پیچەك ما	تۆزە مابوو	بقي قليلاً
هنگەم	هین کە، جهێ هین	فێنك کەر	مبردة
هنگاڤ	پێنگاڤ	هەنگاو	خطوة
هنگاڤتن	نەساخ بوون ژ ترسی	لە ترسانە خۆش بوون	تمرض من الخوف
هنگاڤت	دەست ڕاهاڤێت	دەست ڕاوشاندن	رفع الايد على
هنگاڤتن	ترسیان	ترسان	خاف
هنگرە	ڤەشێرە	بشاردەوە	خبئ
هنگە (نا)	هەوە	ئێوە	انتم
هنگڤین	ئەڤە دەبەشە مێش چی دکەن یێ سروشتیە	هەنگوین	عسل
هنگی	ئەڤهندە	هەندێ، ئەوەندە	هذا القدر
هنگشتن	هنگڤتن	تووشی بوون	اصابة
هنگۆرڤ (ك.ر)	ئێڤارێ	ئێوارە	عصر
هنگۆر	چەوانن	چونت	كيف الحال
هنگۆر بخێر	بۆ سلاڤ کرنا جڤاکی یە، هین حەمی دباشن، سلاڤا دیوانکیە	صلاوە بۆ دیوانێك	مساء الخير
هنگۆ	هەوە، ڤێ پەیڤێ بالەتە یی یکار دئین	ئێوە، ئەنگۆ، (هگ)	انتم

ت / هنگۆ/ دەمێ ئەم ڤێ جە ناڤێ بکاردئینین دبینن گەلەك رەنگێت وێ یێت هەین ئو یاراستە ژ هەمیا راست ترە چونکی مە هەمبەری وێ یا کرمانجیا خارێ دەڤەرا هەڤلێرێ یا هەی ئەوژی (ئەنگۆ)یە ئو مە صلاڤ یا هەی (هنگۆر باش) ئەڤە بۆ کۆما بکار دنێب.

پەیڤ [illegible]	کرمانجیا ژووری	کرمانجیا خواروو	زمانێ عەرەبی

هەمبەری/ هنگۆ / گۆت ((ئەنگۆ)) / ئێوە سلێمانی
بو ئێك دەم زاخۆ – وە / گۆت هەولێر
رابردوو دهۆك – هەوە / گۆت ئاکرێ
هێن / دبێژن ئێوە / دەلێن
هینگ/ دبێژن ئەنگۆ / دەلێن
هوون/ دبێژن بۆ ئێك دەم رانەبردوو

هنگۆ بادا	هەوە وەربادا	ئێوە باتان دا	انتم الذي لقب
هنگۆ بارکر	هین چۆن، ل دەڤەرا مزیریا	ئێوە بارتان کرد	انتم الذي نقلتم
هنگۆ بەلاڤ کر	هەوە پێ حەساندن	ئێوە بلاوتان کرد	انتم الذین نشرتم
هنگوۆ بەرێ خودایی	هەوە تەماشا کر	ئێوە راونیتان	انت نظرتم
هنگو بەردا	وە ئازا کرن	ئێوە بەزەلاتان کرد	انتم اطلقتم
هنگۆ برِی	وە قەدکر	ئێوە برِی تان	انتم قطعتم
هنگۆ بر	وە بر	ئێوە بردتان	انتم الذین اخذتم
هنگۆ بژارت	وەڤە دوژارن	ئێوە بژارتان کر	انتم فرزتم
هنگۆ برین دار	وەبر بریندار کرد	ئێوە بریندا رتان کر	انتم جرحتم
هنگۆ بوو	یێ وە بوو	هی ئێوە بوون	لکم
هنگۆ بەسی کر	وە دەست ژێ بەردا	ئێوە تەواو تان کرد	انتم اکتفیتم
هنگۆ پەقاند	هەوە ترەقاند	ئێوە تەقاندتان	انتم فجرتم
هنکو پیتە کر	هەوە گوه دابوییێ	ئێوە بایەختان پێ دا	انتم اهتم
هنگو پرقاند	وە حەل کرن	ئێوە تولاندتا نەوە	انتم عصرتم
هنگۆ پێچا	وەپێچانەڤە	ئێوە، ئەنگو پێچاتا ئەوە	انتم تربتم
هنگۆ تەپصاند	وە ڤەنساندەڤە	ئەنگۆ پانتان کر	انتم کبستم

هنگۆ تەخت کر	وە ڕاست کر	لەنگو تەختان کرد	انتم لستقيم
هنگۆ تەناکر	وە هایش کر	لەنگو کرِ تان کرد	انتم هدٲتم
هنگۆ ترساند	وە ڤەلەرزاند	ئەنگو ترساندتان	انتم ارعبتم
هنگۆ شکاند	وە شکاند	ئەنکو شکاندتان	انتم کسرتم
هنگۆ چەماند	هەوە کۆم کر	ئێوە خوارتان کرد	انتم حنيتم
هنگۆ چرماند	هەوە چرچ کر	ئێوە چورچتان کرد	انتم ضبلتم
هنگۆ چێ کر	هەوە درست کر	ئێوە چاك تان کرد	انتم صنعتم
هنگۆ چنی	هەو ژێڤەکر	ئێوە لێ تان کردەوە	انتم قطفتنم
هنگۆ خار	هەوە خوار	ئێوە خواردتان	انتم اکلتم
هنگۆ خاپاند	هەوە سەردابر	ئێوە هەلتان خەلەتان	انتم اخدعتم
هنگۆ خەبەرگۆتن	وە قەسە گۆتن	ئێوە قسە تان ووت	انتم تکلمتم
هنگۆ خشاند	وە ڤەکێشا	ئێوە ڕاتاکێشا	انتم سحتم
هنگۆ خرِ کر	وە کۆم کر	ئێوە غرتان کرد	انتم جمعتم
هنگۆ دانا (د)	وە دەنیا	ئێوە داتان نا	انتم انزلتم
هنگۆ دەرمان دا	١- هەوە تمارکر ٢- هەوە ژەحرکر	ئێوە تمارتان کرد ٢- ئێوە ژهرتان دایێ	١- انتم تداويتم ٢- انتم سممتم
هنگۆ دۆشی	١- وە چ تێدانە هێلا ٢- وە شیر ژێ ئینا	ئێوە دۆشیتان، ئەنگو دۆشیتان	انتم حلبتم
هنگۆ حلی کر	وە ڕاست کر	ئێوە لووستان کرد	انتم تعدلتم
هنگۆ حەبلاند	وە گەلەك تژی کر	ئێوە پرتان کرد	انتم امتلأتم
هنگۆ حەلاند	وە کرە ئاڤ	ئێوە تاواندتان	انتم ذوبتم
هنگۆ حەل کر	وە رۆن کر	ئێوە شیتان کرد	انتم ذوبتم
هنگۆ راکر	وە هەلان	ئێوە هەلتان کرت	انتم رفعتم
هنگۆ ڕاگرت	وە دجهدا ڕاوستاند	ئێوە وەستاندنا	انتم اوقفتم
هنگۆ ڕاێخست	وە دانان	ئێوە ڕاهەخەستان	انتم فرشتم

هنگۆ راپێچا	١- وه دزی ٢- وه جلك کرنه بەر، هنگۆ نەو پارە راپێچان، راچێا کوژدایا جانه	لێزه دزیتان	انتم سرقتم
هنگۆ راهژاند	وه هژاندەڤه	ئێوه چولاندتان	انتم تحركتم
هنگۆ رێت	وه رئێشت	ئێوه ڕژاندتان	انتم اسكبتم
هنگۆ ڕی کر	وی خالی کر	ئێوه رووتان کرد	انتم افزعتم
هنگۆ زانی	هەوه پێ زانین هەبوون	ئێوه وزانیتان	انتم ادركتم
هنگۆ ژاراڤ کر	وه تازەکر	ئێوه پاکتان کرد	انتم طهرتم
هنگۆ ژێ ڤەکر	وه لێ ڤەکر	ئێوه لێتان کردەوە	انتم دافعتم
هنگۆ ستاند	هەوه وەرگرت	ئێوه ستاندتان	انتم أخذتم
هنگۆ سۆت	وه ئاگر بەردایی	ئێوی سووتاندنان	انتم احرقتم
هنگۆ شەلاند	وه ڕیت کرەڤە	ئێوه ڕووتاندنەوە	انتم نهبتم
هنگۆ شەهـ کر	وه حلی کر	ئێوه داتان هێنا	انتم سرحتم
هنگۆ قڕاند	وه شکاند	ئێوه شکاندنا	انتم كسرتم
هنگۆ ڤەنا	وه هێك دانانە بن	ئێوه کورکتان کرد	انتم وضعتم بيض تحته
هنگۆ ڤەمراند	و کوژاندەڤە	ئێوه کوژاندتانەوە	انت أطفئتم
هنگۆ ڤەشارد	وه بەرزە کر	ئێوه شاردتانەوە	انتم خبأتم
هنگۆ ڤەکر	وه دەکر، کرەڤە	ئێوه کردتانەوە	انتم فتحتم
هنگۆ ڤالاکر	وه خالی کر	ئێوه بەتال تان کرد	انتم افرغتم
هنگۆ کۆم کر	وه خڕ کر، وه جەماندن	ئێوه غرتان کرد	انتم اجمعتم
هنگۆ کر	وه ب جهـ ئینا	ئێوه کرد تان	انتم عملتم
هنگۆ دادا	وه دائێخست ب کلیلێ	ئێوه قەپات تان کرد	انتم سديتم
هنگۆ کزلا	وه ڤەکزلا	ئێوه کزلیتانەوە	انتم بحثتم

هنگۆ کراند	وە هیرکرن ب دەڤی، دا بەر لەقا	لێوە کرۆشتان	انتم طحنتم
هنگۆ گزت	وە بەپیڤاند	ئێوە ووتنا	انتم قلتم
هنگۆ گرت	وە دەست دایی	ئێوە گرتتان	انتم امسکتم
هنگۆ گەڤاند	وە ت عەردی ڤەدا	ئێوە گەوزاندتان	انتم ایشتم
هنگۆ گوهارت	وە لێك خەلەت کرن	ئێوە گۆڕیتانەوە	انتم تبادلتم
هنگۆ گەهاند	وە ب جھ ئینا	ئێوە گەیاندتان	انتم اوصلتم
هنگۆ لەڤاند	وە لڤاند	ئێوە جولاندتان	انتم تحرکتم
هنگۆ لێك ئێخستن	وە ب شەر ئێخستن	ئێوە بە شەر تا ئێختسن	انتم جعلتهم ان یتعارکوا
هنگۆ لێك دان	وە ب شەرئینان	ئێزە بە شەرتا ئێخست	انتم تعارکتم
هنگۆ لەیزاندن	وە رەقساند	ئێوە بەسەمات هێنان	انتم جعلتهم ان یرقصو
هنگۆ مراندن	وە کوشتن	ئێوە مراندتان، ئێوە کوشتان، کوشتتان	انتم جعلتهم ان یموت
هنگۆ مێتن	وە مێشت	ئێوە مژیتان	انتم مصیتم
هنگۆ مچاندن	وە ئێخستە ئێك	ئێوە قەپاتتان کرد	انتم اغلقتم
هنگۆ نەکر	وە ب جھ نەئینا	ئێوە نەتان کر	انتم لم تعمل
هنگۆ نخافت	وە پێ دادا	ئێوە داتان پۆش	انتم غطیتم
هنگۆ نیشادا	وە گۆتی، وە ڤێرکر	ئێوە پیشان تان دا	انتم عملتهم
هنگۆ نیشان کر	وە پێ زانین دانا سەر	ئێوە دەست نیشان تان کرد	انتم وضعت علامة علیة
هنگۆ تژنی	وە کون کر	ئێوە هەلتان کۆلی	انتم ثقبتم
هنگۆ هەرفاند	وە ب سەردا ئینا	ئێوە خەراب تان کرد	انتم هدمتم
هنگۆ هنارت	وە نارد	جوە ناردتان	انتم بعثتم

هنگڤ هەوزان	وە هاى دان	لێوە هات تان دان	انتم مجمتم
هنلف (ك.ت)	هنگڤين	هەنگوين	العسل
هنى	راست كرن وجىٚ كرنا عەردى	سواغ دان	تبليط
هوێرە	هەبوونێت وان	توانا يان	معنويات
هورڕيا	هاتنا باى ب دژوارى ل گەل ئاخىٚ	رەشەبا	عاصفة ترابية
هورڕ	هير، بايە	وورد	ناعم
هوركى (ك.ر)	لڤاندن، بزاڤ	جولاندن، تىٚ كوشان	هزة
هوربينىٚ	پێكڤەچوونى	پێكەوە پريات دا	هاجهم معاً
هوربين	دتينێت هيرهير	ووردبين	تدقيق
هورڕو گێژى	گێژا ڤێژ	گێژو ورڕە	ذهول
هوو	قونێر، گرێكێت دوهنى	گرى مومى	غدة شمعية
هوليسكابن هنلگى	ڤەكيشكا كون يا بن كەفشى	راستەى گەردوە بن هەلگل	رافعة تحت الابط
هوونك	باوى، هينك	با دارى	روماتيزم
هوونكا دلى	باوى بوونا دلى	بادار بوونى دل	رماتيزم القلب
هونكەتا	تايێت يادارى	تاى بادارى	حمى رماتيزم
هوون	هين	ئێوە	انتم
هوورچ	هرچ	وورچ	دب
هوربە	هرڕبە، بلندا چىٚ بىٚ پاوان	بلندايى يىٚ پاوان	صعدة بلا سياج
هونگە (ئا)	هين	ئێوە	انتم
هوما	پەرندەيى	تەبرى هوما	طير هوم
هوسان	بەرىٚ هسينى	بەردى لوس كردن	حجر ملساء السطح

هوسین	هسین	لێ خشاندن	احتكاك
هگوڕ	ئێڤار	ئێواره	عصرية
هۆگر	هەڤال	هاوڕێ	صديق
هۆبه	ژۆر	ژوور	شعبة
هۆبا خزمەتكاریێ	ژۆرا رێڤەبرنا كاری	ژووری خزمەت كار	شعبة العمل
هۆبا هیربینیێ	ژۆرا تێبینا هووركا	ژووی ووردەكاری	شعبة التدقيق
هۆبا پلەپێدانێ	ژۆرا بلند بۆ ناپلا	ژووری پلەپێدان	شعبة الترفيعات
هۆصا	بڤی رەنگی	بەو شێوەیە	بهذا الشكل
هۆستا	شەهەرازایێ كاری	وەستا	الاستاذ
هۆش	دەنگ بۆ راوەستاندنا كەری	هۆش	صوت لوقف الحمار
هۆرك	هیرك	هەلبەست ووردەكار	العمل الدقيق
هۆزان ڤان	كەسێ هوازانا بڤەهینیێ	هەلبەست دارێژ	الشاعر
هۆژین	ئەڤی ژیاری	ئەوا ژیانە	هذا الحياة
هۆن ژین	هین ڤەژیان یان، (هۆن) جه ناڤە	ئێوە ژیان	عشتم
هۆنه	رابینابای	با هەل.كردن	هبوب الرياح
هۆ دار	ئەگەرا	هۆدار	السبب
هۆڤه	من، ئەڤە وەزن ب كێشا دوو كیلۆیانە	حۆقە	كيلويان
هۆل	تەپك	تۆپ	كرة
هۆلانێ	تەپكانێ	تۆپانی، یاری تۆپێن	لعبة الكرة
هۆل وەر	بەلگێت گێزا یێت كەسك	گەلای سەوزی گوێز	قشرة الجوز الخضراء
هێدی	بدلێ خۆ	لە سەر خۆ، سووك	الهادي

خێن (ك.ر)	گۆشت، ئەڤ پەیڤە یا بهانی یە	گۆشت	لحم
هێتیت	ئەڤە ناڤێ گوندەكی یە ل دەڤەرا مزووریا	ناوی گوندێكە لە دهۆك	اسم قرية في محافظة دهوك
هێرۆ	ئەڤە گولەكا چۆلیە گەلەك رەنگێت ژێ هەین	گوله هێرۆ	وردة الهيرو
هێز	شیان، قەوەت	توانا	القوة
هێز (ع)	ئەڤ پەیڤە یا كوردی كریە، لڤین	جوله	هزة
هێزۆك	جۆلانكا زارۆكا، ناڤێ بچیكە	جۆلانەی منالان	المرجوحة
هێزك	لڤەك	جولانەوە	حركة
هێژا	ژێ هاتی	بەرێز	المحترم
هێزك دادا	جۆلانك لڤاند	جولانە كردن	متأرجح
هێژایی	خودان رێز و بەركەفتی	بەرێز	لياقة
هێژیان	لڤ لڤاند	جولان	اهتزة
هێژكا	ناڤێ گوندەكێ سەر توخبی یە	ناوی گوندێكی سەر سنورە	اسم قرية حدودية
هێسێ	ناڤێ گوندەكی ل دەڤەرا بەرواریا ل سەر توخیبی	ناو گوندێكە لە ناوچەی دهوك لە سەر سنور	اسم قرية تاربع لعشيرة البرواري
هێستر	١- دەوارێ باری ٢- رۆندك ٣- لە گەنگاڤالا	وولاغی بار، ئەسرین، لەگەنەی پەل	حصان، دمع، إناء واسع
هێسن (ك؟ر)	ئاسن	ئاسن	الحديد
هێسوراندن	داںان، دەیهان	دانان، دامەزراندن	وضع
هێستی كەفتن	هەستویێ بن گوها كەفتن	ئێسكی بن گوێ كەوتن	التهاب اللوزتين

هێش	گەلەك تر، زێدە تر	هێشتا	كمية أخرى، بعد أكثر
هێشكو	هەر نەبیت، چ نەبیت	هەر نەبێ، بەلای كەمەوە	على الاقل
هێستك	هەستیك	ئێسقان	عضام
هێشترگا	زەرافە، ئەڤە رەنگەكێ دەوارانە یێت بێ زراڤ و درێژن و سطیێ وان ژی یێ درێژە دگەهینە گۆپكێت دارێ پەلگا ژێ دخۆن، ئەڤ یێ ل كێشوەری ئەفریقا هەی	زەرافە	زرافة
هێڤێن	ئەڤە یێ تام دانا شیریە دا چی بن، شی ماشتێ كەڤن، ئام ژ هەڤیر ترشێ كەڤن دكەنە ناڤ یێ شێ چێ دبیتە ئەو	هەوێن	خمرة
هیڤەروون	طافە هەیڤ	مانگە شەو، رۆشنایی مانگ	ضوء القمر
هیڤشاندن	راهاڤێتن	وەشاندنەوە	رمي
هێڤە وێڤە	هێرڤە وێڤە	ئەو لا و ئەولا	هنا وهناك
هێڤە	ڤی لای	هێروە	هذه الجهة
هێڤەتر	نێزیك تر	هێروەتر، ئەولاتر	أقرب
هێلا	ڤەهێلا	بەجێ هێلا	ترك
هێلینك	مالا بالدارا	هێلانە	عش
هیلڤانگ	هێكا دناڤ هێلینكێ دا	هێلكەی ناو هێلانە	
هێك دانگ	خەرزێ هێكا	هێلكەدانك	المبيض
هێكیت رەنگ	رەنگ كرنا هێكا	رەنگ كردنی هێلكە	تلوين البيض

ھێکێت مریشکا	زیدە بوونێت مریشکا	ھێلکەی مریشك	البیض الدجاج
ھێکاڤل	ئەڤە ھێکا باش نەکەلی	ھێلکە باش نەکولاو	البیضة الغیر مغلیة جیداً
ھێوی	ھەوی	ھەویَ داری	زوجة الزوج، الضرة
ھێوراند	دانان، دەینان	دامەزراندن	وضع
ھێوشان	بلاڤەکرن	بلاوکردنەوە	نشر
ھێوە ژن (ك.ر)	ژن برا	براژن	زوجة الاخ
ھێوەش	ھێدی	لە سەرە ۆخو	بطيء
ھێول	بێ دەنگی	کش و ماتی	ھدوء
ھسێ (ك.ر)	رەحەتی	پشویی	راحة
ھێشتو (ئاك)	ھێشتا، ھێش	ھێشتا	بعد
ھی بوو	فێر بوو	فێربوون	تعلم
ھی بۆ	عەلمت، زانی	فێر بوو	علم
ھیە	فێر بۆیە	فێربووە	متعلم
ھیرۆ	کورتۆ	پیاو کورتەن	رجل قصیر القامة
ھیرك	یێ ھیر	ووردك	نواعم
ھیر ھیر	گەلەك ھیر	وورد و وردە	کثیر الناعم
ھیرکێ دانی	دانێ ھیرکری	ووردکە دان	الحبوب المجروش
ھیردە	یێ ھیرکری، ڤێ پەیڤێ بۆ پارا گەلەك بکار دئینن	وردە	خردة، صرف
ھیرك ھیرك	ھیر ھیر	وورد وورد	ناعم ناعم
ھیربار	ئامانێت حارزێ	قاپی چێشتن	المواعین
ھیزار	پالەیکێ تایبەتی یە ددانن سەر سەرێ ھیکا	تارا	قداح، طرحة

هیزە	مەشکا دوهنی	مەشکەی روون	
هیزك	کون، بۆ ئاڤ کێشانی بکارتین	مەشکە	قربة
هیشایکە	هێندی	لە سەرە خۆ	هدوء
هیشی	نیشی	هێشوە، یۆلە	عنقود
هیڤی	ب ئاوات، چاڤ ل رێ	بە هیوا	متأمل
هیڤی	مراد	مراز	هدف
هیڤی دار	خودان هیڤی	هیوادار	متأمل
هیڤیا ژێدکەم	ژێت خازن	داوای لێ دەکەم	أطلب منك
هیڤی ژێ کر	ژێ خواستن	داوا لێ کردن	طلب منه
هی کەم	دێ فێرکەم	فێری دەکەم	أعلمها
هیم	بناشە	بناغە	أساس
هیما	پەن، حنێر، نیشان	پەند	حكمة
هیمەت	خودان پەند	خاوەن پەند	صاحب الحكمة
هیمەت دار	خودان شیان	خاوەن توانا	صاحب الحكمة
هینگێ	وی دەمی	ئەو ساکە	ذلك الوقت
هین بوو	تەزی بوو	فێنك بوو	استبردة
هینکاتی	تەزیاتی	فێنکی	برودة
هینی	تەزی	فێنکی	برودة
هین	زانی، علمت	فێربوو	تعلم
هینی کەنیشکێ یە	هی بۆ بکەنین	فێری پێ کەنین بوو	تعلم الضحك
هینی گریێ بوو	هی بۆ بگرین	فێری گریان بوو	تعلم البكاء
هینگێ وەرە	١- وی دەمی وەرە ٢- ژ بەراهیێ وەرە	١- لەکاتەوە، ٢- لە پێشانە	في ذلك الوقت تعال، منذ القدم

پەیڤا دیماهیی د زمانی دا ئەوژی پەیڤا (ی) هەر چەوا بیت ئەڤ پەیڤە گەلەك یا کێمە د زمانی دا ئو ل گەلەك جهادا تێتە گوهارتن دبیتە (ئا) ئو ئەڤ پەیڤە ئێکە ژ پەیڤێت بزون و دەنگ دار

یا	ئێ، ئەڤە وەکی جهـ ناڤەکی تێتە ب کار ئینان کۆ بۆ تەمەلۆکی تێنە بکار ئینان بۆ کێ	هیی	ضمیر تملك له
یا بتشتە	زك تژیە، یا ب حالە	زگ پرە	حاملة
یار زەڤەر	یا زفتە	زیرەکە	شاطرة
یا بێ زەڤەرە	با زفت نینە، یا بێ خیرەتە	زیرەك نیە	غیر شاطرة
یا تورو	سەحر	جادوو	السحر
یا توڤان	سێحرکەر	جادەو کەر	الساحر
یا بانجی (ك.ر)	یێ بیانی، ئەڤە پەیڤە یا کوردی کریە ژ ترکی	پێگانە	الغربة
یا پینجی	قاپیت، ساکۆك	قابووت، ساقو	قبوط
یادێ	دادێ، دایکێ	دایە	مامة
یاد	دایك	دایە	الأم
یاد (ك.خ)	ئەڤادی	ئەوە کەی تر	ذلك
یا دگار	بیرەوەری	بیرهاتن	ذکری
یادگرین	دکەتە گری	دەگریێ	تبکی
یا بەردەت	ئازاد کەت	پەرەلا دەکا	تطلق سراح
یا پف دکەن	بای لێ دکەت	فوولێ دەکا	تهوی
یا دینەر	بیرهاتن	بە بیرهێنەر	مفکرة
یا دنێ	یا دیماهیێکێ	هی دوایی	أواخر
یا ڤەهێلە	دمینە لە	بەجێ دەمینی	تتأخر

یا دنێ	ئەوا دیماهیێ	ئەوەی کۆتایی	أواخر
یا دحەبینن	حەژێ دکەت	حەز لێ دەکا	یحب
یار	هەڤال دۆست	دەزگیران	حبیب
یاری	واری، خۆیێ مژیل کرن	وازی، گەمە	لعب
یاریگەهـ	بنگەهێ یاری کرنێ	شوێنی یاری کردن، یاری گا	ملعب
یارامەز	بۆ کەسەکی دبێژن کو حیلە کەرێ بنڤە بنەڤەین	ڤێل پازی نا ئاشکر	مخادع
یارا	شیان	توانا	قابلیة
یارەمەزی	ییێ چەپ و چیر، زانایێ یارەمەزە	فێل باز	الحیال
یارۆ	پەیمان دان	پەیمان دەر	معهود
یاری کەر	کەسێ یار یا بکەت	وازی کەر، ئەو کەسەی یاری بکا	لاعب
یارەماس	پتات	بەتاتە	البطاطة
یارکۆکی	گێزەر	گێزەر	الجزر
یا شپێرڤە	ل سەر پێت خۆراوەستیای	لە سەرپاوە ستاوە	وقف علی الاقدام
یا شی کری	یا زەوجی	شوی کردووە	متزوجة
یاشکی	خەلکێ کیرێ ی	کوێندەرێ	من أي مكان
یالبەرە	١- ل بەراهیێ ٢- دڤێت بکەت، ئەندام بدەت	بە بەنیازە	في النیة
یال یال	گال گال، ئەڤ پەیڤە گەلەك تێتە ب کار ئینان دەمێ گەلەك پێکڤە بکەنەگری	دەنگە دەنگی ناخۆش	ضوضاء

یاقیت (ع)	مەرجالکێت گرن بەها	یاقوت	الیاقوت
یاهو	سلاڤ کرنە	سەلام کردنە	تحیة
یا وتجی (ك.ر)	بیانی	بێگانە	غریب
یاهاتی	ڤەگەریای	گەڕایەوە	رجع
یاەر	نوێ نەر، رەشەکە	نێراو	مراسل
یەختە	بهێز	مەتین	قوي
یەزەتە	بنگەهێ خودێ نیاسێ	پەرستگا	معبد
یەزدان (ك.ج)	خودێ	خوا	الله
یەسە	ئەە	ئەە	هذا
یەشم	ئەڤە بەرەکە ئامانێت ژێ ڤەخارنێ ژێ چێ دکەن	قاپێ خواردەنەوەی لێ دروست دکەن بۆ رەبەردێکی تایبەتی یە	نوع من الحجرة تصنع منه آواني الشرب
یەکدان	رێك کرن، ب سەرو بەرکرن	رێك خستن	ترتیب
یەك گرتن	بۆنە ئێك	یەك گرتن	توحید
یەکێتی	ئێك بوون	یەك بوون	وحدة
یەکانەی بەراز	ئێکانێ بەراز، باقۆلکێ بەرازی	بەچەی بەراز	خنزیر صغیر
یەك	هژمارا ئێك	یەك	واحد
یەك دەم	١- ئێك نەقل ٢- ئێك وەخت	١-یەك سەر ٢- یەك کات	المباشر، الزمن الواحد
یەکێت بنیاتی	ئێکی بناشەیی	یەکە بنەیەکان	الوحدة الاساسیة
یەك رەخ	نەڤەشکاندی	نەگەجراوە	غیر المطوي
یەکینە	بەردەوامی	بەدوای یەکەوە	مستمر
یەکا	شبی لێك	وەك یەك	المساواة

یەن	ئەڤە دراڤێ یاپانی یە	پارەی یاپانی	عملة يابانية
یەمەن	ناڤێ دەولەتەکا کەنداڤی یە	ناوی وولاتی کەنداوی یە	اسم دولة خليجية
یەمان (ت)	هەوارە ل وە، ئەڤ پەیڤە یا کوردی کریە	چ شوێنی بیونە، دادوبێ دادی	المضر، أمان
یێ	ئەڤە ژی وەی جهـ ناڤێ تێت بۆ تەمەلکی بۆ نێر (تەمەنك) ژ عەرەبی یا هاتی	هی، بۆ کەسی نێرە ی	ضمير تملك يعود للذكر
یێ ئالاندی	تێ ئالاندی	لێ ئالاندیە	لف حول
یێ ئاڤایە	یێ چێ کریە	هی ئاوایە	معمرة
یێ ئاریای	یێ ب ژان کەتی	بە ئێش بووە	يتألم
یێ یاوی یە	نەساخیا یای یێ لێ	بادارە	مصاب بمرض لوماتيزم
یێ بەلاڤە	خەلك پێت دزانیت	بلاو کردوە	المنتشرة
یێ بەر ئێخستنی	هەمبەری ئێك کرین	یەك بە یەکی کرد	متعادل
یێ بەرکەتی یە	ب هەژی یە	بە شایانە	ذو هيبة
بێ بەرێۆیێ	خۆیێ هاڤێتیێ	تێ بەربوویە	ملتهب
یێ بەردای	ئازادکریە	ئازادکراوە	مشتمرة
یێ بری	قەد یێ گری، قەدکریە	براوە	مقطوعة
یێ نێژەرە	ئاخفتن گۆتەنە	بێژە	مذيع
یێ بێ تامە	یێ نەخوشە	بێ تامە	غير لذيذ، ليس له طعم
یێ تام صارە	بۆ کەسەکێ دبێژن کو کارێن نەیێت تازە دکەن	رەزا گرانە	ثقيل الدم

یێ تاویە	یێ نەساخە	نەخۆشە	معلول
یێ طارِیە	یێ رەشە رێییێت دیتنێ تێدا نینە	تاریکە	انە ظلمة
یێ ترساندی	ب ترسێ یێ ئێخستی	ترساندەراوە	مخوف
یێ ترتریە	ئاخفتنێت وی ب سەرك ڤەنینە	زمانی تەواو نیە	لسانە اكثم
یێ ترشاندی	ژ بەر گەرمێ بۆی	ترشاوی	محمض
یی ترسکاندی	یێ رەڤاندی	راونراوە	ركض وراء
یێ پیتە پێ دا	چاڤێ خۆ یێ لێ کری	بایەخ پێ دراوە	مهتم بە
یێ جەماندی	کۆم کرینە	کرکراینەوە	مجتمعين
یێ جۆت بۆ	یێت بووینە دوو	جووت بوینە	مزدوجة
یێ چەماندی	خوار کریەڤە	خوار کراوە	منحني
یێ ڤەدای	ب رەخەکا ڤەبری	لادراوە	موضع جانباً
یێ ڤەحەلاندی	یێ کریە ئاڤ	تاواندراوە	منصهر
یێ ڤەحەلیای	یێ بۆیە ئاڤ	تاواوە	ذوب
یێ ڤەکێشای	یێ دیر ئێخستی	کشاوەیە	منسحب
یێ ڤەمای	مایە ڤە	ماونەوە	مبقي
یێ ڤەهاند	کریە کەزی	بەکەزی کراوە	جعله ظفيرة
یێ ڤەرماند	هاتیە ڤەمراندن	کوژاندراوە	منطفئ
یێ کوشت	هاتیە مراندن	کوژراوە	مقتول
یێ کری	ب جە ئینایە	بە جێ هێراوە	معمول
یێ کرِاندی	هاتیە دانە بەرلەڤا	کرۆژراوە	مطحونة
یێ گرتی	هاتیە دائێخستن	داخراوە	مقفول
یێ گرتی	هاتیە دائێخستن	داخراوە	مقفول
یێ کرِاندی	هاتیە دانە بەرلەڤا	کرۆژراوە	مطحونة

بێ گلماشێ	ب سەردا ڤەبریە	گوشراوە	معصر
بێ گۆزلی	ڤەسە کریە، ب ناخفتن ئینایە	وورتاوی، گوتراوە	مقول
بێ مراندی	کوشتە	کوشتە	مقتول
بێ مچاندی	هاتیە دائێخستن	داخراوە	مقفول
بێ لێك کەتین	شەرێت کرین	شەرپیان کردوە	متعارك
بی لێ دا	هاتیە قوتان	لێ دراوە	مضروب
بێ نخافتی	ب سەر دا دایە	داپۆشراوە	مخطي
بێ نیشان کر	پێ زانین پێ دانا یە سەر	پیشان دراوە	أدركە
بێ نڤستی	خەو لێ کەتی یە	نوستوە	نایم
بێ هەبی	خودێ پێ دای، مال پێ هەی	هەیەتی	عندە
بێ هەلکر	هاتیە پێ کرن	پێ کراوە	مشعل
بێ هنارتی	هاتیە فرێ کرن	ناردراوە	مبعوث
بێ وەراند	هاتیە ڤەوەراند	هەل وەراندوە	متساقط
بێ وەشاند	هاتیە هاڤێتن	فرێ دراوە	مقذوف
بێ وەرارکری	پێ ڤەژیایەڤە	گەشەی کردوە	منتعش

دیمــاهــی

چەند تێ بینەك ل دۆر زمانی

١- مە هندە هەڤال ناڤ یێت هەین د هەردوو دیالێکتا دا ژێك جودانە بەلێ رەهێت وان ئێکت وە:

هشك	حشك	ووشك	یابس
هوور	هیر	وورد	ناعم
هێن	هین	فێنك	میرد
هێسا	صانەهی	ئاسان	سهل
کۆر	کۆرە	کوێر	عمیاء
کوور	کبیر	قوول	عمیق
کەڤن	کەڤن	کۆن	قدیم
زەر	زەر	زەرد	أصفر
زرنگ	زرێن	زرینگ	جرس
شرین	شرین	شرین	حلو
سڤك	سووك	سووك	خفیف
صار	صار	سارد	بارد
سخ	زحمەت	سەخت	صعب
ڤالا	نەخاڤی	والا	فارغ
ڤالا	والا	ئاوەلا	فارغ
ئەرزان	کێم بێ دان	هەرزان	رخي
دژوار	خۆش	دژوار	حاد المذاق
طارِی	زلماطە	تاریك	ضلام
تیژ	تیژ	تیژ	حاد
برچی	برس	برس	جوعان
فرەه	پەحن	فراوان	عریض

ژار	بەلنگاز	هەژار	فقير
گەنی	گەنی	گەندە	جيفة
خوەش	خۆش	خۆش	طيب

٢- مە هندە هەڤال ناڤ ییّت هەین ژ لایێ رەهاڤە (جذور) ژێك جودانە وەكی:

رند	جان	جوان	جميل
تژی	پڕ	پر	مملوء
زیخ	زیرەك	ئازا	مجتهد
تەمیز	تازە	پاك	نظيف
گران	بەسەنگ	قورس	ثقيل
مەزن	زەخم	گەورە	كبير
طەنك	رۆنە	تەنگ	خفيف
قالم (ك.ت)	ستیر	ستوور	تخفيف
زەحف	گەلە	زۆر	كثير
قرێژ	فیقا، فیژو فیڤار	چلك	وساخة
هێشین	یێ شین	كەسكە	خضرة
قایم	شدیا	توند	مشدود
قیچك	پیك كرنا قیچ (راست)	راست	قائم
پیچەك	كیمەك	قیچێك	قليل
كێل	راست	قیت	قائم
رژی (ك.ر)	یێ گیان	لاغەر	ضعيف
خورت	زیرەك (كەوا)	چەرب	جريء
چەتن	چەوایە	دژوار	حاد
طەنگ	یێ شدیای	تەسك	ضيق
خورتی	تەعدایی، ب زۆری	زۆری	بقوة
خۆرت	جەحێل	كەنج	شاب

٣- مه هنده هه‌ڤال ناڤه‌ێ چه‌وایی ئانکۆ چۆنی وه‌کو ناڤ ل پشکا ناڤی دا بکار تێت وه‌ك:

پیر	کال	پیر	الشیب
بچووك	زارۆك	بچووك	صغیر
مه‌زن	ب صالدا چۆیی	گه‌وره	کبیر
قرێژ	پیس	چلکن	وساخة
گه‌رم	تهن	گه‌رمك	حرارة
دژوار	دژوار	دژوار	حاد
ده‌لال	تازه	ده‌لال	جمیل
به‌دوو	جوان	جوان	جمیل

٤- گه‌له‌ك جارا ئه‌م دبینن که گه‌له په‌یڤێت ب تیپا ع - ح - ص - د بکار ئینایین گه‌وژی ژ بگه‌ر ڤگی چه‌ندی ئه‌ڤ په‌یڤه د هه‌بوونا کرمانجیا د ناڤ زمانی وان دا ڤی چه‌ندێ مه چ ره‌گه‌زناما زمانگه وانگی یێگت په‌یڤێت زمانی یێت که‌ڤن نینن کا جا ئه‌ڤ په‌یڤه یا کوردیه، عه‌ره‌بیه، فارسیه، گه‌لگه‌ك گگه‌س دێ بێژن په‌یڤا - دین - په‌یڤه‌کا عه‌ره‌بی یه به‌لێکورد بکار دئینن - دین، شێت، ڤێجا بۆ چی ئه‌م نابێژین وان ئه‌ڤه یا ژ کوردیه‌وه‌رگرتی ب رامانا (شێتی خوا، دین) هه‌ر چه‌نده ئه‌ڤ ملله‌ته به‌ری کوردا بخۆ نڤێسین و فه‌رهه‌نگ چێ کرن ئو هاتنه ل قه‌له‌مدانت ژ وان ڤێ چه‌ندێ یا نه‌وییی یه ئه‌م وه‌بیگرین هگه‌ر چگه‌نده یگا وان ژی بیت به‌لێ گوهارتنه‌ك یا ب سه‌رێ وی په‌یڤێ هاتی ئۆ یگا بۆیگه یگا وان وه‌گگی عگه‌ره‌ب دبێژن مستعرب.

٥- هنده جارا ل چێ ناڤێ که‌سی جوودا (ضمیراً لشخص) ت زمانێ کوردیدا ئێك ره‌نگ جگه ئگاڤێ که‌سێ جوودای دیالێکتا کرمانجی خوار وودا نینه بۆ ره‌گه‌زێ نێر ومێ.
- ل دیالێکتا کرماندیا ژوورووودا دۆخی راستنه و خگۆ تێگدا ئگین دێ ئگاڤێ که‌سگێ جگوودا هه‌یگه ئه‌ڤگه دجودایه هنده پگشکێت دیگالێکتێ کرمانجیگا خگواروژی ڤگه‌دگریت بگه‌لێ دزمگانێ وێگژا خگوا رودا ئگه‌ڤ چیاوازیه نینه

کرمانجیا ژوورو	١ ئێبهەر	کرمانجیا خوارو	
راسنه و خو	٢ – کاریَ تێنەپەر (کت)	تاك	ل دەڤەرا
		هەولێر	سلێمانی
کەسی یەکەم	ئەز، من	ئەمن	من
کەسی دوویە	تو، تە	ئەتو	تۆ
کەسی سییَ	ئەو	ئەو	ئەو
	ویَ، بۆ میَ		
	وی، بۆ نێر		
کۆم		کۆ	
کەس	عەولێ	کەیی یەکەمین	
	ئەم، مە	ئێمە	
کەسی دوویی	هوو، هین، وە	ئێوە	
کەسی سییَ	ئووان، وان	ئەوان	
	ئەڤهە	ئەمە	
	هنگۆ	ئەنگو	
	هەوە	ئێوە	
	وان، ئەوان	ئەوانە	

٦– مە هندە جھ ناڤێ نیشادانی، ئیشارەت، ییێت هەین ئەوژی بۆ دیر و نێزیك بکار تێین.

١ – جهە ناڤێ نیشادانیَ ییێت نێزیك"

کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خوارو	
ئەڤان	ئەمانە	ئەوانە
ئەڤ	ئەم	
ئەڤە	ئەمە	ئەوە
ئەڤەتاهە	ئەوەتا	ئەوەتی
ئەڤاهەنێ	ئەوەتی	ئەوەتانی

٢- جه ناڤي نیشادانێ یێت دوور

کرمانجیا ژوورو		کرمانجیا خواروو	
بۆ نیر	ئەوێ هە	ئەو	
	ئەوێ هەنی، بۆ دوویر	ئەوێ هێ	بو دوور
	ئەوی	ئەوەتێ هێ	
بو مێ	ئەواهە		
	ئەوا هەنێ		
	ئەوا هێ		

٧- کارێ کریارا دیماهی هاتیه ب (بن) دەمەکی ل ڤان ناڤا ژێ چێ دبیت کۆ دەنگێ پیتگسێن دیگاهی ب بزویە ل تگەنجاما چگوونە سگەری (یگن) بگۆ سگەرڤکان رەنگێگت ناڤگا دەنگگە بزوێنگە ب بگرزۆ کگە د گۆهۆڕیت ئەم دیاردە ب کرمانجی ژووروو ب تایبەتی.

دیاردە	ظاهرة
بزەوێن	حرف حركية، حرف العلة
بزرۆکە	حرف علة (نادیار)

ل فۆنێمی دا هەیە بەلێ ب نڤێسین دا دیار نینە بەلێ ب ئەلف بالاتینی یا دیارە ئەوەی ئەلف با عغەرەبی یە کۆ دیار نابیت.

کار	فعل، فەرمان
کریار	کردار، فعل
کریارکەر	بکەر، فاعل

کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خواروو
خەبتین	خەبات
شەوێن	شەوا، سووتاین
لە پتین	لپات
پەلخین	پەلاخ
لەوتین	لەوات، پیس بوون

٨- مه هنده پێنش گرێیێت هێن د چێنه سێر گێارا لێ چێه‌ندن ێارێ دارژاو زێ چێن دبیێت گێژ رامانه‌كادى ب دەست بدەت لو مگه گه‌لگه‌ك پێنش گرێیێت هه‌یگه‌ین (ژێ) كرمانجیگا سگه‌رى (لێ) بگو كرمانجیا خواروو.

كرمانجیا ژوورو	كرمانجیا خواروو
ژێ پرسیى — هه‌وه ژێ پرسین كا چ دكه‌ن	لێ پرسین
ژێ كه‌تن — تو دزانی هه‌رمیك ژێ كه‌تن	لێ كه‌وتن
ژێ دەركه‌تن — من دیتن كۆژێ دەركه‌تن	لێ دەركه‌وتن
ژێ ستاندن — پاره بخورتێ ژێ ستاندن	لێ ستاندن
ژێ دەرخستن — ته دیتن دەمێ من ژێ دەرخستن	لێ دەرخستن
ژێ كرن — من ییێت ژێ كرین	لێ كردن
ژێ برن — پاره ژێ برن	لێ بردنه‌وه
ژێ وەرگرتن — پاره ژێ وەرگرتن	لێ وەرگرتن
ژێ كێم كرن — هزار دینار ژێ كێم كرن	لێ دوور كه‌وتن، لێ كه‌م كردن
ژێ پرس كرن — مه چ ژێ پرسی نه كریه	لێ پرسی كردن

٩- مه هنده پێش گرێیێت هه‌ین پشك دارێێ دكه‌ن ل هگه‌ردوو دیالێكتگادا د چێنه سگه‌ر كریگارا شگتی (تێ).

كرمانجیا ژوورو	كرمانجیا خواروو
تێ كه‌تن	تێ كه‌وتن
تێ كرن	تێ كردن
تێ مان	تێ مان
تێ دان	تێ دان
تێ ئێخستن	تێ خست
تێ گه‌هشتن	تێ گه‌یشتن
تێ فكرین	تێ فكرین

١٠- مه هنده ئامراز ژی پێت هەبن شعی:

نو دبنه ئامرازی پەیوەندی کار درستادا

کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خواروو
ل	لە
ژ	لە
د	بە، وە
ب، وە	بە، وە
با	

١١- مه هنده ئامرازێت دی ژی پێت هەین د بێژنێ ئامرازێت پەی وەست.

کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خواروو
وو	وو، وە
ژی	ش، یش
ژی.. ژی	شی، ش، یش، ش
هم همم	همم
هن هن	همم.. همم
همم... همم	
نە....نە	نە... نە

١٢- مه هنده ئامرازێت دی ژی پێت هەین ئەوژی دبێژنێ ئامرازێت گەهاندنێ، کە یەنەر، ی کات

کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خواروو
لکو، کۆ	کە، کەی
وەکو، وەکی	وەکو
پاش، دێ، کو	پاش، ئەوە، کە
هەتا، تا	هەتا، هەتاکو، تا
داکۆ	تاکو

– پەیڤێت زمانێ کوردی ل دیف ئەلف با یا عەرەبی (٣٧) پەیڤن ئەو ژی ئەڤەنە

ئا، ئە، ئو، ئوو، ئۆ، ئێ، ئیی، نگی، ب، پ، ج، چ، ح، خ، ء، ر، ڕ، ز، ژ، س، ش، ع، غ، ف، ڤ، ق، ك، گ، ل، ڵ، م، ن، و، ه، ی.

– هندە پیت مەیێت هەین ئەوژی دەنگ دادن، وەکی، الحروف الحركیە ئەوژی ئەڤەنە:

ئا ئە ئو ئوو ئۆ ئی ئیی ئتی

e i i o u u e a

e i i o u u e a

– ئەو پەیڤێت دژی یێت زمانی یێت بێ دەنگێ (الحروف الصحیح)

ر ز ژ ب

B J Z R

ح غ س ش

S S X X

ف ڤ ق ك گ

G k Q V F

ه پ ح ن م

M N H P H

– مە هندە پێش گر یێت هەین دچنە سەر کریارا ئەگەر ئەو کار یێ سادە بیت دێ هێتە گوهگارتن دێ بیتە یێ دارژار یا چێ کری، ئۆ رامانا وی ژی تێتە گوهارت وەك:

کرمانجیا ژوورو		کرمانجیا خواروو
سەر	سەر کەفت، سەرکەت	سەرکەوت
دەر	دەرکەفت، دەرکەت	دەرکەوت
بەر	بەرکەفت، بەرکەت	بەر کەوت
ژی	ژێ کەڤن، ژێ کەت	لێ کەوت
هەل	هەل کەڤن، هەل کەت	هەڵ کەوت
پێ	پێ کەفت، پێ کەت	پێ کەوت
ڤە	ڤەکەڤت، ڤەکەت	کەوتەوە، (ڤە، وە)

تێبینی: بۆ پێش گرا (ڤە) د گرمانجیا ژووروودا (ڤە) دبیتە پێش گر دەمێ ئەم وێ پەیڤێ دکەینە کرانجیا خواروو ئەو پێش گر دبیتە پاش گر وەك، ڤەر، گرتەوە، ڤەر، کردەوە، ەوە، دبنە پاشکر

ڤەدا وەدا داوە ڤەگر ڤەکر

ڤەما وەما ماوە

ڤەئێخست وەخستەو خستەوە

٢- هەکە (ڤە) دەمێ ب دیماهیا کاری ڤە نێت لڤێرە ژ بۆ مەراما دووبارە کرنا کار ددەت وەکی

کرەڤە

هاتەڤە

ئیناڤە

- هەو وەصا مە پاشگر ژی یێت هگەیین دچگنە سگەر کریگارا لێکگدانا وێ د کوهۆرێگت ژ دەمگەکی بگۆ دەمەکێ دی دەمی ئەم (اند) دا نینە سەرکریارێت تێنە پەر دبیتە کریارێت تێتپەر، شێ.

چوو چوواند

شێوە شێواند

ودستا ودستاند

مر — مر مراند

- هەر وەصا مە پاشگریێت هەین بۆ بەردەوامی یا کریارا

گرت گرتەڤە گرتەوە

کر کرەڤە کردەوە

بر برەڤە بردەوە

کوشن کوشتەڤە کوشتەوە

- وەکی دەستورەکێ ئەم دشێین بکار بینین کریارا دگوهۆرین ژ بۆریا سادە بۆ بۆریێ بەردەوامی وەتگی (د) دێ چیتە سەرکریارێت بۆری یێت سادە دێ بیتە یێ بەردەوام بگەلکی د کرمانجیگا خگواروودا (دە) دێ هێتە ب کار هینان وەك.

کرمانجیا ژوورو	کرمانجیا خواروو
گرت، دگرت	گرت، دەگرت
کر، دکر	کرد، دەکرد
کێلا، دکێلا	کێلا، دەکێلا
فرۆشت، دفرۆشت	فرۆشت، دەفرۆشت

کوشت، دکۆشت	کوشت، دەکوشت
مر، دمر	مرد، دەمرد
خوار، دخوار	خوارد، دەخوارد
چاند، دچاند	چاند، دەچاند

- **چەند تێبینەك ل سەر دیالێكتا كرمانجیا ژوورو،** (پەیڤێت كرمانجیگا ژووری) هگەر چگەندە دەمێ من پەیڤ رێك ئێخستن من ئەڤ دیاردە یە یادەست نیشان كری.

١- دەمێ پەیڤا، (سی) دبیتە، (ص) ئەڤ گوهارتنە چێ دبیت دەمگێ ل دیگف پگەیڤا (سگی) پیتگە بگزوێن بهێت وی‌دەمی دا ئەڤ پەیڤگە د ڤگزنیمی دا دبیگە (ص) تگز دێ هێتگە خوانگدن ب (ص) وەكگی بگز تگەڤ دەنگەژێ تیت

سال، صالّ

سافار، صاڤار

سافا، صاڤا

سۆبە، صۆبە

سلاڤ، صلاڤ

سە، صە

سۆر، صۆر

٢- دەمێ پەیڤا سی دبیتە ص هەكە هات دیڤرا پگەیزا (ت) یێگت وی دەمگی تگەڤ پەیڤگە ژی دێ هێتگە شداندن و دی هێتە گوهارتن دێ دەگی (ط) ژی هێت، وەكی، هەكە پەیڤا بزوێن بەری تگان پگێش دێ ئەڤ گوهارتنە چێ بیت.

سۆت، صۆط

سەتل، صەطل

سەتمە، صەطمە

سۆتل، صۆطل

٣- دوێ پەیڤا (س) دیڤدا پەیڤا (ی) بهێت هەر چەندە (ی) بیتە بزوەێنگە بگەلێ (س) ناهێنتگە گوهگارتن هەر خۆنیمێ (س) ب (س) دێ هێتە خواندن بلی دەنگی.

سیر، سیر

سیبەر، سیبەر

سیلاڤ، سیلاڤ

سیداڤك، سیتاڤك

سیهـ، سیهـ

سیك، بازار

بازێر، سوق

فلە سوق، هەرە

٤- دەمێ پەیڤتا (ێ) دیف پەیڤا (س) بهێت ئەوژی هگەروەکی (ی) خگۆ نیمگی (س) ناهێگە گوهگارتن وەکی ئەم دزانین (ێ) پیتە بزوێنە وەکز

سێڤ

سێنیك

سێلك

سێ

تێبینی ل سەر پەیزا (س – ص):

من گەلەك جارا پەیزا (س) هەر ب (س) دنڤیسی هەکە مە گول دەنگێ (ص) ژی ببایە بەلێ تگەڤ فۆنیمە داهێتە بهیستن مە نەت نڤیسی ئو من ڤیا پەیڤا (ص) ل گەل (س) بنڤێسم هەر چەندە هگەر تگەوە بەیف ژی من یا ب (س) نڤیسی ئەڤە ژ ناگۆهۆرین بگەلێ مگن ب چگاك زانگی تگەز ڤگان پگەیڤا ب جگودا بنڤێسم بو وێ گوهارتنێ تێدا دیار بکەم چونکی د دیالێکتا کرمانجیا بادینان ئەڤ دەنگە گەلەك دێ هێتە بهیستن ئر دا براییت کرمانجێت خارێ ئەوژی شارەزایی ڤێ پەیڤێ بن دەمێ ڤێ پەیڤێ ب (س) دخونین نە ب (ص) مرۆڤ هەست دکەت کۆ ئەڤ مرۆڤە نەیێ شەهرەزایە دڤێ دیالێکێدا, بەلێ هەگگە ب خوانگدبا ب (ص) ئەڤەمرۆڤ چ جیاوازیێ ناکەت ڤێ چەندێ بۆچی ئەم پەیڤا (ص) ژی ناکەینەد ناڤ ئەلف با خۆدا چوونگی ئەڤ فۆنیمە یات دیالێکتا کرمانجیا دەڤەرا بادینان دا یا هەی ئوزمانی ئاخڤتنی یە وتێتە ب گگار ئینان دا ئەلف با مەژی یا پێش کەڤتی بیت هەکە ییت ئەم بەرێ خۆ بدەینە ئەلف با عەرەبی بگەرێ دەهـ پازدە صالێت بەرێ نۆکە ئەم دێ بینن پەیڤا (گ) وان نینە ئو پەیڤا (چ) نینە (گ) داخو ینن ب (ك) ڤگان

(چ) دا ب (ج) خوینن بەلێ نۆکە ئەم یێت بهێن واێ پەیڤا (گ، چ، ڵا) یا زێندە کریە د گەلەک ڤا خۆزدا ئەڤە ژی رەنگەکێ بێش ئێخستنێ یە.

بۆچی هەمی تشت بۆ خەلکی عەدەتن بەلێ بۆ مللەتێ کوردت قوبحەتە؟!! ئەم هەمی دزانگین (س) ژی شتی پەیڤا (ن، ۆ، ل،...) ئۆ (ص) ژی ئێکە ژ ڤان ئەلف بابێی ئەو هگەمی گەلەک ڤا عگەرەبی تگە مگا عەرەبا ژی ژ فرسا یێن وەرگرتی بۆ چی دێ (س) نڤێسین (ص) نا نڤێسین.!!! ئەڤ گەلە بباشی دزانم کگۆ ئەڤ پەیڤە ژی بهێتە نڤێسین دزمانی دا شینا (SS) ب لاتینی بنڤێسین ئو سووپاشسیا هەموو لایانا دکەم.

٥- هەروەها پەیڤا (ت) ژی هندە گوهگارتن ب سگەر تێگت تگەوژی دەمگی ل دیگف پگەیڤا (ت) پیتێگت بزوێن بهێن ئان ژی پیتەکا دەنگ دار بهێت (أ- ه) دخوینن ب

تاوەس ، طاوص

تاری، طاری

تەنگی، طەنگی

تەنگا، طەنگا

تەنیر، طەنیر

تەڤر، طەڤر

- گەلە پەیڤێت دژی مە یێت هەین بەلێ مە ل دیف لیستا وێ یێت دەست نیشان کرین بەری نۆکە.

٦- هەوەها هەکە هگات لگدیف پگەیڤا (ت) پگەیڤا (ۆ، ه) هگات ڤگێ خالگەتی ژی ئەڤگە پەیڤگە دێ هێتگە گوهارتن فۆنێمی (ت) دێ هێتە خواندن ب خۆنێمی (ط) وەکی دخوینن ب.

تۆپ، طۆپ

تۆڤ، طوڤ، د، با

تۆتەبەر، طوطەبەر

تۆلاز، طولاز

- بەلێ هندە جارا هندە پەیڤ یێت هەین ناهێنە گوهارتن ئەو دزڤرتە سەر رەسەنێ ڤان پەیڤا کۆمە یێت کرمانجیا ژووروونە بەلکی یێت هاتینە وەرگرتن وەك تیتتە خواند ب

تۆر، تۆر

تۆرەڤان، تۆرەڤان

تۆلەبەند، تۆلەبەند

٧- هەروەصا دەنگێ پەیڤا (ت) ناهێتە گوهارتن ددەمێ پەیڤا (و) بهێت ل دیفدا هەروەکی خۆ دمیگنین، شتی خاندنا وێ.
تو، تو، أنت
توراق، توراق، کثیر الحموضة
توتی، توتی، اسم لطیر
- هەوەسا دەڤی ددیف پەیڤا ت (ە) نەییت وی دەمی ژی ئەم گوهارتنی ژێ نابینن وەك:
تە، تۆ، أنت
تەڤن، حیات، چنین
تەقن، قور، طین
تەناهی، ئارامی، الهدوء
تەن، جسم
٨- گەلەك چارا دەمی پەیڤا (ڤ) ل دیف پەیزا (ت) بهێت دێ بینن ئەڤ پەیڤگە دێ هێتگە گوهگارتن دێ دەدنگی (ط) ژێ هێت بەلێ ئەڤە نەل هەمی دیاکێتی دا چێ دبیت بێژیت وەکی دەستورە کر بیت.
تڤر (د)، طڤر، فجل
تەڤر، طەڤرك/ آلە حمل
- بەلێ ل دەڤەرا زاخۆ وێڤە دبێژنی (طڤر) ئەم نەشێین ئەڤێ پگەیڤێ بگۆ هگەمی دەڤگەرا بادینگان داگێین چوونکی دیرێنە ئەڤ دەنگ ژ کرمانجیا سەری هاتیتە د زمانی دا ئان ژی ئەم دشێن بێژن ئەڤگە ژ برگگەیی دیار دبیت کۆ بیتە نە بزوێن یا ل گەل وە (ا) بایزۆکەیە.

تێبینی ل دۆر پەیڤا (ت):

ل دۆر پەیزا (ت) دەمێ تێتە خواندن ب (ط) ئەڤ فۆنێمە تێنە ب کار ئینان.

گەلە جارا دەنگی (ت) ب قەلەوی تێت ئەو ژی ژ بەر ئەگەرا هاتنگا ڤگێ پگەیڤێ ل ئگاڤ بگەرا دو پەیڤێت بزوێن ئان ژی ب دیف پەیڤەکا بزوێن یا هاتی ئەڤ فونێمگە دێ هێتگە شگدیان دی دەنگێ (ط) ژێ هێت بەلێ مە گەلە دەست نڤیسینێت کوردی یێت هەین پەیڤا (ت) یا هەی ئۆ ب ڤێ پگەیڤێ تێنگە خواندن ژ بەر وێ ئەگەرێ دا نەرێت پەیڤێت کوردی ژ کرمانجیا خوارروودا نە ئەڤ دەنگە گەلگەك کێمگە د دیالێکتا کرمانجیا خوا روودا بەلێ ب کرمانجیا سەروو گەلەك پەیڤ مە یێت هەین ئگۆ ل گگەل هگەمی

پێت دەنگ دارتێت نۆ ل گەل پێتێت بزوین ئیچن لز لێك سەر لەڤ پەیڤە ئێمە گوهارتن هەر چگەندە مگە هندە پەیڤ یێت دەست نیشان کرین بەلی نەڤە وە نا گەهیت بەس پەیڤێت مە لەڤەئمە، نەخێر مە گەلە پەیڤە یێت هەین نو ئەڤ ڤۆنیمە ژی دچیت نو ئەم دزانین (ت، ط) هەر دوو ژ ئەلف بایێگت عگەرەبی ئگە ڤێجا بۆچی ئەڤ پیتە ژی نەهێتە زمانی مەدا ژ بەر ڤێ ئەگەرێ گەلەك برایێت مە یێت کرمانجێت خواروو دەمێ فێری کرمانجیا سەروو ئان ژی بابەتەکی کرمانجی خواروو بخینن دێ پگەیڤا دەنگێ (ط) ژێ یێگت دی ب (ت) خوینن ژ بەر ڤێ چەندێ ئەڤ گوهارتنە ژ بەر یا گرانە ب رایا من ئگەوە ئگەم پگەیڤا (ط) ژی بکار بینن و پێ بنڤێسین دیالێکتا بادینان دا یا هەی ئو تڤیا ئەم د زمانێ خۆ بێژین دا چگونکی ئگەو ژی ئەلف بایا عەرەبی یە تڤیا ئەم کارەکی بکەین دا خەلکێ بیانی ژی بشێن پەیڤێت زمانی مە ب تەمامگەتی بخونت ئان ژی دەستورەکی بۆ دانین.

هەر چەندە ئەم ڤێ گوهارتنێ دگەلەك زمانێت ئاری و ئیرانی دا دبیگنن وەك فارسگی دەمگی ئگەن (أول – أڤل، ئەڤەل) ئان ژی آغا، ئاغا، آقا، ئاقا، ئەڤگە ژ زیگان نینگە ئگەم ب تگەمانی زمگانێ خگۆ فێگری خەلکی بکەین.

٩– ل هندە دەڤەرا ژی پەیڤا (خ) دبیتە (غ) وەکی.

(د) بەخدێ، بەغدێ

(ئا) بەخکێ، یەغدێ

ئەڤ گوهارتنە ل دەڤەرا مزیریا یا گەلەکە.

١٠– گەلەك جارا دەمێ پەیڤا (د) دیڤدا پەیڤا (ر) بهێت ئەڤە ئێك سەر ئەڤە دەنگە دێ ڤەلگەویب وەك (ڕ)

جریا، دڕیا

دردریك، دڕدڕیك

١١– هەوەصا هەکە پگەیڤا (ر) ل دیڤگرا پیتێگت بگزوین هگات ئەڤگە ئگەڤ پەیڤگە ژی دێ هێنگە شگداندن (ڤەلەویت) دەنگێ ربۆ ڕوەکی.

راست، ڕاست Rast

رەه، ڕەه Reh

رشك، ڕشك Risik

رێتن، ڕێتن Retn

ریه، ریه، Rih

١٢- هەروەصا پەیڤا (ز) ئەگەر پەیڤێت بزوێن بهێت ئەڤ پەیڤە ژی دێ دجهێ خۆدا قەلگەوبیت تگانگو دێ شدیێت دەنگێ دوو (زز) ژێ هێن دێ بیتە (ط) ئان ژی بێژین د قەلەوبیت وەکی.

زاد، ززادد، ZZAd، لڤیرە (ز) دێ بهێزبین (د) بێ هێزبیت.

زۆڤ، ززۆڤ، zziv

زاڤا، ززاڤا، zzava

زاند، ززاندك، zzandik

زایت، ززابط، zzabtt

زەبەشی، ززەبەشی، zzebes

زرتنا، ززرنا، zzrna

زر

- بەلێ هندە پەیڤێت بزوێن ئەڤێ پەیڤێ قەلەو ناکەن شتی.

زەر

زەڤی

زر

- ئەو پەیڤێت (ز) قەلەو دکەن ئەڤەنە.

أ، ر، ە، ۆ، ڤ

١٣- کەلە چارا پێشکرا (وە) دبیتە (ڤە) وەك

وەکە	وەکر	وەتا
ڤەکە	ڤەکر	ڤەنا

١٤- هەروەصا خونێمی (و) دبیتە (ڤ) وەکی

ك. خوارو	ك. زووروو
هاوین	هاڤین
ئاك، وەخۆوە	ڤەخۆڤە
ئان، وەکر	ڤەکر
ئاك، ودنا	ڤەنا

١٥ مه گەلەك پێش گر یێن هەین وەكی.

دەر	دەركەڤن	دەركر
سەر	سەركەڤت	سەربەست
ژێ	ژێ كەڤت	ژێ ڤەبۆ
ڤە	ڤەكەت	ڤەشارت
دل	دل كەڤت	دلدار

١٦- گەلەك جارا ئەم دبینن پاشكرا(ۆك) ب گەلەك پەیڤا دا ئەڤ نیشانەیە بۆ بچیك كرنا ناڤا وەك.

پەپ	پەپۆك	pepok
كچك	كچكۆك	kckok
فەرهەنگ	ڤەرهەنگۆگ	ferhengok
خشك	خشكۆك	xskok

١٧- گەلەك جارا ئەم پەیڤا ئان ژی بێژین پاشگرا (یشك) ئەوژی بۆ بچیك كرنا ناڤینە، ودك.

پەپ	پەپیشك	عەبد	عەبدیشك
كەنی	كەنیشك		

١٨- گەلەك جارا ژی پاشگرا (ك) ئەوژی ناڤا بچیك دكەت وەكی.

بچیك	bcik	صغیر
چیچك	cicik	عصفوره
خانیك	xanik	البیت
كەركیك	kerkiik	كركوك

١٩- هندە جارا ژی ئەم پاشگرا (ك) دێ دانین ب نیشانا پێ ناسینێ وەك (ە كە) ل كرمانجیگا خگوارو و (ال) ل زمانێ عەرەبی دا (ك) ژی ب كرمانجیا ژوورو وەك.

پەنجەر	پەنجەرك	پەنجەرەكە	الشباك
دیوار	دیوارك	دیوارەكە	الحائط
كوڕ	كوڕك	كوردكە	الولد
زارۆ	زارۆك	زارۆكەكە	الطفل

٢٠- ل گەلەك جهادا پەیڤا (ع، ح) یا دانای کۆ د زمانێ مە یێ کوردی دا نەبیت بەلێ ئەم ڤێ گگۆ ب نەویی ددانم بۆ دەڤەرا بادینان چونکی خەلکێ دەڤەریچ ب جوانی ڤێ پەیڤێ دبێژن وەکی، ب، ح، ر... هەکە ل دەڤەرەکا دی وەبیت بەلێ ل دەڤەرا بادینان وە نینە (ع) هەر (عیێ یە).

عەرد، د.، عەدر، ح

عەگید

عەداڤ

عەسمان

عەور

عرعر

عیرك

عەینە

٢١- ب شێوەکا گشتی ل دەڤەرا بادینا پەیڤا (ئا) یا لاوازە و ئۆ یا کێمە هەر چەند ل کرمانجیا خگوار ب تایبەت ل دەڤەرا سلێنانی چ (ع) دبیتە (ئا) ئۆ چ (دە) دبیتە (ئە) بەلی ئەڤ ل دەڤەرا مگە بادینگان نگەا گوهارتنە چێ نابت د زمانی دا.

سەرکانیك، سەرچاوە بۆ بهێزکرنێ

١- فەرهەنگا چەگەرخوین، خوێندەوە.
٢- فەرهەنگا خال بەرگێ ئێکی، مەحەمەدی خالْ.
٣- فەرهەنگا مەهاباد، گیوموکریانی.
٤- فەرهەنگا زانست وزانیاری.
٥- فەرهەنگا ئەشتێرە گەشی، فاضل نظام الدین.
٦- فەرهەنگا هەنبانە بۆرە، هەژار.
٧- فەرهەنگۆکێت پەرتووکێت پەروەردە.
٨- گۆڤاری کۆڕی زانیاری.
٩- گوڤاری گەلاوێژ، چەند بەرگێك.
١٠- گۆڤاری بەیان، چەند ژمارەیەك.
١١- گۆڤاری رەوشەنبیری.
١٢- پەرتوکی، کۆمەلە تێکستی فۆلکلوری کورد، قەناتی کوردۆ.
١٣- کۆمەلْ خۆی دەمی د ئاخفتن.
١٤- رێزمانی کوردی، ك. ك. کوردۆ بیێف.
١٥- فەرهەنگا گیانی مرۆڤ، عزیز رەشید ئاکرەیی.
١٦- فەرهەنگا خەرمان، حەمە ساڵح فەرهادی.

تێبینی

١- ل گەلەل جهادا کە پەیڤا (ك.ر) ل بەر دەمێ پەیڤێ یا نڤیسی ئەڤە دا خاندەڤان بزانن ئەڤ پەیڤگە یا ژ کرمانجیا ژۆری (باکور) کوردستانا روسیا وەرگرتی.

٢- هەروەسا ل بەر دەڤی گەلەك پەیڤا مگە (ك، ت) ئەڤگە ژی ماتگاوێ دگەهینیت کۆمگە ژ کوردسگ تورکیا یا وەرگرتی.

٣- هەروەسا ل بەر دەڤی هندە پەیڤا ژی (ك.س) ئەڤە ژی بۆ مە دیار دکەت کو ژ کوردسگتانا سگوریێ یا وەرگرتی.

٤- ئو هندجە پەیف ژی ییێت کورتی کریێت نڤیسین.

ف، فارس

ه، ك، هەولێر

س، ك. سلێمانی

ك.ر، کوردیا رۆسی

Z، ز، دڤەرا زاخۆ

ئا، دەڤەرا ئامێدی

د، دهۆك

ع، عربی

ب، بیانی

رستە (گ)

هگ / پارچە هۆانێت هۆزان ڤانێت دەڤەرێ.

(گ) کۆتێت مەزن ژ دەڤەرێ

ك، س، کوردی سوریا.

ش، دەڤەرا شینگار

ئاك، دەڤەرا ئاکرێ.

دیماهیك

هندی ئەم بێژین دیماهیك بەلێ پەیڤ وەكی طاڤێت بارانێت بهارێ نە دەمێ دبێژین ئەڤگە هنگدە هاڤینە بەلێ تە هند دیت عەورەك هات و بارانێ لمن گیا شین دبینە ڤێ چەندی من گۆت دیماهیك بەلێ تە هند دیت چەند پەیڤ و هزر بۆ من هاتن ئەوژی یێت دیماهیا پەراوێزا من.

٢٦- دەر، پەیڤە دكەیڤنە دەست پێكا

دەر	بەرێ بچینە ژۆر دەرگەهـ	پشەوە ژوور دەرگا	باب
دەرئێخستن	ژ ئازا یی كرەدەر	دەركر	طرد
دەربەردا	هێلانا دەرگەهـ	بەچێ هێشتنی دەركا	ترك الباب
دەرپیڤا	دەرگەهـ كێشان	پیوانی دەرگا	قیاس الباب
دەربەردا	رێ داینی	رێ دەرگادرا	اخلاء السبیل
دەركەت	جۆ ژ دەرڤە	چووە دەروە	خرج
دەرگرت	دەرگەهـ داخست	دەرگا داخست	سدة الباب
دەرڤەكر	دەرگەهـ ئێخست سەر پشت	دەرگا كردەوە	فتح الباب
دەرێگەلی	پێشیا چۆنە دگەلی دا	دەرگای گەلی	باب الوادي

داكۆ، ئەم دشێن ل گەل هەمی كارا ب كاربهنن

داكو	حەتا	حەتا كو، تا	إلى أن
داكو بێژم	نێزیك بووبیە یڤنم	خەریك بوو	على الوشك
داكۆ بكەم	دا ب جهـ بینم	تا بەچێ بیم	حتى أعمل
داكۆ بنیاسم	ژ ئەكەرا پێ زانینێ ل سەر	تاوە كو بناسم	حتى اتعرف
داكۆ بنخێڤم	حەتا سەردا دادەم	تاوەكو دا پۆشم	حتى اغطي
دل بكەنیت	تا بشكورێت	تاوە كو پێ بكەنێ	حتى يضحك
داكۆ ڤەشێرین	دا بەرهەڤ كەین، دا بن ئاخ كەین	تاوە كو بنێژێ	حتى يدقن
داكو ڤەكەت	تا پێ ڤە بكەت	تا وەكو بكاتەوە	حتى يفتح

داكو ڤەبيت	تاوه ببيتەڤە	تا وەكو بكريتەوە	حتى يفتح
داكۆ ڤەگريت	تا ژێ بيچيتێ	تا وەكو بگريتەوە	حتى يصدي
داكو ڤەنيت	تا رونيتە سەر	تاوه كركركاتەوه	حتى يفقر
داكو پازدەت	تا دەربازبيت	تاوه بپەريتەوه	حتى يقضى
داكو پارزنيت	تا ژ تشتى پيس تا زەكە	تاوه كو بپالێورێ	حتى يصفر
داكو پاڤژكەت	تا تازە كەت	تاوه كوپا كا	حتى ينظف
داكو زارڤەكەت	تا زارڤەكەت، شتى بكەت	تاوه كولا سايى بكا	حتى يقلد
داكو زانابيت	تا پێ زانين هەبن	تاوه كو بزانێت	حتى يعلم
داكو زێدەبيت	تا ژێ هەبت	تاوه كوزيادين	حتى يزداد
دوو قۆر	دوورەنگ	دوو چوره	صنفان
دۆداتكا ماستى	مەشكا ماستى لێ دكەن	مەشكەى ماست	قربة لبن
دۆقچك	دارەكێ چێكريە بۆ هيركرنا گۆشتى	قيمه چيش	تختة قيمة
د بەرا دچنى	ل گەل دا هيردر	لە گەلى ووردە كر	كان يثرم مع
دبەرا دچى	ل بەرا ڤەدچى	لە پێش دا دەچوو	كان يذهب أمام
د بەرا چوو	ل دەف بەزى	بەلاى داتێ پەرى	عبر عند
د بەرا چێ كر	ل گەل دا كاردكر	لە گەلى دا چاك دەكر	يعمل مع
دبەر تازەكر	ل گەل كارەكێ دى جوان دكر، ياڤژدكر	لە كەلێ دا جوان دەكر	يتجمل مع
دبەرا خاند	ل گەل دا خواند	لە گەلى دەخوێند	يقراء مع
د بەرا دخەوچوو	ل گەل دا دتڤست	لە گەلى دا دەنووسى	يكتب مع
د بەرا خەملاند	ل گەل دا جوان دكر	لە گەلى دا دەرازاندەوه	يتحمل مع
د بەرا خپاند	ل گەل دا سەردا دبير	لە گەلى هل دەخەلەتاند	
د بەرا دگرى	ل گەل دا دكرە گرى	لە گەل دا دەگريا	كان يبكي معاً
د بەرا دگڤاشت	ل گەل دا شداندە سەرك	لە گەلى دەگوشتى	كان يعصر مع
د بەرچا ڤەدخار	ل گەل دا ڤەدقورچاند	لە كەلى دەخواردەوه	كان يشرب مع

د بەرا ڤەدکر	ل گەل دا کرەڤە	ل گەلی دا دەکردەوە	كان يفتح مع
د بەرچا ڤەدمالی	ل گەل دا د پەرخاند	لە کەلی دا دەشێلا	كان يدلك
د بەرا ڤەشارت	ل گەل دا بەرچاڤ بەرزەدکر	لە گەلی دا دەشاردەوە	كان يخبئ مع
د بەرا نڤیسی	ل گەل دا دنڤیسی	لە گەلی دا د نووسی	كان يكتب مع
د بەردا د هژاند	ل گەل دا لڤاند	لە کەلی دا دەی هەژاند	كان يحرك
د بەرا وەرگێرا	ل کەل دا د قولپاند	لە گەلی دا وەردەگرا	كا يقلب مع
د بەرا دگێرا	ل گەل دا پلاڤ دکر	لە گەلی دا دەگێرا	كان ينشر مع
نەعیم	ناڤ چاڤی، خۆ دیارکرن	شێوەی خۆی دیار کردن	اظهار نفسه
نەعیم خۆشۆ	روی خۆشی	روو خوشی	وجه طيب
نەعیم نەخوشی	رودنە خۆش	روونا خوشی	وجه غير طيب
نەعیم شۆر	روو شۆر	لموز شۆر	وجه عبوس
تیخ تیخ	تەبەق تەبەق	قات قات	قاط قاط
تیخ	تەبەق	رویەکێ طەنگ	قاط
تیخێ ئاڤێ	رووبەکێ ئاخا طەنکی	قاتی خۆل	قاطع تربة
تیخێ بەفرێ	روویەکێ بەفرا سڤك هێش عەردی رەش تێ دیار دکەنت	قاتی بەفر	قاطع الثلج
تیخێ جەمەدێ	روویەکێ جەمەدا طەنگ کوردی کریە	قاتی سەهۆل	قاطع ثلج المنجمد
تیخی چەرمی	روویەکی چەرمی	قاتێ پێست	قاطع الجلد
تیخێ داری	پرتەك ژ تخافتیا دارێ	قاتێ دار لە رووداپۆشراوی	طبقة من الخشب
تیخێ دوهنی	روویەکی رووینی	قاتی لە رۆن	طبقة الدهن
تیخێ تەڤنی	روویەکی چێ کرنا مەحفیرا	قاتی لە چنینی	طبقة من النسيج

تیخێ تەڤنی	روویەکی هەڕیێ	قاتی لەقوور	طبقة الطينية
تیخێ رووینی عەری	ووریەکی طەنکی عەردی	قاتی لە رووی ئەرز	طبقة من سطح الارض
تیخێ شەمایی	روویەکێ دۆهنی شەمایی	قاتی لەشەمی	طبقة من الشمع
تیخێ عەردی	رووژ عەردی	قاتی لە ئەرز	طبقة من الارض
تیخێ عەوری	روویەکی طەنك ژ عەوی	قاتی لە هەور تەنك	طبقة من السحاب
تێخێ گۆشتی	روویەکی گۆشتی نەرمە	قاتی لە گۆشت	طبقة اللحم
تێخێ بەزی	روویەکی دۆهنی گیان بەری	قاتی چەوری	طبقة الشحم
کووز	کۆمەکا تشتی گرێ دای		حزمة
گوزێ بادەکا	کۆمەکا بادەکا		بند من مواد المجففة
گورزێ بەندکا	کۆمەکا بەنکێت پێکڤە	کۆمەلە بەنە	حزمة من الخيط
گورزی دارا	کۆمەکا دارێت بن کەفش	کۆمەلە داری بەستراو	حزمة خشب
گورزی ریسیا	کۆمەکا گیایێ هشك	کۆمەلە گیای ووشك	حزمة من حشيش يابس
گوۆزێ گیای	گۆمەکا گیای	کۆمەلەی گیای	حزمة محشيس أخضر
گورزی وەریسا	کۆمەکا وەریسا	کۆمەلە گورس	حزمة الحبل
کولی مازی	ئەڤە کولیەکێ مەزنە دەمێ مازیا گەلەك بن ئەڤە کولیەتێت	کولۆی گەورەیە	جرادة كبيرة الحجم

دێ هێت ئەڤە پەیڤە تیشتە ب کارئینان ل گەل کارێت ئو بۆ ئایندە رووی دانێت سروشتی تێدا بن هەروەصا بۆ کاری نەبووی ئو نابت.

دێ هێتە بڕین	دێ ڤەدکەن	دە بڕین	سيقطع

دێ هێته پارزنین کرن	دێ تازه کەن	دە پالیوریت	یصفی
دێ هێته چاندن	دێ بەرهەڤ کەن دا بژیتەڤە	دەروێنن	یزرع
دێ هێته چنین	دێ بەرهەڤ کەن دا ژێ ڤەکەن	دەچنێتتەوە	یقطف
دێ هێته چکلاندن	دێ د ئەردی ڕاکەن	دەچەقێنرێن	یغرس
دێ هێته ڤەچەماندن	دێ ڤەشکێنن	دەشکێنته	یطرح
دێ هێته ڤەکێشان	درێژە پێ دئێته دان	دەخایەنیت	یستغرق
دێ هێته دان	دێ دەن	دەدرێتەوە	یعطي
دورین	١- بۆ چاندنێ تێته ب کارئینان دەمی دگەهین ژێ ڤەکرنا وی شتیگەنم و جەهـ و برنج ڤی پەیڤی بۆ دبێژن. ٢- بۆ حلك درێنی ب کار دئین	دەدروێنەوە	یحصد

ت/ هێته/ وەکی کارەکی یا ریـدەدەر تێته بکارئینان بۆ دەمێ نەبۆری.

دێ هێته دەرئینا	دێ بکنه دەر	دەردەهێنرێت	تستخرج
دێ هێته کەرکرن	دێ قەدکەن	دەبرن	یقطع
دێ هێته گرتن	دێ گرن	دەگرت	یسد، یمسك
دێ هێته گرێدان	دێ خلف دەن	دەبەستن	یربط
دێ هێته کڤاشتن	دێ ب سەرك ڤە بن	دەی گوش	یعصر
دەمێر	عەفریت	عفریت دێو	غفریت
نیوار	جهێ تازه بۆ ئاکنجێ	شوێنه واری تاوه	مأوی جدید
نیرۆژ	رۆژا تازه	رۆژی نوێ	یوم الجدید، الشمس الجدیدة

نیڤه	دوو پرتێت هندی ئێك	نیوه	نصف
نیپەیام	نامانێ	نامه تازه	رسالة جديدة
نیپەیمان	سۆزنێت نی	پەیمانی تازه	تعاهد جديد
نیسەك	چرەك بوون	چربوون لنیج بوونا	
نیرەنگ	شكلێ نوو	رەنگی نوێ	لون جديدة
نیهاڤێت	هاڤێتنا تازه	فرێدانی نوێ	رمي جديد
نیچۆ	تازه جوو	نوێ رۆیشت	ذهب جديد
نیدان	تازه دایی	نوی دا	اعطي جديد
نیهه بۆ	خودێ لێ دان	تازه بوو	اعطي جديدة
نیخەلات	مزگینیا تازه	خەلاتی تازه	هدية جديدة
نیحەلاند	شنی حەلهاند	تازه ناواند	صهر جديد
نیبەخت	شانصێ تازه	بختی نوی	بخت جديد
نیدەراڤ	ریا ئاڤا تازه	رێ ناوی نوێ	سقي جديد
نیدەلیڤه	نیشكەكا تازه	له ناكاوی نوێ	فرصة جديدة
نیدەنگ	بۆ چوونەكا تازه	دەنگی نوێ	صوت جديد
نیدار	دارەكا شی چی بیت	داری نوێ	الشجرة الجديدة
نیسەرۆك	رسەرۆكەكێ شنی	سەرۆكی تازه	رئيس جدية
نیدۆست	هەڤالی تازه	برادەری نوێ	صديق جديد
نیبار	بەهرا نوی	بەشی نوێ	حصة جديدة
نییار	هەڤالێ نوو	یاری نوێ	حبيب جديد
نیگار	شولێ تازی	كاری تازه	عمل جديد
نیبهار	وەزێ تازه	ەبهاری تازه	اول ربيع
نیكراس	كراسی تازه ب هەمی ماناڤه	كراسی نوێ	ثوب جديد
نیجانگ	كراسێ نوو	كراسی نووێ	ثوب جديد

چاپکراوەکانی وەزارەتی رۆشنبیری 2008

٢٧٨- (٤٤٤ شەو - شیعر) نووسینیی : عەبدولوەهاب حەمەد ئەحمەد.

٢٧٩- هەزار وشەی هەڵبژێردراوی پێشەوا (ئیمامی عەلی)(کرم الله وجهه)
وەرگێڕانی: غەریب محەممەد عەلی وەیس شەمیرانی.

٢٨٠- (فەقێی تەیران - داستانا شێخێ صەنعانی)ئامادەکردنی:
(رەشید محەمەد سالح صەفتی).

٢٨١- تومار (گۆرانیەکان) شیعر: نووسینی : سیمین چایچی.

٢٨٢- گرافیکەکانی کوردستان - نووسینی (پرۆفیسۆر د. محمد عارف).

٢٨٣- پایزە ماج - شیعر - نووسینی: غەریب پشدەری.

٢٨٤- لە نوم ریعانەوە بۆ تۆیزاوە. نووسینی: عارف قوربانی- وەرگێرانی: مەریوان چیمەنی.

٢٨٥- ئەسکەندەری مەکدۆنی لەقولایی مێژوودا. (رۆمان)بەشی یەکەم و دووەم. وەرگێرانی لەرووسییەوە :سابیر عەلی هەریری.

٢٨٦- ئاشنا. ئەو شاعیرەی خۆی و شیعرەکانی تیرۆر کران..! نووسین و کۆکردنەوەی: زاهیر محەمەد کۆیی.

٢٨٧- ئەوەک واز لە خەیاڵەکانت بێنێ.(شیعر)نووسینی: سۆزان پۆلیس شۆتز. وەرگێرانی: لەیلا محەمەد تەها.

٢٨٨- تەونی جاڵجاڵۆکە. رۆمان. نووسینی: حەکیم کاکەوەیس.

٢٨٩- مرۆڤایەتی ژن تەلاق. لەبەر رۆشنایی بیروباوەرە ئاسمانی و زەمینییەکان نووسینی: نەجم عەبدوڵلا محەمەد.

٢٩٠- بەرهەم هێنان و پەروەردەکردنی رووەکەکانی بەرسێبەر. نووسینی: پرۆفیسۆری یاریدەدەر د. تاهیر نەجم رەسول بەیتوشی

٢٩١- شاعیرانی شەقڵاوە. نووسینی: هۆشەنگ شێخ محەمەد.

٢٩٢- پارێز بەردەمایس : نووسینی : وەزیری ئەشۆ

٢٩٣- زانین رێکا تێگەیشتنا قورئانێ یە. بەرهەڤکرنا: جیهاد ئیسماعیل شێخ عبدالسلام بارزانی.

٢٩٤- گەرمبوونی گۆی زەوی کاریگەریەتی لەسەر هەرێمی کوردستانی عێراق. نووسینی: پرۆفیسۆر دکتۆر ئازاد نەقشبەندی.

٢٩٥- دراسات وثائقیه فی تاریخ الکرد الحدیث وحضارتهم. للمؤلف (د. عماد عبدالسلام).

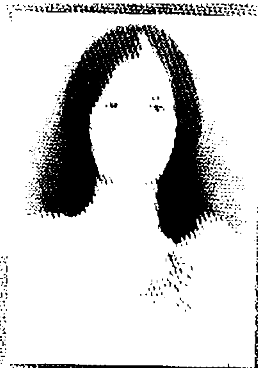
٢٩٦- ظاهره العنف الاسری: للمؤلفه (هەتاو کریم).

٢٩٧- کنت حبیبتی . شعر. فوزی الاتروشی.

٢٩٨- گیای سەروەری: کورتە چیرۆک . نووسینی : سابیر رەشید.

٢٩٩- هۆزی گەردی و .... لەبنەرەتدا. نووسینی: حەمید گەردی (بەرگی یەکەم و دووەم).

٣٠٠- فەرهەنگا کرمانجی (کوردی- وردی- عەرەبی)نووسینی: عائشە محەمەد عەلی محەمەد سالح(

بەهەڤکەر دچەند رێزکادا

- عائشة محمد علي محمد صالح.

- دەرچویا کولیژا ئادابێ - پشکا کوردی

زانکۆیا سلێمانیێ ل سالا ١٩٨٠ - ١٩٨١

چاپخانەی وەزارەتی رۆشنبیر / هەولێر

www. kurdchap . com